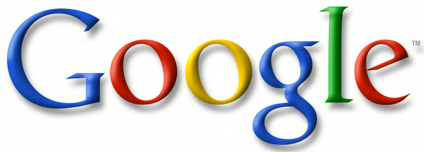

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Harvard Depository
Brittle Book

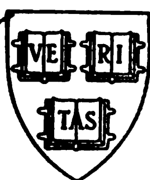
507
LAT. VULGATE
1889-1954
v.3/1

Digitized by Google

507
Lat. Vulgate

Harvard Divinity School

1889-1954
v. 3/1

ANDOVER-HARVARD THEOLOGICAL
LIBRARY

MDCCCCX

CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

James H. Ropes

24 March 1905

NOUUM TESTAMENTUM

DOMINI NOSTRI IESU CHRISTI

LATINE

SECUNDUM EDITIONEM SANCTI HIERONYMI

AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM RECENSUIT

IOHANNES WORDSWORTH, S.T.P.

EPISCOPUS SARISBURIENSIS

IN OPERIS SOCIETATEM ADSUMTO

HENRICO IULIANO WHITE, A.M.

COLLEGII MERTONENSIS SOCIO

PARTIS TERTIAE FASCICULUS PRIMUS
ACTUS APOSTOLORUM

OXONII

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

MDCCCCV

Digitized by Google

ANDOVER-HARVARD
THEOLOGICAL LIBRARY
CAMBRIDGE, MASS.

LONDINI ET NOUI EBORACI

APUD HENRICUM FROWDE, A.M.

507
Lat. Vulgate
1889-1954
v. 3/1

OXONII EXCUDEBAT HORATIUS HART A.M. TYP. ACAD.

4799
18

Digitized by Google

IN HOC PRIMO FASCICULO INSUNT HAEC

PAG.

PRAEFATIO EDITORUM IN ACTUS v

CAP. I. De codicibus Actuum in hanc editionem collatis, et praecipue de codicibus BIMORSU *c dem. e gig. h p s t*:—(*a*) Codices Hieronymiani; (*b*) Codices ueterum uersionum v

CAP. II. De codicibus Graecis quibus S. Hieronymus in Actibus usus fuerit . . x

CAP. III. De codicum nostrorum classibus:—1. Codices primae classis GCAFD; 2. Codices secundae classis IM, SU, T, O; 3. Codices tertiae classis Θ, KBVR; 4. Codex textus medio aeuo usitati W xiii

CAP. IV. De textu nostro in Actibus xv

PRAEFATIONES IN ACTUS APOSTOLORUM 1

De capitulationibus nouis codicum Metensis, Monacensis, et Bambergensis. 5

Capitula in Actus Apostolorum *in sex columnas diuisa*: (1) A, (2) BFΘKRSU *c Thomas.*, (3) CT, (4) V, (5) M, (6) G 7

Elenchus codicum nostrorum in Actibus Apostolorum 34

ACTUS APOSTOLORUM 35–228

Digitized by Google

ERRATA.

PAGE

34, *ll.* 11, 12 *Pro* ediderunt J. Gwynn et J. H. Bernard, Dubl. 1902 *lege* editionem parat J. Gwynn, Dubl.

49, *not. ad u.* 41. *Pro* ℵABCD 19 *lege* ℵABC 19.

62, *not. ad u.* 31. *Pro* 342. 11932 *lege* 343. 11932.

85, *not. ad u.* 56. *Pro* (ἐκ. δεξ. ἑστῶτα τοῦ θεοῦ ℵ*BDHP *al. pler.*) *lege* (ἐκ δεξ. ἑστῶτα τοῦ θεοῦ ℵ°BDHP *al. pler.*)

87, *not. ad u.* 11. *Pro* + rebus D *lege* + rebus *d.*

139, *not. ad u.* 29. *Pro* *πνικτῶν* ℵ* *etc.*, *πνικτοῦ* ℵ° *etc.*, *lege καὶ πνικτῶν* ℵ* *etc.*, *et καὶ πνικτοῦ* ℵ° *etc* .

Digitized by Google

PRAEFATIO IN ACTUS.

CAP. I.

DE CODICIBUS ACTUUM IN HANC EDITIONEM COLLATIS ET PRAECIPUE DE CODICIBUS BIMORSU *c dem. e gig. h p s t.*

OMNIUM codicum nostrorum summatim et breuiter notitiam dedimus infra p. 34, et quod attinet ad historiam codicum ACDFGΘKTVW quos omnes in Euangelia adhibuimus, pauca hic scribenda sunt, cum uol. I, pp. xi–xiv, fere satis de eis dictum fuerit. De textu eorum in hoc libro plura adnotanda sunt. Ceteros uero codices quindecim, septem Hieronymianos, octo ueteres, quibus in hunc librum usi sumus, paulo longius hoc loco recensere oportet.

(*a*) *Codices Hieronymiani.*

A. Codex Bibliorum *Amiatinus*; uide I, p. xi; editionem Tischendorfianam cum ipso codice denuo contulit H. J. W. In Actibus hoc notandum est, codicem Amiatinum non solum cum Graecis antiquissimis אB sed etiam cum Laudiano (*e*) quadam familiaritate coniungi. Nam ut supra diximus (I, p. 660), congruunt diuisiones capitulorum fere omnino cum numeris qui in Sinaitico et Uaticano adponuntur (uide Hort, *Introduction*, II, p. 266; H. A. Robinson, *Euthaliana*, p. 41; Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 313), et corrector codicis, qui nostro iudicio ipse scriba fuit, uidetur nonnullas lectiones e Laudiano hausisse (infra p. xii, not. 1). Codices AIMOD quasi unam familiam faciunt de qua infra disseremus.

B. Codex Bibliorum *Bambergensis* Bibliothecae Reg. Bamb. A. 1. 5, saec. IX; contulit H. J. W. Alcuinianus est et cum KVFSUR magna ex parte concordat, ut proximus ipse ex hac serie Karolino sit (cf. Berger, *Hist. de la Vulg.*, pp. 206 seq., 376–7). Familia BKVFSUR, ut infra ostendemus, familiae AIMOD in Actibus aduersatur.

C. Codex Bibliorum *Cauensis*; uide I, p. xi; contulit J. S. Familiae Hispanicae est et cum TΘ satis arcte cohaeret, sed maxime cum T. Lectiones in CT a reliquis codicibus nostris discrepantes fere semper aut ueteris uersionis Europaicae sunt (CT = *e gig. p t* hoc ordine), aut textum graecum diuerso modo repraesentant, ita ut parui momenti sint ad explorandum textum graecum qui familiae Hispanicae pro fundamento fuerit. Ubi C et T inter se discrepant, C, ut in Euangeliis, plerumque melior est; immo, post G, proxime omnium ad textum nostrum accedit. Uide infra p. xiii.

D. Codex Noui Testamenti *Armachanus* nunc *Dublinensis*, saec. IX in., ut uidetur (cf. Berger, p. 31); uide I, p. xi; impressit recenter u. cl. J. Gwynn; sed adhuc liber sub manibus est. De huius codicis indole in Actibus fere eadem dicenda sunt quae in Euangeliis (I, pp. 713–15); fundamentum bonum habet et interdum textum Hieronymianum uel solus uel cum paucis comitibus conseruat, ut

Digitized by Google

exempli gratia iv. 21 **in eo quod factum erat**, xvi. 29 **paulo et silae** (*sine* ad pedes); sed Celticae familiae uitiis obnoxius est, sc. uerborum inuersionibus, additamentis, omissionibus. Haud raro cum Hispanicis (CT) coniungitur, et in paruis additamentis etc., coniunctionem D cum ΘMW etc. satis saepe obseruabit lector; ueteris etiam Latinae reliquias hic illic ostendit, et textus occidentalis proprietates amat (uide praesertim xiii. 33, xiv. 2, xv. 20, 23, 29, xvi. 40, xix. 9, xxii. 7, 28, xxiii. 24, xxiv. 18, xxviii. 29). Utrum ex graeco correctus sit annon, prorsus dubitare licet, cum indicia satis clara desint; notatione tamen digna sunt xviii. 24 ubi D solus habet 'apello' = fere 'Apelles' *Hieron.* (*nom. Hebr.*) et Ἀπελλῆς ℵ* 15. 180; xv. 4 (cf. xxi. 12) ubi D legit 'hierusalem' contra codices nostros sed cum gr. plur. et *d e*; xiii. 22 'in regem' D *d e et graec.*; xv. 7 'in uobis' D *Iren.* = ℵABC; xxviii. 2 'recipiebant.' Interdum lectiones singulares ostendit ut ii. 24 'iuxta illud quod' = καθότι, et xxiii. 25 'continentem hunc mundum' = περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον.

F. Codex Noui Testamenti *Fuldensis*, saec. VI; uide I, p. xii; editione Ernesti Ranke (Marburgi, 1868) usi sumus. Actus Apostolorum post Epistulam ad Hebraeos ponuntur. De textus indole uide supra ad B, et infra p. xiii. Ita arcte cohaerent Alcuiniani codices cum F ut facile credas Alcuinum codice Fuldensi in emendando textu suo usum fuisse. In Euangeliis quidem difficile hoc fuisset sed non in Actibus.

G. Codex Bibliorum *San-Germanensis*, saec. IX, nunc Par. Lat. 11553; uide I, p. xii; contulit J. S. Textum bonum exhibet in Actibus, ita ut eum saepius quam ullum alium secuti simus (uide infra p. xvi). Ubi codices nostri in partes eunt G cum familia AIMOD plerumque congruit, interdum autem cum BKVF; sed seu cum hac seu cum illa, magna ex parte ueram Hieronymi lectionem habere credimus. Etiam hic illic lectiones quae in AG, GΘ, etc. tantum inueniuntur in textum recepimus; uide praesertim xvi. 29 **paulo et silae** DG* *e*; xix. 23 **uia** *sine add.* AG*ΘIM *e*; xx. 13 **enauigauimus** AG; xxi. 5 **explicitis diebus** ACG*T; xxiv. 14 **patrio deo meo** GΘO; 24 **custodiri** G*Θ*I. Certe ueterum uersionum uestigiis non caret (e.g. ii. 7, 12, iv. 18, v. 38, vii. 11, xi. 29, xii. 12, xix. 20), et uidetur uno alteroue loco ex Graeco correctus, ut v. 40 *om.* **et dimiserunt eos** G *cum gr.* ℵABC; xvii. 10 *om.* **per noctem** G *cum gr.* (A) 61; xxvi. 7 'in quam' (= εἰς ἣν) G𝔖𝔈 *e gig*. Haec tamen si excipias optimum exemplum textus Hieronymiani extat San-Germanensis.

Θ. Codex Bibliorum *Theodulfianus* saec. IX, nunc Par. Lat. 9380; uide I, p. xii; contulit H. J. W. Hispanicae familiae est et cum CT saepe coniungitur, saepius uero cum D; ita ut testis proprietatum textus occidentalis in Actibus satis bonus habeatur.

I. Codex *Iuueniani Uallicellanus* B. 25^2 saec. IX uel etiam VIII ut iudicat uir doctissimus H. M. Bannister; continet Actus, Epistulas Catholicas, et Apocalypsin. Olim pertinuit ad quandam Ecclesiam S. Laurentio dedicatam ut testantur imagines in pagina post commentarium in Apocalypsin pictae, ubi Iuuenianus quidam (forsan codicis scriba) S. Laurentio sedenti in cathedra librum offert; super caput eius scriptum est *iuuenianus humilis subdiaconus*, et sub oblato libro *offero tibi beatissime sancte laurenti leuita et martyr*; uide

Digitized by Google

Mabillon, *Iter Italicum*, pp. 67–8, et Blanchinum, *Euang. Quadr.* II, p. DXCIX b. Codicem contulit nostri gratia uir doct. Attilio Profumo; textum habet cum AMOD concordantem et haud raro cum A solo [1].

K. Codex Bibliorum *Karolinus*, Mus. Brit. Add. 10546, saec. IX; uide I, p. xii; contulit H. J. W. Alcuinianus est et in Actibus optimus Alcuinianorum; uide infra p. xv.

M. Codex *Monacensis* Lat. 6230, saec. IX in.; contulit H. J. W.; continet Actus Apostolorum, Epp. Cath., et Apoc.; de capitulationibus in Actibus infra dictum est (p. 5). Textum bonum exhibet cum AIOD concordantem [2].

O. Codex Actuum Apostolorum *Oxoniensis Seldenianus* (Bodl. 3418 = Seld. supra 30) saec. VIII in., litteris uncialibus exaratus, in insula Tanet ('ad orientalem Cantiae plagam' Bed. *H. E.* I, xxv) ut uidetur ante annum 752 scriptus. Opus est duorum scribarum quorum primus capp. i. 1–xvi. 32, alter xvi. 33 usque ad finem libri elaborauit; sed scriptura eius minus firma et nitida est. Contulerunt J. S., G. M. Youngman, et H. J. W. Cum familia AIMD concordat [3].

R. 'Bible de *Rosas*.' Codex Bibliorum Parisinus Lat. 6 quattuor tomis distinctus, in Hispania Tarraconensi Orientali scriptus saec. X; contulit H. J. W.; uide Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 24. Textus Noui Testamenti non multum a Uulgata hodierna discrepat exceptis tantum Actibus Apostolorum; hoc in libro plerumque cum familia BKV concordat nisi quod capp. xi, xii saepe duas exhibet uersiones, unam in textu alteram in margine scriptam; ubi notandum est neque manum primam semper cum Uulgata neque marginem semper cum ueteri Latina concordare, sed ueteres lectiones interdum in textu interdum in

[1] *Uide praecipue* ii. 26 delectatum AIMV, 34 dicit AI^1, 37 **his** + autem AIM, 40 plurimis AIMOV, iii. 12 ammiramini AI(adm.), v. 36 qui AIMS, viii. 34 > hoc dicit AI, ix. 1 **aspirans** ABI(ads.)KR*V, 19 aliquos ADI*S, 28 erat autem AIM, xxii. 3 istam ciuitatem AI; *aliquando lectiones peculiares habet ut* xxvii. 5 myrram.

[2] *Uide praesertim* v. 21 **aduenlens**, vi. 1 **eo quod**, vii. 51 **incircumcisi cordibus**, ix. 16 **pro nomine meo pati**, xv. 39 **barnabas** *sine addit.*, xvi. 2 **testimonium** *sine addit.*, xvii. 17 **aderant**, 24 **inhabitat**, xx. 29 **graues**. *Interdum tamen lectiones singulares ostendit, ut* iii. 25 **familiae**: tribus M *Iren.*, v. 40 **ne** + omnino MϚ𝔖ℭ *dem. lux.**, vii. 20 **sui**: nostri M *cum gr.* ℵ*, x. 7 **metuentem**: timentem M, xiv. 10 **exiliuit**: exsurgens M, xv. 7 **diebus**: temporibus M, xvii. 31 **in quo statuit, fidem praebens**: in quo statuit fidem, praebens exemplum M, xxii. 15 *om.* **homines** M, xxvi. 11 **blasphemare** + nomen eius M *dem.*, 26 **neque enim in angulo quicquam horum gestum est**: nihil enim in angulo horum gestum est M (*cf. e*). *Ubi a familia* AIO *discrepat, cum Hispanicis* CT *haud raro congruit et Armachano* D, *atque interdum cum* S; *uide* ii. 33 hoc donum quod CDΘMTW *c dem. e p t*, 37 *om.* **ad** *sec.* CMT, iv. 30 ad sanitates CDMR^{2}T *c dem. gig. p*^{2}, v. 5 audiebant CMT *d gig.*, 16 in (hierus.) CMT *c d dem. e*, 39 **inueniamini**: uideamini CMT *c*, vii. 6 **accola**: aduena CMR^{2}T *e gig.*, 21 **enutriuit**: nutriuit DMS *gig. p*, 56 > a dextris dei **stantem** CDMR*T *d h*, viii 28 > **esaiam** prophetam CMSTUW *c*, 32 > hic erat quam legebat MSU, ix. 9 non manducans neque bibens MS, 38 **pigriteris**: pigeat te M(S*) *dem. gig. m p*, x. 20 *om.* **descende et** MS, xiii. 20 **quinquaginta**: triginta MT, xv. 34 *uersus habetur in* CDGΘMRT *vg. c d gig. w*, 38 **opus** + quod missi fuerant CMRT *c d w*, xvi. 36 *om.* **ite** CM, xvii. 13 **turbantes**: conturbantes CM, 26 **omne**: homine CIM, xviii. 21 **dicens** + oportet me *etc.* DΘM*(*ut uid.*)W *d dem. gig.*, xix. 21 transire a macedonia et achaia CMRT *c* (*cf.* D *d e gig.*), 40 **de quo** + nos CMT, xx. 3 cum fecisset menses tres CDΘMT *c dem. e p*, xxi. 32 decurrit DMS* *dem.*, 36 **enim**: autem CMSTU, xxiv. 7 **superueniens**: intercedens DM *gig.*, xxv. 4 **seruari** + quidem CMTϚ𝔖 *c*, xxvi. 29 *om.* **apud deum** M*S, xxvii. 19 **proiecerunt** + in mare CMT *c dem. gig. s.*

[3] *Uide* ii. 40 plurimis AIMOV *e p*, iii. 6 tibi dabo AIO, v. 11 audierant AO, 36 > enim hos ADMO *p*, vi. 7 **dei** ACDGΘI*MOT𝔓 *dem. gig.*, vii. 7 > ego iudicabo AGIMOW *dem.*, 51 **incircumcisi cordibus** AIMOSUϚ *c d dem. lux. p*, 55 intuens AO, x. 3 **hora nona diei** ACDGIMOT *c dem. e gig. p*, xii. 8 **galliculas** ACO, 21 seditque AMO, xix. 27 deputabitur ACDIMOS*T *d e p*, xxi. 2 **transfretantem** *sine addit.* ACDΘMOT *c gig. p*; *hic illic etiam cum* D *lectiones communes habet, ut* ix. 29 + cum gentibus DO, 30 + nocte CDO, 32 pertransiisset DO, 40 + in nomine domini (nostri) iesu (christi) DO *gig. m p*, x. 34 conperio DO, xi. 17 + credentibus in nomine iesu christi DO, xvi. 1 + et cum circuisset has nationes DO, xvii. 17 colentibus deum DO *gig.*, 32 audiamus DO, xxiv. 25 > christum iesum DO *dem. e.*

Digitized by Google

margine reperiri; quae quidem lectiones textum ostendunt Hispanicae uersioni codicis *p* in eadem regione conscripti similem.

S. Codex *Sangallensis* Lat. 2. Plures tractatus continet codex, inter alia (foll. 304–488) Actus Apostolorum et Apocalypsin a monacho Winithario, saec. VIII conscriptos; contulit H. J. W.; uide Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 120. Textus licet familiae BKVR magna ex parte adhaereat, tamen arctius cum codice Ulmensi (U nostro, uide infra) concordat, quocum ita saepe lectiones singulares, sc. additamenta breuiora etc., exhibet ut facile credas ambos codices ex uno apographo, neque hoc tam ualde remoto, deriuari. SU igitur intra magnam familiam BKVR ipsi quasi minorem familiam efficiunt quam Hiberno-Gallicam nominare possumus. Ubi S ab U differt, omissionibus pronus est.

T. Codex Bibliorum *Toletanus*, saec. ut uidetur VIII (non X); uide I, p. xiii, et Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 12; contulit J. S. De indole codicis uide supra ad C.

U. Codex *Ulmensis*, nunc Mus. Brit. Add. 11852; continet Actus, Epistulas, et Apocalypsin saec. IX ex. scriptos; contulit H. J. W. Fuit primo Sangallensis iussu Abbatis Hartmoti scriptus, deinde ad bibliothecam uiri doct. Raymundi Kraft Ulmensis pertinuit; uide E. Nestle 'Bengel als Gelehrter' pp. 58–60 (Tubingae 1892). De textu uide S supra.

V. Codex Bibliorum *Uallicellanus* B. vi, saec. IX; uide I, p. xiv, et Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 197; contulit J. S. In capp. i, ii, miro modo cum familia Amiatina concordat; in reliquis capp. magis cum ceteris Alcuinianis cohaeret.

W. Codex Bibliorum Mus. Brit. Reg. I. B. xii a *Willelmo* de Hales anno 1254 scriptus; uide I, p. xiv; contulit H. J. W. Specimen textus medio aeuo usitati.

(*b*) *Codices ueterum uersionum.*

c. Codex Noui Testamenti *Colbertinus*, Par. Lat. 254, saec. XIII; uide I, p. xxxi. Duo codices in hoc libro continentur quorum primus Euangelia uersione ueteri, ut iam diu notum est, scripta exhibet, alter reliquos Noui Testamenti libros uersione Hieronymiana, non autem adeo pura ut ueteribus lectionibus omnino careat; in Actibus certe mixta est, nec parui momenti ad illustrandas proprietates textus Occidentalis. Maxime cum codicibus ad Galliam meridionalem pertinentibus concordat, et bene conicit Berger (*Hist. de la Vulg.*, p. 75) codicem ipsum in Gallia Narbonensi fuisse conscriptum; contulit H. J. W.

d. Latina uersio codicis Bezani (D); uide I, p. xxxi. De huius codicis indole disseruit uir doct. F. Blass ('Acta Apostolorum,' etc., Gottingae 1895, et 'Acta Apostolorum . . . secundum formam quae uidetur Romanam,' Lips. 1896), qui iudicat eum optimum testem esse ueteris textus Occidentalis. Singulares eius lectiones in unaquaque pagina nostrarum notularum lector perspiciet; sed hic satis erit enumerare affinitates eius cum uersione syriaca harclensi, cum graeco min. 137, cuius collationem sub signo M uir doct. Iohannes Mercati Mediolanensis dedit apud Hilgenfeld ('Acta Apostolorum,' Berolini 1899), et interdum cum *gig.*; ut facile intellegas Occidentalem uersionem antiquis saeculis longe

Digitized by Google

lateque diffusam esse. Deficit codex viii. 20–x. 4; xx. 31–xxi. 2; xxi. 7–10; xxii. 2–10; xxii. 20 *ad fin.*

dem. Codex *Demidouianus*, saec. ut uidetur XIII scriptus, sed hodie perditus est; edidit C. F. Matthaei, *Nouum Testamentum*, etc., tom. IX, Rigae, 1782. Textus, ut ex notulis nostris apparebit, mixtus est, maiori ex parte Hieronymianus sed non sine uariantibus lectionibus, additamentis etc. quae omnibus ueteribus Latinis communia sunt; inter ueteres tamen demidouianus colbertino (*c*) proximus accedit, ut notat Berger (*Hist. de la Vulg.*, p. 75).

e. Codex Actuum Apost. *Laudianus* Oxoniensis Bibl. Bodl. Laud. Gr. 35; Latino-Graecus saec. VI ex. scriptus. Fuit ut uidetur inter libros quos Theodorus Tarsensis Archiepiscopus Cantuar. secum Angliam apportauit A. D. 668. Ibi usque ad Northumbriam peruenit ubi uenerabilis Beda eum uidit et in commentariis suis ('Expositione' sc. et 'Retractatione' in Actus) saepe citauit; et forsan scriba codicis Amiatini textum suum ad eius auctoritatem interdum correxit. Postea Bonifacius uel quidam ex discipulis eius in Germaniam exportauit ubi aliquantulum moratus est codex ut testantur notae etc. in ultimis paginis manu Teutonica scriptae. Textus Latinus satis bene textui Graeco respondet: a uersione uero Africana, quantum ad Latinitatem spectat, tam longe distat ut, nobis iudicibus, uersio diuersa haberi possit; quantum ad textum graecum, inter occidentales et recentiores orientales locum habet sed propior est orientalibus, uide Blass, *Act. Apost.*, Gottingae, 1895, p. 28. Textus graecus ex Latino interdum correctus uidetur, ut vi. 10, xiv. 7, xxiii. 3, uide Blass l. c. Edidit Tischendorfius (*Mon. sacr. ined.* tom. IX, Lips. 1870), sed schedas nostras cum ipso codice contulit H. J. W.; deficit codex xxvi. 29–xxviii. 26.

g_2. Fragmentum *Mediolanense*, saec. X–XI; edidit A. M. Ceriani (*Mon. sacra et prof.* I, ii, p. 127, Mediol. 1865). Lectionarius est et habet titulum 'In Christi nomine incipit: lectio actuum apostolorum in natale sancti stefani'; continet Act. vi. 8–vii. 2 et vii. 51–viii. 4. Textus cum codice *gig.* maxime congruit.

gig. Codex Bibliorum *Gigas* Holmiensis, saec. XIII in Bohemia scriptus; edidit J. Belsheim, Christianiae, 1878; editionem cum ipso codice contulit et plurimis locis correxit H. Karlsson, Holmiensis. Europaicae familiae est et multa et grauia testimonia textui Occidentali affert, uide praesertim xxviii. 16 'centurio tradidit custodias principi peregrinorum,' etc.; hic illic, ut capp. xi–xiii, cum *d* saepius concordat. Ita arcte cum textu quo usus est S. Lucifer Calaritanus cohaeret ut affirmare possimus Luciferum eiusdem textus codicem ante oculos habuisse. Gigas ergo noster exemplum praebet uersionis saeculo quarto in Italia et Sardinia usitatae. Textui graeco longe propinquior est quam uersio Hieronymiana, ut interdum doleas Hieronymum ipsum hanc uersionem non adhibuisse.

h. Fragmenta Apocalypseos, Actuum Apost., Epistularum Cath., *Floriacensia* rescripta, nunc Par. Lat. 6400 G; saec. VII litteris uncialibus exarata. Edidit S. Berger (*Le Palimpsest de Fleury*, Paris, 1889). Bonum est exemplum textus occidentalis, et familiae Africanae antiquissimus testis. Habentur tantum capp. iii. 2–iv. 18; v. 23–vii. 2; vii. 42–viii. 2; ix. 4–23; xiv. 5–23; xvii. 34–xviii. 19; xxiii. 8–24; xxvi. 20–xxvii. 13.

Digitized by Google

m. Lectiones e libro *De diuinis scripturis siue Speculum*; editione F. Weihrich *Corp. Scr. Eccl. Lat.*, tom. XII, pp. 287–700, Uind. 1887, usi sumus, uide I, p. xxxii. Africanae familiae exemplum est paulo recentius.

p. Codex Noui Testamenti *Perpinianus*, nunc Par. Lat. 321, saec. XIII in. scriptus. In Actibus textus mixtus est, partim Hieronymianus partim ueteris uersionis; quae uetera sunt sc. i. 1–xiii. 5, et xxviii. 16–31 edidit S. Berger (*Un ancien texte latin des Actes des Ap. retrouvé dans un MS. provenant de Perpignan; tiré des notices et extraits des MSS. de la Bibl. Nat. et autres Bibliothèques*, tome XXXV, 1re partie, Paris 1895); reliqua contulit H. J. W. Textus Europaicus est sed saepe antiquiores lectiones Hispanas seruauit.

s. Fragmenta *Bobiensia* (nunc Uindobonensia Lat. 16) rescripta, saec. VI. Ediderunt Tischendorfius, 1847 (*Wiener Jahrbücher d. Literatur*, 120, *Anzeige-Blatt*, p. 36), Belsheim, 1886 (*Fragmenta Vindobonensia*, Christiania), et H. J. W., 1897 (*Old Latin Biblical Texts*: No. iv, Oxford); ueteris uersionis sunt, familiae Europaicae, textui codicis *gig*. simillima. Continent tantum xxiii. 15–23; xxiv. 6, 8, 13–xxv. 2; xxv. 23–xxvi. 2; xxvi. 22–24, 26–xxvii. 32; xxviii. 4–9, 16–31.

t. Lectiones e libro qui dicitur *Liber Comicus siue Lectionarius Missae quo Toletana Ecclesia ante annos mille et ducentos utebatur*; ed. D. Germanus Morin, Maredsoli, 1893 (*Anecdota Maredsolana*, I). Edidit Morin ex codice Par. Bibl. Nat. *nouv. acq. lat.* 2171, saec. XI; sed textus longe antiquior est, et ut uidetur saeculo septimo tribui potest. In Actibus lectiones ante-Hieronymianae sunt, familiae Hispanicae; cf. *p* et codices nostros CT.

De his codicibus ueterum uersionum haec pauca adnotanda sunt. Praesto sunt nobis codices, uel potius codicum partes satis multae quae diuersas formas textus ante-Hieronymiani repraesentant. Non autem ex eis librum totum ut se in forma Africana habebat conglutinare possumus, neque est ulla recensio quae tam prope textui Hieronymiano accedit quam in Euangeliis Brixianus. Sunt autem (1) codices Africani *h m*, (2) Europaei qui dicuntur, *e* g_2 *gig*. *p* (partim) *s*, (3) Hispani *p* (partim) *t*, (4) *d*, (5) mixti *c dem*., id est partim Hieronymiani, partim ueteris uersionis.

CAP. II.

DE CODICIBUS GRAECIS QUIBUS S. HIERONYMUS IN ACTIBUS USUS FUERIT.

Scripsimus in Epilogo ad Euangelia (I, p. 660) Hieronymum nostro iudicio 'tum textus formam cum Sinaitico codice plus minus concordantem cognouisse, tum alteram ualde alienam quae nobis alias ignota sit,' et (p. 662) 'Hieronymum ad manus habuisse codices Graecos qui ab omnibus qui ad nos peruenerunt diuersi fuerint.'

Primam ex his sententiam nemo, quod scimus, impugnauit; aliqui uiri docti de codicibus Graecis hodie ignotis dubitauerunt. Nobis tamen hanc sententiam

Digitized by Google

confirmauit inuestigatio textus Actuum Apostolorum de quo iam disserendum est.

Missa facimus exempla permulta minoris momenti, qualia sunt inuersiones uerborum et uarietates dictionis quae ab Hieronymo elegantiae uel styli sui seruandi causa illata[1], aut ex ueteris uersionis codicibus accepta, uideri possint. Sunt enim pauciora quidem, sed grauia, quae codices Graecos a nostris diuersos, Hieronymo tamen notos, indicant; exempli gratia i. 18 **suspensus**, v. 3 **temtauit**, xix. 35 **iouisque prolis**, et cetera quae in nota ad calcem paginae collegimus, quae neque in codicibus Graecis inueniuntur, neque in ueteribus Latinis nisi forte in eis quos 'mixtos' esse iudicamus[2].

Quod ad Graecos attinet iam extantes meminerit lector in duas familias satis magnas codices a uiris doctis distingui, Orientalem scilicet (= α Blass) et Occidentalem (= β Blass, uel δ Kenyon). Familia orientalis in duos ramos diuiditur, antiquiorem (ℵB), et recentiorem (HLP etc. = 'Syrian recension' Westcott et Hort). Familiae occidentalis quasi dux habetur Codex Bezanus (D et *d*), sed sequuntur uersio Syriaca Harclensis, codex ueteris Latinae Regius Parisiensis (*h*), et textus locorum a Cypriano et aliquando ab Augustino citatorum (uide praesertim adnotata ad capp. i, ii). Lectiones etiam occidentales satis multae in codicibus nostris Latinis adseruantur, immo aliquando in textum nostrum receptae sunt[3].

[1] *e.g.* vii. 24 **percusso aegyptio**: percutiens aegyptium *e p et gr.* πατάξας τὸν Αἰγύπτιον; *sed amat Hieronymus ablatiuum absolutum, uide* xii. 19, xiv. 14, 19, xv. 33, xvi. 29, xviii. 23, xix. 1, 21, xxii. 16, xxviii. 2, *etc. Maioris momenti sunt quae sequuntur:*—

i. 8 **superuenientis spiritus s. in uos**: superueniente s. spiritu in uos *e* (*gig.*) *cf. d*; *gr.* ἐπελθόντος τοῦ ἁγ. πν. ἐφ' ὑμᾶς; vii. 38 **uerba uitae**: eloquia uiua *e p**, eloquia uiuentia *gig.*, *et gr. plur.* λόγια ζῶντα; 39 **oboedire**: oboedientes esse *d*, obaudientes esse *e*, *et gr.* ὑπήκοοι γενέσθαι; x. 10 **et cum esuriret**: factus est autem esuriens et *d*, factum est au. (ut) esuriret et *e*, *et gr.* ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καί; xiii. 17 **cum essent incolae in terra aegypti**: in peregrinatione in (*om. e**) t. aeg. *d e*, *et gr.* ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ; xiv. 15 **nos mortales sumus similes uobis homines**: nos similiter passibiles ut uos (> ut uos pass. *m*) sumus homines *gig. m*, *et gr.* ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν (> ὑμῖν ἐσμέν C *min.*) ἄνθρωποι; xxi. 5 **et explicitis** (*uel* expletis) **diebus**: cum autem factum explere nos dies *e*, *et gr.* ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι (*uel* ἐξαρτ. ἡμᾶς) τὰς ἡμέρας (*cf.* xxviii. 17); xxii. 1 **quam ad uos nunc reddo rationem**: uerba mee excusationis *gig.*, *fere* = *gr.* τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας; 24 **flagellis caedi et torqueri eum**: fragellis torqueri eum *e*, flagellis eum interrogari *gig.*, *et gr.* μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν; xxv. 16 **ad abluenda crimina**: de crimine *e*, criminis *gig.*, *et gr.* περὶ τοῦ ἐγκλήματος; xxviii. 7 **in locis autem illis**: inter eos autem qui in illo loco morabantur *gig.* (*s*), *et gr.* ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον.

[2] *Tales sunt* i. 10 **euntem illum**: *gr.* πορευομένου αὐτοῦ; i. 18 **suspensus**: pronus factus *d e p* et* πρηνὴς γενόμενος *gr.*; iv. 25 **qui spiritu sancto per os patris nostri dauid pueri tui dixisti**, *uide ad loc.*; v. 3 **temtauit** *ubi Hieron. correxit, ut uidetur, lectionem ueterem* impleuit *e*, repleuit *gig. p**, adinpleuit *d*, = *gr.* ἐπλήρωσεν; 32 **omnibus** *contra gr.*; ix. 39 **quas faciebat illis dorcas**: *gr.* ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς, *et ita e m p*; xii. 20 **eo quod alerentur regiones eorum ab illo**: *gr.* διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς *et ita* (*d*) *e gig. p*; xix. 35 **iouisque prolis**: *gr.* τοῦ διοπετοῦς, *uide ad loc.*; xxiv. 2 **et citato paulo**: *gr.* κληθέντος δὲ αὐτοῦ (*om.* αὐτοῦ B) *et ita e gig.*; **multa corrigantur per tuam prouidentiam**: *gr.* διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας; xxvi. 7 **duod. tribus nostrae nocte ac die deseruientes**: *gr.* τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον; xxvii. 1 **eum nauigare**: *gr.* ἀποπλεῖν ἡμᾶς; **cum reliquis custodiis**: *gr.* καί τινας ἑτέρους δεσμώτας; 43 **et euadere** (ut euaderent SU): *om. gig. cum graeco*; xxviii. 15 **et inde cum audissent fratres**: *gr.* κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν (*om.* τὰ π. ἡμ. *syr. pesh.*). *In his exemplis omnes codices Hieronymiani textui nostro suffragantur; in sequentibus plurimi uel plures;* ii. 42 **communicatione fractionis panis** *codd. plur. vg. c d dem.* (*p*): *gr.* τῇ κοινωνίᾳ (+ καὶ ℵ^{c}D^{2}EP *al.*) τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου, *et* comm. fractione panis BC *t*, communicationi fractioni panis *e gig.* (> pan. fract.); xi. 29 **discipuli . . . proposuerunt**: + singuli eorum CGT *gig.*, + sing. autem ipsorum *d*, + unusquisque eorum R *e p**, *et gr.* + ἕκαστος αὐτῶν *post* ὥρισαν; xiii. 7 **paulo** (paulum R): saulo GOU^1 *dem. p*, saulum *d e gig. Lucif. et gr.* Σαῦλον; xviii. 4 *om. uers.* A*BFGI*KMOSUV *p*: *habent* A^{1}CDΘI^{1}RTW *uett. plur. cum graeco et uerss. rell.*; xix. 27 **magnae**: + deae CFM^{c}OTU* *d e gig. p* et graec.*; xxvii. 44 **omnes animae** *plur.*: *om.* **animae** A* (+ A^1) *cum graeco.*

[3] *Lectionibus occidentalibus maxime infecti sunt codices* DΘR; *uide praecipue* x. 32, xi. 1, 2, 17, 27, xii.

Digitized by Google

Codex Laudianus (E et *e*) huic familiae adnumerandus est, sed textui orientali recentiori magna ex parte conformatus qualis saeculo post Christum sexto uulgabatur. Qui codex saeculis septimo et octauo in Anglia adseruatus non parui ponderis fuit ad textum codicum Anglicanorum constituendum fuisse uidetur; certe Amiatinus noster multis in locis ex Laudiano correctus est[1].

Sed etsi lectiones occidentales satis saepe in quibusdam, interdum in omnibus codicibus nostris occurrunt, tamen perspicuum est Hieronymum hunc textum pro fundamento recensionis suae non elegisse.

Restat ergo ut inuestigemus in quam partem textus orientalis (*a*), antiquiorem scilicet uel recentiorem, magis inclinauerit. In hoc lector qui notas criticas nostras perspexerit a iudicio nostro uix dissentiet, Hieronymum tum in Euangeliis cum in Actibus familiam graecam secutum esse cuius duces sunt ℵABC[2]; cum enim non id agit ut alteram familiam numquam praeferat, tamen multo saepius antiquiori eam postponit.

Utrum ipsa magna et antiquissima exemplaria ℵ et B coram oculis habuerit annon, prorsus dubitare licet; paucissimi sunt loci in quibus uel cum hoc uel cum illo solo consentit; et ubi inter se uariant, id est ubi uel ℵ contra B et reliquos huius familiae codices stat, uel B contra ℵ et reliquos, Hieronymus cum

3, 22, xiii. 33, 43, xiv. 2, 6, xv. 2, 20, 23, 29 *etc.*; *sed hic illic codd. plures et maioris momenti eidem textui fauent*, *ut* v. 15 ADΘMOR^{2}ST^{c}UW, viii. 37 A^{1}BDΘORTUVW, ix. 5 BCDFG^{2}KORSTUVW (*cf.* A^{2}M *uersu* 4), xviii. 21 DΘM*W; *nonnumquam etiam Hieronymus ipse*, *ut* i. 4 **per os meum** = *gr.* D, ii. 15 **cum sit hora diei tertia** = *gr.* D*, 24 **inferni** = *gr.* D, v. 22 **et aperto carcere** = *gr.* D *syr. harcl.* (*cum**), xi. 4 **ordinem** = *gr.* D, xiii. 1 **in quibus** = *gr.* D*, 31 **usque nunc** = *gr.* D, xiv. 19 **quidam** = *gr.* DE, xvi. 13 **uidebatur oratio esse**, xxi. 21 **non debere eos circumcidere** = *gr.* E; *quamquam editio Clementina lectiones aliquas retinuerit quae optimorum codicum auctoritate sine dubio reiciendae sunt*, *e.g.* viii. 37 *et* ix. 5 (*uide supra*), xv. 34, 41, xxiii. 24, xxiv. 7, xxviii. 29.

[1] *Correctiones in Codice Amiatino semper uel fere semper manu prima scriptae sunt; et ubi graeci textus uarietatem produnt, tam saepe cum textu* E^{gr} *concordant ut facile credas scriptorem codicis* A *Actus Laudianos in manibus habuisse* (*ut monet nos uir doct. G. M. Youngman*); *uide praecipue* vi. 10 + propter quod redarguerentur *etc.* A^{1}DΘ *e t cum gr.* (D)E, *quamquam* A^1 *non habet clausulam* cum ergo non possent contradicere (*uel* resistere) ueritati *quae inuenitur in* Θ *d e h t et gr.* DE; viii. 37 *habetur uersus in* A^{1}BDΘORTUVW *uett. cum gr.* E *min.*; ix. 4 **persequeris** + durum tibi est contra st. calcitrare A^{c}M *et gr.* E 180 (*cf. u.* 5); xix. 9 **uiam** + domini A^{1}CDΘKMRTVW *cum gr.* E; xxiv. 7 *habetur uersus in* A^{1}BDIKMRVW *cum gr.* E *al. sat mul.*

Correctiones minoris momenti ubi A^1 *cum gr. plur.* (*etiam* E^{gr}) *concordat*, *sunt* iv. 28 **cons. tuum** A^{c}BCFKMRSUVW *cum gr.* ℵA^{2}DEP *al.*; v. 34 **homines** (= *gr.* ℵAB 80): apostolos A^{1}CDOT *cum gr.* DEHP *al. fere omn.*; vii. 19 **patres** (= *gr.* ℵBD): + nostros A^{1}BCDGKMRSTUVW *et gr. plur.*; 44 **fuit patribus nostris** (= *ἦν τοῖς πατρ. ἡμῶν plur.*): fuit cum p. n. A^{1}S, *cf. ἦν ἐν τοῖς π. ἡμ.* D*E *al. mult.*; x. 4 **quid est** A^{1}B*CDFΘKSUV = *gr. τί ἐστιν*: qui es A*M; xi. 25 profectus est autem barnabas tharsum A^{1}O, *cf.* ἐξῆλθεν δὲ εἰς T. ὁ Βαρν. EHLP *al. pler.* (*om.* ὁ Βαρν. ℵAB); 28 **in uniuerso orbe** : *gr.* ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην *et* in uniuersum (omnem *e*) orbem A^1 *e gig.*; xvii. 23 **inueni et aram** A^1 *al. cum gr. omn.* (*om.* **et** A*CGSU); xviii. 3 erant autem A^{1}CDKUV *cum graeco*; 4 *habetur uersus in* A^{1}CDΘI^{1}R TW *cum graecis*; xx. 20 **subtraxerim** *sine add.* A^{1}CDFGΘSTVW *cum graeco*: + uobis A*BIKMORU; 23 **manent** *sine add. codd. plur.* (*et* A^1) *cum gr. paene omn.*: + in hierosolymis A*GΘW *et gr.* D; *tantum* xxvii. 44 *addidit* animae A^1 *cum codd. rell. nostris sed contra graecum.*

[2] *Locos circiter* CCXX *ex notulis nostris collegimus in quibus codices graeci in partes eunt*, *Hieronymiani omnes uel saltem optimi inter se concordant; in his inuenimus Hieronymum familiam* ℵABC *duplo praetulisse quam* HLP. *Exempla concordantiae cum* ℵAB(C) *sunt* i. 15 **fratrum**; viii. 7 **multi enim eorum qui habebant**; xi. 22 **barnaban** *sine add.*; xii. 20 **erat autem** *sine add.*; xiii. 17 **israhel**; xiv. 12 **barnaban** *sine add.*; xv. 24 **animas uestras** *sine add.*; xvii. 13 **et turbantes**; xviii. 20 **maneret** *sine add.*; xix. 35 **hominum**; xx. 7 **cum conuenissemus**; xxi. 25 **ut abstineant se**; xxii. 20 **consentiebam** *sine add.*; xxiii. 9 **angelus** *sine add.*; xxv. 16 **hominem** *sine add.*; xxvii. 14 **euroaquilo**; xxviii. 16 **romam** *sine add.*

Contra Hieronymus nonnumquam familiam HLP *sequitur*, *ut* iii. 6 **surge et**; v. 40 **et dimiserunt eos**; xi. 13 **dicentem sibi**; xiv. 8 **ambulauerat**; (xv. 18 = *gr.* AD); xvi. 6 **transeuntes**; xviii. 3 **operabatur**; xix. 37 **uestram**; 40 **concursus istius**; xx. 24 **sed nihil horum uereor nec facio animam meam pretiosiorem quam me**; 25 **dei**; xxi. 5, 6 **orauimus: et cum uale fecissemus**; xxiii. 12 **quidam ex iudaeis**; xxiv. 21 **in me**; xxvi. 28 **fieri**.

Digitized by Google

maiori parte familiae, non cum codice dissidenti, congruit[1]. Ex hoc forsan colligi potest Hieronymum non ipsis ℵ et B usum esse, sed potius alio quodam exemplari cuius lectiones pluribus codicibus familiae eiusdem communes erant.

Si autem Hieronymus Graecos huiusmodi in textu suo emendando adhibuerit, ut nobis certum uidetur, sequitur eos Uulgatae codices qui antiquiorum Graecorum textui propius accedant praeferendos esse iis in locis ubi codices nostri in partes eant, et ubi partes, quod ad numerum et antiquitatem testium attinet, tam parem auctoritatem habeant ut aliter dubitauerimus quae pars eligenda fuerit[2].

CAP. III.

DE CODICUM NOSTRORUM CLASSIBUS.

SICUT in Euangeliis ita et in Actibus confitendum est nos stemmata codicum componere ausos non esse. Confer I, pp. vii et x.

Lectoribus tamen satis fidenter proponimus id quod ex longo studio in textu componendo habito, et ex consideratione sedula lectionum selectarum fere CCL, de ratione societatis uel familiaritatis quae inter codices nostros intersit, nobis constare uideatur. In quo lectionum delectu et consideratione adiutore sumus usi acuto, strenuo, et iucundissimo Georgio Mallows Youngman A.M., nunc presbytero Dioceseos Sarisburiensis, qui in libro Armachano exscribendo et in codicum diuersorum collatione nobis etiam in primo tomo praesto fuit.

Codices igitur nostros septemdecim in quatuor classes diuidimus. Prima continet quinque (GCAFD) quos primarios nominamus, qui ex uariis regionibus orti nullo modo ab inuicem pendere uideantur. Secunda continet sex (IM, SU, T, O) qui primariis obnoxii, et praesertim codicibus Amiatino (A) et Fuldensi (F), cum illis diuersas familias constituunt. Tertia classis quae quinque continet (Θ, KBVR), est recensionum Theodulfianae et Alcuinianae, quarum altera ita arcte cum codice Fuldensi (F) concordat ut Alcuinum credas eo ipso codice in textu constituendo usum esse. In quarta unum tantum collocamus, Sarisburiensem (W), qui textus medio aeuo uulgati testis est.

I. CODICES PRIMAE CLASSIS GCAFD.

Codices primarii sunt quinque GCAFD, quos eo ordine collocamus ut ostendamus propinquitatem singulorum textui quem credimus Hieronymiano. Ex locis enim CCLII, quorum lectiones nostri gratia digessit G. M. Youngman antedictus, San-Germanensis (G) cum nobis uices CLXIX concordat, Cauensis (C) locis CL, A et F fere CXL (sed A in locis paulo grauioribus quam F), Armachanus

[1] *Centum fere locos collegimus ubi* ℵ *et* B *inter se dissident; in his Hieronymus paene aeque contra hunc et illum facit, sed rarissime cum* ℵ *solo uel* B *solo congruit. Confer tamen* xiii. 6 *ubi legimus* **bariesu** *cum codd. nostris plur. et* βαριησοῦ ℵ *min.*; xxii. 29 **tribunus quoque** = *καὶ ὁ χιλίαρχος* ℵ* *min.*; xxvii. 28 **qui** *codd. plur. cum* ℵ*; 31 **in naui manserint** = ℵ* *min.*; xxviii. 2 *om.* **propter** *ante* **frigus** *cum* ℵ* *min.*; 18 **me** *sec. cum* ℵ* 177. *Etiam* ix. 11 **surge uade** *uidetur nobis correctio Hieronymiana* = *αναστα πορευθητι* B; xii. 24 **domini** = B; xvi. 28 **paulus magna uoce** = B.

[2] *Uide praecipue* v. 34 **homines**; 39 **poteritis**; vi. 7 **dei**; vii. 19 **patres** *sine add.*; ix. 28 **hierusalem** *sine add.*; xi. 20 **et** *sec.*; xix. 2 **at illi** *sine add.*; 9 **tyranni** *sine add.*; xx. 22 **alligatus ego**; xxii. 12 **habitantibus** *sine add.*; xxv. 22 **agr. autem ad festum** *sine add.*; xxvii. 2 **incipientem**.

Digitized by Google

(D) CXXV. Qui codices, quamuis omnes ex uno fonte Hieronymiano deriuentur, nullo modo, quantum uidemus, ab inuicem pendent. Contra, ut diximus, uariarum regionum textum repraesentant. San-Germanensis ex Gallia meridionali, forsan ex Lugduno uel prope Lugdunum, originem trahit, ut conicit S. Berger, *Hist. de la Vulg.*, p. 72. Amiatinus, ut in Euangeliis diximus (I, p. 705), textus formam in regione Neapolitana uulgati saeculis VI et VII nobis affert. Fuldensis Capuanus est, Cauensis Hispanicus, Armachanus-Dublinensis Hibernicus. Discrepantia horum codicum maxime in A et F apparet, quorum secundus F in capitulis i–viii et xiv–xvi ut ueritatis testis prominet, A uero in ceteris. Unde sequitur concordantiam horum duorum A et F fortissimam esse et raro abiciendam. Extant tamen loci ubi etiam hanc concordantiam deseramus, et lectionem his testibus suffultam uel errori scribarum[1] uel ueterum Latinorum nimiae auctoritati[2] tribuendam censeamus. Concordantiam uero primariorum omnium numquam deserimus nisi ubi lectiones admiserimus quae textui plane deprauato medicinam afferre uideantur, ut sunt iii. 20 **†eum†**, iv. 21 **†clarificabant deum in eo quod factum erat†**, et xv. 29 *om.* **suffocato**, quod uncis quadratis inclusimus[3]. Ceteris locis semper unum uel alterum primariorum sequimur[4], et plerumque duos uel tres uel plures.

2. CODICES SECUNDAE CLASSIS IM, SU, T, O.

Codices sex in hac classe collocamus qui 'deriuati' dici possunt, non tamen alicui recensioni historicae tribui possunt, ideoque quasi medio loco stant inter primarios et saeculorum VIII–IX recensiones. Quorum I (Iuueniani Uallicellanus) et M (Monacensis) Amiatini asseclae sunt; S (Sangallensis) et U (Ulmensis) ambo Hiberno-Gallici textum Fuldensem pro fundamento habent, sed additamenta a scribis Celticis dilecta saepe ostendunt. Ubi S ab U differt, omissiones amat, ut diximus supra p. viii. T (Toletanus), ut in Euangeliis, exemplum recentius textus Hispanici est. O (Oxoniensis-Seldenianus) originis obscurioris est: affinitatem nunc cum Amiatino, nunc cum Armachano habet, interdum contra omnes uel fere omnes alios codices facit; uide supra p. vii, not. 3. Codex O ergo 'deriuatus' dici potest, a scriba editus qui nunc hanc nunc illam textus formam praetulerit, Amiatinam scilicet uel Hibernicam.

[1] *Uide* ii. 26 **requiescet**: -cit AFGΘ*IOSV; iii. 22 **suscitabit**: -uit ABFΘ*MOS; v. 3 **mentiri te**: mentire te AFOS *e*; 28 **replestis**: -etis AB*FKO^{c}V *e*p*; xiii. 10 omni iustitiae A*FS; xv. 3 **conuersionem**: conuersationem ABDF*IKMUVW *e*, *et* -sacionem RS*; xx. 23 **me**: meae A*BDFKM*RST UVW *p*; xxiv. 14 **patrio deo meo**: patri deo meo ABCDFIKMSUV, *et* > patri meo deo R, > deo patri meo TW; xxviii. 11 **castorum**: castrorum A*BDFG*ΘIKORS*T*U*W *c p*.

[2] *Uide* i. 20 **habitet**: inhabitet AFGΘMUV *uett.*; vii. 51 **duri ceruice**: dura ceruice (A*?)BCFΘI KORSTUVW *c dem. e* g_2 *gig. lux. m*; viii. 24 **dominum**: deum AFMW *c dem. p cum gr.* D *al. plus* 20. *Praeterea sunt loci perpauci ubi* A *et* F *certe reiciendi sunt*, iv. 21 *om.* **deum** *male* ABFGΘIKMORS UVW; xii. 21 *om.* **autem** AFΘSU; xxvi. 20 **in omnem regionem**: in omni regione AF.

[3] *Cf. et* viii. 12 **† et nomine iesu christi** *etc.*, *ubi distinctionem codicis* A *mutauimus*.

[4] *e.g.* i. 20 **commoratio** BCF^{c}GKRS*TUW: commemoratio DF*Θ; habitatio AIMOS^{c}V; vii. 1 **habent** *plur.* (*et* CDG): habeant A; haberent FIM; x. 15 **tu ne commune dixeris** CΘOSTUW: > tu commune ne dixeris ABIKRV; ne tu commune dix. DFGM; 29 **accersistis** B^{1}GIKMOST*V: arcessistis ACDRT^1; accersisti B*FUW; arcessisti Θ; xvi. 29 **paulo et silae** DG*: + ad pedes BFG^{c}ΘKRSUVW; > ad pedes paulo et silae AC; ad p. pauli et s. IMOT; xxviii. 4 **eum non sinit uiuere** CΘIKUV: eum non siniuit uiu. R, eum non dimisit uiu. A; > non sinit eum uiuere OSW, non siuit eum uiuere M; > eum uiuere non permisit T; non sinit uiuere (*sine* eum) BDFG.

Digitized by Google

3. CODICES TERTIAE CLASSIS Θ, KBVR.

Saeculo octauo exeunte et nono ineunte recensiones duae sub imperio Karolino extiterunt, una a Theodulfo, Uisigotho, Aurelianensi episcopo, confecta (uide I, p. 719), altera ab Alcuino. Recensionis Theodulfianae monumentum eximium est Θ, qui a Uisigotho homine confectum magnam cum CT affinitatem habet; lectiones tamen subinde antiquiores ostendit et cum D et O concordantes. Codicem Aniciensem Theodulfi, forma paene gemellum, non contulimus.

Recensionis Alcuinianae, quae in Actibus a codice Fuldensi maxime pendet, sunt KBVR, quos ordine bonitatis ad huius libri textum constituendum enumeramus. Mirabitur certe lector Uallicellanum (V), qui recensionis Alcuinianae in Euangeliis agmen ducit, non primo loco sed tertio collocari. Sed obseruamus editorem in capitulis i et ii praestantiam codicis Fuldensis in prima libri nostri parte non statim deprehendisse, et textum Amiatinum qui in capitulis i–viii et xiv–xvi, ut dicimus, minoris momenti est, propius secutum. Notandum est etiam capitulationes F, SU, Θ, KBR easdem esse; sed capitulationes codicis V singulares sunt, neque cum his neque cum Amiatinis ullo modo concordant.

4. CODEX TEXTUS MEDIO AEUO USITATI W.

De hoc codice a *Willelmo* de Hales, pro Thoma de la Wile magistro scholarum Sarum A. D. 1254 scripto, pauca tantum dicenda sunt. Ut in Euangeliis ostendit textum scholasticorum medii aeui manibus tritum; amat additamenta et lectiones occidentales, et saepissime cum codice mixto *c* concordat.

CAP. IV.

DE TEXTU NOSTRO IN ACTIBUS.

Ex his quae supra capp. I et III notauimus, perspicuum erit lectori, codices nostros in Actibus in duas uel forsan tres magnas familias diuidi posse quarum prima constat ex GA(D)IM(O), secunda ex FSU(Θ)KBVRW, tertia ex CT cum quibus saepe coniunguntur Θ, et DO qui licet maiori ex parte cum Amiatino faciant, tamen hic illic quasi initia uarietatum illarum exhibent quae postea magis magisque in codicibus Hispanicis inueniuntur. Sed ex his tribus familiis prima et secunda nobis in textu constituendo maioris momenti sunt.

Cum autem hae familiae saepissime in partes eant, non iudicamus hanc uel illam semper sequendam esse. Immo uero nunc hanc nunc illam sequimur secundum regulas a nobis in euangeliorum textu constituendo propositas (uide I, pp. 725–732). Plurimi sunt loci ubi lectionem quae cum graecis, et praesertim cum graecis uetustissimis concordet, praetulimus[1]. His proxime accedunt loci complures ubi lectionem quae graecum melius latine reddat simili ratione acce-

[1] *e.g.* i. 17 **quia**, ii. 4 **aliis**, iii. 11 **cum teneret autem**, iv. 24 **deum** (*cf.* vi. 7, vii. 7), v. 8 **mihi** (*sine* mulier), 34 **homines**, 39 **poteritis**, viii. 36 **quid**, ix. 5 **persequeris** (*sine add.*), 29 **loquebatur quoque** (*sine* gentibus), xiv. 15 **terram et**, xv. 2 **ex illis**, xix. 6 **manus**, 9 **tyranni** (*sine add.*), 23 **uia** (*sine add.*), xxi. 8 **erat** (*sine add.*), xxiii. 18 **uocans**, 21 **ei**, xxvii. 2 **incipientem** : *uide etiam supra p.* xiii.

Digitized by Google

pimus[1]. Non adeo multi sunt loci in quibus lectionem hac sola ratione praetulimus quod in ueteris uersionis latinae testibus non appareat[2]; sed nonnulli sunt ubi haec causa cum aliis conspiret ad ueritatem lectionis discernendam[3]. Sunt minoris momenti nec admodum multi loci ubi scribarum errores[4], betacismos, itacismos etc.[5], repudiauimus; alii sunt ubi eandem familiam per totum uersum secuti sumus cum fidem eius in pluribus propinquis lectionibus probauerimus[6]; alii ubi lectionem breuiorem pro longiori recepimus[7].

Has igitur secundum regulas si notulas nostras exploraueris, amice lector, sine dubio San-Germanensem (G) inter omnes codices eminere perspicies. Qui codex interdum cum BKVFSUR congruit sed saepius cum AIMOD; e. g. ex CCX locis ubi familiae A et F in partes eant, in CXLII codex G nobis iudicibus ueram lectionem conseruat, neque amplius LXVIII locis deteriorem partem sequitur. Ex illis item locis G cum A uices CXXI congruit, cum F tantum LXXXIV.

Si familias autem potius quam codices respexeris, inuenies familiam Amiatinam Fuldensi meliorem esse; nam ex iisdem CCX locis, CXXII sunt ubi familiam A, LXXXVIII tantum ubi familiam F praetulimus. Harum quidem rerum aestimatio, quod facile concedimus, non omnibus criticis eadem erit. Nos enim non omnes locos enumerauimus ubi hac parte codex A, altera uero codex F steterit, sed eos tantum ubi familiae uel potiores familiae partes contra stare nobis uideantur. Neque tantum iudicio nostro fidimus ut affirmemus nos semper ueram lectionem perspexisse. Sed eruditus lector qui notulas nostras in Actus perlustrauerit uix dubitabit censurae criticae in hunc librum paene pro fundamento esse perceptionem discrepantiae harum familiarum, ambas tamen bonae notae esse, et lectionibus ueram auctoritatem praebere, ambas scilicet ex uno fonte Hieronymiano deriuari.

IOHANNES SARISBURIENSIS EP̄S

HENRICUS I. WHITE

Sarisburiae

Septembris die XIV *a. d.* M.D.CCCC.IV.

[1] *e.g.* i. 6 conuenerunt, ii. 40 pluribus, iv. 2 in iesu, 9 iudicamur, 32 possidebat . . . dicebat, xvii. 22 superstitiosiores, xx. 29 graues, xxi. 5 explicitis diebus, xxiii. 8 utraque confitentur, xxiv. 20 accusare, xxv. 10 ubi, xxvi. 17 populo.

[2] *e.g.* i. 20 commoratio *et* habitet, ii. 11 eos loquentes, ix. 11 surge uade, 22 multo magis, xv. 1 saluari, 4 a senioribus, 16 decidit, 19 dominum, xx. 3 ubi cum fuisset menses tres, 9 eductus, 13 enauigauimus. *Notandum est codices c dem. p mixtos esse, i. e. partim ueteres partim Hieronymianos.*

[3] *e.g.* ii. 12 hoc uult esse, v. 34 homines (apostolos), vii. 35 iudicem (*sine add.*), xxi. 5 explicitis diebus.

[4] *e.g.* v. 21 aduenïens (audiens), xvi. 1 iudaeae (uiduae), xvii. 6 orbem (urbem), 17 aderant (audierant), xxi. 24 ambulas (ambulans).

[5] *e.g.* vi. 14 mutabit (-uit); v. 28 praecepimus (praecip.), xxii. 26, 29 ciuis (ciues), xxiii. 4, 5 maledices (-cis); *uide etiam supra, p.* xiv.

[6] *e.g.* i. 20 eorum, ii. 27 neque, x. 30 usque in.

[7] *e.g.* viii. 4 uerbum (*sine add.*), 11 magicis suis (*sine add.*), 12 et nomine, ix. 20 et continuo (*sine add.*), xiii. 13 qui cum eo (*sine* erant), xvi. 2 testimonium (*sine add.*), xxii. 16 exsurge baptizare, xxiii. 9 surgentes (exsur.), 21 amplius (*sine add.*), 24 paulum (*sine add.*), xxvii. 25 deo (*sine add.*), 43 primos (*sine* in mare), xxviii. 26 dic (*sine add.*).

Digitized by Google

PRAEFATIONES IN ACTUS APOSTOLORUM.

Duas praefationes habent CΘ, *tres* T (*quas exscripsit nostri gratia uir doct. W. Schulz*) *et edd. ant., quattuor* MR; *unam habent* BFIKUVW *c gig., non autem omnes eandem*; *nihil habent* ADGOS (*ut udtur*) *d e p.*

In codice M *ordo foliorum culpa ligatoris turbatus est et duo folia perierunt*; *fol.* 1 *habet capitula* XXXVIIII–XLVII; *fol.* 1 *b*, XLVII–LVII; *fol.* 2, LVII–LXI, *deinde prologum* 'Nudam quidem uidetur,' *tunc praefationem* 'Canit psalmista'; *fol.* 2 *b*, *reliqua praefationis, deinde prologum* 'Lucas natione syrus . . . uirginitate'; *periit folium sequens*; *fol.* 3 *habet prologum* 'Lucas euangelista ad theophilum scribit,' *deinde capitula* I–IIII; *fol.* 3 *b*, *capp.* V–XIIII; *fol.* 4, *cap.* XIIII–XXIII; *fol.* 4 *b*, *cap.* XXIIII, XXV; *reliqua pars paginae uacua est. Certum est igitur foll.* 3, 4 *ante* 1, 2 *stetisse, et periisse folium inter* 4 *b et* 1, *et iterum post* 2 *b*; *ordo autem fuit* (α) *Prologus* 'Lucas euangelista,' (β) *capitula*, (γ) *prologus* 'Nudam quidem,' (δ) *praefatio* 'Canit psalmista,' (ε) *prologus* 'Lucas natione syrus.'

Praefatio quae sequitur continetur in codd. nostris BFΘKMRTUW *c gig., editionibusque antiquis Hailbrun* 1476, *Wild* 1481, *Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *Froben* 1502, *Sacon* 1515 *et* 1518; *cf. Thomasium* I. *p.* 356 *qui priora et ultima tantum uerba impressit ex codd. scilicet Uat.* 4221, *S. Pauli, et Orat.* B. 7.

In codice T *secundum, in edd. Hailbrun, Wild, Kesler, Froben, Sacon tertium tenet locum.*

Inscr. incipit praefatio in actus (actibus Θ^c) apostolorum Θ *gig.*, incipit prefatio iheronimi in actū apostolorum T, incipit praefatio (prefacio R) sancti (*om.* R) hieronimi prb̄i (pb̄ri R; *om.* BK) in actus (hactus R) apostolorum BKRU, incipit p̄pħio s̄ ieř pbr̄i in libro actuū ap̄lorū *c*; incipit prologus M *Sacon* 1518, prologus incipit *Sacon* 1515, item alius prologus *Hailbr., Wild, Kesler, Paganini*, sequitur alius prologus *Froben*; *nihil habent* F (*ut udtur*) W.

Uidetur praefatio nostra ex prologo in Lucam adbreuiata, quem confer uol. i, *p.* 269 *seq.*

LUCAS natione Syrus cuius laus in euangelio canitur apud Antiochiam medicinae artis egregius et apostolorum Christi discipulus postea usque ad confessionem Paulum secutus apostolum sine crimine in uirginitate permanens domino maluit inseruire; qui octoginta et quattuor agens aetatis annos in Bithynia de saeculo noscitur emigrasse.

Hic igitur diuino stimulatus imperio [posteaquam] in Achaiae partibus euangelium scribens Graecis fidelibus incarnationem domini fideli narratione

---

1. luchas R; + antiocensis *edd.* nacione R. sirus RTW. aeuangelio R. **canitur**: est W. **cuius . . . canitur** *ex Hieronymi Ep.* LIII *ad Paulinum uidetur desumptum.* aput RT; + urbem W. anti^{o}chiam B, antiociam T, anthiociam FΘ, anthiochiam R.

2. medec. M, medicine RTW. **artis**: *om.* ΘT; + fuit W. **egregius**: peritissimus W. **discipulus** + fuit *edd.* **postea** + uero W. **usque ad confessionem**: *om.* W; > ad conf. usque Θ.

3. sequutus Θ, sequtur T; + egregium R; + est Θ. **uirginitate**: ueritate T; *post* uirg. *deficit* M. **permanens**: manens *gig.*; permansit W.

4. **domino**: deo *edd.* **maluit** *om.* W. **inseruire** *cum* BFΘTU *gig.*; seruire KR *c edd.*; seruiens W. **octoginta et quattuor** BKRUW (quatuor), octuaginta quattuor T, LXXX et quattuor F, LXXX et IIII *gig.*, LXXXIIII Θ: septuaginta et quatuor *c* (LXX^{ta} et IIII^{or}) *edd.*, *ut in praefatione Lucae.* etatis TW. > aet. annos agens Θ, > annos etatis agens *edd.*

5. **bithynia** *cum edd. Hailbr., Kesler, Froben, etc.*, bythinia F^{1}U *Sacon*, bithinia Θ: bythiniam BF*K, bithiniam RT. seculo R; saeculi B. no||scitur B; dinoscitur *gig.* **in bithynia . . . emigrasse**: obiit in bithinia plenus spiritu sancto W, > in bithynia obiit plenus spiritu sancto *edd.*; *ex praefatione Lucae.*

6. **hic**: his *lapsu* F; *om.* T. **hic . . . imperio**: quo instigante *edd.* **posteaquam** (postquam W *gig.*): *om. edd. et quoad synesin recte; conflatio enim in textu est duarum lectionum.* achaie RW, achiae K, acaie T.

7. euuangelium R. grecis KRTUW. incarnacionem R, incationem *lapsu* T*. **domini**: christi ΘT. narrationi F*, narracione R.

Digitized by Google

ostendit, eundemque ex stirpe Dauid descendisse monstrauit—cui non inmerito scribendorum apostolorum actuum potestas in ministerio datur, ut deo in deum pleno, et filio perditionis extincto, oratione ab apostolis facta, sorte domini electionis numerus compleretur, sicque Paulus consummationem apostolicis actibus daret quem diu contra stimulos calcitrantem dominus elegisset. Quod legentibus ac requirentibus deum breui uolui sermone ostendere quam prolixius aliquid fastidientibus prodidisse, sciens quod operantem agricolam oportet et de suis fructibus edere; quem ita diuina subsecuta est gratia ut non solum corporum sed etiam animarum eius proficeret medicina.

EXPLICIT PRAEFATIO.

1. hostendit R. eundem (*sine* que) W. **dauid** + secundum carnem W. **descendisse** *cum* Θ (disc.) R²TW *c edd.*: originem duxisse R*; de origine descendisse BFKU *gig.*, *sed conflatio uidetur cum* de orig. *fere* = ex stirpe. monstrabit T; *deinde* + non solum usque ad resurrectionem ascensionemque domini produxit narrationem suam . uerum etiam actus apostolorum et praecipue beati pauli cuius indiuiduus in peregrinando comes extitit . sicut uiderat ipse composuit W (*qui quae deesse uidebantur, ex Hieronymi 'De uir. illustr.' c.* vii *aliisque fontibus suppleuit; talia enim additamenta amat, cf. arg. in Ioh.* i. *p.* 486–7). **cui** + etiam W.

2. immerito U. **scribendorum** + eorundem W. apostolicorum W *edd. Hailbr., Wild, Sacon* 1518, *Pagan.* actu'm Θ, hactuum R. >actuum apost. *edd.* **ministerio** *codd. plur. edd. plur. et nos in praef. Lucae*: mysterio BFU *Pagan.*

3. **pleno** + atque perfecto R. perdiccionis R. oracione R. apostolo Θ.

4. **domini**: dominice W *edd.* **numerus**: numero T; + duodenarius W; + apostolici ordinis R. conpleretur F*; impleretur ΘT. **paulus** *cum* W *gig. edd.*: paulum BFΘKMRTU *c.* **consummationem** *cum* R (consumacionem) W *c gig. edd.*: consummationis BFΘKTU.

5. hactibus R. **stimulos** FΘT: stimulum BKRUW *c gig. edd.*, *cf. ad Act.* ix. 5, xxii. 7, xxvi. 14. recalcitrantem *c.*

6. eligisset K. **quod**: qui W *c.* **ac**: et *edd.* dominum T. brebi T; + potius *edd.* uoluit *c*; uoluisse T. **sermone** + *ras.* 2 *litt.* B.

7. hostendere R. >ostendere sermone *edd.* prolixus T*. fastidentibus T*; *similia de fastidiosis lectoribus uidesis ap. Hieron. praeff. in Esai., Iob, et Ezram.* **sciens** + scriptum in epistolis apostoli pauli ad timotheum R. oporantem K; operante F* (*corr.* F¹)

8. **agricolam** *partim in ras.* Θ. oporteat *edd.* **et** *cum* BFKU: primum R *edd. plur.*; *om.* ΘTW *c gig.* hedere R². **quem** + etiam lucam W. **subsecuta** UW *gig. edd.*, *et* subsequuta ΘT: subsecutus BFKR (-qutus) *c.*

9. *om.* ut Θ* (+ *sup. lin.*). **corporum**: corporibus *gig. edd.*; sanitati corporis W. set aetiam R. **animarum**: animabus *gig. edd.*; animarum infirmitati *c.* *om.* eius W. proficerent T*; profecerit *c.*

Subscr. **explicit praefatio** BΘ *c*: explicit prologus U *Kesler*, > prologus explicit *Sacon* 1515; explicit praefatio actuum apostolorum F; explicit praefacio hieronimi pbri R; finit T; *nihil habent* KW *gig. Hailbr., Wild, Sacon, Paganini.*

Praefatio secunda ex Hieronymi epistula LIII *ad Paulinum* (*Uall.* i. *p.* 280) *desumpta, in codd. nostris* CΘIMRTV *inuenitur; impressit Thomasius* (I. *p.* 348) *ex codice nostro* V, *et iterum* (*p.* 359) *ex codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, Orat.* B. 7, *Palat.* 44, *et Reginae Suetiae*; *in* CΘM *secundum, in* T *tertium, in* R *quartum tenet locum; in edd. ant., ut in codicibus Uulgatae recentioribus, fere semper cum praef.* 'canit psalmista' *coniuncta est. In* Θ *post capitula stat.*

Inscr. incipit praefatio Θ, incipit prologus IM, incipit prologus actuum apostolorum V, incipit argumentum in libro actuum apostolorum *Thom.* (*p.* 359), item aliud argumentum de aepistola sancti Iheronimi C, aliud argumentum T, item de eodem R.

Actus apostolorum nudam quidem sonare uidentur historiam et nascentis ecclesiae infantiam texere; sed si nouerimus scriptorem eorum ¹Lucam esse

---

1. hactus CR; actuum Θ*. apostholorum C. *om.* act. apost. M. nuda CT. quid Θ*, quidam Θ°. **uidentur** (*nam infra* eorum *non fluctuat*) *cum* Θ (uident) IV *edd.*, *et Hieron. ep.*: uidetur CMRT *Thom.* >uid. sonare MR *edd.* hystoria C; storia T. >hist. uid. V. *om.* et Θ*. **nascentis**: lactantis I; laetantis *codd. ap. Thom.*

2. aeclesiae C, aeccl. R, eglesie T. infanciam R; historiam V. set R. *om.* si Θ*. scribtorem T. lucham CR. essae R.

Digitized by Google

medicum, cuius laus est in euangelio, animaduertemus pariter omnia uerba illius animae languentis esse medicinam.

---

1. *om.* laus R. *om.* est MV *Thom.* aeuangelio R, euuang. I. animaduertemus *cum* CT (adimad.) *Hieron. ep.*: animaduertimus ΘIRV *edd., Thom.*; anim aduertendum est M. homnia C.
2. anime RT. aesse C.

Subscr. explicit I, explicit praefatio Θ *Sacon* 1518, > prefatio explicit *Sacon* 1515, explicit prologus MV; deo gracias memor esto mei R; *nihil habent* CT *Paganini, Thom.*

Praefatio tertia in codd. MR *continetur; in* M *primum, in* R *tertium tenet locum. Uidetur fuisse capitulationis cuiusdam initium. Inscr.* prologus M; item prologus hieronimi R.

Lucas euangelista ad Theophilum scribit precepisse dominum Iesum post resurrectionem suis apostolis ne ab Hierosolimis abirent donec spiritus sancti munus acciperent. Interrogatus dominus quando regnum restitueret Israhel, in patris positum potestate respondit. Perceptione tamen sancti spiritus dicit, in omni terra testes sibi futuros apostolos.

---

1. luchas aeuuangelista + dei R. theofilum M. scribit + in hactibus apostolorum R.
2. resurreccionem R. ne ab *periit in* M. hierusolimis R. abirent *periit in* M; habirent R
3. munus *periit in* M.
4. percepcionem R. *om.* sancti R.

Subscr. explicit R; explicit prologus M.

Praefatio quarta continetur in codd. nostris CT *et in ambobus primum tenet locum. Edidimus ex codice Cauensi subiunctis uariantibus lectionibus codicis* T.

Inscr. Incipit argumentum de insequenti Hactuum Apostholorum Libro C; argumentum actū apostolorum T.

Lucas euangelista. Apostholorum hactus. sicuti euangelium. ad Theufilū quendam condiscipulum suum scribens mistica narratione contexuit. qui conuersationem xp̄i cum discipulis. dierum quadraginta et hascensionem eius in caelos. adque in apostolos aduentum spiritus sancti. seu in locum proditoris iudae Matthiam apostholum subrogatum. quae in euangelio suo homiserat. brebi sermone conplexus. post cetera in saulum qui et paulus consummationem apostholicis hactibus dedit. Quem diu recalcitrantem dominus pro sua miseratione ad gratiam uocans. Et apostholica dignitate et martirii postmodum gloria decorauit.

Ostendens aetiam persecutoribus reuertendi ad deum uiam patere per xp̄m. Secundum illud domini per hiezecihelum prophetam dicentis. Nolo mortem morientis tantum hut conuertatur et uiuat.

---

1. apostolorum actus sicut T. teophilum T.
3. ascensionem T.
4. celos T.
5. iude mathiam apostolum T. que T. omiserat T.
7. apostolicis actibus T.
8. apostolica T.
9. decorabit T.
10. etiam T. persequtoribus T.
11. ihezechielum T.
12. ut T. uibat T.

Subscr. explicit argumentum T; *nihil habet* C.

Digitized by Google

Praefatio quinta continetur in codd. nostris MR, *editionibusque antiquis pluribus.*
In editionibus primum, in R *secundum, in* M *tertium tenet locum.*
Impressit etiam priora et ultima uerba Thomasius I. *p.* 356; *in Bibliis impressis cum praefatione* 'Actus apostolorum nudam quidem,' *etc. in unum coniuncta est.*
Praefatio Hieronymo adscribitur sed inter opera eius non inuenitur; notandum est etiam auctorem Psalmum LXXXIII *quamuis non ad uerbum ex Psalterio Romano citasse cum Hieronymus ipse* (*Ep.* LXXII. 2, *anno* 398 *scr.*) *eundem uersum ex Psalt. Gallicano adferat; multa ex Hieronymi praefatione in librum Esrae desumpsit auctor.*
Inscr. incipit prefacio beati hieronimi presbiteri M, incipit prefacio sancti hieronimi prbi in hactus apostolorum R, incipit prefatio beati Hieronymi presbyteri in librum Actus (Actuum *Sacon* 1515, Actum *Pagan.*) apostolorum *edd.*, incipit prologus S. Hieronymi Presbyteri in Librum Actuum Apostolorum *Thom.*

Canit psalmista, Ambulabunt a uirtutibus in uirtutem. Post apostoli Pauli epistolas dudum uno uobis uolumine translatas, Domnion et Rogatiane carissimi, actus apostolorum compellitis ut transferam in latinum. Quem librum nulli dubium est a Luca Antiocheno, arte medico, qui postea inseruiens Paulo apostolo Christi factus est discipulus, fuisse editum. Ceruices premit inposita saepius oneris magnitudo, quia studia inuidorum reprehensione digna putant ea quae scribimus. Illorum numquam odio et detractione iuuante Christo meum silebit eloquium.

---

1. ambul. de uirtutibus in uirtutes *edd.*; *cf. Psalt. Romanum ps.* LXXXIII. 8 (*Uall.* X. 286) ambul. de uirtute in uirtutem; *Hieronymus ipse* (*Ep.* LXXII. 2) *citat* ibunt de uirtute in uirtutem *cum Gallicano.* post *om.* MR (*habent codices recentiores et edd.*).

2. translatis R. dōmon *edd.* rogaciane R, rogation M, rogatione *ed. Kesler.*

3. hactus R. conpellitis M.

4. lucha R. anthioceno M.

5. est *om.* MR (*habent codd. recent. et edd.*). aeditum R.

6. sepius MR. honeris R. *cf. Praef. in librum Esrae* (*Uall.* IX. 1521) 'magnitudo operis impositi ita ceruices premit ut' *etc.* inuidorum: in iudorum R. digna: dignos R* (*corr.* R[c]); dignum M* (m *eras.*). *cf. Praef. in l. Esrae* 'accedunt ad hoc inuidorum studia, qui omne quod scribimus reprehendendum putant.'

7. que R. nunquam R. hodio R[1]. detraccione R. iubante M*.

8. sileuit M. *cf. praef. in l. Esrae* 'numquam meum, iuuante Christo, silebit eloquium . . . magis uestra caritate prouocabor ad studium quam illorum detractione et odio deterrebor.'

Subscr. explicit prefatio M, explicit prefacio hieronimi prbi R.

Editorum Nota

Obseruabit lector eruditus has quinque praefationes plerumque ex laciniis Hieronymianis esse confectas, nullam autem earum ueram esse et genuinam praefationem uel Hieronymi uel alius scriptoris in librum cui praepositae sunt. Ex qua re sine dubio colligendum uidetur nullam in Actus praefationem scripsisse Hieronymum. Non tamen eo progredimur ut credamus Hieronymum librum non emendasse, quae sententia quibusdam uiris doctissimis placet; uide Hieron. Op. uol. x, *pp.* xix–xxii (*ed. Uall.*). *Docent enim lectiones in notulis nostris descriptas codices nostros plerumque uno agmine contra ueteres stare et unius uiri mentem in opere emendationis laborantem prodere. Quis ille fuerit, nisi Hieronymus, prorsus nescimus.*

Digitized by Google

DE CAPITULATIONIBUS NOUIS CODICUM METENSIS, MONACENSIS, ET BAMBERGENSIS.

Haec capitula, fere LXII *numero, quae incipiunt* De passione *etc., ex cod. Monacensi* 6230, *saec.* IX–X (*qui est* M *noster in Actibus*) *anno* 1892 *descripsit H. J. White. Qui cum in eis plura animaduersione digna obseruaret alios codices requisiuit in quibus eadem uel similia conseruarentur. Duos cum inueniret ab amico nostro S. Berger in libro suo perutili 'Histoire de la Vulgate' etc. p.* 357 *citari, hos etiam conferendos curauit. Capitula cod. Bambergensis* A. I. 7. *saec.* XIV, *uir doctus Fischer, bibliothecarius, humanissime nostri causa exscripsit; capitula cod. Metensis, saec.* IX *ineuntis, ipse anno* 1901 *exscripsit H. J. White. His codicibus muniti textum satis bonum, adhibita subinde coniectura, constituimus.*

Haec capitula, numquam antea quod scimus euulgata, singularem quendam locum obtinent in historia ecclesiastica N. T. latini, et in hac re cum Priscilliani canonibus in epistulas Paulinas comparari debent. Opus enim sunt Donatistae cuiusdam qui in Actibus sectiones adnotauit opinionibus sectae suae propugnandis utiles. Cuius rei exempla sunt praecipue cap. XLIIII De auctoritate publica quod rebus diuinis numquam se interposuerit *et* XLV De auctoritate baptizandi (*Met.*) *uel* rebaptizandi (M *Bamb.*). *Primum, ex quo apparet Gallionem pro doctore Christianorum a Donatistis habitum, docet capitula post annum* 347 *composita, quo anno Donatus Magnus uocem illam notissimam emisit 'Quid est imperatori cum ecclesia?' Mos rebaptizandi inter Donatistas antiquior est ut patet ex censura prolata a Synodo sub Miltiade anno* 313. *Locum tamen nostrum* (*Act.* xix. 1–7) *de discipulis Ephesi post baptismum Iohannis denuo baptizatis, citat Optatus Mileuitanus 'De schism. Don.'* V. 5, *potius ut ueritatem doceat quam ut errores refellat; Augustinus uero 'contra litt. Petil.'* II. XXXVII. § 85 (*tom.* ix. *p.* 244) *circa annum* 398, *citat et retorquet Petiliani argumenta ex hoc loco ipso tracta; cf. et 'De unico bapt. contra Petil.'* VII. § 9 (tom. ix. *p.* 531). *Ex quo conicimus haec capitula circa finem saec.* IV *confecta esse.*

Huc etiam trahimus capp. XX *et* XXVI *quae docent baptismum non sine instructione praeuia conferendum esse. Donatistae enim omnes eos qui ad se confugiebant, etiam episcopos et presbyteros, catechumenos faciebant* (*Aug. 'De unico bapt. contra Petil.'* XI. § 19, *tom.* ix. *p.* 536) *et paganos se esse profiteri eis persuadebant* (*Epist.* XXXV, *tom.* ii. *p.* 66).

Deinde quod dicitur cap. XLI De calumniis quas sanctis, societate forensium, doctores semper falsissimi machinantur *ex parte Donatistarum prolatum uidetur, quorum Agonistici, uel, ut a Catholicis uocabantur, Circumcelliones, per uicos circumcursantes omnia perturbabant et* 'contra decreta Caesaris' *faciebant; cf. Act.* xvii. 5–7 *cum S. Augustini locis a Gieselero citatis 'Hist. Eccl.'* I. § 86.

Porro locutiones aliquot Africanas in his capitulis obseruamus; legitur enim insecutio *pro persecutione,* sospitas, credulitas, actitare *et forsan alia. Notandum etiam est auctorem fabulam Simonianam cognouisse* (*c.* XVIII), *et textu 'occidentali' usum esse* (*c.* XXXIV; *uide ad Act.* xiv. 2).

Digitized by Google

CAPITULA IN

Capitula exstant in codd. ABCFGΘKMRSTUV *c.*

Desunt in DOW *d e gig. p edd. ant. plur.*; *Kesler* 1487 *habet* registrum in librum actuum apostolorum cuius sunt capitula XXVIII.

In codice I *ad initium libri priora uerba cuiusque Actuum capitis dantur, e.g.* 1 Primum quidem sermonem *etc.*; LXXIIII *capitula enumerantur, cf. Thomasium* I. *p.* 359.

A *Edidimus ex codice Amiatino.*	BFΘKRSU *c*; *cf. etiam Thomasium* I. *p.* 356, *Sabatier* III. *p.* 495, *et Berger* '*Histoire de la Vulg.*' *p.* 356. *Edidit Thomasius ex codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri,* A. 1, *et Orat.* B. 6 (7?): *impressit Sabatier ex cod. Corbeiensi num.* 2.	CT *Edidimus ex codice* T *quem his in locis transcripsit nostri gratia uir doctissimus W. Schulz.*
		I. De conuersatione domini post resurrectionem suam cum apostolis et de ascensione eius ad celos.
I. Ubi dicitur theophilo primum sermonem iam factum fuisse de operibus et doctrina christi.	I. Ubi praecepit iesus discipulis ab hierusalem ne discederent.	II. De duorum alloquutione angelorum ad apostolos et reditu apostolorum in iherusalem quorum et nomina dicit orantium cum maria et ceteris.
II. Ubi exsurgens petrus in medio fratrum dixit de turba hominum fere CXX.	II. Petrus de iuda condiscipulis suis loquitur ut pro eo e duobus unum eligerent.	III. Petrus de iuda loquitur in cuius locum mathias subrogatur.
III. Ubi completis diebus pentecosten pariter erant congregati et spiritus sanctus superuenit in eos.	III. Ubi spiritus sanctus de caelo descendit super apostolos in locum ubi congregati fuerunt.	IIII. De pentecoste et uarietate linguarum unde petrus dat stupenti populo rationem.
IIII. Ubi stans petrus cum XI leuauit uocem suam et locutus est.	IIII. Ubi petrus dicit iudaeis non enim sicut existimatis hi ebrii sunt cum sit hora diei tertia.	V. Uerba petri de passione et resurrectione et ascensione christi.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* I. precepit BK *c.* discipulis: *om.* $R^{*}(+R^{1})$; + suis *cod. S. Pauli, Sab.* ab: a *c.* > ne ab hier. ΘU. *post* discederent + *capitulum* ii Ubi reuersi sunt hierosolymam ad montem qui uocatur olueti *Uat.* 4221; *deinde* Petrus de iuda *sub numero* iii *ponit et sic ad cap.* xxix.

II. condiscipulis *cum* FKR *Thom.*: cum discipulis BΘU *c*; cum condiscipulis *Sab.* *om.* suis U. e BKF *c Thom. Sab.*: de ΘU. e duobus unum: > unum e (de Θ) duobus Θ *c*; apostolum *tantum* R.

III. > descendit de caelo U. fuerunt BFKR: fuerant ΘU *c Thom.*; fuerint *Sab.*

IIII. iudeis R *c.* *om.* enim sicut R. exaestimatis B, extimatis F, estimatis R. hii R. ebrii: hebraei Θ. quum R. tercia *c.*

Digitized by Google

ACTUS APOSTOLORUM.

Inscr. incipit I, incipiunt tituli Θ, incipiunt capitula FV *c*, incipiunt capitula actuum (actum T) apostolorum BKTU, incipiunt capitula (capitolae C) libri actuum (hactuum CR) apostolorum CMR *Met.* 7, incipit capitulatio sequentis libri *Bamb.* A. I. 7, indiculum quid fecerint opostoli in actibus suis ut facile inuenias id quod uis si per numeros percurrens capitula perquisieris G; *nihil habet* A; *deficit* S *usque ad cap.* VII.

V *Ex editione Thomasii uol.* I. *p.* 348.	M (*i.e. Monacensis Lat.* 6230), *Bambergensis* A. I. 7, *Metensis* 7.	G
I. Post passionem suam Dominus in multis argumentis apparet discipulis; et die quadragesimo allocutus eos, ascendit in caelum: qui, promittentibus Angelis sic eum esse uenturum, regrediuntur in Hierusalem.	I. De passione et resurrectione domini et ascensione et aduentu. II. De congregatione apostolorum et oratione quam cum altricibus suis mulieribus celebrarent.	
II. Ad complendam Psalmistae prophetiam, duodecimus pro Iuda traditore Matthias ordinatur Apostolus.	III. De mathia qui precibus apostolorum apostolatum iude suscepit.	I. Petrus loquitur de iuda . in cuius locum matthias elegitur.
III. Completa die Pentecoste descendens Spiritus Sanctus in discipulos, uariarum eis tradit scientiam linguarum: quod audientes Iudaei, musto eos esse plenos asseuerant.	IIII. De spiritu sancto quem iuxta promissum saluatoris apostoli adsumpserunt.	De pentecosten et linguis uariis diuisis.
IV. Stans Petrus cum undecim, testimonium de Iesu perhibet: et compuncti qui audiunt, credunt, et baptizantur: atque adieciuntur Ecclesiae animae quasi tria milia.	V. De propheta iohel cuius testimonio sanctum suos accepisse spiritum conprobarunt.	III. De passione et resurrectione et ascensum christi.

Notae ad codd. M *etc.* I. *om.* domini *Bamb.* > aduentu et ascen. *Bamb.* *om.* et ascen. *Met.*
II. apostu. *Met.* quam: qui *Bamb.* suis mulieribus *bis scr.* M. celebrabant *Bamb. Met.*
III. praecibus apostu. *Met.* iude: inlaesus *Met.*
IIII. assumps. *Bamb.*
V. iohel + e *Bamb.* sanctum + se ac *Bamb. Met.* comprobari *Bamb. Met.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU *c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
V. Ubi testimonium petrus de iesu nazareno dicit ad populum.	V. Ubi de domino iesu uiris israhelitis loquitur et de scripturis diuinis.	
VI. Ubi dixerunt ad petrum et ad reliquos apostolos quid faciemus uiri fratres et petrus ad illos paenitentiam inquit agite.	VI. Ubi petrus iudaeis dicit paenitentiam agere et baptizetur unusquisque in nomine iesu christi.	
VII. Ubi qui receperunt sermonem eius baptizati sunt.	VII. Ubi apostolis crediderunt et baptizatae sunt animae tria milia.	VI. De panis fractione per domos et prodigiis et quia erant eis omnia communia.
VIII. Ubi petrus et iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam et de clodo.	VIII. Ubi petrus et iohannes ascendentes in templum paralyticum sanant.	VII. De petri et iohannis uirtute in clodum ex utero et petrus ad penitentiam hortatur qui christum occiderunt.
IX. Ubi petrus et iohannes loquentes ad populum superuenerunt sacerdotes et magistratus templi tenuerunt petrum et iohannem in custodiam eo quod adnuntiarent in iesu resurrectionem.	VIIII. Ubi loquebantur apostoli ad populum et superuenerunt sacerdotes et magistratus templi et iniecerunt in eos manus.	VIII. Docentes apostoli in custodiam traduntur et rursus dimissi ueniunt ad suos.
X. Ubi cognouerunt quod petrus et iohannes homines essent sine litteris et idiotae et admirabant eos.	X. Uidentes autem petri constantiam et iohannis.	

Notae ad codd. BFΘK *etc.* V. dominum iesum B. israëlitis *Sab.* scribturis F.
VI. iudeis R *c.* poenitent. U *Thom. Sab.*, penitent. *c*, penitenc. R. **agere** *cum* BFK *cod. S. Petr., Sab.*: agite ΘRU *c Thom.* **et** : ut R *c.* babtizetur *c*, baptizentur K. **unusquisque** + uestrum ΘU *Thom.*
VII. *Hic incipit* S. apostoli *cod. S. Pauli.* baptizati FK, babt. *c.* anime R; + circiter SU. tria millia *Sab.*, trea milia K, ·III· milia B, $\overline{\text{III}}$ R. **baptizatae . . . milia** *in ras.* B.
VIII. iohannis S. ascendebant S. templo BFK *c Sab.* paraliticum ΘS *c Sab.*; claudum R. sanauit Θ.
VIIII. et *pr. om. cod. S. Petri.* **sacerdotes**: principes sacerdotum S. magistratibus S. *om.* **templi** *Uat.* 4221. in‖iecerunt U. **eos** ΘU *Thom.*; eis BFKRS *c Sab.*
X. **autem** *codd. plur.*; *om.* BU, *sed* + iudaei U. constanciam RS. > constantiam petri U. iohannem B; + mirabantur U; + admirabantur *cod. Orat.*

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
	VI. De iudaeis qui iuxta hortationem petri apostoli crucifixisse se dominum paenitebant.	
V. Pulcherrima in Hierosolymis nascentis Ecclesiae uita describitur: ubi Apostolis plura signa facientibus, credentium quotidie numerus augetur.	VII. De tribus milibus iudaeorum elemosynam sanctis post credulitatem facientium.	XXXII. De panis fractione per domos.
VI. Petrus et Iohannes claudum in ingressu Templi saluant: et admirante super hoc populo, in nomine Iesu eum sanatum declarant: quos superuenientes Sacerdotes et Sadducaei in carcerem tradunt, credentibus de turba quinque milibus uirorum.	VIII. De claudo quem petrus ascendens ad orationem circa horam nonam rerum contemptu uirtute curauit. VIIII. De sospitate claudi quem christi uirtute curatum qui ad ipsorum restaurationem uenerant adprobabant.	VIIII. Petrus et iohannes in templo ascendent orare ad horam diei nonam. Item de clodo ex utero matris mendicantem et de agenda paenitentia.
	X. De resurrectione mortuorum et humani generis medela propter quam in carcerem sunt retrusi apostoli.	VI. Docentes apostoli in custodiem traduntur.
VII. Idem reducti ad Concilium, fiducialiter praedicant in nomine Iesu Christi unicam esse cunctis uiam salutis: ac principes interdicentes ne in hoc nomine doceant, Apostolica auctoritate contemnunt.		

Notae ad codd. M *etc.* VI. iude. *Bamb. et* VII. exhort. *Bamb. Met.* **apostoli** : *deficit* apos M. *om.* **se** *Bamb. Met.* penit. *Bamb.*
VII. **iudaeorum** : + conuersis et *Met.* elemosinam *Bamb.*; aelimosinas *Met.* fatientium *Bamb.*
VIII. clod. (dod. *cod.*) *Bamb. et* VIIII. contempte *Met.*
VIIII. **uenerant** *e coni.* : uenerat *codd.* **adprobabant** *e coni.* : -uit *Met.*, approbabat *Bamb.*; adprobau M.
X. **medelas** *Bamb. Met.* **quam** : qui *Bamb.*; quae *Met.* carcere *Bamb.* sunt trusi *Met*; >tr. sunt *Bamb.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
XI. Ubi dimissi petrus et iohannes uenerunt ad suos dixerunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent.	XI. Dimissi apostoli uenerunt ad suos et narrauerunt omnia.	
XII. Ubi multitudo credentium erat cor et anima una et erant illis omnia communia.	XII. Multitudinis autem credentium erat cor et anima una.	
XIII. Ubi annanias et saphira fraudauerunt de pretio quod uendiderant et mortui sunt.	XIII. Ubi quidam uir ananias cum saffira uxore sua fraudauerunt de pretio agri et expirauerunt.	VIIII. De loci motione in quo orantes stabant et quia uendentes agros pretia afferebant et de anania et saffira.
XIIII. Ubi per manus apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe.	XIIII. Per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe.	
XV. Ubi exsurgens princeps sacerdotum et qui cum eo erant repleti zelo tenuerunt apostolos et posuerunt illos in custodia publica illi autem educti ab angelo praedicabant iesum christum.	XV. Ubi princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant iniecerunt manus in apostolos et posuerunt eos in custodia.	X. Apostoli in custodiam missi ab angelo dimittuntur ut in templo predicent quos sacerdotes coarguunt.
XVI. Ubi conuocantes apostolos denuntiauerunt eis ne loquerentur de nomine iesu et dimiserunt eos.	XVI. Ubi caesis apostolis iudaei denuntiauerunt eis ne loquerentur in nomine iesu.	XI. Uerba gamalielis de theoda et iuda pseudoprophetis et apostoli dimissi gaudent quia cesi pro christo sunt.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XI. *om. capitulum* S*, + *in ima pag.* **dimissi** + autem *Uat.* 4221. *om.* **omnia** *Uat.* 4221.

XII. + ubi *ad init.* U. *om.* **autem** RU. credencium RS. **cor** + unum S *c codd. ap. Thom., Sab.*

XIII. **ananias** Θ*RU *c Thom Sab.*: annanias BFΘ¹KS *Uat.* 4221. **saffira** BFKSU, safira *Thom. Sab.*: sapphira Θ, saphira R *c.* **uxore** + *rasura* U. defraudauerunt *c Thom.* **de pretio** (praet. F, prec. KR): de decimas S, decimas (*om.* de) B. exspir. U, espir. R.

XIIII. **per manus autem**: ubi per manus RU. *om.* **multa** R *Uat.* 4221. **plebe**: populo *cod. S. Pauli.*

XV. princips K, principes R *c cod. S. Petri.* **eos**: illos R; *om.* Θ. custodiam R *c.*

XVI. **caesis apostolis** KR *c* (cesis) *Thom. Sab.*: caesi apostoli BFΘSU *cod. S. Pauli.* **iudaei** K *Thom. Sab.*, iudei R *c*: a iudaeis FΘ *cod. S. Pauli*, a iudeis BSU. denunciauerunt RS *c.* **ne** + ultra U. *om.* **loquerentur** *Uat.* 4221.

Digitized by Google

V

VIII. Idem refertur suis minas principum: quibus mox ad Deum uocem leuantibus, aduenit Spiritus Sanctus, et maiorem eis praedicandi fiduciam tribuit.

IX. Item una anima primitiuae Ecclesiae uita refertur: ubi Ioseph quia fideliter possessa reliquit, congruum suae fidei ab Apostolis nomen accipit. At Annanias et Sapphira quia Deo mentiri conabantur, cita morte perfidiae culpam expiant.

X. Clarescentibus Apostolorum signis, aliarum quoque Ciuitatum multitudo Hierosolymam sananda confluit.

XI. Missos in carcerem Apostolos Angelus nocte ad praedicandum educit. Quod comperti Principes uerbis eos terrere temptant, nec ualent: interficere cogitant, sed Gamalihel interueniente uetantur: caedunt, minanturque; nec eos ab Euangelizando coercent.

M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.

XI. De loco qui motus est cum apostoli eiecti de carcere reuersi ad fratres orarent.

XII. De substantia indiuisa credentium et de mendacio in anania et saphira perpetrato et morte damnato.

XIII. De sanctis qui in nomine christi et curare prohibentur semper et docere.

XIIII. De consilio gamalielis quod dei opus †dissolueret† uitia humana non possent et apostolorum plebis sollicita uisitatione.

G

XXXV. De loci motione in quo apostoli stabant et omnia communia erant et de anania cum uxore sua sapphira.

VIII. Apostoli in custodia mittuntur et angelus eos dimittit ut in templo docerent (-ret*) quos sacerdotes coarguunt.

VIIII. De theodan et iudae seudoprophetis.

Notae ad codd. M *etc.* XI. est + et *Met.* eiecti: relicti M *Bamb.*
XII. mendatio M *Bamb.* anania: annia M. *om* et *sec. Bamb.* saphyra M°. perpetrato et *Met.*: perpetua M *Bamb.* dampnatio *Bamb.*
XIII. *om.* qui in nomine *Bamb.*
XIIII. gamlihelis *Bamb.*, gamalihelis *Met.* dissoluere *ita legendum credimus* (*cf. Act.* v. 39), *sed locus certe corruptus est*: dissolui *codd.*; *deinde def.* M *usque ad* persecutionis *cap.* xxx. posse *Met.* apostolum plebi *Met.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
XVII. De numero crescentium discipulorum et murmur graecorum aduersus hebreos et electione septem diaconorum.	XVII. Ubi crescente numero discipulorum factus est murmur graecorum aduersus hebraeos.	XII. De uiduis et septem diaconum ordinatione.
XVIII. De stephano plenus gratia et fortitudine signa et prodigia faciebat in populo.	XVIII. Stephanus plenus gratia et fortitudine faciebat signa magna et prodigia coram plebe.	
XIX. Ubi stephanus confundit iudaeos testimoniis legis illi autem fremebant in eum.	XVIIII. Stephanus loquitur populo de patriarchis incipiens ab abraham usque ad mosen.	XIII. Uerba stefani ad iudeos de genesi (esi *eras.*) et exodo.
XX. Ubi stephanus repletus spiritu sancto intendens in caelum uidit gloriam dei et iesum stantem a dextris dei et lapidauerunt eum.	XX. Ubi haec audientes dissecabantur cordibus suis et stridebant dentibus in eum.	XIIII. Lapidatio et dormitio (dortio*) stefani et quia saulus deuastabat (deuatabat*) iglesiam.
XXI. De persecutione quae facta est in ecclesia hierosolymis et sauli deuastatione et philippus in samaria praedicans.	XXI. Facta est autem persecutio magna ecclesiae quae est hierosolymis.	
XXII. De simone mago seducens gentem samariae.	XXII. De simone mago.	XV. Filippus diaconus dei (de*) uerbum tradidit samarie et simon magus babtizatur ab eodem.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XVII. factum *Thom.* murmor S. grecorum KRSU *c.* hebreos RSU *c.*
XVIII. + ubi *ad init.* U. stefanus S. gracia S. magna BΘKRS *c Thom.*: *om.* FU *Sab.* quoram R; in S. plebem FS.
XVIIII. + ubi *ad init.* U. stefanus S. loquebatur S. patriarchis: is *super ras. scr.* Θ. abraam R. *om.* ad B. mosen *cum* F: moysen BΘKU *c Thom. Sab.*, moisen R, moyse S.
XX. audientes + iudaei U. disseceb. F, dissicab. *Sab.* suis *om. Uat.* 4221. dentibus + suis Θ.
XXI. + ubi *ad init.* U. *om.* autem RU. persecucio RS, persequutio Θ; praedicatio *Uat.* 4221. eclesiae S; in ecclesia KR (aeccl.) *c Thom.* que R. est + in S. hierosolimis U, hierusolimis R; hierusalem S.
XXII. symone U.

Digitized by Google

V	*Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
XII. Multiplicato discipulorum numero, septem Diaconi ordinantur; et crescente Dei uerbo, etiam Sacerdotum turba non modica subiugatur fidei.	XV. De septem dispensatoribus plenis spiritu sancto et magistrorum diuini sermonis ministerio singulari.	X. De uiduis et septe apostolorum constitutio.
XIII. Stephanus in nomine Iesu Christi magnis eminet signis: quem infidelium factio, quia ueritate uincere nequit, falsorum testium suffragia quaerit, eumque ad concilium protrahit.		
XIV. Idem, interrogante Sacerdotum Principe, arguit eos semper Dei legi fuisse rebelles; qui et prius Prophetas, et nuper Christum occiderint.	XVI. De stephano qui postea quam maiorum ac legis ordinem enarrauit insaniam coercuit iudaeorum.	XI. Tractatus sthefani de genesi et exhodo.
		XII. Lapidatio et dormitio stefani (stepani*).
XV. Idem, frementibus in eum auditoribus, etiam se Iesum a dextris Dei stantem uidere testatur; et lapidantibus se ueniam precatur. Ecclesia quoque Hierosolymitana, Saulo instante, dispergitur.	XVII. De principe martyrum qui interfectoribus suis indulgentiam ut ipsum facere oportuit postulauit.	
XVI. Philippo Diacono in Samaria Christum praedicante, et signa faciente, multi credunt et baptizantur: in quibus et Simon baptizatus adhaeret Philippo.	XVIII. De mago simone qui in persona falsorum fratrum ad hoc baptizatus est ut deinceps sanctorum saeuus emergeret insecutor.	XII. De simone mago alii (*sic*) baptizatus est.

Notae ad codd. Bamb. etc. XV. septe *Met.* plenos *Met.*
XVI. postea aquam *Bamb.**, poste aquam *cor.* malorum *Bamb.* narrauit *Met.* iude. *Bamb.*
XVII. martirum *Bamb.* *om.* indulgentiam *Bamb.* postulauit: custodiuit *Bamb.*
XVIII. symone *Bamb. et* XVIIII. personam *Bamb.* seuus *Bamb.* insequu. *Bamb.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
XXIII. Ubi simon uoluit dare pecuniam apostolis dicens date et mihi hanc potestatem ut cui inposuero manum accipiat spiritum sanctum et repulerunt eum.	XXIII. Simon magus pecuniam apostolis offert.	XVI. Simon pecuniam offert apostolis ut accipiat potestatem signorum.
XXIIII. Ubi angelus domini loquitur philippo dicens surge uade contra meridianum et dum abisset obuius est illi quidam aethiops eunuchus quem et baptizauit.	XXIIII. Ubi angelus domini philippo loquitur.	XVII. De filippo eunuco candacis regine et quomodo rapuit filippum spiritus ab eunuco.
XXV. Ubi saulus accipiens a principe epistulas ad damascum ut uinctos teneret christianos et ubi circumfulsit eum lux de caelo.	XXV. Ubi paulus a principe sacerdotum epistulas petit in damascum.	XVIII. De saulo ubi deus ad eum loquitur uia et quomodo credens babtizatur ab anania et predicat christum.
XXVI. Ubi saulus confundebat iudaeos qui habitabant damascum et ubi in sporta per murum dimissus est.	XXVI. Ubi paulus conualescens confundebat iudaeos.	XVIIII. Saulus nocte in sporta dimissus et euadit (uadit*) insidias damascenorum quem barnabas adducit ad apostolos.
XXVII. Ubi petrus perambulans sanctos qui erant lyddae peruenit ad hominem quendam nomine aeneam paralyticum ab annis octo quem et sanauit et in ioppe mulierem nomine thabitas resuscitauit.	XXVII. Petrus ueniens lyddae ad sanctos aenean ab annis octo iacentem in grabatto sanat et discipulam in ioppen nomine tabitam resuscitat.	XX. Petrus lidde paraliticum uerbo sanat et in ioppe suscitat tabitam.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XXIII. + ubi *ad init.* BRS *Uat.* 4221. symon U *c.* peccuniam BRU. **offert** *cum* ΘSU *Thom.*, *et* offeret F; defert R *c codd. ap. Thom.*; deferet K *Sab.*; optulit B; + propter donum spiritus sancti R.
XXIIII. *om.* ubi K *c cod. S. Petri.* philippho S. **loquitur** + abire contra meridiem R.
XXV. *om.* ubi K *c.* **paulus** *cum* BFΘS : saulus KRU *c Thom. Sab.* principibus BU *Sab.* **epistulas** *cum* F : epistolas ΘKSU *Thom. Sab.*; eptas BR *c.* **petit** : petiit R, petiuit S. > pet. epist. KR *c Thom. Sab.* **in damascum** (-sco S) : *om.* K *c*; + et in uia diuina est uoce prostratus R.
XXVI. **paulus** *etc. ut* XXV; + accepta fide R. **conualescens** + et S. iudeos R *c*, iudaeis S.
XXVII. + ubi *ad init.* BSU. *om.* **ueniens** U. **lyddae** *cum* FΘ^{1}, *et* lydae Θ*, lydde BK, liddae *Thom.*, lidde R *c Sab.* : lyddam U, lydda S. **ad sanctos** : Ascos *Sab.* aeneam U, enean *c Sab.*, aenea B, enea K. *om.* ab SU. **octo** : ·UIII· FKSU. grabato ΘS *c Sab.*, grabbato *Thom.* *om.* **in grabatto** R. *om.* **sanat** K. discipula BF, discipulum *cod. S. Petri.* iopen Θ*, iopem *cod. S. Petri*, ioppe R *Thom.* **tabitam** *cum* U *c Thom. et* thabitam R : thabita S, tabita Θ *Sab.*; tabitas BFK. suscitat Θ.

Digitized by Google

V	*Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
XVII. Descendentes Samariam Petrus et Iohannes imponunt manus credentibus, ut accipiant Spiritum Sanctum: quod emere pecunia cupiens Simon, anathemate damnatur.	XVIIII. De eodem simone qui cum emere se posse a petro sanctum spiritum credidisset spiritali prouidentia predamnatus est.	XIIII. Simon ubi (tibi *cod.*) pecuniam offert ut accipiat potestate sicut apostoli.
XVIII. Philippus iubente Angelo uiam Gazae petit, ubi instructo ac baptizato Aethiope (-piae *cod.*) Gentium primitias Domino consecrat.	XX. De eunucho quem philippus angelica reuelatione ut †baptizandi formam simul et uiuendi† acciperet rationabiliter baptizauit.	XV. De philippo et eunucho candacis reginae.
XIX. Saulus ad persequendam Ecclesiam Damascum pergens, caelesti increpatione coercetur: mora (*sic*) baptizatus ab Annania, continuo Iesum in Synagogis praedicat.	XXI. De iudicio quod saluator in paulum cum in sanctos saeuiret exercuit et de baptismo ananiae in paulum.	XVI. Saulo ubi deus de caelo loquitur. Item quod per nocte in sportam per murum dimittitur.
XX. Idem, quaerentibus eum Iudaeis interficere, per murum nocte dimittitur: et ueniens Hierosolymam Barnaba duce Apostolis coniungitur. Sed et ibi a Graecis passus insidias, Tarsum transfertur a fratribus. Cuius furore sedato, Ecclesia per totam Iudaeam, Galilaeam, et Samariam libera pace fruitur.	XXII. De exordio insecutionum pauli. quos ueritatis praeconii causa sustinuit. XXIII. De magnitudine odii quod aduersus paulum iudaei exercebant paulo remissius cum ceteris apostolis actitante.	
XXI. Petrus in Lydda (quae nunc Diospolis uocatur) paralyticum erigit Aeneam: et in Ioppe Tabitham a morte suscitat.	XXIIII. De aenean et thabita. quos elemosine causa apostolus et uisitauit et suscitauit.	XVII. Ubi petrus paralyticum uerbo sanauit et tabitham in ioppe suscitat.

Notae ad codd. Bamb. etc. XVIIII. **emere se**: merore *Bamb.* predampn. *Bamb.*
XX. **angelica reuelatione ut †baptizandi formam simul et uiuendi†** *locus corruptus forsan ita corrigendus*: *cod. Metensis legit* angelica semel reuelatione ut baptizandi forma uiuendi *haud dubie ex glossa marginali perperam intellecta*; *cod. Bamb. habet* angelica reuelatione ut baptizandi formam uiuendi.
XXI. iuditio *Bamb.* seuire *Bamb.* ananie *Bamb.* paulo *Met.*
XXII. insequu. *Bamb.* *Pro* quos *lege* quas; *forsan ex graeco* διωγμῶν οὓς *irrepsit.* preconii *Bamb.*
XXIII. quod: quem *Met.* iudei *Bamb.* actitantes *Met.*
XXIV. enean *Bamb.* aelimosinae *Met.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
XXVIII. De cornelio centurione qui habitabat caesaream qui admonitus ab angelo accersiuit ad se petrum ut eum doceret et ubi dum orat petrus uidit caelum apertum et uas quoddam descendens ad terram in quo erant quadrupedia et uolatilia.	XXVIII. De cornelio.	XXI. De cornelio et angelo (*om.* lo*) sibi loquente et de petro et uisione eius in uase et reptilibus et cornelii conuersatione et de satisfactione petri aput apostolis.
XXVIIII. Ubi cornelius occurrens petro procedens adorauit eum et eleuauit eum petrus de terra interrogauit eum ob quam causam miserit ad eum et indicauit cornelius omnia quae ab angelo ei fuerant dicta.	XXVIIII. Ubi cornelius petrum expectat.	
XXX. Ubi petrus aperiens os suum docuit eum omnia de christo iesu et uocatione gentium.	XXX. Cornelius uisum petro narrat.	
XXXI. Ubi audierunt apostoli quod et gentes receperunt uerbum dei et petrus exposuit illis uisionem quod uiderat de linteo.	XXXI. Ubi iudaei dicunt petro quare introisti ad uiros praeputium habentes.	XXII. Paulus et barnabas per totum annum antiocie docent ubi primum discipuli cognominati sunt christiani.
XXXII. Ubi uenerunt prophetae ab hierosolymis anthiociam et surrexit unus ex eis nomine agabus et significabat per spiritum famem magnam futuram et herodes rex occidit iacobum fratrem iohannis et petrum posuit in carcerem.	XXXII. Propheta agabus famem adnuntians.	XXIII. Agabus sub claudio famem facturam significat et per paulum et barnaban fratres iherosolimis dona transmittit sanctis.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XXVIII. *Capp. hoc et sequens in unum coniungit Uat.* 4221. cornil. S *et infra.*
XXVIIII. expectat U *c et* spectat K *Thom. Sab.*: sperat BFΘS *codd. ap. Thom.* petrum expectat: ad petr. mittit R.
XXX. + ubi *ad init.* BRS. uisum petrum narrat *Sab.*, > petro uisum narrat *c*, uiso petro narrat *Uat.* 4221, uisum quod uidit petro narrat R.
XXXI. iudei R *c.* introistis *Sab.* preputium BK, prepucium RS *c.* abentes R.
XXXII. + ubi *ad init.* BRS. agadus *Uat.* 4221; + per spiritum sanctum R. adnuntians FΘ, ann. BK *codd. ap. Thom.*, *Sab.*, adnuncians S, annuncians *c*: adnuntiat U, annuntiat *Orat.* B. 6, annunciat R.

Digitized by Google

V	*Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
XXII. Cornelius Centurio, monente Angelo, Petrum ad se imbuendum inuitat: cui mox Petrus et ipse uisione caelesti admonitus occurrit.	XXV. De fame apostolica. et reuelatione diuina quod debeant sancti mactare. †uel qualibet† alimonia satiari.	XVIII. De cornelio centurione ad petro et quo linteum de caelo cum animalibus descendit ad petrum.
XXIII. Ueniente Caesaream Petro (petit *cod.*), Cornelius uisionem Angeli replicat: et audito ab eo Dei uerbo, Spiritus Sancti gratia cum suis, et ante perceptionem Baptismi perfunditur.	XXVI. De baptisma cornelii. et non baptizandis his qui nondum fuerint ordine diuine ueritatis instructi.	
XXIV. Petrus, disceptantibus contra se Iudaeis, cur Gentibus praedicauerit; ut haec Diuinitus fuerint procurata demonstrat.	XXVII. De gentibus quemadmodum exordium credendi in christo sumpsissent ad inuidiam a semetipso apostolus depellendam insinuat iudaeis.	XVIIII. Discipuli in antiochia cognominati christiani.
XXV. Foenicem usque et Cyprum et Antiochiam uerbum Euangelii disseminatur: et in Antiochia docentibus Barnaba et Paulo, primum discipuli Christiani uocantur.	XXVIII. De exhortatione discipulorum christi. ut ab apostolis commoniti. salutis uerbum gentibus loquerentur.	
XXVI. Agabo famem prophetante, Barnabas et Saulus de Antiochia Iudaeam cum eleemosynis mittuntur.	XXVIIII. De collatione fratrum quae in hierusalem sanctis est destinata. et iacobi interfectio ab herode. et liberatione petri per angelum.	XX. Agabus ubi famem sub claudio caesare futuram significat.

Notae ad codd. Bamb. etc. XXV. mactare. †uel qualibet† *ita legendum credimus*: mactare. qua uel *Bamb.*; mactariq ∴ł *Met.*; *cf. ad Act.* x. 13 *seq.*
XXVI. *om. cap. Met.*
XXVII. (XXVI *in cod. Met.*) semet (*sine* ipso) *Met.* iudeis *Bamb.* > iudaeis insinuat *Met.*
XXVIII (XXVII *Met.*). exort. *Met.* communiti *Bamb.* gentilibus *Met.*
XXVIIII (XXVIII *Met.*). que *Bamb.* iherus. *Bamb.* distinata *Met.* interfectio *codd.*: *lege* interfectione. *om.* et liberatione . . . angelum *Met.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
XXXIII. Ubi angelus petrum de carcere producit.	XXXIII. Ubi herodes iacobum fratrem iohannis occidit et petrum misit in carcerem.	XXIIII. Erodes iacobum fratrem iohannis occidit petrum uero mittit in carcerem quem angelus inde tollit.
XXXIIII. Ubi perturbati milites quidnam de petro factum fuisset.	XXXIIII. Ubi milites turbati sunt pro petro.	XXV. Petrus ad domum marie ueniens pulsat et intrat et erodes percussus ab angelo scatens uermibus expirabit.
XXXV. Ubi in ecclesia quae erat anthiociae prophetae et doctores conuenerant et de bariesu pseudopropheta.	XXXV. Ubi separat spiritus sanctus paulum et barnaban ad praedicandum.	XXVI. Barnabas et saulus redeunt antiociam unde per christum reuelantem ieiunante eglesia mittuntur ad predicandum habentes secum iohannem cognomento marcum.
		XXVII. Paulus et barnabas in insula pabum cecant magum nomine bariesum qui erat cum sergio proconsule.
XXXVI. Ubi paulus nauigans ueniens anthiociam euangelizauit ibi christum iesum filium dei uiui.	XXXVI. Paulus et qui cum eo erant nauigantes uenerunt pergen pamphiliae.	XXVIII. Paulus in sinagogis (*om.* go*) disputans multis scribturarum testimoniis conuincit iudeos quibus (bus *eras.*) rennuentibus gentes gauise credunt.
XXXVII. Ubi iudaei repleti zelo contradicebant his quae a paulo dicebantur et gentes audiebant eum.	XXXVII. Paulus de resurrectione christi iudaeis praedicat.	
XXXVIII. Ubi paulus et barnabas uenientes iconio et	XXXVIII. Iconio intrant synagogam apostoli et credidit	XXVIIII. Paulus et barnabas iconio in sinagoga multo

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XXXIII. herodis S. > occidit fratrem iohannis S. mittit R.
XXXIIII. *om.* pro Θ*(+Θ[1]).
XXXV. seperat BS; separabat *codd. ap. Thom.* barnabam KU *Thom.*, -ba S. predicandum BKRSU *c.*
XXXVI. + ubi *ad init.* BS, + et *Sab.* pergen pamphiliae *cum* ΘR *c Thom.*, pergen phamphiliae B, pergen pamphiliam *cod. S. Pauli, Sab.*: per gentes pamphiliae (-liam K) FKS *cf. ad* xiii. 13. 14; pamphiliam *tantum* U.
XXXVII. + ubi *ad init.* B. resurreccione RS. *om.* christi U* (+*mg.*). iudeis R *c.* predicat BKRSU *c*; praedicabat *codd. ap. Thom.*
XXXVIII. + ubi *ad init.* B. ychonio *c*, ichonio R, iconiae *Sab.*; et quomodo *Uat.* 4221. intrant + in *c Thom.* sinagogam RS *c.* crededit S; + eis U.

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
XXVII. Herodes, occiso Iacobo, Petrum retrudit in carcerem: unde eductus ab Angelo, uenit ad domum Mariae matris Iohannis.		XXI. De herode qui occidit iacobum et misit petrum in carcare diebus azimorum: et angelus dimittit eum et ad domum mariae uenit et quod herodes uermes fecit et sic mortuus est. Item de ieiunio.
XXVIII. Idem Herodes, non inuento Petro, descendit Caesaream: ubi Angelo percussus, liberum praedicantibus uerbum iter reliquit.	XXX. De ultione diuina quae se in herode iustorum insecutionis causa exercuit.	
XXIX. Barnabas et Saulus reuersi Antiochiam, iubente Spiritu Sancto ordinantur Apostoli: et mox nauigantes Cyprum, excaecato mago Elyma, Sergium Paulum Proconsulem doctrina fidei inluminant.	XXXI. De peruersoribus uiae ueritatis eorumdemque pessima caecitate quae in bariesu a paulo traducta est.	
		XXII. Saulus coram proconsule bariesū caecum facit.
XXX. Paulus et Barnabas deuenientes Antiochiam Psidiae, praedicant in Synagoga: quos multi et Iudaeorum et Proselytorum credentes sequuntur.	XXXII. De paulo qui legis et prophetarum testimoniis suadet in dei gratiam quicumque crediderit permanere.	XXIII. Paulos in synagogis disputat de christo iesu.
XXXI. Rursum plures de Gentibus conueniunt ad audiendum uerbum: quos zelantes Iudaei, eieciunt Paulum ac Barnabam de finibus suis.	XXXIII. De non credentibus quod semper inuidiam christi discipulis conflent.	
XXXII. Idem in Iconio diu praedicantes, multos et de	XXXIIII. De uarietate temporum quorum christi disci-	

Notae ad codd. M. *etc.* XXX (XXVIIII *Met.*). que *Bamb. semper.* **insecutionis**: *incipit rursum* M *sed habet* persecutionis.

XXXI (XXX *Met.*). praeuersoribus *Met.* uie *Bamb.* cecitate *Bamb. Met.* **bariesu**: barbarie *Bamb.* (*deinde* + suadere); bariae suam *Met. cf. ad* xiii. 6. *om.* a *Bamb. Met.*

XXXII (XXXI *Met.*). gratia *Met.*

XXXIII (XXXII *Met.*). inuidia *Bamb. Met.*

XXXIIII (XXXIII *Met.*). *De sententia cf. textum occidentalem Act.* xiv. 2 ὁ δὲ Κύριος ἔδωκεν ταχὺ εἰρήνην.

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S Petri, Orat. apud Thomasium ; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
praedicantes in synagoga crediderunt iudaeorum et grecorum copiosa multitudo.	iudaeorum et grecorum copiosa multitudo.	tempore docent et signa faciunt unde eos expellunt iudei.
XXXIX. Ubi paulus in lystris claudum ex utero matris curauit et ubi paulum mercurium uocauerunt et barnaban iouem.	XXXVIIII. In lystris claudum ex utero matris suae paulus sanat.	XXX. Paulus in listris clodum curat ubi eum mercurium barnabam uero iobem uocant.
XL. Quidam descendentes de iudaea docebant nisi circumcidamini non potestis salui fieri unde facta seditione paulo et barnabae ascenderunt hierosolymam ubi erant petrus et alii apostoli uidere de uerbo hoc.	XL. Ubi quidam descendentes de iudaea docebant fratres circumcidi secundum morem mosi.	XXXI. De antiocia uenientes iudei lapidant paulum ubi putatur mortuus qui cum barnaba inde pergens ubique predicat.
XLI. Ubi placuit apostolis et senioribus elegere (elig.*) uiros et mittere anthiociam cum paulo et barnaban scribentes epistulas.	XLI. Ubi apostoli scribunt credentibus ex gentibus non mandasse eos qui circumcisionem praedicabant.	XXXII. De reditu (seditu *cod.*) et barnabe antiociam et de questione circumcisionis pro qua iherosolimam pergunt ubi petrus ceteris dicit quur temtatis iugum inponere credentibus.
	XLII. Ubi paulus et barnabas directi ab apostolis antiochiam et congregata multitudine tradiderunt epistulam.	XXXIII. Iacobus confirma sententiam petri ne circumcidantur gentes sed abstineant ab idolis a fornicatione et ceteris. XXXIIII. Epistola apostolorum ad fratres in anctiocia quam miserunt per paulum et ceteros uiros primos.
XLII. Ubi paulus quendam discipulum nomine timo-	XLIII. De timotheo discipulo.	XXXV. Dissensio barnabe et pauli de iohanne cogno-

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XXXVIII. iudeorum R *c.* grecorum KRSU *c.*
XXXVIIII. listris BRS *c.* *om.* suae U.
XL. discendentes S. de iudea R *c*; *om. cod. S. Petri.* circumcidi + *rasura* K. secun S. morem: legem B *codd. ap. Thom.* mosi F: moysi *codd. plur.*, moisi R; moyse S.
XLI. apostoli: paulus *c.* scribunt Θ[1]KRU *Thom.*: -bent BFΘ*S *Sab.*, -bit *c.* non mandasse: no misisse U. *om.* eos *Uat.* 4221. circumcisione B *Sab.* predicabant BKRS *c.*
XLII. apostolis + ad *c.* antiociam Θ*S, anthiociam Θ[1], anthiochiam R; + uenerunt S. *om.* et *sec.* U *codd. ap. Thom.* congregatae *codd. ap. Thom.* multitudini *codd. ap. Thom.*; -nem S. epistulam FS; epistolam BΘKR (aep.) U *Thom. Sab.*
XLIII. thimotheo ΘR.

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
Iudaeis et de Gentibus conuertunt ad fidem: sed infidelium impetu propulsati, Lystram petunt et Derben.	puli aliquando requiem inueniunt insecutiones aliquando patiuntur.	
XXXIII. Idem docent in Lystris, ubi claudo curato per Paulum, dii sunt aestimati, et uix turbas ne sibi immolent sedant.	XXXV. De grecis qui magnitudine suasi uirtutum deos esse apostolos putauerunt. qui grauiora postmodum a iudaeis experti sunt.	XXIIII. Paulus in lystris clodum curat. et quod barnaban iouem et paulum mercurium putant esse.
XXXIV. Commoti a Iudaeis Licaonii lapidant Paulum: qui refocilatus a suis, nihilominus cuncta docendo peruagatur.	XXXVI. De regnis caelestibus quae citra tribulationem [adipisci] nullus praeualeret introire. et de falsis doctoribus qui ad culturam legis ueteris denuo christi discipulos pellebant.	XXV. Ex antiochiam uenientes . iconio . iudaei lapidant paulum.
XXXV. Docentibus in Antiochia pseudoapostolis credentes ex Gentibus circumcidi debere, Paulus et Barnabas pro hac quaestione Hierosolymam destinantur: ubi eadem quaestione mota, fit Conuentus Apostolorum; et missa ad fratres epistola, quid Euangelii ueritas habeat edocent.	XXXVII. De epistula apostolorum per quam preceperunt legi mosi non esse seruiendum.	
		XXVI. Iacobus docet abstinere ab idola . et fornicatione.
		XXVII. Apostoli eligunt (-gant *cor.*) quos mittant antiochiam cum litteris.
XXXVI. Barnabas propter Iohannem discedens a Paulo,	XXXVIII. De separatione barnabae a paulo et pauli	XXVIII. Paulus et sileas timotheum circumciderunt.

Notae ad codd. M. *etc.* XXXIIII. insecutiones *partim euanuit in* M.
XXXV (XXXIIII *Met.*). deos *partim euanuit* M. postmodum *euanuit in* M. *om.* a *Bamb. Met.* iude. *Bamb.*
XXXVI (XXXV *Met.*). cel. *Bamb.* que *Bamb.* citra : circa *Bamb.* tribulatione M *Met.* adipisci *paene euanuit* M; *et reuera delendum uidetur, cum* adipisci *et* introire *ex duarum lectionum conflatione deriuentur*; *uide ad* xiv. 22. praeualet *Bamb. Met.* christi *euanuit* M conpellebant M[c] *Met.*
XXXVII (XXXVI *Met.*). epistola M *Bamb.* praecep. *Met.* legi : *euanuit in* M; lege *Met.* moysi *Bamb. Met.*
XXXVIII (XXXVII *Met.*). barnabe *Bamb.*, barneba M. paulo : pauo *Bamb.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
theum secum uoluit proficisci circumcidit eum.		minato marco et ubi timotheus a paulo circumciditur.
XLIII. Transeuntes autem frygiam et galatiam uetati sunt ab spiritu sancto loqui uerbum in asia et temtabant ire bythiniam non permisit eos spiritus iesu.	XLIIII. Ubi paulus uisitatur et uidet uirum macedonem stantem deprecantem eum.	XXXVI. Proibentur ab spiritu paulus et qui cum eo asie uel bitinie predicare et somnium pauli de uiro macedone.
XLIIII. Ubi quaedam mulier nomine lydia intendebat in his quae dicebantur a paulo.	XLV. De lydda purpuraria.	XXXVII. De lidia purpuraria (purpura*) in ciuitate colonie que est in macedonia.
XLV. Ubi paulus spiritum pithonis a puella expulit et dum missi fuissent paulus et silas in carcerem custos carceris credidit et baptizatus est.	XLVI. De puella habente spiritum pythonem.	XXXVIII. Paulus in eadem urbe pitonem eicit de muliere ancilla et plebs paulum et sileam in foro ductos cedunt et in neruo mittunt.
		XXXVIIII. Nocte terremotu facto soluuntur et custos (-tus*) carcerum ab eis babtizatur.
		XL. Magistratus iubent mitti apostolos et paulus contradicit et tamen egreditur.
XLVI. Ubi paulus et silas uenerunt tessalonicam adaperiens de scripturis et insinuans quia christum oportuit pati et zelantes iudaei tenuerunt iasonem.	XLVII. Ubi iudaei zelantes paulum concitauerunt turbam ad domum iasonis.	XLI. Paulus in tessalonica predicat in sinagoga iudei iasonem (iass.*) pertraant latentibus apostolis.
XLVII. Ubi paulus ueniens athenis et epicurei et stoici	XLVIII. Paulus atheniensibus dicit de ignoto deo.	XLII. Paulus athenis cum filosofis disputat in foro (foco

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XLIIII. uidit SU *codd. ap. Thom.*; + in somnio U. machedonem BFK, -num S, machedo donem R. **stantem**: *om. c*; + et R *Uat.* 4221, *Orat.* **deprecantem** RU *Uat.* 4221, *Orat.*; deprecans BF (deprae.) ΘKS *c codd. S. Pauli, S. Petri, Sab.* **eum**: se U.

XLV. lidda R *c*, lyda Θ* *Sab.* purporaria *Sab.*

XLVI. puellam BF. habentem BFKR (abentem) S. **pythonem** K, phythonem *Thom.*, pytonem FΘ*, pyttonem S, phytonem BΘ[1]U, phitonem *c Sab.*: phithonis R.

XLVII. iudei R *c*. turbas S. iassonis S.

XLVIII. + ubi *ad init.* BRU.

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
nauigat Cyprum; et Paulus electo Syla peruenit Lystram, ubi Timotheum adsumens circumcidit.	sollicitudine quae epistulam apostolorum impleri ciuitates circuens hortabatur.	
	XXXVIIII. De rebus contrariis ut paulus timotheum circumcideret . et apostolorum statuta discipulis sollicite commendaret.	
XXXVII. Prohibetur Paulus loqui uerbum in Asia uel Bithinia, et Macedoniae potius euangelizare iubetur: ubi adueniens, primam Lydiam purpurariam conuertit ad Dominum.		XXVIIII. Somnium pauli de uiro macedone.
		XXX. De lydia purpuraria cum suis baptizata.
XXXVIII. Idem pythonem a puella eiecit: et commota ciuitate flagellatus cum Sila carceri datur: qui a Domino soluti carcerarium catechizatum baptizant.	XL. De spiritu pythonis fugato cuius causa paulus cum ceteris grauissimis plagis adfectus facto terremotu cum esset iussus educi de carcere ciuem se professus est esse romanum.	XXXI. Paulus eicet phytonem mulieris ancillae sed plebs paulum et sileam in foro perducunt . quos caesos in neruum miserunt. Item terrae motum factum soluti (soliti *cod.*) sunt . et custos carceris cum suis baptizatus.
		XXXII. Magistratus (-a||tus *cod.*) iubet dimitti de carcere apostolos (-lus*) paulo contradicente.
XXXIX. Praedicantibus in Thessalonica Paulo et Syla, multi credunt: at Iudaei conturbant ciuitatem, trahentes Iasonem ad principes. Praedicant abeuntes in Beroea: sed et inde Iudaeis persequentibus pulsi, transferuntur Athenas.	XLI. De calumniis quas sanctis societate forensium doctores semper falsissimi machinantur.	XXXIII. Iudaei iasonem uolunt trahere pro paulo.
XXXX. Paulus cum Iudaeis et Colentibus, cum Epicu-	XLII. De apostoli sapientia cum non solum cum iudaeis	XXXIIII. Paulus cum filosofis disputat . et ariopagum ad-

Notae ad codd. M *etc.* XXXVIII. sollititudine M, -citudinem *Bamb.* que *Bamb.*, quem M. epistolam M *Bamb.* circumiens M; *om. Met.*

XXXVIIII (XXXVIII). ut paulus timotheum: et (ut *Met.*) paulus et timotheus *Bamb. Met.* circumciderent *Met.* statuta + christi *Bamb. Met.* commendarent *Bamb.*

XL (XXXVIIII *Met.*). de *pr. periit in* M. pytonis *Met.*, phitonis *Bamb.* cum ce *perierunt in* M. affectus *Bamb. Met.*

XLI (XL *Met.*). calumpniis *Bamb.* societate (sot. M) forensium *i. e.* ἀγοραίων *cf. Act.* xvii. 5; *hoc ex Donatistarum parte forsan dictum est; uide p.* 5. machinant *Met.*

XLII (XLI *Met.*). apostoli M: apostolica *Bamb. Met.* cum *pr.*: *periit in* M; cui *Met.* iude. *Bamb.*

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium; cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
philosophi disserebant cum eo.		*cod.*) et in ariopago de ignoto deo.
	XLVIIII. Ubi quidam uiri adhaerentes paulo crediderunt et dionisius ariopagita cum uxore sua.	
XLVIII. Egressus paulus ab athenis uenit corinthum ad quendam iudaeum nomine aquilam.		XLIII. Paulus corinthum uenit ubi inuenit aquilam et priscillam cum quibus et predicat et artem exercet in domum titi conmigrat et crispus arcisinagogus credit.
XLIX. Ubi gallio proconsul noluit audire iudaeos accusantes paulum.	L. Gallione autem proconsule achaiae insurrexerunt uno animo iudaei in paulum.	XLIIII. Paulum dominus confortat nocte per uisum iudei paulum gallioni accusant et sostenem cedunt ante tribunal (-nalem*).
L. Ubi apollo ueniens efesum praedicabat christum et superueniens paulus efesum et baptizauit ibi in nomine iesu christi qui baptismum iohannis acceperant.	LI. De iudaeo apollo et baptismate iohannis.	XLV. Paulus ciuitates circuit et de apollo et doctrina eius.
		XLVI. Paulus ephesum uenit et interrogat si spiritum sanctum accepissent ubi denuo babtizati linguis loquntur et de ceteris uirtutibus pauli.
LI. Ubi temtauerunt quidam de circueuntibus iudaeis spiritus malos in nomine domini iesu eicere et confusi sunt.	LII. Ubi temptauerunt quidam et de circumeuntibus iudaeis exorcistis.	XLVII. De his qui temtaberunt in nomine quo paulus predicat eicere demonium.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* XLVIIII. *om.* ubi Θ. **adhaerentes** BΘR (adaer.) *Thom. Sab.*: adher. FKSU *c.* dionsius S; dionysius *Thom. Sab.* *om.* **ariopagita** Θ. **sua** + credidit R. *pro* **uxore sua** *legunt* muliere nomine damaris *codd. ap. Thom.*

L. galione R*. *om.* **autem** U *Sab.* achaie R, achayae *c Sab.* *ad* **insurrexerunt** *inc. cap.* LI *in cod. S. Petri.* uni S *Sab.* iudei R *c*; + *ras. in* K *qui et om.* **in paulum**.

LI. **de iudaeo** *cum* BΘ *c* (iudeo) *Thom. Sab.*, de quidam iudeo R: *om.* de FKS; iudeus quidam nomine U. appollo S. **et baptismate** (babt. *c*) **iohannis**: *om.* Θ; deuenit ephesum qui tantum baptisma iohannis nouerat U.

LII. tentauerunt *Sab.* **et**: *om.* R *codd. ap. Thom.*; + hoc Θ. *om.* **de** K. **circumeuntibus** + a Θ. iudeis *c.* **et de . . . exorcistis**: iudaeorum exorcistae nomen iesu inuocare super eos qui spiritus habebant immundos U.

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
reis et Stoicis disputat Athenis: et in Ariopago de Deo disserens, quosdam sui sectatores efficit.	et philosophis disputare conceditur. uerum cum uniuersis superstitionibus atque sectis.	seuerat inuenisse aram scribtam idem ignoto deo.
XLI. Idem Corintho scenefactoriam artem cum Aquila et Priscilla exercet: et contradicentibus uerbo Iudaeis, multi Corinthiorum credunt ac baptizantur: admonente eum Domino ne a praedicando lassescat.	XLIII. De opere praedicationis dogmatis duntaxat unius et crispi archisynagogi credulitate de aquila et priscilla uel baptisma cum aliquantis corinthiis.	XXXV. Paulus aquilam et proscillam corintho inuenit.
XLII. Temptant Iudaei insurgere in Paulum, sed a Gallione Proconsule repelluntur: qui profecturus in Syriam tondit sibi caput in Cenchris portu Corinthiorum.	XLIIII. De auctoritate publica quod rebus diuinis numquam se interposuerit.	XXXVI. Iudaei (iudaci *cod.*) paulum accusant ad gallionem.
XLIII. Apollo ueniens Ephesum, mysterium Dominici Baptismatis a Priscilla discit et Aquila.	XLV. De auctoritate rebaptizandi.	XXXVII. De iudaeo apollo phrigio.
XLIV. Paulus ibidem deueniens, quosdam discipulos in nomine Iesu Christi baptizat: et biennio moratus in Asia, cuncta docendo perlustrat.		
XLV. Temptantes Sceuae filios in nomine Iesu daemonas eiecere, demoniosus corripit. Magi credentes suos libros comburunt: et Paulus transita Macedonia et Achaia, Hierosolymam ire disponit.	XLVI. De curis et de uirtutibus pauli per spiritum sanctum et de exorcistis iudaeorum iesu nomen fraude inuocantibus.	XXXVIII. De iudaeos qui putabant se posse exorcizare.
	XLVII. De auctoritate reprobandi.	

Notae ad codd. M *etc.* XLII. uniuersa superstitione *Bamb.*

XLIII (XLII *Met.*). predic. M *Bamb.* dumtaxat *Bamb. Met.* archisynagogis M *Bamb.* (archisin.) credulitatem M *Bamb.*; + et *Met.* de aquila . . . corinthiis *om.* M.

XLV (XLIIII *Met.*). baptizandi *Bamb. Met.*

XLVI (XLV *Met.*) de *sec. et tert. om. Bamb. Met.* exhorc. iude. *Bamb.*

XLVII. *om. cap.* M *et Met.* *Hoc capitulum ad reprobationem artis magicae* xix. 18–20 *refert, ut uidetur, sed dubium est, cum sectiones in textu Actuum in codice Bamb. titulis capitulorum minus apte respondeant.*

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium*; *cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
LII. Ubi demetrius faciens aedes argenteas deanae.	LIII. De demetrio argentario.	XLVIII. De perturbatione facta in epheso a demetrio argentario et troada de adulescente euteco qui ruit de fenestra.
LIII. Ubi paulus ualefaciens discipulis profectus est macedonia et ubi puerum qui somno graui per fenestram ceciderat mortuum resuscitauit.	LIIII. Ubi postquam cessauit tumultus uocatis paulus discipulis ualedixit et profectus est et de adulescente nomine eutycho qui de tertio cenaculo cecidit deorsum.	
	LV. Cum autem conuenisset paulus discipulos in asson adsumpto eo uenerunt mitilenem et mittens ephesum uocauit maiores natu ecclesiae et monens allocutus est eos et contestatus.	XLVIIII. Uerba pauli ad seniores efesiorum de tribulatione quam in iherusalem erat passurus et quomodo exortaberit eos et quia argentum et aurum nullius desideraberit et quomodo in collum illius procumberent.
LIIII. Ubi paulus per nauigium circuiens VIIII ciuitates uenit in domum philippi euangelistae cui erant filiae ·IIII· prophetantes.	LVI. Cum autem factum esset ut nauigaremus abstracti ab eis recto cursu uenimus choum.	
LV. Ubi prophetauit agabus paulo quod in hierusalem persecutionem a iudaeis pateretur pro christo.	LVII. Ubi agabus propheta a iudaea ueniens caesaream tulit zonam pauli et alligans sibi pedes et manus dixit haec dicit spiritus sanctus.	L. De filippo et filiabus (+ eius *cor.*) profetizantibus et de agabo profetizante et de zona pauli.
LVI. Ubi paulus hierusalem ascendit deinde hierosolymam ad fratres.	LVIII. Post dies autem istos praeparati ascendebamus hierusalem.	LI. Paulus iherosolimam uenit et persuasus ab apostolis purificat se.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* LIIII. ubi + paulus U. uocatus *c*; *om. Uat.* 4221. paulus: *om. hic* U; apostolis Θ. discipulis: + *rasura* K *qui et om.* ualedixit. ualedixit et: ualedicens U. *ad* et de *inc. cap.* LV *in codd. aliquos apud Thom.* et *sec. om.* K. adulisc. S, adolesc. RU *c Thom. Sab.*, adolisc. BK. *om.* nomine U. euticho R, euthico Θ, eyticho U, euticio *c Sab.* tercio RS *c.* caenaculo ΘU, coen. *Thom. Sab.* decidit *Sab.*

LV. cum (quum Θ) autem: ubi cum R. conuenisset: inuenisset *c codd. ap. Thom.*, *Sab.*; uenisset Θ *codd. ap. Thom.* discipulus Θ*. ason *Sab.* > in asson discipuli R. assumpto BKRU *c*, assumto *Sab.*, asumpto S. eo uenerunt: conuenerunt *cod. S. Petri.* mitilenen BU, mitilene *Sab.*, militenem S*, militenen R. uocauit: conuenerunt *codd. ap. Thom.* natu *partim in ras.* Θ. aecclesiae R. monens *partim in ras.* Θ. alloquutus Θ, adlocutus F. et contestatus: constanter *c.*

LVI. qum R, quum Θ. essaet R. abtracti F. recto . . . choum (choom Θ, choeum B): *om.* KR *c.*

LVII. agapus SU; agag *Uat.* 4221. iudea R *c.* uenit R. cesaream U *c.* > manus et pedes B. sanctus + uiro cuius est zona haec S. *om.* tulit . . . sanctus KR *c Sab.*; *om.* et alligans . . . sanctus *codd. ap. Thom.*

LVIII. post . . . istos (istas *Sab.*): ubi post hos dies R. preparati BKR *c.* ascendimus *Uat.* 4221; ascendebant *Sab.*

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
XLVI. Demetrius argentarius Ephesiorum ciuitatem pro defensione Dianae conturbat.	XLVIII. De demetrio argentario qui et artis causa et idoli dianae culturae non modicam paulo inquietudinem concitauit.	XXXVIIII. Demetrius argentarius ciues concitat propter dianam (-mam*).
XLVII. Paulus iter faciens in Syriam, uenit Troadam; ubi adoliscentem cadendo mortuum, orando resuscitat.	XLVIIII. De spiritu sancto qui quo iter apostolus faceret imperauit et de adolescente euthyco.	XL. Paulus resuscitat euthicum qui per fenestra corruerat.
XLVIII. Idem ex ordine Miletum ueniens, Maiores natu Ephesiorum alloquitur, se exemplum uirtutis eis praebuisse contestans.	L. De instantia operis coepti passionum scilicet et de lupis grauibus et quid fuerit ex sermonibus domini iesu paulus suis manibus operatus.	
XLIX. Idem Tyrum ex ordine, Caesareamque peruenit, ubi Agabo prophetante, uincula sibi futura intrepidus audit.	LI. De itinere nauigii et de passionibus pauli futuris agabus propheta praedixit.	XLI. Nauigationes appostolorum.
L. Idem ueniens Hierosolymam, Iacobo et Senioribus per ordinem sua gesta replicat; atque ob declinandum Iudaeorum scandalum, mane Templum purificatus ingreditur.	LII. De falsis fratribus qui apostolum in hypocrisi christum praedicare suadebant et de apostolorum salubribus statutis.	XLII. Ascendentibus apostolis hierosolymis iacobus per singula exponit eis.
	LIII. De insecutione iudaeo-	XLIII. Paulum in templo

Notae ad codd. M *etc.* XLVIII (XLVI *Met.*). et artis *periit in* M. diane *Bamb.*; diuinae M. culturam *Bamb.*; -re M* (*sed corr.*); -ra *Met.* modicam *periit in* M. iniquiet. *Bamb.*
XLVIIII (XLVIII *in* M, XLVII *Met.*). quo : qua M *Bamb.* de *sec. om. Bamb.* adul. *Met.* eutheco *Bamb.*, euthyce M.
L (XLVIIII *in* M, XLVIII *Met.*). cepti *Bamb.* ex ser *perierunt in* M. operatur *Bamb.*
LI (L *in* M, XLVIIII *Met.*). de *sec. om. Bamb. Met.* futuris *paene periit in* M. agabus proph. *om.* M; prophetia *Bamb.* *om.* praedixit M *Bamb.*
LII (LI *in* M, L *Met.*). apostolum : apostolatum *Bamb. Met.* praedicare (pre. *Met.*) suadebant : predicabant suadendo *Bamb.* de *sec. om. Bamb. Met.* apostolorum : apostolum M. salubr. stat. *partim periit in* M.
LIII (LII *in* M, LI *Met.*). insecutionibus *Bamb. Met.* iude. M *Bamb.*

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium*; *cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
LVII. Ubi paulus purificans se intrauit templum et iudaei iniecerunt in eum manus et exposuit illis paulus quomodo uocasset eum dominus christus et baptizasset eum annanias.	LVIIII. Ubi paulus adsumptis uiris postera die purificatus cum illis intrauit in templum.	LII. Paulum iudei de templo traunt et tribunus eum ligatum in castra induci (indici*) iubet ubi paulus gesta sua et quomodo uocatus sit refert.
LVIII. Ubi quaerebant iudaei occidere paulum et dixit se ciuem romanum esse.	LX. Ubi dicit uiri fratres et patres audite quam ad uos nunc reddo rationem.	LIII. Paulus tribuno flagellatus ciuem romanum se dicit et percussus principi maledicit ac se fariseum esse proclamans de sua religione dicit.
	LXI. Ubi de anania loquitur et de his qui ei acciderunt.	
LVIIII. Ubi paulus maledixit annaniam principem eo quod percusserit maxillam eius et insidias iudaeorum ut paulum occiderent.	LXII. Ubi princeps sacerdotum ananias praecepit adstantibus sibi percutere os pauli reddentis pro se rationem.	
	LXIII. Ubi quidam ex iudaeis deuouerunt se dicentes neque manducaturos neque bibituros donec paulum occiderent.	LIIII. Paulum dominus nocte confirmat et coniurationem iudeorum filius sororis eius tribuno prodit.
LX. Et ubi claudius lysias scripsit felici praesidi caesarea et commendat ei paulum.	LXIIII. Ubi tribunus dimisit adulescentem praecipiens ei ne cui loqueretur.	
LXI. Ubi milites fecerunt praeceptum duxerunt paulum caesaream.	LXV. Ubi milites secundum praeceptum sibi adsumentes paulum duxerunt per noctem in antipatridem.	LV. A tribuno milites cum litteris ordinati paulum ad felicem presidem in cesaream nocte perducunt.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* LVIIII. **assumptis** KRU *c Thom.* *om.* **cum illis** S. **intrauit in templum** (-plo S): *om.* K *c Sab.*

LX. dicitur S, dixit *Sab.*; loquitur R; + paulus iudeis R. *om.* **uiri** S. **nunc**: nec K. racionem RS.

LXI. *om.* **de** *pr.* S. annania BΘ[1]KS. **his** *cum* ΘU *Thom.*, eis *c*; ea BFKRS *Sab.* **ei acciderunt**: ei acciderant R *c*; *om.* ei *cod. S. Pauli*; > acciderunt (-rant*) illi S; *deinde* + dicit *Thom.*

LXII. **annanias** BΘ[1]KS. precepit BKRS *c.* astantibus R *c*, asst. U. redentis S, reddentes Θ, reddente *Thom.* racionem S. *om.* **sibi . . . rationem** K *c Sab.*; *om.* **reddentis . . . rationem** R *codd. ap. Thom.*

LXIII. **ex**: de *c Thom.* iudeis R *c.* > de iud. quidam *Thom.* **neque** *pr.*; non R. bibeturos R. *om.* **neque bibituros . . . occiderent** K *c Sab.*

LXIIII. adolescentem RU *c Thom. Sab.*, adulisc. BS*, adolisc. K. precipiens BKRS *c.*

LXV. **secundum**: sede S. preceptum BKS *c.* assumentes BKU *c Thom. Sab.*, asumentes S. **duxerunt** *in ras.* Θ; dixerunt *c.* **antipatridem** *scripsimus ut infra Act.* xxiii. 31, *cf.* antipatridē B, -den Θ, -de R, anthipatridem *Thom.*: antipatridam FU, antepatridam S, antipetridam *Uat.* 4221. *om.* **per noc. in antip.** K *c Sab.*

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
LI. Orantem in Templo Paulum Iudaei foras extrahunt: quem superueniens Tribunus, morti quidem eripit, sed uinculis stringit.	rum quam simultatis causa sustinuit grauiorem.	plebs conpraehaendet (*partim in ras. scr.*).
LII. Allocutus populum Paulus, et de sua caelesti uocatione referens, morte ab eo dignus adiudicatur: quem torqueri iubens Tribunus, ubi Romanum audit, dimittit.	LIIII. De cultura ueteris legis et reuelatione dominica.	XLIIII. Tribunus cum centuriones et milites adpraehensum paulum alligant catenis et ex permissu tribuni loquitur. XLV. Paulus in castris flagellatur (-tus *cor.*) ducitur in populo.
LIII. Reductus in Concilium Paulus, Pontificem se iniuste iudicantem redarguit: et pugnantibus pro eo Pharisaeis, a Tribuno in castra reducitur, ac Diuina per noctem uisione confirmatur.	LV. De reuelatione et resurrectione dominica . et quod apostolus militari potentia uixit.	
LIV. Deuouent se Iudaei occidere Paulum: quod animaduertens Tribunus, per noctem eum Caesaream ad Felicem mittit Praesidem.	LVI. De quadraginta iudaeorum insidiis et quod armatorum manibus uixit apostolus caesaream emigratus.	XLVI. Quedam deuouerunt ut nihil gustarent donec paulus occideretur.
		XLVII. Epistula lisiae ad felicem de paulo paulus (-los*) a festo interrogatur et festus agrippae regi suggeret omnia.

Notae ad codd. M *etc.* LIII. **quam** : qui *Bamb.* simulatis *Bamb.* grauioraem M*, -re *Bamb. Met.*
LIIII (LIII M, LII *Met.*). *om* **et** *Met.* **dominica** *partim euanuit in* M.
LV (LIIII M, LIII *Met.*). **et** *sec. om.* M. potentie *Bamb.* **uixit** M : eruitur (ruitus *Bamb.*) de manibus iudaeorum (iude. *Bamb. ut semper*) *Bamb. Met.*
LVI (LV M, LIIII *Met.*). **armatorum** *partim periit in* M. uexit *Bamb.* cesariam *Bamb.* **emigratus** : *forsan* + est M*.

Digitized by Google

A	BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium*; *cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*	CT
LXII. Ubi post ·V· dies ascendit annanias princeps ut accusarent paulum caesari (*sequitur ras. unius lit.*) felici.	LXVI. Ubi ananias princeps sacerdotum post quinque dies cum senioribus quibusdam et tertullo oratore aduersus paulum caesaream descenderunt.	LVI. Uerba tertulli aput felicem contra paulum cum senioribus iudeorum si uere sponsio (*lege* siue responsio) pauli oblecta purgantis.
	LXVII. Ubi praesidi paulus loquitur.	
LXIII. Ubi felix caesar distulit accusationes illorum.	LXVIII. Ubi felix sciens de uia distulit qui et successorem festum accepit.	LVII. Felicis festus succedit aput quem paulus cesarem appellat (app *eras.*).
LXIIII. Item ubi festus agrippae regi rationem de paulo reddit eo quod a iudaeis accusaretur.	LXVIIII. Ubi agrippa rex et bernice caesaream descenderunt ad salutandum festum.	LVIII. Festus agrippe regi de paulo refert et paulus agrippe rei geste ordinem pandit et audit insanis paule.
LXV. Agrippa rex ait paulo loquere pro te et paulus dicit rationem.	LXX. Ubi paulus extenta manu coepit rationem reddere regi agrippae.	
LXVI. Ubi festus ait insanis paule.	LXXI. Ubi haec loquente et rationem reddente festus magna uoce dicit insanis paule.	
LXVII. Ubi datus est paulus cuidam centurioni nomine iulio in custodiam qui et nauigauit cum eo.	LXXII. Ubi nauem hadrumetinam ascendunt.	LVIIII. Paulus a festo directus ad italiam nauigat.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* LXVI. annanias BΘ^{1}KS. **quinque**: v F *c*. **senioribus**: seni K; + accusauit paulum *codd. ap. Thom.* cesaream RU. **descenderunt**: discripserunt Θ (*ut udtur*). *om.* **cum senioribus . . . descenderunt** *c*; *om.* **quibusdam . . . descenderunt** K *codd. ap. Thom.*, *Sab.*

LXVII. presidi BKR *c*, preside S. > paulus praesidi U.

LXVIII. filex S. **de**: di Θ. **uia** *cum* KR *c Thom. Sab.*: ui FSU, uī B; *erasum* Θ; *deinde* + et S, + iudeos R. detulit S. **et**: ut Θ.

LXVIIII. *om.* **ubi** Θ. agripa R. benice R, berenice *c*, beronice Θ. cesaream BS *c*. **festum** *in ras.* K. *om.* **ad salutandum festum** B.

LXX. extensa *codd. ap. Thom.* caepit R *c*, cepit S. racionem RS *et* LXXI. redde S. agripe R, agrippa *Sab.* > agrippae regi S.

LXXI. hec RS *c*; + eo *Orat.* B. 6. redente S. *om.* **magna** Θ. **dicit**: dixit R *c Thom. Sab.*; dicens S^{1}; *om.* S^{*}. paulae B. *om.* **insanis paule** K *c Sab.*

LXXII. **hadrumetinam** BS, adr. KU *c Thom.*, adrom. ΘR; harumentinam F, adrumetianam *Sab.* ascen S^{*} (+ dunt *cor.*).

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
LV. Accusans Paulum Tertullus rethor apud Praesidem Felicem, ad primum ipsius responsum falsa perorasse conuincitur : nec tamen ipse absoluitur, sed usque ad Praesidatum Festi in Caesarea retinetur.	LVII. De conflictu pauli ac Iudaeorum et de sectis quod hereses appellantur.	
LVI. Uenienti Hierosolymam Festo Iudaei contra Paulum suggerunt ; sed et in Caesarea grauissimis eum quaestionibus affligentes, cogunt appellare Caesarem.	LVIII. De paulo quod nisi caesarem appellasset iudaeorum esset uoluntati iudicis praeuaricatione donatus.	
LVII. Festus Agryppae Regi de Paulo et prius secreto, et post in Concilio refert.	LVIIII. De paulo quod multarum fuerit litterarum . et quemadmodum sit in urbe roma ad caesarem destinatus.	
LVIII. Paulus, Agryppa permittente, pro se rationem reddit ; atque omnium iudicio innocens esse decernitur.		
LIX. Traditur Paulus Centurioni Iulio ducendus in Italiam : et ubi Cretam peruentum est, quaerentibus nautis diuertere Foenicem ad hyemandum, oborta tempestas caeca relidit eos in altum.	LX. De discrimine nauigii et barbarorum humanitate.	XLVIIII. Paulus per nauigium ad italiam mittitur quod appellasset augustum.

Notae ad codd. M *etc.* LVII (LVI M, LV *Met.*). **de sectis** : *partim periit in* M ; defectus *Bamb.* appellentur *Met.*
LVIII (LVII M, LVI *Met.*). *om. cap. Bamb.* apell. M. iude. M. iudiciis M. preuaric. *Met.*
LVIIII (LVIII M *Bamb.*, LVII *Met.*). **litterarum** + inbutus *Met.* cesarem M *Bamb.* distinatus *Met.* ; *om.* M.
LX (LVIIII M *Bamb.*, LVIII *Met.*). **nauigii** : naufragii *Bamb.* (nauraugii) *Met.*

Digitized by Google

A

LXVIII. De afflictione pauli et centurionis qui cum eo erat ieiunantes in nauigio.

LXIX. Ubi paulus uiperam de igne manum pendentem protraxit et barbari putabant eum homicidam esse et ubi patrem publi febribus sanauit.

LXX. Ubi paulus iterum nauigans per alexandriam uenit roma ubi mansit adductum.

θε̄ω χᾱρς

BFΘKRSU*c*; *codd. Uat.* 4221, *S. Pauli, S. Petri, Orat. apud Thomasium*; *cod. Corb.* 2 *apud Sabatier.*

LXXIII. Ubi nauigantes in hadria rogat paulus ut cibum sumerent et uipera a calore inuasit manum eius.

LXXIIII. Ubi post menses tres in nauem alexandrinam quae in insula hiemauerat nauigauerunt.

CT

LX. De tempestate que sequuta est et quomodo angelus adstitit paulo et de fractione panis in naui.

LXI. De naufragio et de uipera in insula mileto ubi paulus patrem publii a febribus liberabit.

LXII. Paulus romam uenit in qua christum predicat biennio toto.

Subscr. finit T; *nihil habet* C.

Notae ad codd. BFΘK *etc.* LXXIII. adria BΘSU *Thom. Sab.*; alexandria *c.* rogabat *Sab.*; rogant *c.* paulum *c.* summerent R; sumeret ΘK *c codd. Pauli et Petri.* calore + ignis S. eius: pauli S. *om.* et uipera . . . eius KR *c Sab.*

LXXIIII. naue *Sab.* alexandrenam S. que R. *om.* in *sec.* BΘ. insulam KS. hiemauerat: *ras.* 3 *litt. inter* u *et* e S; hyemauerat *Thom.* nauigarunt FU.

Subscr. expliciunt capitula BFΘKS *c Thom. Sab.*; expliciunt capitulationes U; expliciunt hactuum apostolorum capitulae R.

Digitized by Google

V	M. *Bamb.* A. I. 7, *Met.* 7.	G
LX. Desperantes socios Paulus Angelico solatur oraculo: qui ad praedictum illius, quarta decima die perditis rebus omnibus, euadunt cuncti ad terram.	LXI. De morsu serpentis et de patre publi febribus liberato et aduentu pauli puteolos.	L. De panis fractione in naui post tempestate.
LXI. Paulus in Melite inuadentem se uiperam iactat in focum: ac patrem Principis insulae a febribus et disenteria saluat.		LI. Paulus sarmenta colligens uipera manum eius . momordit.
		LII. Paulus publi (*in ras. scr.*) patrem curauit a febre.
	LXII. De his quae in urbe roma sunt acta.	LIII. Pauli nauigatio in silicia (*sic*) deinde puteolos (-lus*) inde in italia et romae.
LXII. Idem, hyeme transacta, Syracusas cum suis, ac Puteolis peruenit: quique ubi Romam ingreditur, cum custodiente se milite manere permittitur.	*Subscr.* expliciunt capitula.	*Subscr.* finiunt capitula.
LXIII. Idem, conuocatis ad se primis Iudaeorum, cur sit adductus edocet: et statuto die pluribus ad se uenientibus de fide Iesu exponit; manensque biennio in suo conducto, omnibus ad se intrantibus regnum Dei praedicat.		
Subscr. expliciunt capitula.		

Notae ad codd. M *etc.* LXI (LX M *Bamb.*, LVIIII *Met.*). publii *Bamb.*, buplii M. puteolus *Met.*
LXII (LXI M *Bamb.*, LX *Met.*) que *Bamb.*

ELENCHUS CODICUM NOSTRORUM IN ACTIBUS APOSTOLORUM

1. A. Cod. *Amiatinus* s. VII ex. uel VIII in. = A Euang. (uide uol. I, p. xi).
2. B. Cod. *Bambergensis* A. i. 5 s. IX (uide I, p. 674); contulit H. J. W.
3. C. Cod. *Cauensis* s. forsan IX = C Euang. (cf. I, p. xi); contulit J. S.
4. D. Cod. *Armachanus* s. IX in. = D Euang. (cf. I, p. xi); exscripsit G. M. Youngman; ediderunt J. Gwynn et J. H. Bernard, Dubl. 1902.
5. F. Cod. *Fuldensis* s. VI = F Euang. (cf. I, p. xii).
6. G. Cod. *Sangermanensis* s. IX = G et g_1, Euang. (cf. I, p. xii); contulit J. S.

(In *Hubertiano*, H Euang., desunt Actus.)

7. Θ. Cod. *Theodulfianus* s. IX = Θ Euang. (cf. I, p. xii); contulit H. J. W.
8. I. Cod. *Vallicellanus* B. 25, s. IX in. (u. Blanchini *Euang. Quadr.* II, *p.* DXCIX b); contulit nostri gratia uir doct. Attilio Profumo.
9. K. Cod. *Karolinus* s. IX = K Euang. (cf. I, p. xii); contulit H. J. W.
10. M. Cod. *Monacensis* Lat. 6230 s. IX–X (u. supra p. 5); contulit H. J. W.
11. O. Cod. *Oxoniensis* (Bodleianus 3418 = Seld. 30) s. VII–VIII; contulit J. S.
12. R. Cod. *Parisinus* (Par. Lat. 6[4] = *Bible de Rosas*) s. X (u. Berger, *Hist. de la Vulg.* p. 24 etc.); contulit H. J. W.
13. S. Cod. *Sangallensis* Lat. 2 s. VIII; contulit H. J. W.
14. T. Cod. *Toletanus* s. VIII = T Euang. (cf. I, p. xiii et Berger, p. 14); contulit J. S.
15. U. Cod. *Ulmensis* (Mus. Br. add. 11852) s. IX (u. Berger, *Hist. de la Vulg.* p. 390); contulit H. J. W.
16. V. Cod. *Vallicellanus* B. 6, s. IX = V Euang. (cf. I, p. xiv); contulit J. S.
17. W. Cod. *Sarisburiensis* s. XIII = W Euang. (cf. I, p. xiv); contulit H. J. W.
18. *c.* *Colbertinus* s. XIII = *c* Euang. (cf. I, p. xxxi, et Scrivener-Miller *Introd.* II, pp. 45, 74); liber Actuum manu recentiori scriptus est; contulit H. J. W.
19. *d.* Cod. *Bezae* = *d* Euang. (cf. I, p. xxxi).
20. *dem.* *Demidouianus* s. XIII; edidit C. F. Matthaei in Nouo Testamento suo, tom. ix, Rigae 1782; = *demid* Tischendorfii.
21. *e.* *Laudianus* (Bodl. Laud. 35, olim F. 82) s. VI; ed. Tischendorf *Mon. sacra ined.* t. ix, Lips. 1870.
22. g_2. Fragmentum *Mediolanense* s. X–XI; ed. A. M. Ceriani *Mon. sacr. et prof.* I, ii, p. 127, Mediol. 1865.
23. *gig.* *Gigas* Holmiensis s. XIII; ed. J. Belsheim, Christianiae 1878; editionem cum ipso codice contulit et correxit nostri gratia uir doct. H. Karlsson.
24. *h.* *Floriacensis* (Par. lat. 6400 G, foll. 113–130) s. VI–VII; ed. S. Berger (*Le Palimpsest de Fleury*) Parisiis 1889; = *reg* Tischendorfii.
25. *m.* Lectiones e libro *de diuinis Scripturis siue Speculum* = *m* Euang. (cf. I, p. xxxii).
26. *p.* *Perpinianus* (Par. lat. 321) s. XIII. Actus partim ueteris Latinae, partim uersionis Hieronymianae; quae uetera sunt, sc. i. 1–xiii. 5, *et* xxviii. 16–31 ed. S. Berger (*Notices et extraits des MSS. etc.*, t. xxxv) Parisiis 1895; reliqua contulit H. J. W.
27. *s.* Fragmenta palimpsesta *Bobiensia* (nunc Uindobonensia Lat. 16) s. VI; ediderunt Tischendorf 1847, Belsheim 1886, et H. J. White (*Old Lat. Bibl. Texts* iv) Oxon. 1897.
28. *t.* Lectiones e libro qui dicitur *Liber Comicus siue Lectionarius Missae quo utebatur Ecclesia Toletana*; ed. G. Morin (*Anecdota Maredsolana* I).

De siglis *cor. uat.*, *cod. caraf.*, 𝔊𝔍𝔖𝔈 *vg. Bentl.*, *Tisch.*, *W. H. etc.* uide uol. I, p. xxviii.

Praeterea subinde citauimus: *arg.* = Comes s. VIII ex. (Par. lat. 9451); *alb.* = Comes ab Albino emendatus s. IX (Par. lat. 9452); *lux.* = Lectionarium Luxouiense (Par. lat. 9427); *sang.* 133 = citationes ex tractatu *anonymi de prophetis et prophetiis* (cod. sangall. 133; uide *Miscellanea Cassinese* 1897, par. II, p. 17); *tepl.* = codex *Teplensis* (ed. Monac. 1881–1884), *w.* = *Wernigerodensis* s. xv (uide Blass *Acta Apost.* . . . . *sec. formam quae uidetur Romanam*, p. xxv etc.).

Digitized by Google

ACTUS APOSTOLORUM.

Actus Apostolorum in his codicibus sine lacuna exstant:—ABCDFGΘKRSTUVW *c dem. gig. p*; *gig. inter ueteres numerandus est, c dem. p mixti sunt. In ceteris* (IMO *d e*) *lacunae sunt, viz.*:—I v. 3–24; xi. 13–xiii. 46; M xxvii. 23–39; xxviii. 8–23; O xiv. 27–xv. 32; *d* viii. 20–x. 4; xx. 31–xxi. 2; xxi. 7–10; xxii. 2–10; xxii. 20 *ad fin.*; *e* xxvi. 29–xxviii. 26. *Ueteres g_2 h s t pauca tantum continent, viz.*:—g_2 vi. 8–vii. 2; vii. 51–viii. 4; *h* iii. 2–iv. 18; v. 23–vii. 2; vii. 42–viii. 2; ix. 4–23; xiv. 5–23; xvii. 34–xviii. 19; xxiii. 8–24; xxvi. 20–xxvii. 13; *s* xxiii. 15–23; xxiv. 6, 8, 13–xxv. 2; xxv. 23–xxvi. 2; xxvi. 22–24, 26–xxvii. 32; xxviii. 4–9, 16–31; *t* i. 1–11; 15–26; ii. 1–21; 22–41; 42–47; iv. 32–v. 11; v. 12–16; vi. 1–vii. 2; vii. 51–viii. 4; viii. 14–25; 26–40; ix. 1–22; 32–42; x. 25–43; xiii. 26–39. *Itaque in hoc libro codices Hieronymiani et ueteres uiginti octo nobis praesto sunt; lectiones enim ex ueteribus perpetuo citauimus, iis tantum omissis quae ad meram orthographiam spectant. Ordo stichorum ut in Euangeliis ex codice Amiatino est.*

De textu occidentali uel Romano qui dicitur in hoc libro maxime conferendi sunt J. R. Harris '*A Study of Codex Bezae*' *Cantabr.* 1891, *P. Corssen* '*Der Cyprianische Text der Acta Apostolorum*' *Berolini* 1892, *F. Blass* '*Acta Apostolorum siue Lucae ad Theophilum liber alter*' *Gotting.* 1895, *idem* '*Acta Apostolorum etc. secundum formam quae uidetur Romanam*' *Lips.* 1896, *W. M. Ramsay* '*St. Paul the traveller and the Roman citizen*' *Lond.* 1895, *et F. C. Burkitt* '*The Old-Latin and the Itala*' *Cantabr.* 1896.

Notandum est in primo capitulo et secundo huius libri praesto nobis esse praeter codices ueteres latinos etiam lectiones ex codicibus ab Augustino citatis. In actis enim contra Felicem Manichaeum (i. 4) *integrum hoc capitulum et sequentis partem priorem, uersus sc.* 1–12, *profert ex codice ueteri quem in manibus habebat; in libro contra Epistulam Fundamenti, et in Epistula de unitate Ecclesiae* (27) *etiam multa adhibentur; et alibi. In notulis nostris Fel. = acta contra Felicem; Fund. = liber contra Ep. Fundamenti; unit. = Ep. de unitate Ecclesiae.*

Inscr. actus apostolorum G𝔖ℭ, acta apostolorum 𝔗𝔓: incipit actus (hactuum C) apostolorum CΘ *d p*; incipit liber actuum (hactuum R, actus V) apostolorum A (*ante capitula*) BKRSTUV *c dem.*; incipit ipsa epistula (*i.e. praefatio ad Theophilum*) F; *nihil habent hoc loco* ADIMOW *e gig.*

I. 1 Primum quidem sermonem
feci de omnibus o theophile
quae coepit iesus facere et docere
2 usque in diem qua praecipiens aposto-
lis per spiritum sanctum
quos elegit adsumtus est

I. 1. *Priora uerba litteris uncialibus uel rubris scripta habent* AΘ (primum ... theofile) B (primum ... feci) U (primum ... sermonem) KV (primum quidem).

feci: fecimus *Aug.* (*Fund. cod. opt.*). **theophile** *codd. plur. et vg.*: theofile DGΘIO *d*, theufile C, teufile T *t*, teophile K *c p*. **quae** (qua *in ras.* A; que MO): de quibus T. caepit DR, cepit A* (+o *cor.*) OSW, ceperat *t*, incoauit *d*. ihesus *e*; +signa C.

2. husque C. **in**: +eundem T, +eadem C, +eum *d*. **qua**: quo *e gig. t*; *de codice d et patribus uide infra.* precipiens BDKMRSW; praecepit *gig. t.* apostholis C; +suis D. **apost. per spiritum** *partim in ras.* M. **sanctum**: + predicare euangelium O (+regni) *gig. lux. t*, *et* > predicare aeuanguelium per spiritum sanctum D. helegit C; elegerat *gig.* **adsumtus** *cum* ACTV: adsumptus FGΘIO *Tisch.*, assumptus BDKMRSUW *vg.* **est**: *in ras.* K; *om. dem.* *om.* **ads. est** *gig.* *t** (+*t²*). *Ita habet uersum d cum* D^gr; usque in eum diem quem susceptus est quo praecepit apostolis per spm̄ sanctum quos elegit et praecepit praedicare euangelium *d*, αχρι ησ ημερασ ανελημφθη εντειλαμενοσ τοισ αποστολοισ δια πν̄σ αγιου ουσ εξελεξατο και εκελευσε κηρυσσειν το ευαγγελιον D *syr. harcl. mg.* (*cf. et pesh.*); *et Aug.* in (*om. Fund.*) die qua (quo *Fel.*) apostolos

Digitized by Google

3 quibus et praebuit se ipsum
uiuum post passionem suam
in multis argumentis
per dies quadraginta
apparens eis et loquens
de regno dei
4 et conuescens praecepit eis
ab hierosolymis ne discederent
sed expectarent promissionem patris
quam audistis per os meum
5 quia iohannes quidem baptizauit aqua
uos autem baptizabimini
spiritu sancto
non post multos hos dies.

---

elegit per sp. sa. et praecepit (*om.* et praec. *Uig. semel*; quibus constituit *semel*) praedicare euangelium *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Uigil.* (*Uarim. bis*); usque in diem quo apostolos elegit per spiritum sanctum mandans iussit (eis *sine* iussit *unit.*) praedicare euang. *Aug.* (*unit.*; *de consensu* iv. 8); *item coniungit* διὰ πνεύματος ἁγίου *cum* ἐξελέξατο *Cyr.* (*nest.* 106; *cf act.* 76 *de Nestorio*) *sed libere citat.*

3. **quibus** *erasum* K. **et** *pr.*: etiam *gig. lux.** *p t Uig.*; *om. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). **praebuit** (pre. C DKORS) = παρέστησεν: praesentiam *d*; exhibuit *gig. t Uig.*; manifestauit *Ambr.* (*luc. l.* x. 182) *Aug.* (*unit.*). semet D *t*. *om.* **ipsum** *d Ambr. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). **uiuum**: unum *lapsu* D; uiuere *Ambr.* **post passionem suam** (*om.* **suam** *Aug. Fel.*, *Fund.*): postquam passus est *d*. **argumentis** (-tiis D) = τεκμηρίοις: ostensionibus G^{rec}; signis *Aug.* (*unit.*); *om.* M* (+M^1). **per** (post *d*) **dies quadraginta** (XL DFU) **apparens** (parens F^2 *ut udtur*) **eis** = δι' ἡμερῶν τεσσεράκοντα (τεσσ. ημ. *sine* δι D) ὀπτανόμενος αὐτοῖς: dierum uisus est (*om. Fel.*) eis per (*om. Fel.*) dies quadraginta *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*); apparens eis (his *Ambr.*) *tantum* (*sine* per d. qu.) *Ambr. Uig.* **loquens** (λέγων): dicens *e*; docens *gig. lux. t Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Uig.*; narrans *d*; disputans *Ambr. Aug.* (*unit.*); *deinde* + eis *ut udtur* U*, + ea quae sunt *d*.

4. **conuescens** *codd. vg.* e^2 p^2 = συναλιζόμενος ℵABCE *etc. sensu antiquitus cognito, i. e.* κοινωνῶν ἁλῶν, κοινωνῶν τραπέζης, *cf.* (*Clem.*) *Hom.* xiii. 4 τραπέζης ἐθνῶν οὐκ ἀπολαύομεν . . . πλὴν . . . βαπτίσαντες αὐτοὺς . . . τότε αὐτοῖς συναλιζόμεθα, *Iren.* (*p.* 199 *Mass.*) '*ut nec cum ethnicis* conuesci *uellet*'; *hunc sensum agnoscunt et Chrys.*, *Oecum.*, *Theophyl.*, *Hieron.*, *et uersiones syr. pesh.*, *harcl.* (salem sumens) *cop. arm. aeth.*, *cod. tepl.* (enczamt essent); *uide Bukentop* '*Lux de luce*' *p.* 283; *uerti poterat hic* 'inter cenandum.' *Alio sensu sumitur* συναλιζόμενος *pro* συνών, συναχθείς (*cf. Etymolog.* ξυναλιζόμενοι: συναθροιζόμενοι ἢ συνεσθίοντες; *Hesych.* συναλιζόμενος: συναλισθείς, συναχθείς, συναθροισθείς; *Glossar. alberti* συναλιζόμενος: συναθροιζόμενος καὶ συνὼν αὐτοῖς; *apud Tisch.*), *et ita uertunt uers. arabica* cumque se collegisset cum eis, *et Erasmus* congregans, *Beza* conueniens; *sed indiget pronomine sequenti, unde inuertunt* συναλιζόμενος αὐτοῖς παρήγγειλεν ACE. *Solus* D* *legit* συναλισκομενοσ (-γομενοσ *cor.*) μετ αυτων παρηγγειλεν αυτοισ, *et* simul conuiuens cum eis praecepit eis *d*: cum conuersaretur *e** *gig. lux. p** (*ut udtur*) *t Aug.* (*unit.*), quomodo conuersatus est (sit *Fund.*) *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) = συναυλιζόμενος 1. 4. 27. 31. 36*. 40 *etc.*; *deinde* + cum illis *e gig. lux. p** *t*, + cum eis *d Aug.* (*unit.*), + cum illis et *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*), *cf. gr.* ACE *et* D *supra*. precepit MORS, precipit D, praeceperit *Aug.* (*Fund.*). *om.* **eis** *e* (*sed uide supra*). *om.* **ab** G* (+*rec.*). hierosolimis IM, hieru. BDRS, ihero. T, iero. W, iherosolymis C, ierosolymis *vg.*; iherusalem *t*. >ne ab hier. DΘ *gig. p** *t*. discenderent D, discerent B; sciderent *e**. **ne disced.**: non discedere *d Rebapt.* 2. > ne disc. ab hier. *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*). set R. **expectarent** (exsp. KV) = περιμένειν, *cf.* expectare *d* O (-rent *ut udtur* O*) *Rebapt.*: sustinerent *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*); + illam *Rebapt.* promissum *e** *gig. p** *t*; pollicitationem *d Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). **patris**: eius *Aug.* (*unit.*). **quam audistis** *sine addit.* ABFG*KS*V*d* (*non* D^{gr}) e^c *lux. Rebapt. cum gr. plur. et* quod audistis *e**, *cf.* >quod a me audistis *gig. t** (*uide infra*): + inquit CD (> inquit aud.) G^{rec}IMORS^{cor}TUW (*sed* inquid CIORST) *vg. c dem.* p^c *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*) *Hil.* (*uide infra*) *Bentl.*, *cf.* > per os inquit meum Θ t^{rec}, > quod a me audistis inquit *p** (*ut udtur*) *Gaud.* (*Serm.* 8); + φησιν *post* ηκουσατε D. **per os** (hos CT) **meum** *codd. et vg.* = δια του στοματοσ μου D, *et* de ore meo *d Hil.*, ex ore meo *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*): a me *e* (*om.* a *e**) *gig. p** *t** (*uide supra*) *Rebapt. Gaud. cum gr. plur.* ἠκούσατέ μου. > expectate inquit prom. pa. quam audistis de ore meo *Hil. Trin.* 8 (964).

5. **quia**: quod *e*, quoniam *Hil. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). iohannis DIOS, ioannes 𝔖ℭ. *om.* **quidem** *Hil.* babtitzauit D, baptizabit T; + in D. **baptizabimini** (babt. DT, babtizabini C) *codd. plur. et vg. Rebapt. Hil.* (*codd.*), *Aug.* (*unit.*) = βαπτισθήσεσθε, *cf.* tinguemini *e p** (*ut udtur*) *Hil.* (*codd.*) *Uict. Af.* (3. 279), *Bed.* (*retr. in Act.*, '*in quibusdam codd.*'), *et* incipietis baptizari *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*): baptizamini AG* (*ut udtur*) K *d Gaud.*; *deinde* + in F *e alb. arg. Ambr.* (*spir.* i. 3) *Rebapt.* 19 (*non autem* 2). > spiritu (spō *d*) sancto bapt. (*uel* ting.) *d gig. p** *t Hil. Uict. Aug.* (*Ep.* 265, *Fund.*, *unit. etc.*), *Uig. Max. Taur.* 30, *cum* D^{gr} εν πν. αγ. βαπτ., *sed* βαπτ. ἐν πν. ἁγ. $ℵ^c$ACE *min.*, ἐν πν. βαπτ. ἁγ. ℵ*B 61. *De uariantibus lectionibus hoc loco disserit Aug.* (*Ep.* 265)

Digitized by Google

6 Igitur qui conuenerunt interrogabant
eum dicentes
domine si in tempore hoc restitues
regnum israhel?
7 dixit autem eis
non est uestrum nosse tempora uel
momenta
quae pater posuit in sua
potestate
8 sed accipietis uirtutem superuenientis
spiritus sancti in uos
et eritis mihi testes in hierusalem
et in omni iudaea et samaria
et usque ad ultimum terrae.

---

ubi reddit uos autem spiritu sancto baptizabimini *deinde addit* '*aliqui autem codices habent* uos autem spiritu sancto incipietis baptizari; *sed siue dicatur* baptizabimini *siue dicatur* incipietis baptizari *ad rem nihil interest. Nam in quibuscumque codicibus inuenitur* baptizabitis *aut* incipietis baptizare *mendosi sunt; qui ex graecis facillime conuincuntur.*' **sancto**: + quem et (*om. lux. Aug. litt. Petil., Max., Paul.*) accepturi (recepturi *Aug. litt. Petil.*) estis CT *gig. lux.* t Hil.* (accipietis) *Aug.* (*Fel., Fund., unit., litt. Petil.* 2. 76, *et Crescon.* 2. 17), *Uig. Max., Paulinus Aquil.* (*ap. Alcuin. Ep.* 68 *ed. Jaffé*); + et eum accipere habetis *d*; *et* + και ο μελλεται λαμβανειν D. **post**: potest *lapsu d.* multus G* (-tos *rec.*). **hos dies**: istos d. *Aug.* (*Fel.*), > d. istos *Aug.* (*Fund.*), d. hos *Aug.* (*litt. Petil., Crescon.*); *deinde* + usque ad pentecosten *d Aug.* (*Fel., Fund., litt. Petil., Crescon.*) *sah. cum* D^{gr}.

6. **igitur**: hii ig. C, hi ergo *d gig. p*; ad illi *e*, at illi quidem *Aug.* (*unit.*); illi ergo *Aug.* (*Fel.*); illi quidem *Aug.* (*Fund.*); *gr.* οἱ μὲν οὖν. **qui conuenerunt** AD (-ierunt) OV *et forsan* G*Θ*, *cf.* q. conuenerant BCFG^{c}Θ^{c}IKMRSTUW *vg. Tisch. c dem. gig. p t*: cum conuenissent *d*, cum uenissent *Aug.* (*Fund.*); conuenientes *e Aug.* (*Fel., unit.*); *gr.* (οἱ μὲν οὖν) συνελθόντες. **in tempore** (-rae Θ) **hoc** (ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ): > in hoc tem. ΘT *gig. t Aug.* (*Fel.*), > hoc in tem. *Aug.* (*Fund.*). **restitues**: restituens *cor. uat.*; restituere *d* et forsan p**; *uoluit* restituis *Bentl. cum gr.* ἀποκαθιστάνεις; praesentabis *Aug.* (*Fel.*), repraesentaberis *Aug.* (*Fund.*), praesentaberis *Aug.* (*tr.* 10 *in* 1 *Ioh. et alibi*); *deinde* + et quando *Aug.* (*Fund., et alibi*). **israhel** (srahel *ut semper* C *t*, hisrael D, istrahel *d e*, israel *vg.*) = τῷ Ἰσραήλ *uide ad Ioh.* i. 31 *et cf. Bed.* (*retr.*) '*non* huius israel *sed* huic israel *et sicut in gr. manifestum est ubi* τῷ Ἰσρ. *et non* τοῦ Ἰσρ. *scriptum est.*'

7. **dixit autem eis** (εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς ℵA *min.*): et ait ad illos *gig. p t*, et dixit ad eos *d et* και ειπ. πρ. αυτουσ D; quibus respondens dixit *Aug.* (*unit.*), ad ille respondens dixit eis *e et* ο δε αποκριθεισ ειπεν αυτοισ E *aeth. utr.*; ille autem dixit *Aug.* (*Fel., Fund.*) *et* ο δε ειπεν C (*sed* + προς αυτους). > uestrum est *e cum gr.* **nosse**: scire *d Hil.* (*trin.* 9) *Ambr.* (*luc. l.* viii. 34, *fid. l.* v. 17) *Aug.* (*unit.*). **uel**: ut *d* (*sed post* tempora; *forsan pro* aut). **uel momenta**: et annos *Ambr.* (*bis*). que W. possuit D. **non est uestrum . . . momenta quae**: nemo potest cognoscere tempus quod *Aug.* (*Fel., Fund.*) *et saepius citans plerumque omittit* uel momenta; *etiam om.* uel momenta *Hil.* (*codd. omn. ut udtur*) *et Aug.* (*unit. cod.*); nemo potest cognoscere tempus aut tempora (momenta *cod.* W) quae *Cypr.* (*Test.* iii. 89); *Aug. ad Hesychium Salonitanum* (*Ep.* 197. 1) *citat* nemo potest cognoscere tempora quae, *deinde dicit* '*graece legitur* χρόνους ἢ καιρούς. *nostri autem utrumque hoc uerbum* tempora *appellant*'; *respondit Hesych.* (*Ep.* 198. 2) '*in antiquissimis libris ecclesiarum non ita scriptum est* nemo potest *sed scriptum est* non est uestrum nosse tempora uel momenta quae' *etc.*; *rursus respondit Aug.* (*Ep.* 199. 4), *uide Sabatier ad loc. et Corssen* '*der Cypr. text der Acta Apost.*' *p.* 8.

8. set R. accipientis *e**. **uirtutem** *in ras.* B. **superuenientis** (superuen *in ras.* B) **spiritus sancti** (*uoluit* > sancti spir. *Bentl.*) **in uos** (uobis *lux.*) *codd. vg. c dem. lux. p et Iren.* (*Mass. p.* 174, *codd. aliq.*) = ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς; *item* > spiritus sa. superuenientis in uos R: *melius fuisset ut in uerss. aeth. et anglic.* (1611 *et* 1881) superueniente (adueniente *Uict.*) sancto spiritu (> sp. sa. *Hil., Uict.*) in uos *e Hil.* (*trin.* 8) *Uict.*, superueniente in (super *Uig.*) uos sp. sancto *gig., Uig.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 782), cum superuenerit santus spiritus super uos *d*; superuenientem in uos spiritus sancti *t et* > spiritus sancti superuenientem in uos *Aug.* (*Fel., Fund., unit.*); *uersum saepissime citant Ambr. et Aug. et uariant inter* superuenientem (aduen. *fere semper Ambr.*, uen. *semel*) spiritum sanctum in uos, superuenientem (aduen.) in uos spiritus sancti, superueniente (aduen.) in uos spiritu sancto, *et* aduenientis in uos spiritus sancti; *uide Sabatier ad loc.* **mihi** = μοι 1. 13. 31. 61 *al. omn. ut udtur*: mei *d et* μου ℵABCD *aeth.* (mihi testes mei) *et uers. anglic.* (1881) 'my witnesses.' **in** *sec.*: ad quae *d* (εν τε D); apud *Aug.* (*Fel., Fund.*). **ierusalem** *vg.*, iheru. C; hierosolymam *Aug.* (*Fel.*). **in** *tert.* *om. d et gr.* AC*D *min.* (*Bentl.*). **omni**: tota *Aug.* (*Fel., Fund., unit.*). indea ORW, iudia D; iudaeae *d*. **et** *tert.* + in omni D. **et** *quart.*: *om. gig. t*; + ad K. husque C. **ad**: in *Aug.* (*Fel., Fund., unit.*). **ultimum** (hult. C; extremum *t*) **terrae** (-re RW): totam terram *Aug.* (*Fel., Fund., unit.*); *item saepius citat Aug.*, in omni (tota, totam) iudaea (-am) et (in) samaria (-am) et usque

Digitized by Google

9 Et cum haec dixisset
uidentibus illis eleuatus est
et nubes suscepit eum
ab oculis eorum
10 cumque intuerentur in caelum euntem
illum
ecce duo uiri adstiterunt iuxta
illos in uestibus albis
11 qui et dixerunt
uiri galilaei quid statis aspicientes in
caelum?
hic iesus qui adsumtus est
a uobis in caelum
sic ueniet quemadmodum
uidistis eum euntem
in caelum
12 tunc reuersi sunt hierosolymam
a monte qui uocatur olíueti
qui est iuxta hierusalem
sabbati habens iter
13 et cum introissent in cenacu-
lum ascenderunt ubi

---

in fines terrae, in totam iudaeam et sam. et usque in totam terram (ad terminos terrae), *cf. Auct. de prom.* (*col.* 182); *et* in omni iudaea et sam. usque in fines terrae *Ambr.* (*sp.* i. 7), in iudaea et in sam. et usque ad ultimum terrae *Hesych. ap. Aug.* (*Ep.* 198. 2), in tota iud. et sam. et usque in extremum terrae *Aug. ad Hesych.* (*Ep.* 199. 49); *uide Sabatier et Corssen.*

9. **et** *ad init. om. Aug.* (*Fel., unit.* 29). qum R, quum CΘ. hec SW. > haec cum *Aug.* (*unit.* 29). diceret *Aug.* (*Fel.*); *inc.* his dictis *Aug. saepe* (*Ep.* 199, *in Ps.* 49, *contra Gaud.* 1, *et de unit.* 28). **uidentibus illis** (ipsis *e*): *om. d cum* D^gr *et Aug. semper* (*exc. unit.* 29). elebatus T, aeleu. C. **est** + in caelum O^rc. nubis BIO*, nubs CDTV *e t*. susepit T, suscipit D. hab hoc. C. ipsorum *e Uict.* > nubes susc. eum et leuatus est ab oc. eorum *d et* D^gr *fere cum sah.*, > n. susc. eum et sublatus est ab eis *Aug.* (*Fel., Ep.* 199; *cf. in Ps.* 49, *et contra Gaud.*); n. susc. eum et sublatus est a discentibus *Auct. de prom.* (*col.* 182); eleuatus est et n. susc. eum et uiderunt eum euntem in caelum *Aug.* (*unit.* 28; *sed* 29 = *uulg.*).

10. quumque Θ (*non* C); et ut *d*, et quomodo *Aug.* (*Fel.*) *Auct. de prom.*; et cum *e gig. Aug.* (*unit.*); cum *p** (*ut udtur*). **intuerentur** (ἀτενίζοντες ἦσαν): intenderent *e gig. p** (*ut uidetur*) *Bed.* (*retr.*); aspicientes erant *d*; contemplantes erant *Aug.* (*Fel.*) *Prom.* celum ISW; caelo *d*. **euntem illum** (*contra graecum et sensum*) *codd. plur. vg. c p Uict.* (> euntem illum caelum *sine* in): eunte illo C G° (*et* + ita in grē *cor.*) T *e gig. t Bed.* (*retr.* '*in graeco ita habetur*'), abeunte eo *d*, *et gr.* πορευομένου αὐτοῦ, *cf.* > cum iret in cael. *Aug.* (*Fel.*) *Prom.*; *deinde* + et *d e* (*Bentl.*) *cum gr. om.* **ecce** *Prom.* **duo**: II D. > uiri duo *d e* (*Bentl.*). adsteterunt DKSV, astit. W *vg.*, as||stit. U; steterunt *t*; adsistebant *d*; astabant *Aug.* (*Fel.*). **iuxta illos** (illum G*): illis *gig. Aug.* (*Fel., unit.*), eis *d e Prom.* **uestibus** (*om. Prom.*) **albis** (almis R*) = ἐσθήσεσι λευκαῖς ℵABC 27. 29. 61. 81: ueste alba *e gig. Aug.* (*Fel.*), ueste candida *d Aug.* (*unit.*) *et* ἐσθῆτι λευκῇ C²DE 1. 13. 31 *al. pler.*

11. qu^ī et A. *om.* **et** D *Aug.* (*Fel.*). **dixerunt** + ad eos *Aug.* (*Fel.*). galilei CDRUW, gallilei O. **quid**: qui *d t*; + hic D. haspicientes C; respicientes T *Aug.* (*Fel., unit., sed alibi* **aspic.**); intuentes *Auct. de prom.*; *gr.* βλέποντες ℵ*BE 13. 27. 61 *al.*, ἐμβλέποντες ℵ^cACD *al. plur.* **in caelum** (cel. *semper* STW): *om. sec.* CI* (+ *cor.*) T *d gig. t* Aug.* (*serm.* 277), *Uig., Auit. Uienn.* (*ep.* 3), *Prom. et gr.* D 33**; in caelo *tert.* V*. **hic**: iste *d Aug.* (*Fel., unit.*). **iesus**: *in ras.* G; ihs *e*° (*in ras. longa*). **adsumtus** (ἀναλημφθείς) ACTV, *et* adsumptus FGΘIMO *Tisch.*, ass. BDKRSUW *vg.*: receptus *e gig. p**, acceptus *Aug.* (*serm.* 277), ablatus *Orient. Episc. ep. ad Symmach.* (*apud Sabatier*). > in cael. a uobis *Aug.* (*Fel.*). **sic** + enim *d*. ueniaet O. **quemadmodum**: quomodo *Aug.* (*serm.* 277, *et tr.* 40 *in Ioh.*), sicut *Orient. Episc. ep.* uidetis *e**; + euntem D* (*sed exp.*). **eum**: illum *e Priscillianus* (*ed. Schepps p.* 37); *om. Orient. Episc. ep.* > eum uid. *Prom.*

12. **reuersi**: regressi *e* gig. p.* **sunt**: + apostoli M *cum gr.* C³ 13. 40. 117 *al.*; + in DI* *e p Aug.* (*unit.*). **hierosolymam** (iero. *vg.*, ihero. C, hieru. BO, hierosolimam RU, hierusolimam DMS, iherosolimam T, ierosolimam W; hierosolyma *e*) *cum gr.* E ιεροσολυμα: hierusalem G (usalem *in ras.*) *d gig. p Aug.* (*unit.*) *Bentl.*, *et* ἰερουσαλήμ *gr. plur.* **a** (ha C) **monte**: ad montem R². uocatr S*; dicitur *e* gig. p.* olibeti T; elaeon *Aug.* (*Fel., unit.*). **hierusalem** (*etiam* IΛ̅H̅M̅ E) *codd. plur. et vg.* (ieru. W *vg.*, iheru. CT) *cum gr.*: hierosolymam *Aug.* (*Fel., unit.*). sabbathi [illegible]; sabato *p**. abens R. > iter habens G.

13. **et** *ad init. om.* D* (+ *mg.*). qum T, quum Θ. **introissent**: issent *in ras.* G, introiissent D, -yssent C, -issе^nt I; intrassent *gig.* **in cenaculum** (cenn. D*, caen. BGΘIKMUV *Tisch.*, coen. *vg.*) **ascenderunt** (-debant U) *codd. plur. vg. et e dem. p* cor. uat.* = εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν ABC (*et** *et*³) 61 *et Bed. diserte* (*retr.*) '*nam et in graeco ita positus est ordo uerborum* et cum introissent in caenaculum ascenderunt,' *distinctio ambigua est sed* FV *vg. p* **introissent in cenaculum, ascenderunt**: *contra* > ascenderunt in caen. CT, *et* ascenderunt in superiora *d e gig. Aug.* (*Fel.*,

Digitized by Google

manebant
petrus et iohannes
iacobus et andreas
philippus et thomas
bartholomeus et mattheus
iacobus alphei et simon zelotes
et iudas iacobi
14 hi omnes erant perseuerantes unanimiter in oratione
cum mulieribus
et maria matre iesu et fratribus eius.

15 Et in diebus illis exsurgens petrus
in medio fratrum dixit
erat autem turba hominum
simul fere centum uiginti
16 uiri fratres oportet impleri
scripturam quam praedixit
spiritus sanctus per os dauid
de iuda qui fuit dux eorum
qui conprehenderunt iesum
17 quia connumeratus erat in nobis
et sortitus est sortem

---

unit.), *et* ἀνέβ. εἰς τὸ ὑπερῷον ℵ^c (*om.* ἀνεβ. ℵ*) DE *al. pler. sah. cop. syr. utr.*; *ambas lectiones coniungunt* in caenaculum, ascenderunt in superiora G^reg Θ *p*² *tepl.*; ὑπερῷον *quater tantum occurrit in N.T., sc. hic et* ix. 37. 39, xx. 8. *Uertitur semper ab Hieronymo* cenaculum *cum gig. t*; *uetus lectio erat* superiora *ut* ix. 37 *p*, ix. 39 *e p*, xx. 8 *d* (*def. enim in cap.* ix.). hubi C, + tunc *gig. p**. **manebant** (ἦσαν καταμένοντες) *codd. plur.* 𝔓𝔖ℭ, erant manentes *Bed.*: manebat FG* (*corr.* G²) TUϛ; habitabant *Aug.* (*Fel.*), erant habitantes *e*, erant inhab. *Aug.* (*unit.*), erant commorantes *d*. **petrus** + etiam *e*, *et gr.* ὅ τε Π. iohannis DS *d*, ioannes 𝔖ℭ; *gr.* Ἰωάννης, *sed* Ιωανης BD; + et ϛ *e gig.* (*cf.* D *infra*) *cum gr.* (*exc.* D^gr). handreas C, andrias D. > petr. et iacobus et ioh. et andr. D, > petr. etiam et andr. et iac. et ioh. *e cum* E^gr, *et Bed.* (*retr.*) '*in graeco ita se habet ordo nominum* petr. et andr. et iac. et ioh. et simon zel. et iud. iac.'; *sed ipse antea scripserat* 'petr. et ioh. et andr. et iac.' philyppus C, filippus DT. **thomas** + et D. bartholomaeus K *vg. Tisch.* **mattheus** BCFΘKV; matheus ADGIMORSTUW, matthaeus *vg. Tisch.*; + et DΘ. **alphei** BCDFΘIKRUVW: alfei AGMOT, alfaei S (i *eras.*), alphaei *vg.*; *deinde om.* et AI* *d cum* D^gr. symon CIW. zelotis DG*SV.

14. hii CDIORSW; *om.* G* *Cypr.* (*dom. or.* 8 *codd. plur.*); et *Cypr.* (*unit.* 25; *sed om. cod.* G) *Aug.* (*Fel.*). *om.* **omnes** *gig.* perseuerant G*; instantes *gig. p**; asseruientes *Aug.* (*unit.*). > erant pers. omnes *Cypr.* (*bis*) *Aug.* (*Fel.*). hunanimiter C, unian. DGI*S*; unanimes *d e p** *Cypr.* (*bis*) *Aug.* (*Fel.*, *unit.*); uno animo *gig.* *om.* **in** *e gig. p** *Aug.* (*unit.*). horatione C, oracione RS; orationi *e gig. Aug.* (*unit.*); orationem I*; orationibus *Aug.* (*Fel.*); orantes *p**. **cum mulieribus** (σὺν γυναιξίν) *omnes*: + et filiis *d cum* D^gr. **matre**: quae fuit mater *e gig. Aug.* (*unit.*), quae fuerat m. *Cypr.* (*bis*) *Aug.* (*Fel.*), quae erat m. *p**; mater *tantum* I. ihesu *e*; *uoluit* eius *cor. uat.** **et** *sec.* + cum *e et gr.* BC³E *al. pler.* **eius**: ipsius *e*.

15. **et in diebus illis** (his *gig.*) *cum* BDFGΘOSU *dem. gig. Aug.* (*Fel.*) *Bentl. et gr. plur.* καὶ ἐν ταῖς ἡμ. ταύταις *cf.* in diebus autem illis *e*, in illis uero di. *p*², in his autem di. *Aug.* (*unit.*) *et* ἐν δὲ τ. ἡμ. τ. DE: in di. illis (*sine* et) ACIKMRTVW *vg. c d* (his) *p** (> illis di.) *t non gr.* exurgens CIOW *vg.*; surgens U *e gig. t Aug.* (*unit.*); cum surrexisset *d*; surrexit *Cypr.* (*Ep.* 67. 4); exurrexit *Aug.* (*Fel.*). **fratrum** (τῶν ἀδελφῶν ℵABC* *min.*): discipulorum *d e gig. p t Aug.* (*unit.*), discentium *Cypr. Aug.* (*Fel.*) *et* τῶν μαθητῶν C³DE I. 31. 61 *etc.*; *deinde* + et G *Aug.* (*Fel.*). **dixit** *om. t Cypr.* **erat ... simul**: > pariter quae erat cum his turba hominum *t*. erant *e*; fuit *Cypr. Aug.* (*Fel.*). **autem** (δέ CD² 16, *sed* τε *plur.*): enim R *et* γαρ D*; praeterea *d**. **turba**: multitudo *d*. **hominum** (ανδρων E) *codd. longe plur. et* F^c (hominem G* *ut udtur*) *vg. c dem. gig. p t*, uirorum *e*: nominum F* G² *cor. uat.* ('*grecus*') *Bentl. et* ὀνομάτων *gr. plur.*; omnium U *cf. t ad u.* 24, nonomnium *d*; *om. Cypr.* **simul** (ἐπὶ τὸ αὐτό): *om. gig. p** *Aug.* (*unit.*); pariter *t* (*cf.* ii. 44); in uno *Cypr.* (*cf.* ii. 1, iv. 26, *et* in id ipsum ii. 47), *et* > in uno hominum *Aug.* (*Fel.*). **fere**: quasi *d e Aug.* (*Fel.*), circiter *Aug.* (*unit.*). **centum uiginti**: uiginti *in mg.* G; cxx DS, centum xx UW; + uiri T *d*.

16. + *ad init.* et aperiens os suum dixit *t*. **oportet** (hop. C) = δει D*: oportebat *e Iren.* (*Mass. p.* 193, *cod.* F *et edd.*) *et gr. rell.* inpleri CFO, implere I *t*; adinpleri *Aug.* (*Fel.*). scribturam G, scriptura C, scribtura F; + hanc D *d e p t Iren. et* > scr. impl. hanc *gig.*; + istam *Aug.* (*Fel.*); + ταύτην *gr.* C³DE I *al. plur.* predixit BDKMORSW; dixit *p*. > sanctus spiritus D. **per os** (hos C; *om.* G*): ore *Iren. Aug.* (*Fel.*); *deinde* + sancti *Aug.* (*Fel.*). **fuit**: factus est *d Iren.* **dux**: deductor *Aug.* (*Fel.*). illorum *Aug.* (*Fel.*); hiis *d Iren.* **conprehenderunt** *codd. et vg.* (compre. KW *vg. Tisch.*, comprae. FU, conprae. CGΘI): adpraehenderunt *d Iren.* ihesum *e*.

17. **quia** (ὅτι) A^cBFGΘIKORSV *e lux.* (*Bentl.*), *et* quoniam *Iren. Aug.* (*Fel.*): qui A*CDMTW *vg. c d dem. gig. p t*, qui et U. **connumeratus** (connom. S) **erat** (est D) = κατηριθμημένος ἦν: adnumeratus erat (fuit *t Iren.*) *d t Iren. Aug.*

Digitized by Google

ministerii huius
18 et hic quidem possedit agrum
de mercede iniquitatis
et suspensus crepuit medius
et diffusa sunt omnia
uiscera eius
19 et notum factum est omnibus
habitantibus hierusalem ita ut appellaretur ager ille
lingua eorum acheldemach
hoc est ager sanguinis
20 scriptum est enim in libro
psalmorum
fiat commoratio eorum deserta
et non sit qui habitet in ea
et episcopatum eius
accipiat alius
21 oportet ergo ex his uiris
qui nobiscum congregati sunt
in omni tempore quo intrauit et exiuit
inter nos
dominus iesus
22 incipiens a baptismate iohannis usque
in diem qua adsumtus est a nobis

(*Fel.*); connumerabatur *gig.* **in nobis** (nobis B): inter nos *d e gig. t Iren. Aug.* (*Fel.*). *om.* **et sortitus . . . psalmorum** (*u.* 20) *Iren.* **et**: qui *Aug.* (*Fel.*) *Ambrst.* (81) *et gr.* D* (*non d*). sort. erat *t*, sort. fuit *d*, sort. fuerat T; habuit *Aug.* (*Fel.*). sorte S. **ministerii** (-ium *d*) = διακονίας: apostolatus G^{e}. > huius min. *Aug.* (*Fel.*).

18. **et hic quidem** (οὗτος μὲν οὖν): hic itaque CT *gig. p* (et hic itaque), hic igitur *e t Aug.* (*Fel.*), hic ergo *d.* **possedit** (ἐκτήσατο): possidebat I; adquisiuit CT (qui *sup. lin.*) *e gig. p t.* **agrum** (χωρίον): praedium *d.* **de**: ex *d.* mercide S*. **iniquitatis** (τῆς ἀδικίας): iniustitiae *d Aug.* (*Fel.*); + suae M *d t Aug.* (*Fel.*) *cum gr.* D. **suspensus** *codd. vg. c dem. p*^{2} *t tepl.* (ufgehangen) *Erasm. contra graecum et uersiones*: pronus factus (πρηνὴς γενόμενος) *d e p**, in faciem prostratus *gig. Ambr.*, praecipitatus *Beza*; *ambas lectiones coniungit Aug.* (*Fel.*) collum sibi alligauit et deiectus in faciem. **crepuit** (crepauit *d p**) = ἐλάκησεν: diruptus est *Aug.* (*Fel.*). difusa B, defussa D; effusa *d p t Aug.* (*Fel.*).

19. **et** (καί ℵ^{c}ABCE *al. pler.*): itaque *gig.*; quod *t*, quod et *Aug.* (*Fel.*) = ὃ καί ℵ*D (*non d*) 18. cognitum *Aug.* (*Fel.*). **est** *pr. in ras.* G. **habitantibus**: *om.* S*; inhabitantibus *gig.*, qui inhabitant *d*, qui inhabitabant *Aug.* (*Fel.*); *deinde* + in CDI*S^{c}T. iherus. C, ierus. W *vg*; hierosolymam *Aug.* (*Fel.*). apellaretur R, appelleretur M; appelletur D; uocaretur *e gig. p Aug.* (*Fel.*), uocetur *d.* **ager ille**: praedium illud *d.* lingua ipsorum *d*, *et* > ipsorum lingua *e Aug.* (*Fel.*). **acheldemach** (*uide ad Mt.* xxvii. 8) *cum* BCDI (achael.) MRSUVW *c dem. gig. lux. Bentl.*: acheldemac AFKO, achel demac *p*, aceldemac *t*, aceldemach T *d* (*duobus uerbis*), acheldamach Θ, aceldamac *e*; acheldema G, hacel-dema *vg.* (-dama 𝕮); *graeci* ἀχελδαμάχ ℵA 40. 61, ακελδαμαχ B, ακελδαιμαχ D, ακελδαμακ E, ακελδαμα C *al. pler.* **hoc**: id *Aug.* (*Fel.*). agger C; praedium *d.* sanginis *ut udtur* S* (sanguiinis S^{c}).

20. scribtum FG. *om.* **in** *pr.* D. **commoratio** (ἔπαυλις) *cum* BCF^{c}GKR (-cio) S*TUW *vg. c dem. p*^{2} *cor. uat.* ('*grecus, antiqui*') *et ita uertit Hieron. in Psalt.* '*ex Hebr.*', *Ps.* LXVIII. 26, *cf.* commemoratio DF*Θ *lux.*, *et* gedenkung *tepl.*: habitatio AIMOS^{c}V *Tisch. d gig. p** *t Iren.* (*Mass. p.* 193) *et Ps.* LXVIII (LXIX). 26 *in Psalt. Rom. et Gall.*; ager *e*, uilla *Aug.* (*Fel.*). **eorum** (αὐτῶν 31*. 34. 43. 61 *syr. harcl. mg. etc.*) *cum* BFIKR*VW *vg. c d** (*non* D^{gr}) *t cor. uat. mg.* ('eorum *non* eius') *et Psalt. Rom*, *Gall.*, *et Hieron.* '*ex Hebr.*': eius (αὐτοῦ *plur.*) ACDGΘMOR^{1}STU *Tisch. d*^{c} *dem. lux. p Iren. Aug.* (*Fel.*) *cor. uat.** ('eius *gr.*, *ant.*, *alii* eorum') *cod. caraf. Bentl.*, illius *e gig.* diserta D; desertus *e.* **habitet** *cum* BCD(-tat)IKORSTW *dem. p et Hieron. in Psalt.* '*ex Hebr.*': inhabitet AFGΘMUV *vg. Tisch. c d e gig. t Iren. Aug.* (*Fel.*) *Bentl. et Psalt. Rom. et Gall.* in eo *e.* **eius**: illius *d e.* accipiet B; sumat *d.* **alius** (ἕτερος) BCFGIKMORSTU *c d dem. Iren.* (*Mass. p.* 144), *cf. Erasm. ad loc.* 'alter, ἕτερος, *rectius erat* alius. *nam graeci frequenter usurpant* ἕτερος *pro* ἄλλος': alter ADΘVW *vg. Tisch. e gig. lux. p t Iren.* (*p.* 193) *Aug.* (*Fel.*) *cor. uat.* ('*gr.*, *ant.*') *Bentl.*, *Hieron.* '*ex Hebr.*' *et Psalt. Rom. et Gall. ad Ps.* CVIII (CIX). 8.

21. hoportet C. **ergo**: itaque *Aug.* (*Fel.*); + unum *p*^{2}. ex hiis W; eorum *d.* **uiris qui nobiscum congregati sunt** *codd. plur.*: > u. qui nob. sunt congr. BFKSUW *vg. Tisch.*, > u. qui nob. sunt conuersati R *c*; *uoluit* > u. qui congregati sunt nobiscum *Bentl.*; > u. qui conuenerunt nobiscum *gig. p Aug.* (*Fel.*), > qui conuen. nobis uiris cum *e*; > qui uenerunt nobiscum uirorum *d*; *gr.* τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν. **in** (*om. t*) **omni tempore** (-rae C): per omne tempus *gig. p.* **quo** (ᾧ ℵ*AB*D^{2} 61) *codd. et vg. p*^{c}, quod *t*: in quo *e*, per quod *gig.*, per quo *p**, ἐν ᾧ ℵ^{c}C^{c}E *al. pler.*; quoniam *d* et* ωσ D*. intrabit T; introiuit S* (*corr.* S^{1}) *d Aug.* (*Fel.*). exibit T; excessit *Aug.* (*Fel.*). ad nos *d*; > super nos et excessit *Aug.* (*Fel.*). ihesus *e*; + christus *d Aug.* (*Fel.*) *et* D^{gr}.

22. ha C. babtismate D, baptismatae G; baptisma O; baptismo *e gig. p* Aug.* (*Fel.*); *gr.* βαπτίσματος, *cf. ucl.* I, *p.* 747. ioannis 𝕾𝕮;

Digitized by Google

testem resurrectionis eius
nobiscum fieri unum
ex istis
23 et statuerunt duos
ioseph qui uocabatur barsabbas
qui cognominatus est
iustus et matthiam
24 et orantes dixerunt
tu domine qui corda nosti omnium
ostende quem elegeris ex his
duobus unum
25 accipere locum ministerii
huius et apostolatus
de quo praeuaricatus est
iudas ut abiret in locum suum
26 et dederunt sortes eis
et cecidit sors super matthiam
et adnumeratus est cum
undecim apostolis.
II. 1 Et cum complerentur
dies pentecostes
erant omnes pariter

iohannen *d*. husque C. in + illum *Aug*. (*Fel*.). die F. **qua** (*cf*. vii. 8): quo S *c d e gig*. *Aug*. (*Fel*.). **adsumtus** ACFTV, adsumptus DGΘIMO *Tisch*., assumptus BKRSUW *vg*. *c*: receptus *gig*. *p*, sublatus *t*; *gr*. ἀνελήμφθη, *cf*. *ad u*. 11. *om*. **est** *e*. resurreccionis RS. **nobiscum fieri** (esse *Aug*. *Fel*.) = σὺν ἡμῖν γενέσθαι ℵABCD *min*.: > fieri nobiscum *e gig*. *p cum gr*. E 1. 13 *al*. *pler*. **ex his** *e gig*. p^2 (iis *p**); istorum *d*. *om*. **ex istis** D, *om*. **unum ex istis** *Aug*. (*Fel*.); LXX *super* **istis** *scr*. G^c^.

23. **et** *ad init*. + his dictis *e cum* E^gr^, *cf*. *Bed*. (*retr*.) '*in graeca habetur plus* et his dictis stat. duos.' statuit *d gig*. *Aug*. (*Fel*.) *cum* D^gr^. **duos** (·II· D) + uiros A* (*ut udtur sed eras*.) T^c^ *p*. hioseph D. **qui uocabatur** (τὸν καλούμενον) *codd*. *plur*. 𝔓𝔖𝔈 *cor*. *uat*.* *c dem*. *e gig*. *p Aug*. (*Fel*.): qui uocatur AD𝔖 *cor*. *uat*. *mg*. *Tisch*.; qui dicitur T *t*, qui cognominatur *d*. **barsabbas** (Βαρσαββᾶν ℵABE *min*., *post* τὸν καλούμενον *cum* G~r~^oc^KM^c^R*V, *et* barsabas CM*W *vg*. *Tisch*. *c* p^2 *cor*. *uat*. (Βαρσαβᾶν C *al*. *plur*.), *item* barsabban FG*OU *e*, barsaban BIS, barsabba A: barnabas ΘT *d gig*. *p** *t*, barnabbas DR^1^ *et* Βορναβαν D^gr^; *sed cf*. *cor*. *uat*. '*hic non fuit* barnabas *apostolus sed ille infra*.' **cognominatus** (cogminatus K) **est** (*om*. *dem*.) = ἐπεκλήθη: uocatur *d* (*non* D^gr^); et *tantum Aug*. (*Fel*.). **et** *sec*. *om*. *p**. **matthiam** GOV *e p*, matthian CFΘ (*gr*. μαθθίαν B*D, ματθίαν ℵAB^2^CE *rell*.): mathiam AIMR𝔖𝔖 𝔈 *gig*., mathiā W𝔓 *c*, mathian BKSTU *t*, matheam D; matthias *d* (*non* D^gr^).

24. horantes C, cum orarent p^1; precatus (*et postea* dixit) *Aug*. (*Fel*.). *om*. **tu** *d et* D^gr^. **qui corda nosti omnium** (hominum *t*, *cf*. U *ad u*. 15) = καρδιογνῶστα πάντων: > q. cor. omnium (homnium C) nosti CT *gig*. *p cor*. *uat*. *mg*., > q. nosti cor. omn. D *m*; cordis omnium intellector *Aug*. (*Fel*.). **ostende** (hos. CR) = ἀνάδειξον: designa *d*; + nobis *m t*. **quem** + tu p^2. aelegeris C; elegisti *d Aug*. (*Fel*.). hiis W; *om*. I. **duobus**: ·II· D. > ex his duobus (*om*. unum) quem eleg. *Aug*. (*Fel*.), *cf*. ἐκ τούτων τ. δ. ἵνα ὃν ἐξελέξω *min*. *pauc*. *Distinguunt* ex his duobus, unum accipere KV𝔖 *d*.

25. ut accipiat *gig*. *p*; ad suscipiendum *Aug*. (*Fel*.); sumere *d*. **locum** (τόπον ABC*D): sortem *e et* κλῆρον ℵC^3^E *al*. *longe plur*. **ministerii huius** (> huius min. *Aug*. *Fel*.) = τῆς διακονίας ταύτης: huius huius S* *ut udtur*, *deinde* ministerii (*sine* huius) S^c^. **apostolatus** (apostul. D, apostolatum *p*) = ἀποστολῆς: adnuntiationis *Aug*. (*Fel*.). **de**: a *d gig*. *p Aug*. (*Fel*.); *gr*. ἀφ' ℵABCD *min*., ἐξ E 1. 40 *al*. qua *Aug*. (*Fel*.). **praeuaricatus** (pre. BDKMORS; ca *sup*. *lin*. T) **est** (et *uel* ei I*) = παρέβη: transgressus est *d* (*om*. est) *p*; excessit *Aug*. (*Fel*.). **ut** (et I) **abiret** (habiret R, abierunt *forsan* I*; iret *gig*. *p t*): abire *d*, ire *e*, ambulare *Aug*. (*Fel*.).

26. **eis** (is *in ras*. K) = αὐτοῖς ℵABCD^2^ *min*.: eorum D *e gig*. *p** *t*, suas M *d Aug*. (*Fel*.) *et* αὐτῶν D*E 1. 31. 40 *al*. *plur*. caecidit C. **super**: in *p*. **matthiam** (*cf*. *u*. 23) GV *e Aug*. (*Fel*.), matthiā A^c^, matthian CFΘ *d*: mathiam A*IMORTU*W *vg*. (mathiā A*T𝔖 *c*) *c gig*. *p*, mathian B (h *sup*. *lin*.) KSU^1^ *t*, matheam D. **adnumeratus** (ann. BKRSW *vg*.) **est**: connumeratus est *e*, dinum. est *d*, simul deputatus est *Aug*. (*Fel*.); *gr*. συνκατεψηφίσθη *plur*., κατεψηφ. ℵ*, συνεψηφ. D^2^, συψηφ. D*. **undecim** (hund. C; XI DW): XII *d cum* D^gr^. apostholis C, apostolos *d*; + duodecimus *Aug*. (*Fel*.).

II. 1. *ad init*. + et factum est in diebus illis *d et* D^gr^; + in temporibus illis *t*, + in illo (loco *codd*. *ap*. *Fel*.) tempore *Aug*. (*Fel*., *Fund*.); *deinde om*. **et** *t Aug*. *cum* D^gr^ (*non autem d*). **cum** (quum Θ, qum R; dum 𝔖 *gig*. *p t*) **complerentur** (conpl. BCFGIMORS, inpl. *d*; *uoluit* compleretur *Bentl*.) = ἐν τῷ συνπληροῦσθαι: quo suppletus est *Aug*. (*Fel*., *Fund*.); D^gr^ *habet* του συνπληρουσθαι. **dies** *plural*. *codd*. *et vg*. *contra gr*. τὴν ἡμέραν: dies *sing*. *Aug*. (*Fel*., *Fund*.) *et ita uoluit Bentl*.; *cf*. *et Auct*. *de prom*. (*col*. 182) die autem pentecostes. **pentecostes** (τῆς πεντηκοστῆς) *codd*. *plur*. (penth. C) *vg*. *c d dem*. *e gig*. *p Aug*. (*Fel*., *Fund*., *unit*.), *cf*. quinquagesimae *Uig*. (*trin*. *l*. 12 = *Ath*. *lat*. i. 781): pentecosten A (*cf*. *capp*. *in Act*. *p*. 6) D (penti.) IM*S *lux*. *t*, *cf*. xx. 16, 1 *Cor*. xvi. 8, *sed Bed*. (*retr*.) '*male quidam codd*. *habent* pentecosten, *nam* pentecoste *nominatiuo casu quinquagesima*

Digitized by Google

in eodem loco
2 et factus est repente de
caelo sonus
tamquam aduenientis spiritus
uehementis
et repleuit totam domum
ubi erant sedentes
3 et apparuerunt illis dispertitae linguae
tamquam ignis
seditque supra singulos
eorum
4 et repleti sunt omnes spiritu sancto
et coeperunt loqui aliis
linguis
prout spiritus sanctus dabat eloqui
illis.
5 Erant autem in hierusalem
habitantes iudaei uiri religiosi ex

dicitur, pentecostes *gen.*, pentecosten *accus.*'; *Paulinus Aquil. uero* (*apud Alcuini epp.*, *ed. Jaffé*, *pp.* 313, 316) *habet* 'de pentecosten.' fuerunt *gig. t Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.* **omnes** : *om. e et gr.* ℵ*E 163; + discipuli UW p^2 *Auct. de prom.*, *cor. uat.** '*grecus, antiqui*' (*non autem mg.*), *et* + apostoli p^* *t*; + οἱ ἀπόστολοι 31. 94. 95. 96. 106. 127 *al.* **pariter** (= ὁμοῦ ℵABC* 18. 61) *codd. et vg.*, *et* simul *d* (> sim. omn.) *e gig.* p^* *t Aug.* (*Fel.*, *unit.*) *Uig.* (*Uarim.* 743): ὁμοθυμαδὸν C²E *al. pler.*; *ambas lectt. coniungunt* eadem animatione simul *Aug.* (*Fund.*) *Prom.* **in eodem loco** (locum S*, locu *cor.*) = ἐπὶ τὸ αὐτό: in uno *Aug.* (*Fel.*), in unum *d gig.* p^* *t Aug.* (*Fund.*, *unit.*) *Uig.* (*trin.*, *et Uarim.*) *Prom.*; > id in ipsum simul *e*.

2. **et** *ad init.*: + ειδου D^{gr} (*non d*). factum *d e t*. **repente**: subito *gig. Cypr.* (*Test.* iii. 101) *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Uig.* (*trin. et Uarim.*) *Auct. de prom. al. plur.* *om.* de *d*. celo OSW. > de caelo subito *Auct. de Prom.* **sonus** (ἦχος): sonitus *Uig.* (*trin.* 12); echo *d*. > son. de caelo *lux. t Ambr. Uig.* **tamquam** (tanq. WS𝔇): quasi *Cypr. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.*; uelut *e Aug.* (*unit.*). **aduenientis** (decurrentis *Aug. unit.*, habentis *dem.*) **spiritus** (-tu I) **uehementis** (ueem. T, uechem. D; uiolentis *e*, ualidi *gig.*, ualidissimi *t*) = φερομένης πνοῆς βιαίας: ferretur flatus uehemens *Cypr. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. prom.*, ferretur uiolentus spiritus *d et* > φερ. βιαι. πν. D 3. 93. 95*; > ui magna ferr. spir. *Ambr.* (*luc. et de spir.*) *Uict. Afer* (*p.* 280); *patres uide apud Sabatier.* inpleuit *d e gig.* p^* *t Cypr. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.* **totam** (+ illam *Aug. Fel.*) **domum** (= ὅλον τὸν οἶκον): omnem domum *e* p^* *et* παντα τον οικον D; uniuersum locum *t*, totum locum illum *Cypr.*, totum illum locum *Aug.* (*Fund.*) *Auct. de prom.*, omnem locum *Uig.* (*Uarim.*) *sed* τόπον *in graecis non inuenitur.* *om.* **et repl. to. do.** *arg.* **ubi** (hubi C): in qua *gig. Aug.* (*Fel*), in quo *t Cypr. Aug.* (*Fund.*) *Uig.* (*Uarim.*) *Prom.* **erant** (+ apostoli D) **sedentes** = ἦσαν καθήμενοι (καθεζόμενοι CD): sedebant p^* *t*; *deinde* + congregati *t*.

3. **apparuerunt** (aparuerunt O, apparunt S*) **illis** (eis *e*) = ὤφθησαν αὐτοῖς: uisae sunt eis (eius *d*; illis *Cypr.*, *Aug. unit.*, *Auct. de prom.*) *d Cypr.* (*Test.* iii. 101) *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*) *Auct. de prom.* (*col.* 182) *Uig.* (*trin. et Uarim.*). **dispertitae** (-te MORW) **linguae** (-gue MRW) = διαμεριζόμεναι γλῶσσαι: diuisae lin. *e gig.* p^* *Uig.* (*bis*), *et* > lin. diu. *Cypr. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.*, diuidi linguae *d*, distributae lin. *Aug.* (*unit.*), dispersae lin. *Ambr.* (*in Ps.* 38, *et de spir.*) *Hieron.* (iv. 713 > lin. disp.). **tamquam** (tanq. WS𝔇 p^2; p^* *non liquet*): sicut *e*; quasi *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.*; uelut *Aug.* (*unit.*). **seditque** (ἐκάθισέν τε AC³D²E *al.*): sedit D; et sedit *d Hieron. Uig.* (*trin.*), et insedit *Auct. de prom.*, *et* καὶ ἐκάθισεν ℵB 15. 18. 61; qui et sed. *Uig.* (*Uarim.*), qui et insedit *Cypr. Aug.* (*Fel.*, *Fund*), *cf.* και εκαθισαν τε D; sedit autem *e*, consedit autem *Aug.* (*unit.*) *et* εκαθισεν δε C*; ἐκάθισαν ℵ*D*$^{et 2}$ *apud Latinos non redditur.* super I *d e Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit*); in *Cypr.* **singulos**: unumquemque *d* (unumquemquem) *e Cypr. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*) *Auct. de prom. Uig.* (*bis*). illorum *Cypr. Aug.* (*Fund.*).

4. inpleti *d Cypr. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). **omnes**: *om.* D *Uig.* (*Uarim.*): uniuersi *d*. caeperunt DR, cep. MSW. **aliis** (ἑτέραις) *cum* BCFGKORSU *arg.** *d dem. e gig. cor. uat.** *Leone* (*serm.* 73) *Bed.* (*retr.*) '*in graeco non habetur in hoc loco* uariis linguis *sed* aliis linguis,' *Bentl.*: uariis ADΘIMTVW *vg. Tisch. alb. c p t cor. uat. mg. Aug.* (*Fel.*, *unit.*) *Ambr.* (*luc.*) *Uict. Afer*, *Uig.* (*trin.* 12) *Auct. de prom.*; *om. Aug. Fund. et alibi*, *uide Sabatier*; omnibus *Aug.* (v. 1103). **prout** (prohut C): sicut *d e*; quomodo *Aug.* (*Fel*, *Fund.*) *Ambr.* **sanctus** *codd. plur.* (*et* R²) *et vg. cum gr.* E: *om.* DR* *d t Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*, *et alibi*) *Auct. de prom. cum gr. rell. et* (*Bentl.*). **eloqui** (loqui D *lux.*) **illis** (eis *d t*) = ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς ℵABC*D 61. 130, *cf.* pronuntiare illis *Aug.* (*unit.*): > eis eloqui C (ael.) T, eis nuntiare *e*, eis pronuntiare *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom. et gr.* C³ E *al. pler.*

5. iherus. C, ierus. W *vg.*; + *ras.* 1 *aut* 2 *litt.* B. > in ierus. erant (*om.* **autem**) *d et* D^{gr}; > hierosolymis autem fuerunt *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). abitantes C; habitatores *Aug.* (*Fel.*); homines D; *om.* G. > inhabitantes in ierus. *Aug.* (*unit.*) *cum gr.* C *et syr. pesh. cop.* iudei DRW; *om.* O *cum gr.* ℵ. > iud. habitantes *e et* E^{gr}. **uiri**: homines *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*); *om.* T (*non* D). **religiosi** (releg. S, religiossi D; *in ras. scr.* B) = εὐλαβεῖς: timorati *d e t Hieron.* (iv. 162), metuentes *gig.*,

Digitized by Google

omni natione quae
sub caelo est
6 facta autem hac uoce conuenit
multitudo et mente confusa est
quoniam audiebat unusquisque
lingua sua illos loquentes
7 stupebant autem omnes
et mirabantur dicentes
nonne ecce omnes isti

qui loquuntur galilaei sunt?
8 et quomodo nos audiuimus
unusquisque lingua
nostra in qua nati sumus
9 parthi et medi et elamitae
et qui habitant mesopotamiam
et iudaeam et cappadociam
pontum et asiam 10 phrygiam
et pamphiliam

timentes dominum *Hil.* (*in ps.* 2); *om. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*); > timorati uiri *d et* D^{gr}. > iud. uiri relig. habitantes U*. **ex** : ab *d Hil.*; de *Hieron.*; *gr.* ἀπό. omni nacione RS; omni gente *d gig. t Aug.* (*unit.*) *Hil.*; uniuersis gentibus *Hieron.* que DI. celo SW. **est** : sunt CG*ΘIT *d e lux. Hieron.* (*Bentl.*), *gr. enim* παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. > est (sunt *e*) sub c. D *e Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*).

6. **facta autem hac** (ʰac RT, haec C, ha||c G) **uoce** (*uoluit* > uoce hac *Bentl.*) = γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης : cum autem (cumque *d Aug.*) facta esset uox haec (> haec uox *Aug.*) *d e Aug.* (*unit.*), et cum haec uox (> u. hec *p**) facta fuisset (esset *p**) *p* t*, et cum f. esset uox *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). **conuenit** (συνῆλθεν) : congregata est *e*, collecta est *Aug.* (*Fel*, *Fund.*). **multitudo** : turba *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). **et** : ac *Aug.* (*unit.*). **mente confusa** (-ssa D) **est** (= συνεχύθη) : confusa est *e Aug.* (*Fund.*), confusa *Aug.* (*Fel.*); consaesae sunt *d*. **quoniam** : quia *d* (qui) *e Aug.* (*unit.*); και D^{gr} *pro* ὅτι. **audiebat** = ἤκουσεν ℵB 15. 37, ἤκουεν C 61 : audiebant I *d e* (*Bentl.*), *et* ἤκουον ADEI *al. plu.*, ἤκουσαν 40. 96. hunusquisque C; + eorum D *Aug.* (*unit.*). > sua lingua *e Aug.* (*unit.*); suo sermone et suis linguis *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). loquentem *t* (*et* + magnalia dei). > loquentes illos (eos *Aug.*) *e Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*) *et ita uoluit Bentl.* > loq. eos lingua sua *d et* λαλουντασ ταισ γλωσσαισ αυτων D^{gr} *syr. pesh.*; *sed gr. plur.* τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν.

7. obstupescebant *d*. *om.* **autem** *t*. *om.* **omnes** *pr. d gig. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*) *cum gr.* BD *al.* admirabantur *d Aug.* (*Fel.*); + ad inuicem GI*W *cor. uat.* e gig. p* t Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*), *et* > dicentes ad alterutrum *d et gr.* C^{2}DEI *al. pler.* **ecce omnes** (ἰδοὺ ἅπαντες) *codd. plur.* (homnes C) *vg. c dem. e p et* A* *ut udtur*, ecce uniuersi *d* : > omnes ecce A^{1}GIO *lux.*; *om. Hieron.* (iv. 163) *Auct. de prom.* (*col.* 127); *om.* **ecce** D (*etiam* homines *pro* **omnes**) *t Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*); ecce enim *gig.* **isti** : hi *d e gig. p** (> hi omnes) *t Auct. de prom.*; *om. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). locuntur BCGMV, loquntur DR; + natione *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.* galilei C (galei) DORSUW. > sunt gal. *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.* > hi (isti *Bentl.*) sunt qui loq. gal. *d e* (*Bentl.*) *et gr.* οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλ.; *sed* > οὗτοι οἱ λαλ. εἰσιν Γαλ. C* 103, > εἰσιν οὗτοι οἱ λ. Γαλ. 61.

8. **audiuimus** *codd. vg. uett. plur. contra gr.* : audimus *d e gig. cod. caraf. Bentl. et gr.* ἀκούομεν. hunusquisque C; *om. p**. > unusq. aud. *e*, > singuli aud. *gig. t*, *cum gr.* E. **lingua nostra** (τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν *plur.*) AFIKSV *lux. cod. caraf.*, *et* propria lingua nostra *d Bentl.*, propria nos. ling. *e*, *cum gr.* E : linguam nostram (την διαλεκτον ημων D*) BCDGΘMORTUW *vg. cor. uat. c dem. p² tepl.*, *et* propriam l. nostram *gig. p* t*, propriam linguam *Aug.* (*unit.*); *deinde* + illos S* (*sed eras.*). **sumus** + ·illos loquentes Θ. *Libere* et quomodo agnoscimus in illis sermonem in quo nati sumus *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*) *Auct. de prom.*

9. parthii D, parti C. *om.* **et** *pr. Tert.* (*iud.* 7) *Aug.* (*Fund.*, *et Fel. codd. opt.*). medii D, moedi C. *om.* **et** *sec. Tert. Aug.* (*Fund.*). **elamitae** (ἐλαμεῖται AD, ἐλαμῖται *plur.*, ελαμηται C^{3}, εμαλειται C*) *codd. plur.*, helam. I, elem. V*, elamite RW *p t*, helamite *gig.* : aelamitae (αιλαμειται B) CDK *vg. d*, hael. *e*, aelamite M. et hel. et qui *in ras.* I. qui habitabant B; qui inhabitant *d e Tert. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*); habitantes *Hieron.* (iv. 163); + in *lux. Hieron.* mesupotamiam G, messopot. M^{c}; mesopotamia *Hieron.*. **et iudaeam** (Ἰουδαίαν τε) *codd. plur.* (-deam DIOR), iud. quoque *e* : *om.* G; *om.* **et** A^{c}MW (iudeam) *vg. c d dem. gig. p t Aug.* (*Fel.*); iudaei *Aug.* (*unit.*); armeniam *Tert. Aug.* (*Fund.*); et syria *Hieron.* **mesop. et iud.** *in ras.* I. **et** *quint.* : *om. Hieron.*; + secundum *inter lin.* D. cappadotiam V, capadot. *gig.*, cappadoch. C, capadoc. TUW, capodoc. DO; cappadocia *Hieron.* ponthum C; -to *Hieron.* **et** *sext. om. Aug.* (*Fel.*, *Fund.*). assiam D; asia *Hieron.* *post* armeniam *pergit Tert.* phrygiam, cappad., et incolentes pont. et as. 10 et pamph., immorantes aegyp., et regionem africae quae est trans cyrenen inhabitantes, romani et incolae.

10. **phrygiam** FΘKS *vg.*, phrig. RU : frygiam ABV, frigiam CDGIM(friam*)OTW; + quoque *e*, + que *Aug.* (*Fel. cod.*, *unit.*) *cum gr. plur.*, *sed om.* τε D^{gr}. **pamphiliam** *codd. longe plur.*, pamfi. GOT, pampi. D : pamphyliam Λ *vg. Tisch.*.

Digitized by Google

aegyptum et partes lybiae
quae est circa cyrenen
et aduenae romani
11 iudaei quoque et proselyti
cretes et arabes
audiuimus eos loquentes
nostris linguis magnalia dei?
12 stupebant autem omnes
et mirabantur ad inuicem
dicentes
quidnam hoc uult esse?
13 alii autem inridentes dicebant
quia musto pleni sunt isti.
14 Stans autem petrus cum
undecim leuauit uocem
suam et locutus est eis
uiri iudaei et qui habitatis
hierusalem uniuersi
hoc uobis notum sit et auribus
percipite uerba mea
15 non enim sicut uos aestimatis hi ebrii
sunt

---

d e. **aegiptum** MR, egipt. STW. **et** *sec. om* D. **partes** (τὰ μέρη): regiones *Aug.* (*Fund.*) *cf. Tert. supra.* **lybiae** AFGΘOU *d gig.*, libyae K *vg. Tisch. e*, libiae BCDIMRSTV, libie W *p* t^c, lisie *t**: africae *Tert. Aug.* (*Fund.*). que DI; qui *d.* **est**: *om. e*; sunt *gig. Aug.* (*unit.*) *sed gr.* τὰ μέρη τῆς Α. τῆς κατὰ K. **circa**: secus *e gig.*; ad *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*). **cyrenen** (cir. M T*V, cyrinen G*OS^2, cirinen D, cyrinem S*, cirenem W): cirenensium T^c; cirinensem *t.* **aduenae** (aduene IRW; + sunt *gig.*) **romani** = *οἱ ἐπιδημοῦντες* ʽΡωμ.: peregrinantes rom. G^c (*qui et superscr.* ita in gr.) *e*, *cf. Bed.* (*retr.*) '*rectius habetur in graeco* et peregrinantes romani'; qui hic demorantur rom. *d*, qui aderant rom. *Aug.* (*Fel.*), qui aduenerant rom. *Aug.* (*Fund.*, *unit.*); *Hieron.* (iv. 163) *citat uersum* phrygia et pamphilia et aegypto et libya, et cyrene, et aduenae romani.

11. iudei DRW. **quoque**: *om. d* (*non* D^{gr}) *Hieron.* (iv. 163); que *p* Aug.* (*Fel.*, *unit.*); et iudaei (*sine* **quoque**) *Aug.* (*Fund.*). **proselyti** (-liti IMRUW, -lyte G*, prosiliti D, prosilyti T, prosyliti S, prosilites *t*): aduenae D^c (*sup. lin.*) *e gig. p* Aug.* (*unit.*); incolae *Aug.* (*Fund.*; *deinde* + et). cre||tes B, cretae C, cretàes D; cretenses *d Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*). harabes C; arabi *d.* **audiuimus** *contra gr.* (*cf. u.* 8): audimus *e Bentl. et gr.* ἀκούομεν; audiebant *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*). **eos loquentes** BDFΘKMORSUW *vg. c dem. p*: > loquentes eos (λαλούντων αὐτῶν) ACGITV *Tisch. d e gig. lux. t* (*Bentl.*), loq. illos *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*). nostris $lingu^{is}$ O; suis linguis *Aug.* (*Fel.*, *Fund.*, *unit.*); > ling. nostris D *gig.*

12. obstupescebant *d.* *om.* **autem** *d* (*non* D^{gr}). *om.* **omnes** S *gig. p* Aug.* (*Fund.*, *unit.*; *explicit Fel. ad u.* 11) *cum gr. min.* 3. 95*. **et mirabantur** (καὶ διηπορoῦντο ℵAB, καὶ διηπόρουν *rell.*) *codd. vg. c dem.* p^2 t^c (*p* non liquet*): et confundebantur *e*, et consternebantur *gig.*, et hesitabant *d Aug.* (*Fund.*, *unit.*); *om. t**. **ad inuicem** (πρὸς ἀλλήλους *min. pauc.*): alius ad alium *d e et* ἄλλος πρὸς ἄλλον *plur.*; *om.* B *Aug.* (*Fund.*); *deinde* + ob id quod factum est *Aug.* (*Fund.*) *syr. harcl. mg.*, *et* + επι τω γεγονοτι και D^{gr}, + quod factum est et *d.* > dicentes ad inuicem *dem.* **quidnam** (τί ἂν E *etc.*): quid *d gig. et* τί ℵABCDI *min.* **hoc uult esse** (*cum gr.* A 113. *cat.* 28) BFI^c KR(essae)SVW *dem. Aug.* (*Fund.*) *Bentl.*: > uult hoc esse (θέλει τοῦτο εἶναι) CDΘI*MOTU *vg. Tisch. c e gig. p t Aug.* (*unit.*); > uult esse hoc G *d*; uult esse (*om.* **hoc**) A *sed graeci non om.* τοῦτο.

13. **autem**: uero *d e Aug.* (*unit.*); *om.* D. **inridentes** (irr. RUW *vg.*, der. *gig. p*) **dicebant** = διαχλευάζοντες (*uel* χλευάζ.) ἔλεγον: inridebant (der. *d*; + eos *unit.*) dicentes *d Aug.* (*Fund.*, *unit.*). *om.* **quia** *Aug.* (*Fund.*). **musto**: s *in ras.* B. **pleni**: repleti D *d e gig. p t Aug.* (*unit.*); onerati *Aug.* (*Fund.*); *gr.* μεμεστωμένοι. **isti** (ουτοι D): *om* K *e gig. p cum gr. rell.* > musto isti repl. sunt *d et* D^{gr}; > hi musto omnes onerati sunt *Aug.* (*Fund.*).

14. **stans autem** (uero T *p t Aug. unit.*) = σταθεὶς δέ, cum stetisset autem *d*: τοτε σταθεισ δε D^{gr} *syr. pesh.* hundecim C; ·XI· DW; decem *d* et gr.* D*; *deinde* + apostolis Θ *d gig. p t*, + discipulis *Aug.* (*unit.*), *et* + ἀποστόλοις D 12^{lect} *syr. pesh.* **leuauit** (ἐπῆρεν; *cf.* xiv. 11, xxii. 22, xxvii. 40) *cum* ADGΘIMUV *vg. dem. e gig.*: eleuauit BC(ael.)FKORST(-bit)W *alb. arg. c d* (et elebabit) *p t Aug.* (*unit.*) *Bentl.*; *deinde* + prior Θ p^2, *tepl.* (zum ersten), + primus *d*, *et* + πρωτοσ D; > uocem suam prior *e et* E^{gr}. **locutus** (loquutus Θ, loqutus R) **est** = ἀπεφθέγξατο: dixit *d gig. p t et* ειπεν D^{gr}. **eis** (ad eos *t*): *om.* R *d gig. p Aug.* (*unit.*) *cum* D^{gr}; *deinde* + dicens RS *Aug.* (*unit.*) *et gr.* C *arm.* iudei DORW. **habitatis** (*d gig. uide infra*): + in CDT *t.* iherus. C, ierus. W *vg.* **uniuersi** (hun. C): omnes *d e gig. p** (*corr. mg.*); *et* > omnes (uniuersi *Aug.*) qui habitatis (inhab. *gig.*; inhabitant *d*; + in *p*) hierus. *d gig. p Aug.* (*unit.*) *cum* D . **et** *tert. om. d et* D^{gr}. **auribus percipite** (ἐνωτίσασθε): > percipite auribus *gig. p* (+ uestris); ausilate *d**. uerbis meis *d.*

15. emim S*. sicuti C. **aestimatis** (est. B^cSUW, ext. CT *t*, exist. *gig. p*, existimastis D) = ὑπολαμβάνετε: suspicamini *d Aug.* (*tom.* ii

Digitized by Google

cum sit hora diei tertia
16 sed hoc est quod dictum est
per prophetam iohel
17 et erit in nouissimis diebus
dicit dominus
effundam de spiritu meo super
omnem carnem
et prophetabunt filii uestri
et filiae uestrae
et iuuenes uestri uisiones
uidebunt
et seniores uestri somnia
somniabunt
18 et quidem super seruos meos
et super ancillas meas
in diebus illis
effundam de spiritu meo
et prophetabunt
19 et dabo prodigia in caelo sursum
et signa in terra deorsum
sanguinem et ignem
et uaporem fumi
20 sol conuertetur in tenebras
et luna in sanguinem
ante quam ueniat dies domini
magnus et manifestus
21 et erit omnis quicumque
inuocauerit nomen domini
saluus erit.
22 Uiri israhelitae
audite uerba haec
iesum nazarenum uirum adprobatum
a deo in uobis
uirtutibus et prodigiis et signis

---

750); putatis *Gaud.* (*serm.* 9). hii BCDIORSTW. aebrii CΘ, ebrei D. > ebr. sunt isti *Aug.* **cum** (quum Θ) **sit hora diei** (die F*; *corr.* F^{1}) **tertia** (-cia MRS; > tert. di. *e Iren. Bentl.*) *codd. et vg. et c dem. e p t Iren.* (*Mass. p.* 193) *cum gr.* D* *ουσησ ωρασ τησ ημερασ γ*; *item* cum hora non sit tert. di. D: est enim (nam est *gig.*) hora tertia diei *d gig. cum gr. plur.* ἔστιν γὰρ ὥρα τρ. τῆς ἡμ.

16. *Inc.* sed adtendite quoniam hoc est *etc. Aug.* (ii. 750). set R. ho° *et* q^{u}od I. *om.* **est** *pr.* S. profetam DO. **iohel** (ioel GT *vg.*): *om. d Iren. Rebapt.* 15 (= *Cypr. App.* 88 *ed. Hartel*) *Hil.* (*Trin. l.* 8) *Aug. cum gr.* D. > io. proph. *gig.*

17. *om.* **et** *ad init. d gig. p Iren. Rebapt. Hil. Aug. cum gr.* D. nomuissimis V*. **dominus** *omnes cum gr.* DE 105: ὁ θεός *gr. rell.* **de sp. meo**: spiritum meum *d Rebapt.* **super** (ἐπί): in *gig. Iren. Hil. Aug.* > dicit dominus *post* carnem *Rebapt. Hil.* profet. DO. fili O. filie W. uestre W. filii eorum et filiae (-as *d**) eorum *d Tert.* (*Marc.* v. 8) *Pass. Perpetuae* (*c.* i) *Rebapt. Hil. Priscillianus* (*ed. Schepps, p.* 32) *cum* D^{gr}, > filiae eorum et filii ipsorum *gig.* **et** *quart. om.* T *c t.* iuuenis S. **uestri** *sec.*: *om. d Rebapt. cum* D^{gr}; eorum *Prisc.* uissiones D; uisa *Prisc.* saeniores C; senes R *p Prisc.* **uestri** *tert. om. d e p** (+p^{2}) *Rebapt. Prisc. cum gr.* $C^{*\,uid}$ DE. sompn. *bis* W. somniabuntur *e.*

18. **et quidem** (καίγε): et ego *d*, *καιεγω* D*. **super** *pr.*: in *gig. p** (*corr.* p^{2}). *om.* **meos** *Pass. Perpet. Rebapt. Prisc.* **super** *sec.*: *om.* BCFKM RW ϛ *gig. Pass. Perpet. Prisc. Hieron.* (*comm. in Ioel.* ii. 29, *ed. Uall.* vi. 200). **ancillas** *codd. fere omn.* (hancillas C) *et vg.*: ancellas AD. *om.* **meas** *Rebapt. et Uulg. ad Io.* ii. 29. *om.* **in diebus illis** R*(+R^{2})V *d gig. Rebapt. cum gr.* D. aeffundam R. **de spiritu meo** (+ *rasura in* D): spiritum meum *d contra gr.* > et super seruos et ancillas meas de meo spir. effundam: et iuuenes uisiones uidebunt et senes somnia somniabunt *Pass. Perpet.* **et prophetabunt** (prof. DO): *om. d p** (+p^{2}) *Tert. Rebapt. Prisc cum* D^{gr}; *deinde* + filii uestri et filiae uestrae D* (*sed expunct.*).

19. dabunt T. celo STW. **in terra**: super terram *e*, supra terram *gig.*; *om. Prisc.* dehorsum C. *om.* **et signa i. t. deorsum** R* (+ R^{4}). **sanguinem**: sa *in ras.* I. **sang . . . fumi** *om. d gig. p** (+p^{2}) *Prisc. cum* D^{gr}.

20. conuertitur S. tenebris I *d Prisc.* lunam D. sanguine *d t.* antequam *uno ductu* ADKV *vg.*; priusquam *d e gig. Prisc.* **in sang. ante quam** *in ras.* I. uenit *e.* diaes C. > magnus domini *Prisc.* **et manifestus** (praeclarus *e*; horribilis C^{mg}, orribilis T; *ex Uulg. ad Io.* ii. 31): *om. d gig. Prisc. cum gr.* ℵD.

21. **erit** *pr.*: *om.* ΘIMOT *t* ϛ *contra gr.*; + tempus D^{mg}. omnes G*; *om. Prisc.* quicunque ϛ; qui G *gig. t.* inuocaberit T. > nomen dom. inuoc. S.

22. israhelite IORS, israelitae *vg.*, -te W, srahel. *ut semper* C. **uerba**: sermones *d Iren.* (*Mass.* 193); + mea DΘ *Iren.* (meos). hec OW, hic R* (*ut udtur*); hos *d*; *om. Iren.* > haec uerba CT *gig.* *libere* auribus mandate quae dico *Tert.* (*pudic.* 21). ihesum *e.* **nazarenum** (nazor. GI): natzareum D, nazoreum *d* (-aeum) *e*, *et gr.* ναζωραῖον *plur.*, ναζορ. ℵ*D*. **uirum** + sanctum *gig.* **adprobatum** (appr. W *vg. Tisch.*, apr. O°, abpr. *t*; probatum *lux.*) **a** (*om.* I) **deo in uobis** (nobis D; omnibus I) *codd. vg. c dem. t Iren. Fulg.* (*trasim. l.* 3) = ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θ. εἰς ὑμᾶς ℵBCD² *min.*: > a deo designatum

Digitized by Google

quae fecit per illum deus in medio
uestri sicut uos scitis
23 hunc definito consilio
et praescientia dei
traditum per manus iniquorum
adfigentes interemistis
24 quem deus suscitauit solutis
doloribus inferni
iuxta quod inpossibile erat
teneri illum ab eo
25 dauid enim dicit in eum
prouidebam dominum coram
me semper
quoniam a dextris meis est
ne commouear
26 propter hoc laetatum est
cor meum
et exultauit lingua mea
insuper et caro mea
requiescet in spe
27 quoniam non derelinques
animam meam in inferno

(ostensum gig., probatum d p Faustin.) in uobis (nobis d) d e gig. p Faustin. (c. Arian. p. 648) = ἀπὸ τ. θ. ἀποδεδειγμ. (δεδοκιμασμενον D* ?) εἰς ὑμᾶς (ἡμᾶς D* al. 5) AD*EP al. plu.; > a deo nobis destinatum Tert. (pudic.); > uobis a deo destinatum Tert. (carn. chr. 15); deinde + in CT. et: ac bis gig., sec. p. signi^{s} O. > et sig. ac prod. p. que DI. per illum (eum d, ipsum p Iren.; om. per ill. gig.) deus = δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς plur.: > deus per illum vg., deus per eum e, cum gr. E al. 2. uestrum D d e gig. p Iren.; om. t*. sicut (quemadmodum Iren.): + et 𝔖ℭ et + καὶ gr. C^{3}P al. plur. uos (ὑμεῖς 117): om. D 𝔖 alb.; ipsi d p t Iren. et gr. plur. αὐτοί; uos ipsi gig.; uos omnes e et E^{gr}. scitis: estis I^{c}.

23. definito (diff. DU; destinato d, decreto Uict. Af., constituto e) consilio (conc. R*W): secundum praescriptum (scriptum p) consilium gig. p; gr. τῇ ὡρισμένῃ βουλῇ. om. et A. prescientia BDMOW, presciencia RS, perscientia I; prouidentia d e; prescientiam gig. p. om. dei gig. traditum (ἔκδοτον): ceditum e, editum d^{2}, auditum d*; + accipientes d (accepistis) e Bed. (retr.) diserte cum gr. λαβόντες ℵ^{c}C^{3}DEP al. plu., + cum accepistis ed. Iunta 1534 et uers. Turic., sed om. λαβόντες ℵ*ABC* min. manus (χειρῶν C^{3}EP al. plu.): manum Bentl. et χειρὸς ℵABC*D (non d) min. iniquorum: scelestas Uict. Af. adfigentes (προσπήξαντες) codd. plur. (affig. BCKRSU𝔖𝔐 Tisch.) c e gig. lux. (ut udtur) p* t cor. uat.* edd. ant. Hailbr. 1476, Wild 1481, Kesler 1487, Paganini 1497, Iunta 1534, 𝔖𝔐, Iren., cf. adfixum d, et suffixistis eum cruci et Uict. Af.: adfligentes D p^{2}, affli. W𝔖ℭ (neque mutauit Bentl.) dem. cor. uat. mg., edd. ant. Sacon 1515 et 1519, Maresch. 1531, Uiuian 1534; deinde + spatium 3 litt. R. interimistis D*I^{c}; interfecistis D^{mg} (interfi.) d Iren.; occidistis e gig. p Uict.

24. suscitabit T, suscetauit S; excitauit Iren.; + tertia die Bed. (retr.) ex graeco (non autem e); + a mortuis t. solutis (absol. I) doloribus (gemitibus d^{2} gig. p, amitibus d*): soluens per ipsum dolores e Bed. cum E^{gr} λυσασ δι αυτου τασ ωδινασ (om. δι' αὐτοῦ gr. rell.). inferni (αδου D^{gr}), codd. vg. uett. (inferorum Iren., -iorum d) et e: mortis Bed. et θανάτου ℵABCEP al. omn. uid. iuxta quod (καθότι): iuxta illud quod D; propter quod e; quoniam CT d Iren., quia gig. p*. inpossibile (imp. U vg.) erat (om. T): non erat poss. e Iren. Bed., poss. non esset d; gr. οὐκ ἦν δυνατόν. teneri (κρατεῖσθαι): detineri d e gig. p*; tenere lux.; eum tenere t. illum (et t): eum d Iren. ab eo in ras. S^{c}; ab ipso d; ab eis Iren.

25. dauit O. enim: quidem lux.; gr. plur. γάρ sed μὲν γάρ E. 15. 18. in eum paene erasum S; in illum e gig. p, in ipsum Iren., in eo C lux., de eo R. praeuidebam C p^{2} t. dominum (-no G): + meum d cum gr. ℵD. coram (quoram R) me: in conspectu meo ΘIMT vg. d p t Iren., Psaltt. Rom., Gall., et ex Hebr.; ante me e gig. quoniam: quia d e gig. et Psalt. ex Hebr. a (ἐκ): ad G*RW p t; in e. dexteris D; dextra d. meis est (gr. ἐκ δ. μου ἐστιν) cum BCDFGΘI(mei)K O*RS alb. arg. dem. e gig. cor. uat.* ('gre. gloss.') Iren. Psalt. ex Hebr. Bentl., et mea est d: est mihi AMTUVW (michi) vg. Tisch. c p t Psalt. Rom. et Gall., > michi est cor. uat. mg.; es mihi Bed. (expos.), cf. meis es codd. ad Psalt. ex Hebr.; es tantum O^{c}. nec ΘOR; ut non d e gig. Iren.; + umquam t. conmou. C, commob. T; mouear Iren.

26. propterea d e gig. p Psalt. ex Hebr. laetatum codd. plur. (let. OSTW, laetatus F) vg. c d e gig. p^{2} cor. uat.* Psaltt. Gall. et ex Hebr.: delectatum AIMV p* t cor. uat. mg. Bed. (retr.) Psalt. Rom.; iocundatum Fulg. (et Psalt. Rom. cod. Ueron.). exultabit T. insuper et (ἔτι δὲ καί): adhuc autem et d. karo R. requiescet (κατασκηνώσει) BCDΘ^{1}KMRTUW vg. alb. c dem. gig. p^{2} t: requiescit AFGΘ*I (u sup. lin.) OSV arg. lux.; inhabitauit d e; requieuit Fulg.; pro req. in spe libere non deficiet in interitu Bed. (expos.).

27. quoniam: quia d e. derelinquis G*, dirilinques D. om. an. meam R* (+ R^{2}). om. meam G. in infernum CDΘI p* t; aput inferos d; om. W. > in inf. an. meam T. neque BCFGΘKORSUW c d e gig. t cor. uat. Iren.:

Digitized by Google

neque dabis sanctum tuum uidere
corruptionem
28 notas fecisti mihi uias uitae
replebis me iucunditate
cum facie tua
29 uiri fratres liceat audenter dicere
ad uos de patriarcha dauid
quoniam et defunctus est
et sepultus est
et sepulchrum eius est apud
nos usque in hodiernum diem
30 propheta igitur cum esset
et sciret quia iureiurando
iurasset illi deus
de fructu lumbi eius sedere
super sedem eius
31 prouidens locutus est
de resurrectione christi
quia neque derelictus est
in inferno
neque caro eius uidit corruptionem
32 hunc iesum resuscitauit deus
cuius omnes nos testes sumus
33 dextera igitur dei exaltatus
et promissione spiritus sancti accepta
a patre effudit hunc quem

---

nec ADIMTV *vg. Tisch. p Psaltt. Rom., Gall. et ex Hebr.* coruptionem D, corrupc. RS.

28. **notas fecisti mihi** (ἐγνώρισάς μοι) *cum* B(michi)FGΘIKOR *d dem. t Bentl.*: > notas mihi fecisti ACDMSTUVW *vg. Tisch. c lux. p Fulg., et Psaltt. Rom. et Gal.*; demonstrasti mihi *e*, ostendisti mihi *gig.*, *cf.* ostendes mihi *Hieron. Psalt. ex Hebr.* uite RW; + et ꝸ𝔖𝔈. inpleuis *d*; adimplebis *p Fulg., Psaltt. Rom. et Gall.*; repleuisti *t*. **iucunditate** (iocund. BKMRSUVW, iucond. G*): iucunditatem FI; leticia *gig. p*, laetitiam *e**, *et* laetitia *e*c *Psaltt. Rom. et Gall.*; *gr.* εὐφροσύνης *plur.*, -νῃ A* *uid* 31. 69. faciae tua C; uultu tuo *gig. p Psaltt. Rom. et Gall.*; + domine *gig.*

29. + *ad init.* iterum dixit petrus D. licet *d*; + nobis (*in ras. satis longa scr.*) S; + mihi D *d e*. **audenter dicere**: > di. audacter *p*², di. constanter *gig. p**, di. cum fiducia *d e*, *et uoluit* di. audenter *Bentl. cum gr.* εἰπεῖν μετὰ παρρησίας. *om.* **ad uos** D. patriarca CT, patriarha O; patriarche *p**. dauit O*. **quoniam**: quia *d e*. **et defunctus est** (καὶ ἐτελεύτησεν) ACGIMOTV *cod. caraf. e t Fulg. Bentl.*: *om.* **et** BDFΘKR SUW *vg. c d dem.* (*om.* **est**) *gig. p Iren.* (mortuus). saepul. *bis* C. *om.* **est** *sec.* CT𝔈 *p cod. caraf. Iren.* sepulhrum O, sepulcrum T; monumentum *d e gig. p*; *gr.* μνῆμα *sed* μνημιον D. **eius est**: eius eius W; > est eius D. aput GIM*S. husque C. **hodiernum diem** (diaem C): hunc di. *d* (*Bentl.*) *Iren.*, > di. hunc *e*.

30. prof. DO. ygitur C; ergo *e*; autem *Iren.* quum Θ. > cum esset autem pro. *d*, > quia ergo pro. erat *gig.* sciebat *gig.*; sciens *e*. **quia**: quoniam *Iren.* iure iurando I, iuraeiurando C; iuramento *Uig.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 777). iurauit *d e gig. Iren.* ei *d e Iren.* (> ei iur.). **de**: ex *e Uict. Af.* **lumbi** (τῆς ὀσφύος) *codd. plur.* (lumbis R¹; + *ras. circa* 5 *litt.* U) *vg. c dem. e t Uig. Bed.* (*retr.*): uentris AV *gig. p cor. uat. mg. Iren. Uict.*; de praecordia *d et* τησ καρδιασ D*. **sedere** (-ret I) **super** (supra *gig. p*; in *Iren.*) **sedem** (sae. C; thronum *gig. p Uict.*; throno *Iren.*) **eius** (illius *Uict.*) = καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ *gr. plur.*: suscitare christum et sed. su. thronum (sedem *Bed.*) eius *e Bed.* (*retr.*) *cum* E*gr*; secundum carne susc. xp̄m collocare su. thr. eius *d et* κατα σαρκα αναστησαι τον χρ̄ν και καθισαι επι τον θρ. αυτου D* *fere cum* P 1. 13. 31 *al. pler. syr. harcl.*; sedere chr. secundum carnem super thr. suum *Uig.*

31. *om. lapsu* **prou. loc. est de** *d et* D*gr**. praeuidens C, preu. T *t*; *om.* S; + itaque *p**. loquutus ΘI, loqutus R. resurrecc. RS, ressurect. D; resurrectio G* (+ ne *cor.*). *om.* **christi** R* (+ *mg.*). > de res. chr. loc. est S. **quia**: quoniam *dem. Iren.* dirilictus est D; *om.* **est** *t*; derelicta est anima eius *e Fulg.* (*Philastr.*) *Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum gr.* C³EP *al. pler. syr. harcl.* **in inferno** *in ras.* M; in infernum CΘRT; aput inferos *d Iren.* karo R. corupt. D, corrupc. RS.

32. **hunc** + ergo *d e gig. Ambr.* (*ioseph. c.* 13) *Uict.*, + igitur *p*, *et* + οὖν D*E. ihesum *e*; iesus I. resuscetauit S; suscitauit *e gig. p*; excitauit *Iren.* **cuius** (*cf.* iii. 15) ACKMRTVW *vg. c d dem. e gig. p t Iren. Ambr. et gr.* οὗ: cui (*cf.* i. 8 mihi) BFG ΘIOSU *lux.*, *et* quia D. *om.* **omnes** *Ambr.* **omnes nos testes sumus** *codd. plur. et vg. cum* D*gr*: > nos omnes tes. su. C (homnes) TV *c d gig. p t non gr.*; > nos omnes su. tes. *Iren.*; > omnes nos su. tes. *e et gr. plur.*; παντεσ εσμεν ημ. μαρ. ℵ *apud Latinos non redditur.*

33. dextera ygitur C; d. ergo *d gig.*, d. itaque *p*; qui dextera *Iren.* *om.* **et** *pr. gig. p Iren. Ambr.* promissionem G; repromissionem *e p Iren. Ambr.* (-ne); pollicitationem *d*. > sancti spir. MU *cum gr.* D (*non d*) P *al. pler.* **accepta**: *om* D; accipiens *e p Iren.* > accep. spir. sancti *gig.* effundit *e**; + uobis *d et* D*gr*, + in nos *p*. **hunc quem** (τοῦτον ὃν 40. 133, τοῦτο ὃ *plur.*) *cum* ABFG*I*KOSUV 𝔐𝔈 *lux. cor. uat. mg. Bentl.*, *et* hoc quod G*c* *gig.*, quod *tantum d et o* D*gr*: hoc donum quod CDΘMTWꝸ𝔖 *cor. uat.* * *c dem. e p t tepl. Ambr. Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), hunc donum quem I*c*R, donationem hanc quam *Iren.* = τουτο το δωρον ο

uos uidetis et auditis
34 non enim dauid ascendit
in caelos
dicit autem ipse
dixit dominus domino meo sede
a dextris meis
35 donec ponam inimicos tuos
scabellum pedum tuorum.
36 Certissime ergo sciat omnis
domus israhel
quia et dominum eum et christum
deus fecit
hunc iesum quem uos crucifixistis
37 his auditis conpuncti
sunt corde
et dixerunt ad petrum et
ad reliquos apostolos
quid faciemus uiri fratres?
38 petrus uero ad illos
paenitentiam inquit agite
et baptizetur unusquisque
uestrum in nomine
iesu christi in remissionem
peccatorum uestrorum

E, *cf.* hanc gratiam quam *Philastr.*, *et* donum. hoc quidem *Par. lat.* 16262 (*uide Berger* '*Hist. de la V.*' *p.* 74); *deinde* + nunc *e Bed. cum gr.* C^{3}EP *al. plur. et* > uos nunc *Iren.* *om.* **uos** *c d gig. cum* D^{gr*}. + et *ante* uid. *d p et gr.* BD 81. **uidetis et auditis** (βλέπετε καὶ ἀκούετε) ABCG^{c} ΘKMRTVW *vg. c dem. e gig. p Iren.*: uidetis et audistis DFG* *t*; uidistis et audistis IOSU *d lux.*

34. **in**: ad C. **caelos** (cel. OSW) *codd. plur. cor. uat.* ('*grecus*' *et mg.*) = τοὺς οὐρανούς: caelum IMRT *vg. c cor. uat.* ('*antiqui*'). **dicit** (λέγει *plur.*): dixit (ειρηκεν D^{gr}) T𝔖ℭ *d gig.* **autem**: enim *d p cum* D^{gr}; *contra* > sed dicit *t*. **dixit** (εἶπεν): dicit AI^{1} *cum* D^{gr}, '*quidam codd.*' *apud Bed.* (*retr.*), *sed pergit* '*graeca exemplaria et in hoc libro et in psalterio habent* dixit.' **a**: ad GR *d e t Iren. Uict. Af.* dexteris meis D; dexteram meam *d Iren. Uict. Af.*

35. **donec**: quoadusque *Iren.* **scabellum** *cum* DΘKMRSTUW *vg.*: scabillum ABCFGIOV, scamillum *d*; suppedaneum *Iren.* peduum R.

36. **certissime** (-mae C): pro certo *d*, diligenter *e*, firmissime *Tert.* (*prax.* 28); *gr.* ἀσφαλῶς. **ergo**: *om.* BO; itaque *gig. p Tert.*, igitur *e Uict.*; autem DΘ. **sciat**: cognoscat *Tert. Uict.* > sciat ergo *vg.* omnes S*; *om. Uict.* *om.* **domus** D. srahel C, israel *vg.* **quia**: quoniam *gig. p Iren. Uict.* **et** *pr. om.* *p*^{c} *Uig.* (*Uarim.*), *sec. om.* O. **eum**: meum IV *lux.*; illum *gig.*; *om. d p Uig. et* D^{gr}.* christus I. > et christum eum *e cum gr.* EP 61 *al. plur.*; > et christum fecerit eum deus *Tert.* **deus fecit** *paene omnes cum gr.* ACDEP *al. pler.*: > fecit deus *vg. gig. cum* ℵ B 61 *cop. syr. pesh. et harcl.* ihesum *e*; *om.* R. **et dominum . . . crucifixistis**: istum christum deus fecit quem in crucem tulistis *Uict.*

37. **his** (hiis DOW) *sine add.* BCDFGΘKORST UVW *c dem. lux. t contra graecum*, *cf.* hoc audito *Aug.* (iv. 779): + autem AIM *vg. Tisch. Bentl.* (= ἀκούσαντες δέ *gr. fere omn.*), *cf.* audientes autem *e*, cum audissent autem *gig.*, cum autem aud. hec *p*; + igitur *Aug.* (*unit.*) *cum* E^{gr}; *incipit uers. d* tunc omnes qui conuenerant exaudientes stimulati sunt corde et quidam ex ipsis dixerunt *etc. cum* D^{gr} *et fere syr. harcl. mg.* compuncti U *vg. Tisch.* dixeruntque *gig.*; dicentes *Aug.* (*unit.*) *cum gr.* ℵD^{2} *min.* *om.* **ad** *sec.* CMT *et gr.* **reliquos**: ceteros *e*; *om. d gig. Aug.* (*unit.*) *cum gr.* D 104; *om.* **petr. et ad rel.** *Aug.* (iv. 779). apostholos C. > dixerunt *post* apostolos IM. **quid** + ergo *d gig. Iren. Aug.* (iv. 779, viii. 992) *cum* D^{gr}. **fratres**: + ostendite nobis T *d gig. p t Aug.* (*unit.*), + demonstrate nobis DΘ *Par. lat.* 16262, *Bern.* A. 9, + monstrate nobis *e Aug.* (viii. 992) *Auct. de prom.* (*col.* 112) *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), + dicite nobis *Aug.* (iv. 779); + ὑποδείξατε ἡμῖν DE *syr. harcl. mg. et* > zeigt uns was tun wir *tepl.*

38. **petrus** + autrus *lapsu d.* **uero**: autem 𝔖 *d e Aug.* (*unit.*); *deinde* + ait KRTW *c e gig. t*, + dixit *Aug.* (*unit.*). **illos**: eos S *d Iren. Aug.* (*unit.*); + ait D *d p Iren.* poenitent. CD *vg.*, penitent. IOUW, penitenc. RS. **inquit** (-id CF* IORSTVW): *om. hic* (*sed uide supra*) D *c d e gig. p t Iren. Aug.* (*unit.*) *non autem* KRTW; *graeci* μετανοήσατε, φησίν ℵAC 15. 18. 25. 36. 61; > ἔφη (φησιν D)· μετανοήσατε DEP *al. pler.*; > εἶπε δὲ Π. πρὸς αὐτούς· μεταν. 38. 67. 113. 12^{lect}; *tantum* Π. δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε B 65 *etc.*, *cf.* et petrus; agite paen. *Aug.* (iv. 401). hagite C. > agite paen. *Aug.* (ii. 898, *et saepius*); paenitemini *e Cypr.* (*ep.* 73). babtitzetur D. hunusq. C. > unusq. bapt. W. *om.* **uestrum** FIOSU^{c} *Uig.* (*Uarim.*) **nomine**: + domini A *c d e Cypr. Ambr.* (*spir. l.* 2) *Aug.* (iii. 1. 618, iv. 779, viii. 992) *Uig. cum gr.* DE 60. 69. 100. 163; + domini nostri *p Lucif.* (*p.* 22 *ed. Hartel*) *Aug.* (iv. 401). ihesu *e*; *om.* I. *om.* **christi** *Iren.* remissione CIT *d*; remissa *Iren.* (*codd. plur.*). *om.* **uestrorum** *d e gig. p* *Iren. Cypr. Lucif. Ambr. Aug.* (*unit.*, *et* vi. 171, viii. 992) *cum gr.* DEP *al. pler. syr. pesh. et harcl.* *Libere* et dimittentur (*uel* rem.) uobis peccata uestra *Aug. saepius* (*uide Sabat.*). accipitis O*; accipite *d**. **donum** (domum B*): gratiam *d Ambr. Aug.* (*unit.*). > spiritus sancti ΘR *vg. c dem. gig. p t et Patres*; sanctum spm *d*.

Digitized by Google

et accipietis donum sancti spiritus
39 uobis enim est repromissio
et filiis uestris
et omnibus qui longe sunt
quoscumque aduocauerit
dominus deus noster
40 aliis etiam uerbis pluribus
testificatus est
et exhortabatur eos dicens
saluamini a generatione ista
praua.
41 Qui ergo receperunt sermonem eius
baptizati sunt
et adpositae sunt in illa die
animae circiter tria milia
42 erant autem perseuerantes
in doctrina apostolorum
et communicatione fractionis panis et
orationibus
43 fiebat autem omni animae
timor
multa quoque prodigia et
signa per apostolos fiebant
in hierusalem

---

39. **uobis**: nobis *d p*° *Aug.* (vi. 171) *et* D^{gr}. **est**: *om. gig.*; + haec *d gig. p Lucif. Aug.* (vi. 171 > haec est). > est enim DK* *Aug.* (*unit.*). repromissum I, remissio U*; promissio *gig. p Lucif. Aug.* (*unit.*, *et* vi. 171). **uestris**: nostris *d Aug.* (vi. 171) *et* D^{gr}. **omnibus** + deinceps *Cypr.* longue D; in longinquo *d*. *om.* **sunt** *d*; *om.* **qui l. sunt** *Cypr.* > sunt longe *Aug.* (vi. 171) quoscunque ϛ; quos *d*. **noster**: uester *Lucif.*

40. **aliis etiam** (aetiam R) **uerbis** = ἑτέροις τε λόγοις *gr. plur. cf.* al. quoque sermonibus *d*, et ceteris uerbis *Aug.* (vi. 171), et al. quidem u. *Aug.* (*unit.*): aliis autem uerbis DST *et* ἑτ. δὲ λόγοις D^{gr} k^{scr} *sah. cop.* **pluribus** (πλείοσιν) BCDFGΘKRTUW *c d dem. gig. t Aug.* (vi. 171) *Bentl.*: plurimis AIMOV *vg. Tisch. e p Aug.* (*unit.*); plur S (*reliquis abscissis*); *item* > plur. uerbis CT *t*. testificabatur D *Aug.* (*unit.*, *et* vi. 171); contestabatur *d gig. p Lucif.* exortab. BCDMRST; ortabatur O; + petrus *gig.* *om.* **et exhort.** *Aug.* (*unit. et* vi. 171). **eos**: *om. e Aug.* (vi. 171) *cum gr.* EP *min.*; eis *Aug.* (*unit.*). dicent I. **saluamini** (σώθητε): salui estote *d*; eripite uos *gig. p* *Aug.* (vi. 171) *Lucif.* ha C; de *gig.*; ex *d*; *om.* Θ* (+ Θ'). generacione RS; progenie *d*; saeculo *Aug.* (vi. 171). **ista** (hanc *d*; hoc *Aug.*) **praua** (-uo *Aug.*) *codd. vg. uett. plur. Lucif. Aug.* (vi. 171) *cum gr.* D 11. 100. 103^{mg} 1^{lect}: > praua ista (hac *Aug.*) *e Aug.* (*unit.*) *et gr. plur.*

41. **qui ergo recep.** (recip. DI; + et crediderunt D) **sermonem** (-nes I *cor. uat. mg.*) **eius** (+ et D) = οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ℵABCD 19. 61, *cf.* illi ergo (itaque *gig.*; uero *Aug.*) recepto hoc uerbo eius (> uerbo hoc *et om.* **eius** *Aug.*) *gig. Aug.* (*unit.*), at illi recepto uerbo eius *p*: hi ergo credentes sermoni eius *d et* οι μεν ουν πιστευσαντεσ τον λ. αυτου D^{gr}; illi quidem libenter recipientes uerbum eius *e*, at illi auidissime capientes exceperunt uerba *Aug.* (vi. 171), *et* οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδ. τὸν λ. αὐτοῦ EP *al. pler.*, *cf. Bed.* (*retr.*) '*alia translatio iuxta proprietatem graecae ueritatis ita habet* illi quidem recipientes libenter uer. eius bapt. sunt'; **qui** . . . **eius** *in ras.* B; *deinde post* **eius** + crediderunt (et cred. *Aug.* vi. 171) et (aea *p**) *p Aug.* (*unit.*, *et* vi. 171) *cum syr. harcl. mg.*, *cf.* D *nostrum supra.* babtitzati D. appos. BKSUV *vg. Tisch.*, adposs. D, apposite W, aposite R; adiectae *d e gig. p Aug.* (*unit.*, *et* vi. 171); additae *Uig.* (*trin. l.* 12 = *Ath. lat.* i. 780). *om.* **in** G *e p Aug.* (vi. 171) *Bentl. cum gr.* EP *al. pler.* illo *d Uig.* > die illa W *vg. Tisch. e Uig.* (illo) *cum gr.* (*exc.* D). anime RW. **circiter**: quasi *d e Uig.*; fere *gig. p*; *om. Aug.* (vi. 171). trea B*V; ·III· D. millia *vg.* > tr. mil. animae *Aug.* (vi. 171); *deinde* + *ras. circa* 5 *litt.* D; + per fidem que est in xpo ihesu domino nostro *t*.

42. *Incipit lectio in t* in illis diebus erant quidam ex iudaeis perseberantes *etc.* **erant autem** (ἦσαν δέ): et erant *d cum* D^{gr} *syr. harcl.*; er. enim F. **perseuerantes** (προσκαρτεροῦντες): adstantes *e*, adherentes *gig. p**. **in doctrina** (ἐν τῇ διδ. A 98): doctrinae *gig. p**, *et gr. rell. om.* ἐν. opostolorum G; + in hierusalem *d et* D^{gr} *sed uide u.* 43. **et** *pr.* + in *d*. communicacione R, cummunicac. S, comunicat. W; communicationis I; communicationi *e gig.*, commonicationi D; + et *e cum gr.* ℵ^{c}D^{2}EP *al. pler. syr. harcl.* **fractionis** (fracc. RS, fractiones M*) *codd. plur. vg. c d dem.*, *et* > panis fractionis *p*, *contra graec.* τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει *uel* καὶ τῇ κλ.: fractione BC *t* (*Bentl.*); fractioni *e*, *et* > panis fractioni *gig.* horationibus C, orac. RS; + in ierusalem T *t cf.* D^{gr} *supra*; + instantes unanimes *p*, *et* + ὁμοθυμαδόν *post* προσκαρτεροῦντες 15. 18. 36 *Chrys.* (ix. 66) *cat. ox.* 54.

43. **facta est autem** *e*, et factus est *gig. p*, nascebatur quoque *d*. **autem**: m *additur manu rec.* O. anime RW. multaque *gig.*, multa etiam *d*, multa quidem *p** (?). **prodigia**: portenta *d*. **signa** + non minima *e cum gr.* E 25. per apostholos C; per manibus apostolorum *e et gr.* E *min.* > fiebant per apost. *Bentl. cum gr.* AC. **in hierusalem** (iherus. C, ierus. TW *vg.*): *om. d gig. p* *cum gr.* BD 1. 31. 61 *al. plu.* > in ierus. fiebant *vg.* maetus M.

Digitized by Google

et metus erat magnus in uniuersis
44 omnes etiam qui credebant
erant pariter
et habebant omnia communia
45 possessiones et substantias
uendebant
et diuidebant illa omnibus
prout cuique opus erat
46 cotidie quoque perdurantes
unanimiter in templo
et frangentes circa domos
panem
sumebant cibum cum exultatione
et simplicitate cordis 47 conlaudantes deum
et habentes gratiam
ad omnem plebem
dominus autem augebat qui salui
fierent cotidie in id ipsum.
III. 1 Petrus autem et iohannes
ascendebant in templum
ad horam orationis nonam
2 et quidam uir qui erat claudus ex utero
matris suae
baiulabatur
quem ponebant cotidie

---

om. **in** *sec.* S. huniuersis C. *om.* **et metus . . . uniuersis** *d e gig. p* cum gr.* BDE *al. plu.*

44. omnis S. **etiam** (aetiam C) *codd. plur. vg. c d gig.*: enim AOV *dem.*; autem *e m p*, ergo *t*; *gr.* καὶ πάντες δέ ℵAC *min.*, πάντες δέ BEP *al. pler.*, παντεσ τε D. qui credidebant D; credentes *d.* **erant pariter** (ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό): er. in unum *d e*; *om. gig. m p* (*sed uide infra*). **et** *in ras.* Θ. habebat Θ* (ha *in ras.*), abebant R; + in unum *m p*, + munerum *gig.* cummunia S, commonia D.

45. **possessiones** *sine* et *codd. paene omn. et vg. contra graecum*: et possessiones C *e gig. m p* (*Bentl.*); et qui possessiones habebant *d et* και οσοι κτηματα ειχον D^gr^. **substantias** (-cias CR W) = ὑπάρξεις: suppellectilem *gig. p**; facultates *d*; quaecumque habebant *m*; + et D. uindebant S; distrahebant *d*; + et ponebant ad pedes apostolorum *p*. **et diuidebant**: et dispartiebantur *d*; *om. t.* **illa**: ea *d gig. p*; *om. m*; + cottidie *d gig. m p et* D^gr^. **prout** (prohut C) = καθότι: secundum quod *d*, τοισ D^gr*^. **cuique**: cui *e*, qui *d*, unicuique *m*. hopus C.

46. **cotidie** (cott. ISU, quot. D *vg.*, quotd. Θ; cotidiae C) **quoque** = καθ' ἡμέραν τε, *cf.* et cotidie *gig. p** (+ quoque *p°*): omnes quoque *d et* παντεσ τε D*. **perdurantes** (προσκαρτεροῦντες) *codd. et vg. et* perseuerantes *d*, instantes *gig. p**: perseuerabant *e et* προσεκαρτερουν D^gr^. hunanimiter C, unian. DG; unanimes *e p**, uno animo *gig.*; *om.* S *d cum gr.* D 3. 103^mg^. *om.* **in templo** *gig. p**. **et** (ac *gig.*; *om.* S) **frangentes**: frang. quoque *e*; *d uide infra.* **circa domos** (-mus ADV) *codd. plur. vg. c dem. e p° t*, *cf.* per domos CT *gig. d p** = *gr.* κατ οικουσ D² (κατοικουσαν D*), *cf. ad* v. 42: circa domum S *et* κατ' οἶκον *graec. rell. et uerss.* panes Θ *p** (*cf. d*). **sumebant**: percipiebant *e gig. p.* ciuum C. > et per domos id ipsum capiebant panes accipientes cibum *d et* και κατοικουσαν επι το αυτο κλωντεσ τε αρτον μετελαμβανον τροφησ D*. **cum**: in *d.* aexult. C, exultacione R; exultatio G*S*(-cio); gaudio *gig. p*, laetitia *e.* **et** *sec.*: in M. semplicitate D, simplitate K.

47. **conlaudantes** (coll. W *vg.*, col. R) *codd. vg. et c dem. t*: laudantes (*gr.* αἰνοῦντες) *e gig. p*, laudem dicentes *d.* deo *d*; dominum *p t.* abentes R. graciam S. **ad**: aput *d.* **omnem**: uniuersum *e gig. p*; totum *d*; *gr.* ὅλον. **plebem** (pleu. C) = τὸν λαόν, *et* populum *e gig. p*: mundum *d et* τον κοσμον D^gr^. **autem** *bis scr. d*; uero *gig. p*; *om.* *t**(+ *t²*). **augebat** (προσετίθει): adiciebat *d e*; addebat *gig. p**; + eos D *d.* salui fieret I; saluati fierent D; salui fiebant *d cor. uat. mg.*; saluificent *cor. uat**. **cotidie** (cott. FSU, quot. D *vg.*, quotd. Θ, cotidiae C, cottidiae I): + in unum in ecclesia *d cum* D^gr^; + ecclesiae *e*, *et capitulum nouum inc.* id in ipsum autem (*cum gr.* EP *al. pler.*), *cf. Bed.* (*retr.*) '*in graeco ita legitur* dominus autem augebat qui salui fierent quotidie ecclesiae *ac deinde altera narratio ita incipit* in id ipsum autem pe. et ioh. asc. in templum; *quod superiori sententiae ita potest aptari: cum dominus quotidie praedicantibus apostolis in ecclesiam suam credentes aggregaret, ascendebant apostolorum primi in templum, deum rogaturi in id ipsum, id est ut ecclesiae suae semper augmenta procuraret.*' **in id ipsum** (id in ipsum *e*, *uide supra*): *om.* S; + in illis diebus Θ (*hic, non ad init. cap.* III).

III. 1. *ad init.* + in diebus illis *p*, + in diebus autem ipsis *d*, *et gr.* D; *uide et supra* ii. 47. **autem** *hic om. d e* (*uide ad* ii. 47) *p.* ioannes 𝔖𝔗, iohannis OS. *forsan* ascendentes erant S (*scriptura partim abscissa est*). **templum** + ad uesperum *d et* D^gr^. oram IS. horationis C, orac. RS. > nonam orat. *d Tert.* (*ieiun.* 10) *et* D^gr^.

2. **et** + ecce C *d p² cum* D^gr*^ *syr. pesh.* *om.* **quidam uir qui** T. *om.* **qui erat** *d e gig. p* Lucif.* (*p.* 242 *ed. Hartel*). **claudus** + qui *gig.* hutero C. sue W; + constitutus *e* = *gr.* τις ἀνὴρ χωλὸς . . . ὑπάρχων. ba¹ulabatur V, bailab. D, baiolab. MU, baiulaba|||tur W; portabatur *e gig. p Lucif.* cottidie FU, quot. D *vg.*, quotd. Θ, coti-

ad portam templi quae
dicitur speciosa
ut peteret elemosynam
ab introeuntibus in templum
3 is cum uidisset petrum
et iohannem incipientes
introire in templum
rogabat ut elemosynam
acciperet
4 intuens autem in eum petrus
cum iohanne dixit
respice in nos
5 at ille intendebat in eos
sperans se aliquid accepturum ab eis
6 petrus autem dixit
argentum et aurum
non est mihi
quod autem habeo hoc tibi do
in nomine iesu christi nazareni
surge et ambula.
7 Et adprehensa eius manu
dextera adleuauit eum

---

diae C, cottidiae I. > cot. ponebant MU *gig. p Lucif.* **portam** *in ras. scr.* B; ianuam *d e gig. p Lucif.*; *graeci plur.* *θύραν, sed πύλην* E *min.* **templi** + eam *d.* que DI. speciossa D, spetiosa B; pulchra *d.* elemosinam KMORTUVW, elim. S, elym. B[1], helem. I, aelym. B*[et 2], aelemosynam C, aelimoysinam D, eleemosynam *vg.* hab C. his qui ingrediebantur *d*, [his] qui introibant *h* (= *reg apud Tisch. T. G.* 8) *qui ad finem huius uersus incipit.* *om.* in *h.*

3. **is** (*partim in ras.* Θ, his CF*HIS*; hic *d gig. h Lucif.*) = *ουτοσ* D[gr]: qui *e et ὅς gr. rell.*; *deinde* + respiciens (contemplatus *h*) oculis suis *d h cum* D[gr] *ατενισασ τοισ οφθαλμοισ αυτου.* **cum** (quum Θ, qum R) **uidisset** (uideret SU; audisset I) = *ἰδὼν gr. plur.*: et (*om. d*[2]) uidit *d et και ιδων* D[gr]. ioannem SC. **incipientes introire** (*μέλλοντας εἰσιέναι*): ingressuros CT; introeuntes *gig. p Lucif.* templo A. **rogabat**: + illos *h p**, + eos *d*, *et* + *αυτουσ* D[gr]. **ut elemosynam** (elemosinam MORUVW, aelymoysinam D; BCIS *vg. ut u.* 2) **acciperet** = *ἐλεημοσύνην λαβεῖν* ℵABCEG *min.*, *cf.* elemosynam accipere *e*: elemosinam *tantum d gig. h p* Lucif. et gr.* DP *al.* 70; *deinde* + ab eis ΘS *e p*[2] *cum* E[gr] *cop.*

4. intuitus *d h*, intendens *gig. p* Lucif.*; *gr. ἀτενίσας plur.*, *εμβλεψασ* D. *om.* **in** *pr.* BFKR*V *h.* illum *gig. Lucif.*, illo *p**. > petr. in eum O *d e Bentl. et gr. omn. exc.* G. ioanne SC; + et O *d* et* D[gr]; + adstans *h.* **dixit** + ei *h.* **respice** (*βλέψον*): aspice C(hasp.)T *d gig. p Lucif.*; contemplare *h*; *ατενεισον* D[gr]. in nobis *e*, ad nos *d*; nos *Lucif.*, me *h.*

5. *om. uers.* T*(+T[1]). ad ille CF*I; ille autem *h*; qui *e.* **intendebat**: intuebat D; adtendebat *d*; respexit *e gig. Lucif.*; contemplatus est *h*; *gr. ἐπεῖχεν plur.*, *ατενεισασ* D[gr]. *om.* **in** *d e h.* **sperans**: expectans *d.* **se aliquid** (+ esse S) **accepturum** (-rus D) **ab** (hab C) **eis** = *fere τι λαβειν παρ αυτων* D[gr], *cf.* aliquid accipere ab eis (eo *h*) *d h*: > se accepturum aliquid ab eis *e et λαβ. τι παρ αυτων* L[gr] 42. 103; *gr. plur. τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν.*

6. **petrus autem dixit** = *Πέτρος δὲ εἶπεν* ACG: > dix. autem pe. *d e h p Cypr.* (*Test.* iii. 61) *cum gr. rell.*; *deinde* + ad eum D *h p Cypr.*, *cf.* ait autem illi pe. *gig. Lucif.* **argentum** + quidem *h Cypr.* > aurum adque argentum *Priscillianus* (*p.* 27 *ed. Schepps*). **est mihi** (michi BW) = *ὑπάρχει μοι*: habeo Θ *gig. p Lucif. Ambr.* (*saepius; uide Sabat.*). **quod** (quid *Prisc.*) **autem**: *om.* **autem** *d* (*non* D[gr]); sed quod *gig. p* Lucif. Ambr.* abeo RT (a *sup. lin.*). *om.* **hoc** *Ambr.* **tibi do** (*σοι δίδωμι*) CDGΘRW *vg. c d e p Iren.* (*cod.* V) *Cypr. Lucif.*, *et* tibi dabo AIO: > do tibi BFKMSTUV *dem. gig. h Iren.* (*Mass. p.* 194) *Ambr. Prisc.* **nomine** + domini nostri *p Hil.* (*ps.* 118) *Chrom.* (*in matt.*). ihesu *e.* *om.* **christi** O *Prisc.* **nazareni** (natzar. D, nazor. G): nazorael *e*, nazorei *d*, *et gr. Ναζωραίου plur.*, *Ναζορ.* ℵ*CD; *om. Hil. Chrom. Prisc.* *om.* **surge et** *d cum gr.* ℵBD *sah. Tisch.* (*T. G.* 8) *W. H.* hambula C; + in pace *p**.

7. *om.* **et adprehensa . . . eum** *Iren.* adpraehensa CFGΘ, appre. KRW *vg. Tisch.*, apprae. U; adprehinsa S. **eius** BCFKRSTUVW *vg. c dem. gig. h Cypr. Lucif.* (*d e p uide infra*): ei ADGΘIM; *om.* O. manum S*. > manu eius CFT *vg. c h Cypr.* dextra B*CM*T*; dexteram S. > man. dex. eius *gig.*, > dex. man. eius *Lucif.* *inc. uersum* et adpraehensum (adprehendens *e*) eum dextera manu *d e*, et adprehendens dexteram manum eius *p*; *gr. καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρός.* **adleuauit** (all. BCΘKMRSUVW *vg. Tisch.*, allebauit T, alleuabit I): eleuauit *e p Cypr.* (*cod.* A), erexit *gig. Lucif. Cypr.* (*cod.* W), excitauit *h Cypr.* (*codd. opt.*), suscitabit *d*; *gr. ἤγειρεν.* *om.* **eum** D *d e et gr.* DEP *al. pler.* **et protinus** (i *in ras. scr.* U; protenus V) = *και παραχρημα* D[gr], et statim O *Iren.*, et confestim *d e p*, confestimque *gig. Lucif.*, et continuo *h*: confestim autem *e et gr. plur. παραχρῆμα δέ*; *deinde* + stetit *d h cum* D[gr]. **consolidatae** (-te RSW) **sunt** (*ἐστερεώθησαν*) *codd. plur. et vg.*: solidate s. O; consolidati s. CT; confirmati sunt *e gig. p Iren. Lucif.*; confirmatique sunt *h*, et

Digitized by Google

et protinus consolidatae
sunt bases eius et plantae
8 et exiliens stetit et ambulabat et
intrauit cum illis in templum
ambulans et exiliens
et laudans deum
9 et uidit omnis populus
eum ambulantem et laudantem
deum
10 cognoscebant autem illum
quoniam ipse erat qui ad
elemosynam sedebat ad
speciosam portam templi
et impleti sunt stupore
et extasi
in eo quod contigerat illi.
11 Cum teneret autem
petrum et iohannem
concurrit omnis populus ad eos
ad porticum quae appellatur
salomonis stupentes
12 uidens autem petrus
respondit ad populum
uiri israhelitae quid miramini in hoc

---

firmatae sunt *d*, *και εστερεωθησαν* D^{gr}. **bases** (*βάσεις*) *codd. plur. et vg.*, basses D, passae S, uases *d*: gressus CT *e* (gressi) *h p Iren.* (*Mass. p.* 194), '*quidam*' *apud Bed.* (*retr.*); pedes *gig. Lucif.* > eius bases *d* (uases) *Bentl.*, eius gr. *e et αὐτοῦ al β.* DEGP *al. pler.*; > eius confirm. sunt gressus *Iren.* **plantae** (*σφυδρά uel σφυρά*) *codd.* (-te I*RW): crura *d*; laccania *h*. > plan. eius et basses D.

8. exsiliens *pr.* V; *om.* S; cum exsiluisset *d*; + et B*, *item* **stetit et a** *in ras. scr.* B. *om.* **et ex. stetit** *h Iren.* hambulabat C; ambulauit *p*; + gaudens *d e*, + gaudens et exultans *h*, *et* + *χαιρομενοσ* D, + *χαιρων* E. et intrabat D* (-uit *cor. int. lin.*); et introiuit T *d e Iren.*; introiuit autem *h*; *deinde* + una C(huna)T *e*. **illis**: eis *d h*, ipsis *Iren.* *om.* in BK *dem.* **templum** + et CS. *om.* **ambul. et exil. et** *d h cum* D^{gr}. hambulans C. **et** *quart.*: *om.* O; ac *gig. p Lucif.* **exsiliens** *sec.* SV; saliens CT *gig. p Iren. Lucif.*, *forsan ut discrimen exprimant inter gr. ἁλλόμενος hic et ἐξαλλόμενος supra.* **et** *quint. om.* W *Lucif. et gr.* A *sah.* et conlaudans *e*; et laudem dans *d*; et glorificans *Iren.*; laudansque *gig.* **deum** (*τὸν θεόν non fluctuat*): dominum ACDGΘIT; deo *d*.

9. omnes S. > eum omnis (hom. C) populus CRT *e gig. h p Lucif. et gr.* EP *al. pler.* hambul. C. **deum**: dominum DIW *cum* C^{gr}. > deum laudantem *h*.

10. **cognoscebant** (cognusc. S, agnosc. *h*) **autem** = *ἐπεγίνωσκον δέ* ℵABC *min.*: et cogn. *gig. p Lucif.*, cognoscebantque *d*, *et ἐπεγ. τε* $DE^{gr}P$ *al. pler.* **illum**: eum T *d e h*; *om. gig. p et gr.* ℵ*. **quoniam**: quod *vg.* (*non cor. uat.*); quia *d gig. p Lucif.* **ipse** (*αὐτός* ℵAC *min.*): hic *d e et οὗτος* BDEP *al. pler.* fuit *h*. elemosin. MORUW; aelemosyn. CF, aelymosin. B; DIS *vg. ut u.* 2. **sedebat**: sederad O. speciossam D; horream *h ὡραίᾳ* (*etiam ωρεα* D^{gr}) *literatim reddens*; > in porta illa pulchra *d contra ord. graec.* inpleti CDF; repleti SU *d e gig. p Lucif.* **sunt** + omnes SU *h*. **stupore** (stupere B*; + *ras. parua* Θ) = *θάμβους*: pauore *Lucif.*; terroris *d*. **extasi** (i *sup. lin.* F, extassi S*, exstassi D) = *ἐκστάσεως*: mentis consternatione CT; admiratione *e gig. Lucif.*, *cf. Bed.* (*retr.*) '*alia editio pro* ecstasi *id est excessu mentis* admirationem *non proprie posuit, quia maior admiratio solet nonnunquam mentem ad excessum deducere*'; stupefactionis *d*; *item pro* **stupore et ext.** *habent* ammiratione et stupebant *h et p** (*ut uidtur*); *deinde* + sunt S* (*sed erasum*), + stupefacti D. **in**: de *h*. contingerat R, conterat *lapsu* V; acciderat SU *arg. gig. Lucif.*; attigit *e*. > illi accidit + sanitas *h p** (*uid.*). **illi**: illis O; ei *d e gig. Lucif.*

11. **cum** (quum Θ) **teneret autem** (*κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ plur.*) CFGΘSTU *c dem. p** 𝔓𝔈, tenentem autem eo *e*: cum tenerent autem ABIKMORV *gig. lux.* p^2 *et κρατούντων αὐτῶν aeth.*; cum uideret autem D, cum uiderent autem Wς𝔖 *cor. uat. mg.*; *exeun*tibus autem petro et ioanne simul et ipse pro*dibat* tenens eos et concurrit *etc.* *h*; exeunte autem petrum et iohannen cum eis ibat tenens eos stupentes autem stabant in porticum *etc.* *d cum* D^{gr} *εκπορευομενου δε του π. και ιω. συνεξεπορευετο κρατων αυτουσ οι δε θαμβηθεντεσ εστησαν εν τη στοα κ. τ. λ.* ioannem 𝔖𝔈; + is qui sanus effectus (factus p^2) fuerat (> fuerat eff. *c*) Θ (*ras. ante* is *et ante* fuerat) *c* p^2 *cum Par. lat.* 202. 341. 343. 16262 *et tepl.*, + claudus sanatus *cor. uat.*, *et* + *τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ* (*pro αὐτοῦ*) *gr.* P *al. longe plu.* cucurrit W *vg.* (*non cod. caraf.*) *c dem.* p^2. $popul^{us}$ O. **ad eos**: *om.* GS; ad illos *gig. p*. > ad eos omn. pop. *e cum gr.* EP *al. plu.* **ad** *sec.*: in *d e gig.* (*h*) *p*. porticu *gig. h*; portam F. **quae** (que OW): qui ACDGIMST *c d e*. apellatur M*R; appellabatur O; dicitur *gig.*, uocatur *d e h*, uocabatur *p*. solomonis G*S, salamonis DM. **stupentes** (*ἔκθαμβοι etiam* D): cum admiratione *e p**; stupebant *d*.

12. **uidens autem** (cum u*ideret* autem *h*, quo uiso *p*): respondens autem *d cum* D^{gr}. **respondit** (*ἀπεκρίνατο*): ait CT *p*, dixit *d gig. et ειπεν* D^{gr}. **populum**: illos *gig.*, eos *d*, *cum* D^{gr}; + dixit *h*.

Digitized by Google

aut nos quid intuemini
quasi nostra uirtute aut
pietate fecerimus hunc
ambulare?
13 Deus abraham et deus isaac
et deus iacob
deus patrum nostrorum glorificauit
filium suum iesum
quem uos quidem tradidistis et negastis
ante faciem pilati
iudicante illo dimitti
14 uos autem sanctum et iustum
negastis
et petistis uirum homicidam
donari uobis
15 auctorem uero uitae interfecistis
quem deus suscitauit a mortuis
cuius nos testes sumus.
16 Et in fide nominis eius
hunc quem uidetis
et nostis confirmauit
nomen eius
et fides quae per eum est
dedit integram sanitatem

---

srahelitae C, hisrahelitae D, israhelite RS, israelitae *vg.*, israelite W. **quid** *pr.*: qui M*. **miramini** *codd. plur* (*et* R*; mira mihi R¹) *vg. dem. gig. p* (> in hoc mir.) *Iren.* (*Mass.* 194): ammiramini AI (adm.) *cum c d e h* (*Iren. cod.* V). **in**: super *d e h*. **hoc**: isto *e*. **aut** *pr.*: et *Iren.*; + in D, *et* > uel quid in nos *gig. p**. nobis *e*. **intuemini** (intuim. GIS) = ἀτενίζετε: intenditis *e gig. p**. **quasi**: tamquam *gig. p*; + nos *d h*. **nostra**: propria *gig.*; nostra propria *d p**. **aut** *sec.*: et *c gig.* **pietate** (εὐσεβείᾳ): potestate W *edd. antt.* ϛ𝔖ℭ (*non cor. uat.*) *h p²* *syr. pesh. arm. ar.*° *Chrys.* *om.* **aut piet.** I *Iren.*; *deinde* + hoc *d gig.*, + hec *p*. feceremus S*. hambulare C. > ambulare hunc *e*, ut ambulet hic *d*, ut hic amb. *gig. p*, *ut ambul*aret istae *h*; *graeci* τοῦ περιπατεῖν αὐτόν *plur.*, *sed* του π. τουτον E.

13. abraam IR; abarchae D. **et** *pr.*: *in ras. scr.* Θ; *om.* A *p Iren.* **deus** *sec. om. e gig. h cum gr.* BEP 61 *al. pler.*; *tert. om.* M *e gig. h cum gr. iisdem.* isac O*S, ysaac R, ysahac C. glorificabit T; clarificauit *d h*, honorificauit *p*. **filium** (παῖδα): puerum *d e gig. Ambr.*, *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'). **iesum** (ihesum *e*): *om.* D *Iren. cum gr.* 29; + christum *d h* (*ut udtur*) *cum* D^gr. **uos quidem** *om. d* (*et om.* μέν D). tradedistis S; + in (ad *h p*) iudicium (-cio *d*) *d e h p** (*deinde eras., et postea restitutum*) *Iren.*; *et* + εισ κρισιν D, εισ κριτηριον E, *cum syr. harcl. mg.* abnegastis C (habn.) T *e gig. p**; + eum *d e cum gr.* DEP *al. plu.* hante *et* pylati C. **iudicante illo dimitti** (dem. S) *codd. et vg.*, *sed graec.* κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν *et uoluit* iud. illo dimittere *Bentl.*, *cf.* cum iudicaret ille dimittere *e*, *cum* ill*e iudicaret eu*m dimittere *h*, cum (+ ille *p*) iudicasset eum dimittendum (> dim. eum *p*) *gig. p*: cum remittere eum uellet *Iren.*, uolentis eum dimittere *Hieron.* (iv. 612) = *forsan* θέλοντος αὐτὸν ἀπολ. *quod in graecis non inuenitur; ambas lectiones coniungere uidetur d* cum iudicasset ille dismittere eum uoluit *et* του κρειναντοσ εκεινου απολυειν αυτον θελοντοσ D^gr (uoluit *et* θελοντοσ *expunxit cor.*).

14. **autem**: uero *e gig.*; + ipsum (= τον?) *d*. **negastis** (ἠρνήσασθε): grabastis *d*, adgrauastis *Iren.*, *et* εβαρυνατε D; *monet Hervey uerba syriaca* [illegible] ἀρνεῖσθαι *et* [illegible] βαρύνειν *inter se simillima esse*, *cf. et Chase* '*Syriac element in Cod. Bezae*' *p.* 38, *et E. Nestle qui conicit confusionem inter Hebr.* כפרתם ἠρνήσασθε *et* כברתם ἐβαρύνατε, *uide* '*Stud. u. Kr.*' 1896 *p.* 102 *seq.*, '*Expositor*' 1895 ii. *p.* 237, *et Blass* '*Philology of the Gospels*' *p.* 194; *contra R. Harris* '*Stud. in Cod. Bezae*' *p.* 163, 187 *putat* ἠτήσασθε *in* ἠττήσατε *mutatum esse, deinde per* aggrauistis *redditum, et* ἐβαρύνατε *ex Latino traductum.*; inhonorastis et negastis *Aug.* (x. 28). **et** *sec.* + magis *e et* E^gr *syr. harcl. mg.* petitis O; postulastis *d gig. p Aug. Uigil.* (*Uar.* 740). **uirum** (ἄνδρα): hominem *h* (> homic. hom.) *Aug.* **homicidam** (-da *d*): + uiuere et *e h Aug. cum* E^gr. donare S *h* (?). uouis O. > negastis sanctum et iustum et petistis ut uir homic. donaretur uobis *Hieron.* (iv. 622).

15. **authorem** ϛ𝔓; principem *d e* (*h*?) *Auct. de prom.* (*col.* 112), ducem *Iren.*; *et* nam inceptorem (*pro* **auct. uero**) *Aug.* (x. 28). **uero**: uiro G; autem *e gig.* (*h*?) *p Iren.* uite RW; + aeternae *Auct. de prom.* interficistis DO; occidistis *Iren. Aug.*; interemistis *Auct. de prom.*, *et forsan* ligno interem. *h*; *item* + suspendentes in ligno *Uig.* suscitabit OT; excitauit (*h*?) *Iren.* **cuius** (quibus *d*) *non uariat*; *uide ad* ii. 32. > sumus testes *h*.

16. *uersum om.* S. *om.* **et** *ad init.* I. in fidem Θ, super fidem *h*. **eius**: + ambulamus DO, *cf.* 2 *Cor.* v. 7; *codicum concordia notanda.* > eius nom. *h*. **quem** + uos A *vg.* **uidetis** *ex* uiditis B; uidistis Iϛℭ *d lux.* **nostis**: scitis *d Iren.* confirmabit T; consolidauit *d*; D^gr *autem* τουτον (*om.* ον) θεωρειτε και οιδατε οτι εστερεωσεν κ.τ.λ. *Distinguit* confirmauit. Nomen eius *etc. c.* que DIR. **eum**: ipsum *d gig. p Iren.*; *et* > q. per ipsum e. fides *gig. p*, fi. q. est per ips. *Iren.* *om.* **est** *e*. **dedit** + illi CT *gig. p*, + ei *d e h Iren.* (*Bentl.*), *cum graeco.* **integram** (intigr. D) **sanitatem** = τὴν ὁλοκληρίαν: integritatem *d e gig. h p**; incolumitatem *Iren.* **istam**: *om.* R *Iren.*; hanc *d e gig. p**; + huic R *cf.* CT *supra.* **in**

Digitized by Google

istam in conspectu omnium uestrum
17 et nunc fratres scio quia per
ignorantiam fecistis
sicut et principes uestri
18 deus autem quae praenuntiauit per os
omnium prophetarum pati christum
suum impleuit sic
19 paenitemini igitur et conuertimini ut
deleantur
uestra peccata
20 †cum† uenerint tempora
refrigerii a conspectu domini
et miserit eum qui praedicatus est
uobis iesum christum
21 quem oportet caelum
quidem suscipere usque
in tempora restitutionis
omnium quae locutus est deus
per os sanctorum suorum
a saeculo prophetarum

---

conspectu (conspecu M) **omn. uestrum** (-trorum D): coram omnibus uobis *d gig. p Iren.* (*Mass. p.* 194; > uo. omn.).

17. *om. uersum lux.* **nunc** + uiri *d e h p cum gr.* DE. scimus d^{2} (*om.* d^{*}) *h*, *et* επισταμεθα D^{gr}. > scio fratres *Auct. quaest. N. T. q.* 76. **quia**: quoniam *h Iren.*; + uos quidem *d h* (*ut udtur*) *et* D^{gr}. per ignoranciam RSW; secundum ignorantiam *Iren.*; per scientiam *h*. **fecistis**: egistis *d e Ambrst.* (86), gessistis *gig. Auct. quaest.*; *deinde* + hoc CT, + hoc malum Θ *gig. p Par. lat.* 202. 343. 11932 *Auct. quaest. Ambrst.*, + scelus hoc D, + nequam *h Iren.*, + iniquitatem *d*; *et* + πονηρον (το πον. *m.* 2) D *cum syr. harcl. mg.* **sicut**: ita ut *gig.* *om.* **et** *sec.* I. > et sicut *Ambrst.* *om.* **sicut et pr. uestri** *Iren.* (*iterum monet Hervey uerba Syriaca pro* πονηρόν *et* ἄρχοντες *facilius inter se confundi posse*).

18. **deus autem**: uerum dei *h*. **quae** *codd. plur.* (que I; *om.* D) *et d e h* (quod) *p Iren. et gr.* ἃ: qui ORV^{ras} W *vg.* (*uide infra*) *c dem. gig. Uigil.* (*Uarim.* 750) *et edd. antt. Hailbr.* 1476, *et* 𝔖𝔓𝔖 *et* 𝔈 *i. e. editio Clementina anni* 1592; *sed editio* 1593 *et deinceps omnes legunt* **quae**; *similiter et cod. caraf*, *uide Bukentop* '*Lux de luce*' *p.* 285; *deinde* + ante *gig.* p^{*}. praenunc. S𝔖𝔈, prenunc. RW, prenunt. BDKM, prenuntiaui^{t} O; praenunciauerat *gig.*, adnuntiauit *h*, praedixit *Iren. Uigil.* **per os** (hos C, oos O*): ore *h Iren.* **omnium**: sanctorum *Uigil.* profetarum DO; + suorum *cor. uat.** (*non mg.*) *Uigil.* **pati chr. suum** (ipsius *gig.* p^{*}; ipsum p^{2}): *om.* C *cum graeco* A; passurum chr. su. *h*; iuxta chr. su. *Uigil.* inpleuit CDF, implebit I, impl^{e}uit M; adimpleuit *Iren.* *om.* **sic** *Iren. Uigil.* > sic (ita *gig. p*, et *h*) impleuit *vg. gig. h p*; ita impl. sic *arg.*

19. **paenitemini** (poen. D *vg.*, pen. CORU, penit. *in ras. scr.* S, penitimini W) **igitur** (ergo *e*): paenitentiam igitur (ergo *d gig.*; *om. m*) agite G *d gig. m p Iren.*; peniteat itaque uos *h Tert.* (*res.* 23). **et conuertimini** (-temini DO): *om.* S* (+ *sup. lin.*); et reuertemini *e*; et resipiscite *Tert.* ut deleatur Θ* (+ n *sup. lin.*); ad hoc ut deleantur *d*; ad perdelenda *h*, ad abolenda *Tert.* > peccata uestra CDT *vg. d dem. gig. h lux. m p Iren. Tert.* (delicta) *cum gr.* D.

20. **†cum†** (= ὅταν?) *c dem. et uers. angl.* 1611 'when': ut (ὅπως ἂν *omn.*) *d h Tert. syr. harcl. arab. et uers. angl.* 1881 'that so', *cf. Luc.* ii. 35, *Rom.* iii. 14, *ubi redditur* ut; et *Iren. syr. pesh. aeth.*; ut cum (*quod* ἀναπόδοτον *est et ex conflatione ortum*) *codd. plur. vg. Tisch. e gig. p Bed.* (*retr.*, *uide infra*), *sed difficile credi potest Hieronymum hoc mendum reliquisse; forsan in codicibus suis habebat* ut *et in margine adscribebat* cum; et cum BDΘ (quum). *Uersum incepimus* **cum uenerint** *cum Steph.* 1555 𝔓𝔈 *Tisch. et W. H.*: *inc.* **et miserit** *Tisch. T. G.* 8. uenerit Θ, uenirent S, uenerunt D *e*, ueniant *d Iren.*; + in Θ; + uobis *Iren.* refrigeri O; + uobis CT *e*, *et* > tempora uobis refrigeris superueniant (> superu. refrigerii *Tert.*) *h Tert.*; *item* + υμιν *post* αναψυξεωσ E; *cf. Bed.* (*retr.*) '*In quadam translatione hunc uersum ita propter explanationem sensus positum inuenimus* ut cum uenerint tempora refri. ueniant et uobis a facie domini. *Et reuera in graeco sic scr. est cum additamento pronominis illius* ut cum uenerint nobis temp. refri. a facie domini.' ha C; ex *Tert.* **conspectu**: facie O *d gig.* (*h*?) *Iren. Bed.*; persona *Tert.* **domini**: dei *Tert.*; + iesu O. misserit D; mittat *d h Iren. Tert.*; + uobis *h*. **eum qui praedicatus** (pred. BΘMRW, predictus O) **est** (s *sup. lin.* I) = τὸν προκεκηρυγμένον *min. uix mult.*: eum (*om. e*) qui praedistinatus est D *e* p^{*}, *et* e. q. destinatus est *gig.* p^{2}; praedestinatum *d*, praedesignatum *Tert.*, praeparatum *h Iren.* = τὸν προκεχειρισμένον *plur.* *om.* **uobis** *hic h*. ihesum C *e*; *om. Tert.* > christum ihesum *e p cum gr.* ℵBD^{gr}(*non d*)EP *min. syr. harcl. Iren.* (*codd. opt.*).

21. hoportet C. **caelum** (cel. DSW) **quidem** = οὐρανὸν μέν: > quidem caelum *vg. Iren.*; caelum *tantum* M, caelos *h Tert.* **suscipere**: recipere CT𝔖 *e gig. h p*; accipere *d Tert.* (> acc. cael.). **usque** (husque C) **in**: usque ad *d e h p Iren.*, ad usque *Tert.* **tempora** (-pus Θ) **restitutionis** (-cionis RS) = χρόνων (*post* ἄχρι) ἀποκαταστάσεως: te. dispositionis *h Iren.*, te. exhibitionis *Tert.*; temporum restitutionem *e*, *et* > restitutionem temporum *gig. p.* que D. loqutus R, loquutus Θ. *om.* **deus** F. **per os** (hos CT, oos O*): ore *h Tert.*; + omnium SU *e gr.* EP *al.* 60 *syr. harcl.* **sanctorum suorum a** (ha C) **saeculo** (sec. W *vg.*)

Digitized by Google

22 moses quidem dixit
quoniam prophetam uobis suscitabit
dominus deus uester de fratribus
uestris
tamquam me ipsum audietis
iuxta omnia quaecumque
locutus fuerit uobis
23 erit autem omnis anima
quaecumque non audierit
prophetam illum
exterminabitur de plebe
24 et omnes prophetae a samuhel et
deinceps qui locuti sunt et adnun-
tiauerunt dies istos.
25 Uos estis filii prophetarum
et testamenti quod disposuit deus
ad patres uestros
dicens ad abraham
et in semine tuo benedicentur omnes
familiae terrae
26 uobis primum deus suscitans
filium suum
misit eum benedicentem
uobis

---

prophetarum (prof. DO) *codd. plur. et vg.* = τῶν ἁγίων αὐτοῦ (τῶν) ἀπ' αἰῶνος προφ. 4. 13 *Orig.* (*gr.*) iii. 221, *et* > τῶν ἁγ. (τῶν) ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφ. ℵABCE 61. 69 *al. et* τῶν ἁγ. ἐξ αἰῶνος προφ. αὐτοῦ *Orig.* iii. 798, sanct. a saec. suorum prof. *e*: prophetarum (prof. S) suorum (*om.* suorum *et* + qui sunt S) a saeculo (sec. S) SU *sed graeci non omittunt* ἁγίων; sanctorum proph. suorum (*sine* a saeculo) *gig. h p Tert.* (*om.* suorum) *Orig.* (*lat.*) iii. 221, *et* > sanctorum suorum proph. *d cum* D^gr των αγ. αυτου των (*expunxit* D^c) προφ.; *tantum* per sanctos prophetas suos *Iren.* (*Mass. p.* 194); *cf. et Luc.* i. 70.

22. moyses BGΘIKMOS^cTUV *vg. Tisch.*, moysses D, moises RW, moysis S*. **quidem** *codd. vg. uett. plur. et* μέν ℵABCDE *min.*: enim *p et* μὲν γάρ P *al. plur.* dicit *Iren.*; + ad patres nostros Θ *d gig. h* (*uel forsan* uestros) *p Par. lat.* 202. 343. 16262, *Bern.* A. 9, *tepl. Iren. et gr.* D 13 *al.*; + ad p. uestros *e cum gr.* E 24. 43, *cf. Bed.* (*retr.*) '*initium huius loci in graeco plus habet* m. quidem dixit ad patres uestros' *etc.* **quoniam** BFKRUV *vg. Iren.*: quia ACGΘIMO STW *Tisch. c d dem. e gig. p*: *om.* D *h*. profetam DOS; propheta I. **uobis** *pr.*: *dubium utrum* uo *an* no S; *om. c.* **suscitabit** (ἀναστήσει) CDGΘ^cI KRTUVW *vg. c dem. gig. p² et* -uit ABFΘ*MOS (suscet.*) *d e p**: excitabit *h* (-uit) *Iren.* > susc. uobis Θ* *vg.* **dominus**: deus I*; *om.* A. **uester** (ὑμῶν ℵ^cAD 61 *al.*): noster *e cum gr.* ℵ*CEP *min.*; *om. h p cum gr.* B 60. **de**: ex *gig. p Iren.* tanquam W𝔖𝔓; sicut *gig. p*, quemadmodum *Iren.* **ipsum**: illum *p*. **tamquam me ipsum aud.** *distinximus cum* AF (*p*) *edd. Hailbr.* 1476 *etc.*: de fr. uestris tamquam me ipsum aud. 𝔖, de fr. uestris, tamquam me, ipsum aud. ℭ, de fr. uestris | tamquam me ipsum aud. | *d et ita* D^gr. **iuxta**: secundum *d e*, per *gig. h p**; in *Iren.*; *gr.* κατὰ (πάντα κ.τ.λ.). omnibus *Iren.* quecumque DIW; que *p**. loquutus ΘR¹ (loqutus R*). **fuerit**: erit *gig.* **uobis** *sec.*: ad uos *d e gig. h p Iren.*

23. *om.* **erit autem** *h*. **omnis** + autem W *h*. *om.* **anima** CT. **quaecumque** (ἥτις) BFKORS UVW (quec.) *d e gig. h p Iren., et* quicumque CT (quiquumque): quae (que DI) ADGΘIM *vg. Tisch. Bentl. c dem.* profetam DOS. **exterminabitur** (ἐξολεθρευθήσεται): disperibit *d*, peribit *Iren.* pleue C; populo *d e h Iren.*; + sua *p*.

24. **omnes** + autem *e et* καὶ πάντες δέ *graeci* (*exc.* D). profetae DOS, prophete W *p^c*, propheta *p**; *om. Iren.* samuel DM^cOT *vg.*, samuele *p^c*. *om.* **et** *sec.* G. **deinceps** (τῶν καθεξῆς): pro ordinem *e h* (per?); eorum qui ordine fuerunt *d*. **qui** (οἵ ℵC²D²): quicumque *e, et* ὅσοι ABC*^uid C³ EP *etc.*; quodquod *d h Iren.*; *om. p**. loquuti Θ, loqūti IR. *om.* **et** *tert.* DR *vg. c p^c gig. h*. adnuntiab. T, annuntiau. BKV𝔖𝔓, adnunciau. S, annunciau. RW𝔖ℭ; pronunciau. *gig.*; predicauerunt *p*. dies hos *d*; > hos dies *gig.*, istos dies *h*; dies multos *p**.

25. profetarum DOS. **testamenti** + d (*sed eras.*) S; eius dispositionis *d*. **quod**: quam *d*. **disposuit** (posuit FOU) **deus** (*om.* I; dominus D) = διέθετο ὁ θεός ℵACEP *etc.*: > deus (dei *h*) disposuit (disputauit *d*) *d h p Iren. et gr.* BD; posuit (*sine* **deus**) I*, disposuit I¹. **uestros** BFGΘIOSU *e Bentl. cum gr.* ℵ^cABE *min.*: nostros ACDKMRTVW *vg. Tisch. uett. plur. et* ἡμῶν ℵ*CDP *etc.* abraam IR; abarcham D. *om.* **et** *sec.* CDFGΘ^cRTU^c *c dem. gig. p*. **et in s. tuo** *in ras. scr.* S. *om.* **in** *e*. semini BO *e*, saemini C. **familiae** (-lie W, -lia G) = πατριαί: tribus M *Iren.*, patriae *d e gig. p**, nationes *h*, gentes *Fulg.* terre W.

26. **uobis** + igitur *p*. prius G; primo *h*. > deus primum *gig.* **suscitans** (ἀναστήσας) *codd. plur. et vg. et* resuscitans *e gig. p*, excitans *Iren.*: suscitauit I^cRS(suscet.)U *d*; excitauit *h*; suscitat I*; *item* > susc. deus R *et* ἀναστήσας ὁ θ. ℵBC. **filium** (τὸν παῖδα): puerum *d*. **suum**: *om. p**; + et *h*. missit D. **eum** *om. d gig. h p* Iren. et* D^gr. **uobis** *sec.*: uos *d e gig. h p* Iren.* **ut conuertat** (auertat *p*) **se unusquisque** (hunusq. C, unu||sq. I) = ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον: in auertendo unumquemque *e*, ad auertendum unumquemque *h*, in eo cum abertatur unusquisque *d*;

Digitized by Google

ut conuertat se unusquisque
a nequitia sua.
IV. 1 Loquentibus autem illis
ad populum
superuenerunt sacerdotes
et magistratus templi
et sadducaei
2 dolentes quod docerent
populum
et adnuntiarent in iesu resurrectionem
ex mortuis
3 et iniecerunt in eis manus
et posuerunt eos in custodiam
in crastinum
erat enim iam uespera
4 multi autem eorum qui audierant
uerbum crediderunt
et factus est numerus uirorum quinque
milia.
5 Factum est autem in crastinum ut
congregarentur
principes eorum et seniores et scribae
in hierusalem
6 et annas princeps sacerdotum
et caiphas et iohannes
et alexander

---

sequitur ras. 14 *aut* 15 *litt. in* M. **nequitia** (-cia RSW) **sua** (+ *ras. parua* D): nequitiis suis *d h Iren.*, maliciis suis *gig. p et gr.* ἀπὸ τῶν πονηριῶν αὐτῶν C* 13. 66**, *et* αὐτοῦ 5. 27. 29 *al.* 5; nequitiis uestris *e et* ἀπὸ τ. π. ὑμῶν ℵAC^{3}DEP *min. plur.*

IV. 1. *om.* **autem** O. **illis**: eis R* (*corr.* R^1) *d.* **populum**: + haec uerba *e gig. p Lucif. cum gr.* E, > uerba haec *d*, uerba ista *h cum gr.* D. **superuenerunt** (ἐπέστησαν): peruenierunt D; adstiterunt *e h*, adsisterunt *d*, insurrexerunt *gig. p Lucif.*; + eis *e cum graecis excepto* D. **magistratus** *singulari numero ut notat Bed.* (*retr.*) *et cor. uat.* = ὁ στρατηγός, *cf.* praepositus *e p*, '*quidam codd.*' *ap. Bed.*, praetor *h cf. Bed.* ('*in aliis rectius* praetorem templi *scriptum inuenimus; nam graece* praetor στρατηγός, magistratus *autem siue* princeps ἄρχων *dicitur*'; *et in expos.* 'magistratus *siue* praetor *templi, ut alia dicit editio*'), pontifex *Lucif.*: pontifices *gig.*, *et pluralem habent sah., syr. pesh. et harcl., ar*^{e}. *om.* **et magistr. tem.** *d et* D^{gr}. sadducei MO*U, saducaei B^{c}S, saduceaei D, saducei O^{c}RW.

2. **dolentes** (διαπονούμενοι): indignantes *e p*, dolore percussi *d*; καταπον. D^{gr}. propter quod *e*, eo quod *d*, de eo quod *h*. **docerent** + ipsi *d*, + ei *e* (διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν *gr.*). plebem *gig. p Lucif.* **adnuntiarent** (ad|i||nunt. A, adnunc. S, annunt. BKVϛ𝔅, annunc. RW𝔖ℭ): nuntiarent D; praedicarent *e*. **in iesu** (*ita* ABC DGV *cod. caraf. c dem. gig.*; in iesum FΘIKM*O RSTUW *vg. h p Lucif.*, in ihesum *e*) **resurrectionem** (resurrecc. RS) = ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν: iesum in resurrectione *d cum* D^{gr}; iesum resurrexisse M^c. **ex** (a D) **mortuis**: mortuorum *d e gig. h p Lucif. cum gr.* DP *al.*

3. ^{in}iecerunt I, iniecierunt D; inmiserunt *d*, iniciebant *e*. *om.* **in** *pr.* B^{c}G^{c}T* (*additur sup. lin.*) *d e Bentl.* **eis** (*et gr.* ἐπέβαλον αὐτοῖς): eos DΘMU *vg. Tisch. c dem. gig. Lucif.*, illos *p*; > manus in eos D; *libere* iniectis manibus tenuerunt eos *h*. **posuerunt** (ἔθεντο): tra*diderunt h.* **eos** (αὐτούς ACE 13. 15. 31. 40 *al.*) *codd. plur.* (eum I) *vg. c dem. e p* (illos): *om.* M *d gig. h Lucif. cum gr.* ℵBDP 61. *al.* **in custodiam** (-dia ΘORT *gig. Lucif.*) = εἰς τήρησιν: custodie *h*; in adsertionem *d* (*cf.* v. 18); *deinde* + usque DSW *cor. uat.** **crastinum** + diem D, *cf.* alterum diem *gig. p.* **erat**: fuit *h*. **enim** (γάρ): autem MWϛ *h et edd. antt. plur.* *om.* **iam** S. uespere *gig. p**. > uesp. iam *d e*. > iam enim uesp. erat *gig. p.*

4. **autem**: uero *d*, tamen *h*, *et* > nam multi *p*. **eorum**: ex his *gig. p*; *om. e*. haudierant C; audierunt DΘKMOS *d e h*. *om.* **uerbum** *h cum gr.* A. credederunt R*. *om.* **et** *h*. **uirorum** (τῶν ἀνδρῶν): eorum ϛ *cum gig. et edd. antt. Hailbr.* 1476, *Wild* 1481, *Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *cf. etiam* i. 15; *deinde* + circiter CT, + fere *gig. p*, + ad *d* (*h*), + quasi *e*, *et* + ὡσεὶ EP *al. pler.*, + ὡς BD. **quinque**: ·u· DFW. millia *vg.*; + credentium R^2. > nu*merus est* autem factus ad quinqu^{ae} milia hominum *h*.

5. **factum est**: contigit *d*. **in crastinum** (ἐπὶ τὴν αὔριον): + diem *d et* + ημεραν D^{gr*}; *cf.* in altero (-ra *p*) die *gig. p*, posttero die *h*. **ut congregarentur** (συναχθῆναι) *plur.*, conuenire *e*: congregati sunt *d*, collecti sunt *h et* συνηχθησαν D^{gr}; *deinde* + magistratus et *h*. **eorum**: sacerdotum M; *om. d h cum gr.* D 3. 95*. > eorum princ. *e*. **et** *pr.*: ac *gig. p*. saeniores C. scribe RW. **in hierusalem** (iher. C, ier. W *vg.*): *om. h cum syr. pesh.*

6. *om.* **et** *ad init.* S. anna *ut udtur* S; annanias Θ (n *pr. expunct.*); annam *e* (*post* conuenire); *graeci* EP 1. 13. 31 *al. habent accus. post* συναχθῆναι, ℵAB 15. 18. 36. 61 *nominatiuum*; D *nomin. post* συνηχθησαν. principes sacerd. *e* (*non* E^{gr}); pontefex *d*, *et* > pontifex annas *h*. **caiphas** (*cum graeco* D) ADΘMUV *vg.*, chaiphas R, cayphas I *gig.*, caifas BFGKO*SW *d*, chaifas O *'p*, cayfas CT *c*: *gr. plur.* καϊαφας, *et solus* caïafam *e et* καϊαφαν E. **iohannes** (iohannis D, ioannes 𝔖ℭ;

Digitized by Google

et quotquot erant de genere sacerdotali
7 et statuentes eos in medio
interrogabant
in qua uirtute aut in quo
nomine fecistis hoc uos?
8 Tunc petrus repletus spiritu
sancto dixit ad eos
principes populi et seniores
9 si nos hodie iudicamur
in benefacto hominis
infirmi
in quo iste saluus factus est
10 notum sit omnibus uobis
et omni plebi israhel
quia in nomine iesu christi nazareni
quem uos crucifixistis
quem deus suscitauit a mortuis
in hoc iste adstat coram
uobis sanus
11 hic est lapis qui reprobatus
est a uobis aedificantibus
qui factus est in caput anguli
12 et non est in alio aliquo salus

iohannem *e*): ionathas Θ, ionathan *gig.*, ionatan *p**, ioathas *d*, ioatas *p*^{2} (*sed* **iohannes** *p*^{mg}), *et* ιωναθασ D^{gr}; *cf. Hieron. de nom. Hebr.* (iii. 101) 'Ionatha, *columba dans, siue columba ueniens*' (*ut monet nos E. Nestle*). alexandar M*, alaxander D; alexandrum *e*. > et alex. et ioh. O. **quotquot** (quodquod CF*IST): quicumque *gig. p*; quot *e*^{0}; *gr.* ὅσοι. erat I; fuer*ant h*. **de**: ex *d e gig. h p, et gr.* ἐκ. **sacerdotali** (ἱερατικοῦ 16. 18. 26. 31*. 46. 1^{loct}): pontificali *d h et* ἀρχιερατικοῦ *gr. plur.*

7. *om.* **et** *ad init. d p**, *non* D^{gr}. statuens V; statuerunt FS; cum statuissent *d* (-set) *h*. **eos**: illos *gig. p*. *medi*um *h*; + et F^2. > in medio eos O. **interrogabant** (ἐπυνθάνοντο): quaerebant *h*; + dicentes *gig.* **in qua uirt.** *in ras. scr.* U. **aut**: et S. *om.* **in** *tert.* GRS *d*. fecissent *h*. **hoc**: id *h*; + signum *p*. *om.* **uos** (*h uide supra*) *p cum syr. pesh. ar.*^{e} *sah.* > fec. nos hoc M *cum gr.* 40 *al. arm.*; > hoc fec. uos *e cum gr.* ℵE; > id fecissent *h*.

8. **repletus**: inpletus *d*; + est D. *om.* **sancto** *h* (*ut udtur*). > repletus spir. sanc. petr. *vg. edd. antt. Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *Sacon* 1515, *sine auct. graeca.* **eos**: *om.* S; illos Θ *gig. p*. **principes** + huius *d*. saeniores C; + israhel Θ *d e gig. h p** (domus isr. *p*^{2} *Par. lat.* 342. 343. 16262 *tepl.*) *Cypr.* (*Test.* ii. 16), + israelitae *Iren.* (*Mass. p.* 194), *et* + τοῦ Ἰσραήλ DEP *al. pler.*; *deinde* + audite ΘWꞨ𝔖ℭ *c e gig. p*^{2} *Cypr.* (*cod.* M) *cum gr.* E. 15. 18. 37; *cf. et Bed.* (*retr.*) '*in graeco habetur plus* et seniores israel audite.'

9. **si**: ecce *Cypr.* hodiae C; *om.* O. **iudicamur** (ἀνακρινόμεθα) *cum* BDFKR*SU*V *e p*^{2}: diiudicamur ACGΘI(-caremur)MOR^{2}TU^{1}W *vg. Tisch. cor. uat. c dem. Ambr.* (*ps.* 118, *sed deest clausula in codd. plerisque; uide Sabat.*); interrogamur *d gig. p** *Cypr.*, rogamus *h*, redarguimur *Iren.*; *deinde* + a (in *gig.*) uobis *d e gig. h p** (*expunctum, deinde iterum additum*) *Iren. Cypr. cum gr.* (ἀφ' ὑμῶν) DE *syr. pesh. harcl.* **in** *pr.*: super *d h Cypr.* benefacio *d*. hominis infirmis I; hom. languidi *e*, hom. in*becillis h*; hominem infirmum *d**; *libere* quod benefactum sit homini infirmo *Ambr.* **iste**: hic *d e gig. p Iren.* **saluus factus**: saluatus *h Iren. Cypr.*, sanatus *e*. **est**: sit *e gig. Ambr.*

10. **notum**: cognitum *Iren.* *om.* **omnibus** O. > sit uobis omn. notum *h Cypr.* omne K, omnis I; uniuersae *gig. p*. pleui CO* (*corr. gl.*), plebe K*(*corr.* K^1)T, plebis I; populo *d e h Iren. Cypr.* srahel C, hisrahel D, israel *vg.*, istrahel *d e*, istrael *h*. **quia**: quoniam *h p Iren.*, quod *Ambr.* **nomine**: + domini nostri Ꞩℭ *cor. uat.* (dei*), *et* > iesu chr. dom. nostri *cor. uat. mg.*; + domini *tantum e h cum* E^{gr}. **iesu** (ihesu *e*) **christi** *codd. longe plur. vg. uett. plur. cum gr.*: > christi iesu I *d* (*non* D^{gr}); *om.* **christi** ACO. nazoreni G, natzareni D, nazoraei *d e Cypr.* (*cod.* A*), nazarei *Iren.* (*cod.* C) *Cypr.* (*codd.* LMB). *post* **uos** *pergit* abnegastis et crucif. hic adstat sanus coram uobis *Auct. qu. N. T.* 93. suscetauit S, suscitabit T; excitauit *h Iren. Cypr.* (*codd.* LMB). **a**: ex *gig.* **hoc**: illo *h Cypr.*, isto *d*; + nomine *p*. **iste**: hic *d p Iren.* > in isto hic *d*. asstat U, astat W *vg.*; stat *p*, adsistit *d* (*h uide infra*). quoram uobis IR, coram uos *e*; in conspectu uestro *d h Iren. Cypr.*; + hodie C(-iae)T *e cum* E^{gr}. sanum *d*; saluus *gig.*; + hodie *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'). > in consp. uestro sanus adstitit (adstat *Cypr.*) *h Cypr.*; *deinde* + et in alio (in alio autem *h Cypr. et syr.*) nullo *e h Cypr. Bed. cum gr.* E *syr. harcl. mg.*

11. *om.* **qui** *et* **est** *sec. cor. uat. mg. Iren. Aug.* (x. 28). **lapis** + pretiosus *Iren.* (*cod. Arund.*). **reprobatus** (ἐξουθενηθείς): spretus *gig. p**, contemtus *h Cypr.*, praeiectus *d*. **aedificantibus** (edif. W) = τῶν οἰκοδομούντων EP *al. plur.*, *cf.* qui (quia *h*) aedificatis (-cabatis *Cypr.*) *h Cypr.*: aedificatoribus *d Bentl. et* τῶν οἰκοδόμων ℵABD *al.* *om.* **a uobis aedif.** I* (+ I^1). **factus**: positus *Cypr.* (*codd.* MB). *om.* **est** *tert.* B* (+ B^1). *om.* **qui f. est** D.

12. *om.* **et . . . salus** *h Iren. Cypr. Aug.*; *et om.* **hic est lapis** (*u.* 11) . . . **salus** *Auct. quaest. N. T.* 93. **alio aliquo** (ἄλλῳ οὐδενί): alio nullo *e*; alio quondam *d*; alio que quam *p**; > aliquo

nec enim nomen aliud est
sub caelo datum hominibus
in quo oporteat nos saluos
fieri.
13 Uidentes autem petri constantiam et iohannis
conperto quod homines
essent sine litteris et idiotae admirabantur
et cognoscebant eos quoniam
cum iesu fuerant
14 hominem quoque uidentes
stantem cum eis qui
curatus fuerat
nihil poterant contradicere
15 iusserunt autem eos foras
extra concilium secedere
et conferebant ad inuicem
16 dicentes
quid faciemus hominibus istis?
quoniam quidem notum
signum factum est per eos

---

alio A; alio aliqua Θ. *om.* **salus** *d* p^*. **nec** (nequae *d*) = οὐδέ *uel* οὔτε: non *h Iren.* (*uide infra*) *Cypr. Aug. et* ου D^{gr}. **enim**: *om. d*; quidem *Auct. quaest.* **nomen aliud** (aliut GT) **est** (ὄνομα ἕτερόν ἐστιν AE *min.*) *codd. longe plur. c dem. e*: > nomen est aliud AR *Tisch.* = ὄνομά ἐστιν ἕτ. BP *al. pler.*; > aliud nomen est D *vg. gig.* = ἕτερον ὄν. ἐστιν ℵ *cat.*[74]; > aliud est nomen *d Rebapt.* (= *Cypr. App. p.* 76); > est aliut nomen *p Iren.* (et non est al. no.), *Priscillianus* (*ed. Schepps p.* 29; + praeter christum iesum) *cum* D^{gr} *syr. pesh. aeth.* ἐστὶν ἕτερον ὄνομα; est nomen alius O, *et* > non est enim nomen aliud *h Cypr. Aug.* (> al. no.); nec enim (quidem *quaest.*) nomen aliud (> al. no. *quaest.*) datum est sub caelo Θ *Auct. quaest.*; > non est al. no. datum sub caelo *Ambrst.* 49, > nec enim al. da. est no. sub caelo *Ambrst.* 27. celo SW; caelum *e*. **datum**: quod datum est *d Iren.* (sit) *Rebapt.*; + in *e* (*Bentl.*) *cum gr. plur.* *om.* **datum hominibus** R; *om.* **hominibus** *Auct. quaest. Ambrst.* (*bis*). **oporteat** ABDΘIMRTU¹V *vg. c dem.* p^2 *Iren. Aug. Prisc. Auct. quaest. Ambrst.* (*bis*); *cf.* ix. 6, 16, x. 6: oportet C(hop.)FGKOSU*W *d e gig.* p^* *Cypr. Rebapt. Bentl.* **nos**: omnes *Ambr.* (*sacr. l.* 2); *om. Prisc. Auct. quaest. Ambrst.* 49 *et sah. syr. pesh.* salbos C. > saluos fieri nos *d e Rebapt. Ambr.* (*fid. l.* 5) *Aug.*, > saluari nos *h Iren. Cypr.*, *et gr.* σωθῆναι ἡμᾶς.

13. *Inc.* cum au*dirent* autem omnes *h*. **uidentes**: intuentes *d*. **autem**: uero *d*. **petri constantiam** *in ras.* U. **constantiam**: nt *in ras.* M, constatiam A* (+n A°), constanciam RS; fiduciam *d e*; *gr.* παρρησίαν. ioannis 𝔖ℭ; + et CT *c d e gig. p Lucif. et gr.* καὶ καταλαβόμενοι. comperto GΘR²U𝔖ℭ *Tisch.*; conperti *e*, *persuasi h*, adsecuti *d*; + hoc D. **quod**: quia *d*, quoniam *e h*. **essent**: sunt *d gig. h*. **sine litteris** (literis M°U𝔖[illegible]) = ἀγράμματοι: inliterati *e h Bed.* (*retr.*). > sine li. essent D (*d*) *Bentl.*, > inlit. essent *e* (*h*) *et gr.* ἀγράμ. εἰσιν. **idiotae** (yd. C, ydiote R, idiote W) = ἰδιῶται: imperiti D^{mg} T (inp. T°) *gig. p Lucif. Bed.*; priuati *e*. *om.* **et idiotae** *d cum* D^{gr}. > imper. essent (sunt *gig.*, sint *Lucif.*) et sine litt. *gig. p Lucif. sah.* ammirabantur BKOSV, *ad*mirati sunt *h*; mirabantur M *e gig. p Lucif.*, *cf.* iii. 12. **et cognoscebant** (cognusc. S) *plur.*, cogn. etiam *gig. Lucif.* (cognoscentes) = ἐπεγίνωσκόν τε: cognosc. autem CT *d e*, *et* ἐπεγ. δέ D *cat.*[75] **eos**: illos *gig. Lucif.* **quoniam**: quia *d e gig. p Lucif.* **iesu** (ihesu *e*) + nazareno R² p^2, + nazoreno G. **fuerant**: fuissent A, fuerunt S; erant *d e gig.* p^* *Lucif.* > fuerunt cum iesu S. *om.* **et cognoscebant . . . fuerant** *h*, *sed uide ad fin. uers.* 14.

14. *Inc. libere* uidentes autem et illum infirmum *h*. **hominem quoque** (homines I): hominem etiam *gig. p Lucif.*; hominemque A. **uidentes**: conspicientes *d*. > cum eis (ipsis *d gig. p Lucif.*) stantem *d e gig. h p Lucif. Bentl. et gr.* **qui curatus** (curuatus Θ, sanatus *e*) **fuerat** (erat *gig. p Lucif.*): curatum *h*, illumque curatum *d*. nichil BW. poterat I; potuerunt *h*; habebant *d e gig. p*; + facere aut *h cum* D^{gr} (*non d*). **contradicere**: quod contradicerent *p*. > nihil pot. contradicere *ante* hominem quoque uidentes *etc.* G. *ad fin.* + quidam autem ex ipsis agnosce*bant eo*s Quoniam cum ihu conuersabantur *h*.

15. *ad init.* + tunc adsecuti *h*. **iusserunt**: iubentes *e*, cum iussissent *d gig.* p^* *Lucif.* **autem** *om. h*. **eos**: eum D; illos *gig. p Lucif.*; *om. h*. *om.* **foras** U* (+U¹) *d h*. **extra concilium**: consilii *e*. **secedere** (sedere F, secere S* *sed corr.* S¹) = ἀπελθεῖν, *cf.* discedere *gig.* p^* *Lucif.*, abire *d e*: adduci *h et* απ αχθηναι D^{gr}; + *petrum* et iohannem *h*. *om.* **et** *d e gig.* p^* *Lucif.* **conferebant** (συνέβαλλον): quaerebant *h*. **ad**: ab *h*; *om. e*.

16. **faciemus** (ποιήσομεν DP *al.*): faciamus *d* (*non e*) *et* ποιήσωμεν ℵABE *al.*; *deinde* + uiri fratres Θ *dem. Par. lat.* 4². 7. 342. 343. 11932. homibus *lapsu* S. **istis**: his *gig. p Lucif.*, *et* > istis hom. *h*. **quoniam quidem** (ὅτι μὲν γάρ): quia p^* (+quidem p^2), nam quia *gig. Lucif.*, nam *h*. **notum** (γνωστόν): manifestum *h*. **signum factum est** *plur.* (*om.* **est** *h*) *cum ord. graeco*: > factum est signum CT *gig. p* (+hoc p^2) *Lucif.*;

Digitized by Google

omnibus habitantibus
hierusalem
manifestum est et non possumus
negare
17 sed ne amplius diuulgetur
in populum
comminemur eis ne ultra
loquantur in nomine hoc
ulli hominum
18 et uocantes eos denuntiauerunt ne
omnino loquerentur neque docerent
in nomine iesu.
19 Petrus uero et iohannes
respondentes dixerunt
ad eos
si iustum est in conspectu
dei uos potius audire quam
deum iudicate
20 non enim possumus quae uidimus et
audiuimus non loqui
21 at illi comminantes dimiserunt eos
non inuenientes quomodo
punirent eos propter
populum
quia omnes † clarificabant deum
in eo quod factum erat †

> factum signum est SU. per os *lapsu e*; per ipsos *d gig. Lucif.*, per illos *p*; ab eis *h*. **omnibus**: hominibus *p*; omnibus hominibus *gig.* **habitantibus** (qui inhabitant *d*) **hierusalem** (ierus. *vg.*; hierosolymis *h*) *codd. plur. et vg.* = *τοῖς κατοικοῦσιν Ἰερουσαλήμ*, *cf.* i. 19, ii. 14, xiii. 27: habitantibus (qui habitant Θ) in hierusalem (iherus. C) CDFGΘITU *c*, *cf.* ii. 5 *sed ibi graecus est εἰς* (*uel ἐν*) *Ἰερουσ. κατοικοῦντες*; *deinde* + et R *c*. *Distinguunt* per eos, omnibus habitantibus Ierusalem: manifestum est, et non *etc.* 𝔓𝔖ℭ, *cf.* R *c supra et* DW *infra.* **manifestum est** (*φανερὸν plur.*, *φανεροτερον εστιν* D): manifestatum est D; *om.* **est** BCFG *e Tisch. cum gr. plur.*; *apparet h*; *deinde* + autem D, + enim W. *om.* **et** Θ. possimus D.

17. set R. ut ne *e p**, ut non *d*. **amplius**: plus *h*; + quid *d*, + aliquit *p**, *et* + *τι* D^{gr}. deuulgetur DIOS; serpat *d* (-iat) *e p**; innotescant *gig. Lucif.*, dentur *h* (*ut uidetur*); *gr. διανεμηθῇ*. **populum** *ex* popolum I, populo OS; plebem *e*, plebe *p**; *deinde* + uerba ista *e Par. lat.* 11533, u. istorum *h*, u. haec *gig. Lucif. et* + *τα ρηματα ταυτα* E *et syr. harcl. mg.* ne amplius sit diuisio in populo propter sermones hos. **comminemur** (conm. F) = *ἀπειλησώμεθα* (*sine ἀπειλῇ*) ℵABD *min.*, *cf.* minamus D^{mo}, comminauimus *k*: minis minemur *e et ἀπειλῇ ἀπειλήσ.* EP *al. pler.*; *deinde* + ergo *d cum* D^{gr}. **eis**: illis *gig. Lucif.* **ne ultra** (hultra C) = *μηκέτι*: ne amplius *gig. p Lucif.*, iam non *d*; non *h*, *et μή* A 142. loqui *d h*. **in** *sec*: de R. **hoc**: isto *e h*. hulli C; cuiquam *d*, alicui *gig.*

18. + *ad init.* consentientibus autem (*om. Bern.*) omnibus (hominibus Θ) Θ *Bern.* A.9 *d* (+ notitiam) *gig. Lucif.*, *cf.* D^{gr} *συνκατατιθεμενων δε αυτων τη γνωμη*; consentientibus autem ad sententiam denuntiauerunt *h deinde deficit ad* v. 23. *om.* **et** *d gig. Lucif. cum* D^{gr}. **uocantes** *codd. plur. et vg. et c d dem. p*: conuocantes CMTU*; arcessientes *e*, accersientes *gig. Lucif.*; *καλέσαντες graec. plur.*, *φωνησαντεσ* D. **denuntiauerunt** (denunç. RW𝔖ℭ) = *παρήγγειλαν* (*-αντο* D): praeceperunt *d e gig. Lucif.*; + illis GR^{2} *d gig. Lucif. cum gr.* P (*non* D) 1. 31 *al. plu.* homnino C. > loquerentur omnino *c*; > omnino ut non loquerentur *e*. ihesu *plene* C *e*.

19. **uero**: autem *e*. iohannis OS, ioannes 𝔖ℭ. re*pondentes O. > respondentes (-dens *d*) autem petr. et ioh. *d gig. Lucif.*, *et eodem ordine* D^{gr} (*αποκριθεισ*) *syr. pesh. aeth.* *om.* **ad eos** *gig. Lucif.* **iustum est**: hoc uobis iustum uidetur *e et ita* E^{gr}. ante conspectu *e*; coram *gig. Lucif.* **dei**: domini DI; deo *gig. Lucif.* uobis *e*; uestri *d*. pocius R; **magis** (*d*) *e p*. obaudire O^{c} *e*. > audire potius *gig. Lucif.*, audire magis *d*, *cum graecis* (*exc.* E). deo O; dominum D.

20. **enim** + non T* (*sed expunct.*). possum M; possimus D; + nos *hic* A^{2}CDT *Tisch. gig. Lucif.*, *et* > non possumus enim nos *d e p Bentl.*, > nos enim non possumus *dem.*; *gr. οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς non fluctuat*; *deinde* + ea C *e*. que DIW. uidemus IM* (*corr.* M^{1}) *p**. audimus I *e*. > aud. et uid. CTW. *om.* **non** *sec. d** (*et* D^{gr*}).

21. ad CF*I. **illi** + autem *e*, + etiam *d*. **comminantes** (comminat *d*): adminitantes *e*; + eos S*, + eis *p*$^{* et 2}$ (*expunxit p*^{1}). dimisserunt D, demiser. FS. **eos** *pr.* + et C. **non inuenientes ... eos** *om.* U* (+ U^{1}). **non** (*μή* D 100. 105. 127. k^{scr}): nihil *d e et μηδέν gr. plur.* **inuenientes** + causam *d p*$^{* et 2}$ (*expunxit p*^{1}) *cum* D^{gr}. **quomodo** (*τὸ πῶς plur.*, *πῶς* E 18) *plur.*, quemadmodum *p**: qua *d*. **punirent eos**: eos .u. ... adficerent *p**. **propter p.**: timentes p. *e cum* E^{gr}. **quia** (quoniam *d*) **omnes**: omnes enim *e gig. Lucif. cum* E^{gr}; *deinde* + glorificabant deum et R^{2}. **†clarificabant deum in eo quod factum erat†** *legimus partim ex graeco* (*ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι*) *partim ex codd. nostris, uide praesertim Bedam infra. Codices uero legunt sic*:—

clarificabant *paene omnes*: magnificabant *p*, gloriabant *e** (glorifica. *e*^{2}), honorificabant *gig. Lucif.*; *Bed. u. infra.* **deum** CT *d dem. e gig. p Lucif. et ita Bentl.*, *et* dominum D: *om.* ABFGΘIKMORSUVW *vg. c.* **in eo quod factum erat**

Digitized by Google

22 annorum enim erat amplius
quadraginta homo in quo
factum erat signum
istud sanitatis.
23 Dimissi autem uenerunt
ad suos
et adnuntiauerunt eis
quanta ad eos principes
sacerdotum et seniores
dixissent
24 qui cum audissent
unanimiter leuauerunt
uocem ad deum et dixerunt.
Domine tu qui fecisti caelum
et terram et mare et
omnia quae in eis sunt
25 qui spiritu sancto per os patris
nostri dauid pueri tui

D *p** (est *p**), *cf.* super quod f. est *d*, in facto *gig. Lucif.*, in facto isto *e*: in eo quod acciderat *dem. Bentl.*; id (hid R, in id C) quod factum erat (fuerat AR *vg. Tisch. c p°*) in eo quod acciderat (acced. O*; contigerat Θ^mg) *codd. rell. vg. Tisch. c p°. Manifestum est duas fuisse uersiones uerborum* ἐπὶ τῷ γεγονότι, (1) in eo quod factum erat (est, fuerat) *quod legitur in* D, (2) in eo quod acciderat *quod legitur in dem. probante Bentl.; quae duae in codd. nostris plerumque coniunguntur ita corrupta lectione ut pro* clarificabant deum *scribatur* clarificabant id quod factum erat; *cf. Bed.* (*retr.*) *qui ait* '*melius habetur in graeco* omnes enim glorificabant deum in eo quod factum fuerat. *Et quod in nostris codd. additum est* in eo quod acciderat, *in graeco non habetur. Et quidem* glorificabant *et* clarificabant *ex uno graeco, quod est* ἐδόξαζον, *solent indifferenter in Latinum transferri; sed distat inter* clarificari *factum, et Deum in facto* clarificari *siue* glorificari.'

22. **enim**: *om.* CT *Lucif.*; autem F *d.* **amplius**: plus CT *gig. p Iren.* (*Mass. p.* 194) *Lucif.*, plurimum *d*; + quam GR² *gig. p*² *Lucif. om.* **erat ampl.** D. ·XL· DFW; quinquaginta *ut uidtur* G*. > ampl. (*uel* plus, *uel* plus quam) quadr. erat *dem. Iren. Lucif. et* D^gr* ην πλειονων ·μ̄· ην. + his *ante* **homo** *d.* > homo ·xl· D *et ita gr.* c^scr *Chrys.* > homo ampl. quadr. *e cum* E^gr. > erat enim homo amplius annorum quadr. SU *contra ordinem gr. et uett.* **in quo** (ἐφ' ὃν): super quem *d.* **factum erat** *ut* 21 *codd. plur. cor. uat. d dem.*: factum fuerat AR *vg. Tisch. c*; f. est IO *e gig. p Iren. Lucif.* istut S; hoc *d* (> hoc s.) *e*; *om. gig. p Iren. Lucif. et* D^gr. **sanitatis**: curationis *Iren.*

23. **dimissi** (dem. S) **autem** (itaque *p*; + ut M) = ἀπολυθέντες δέ: illi autem dimissi *e et* εκεινοι δε απολυ. E. uenierunt D. **suos** + discipulos D^mg. *om.* et *pr.* S. anuunt. BKϚ𝔓, annunc. RW𝔖ℭ, adnunc. MS, adnununt. *lapsu* Θ; nunt. CT (nuntiab.), nunc. *c*; renunt. *d*; retulerunt *gig. p Lucif.* **eis** (illis *p*); *om. d e gig.* (*Bentl.*) *cum gr.* (*sed* 13 *habet* πρὸς αὐτοὺς ὅσα *pro* ὅσα πρ. αὐτούς). **eos**: illos *gig. Lucif.* **principes** (princeps F) **sacerdotum**: pontifices *d.* saeniores C. > sen. et pr. sacerd. *e cum* E^gr. dixisent D; dixerunt *d e gig. Lucif.*

24. **qui**: at illi *d gig. p Lucif. et gr.* οἱ δὲ ἀκούσαντες. **cum** (quum Θ) **audissent** (audiiss. D): audientes *p Iren.* (*Mass. p.* 195); + et cognouissent dei uirtutem *d et* D^gr. unianimiter DI OS, hunan. C; unanimes *p* (unian. *p**) *Iren.*, uno animo *gig. Lucif.*; + autem *d* (*non* D^gr). lebaberunt T; subtulerunt *e*, extulerunt *Iren.* > uocem leuau. *d* (*non* D^gr). **uocem**: + suam M *e et* + αυτων E^gr; + apostoli Θ; + omnes *p.* **deum** (τὸν θεόν) *cum* ABCGΘI¹MST *vg. c d dem. e gig. Iren.*: dominum (*forsan ex* domine *infra*) DFI*KORUVW *p Lucif.* **tu**: *om.* D; + deus *e gig. p Lucif.*, *et* tu deus (*sine* **domine**) CT; + es Ϛ𝔖ℭ *edd. ant. Maresch.* 1531, *Uiuian* 1534, *Hil.* (*Ps.* 2) *Aug.* (x. 812), *Uocat. gent.* 2. 15, *Cereal.* (*maxim*). 10. 763; + es deus *d Iren. et ed. Iunta* 1534; *graeci* σὺ ὁ ποιήσας ℵAB; σὺ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας DEP *etc.*; σὺ εἶ ὁ θ. ὁ ποιήσας 32. 69 *al. aliq. om.* **qui** *sec. e.* celum SW. terram, mare (*sine* et) MOR TU *vg.* (*non cod. caraf.*) *c dem. non gr. om.* **omnia** *p.* que DI. **eis**: illis *e. om.* **sunt** *Iren.* (*codd. opt.*).

25. **qui spiritu sancto** (per spiritum sanctum *gig. Iren. Lucif. Did.*) **per os** (p. hos CT, p. oos O; et os *Lucif.*; ore *Iren. Did.*) **patris nostri dauid** (> da. pa. nos. *gig. Iren.*; *om.* pa. no. *Did.*) **pueri tui dixisti** (locutus es *Did.*) *ita codd. nostri omnes et vg. et c dem. gig. Iren. Lucif. Uocat. gent.* 2. 15, *Did.* (*tri.* 247 *lat. ap. Tisch.*) *aut codices perditos reddentes, aut graecorum antiquissimorum lectionem emendantes, ut iudicant W. H.* '*select readings*' *pag.* 92 *et Tisch. T. G.* 8: > qui per hos patris nostri daū pueri tui per spiritum sanctum dixisti *p et ita fere syr. harcl. arm. cdd.*; *graeci uero antiqui ordine turbato legunt* ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαυεὶδ παιδός σου εἰπών ℵABE 13. 15. 27. 29. 36. 38, 12^lect, *cat.*^18 *Tisch. T. G.* 8, *W. H.*, *quae fere ad uerbum redduntur in e* qui patris nostri per spiritum sanctum os dauid pueri tui dicens, *sed redduntur in uersione anglicana* 1881 'who by the Holy Ghost, *by* the mouth of our father D. thy servant, didst say,' *quod cum ordine Hieronymiano congruit*; *uersiones sahidicam, aeth. utr. uide apud Tisch.*; qui per spiritum sanctum per os locutus est dauid puero tuo *d et* οσ δια πνσ αγιου δια του στοματοσ λαλησασ δαυειδ παιδοσ σου D^gr; qui locutus es

Digitized by Google

dixisti
quare fremuerunt gentes
et populi meditati sunt
inania?
26 adsteterunt reges terrae
et principes conuenerunt
in unum aduersus dominum
et aduersus christum eius
27 conuenerunt enim uere in ciuitate ista
aduersus sanctum
puerum tuum iesum quem
unxisti
herodes et pontius pilatus
cum gentibus et populis
israhel
28 facere quae manus tua et consilium
tuum decreuerunt fieri
29 et nunc domine respice
in minas eorum
et da seruis tuis cum omni
fiducia loqui uerbum tuum
30 in eo cum manum tuam
extendas
sanitates et signa et prodigia
fieri per nomen sancti filii
tui iesu
31 et cum orassent motus est
locus in quo erant congregati

---

per spiritum sanctum (in sp. sancto *cop.*) per os dauidis serui tui *syr. pesh. et cop.*; *et* (*omisso* spiritu sancto) qui per os patris nostri dau. sancti pueri tui dix. *Hil.* (*ps.* 2) *Aug.* (x. 812) *ubi forsan* sancti *ex recordatione uerborum* spiritu sancto *irrepsit*; *breuiorem sententiae formam ὁ διὰ στόματος Δαυεὶδ τοῦ παιδός σου εἰπών* P 1. 31. 40 *al. longe plu. in codd. nostris non apparet, neque in patribus Latinis excepto Cereali contra Max.* 10. 673 qui per os sancti pueri tui dauid dixisti. **quare**: ut quid *e*; quam *Tert.* (*marc.* iii. 22). **fremuerunt**: tumultuatae sunt *Tert.*

26. adstit. BCF*GΘIM *Tisch.*, asstit. U, astit. F^{c}RW *vg.*; adsisterunt *d.* terre ORW. conuenierunt D; congregati sunt *d Iren. Tert.* **aduersus**: *pr. bis scr.* U* (*sed corr.*); aduersum *sec.* D.

27. conuerunt *dem.*, conuenierunt D; collecti sunt *d Tert.* (*bapt. c.* 7). aenim C; *om.* A*, + A^{1}. uerae C; uiri *ut udtur* S; *om.* T *Tert.* (*prax. c.* 28); reuera *d*, in ueritate *p* Hil. bis* (*in ps.* 2, *et trin. l.* 11) *Aug. Cereal.* (*max.*); *deinde* + uniuersi *Tert.* (*prax.*). > uere enim F. ciuitatem FM *e.* istam FM; hanc *e**; hac *d e^{c} gig. Iren.*, *et* > hac (*uel* ista) ciu. *gig. Iren. Tert.* (*bis*) *Lucif.* aduersum Θ; super *d e.* **puerum**: filium *e gig. Iren. Tert.* (*bis*) *Hil.* (*bis*) *Lucif.* > sanctum tuum fil. *Hil.* (*bis*) *cum* D^{gr} (*non d*) 137. > puerum tuum sanctum *p.* **iesum** (ihesum *e*): *om. gig. Tert.* (*bis*). hunxisti C, uncxisti ΘI. herodis DOS, erodes T; + quoque *e p*, + uero *d*; *et gr.* Ἡρώδης τε. poncius R; pontifices T; *om. c Aug.* pylatus C. **gentibus**: nationibus *Tert.* (*prax.*). *om.* **cum gent.** *Hil.* (*bis*) *Aug.* **populis** = λαοῖς *plur.*: populo D *e*; populus *Hil.* (*bis*) *Aug. cum gr.* E 3. 33. srahel C, hisrahel D, istrahel *d e*, israel *vg.*

28. que DISW; quaecumque *d Iren.*, quanta *e Hil.* (*ps.* 2) *Aug. et gr.* ὅσα. **tua**: tuae GS (*ut uid.*) U* *p**. *om.* **et** G; *om.* **et consilium tuum** O. **consilium tuum** A^{c}BCFKMRSUVW *vg. dem. e^{2} p*, *et* uoluntas tua *d Iren.*; *habent* σου ℵA^{2}DE^{gr}P *al. pler.*: *om.* **tuum** A*DGΘIT *Tisch. c e* gig. Hil. Lucif. Aug. et gr.* A*B 27. 105. **decreuerunt** (decreb. T): praefiniuit *e gig. p* Lucif.*, praedestinauit *d Iren.* (-uerat), *Aug.*; praescripsit *Hil.*; *uoluit primo* decreuit *Bentl.*, *sed secundis curis* decreuerat. *om.* **fieri** *gig. Lucif.*

29. **et nunc** *euanuerunt* S; *restituit* S^{c}; + sunt *d.* **domine** + deus Θ *dem.* aspice *d.* **in**: *om.* D; super *d e*, ad *gig.* **minas**: minacias *d*; animas *gig. sed cor. uat.* '**minas** *non* animas.' **eorum**: illorum *Hil.* > fid. omni *d* (*Bentl.*) *et gr. exceptis* D^{gr}E.

30. **in eo cum** (*gr.* ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε) CDFGΘKOSTU (quum CΘ, qum T) *d*, *cf.* iii. 26 in eo cum abertatur *d*: in eo quod ABIMRVW *vg. Tisch. c dem. e p*; dum *gig. Lucif.* manus *dem. gig. Lucif.* **tuam**: tuas *dem.*; *om. d gig. Lucif. Bentl.*, *et om.* σου *gr.* A (*deinde* > σε ἐκτείνειν) B, *non* D^{gr}. extendes *e*, extendis *gig. p* Lucif.* > ext. manus *gig. Lucif.*, > ext. manum tuam *p.* **sanitates** (*contra gr.* εἰς ἴασιν) *codd. plur.*: ad sanitates CD (-tis) MR^{2}T *vg. c dem. gig. p^{2} Lucif. Bentl.* (*sed uoluit* sanitatem); in sanitatem (-te *p**) *e p**; ad curationem *d.* **et** *pr.*: *om.* D; ac *Lucif.* **prodigia** (τέρατα): portenta *d.* fiant *d*; facienda *gig. Lucif.* **fieri per nomen** *arctius in ras. scr.* U. *om.* **sancti** R; sanctum *p.* **filii**: pueri *d e p Bed.* (*retr.* '*in graeco*'). **iesu** (ihesu C *e*) + christi I *et* iesu christi [31] et cum *in ras. scr.* I.

31. **et** *ad init.*: haec *c.* **cum** (qum R, quum Θ) **orassent** (horassent C; deprecati essent *p**, obsecrassent ipsi *d*): precatis eis *e.* motatus D; commotus *d Iren.* (*Mass. p.* 195). **quo**: qua *gig.* **congregati**: collecti *d Iren.* inpleti *d Aug.* (v. 1384). *om.* **omnes** O* (+ *cor.*). > sancto spir. A *Tisch. d et gr.* ℵABD 105. *Iren.* (*gr.*). **loqueb.**: coeperunt (cep. S) loqui SU. **cum** + omni Θ

Digitized by Google

et repleti sunt omnes spiritu sancto
et loquebantur uerbum
dei cum fiducia.
32 Multitudinis autem credentium erat
cor et anima una
nec quisquam eorum quae
possidebat aliquid suum
esse dicebat
sed erant illis omnia communia
33 et uirtute magna reddebant
apostoli testimonium
resurrectionis iesu christi domini
et gratia magna erat
in omnibus illis
34 neque enim quisquam egens
erat inter illos
quotquot enim possessores
agrorum aut domorum
erant
uendentes adferebant pretia eorum quae
uendebant
35 et ponebant ante pedes

---

gig. p^2 Lucif. **fiducia** (c *ex* o *correcta* I) *sine addit. codd. plur. vg. uett. plur. Lucif. Ambr.* (*spir.* ii. 618) *et gr. plur.*: + uolenti credere Θ* (*sed exp.*) *Par. lat.* 342. 11932; + omni uolenti credere D *Par. lat.* 202. 16262 *d e Iren.* (*gr. et lat.*) *cum gr.* DE *et Bed.* (*retr.* '*in graeco*'); + omni uolenti *Aug.*; + uolentibus credere *Par. lat.* 341.

32. multitudines O. **autem**: uero *m p.* credencium RS; eorum qui crediderunt *d.* > erat credent. I. cor + unum DW *vg. cor. uat. c dem. gig. p Aug.*; *uersus saepius citatur apud patres*; *uide Sabatier.* **una**: unum S. > anima et cor unum *Hil.* (*trin.* 1 *et* 7; *in pss.* 65 *et* 67); > anima una et cor unum *Aug.* (ii. 658, iii. 2. 405, 432, v. 1385). *inc.* turba autem eorum qui crediderant anima ac mente una agebant *Cypr.* (*quater*) *Zeno*; *deinde* + et non erat separatio (accusatio *d*) in eis ulla *d e Ambr.* (*esai. c.* 7) *Bed.* (*uide infra*); + nec fuit inter illos discrimen ullum *Cypr.* (*Test.* iii. 3, *op. et el.* 25) *Zeno*, *et* + *καὶ οὐκ ἦν χωρισμὸς* (*διακρισισ* D) *ἐν αὐτοῖς τις* (*ουδεμια* D) DE. **nec** (ne S, neque D) **quisquam**: et nemo *d gig. m p Aug.* (v. 1385, ii. 658) *Max. Taurin.* (*p.* 45). **eorum quae** (que DI): ex eo quod *d gig. Max. Taur.*; *gr. τι τῶν ὑπαρχ. κ.τ.λ. sed om. τι* D^{gr}. **possidebat** BCDFKTU^{c} VW *vg. c dem. gig. p Aug.* (v. 1385), *Max. Taur.*: possidebant AGΘIMORS (possed.) U* *d m.* aliquit GW; quicquam *d m gig.*, *et* > quicq. ex eo quod poss. *d gig.*, > aliquid ex nobis (bonis?) suis *e.* **suum** (*ἴδιον*): proprium *gig. Aug.* (ii. 658); suum proprium *m.* **dicebat** BCDFΘKST UVW *vg. c dem. e gig. p Aug.* (v. 1385) *Max. Taur.*: dicebant AGIMOR *d m.* > diceb. suum esse *d e*; > dicebat ali quid suum esse *p Aug.* (v. 1385); *uoluit ut udtur Bentl.* > aliquid eorum quae possidebat dicebat suum esse, *et gr. est καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι*; *breuius* et nemo dicebat aliquid proprium *Aug.* (ii. 658); nec quicquam suum iudicabant ex bonis (> ex bonis putabant *Zeno*) quae eis erant *Cypr.* (*Test.*, *et op. et el.*) *Zeno.* set R. erat B*O* *e**; fuerunt *Cypr.* **illis**: eis *d e m.* commonia D. *Bed.* (*retr.*) '*in graecis exemplaribus, quod nostri codd. non habent, adiunctum est* et non erat separatio in eis ulla; *ac deinde quod et in nostris codd. continetur, sublatum* nec quisquam illorum quae possidebant aliquid suum esse dicebant.'

33. uirtutem G*R*. magnam G*. > magna uirt. *e cum gr.* EP *al. pler.* apostholi C. > testimonium apostoli *d gig. p Iren. cum gr. plur.* (*non autem* AE *min.*). resurreccionis RS; resurrectionem *d*, de resurrectione *e.* **iesu christi domini** *codd. plur.* (*partim in ras.* B) *cum gr.* ℵA: iesu chr. dom. nostri Θ *vg.* (*non cod. caraf.*) *gr. min.* 15. 18. 36; > christi ihesu domini C; > domini iesu (ihesu *e*) christi *d e et gr.* DE, *et* > domini iesu (*sine* christi) *gig. p Iren. Aug.* (v. 1385) *et gr.* BP *al. longe plu.* **et gratia** (gracia S): *om.* et *d*; gratiaque *Aug.*, gr. quoque *e*, gr. autem *p.* **in**: *om.* D; super *d e Aug.* **omnes** eos *e*, omnes illos *Aug.*; > eos omnes *d*, > illis omnibus *dem. gig.*

34. nec D *d e gig. p.* ^{e}gens I, hegens C, aegens S. > egens quis *p* (> egens quisquam *Bentl.*), inops (inosp *cod.*) quisquam *d*, indigens aliquis *e*, *cum ord. graeco.* inter eos *p*; in eis *d e.* quodquod CF*IST; quiqumque *gig.* *om.* **enim** *sec.* D *d* (*non* D^{gr}). possesores DST. **agrorum** (*χωρίων*): praediorum *d e gig. p Aug.* (v. 1385, iii. 2. 802). **aut**: uel *p Aug. bis*; et R. **domum** *d.* > dom. aut agr. *dem.*, > erant praed. aut dom. *d cum* D^{gr}. uindentes S; + praedia (pre. T) sua C T; + et S *d*, *et* D^{gr} *post πωλουντεσ pergit* (*κ*)*αι φεροντεσ τειμασ των πιπρασκ.* afferebant BCF^{1}ΘK MRSUVW *vg. Tisch.* **pretia** (prae. CIM, precia RSW): praetium F. **pretia eorum** *in ras. satis longa scr.* U. **eorum** (*om. d*) **quae** (que I) **uendebant** (uindebant S, ueniebant *d*, uendebantur *c*): uenalium *e*; uenditorum *gig.*; illorum *tantum Aug.* (v. 1385 *semel*), eorum *Aug.* (v. 1385 *semel*, iii. 2. 802).

35. hante C; ad *d p Aug.* (iii. 2. 802); + re S* (*sed eras.*). **diuidebantur** *cum* B*CFGΘIKMO RS *c*, distribuebantur *d*, *cf.* diuidebant DT *et ita tepl.*, *correctio ut credimus Hieronymiana non ex*

Digitized by Google

apostolorum
diuidebantur autem singulis
prout cuique opus erat
36 ioseph autem qui cognominatus est
barnabas
ab apostolis
quod est interpretatum
filius consolationis
leuites cyprius genere
37 cum haberet agrum uendidit
illum et attulit pretium
et posuit ante pedes apostolorum.

V. [1] Uir autem quidam nomine
ananias cum saphira
uxore sua
uendidit agrum [2] et fraudauit de
pretio agri
conscia uxore sua
et adferens partem quandam
ad pedes apostolorum posuit
[3] dixit autem petrus
anania cur temtauit satanas cor tuum
mentiri te
spiritui sancto

---

graeco, sed secundum sensum, ut constaret pretia diuisa fuisse: diuidebatur (= *διεδίδετο uel διεδίδοτο et angl.* 'distribution was made') AB^{c}UVW *vg. Tisch. Bentl. cor. uat. dem. e gig.*, distribuebatur *p Aug.* (*semper*). **autem**: uero *d*; *om.* D. > et distrib. (*sine* **autem**) *Aug.* (ii. 783). **singulis** (*ἑκάστῳ*): unicuique *e gig. p Aug.* (*exc.* ii. 783), *ενι εκαστω* D^{gr}. **prout** (prohut C; secundum *d*) **cuique** (unicuique D; *om. gig. Aug.* iii. 2. 802) **opus** (hopus C) **erat** = *καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν*: prout quisque desiderabat *p**; prout quique opus hauebat *e*.

36. iosep G*I. **autem**: uero *p*. **barnabas**: barsabas ς *et edd. antt. Hailbr.* 1476, *Wild* 1481, *Kesler* 1487. **ab** *bis scr.* A*, *pr. erasum.* **est interpraetatum** FΘI; > interpretatum est T; interpraetatur C, *et* interpretur D. **consolationis** (consu. D, consolac. RS) *codd. vg. c dem.* p^2 = *παρακλήσεως*: exhortationis *gig.*, exhorationis *d*, obsecrationis *e*; *quod erat in p* non liquet* (*forsan* miserationis). leuita D *d gig. p.* ciprius RT. > cyp. leu. *d cum* D^{gr}. **genere**: natione *e*.

37. **cum** (quum Θ) **haberet** (aberet R) **agrum** (predium *p*) = *ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ* (*χωριου* D): constituto ei praedio *e*, cum esset ei ager *d*. uindedit S; uendens *e*; uenundato *d*. illud C; eum *vg.*; eo *d*; *om. e gig. p.* *om.* **et** *pr. d e.* adtulit CDFGIO; + hanc *d*. **pretium** (praet. FGI, prec. RS): pecuniam *d e p*; *gr. τὸ χρῆμα.* **et posuit**: posuitque *p*; *om.* S. hante C; ad *e p*; iuxta *d*; *gr. πρός* ℵE *min.*, *παρά* BDP *al. pler.*

V. 1. *Inc.* in eodem autem tempore *e et* E^{gr}. **autem** *om. e gig. p et* E^{gr}. > quidam autem uir *d*. **nomine** *ex* nimine V. **ananias** (*Ἀνανίας*) CFGΘ^{c}KMORSUV *vg. c d e gig. p*: ann. ABDΘ*ITW. > an. nomine *e p cum gr.* ℵBEP *al. pler.* **saphira** ADMR𝔅𝔖ℭ *c p*, zaphira W, sapphira ς *d*, sapphra *e**, sappira e^1, sapphyra I, saphphyra C: saffira BFGKTUV, safira S *gig.*, saffyra ΘO; *gr. σαπφείρῃ* ABP *al. pler.*, *σαφφ.* DE. uindedit S. **agrum**: possessionem *d e p**; *gr. κτῆμα*; *deinde* + suum SU.

2. **fraudauit** (*ἐνοσφίσατο*) *codd.* (-bit O^{rec}T) *vg. et uett. plur.*: fraudatus est S* (*corr.* S^1); subtraxit *d gig.* prec. MRS, praet. CFGI. **agri**: *om. d e gig. p** (*Bentl.*) *cum gr.* **conscia** (+ sibi *p**; *erasit cor. deinde iterum scripsit*) **uxore** (hux. C): consciente et uxoris *e*, conscia et uxore (*Bentl.*) = *συνειδυίης καὶ τῆς γυν.* **sua** (suae *e*) = *αὐτοῦ* EP *al. pler.*: *om. uoluit Bentl. cum gr.* ℵABD (*non d*) *min.* **adferens** (*cf. u.* 16) DGIO, aff. *codd. rell. vg. Tisch.*: cum adtulissent *d*. quamdam 𝔖ℭ; quendam R* (*corr.* R^2); aliquam *e gig. p**. **ad** (ante *e gig.*, iuxta *d*) **pedes**: *om.* G* (+ G^1). apostholorum C. > pos. ad pe. apost. I (*gig.*) *p*.

3. dicit *cor. uat.**, ait *gig.* **autem** + ad illum *e cum* E^{gr}. **petrus**: + ad eum W *dem. p, gr. min.* 29 *sah. syr. harcl.*; + ad ananiam *w* ς𝔖 (*i. e.* dixit autem petrus ad ananiam, anania, cur *etc.*) *cum edd. ant. plur.* **anania** (*Ἀνανία*) CGΘ^{c}MO *vg. c e gig. p*, annania ADFΘ*I (*deinde def. ad u.* 24) TUW: ad ananiam (*προσ ανανιαν* D) B (ann.) KRSV *d cor. uat. mg.* quur CΘT; quare *e Bed.*; ut quid *d gig. p Lucif.* **temtauit** (*sed ἐπείρασεν in graecis non inuenitur*) AT, tempt. *codd. rell.* (timpt. S) *Tisch.*, tent. *vg.*: impleuit (*gr. ἐπλήρωσεν*) *e Cypr.* (*Test.* iii. 30) *Ualerian.* (*hom.* 4) *Ambr.* (*sp.* 3) *Uigil. Bed.* (*expos.* '*in alia transl. iuxta graecum exemplar*'); repleuit *gig. p** *Lucif.* (*bis*) *Auct. qu. N. T.* (*qu.* 97); adinpleuit *d*. sathanas CRW *gig.* > cor tuum sat. Θ. **mentiri te** (*ψεύσασθαί σε*) *codd. plur. vg. c d dem.* p^2 *Cypr.*, mentire te AFOS *Tisch. e cf. Priscian.* viii. 799: mentiri (*om.* **te**) *Lucif.* (*p.* 159) *Aug. etc.*, *uide Sabat.*; ut mentireris *gig. p** *Auct. qu. N. T. Uigil.*, ut fuisses mentitus *Lucif.* (*p.* 160). spiritum sanctum *e*; apud spiritum sanctum *Cypr.* (*codd.*); *et Cypr.* (*codd. opt.*) *et Ualerian.* + cum esset fundus in tua (uestra *Ual.*) potestate; non hominibus mentitus es (-ti estis *Ual.*) *etc.* **et**: ut *Lucif. Uigil.* (*Uarim.* 743). **fraudare** (*νοσφίσασθαι*) *codd. plur. vg. c dem.* p^c: fra^{u}dari M; fraudares A *p**; fraudauit S; usurpare *e*; subtraheres *gig. Lucif. Uigil.*; intercipere te *d et νοσφ. σε* DP *min.* **de**: ex *d*. prec. RSW, praet. CFGM; praetium *d*.

Digitized by Google

et fraudare de pretio agri?
4 nonne manens tibi manebat
et uenundatum in tua erat
potestate?
quare posuisti in corde
tuo hanc rem?
non es mentitus hominibus
sed deo
5 audiens autem ananias
haec uerba cecidit et expirauit
et factus est timor magnus
in omnes qui audierant
6 surgentes autem iuuenes
amouerunt eum
et efferentes sepelierunt.

7 Factum est autem quasi
horarum trium spatium
et uxor ipsius nesciens quod
factum fuerat introiit
8 respondit autem ei petrus dic mihi si
tanti agrum
uendidistis?
at illa dixit etiam tanti
9 petrus autem ad eam
quid utique conuenit uobis
temtare spiritum domini?
ecce pedes eorum qui sepelierunt uirum
tuum
ad ostium et efferent te
10 confestim cecidit ante pedes

---

agri (τοῦ χωρίου): praedii *d gig. Lucif. Uigil.*; possessionis *e*.

4. uaenundatum ϛ, uenum datum G; uenditum D *e gig. p Lucif. Ambr. Aug. Uigil.*; destractum *d*; *cf.* ii. 45, vii. 9. > potestate erat *d e gig. Bentl. cum ord. graeco.* **quare**: cur D* (quare *cor. int. lin.*); quid utique *d e p*, quid est quod *gig. Lucif.*; *gr.* τί ὅτι. posuistis *e**. > rem hanc *e*, > rem istam *gig. Lucif.*, *gr.* τὸ πρᾶγμα τοῦτο; facere dolose rem istam *d et* ποιησαι πονηρον τουτο D^{gr}; ut faceres ista *p*. > hanc rem in corde tuo SU. non + enim D. est U* *e**. > homin. mentitus O *cf. Cypr. supra u.* 3. set R.

5. **audiens** (audens R) **autem** (*om.* FOSU) = ἀκούων δέ: statimque audiens *e et* και ευθεως ακουων E^{gr}. annanias ABDΘ*OUW. **haec** (hec SW) **uerba**: > u. haec *e p Bentl. cum ord. graeco*, sermones hos *d*; hos serm. *gig. Lucif.*; *deinde* + subito *d*, + momento *p et* + παραχρημα D. **cecidit** (caec. BC, cic. D, cedit S) **et** (*om.* O*; + *rec.*): cum cecidisset *d*; cadens in terra *p*. exspirauit A^{2}BMOUV; obriguit *d*. fa^{c}tus O. **in**: super *vg. c d e gig. Lucif.* **omnes** (omnibus T^{c}): eos O. qui audierunt D *vg. cor. uat.* ('*antiqui*'); q. audiebant CMT *d gig. Lucif.*; audientes *e p*; + haec *e cum gr.* EP *al. pler.*

6. exurgentes *p*; cum surrexissent *d*; uenientes *gig.* **autem**: *om.* S; + protinus *e et* E^{gr}. iubenes OT, iuuenis S, iuniores *p*; adulescentes *e Lucif.*, adolescentuli *gig.* **amouerunt** (amm. DR, amoto S*) = συνέστειλαν: collegerunt CT *p**, collex. *e*; inuoluerunt *d*; sustulerunt *Lucif.*, tulerunt *gig.* **eum**: illum *p*. *om.* et O. **efferentes** (ἐξενέγκαντες): ferentes *p**, cum extulissent *d*, traducentes *e*; euntes *gig. Lucif.* sepilierunt S; + eum AC.

7. **factum est** (*sine* **autem**) BFKSV *d*; factumque est *gig.* ^{h}orarum D. > horarum fere *gig.* **trium**: · I · D. **spatium** (spac. RS: interuallum *e gig. p Lucif.*; *gr.* διάστημα. > interuallum horarum fere trium *Lucif.* huxor C. **ipsius** *cum* BDFΘKORSUVW *vg. dem. e*: eius ACGMT *c d gig. p Lucif.* **nesciens**: ignorans *e p*. **quod fac. fuerat** (esset *e*, erat *d gig. et* > erat factum *Lucif.*): quidnam esset facti *p*. **introiit** ABCFGΘKRTV, *et* introiuit DMOSUW *vg.*: intrauit *gig. Lucif.*

8. **respondit** (ἀπεκρίθη ℵABP *etc.*) BDFGΘKOSUVW𝔓 *cor. uat. c dem. Bentl.*, *et* respondens AM: dixit CR(*in ras. scr.*)Tϛ𝔖ℭ *d gig. p Lucif. cum* D^{gr} ειπεν. **autem**: itaque *p*; *om. gig. cum* 15. 17. 73 *cf.* dixitque *Lucif.* = καὶ ἀπεκρ. 180. **ei** (αὐτῇ P *al. plu.*): ad eam *d p*, ad illam *gig. Lucif.* = πρὸς αὐτήν ℵABD; *om.* GK. *inc.* ad quam petrus ait *e cum* E^{gr} προσ ην ο π. εφη. **mihi** (michi BW): + dixit M (*non* A); + mulier BFKRSUVW *vg.* (*non cod. caraf.*) *dem. p*^{2}, *contra graecum.* tanto *pr.* D* (*superscr.* i *cor.*) ΘU, tantum S *p**, tantus A*; + pretii T, + praetio D^{mg}. **agrum** (χωρίον): praedium *d gig. Lucif.* **uendidistis** (uinded. S, uendistis M* *sed corr.*) = ἀπέδοσθε: uendidisti BT (*ut udtur*) *p** *Lucif.* **at** (ad CF*) **illa** (illi U*): illa autem *e*, illa uero *gig. Lucif.*; *om.* S. **dixit**: ait *gig. Lucif.* aetiam CR, eciam W; itaque *gig.*, ita *p*; *om. Lucif.* tanto *sec.* D*(*sed corr.*) ΘU; tantum S *d*, tantus A*; *om. gig.*

9. **petrus autem** (ὁ δὲ Πέ. ℵBD *min.*) *codd. et vg.* (p. uero *d*, et p. *gig.*): + ait DΘRT *c* (*cf.* M *gig. infra*) *et* + εἶπε A *al. pler.*; *et* > dixit au. petr. ad eam *e*, > et dix ad eam petr. *p*, *et* ειπεν δε π. προσ αυτην E. **eam** (illam *gig.*) + ait M, + inquit *gig.* *om.* **pe. autem ad eam** *Lucif.* hutique C; *om. gig. Lucif.*; quod *Uigil.* inter uos *gig. Lucif.* **temtare** AT: tempt. *codd. rell.* (timpt. S *sed* i *in ras.*) *Tisch.*; tent. *vg.* saepelierunt C. **uirum**: maritum *e*. **tuum** + stant D *e et* + ειστανται E^{gr}. ad hostium CDR; in ostio *et* + sunt

Digitized by Google

eius et expirauit
intrantes autem iuuenes
inuenerunt illam mortuam
et extulerunt et sepelierunt ad uirum
suum
11 et factus est timor magnus
in uniuersa ecclesia et in
omnes qui audierunt haec.
12 Per manus autem apostolorum fiebant
signa et prodigia multa in plebe
et erant unanimiter omnes
in porticu salomonis
13 ceterorum autem nemo
audebat coniungere se illis
sed magnificabat eos
populus
14 magis autem augebatur
credentium in domino multitudo
uirorum ac mulierum
15 ita ut in plateas eicerent
infirmos et ponerent
in lectulis et grabattis

---

gig. Lucif. **et**: *om.* R^{o}; ut *gig.* efferant *gig.* > efferent et CTU.

10. **confestim** (*sine* et) *codd. plur. vg. c dem. contra graecum*: et confestim CORT, et protinus *gig. Lucif.*; > cec. autem confestim *e*, et ceciditque conf. *d*, conceditque (ceciditque *p*^{2}) conf. *p*; *graeci* ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα *plur.*, και επ. παραχρ. D. caecidit BC. **ante**: ad ΘTV *d p**. **expirauit** *plur.* (-bit T): exsp. ABGMOUV *Tisch.*; perobriguit *d.* ingressi autem *e*, introgressi uero *p*, cumque introissent *d.* iubenes O* (*corr. gl.*) T, iuuenis S; adulescentes *e gig.* inuenierunt D. **illam**: eam *d e gig.* **extulerunt et**: cum extulissent *d* (= ἐξενέγκαντες *plur.*, *sed* συνστειλαντεσ εξηνεγκαν D^{gr})), efferentes *e p*; elatam *gig.* saepelierunt C, sepil. DS; + eam S *p*. **ad**: iuxta T *p*^{2}. **uirum**: maritum *e*.

11. es^{t} T. factus est itaque *gig.* (*sine* et). **in**: super *bis d.* huniuersa C; uniuersam *Bentl.*, omnem *e*, totam *d.* eclesia OS, ecclae. M, aecle. CU, aeccle. R, aeglesia T, aeclessia D; ecclesiam *d e Bentl.* **et** *sec. om.* S. omnibus Θ *gig.* **audierunt** BDFGΘKMRSUVW *vg. c d dem.*: audierant AO; audiebant CT *e p*; uidebant *gig.* hec SW; hoc D.

12. **autem**: uero *d.* **prodigia**: portenta *d.* **multa**: magna B. **plebe**: populo *d e p.* **et** *sec. om.* S. hunanimiter C, unian. DOS*; unanimes *p*, uno animo *gig. Lucif.*; pariter *d*; *gr.* ὁμοθυμαδόν. **omnes**: uniuersi *d*; + in tem (*sic*) *d et* + εν τω ιερω D 42; + in templo congregati *e et* + εν τω ναω συνηγμενοι E. portico DS, porticum CG*RT *d p** *t.* solomonis GS *d e*, salam. M*, salem. D.

13. **ceterorum** (caet. DMϛ𝔓) **autem** (uero *e*) **nemo** (τῶν δὲ λοιπῶν οὐδείς): nec quisquam ex ceteris *d et* και ουδεισ των λ. D^{gr}; et nemo *t.* **audebat**: curabat *d.* **coniungere se** (κολλᾶσθαι) *codd. longe plur.* (*et* Θ^{c}) *dem.*: > se coniung. AMS *vg. Tisch. cor. uat. t*; > se illis coniung. *c*; coniungere (*om.* **se**) Θ* *e*; adherere *d*, accedere *p*, *et* > ad illos accedere *gig. Lucif.* **illis**: eis *d e*, ad eos *p*, cum illis *t.* set R. magnificabant DGΘ. **eos**: illos *gig. t Lucif.* populos G *d t*; populi D; plebs *e gig. Lucif.* *distinguit* eos populus autem magis *etc.* Θ.

14. **magis autem**: > autem magis Θ (*uide ad u.* 13); magisque *d gig. p* (magis *bis scr. p**) *Lucif.* **augebatur**: augebat S (*bis scr.* S*, *sec. eras.*); a ldebantur *gig. p. Lucif.*, adiciebantur *d e.* credencium R S (+ numerus); credentes *d e gig. p Lucif.*: *et gr. est* προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κ., πλήθη κ.τ.λ. *om.* in *d e gig. p Lucif.* **uirorum** + quoque *e*, + que *d*, *et gr.* ἀνδρῶν τε. hac C; et *d e p.*

15. **in plateas** (εἰς τὰς πλατείας ℵABD^{2} *min.*, κατὰ τὰς πλ. D*P 1 *al. plu.*) *cum* B*CDFGΘKRTV *vg. c*: in plateis (εν ταισ πλατιεσ E^{gr}) AB^{1}MOSUW *d dem. e* (*om.* in*) *gig. p*^{o} (patis *uel* pratis *p**) *t Lucif.* eiicerent *vg. Tisch.*, eiecerent V, iecerent D, eiecerint O; inferrent *d*, afferrent *p*; ponerentur S. **infirmos** (ἀσθενεῖς): aegrotos *e*; + eorum *d*, + suos *p*, *et* + αὐτῶν D 15. 18. 36. et inponerent *Lucif.*; et ponebant O; *om.* S; + ante eos *e*, *et* + ενπροσθεν αυτων E^{gr}. **et** *sec.*: ac *vg.*; + in D. **grabattis** *cum* ABDMU: grabatis CFΘORSW𝔓𝔖ℭ, grabbatis KVϛ, grauuatis T, crabattis G. **ut** *sec.*: et CST. uenientis petri *d.* **saltim** *codd. plur.*: saltem B^{2}FM^{c}W *vg. Tisch.*; uel *d e gig. p Lucif.* humbra C. **illius** *codd. plur. vg. c dem. t*, *et* eius DMSU *e* = αὐτοῦ E 33. 66^{*uid}: *om. d gig. p Lucif. cum gr. plur.* hobumbraret C; umbraret D; inumbr. *d gig. Lucif.*, adumbr. *p.* quenquam ϛ𝔓; quemcumque *d*, aliquem *gig. Lucif.*; alicui *e p.* **eorum**: illorum UW *vg. c d*: *item sine addit. cum* BCFGKR*T*V *t Bentl. et graecis* (*exc.* DE): + statim salui fiebant SU; + et liberabantur(-batur D, -rentur *dem. cod. caraf.*) ab infirmitate (+ sua D *gig. Lucif. cod. caraf.*) ADO *cod. caraf. c dem. gig. Lucif.*; + et liberarentur (-bantur Θ) ab infirmitatibus suis (eorum T^{rec}) ΘT^{rec}W𝔖ℭ *cor. uat.**; et liberarentur (-bantur M) omnes ab infirmitatibus suis (-te sua R^{2}) MR^{2}ϛ𝔓; + et liberarentur (liuerabantur *d*) ab omni ualetudine (-nem ualetudinem *d*) quam (quem *d*) habebant (+ unusquisque eorum *d*) *d e*; + et liberabantur ab omni infirmitate (+ sua *p*^{2})

Digitized by Google

ut ueniente petro
saltim umbra illius obumbraret quemquam eorum
16 concurrebat autem et multitudo uicinarum ciuitatum hierusalem
adferentes egros et uexatos ab spiritibus inmundis
qui curabantur omnes.
17 Exsurgens autem princeps
sacerdotum et omnes
qui cum illo erant
quae est heresis sadducaeorum
repleti sunt zelo
18 et iniecerunt manus in apostolos et
posuerunt illos
in custodia publica
19 angelus autem domini per noctem
aperiens ianuas carceris
et educens eos dixit
20 ite et stantes loquimini
in templo plebi omnia uerba
uitae huius
21 qui cum audissent intrauerunt diluculo
in templum
et docebant
adueniens autem princeps
sacerdotum et qui cum
eo erant

---

quam ha?ebat unusquisque eorum *p*; *graeci* + και ρυσθωσιν απο πασησ ασθενιασ ησ ειχον E, + απηλλασσοντο γαρ απο πασησ ασθενιασ ωσ ειχεν εκαστοσ αυτων D.

16. **concurrebat** (occur. D, curr. *cor. uat.*, conueniebat *d*) **autem** (uero *d*) = συνήρχετο δέ: quamombrem concurr. *e et* διο συνηρχετο E^{gr}. *om.* **et** *pr.* DST *d gig. Lucif. et gr.* D*. **uicinarum** (coniunctarum *e p*) **ciuitatum** = τῶν πέριξ πόλεων: finium undique *d* (των περι πολ. D*); *deinde* + in CMT *c d dem. e cum gr.* DEP *al pler.* iherus. CT, hieruss. D, ierus. *vg.*; *distinguit* ciuitatum. hierusalem afferentes K. **adferentes** ADFΘOS *Bentl.*, aff. *codd. rell. vg. Tisch.*: ferentes *d*, portantes *gig. Lucif.*; + secum *e cum* E^{gr}. **egros** (ἀσθενεῖς) ADFORSTW, hegr. C, aegros BGΘK UV *vg. Tisch.*: egrotos M; infirmos *d e gig. p Lucif.* **uexatos ab** (a RU^{c} *vg. e*) **spir. inmundis** (imm. K *vg. Tisch.*): eos (*om. d*) qui uexabantur ab spir. inm. (> a spir. inm. uexabantur *gig. Lucif.*) *d gig. p Lucif.* **qui**: et *gig. p Lucif. et gr.* D *min.* **curabantur omnes** (uniuersi *d e p*): > omnes sanabantur *gig. Lucif.*; *deinde* + in nomine domini *t*, + et magnificabant dominum iesum christum U *sangall.* 63. 75^{2}.

17. **exsurgens** (exur. COTW *vg.*) **autem** = ἀναστὰς δέ, cum surrexisset autem *d*: + annas D, *cf.* > annas autem (*sine* exsurgens; *i. e.* αννας *pro* αναστας?) *p*; et haec uidens (> uidens haec *Bed.*) exsurgens *e Bed.* (*retr.* '*graecus*') *cum* E^{gr} και ταυτα βλεπων αναστασ. principes sacerd. *gig.*; pontifex *d*; + annas Θ. **illo**: eo *e*, ipso *d*. *om.* **erant** *d e*. **quae** (que D) **est** (et *Tisch.*): constituta *e*; *om. gig. Lucif.* haeresis *vg. Tisch.*, heressis D, hereses Θ; secta *d*. sadduce. MOT, saduce. DRW, sadduche. C; *om.* S. inpleti sunt *d*; repleta est D^{mg}. **zelo**: inuidia *gig. Lucif.*; aepulationem (*sic*) *d*.

18. **iniecerunt** (inie *in ras. scr. c*; iniecierunt D): miserunt *d*. **manus** + suas *e cum gr.* EP *min.* in apostolus G*, in apostolis *p*; apostolis *gig. Lucif.* **illos**: eos DΘOTW *vg. cor. uat. mg. c d dem. e p.* custodiam ΘO *lux. Lucif.*; adseruatione *d*; *gr.* ἐν τηρήσει (εισ τηρησειν E). puplica DS; publicam Θ *lux.*, puplicam O; *om. Lucif.*; *deinde* + et abierunt unusquisque in domicilia *d cum* D^{gr}.

19. anguelus D. **autem**: uero *p*. nocte *ut uidetur* S. *om.* **per noctem** *Lucif.* > per nocte uero angelus domini *d et* τοτε δια νυκτοσ αγγελοσ κῦ D^{gr}. **aperiens** (app. R) *codd. vg. et c dem.* = ἀνοίξας ℵA *min.*: aperuit *d e gig. p Lucif. et* ἤνοιξε B(D)EP *al. pler.* **ianuas** (nua *sup. lin.* S; ianuam *p*; ostia *e*) **carceris**: *om.* R*(+ R^{2}). **et educens eos** (+ foras Θ^{mg}) **dixit**: cumque (et cum *p*) eduxisset (dux. *d*) eos dix. *d e p*; et eduxit illos dicens *gig. Lucif.*

20. **ite et** (*om.* Θ*, + *sup. lin.*) **stantes**: euntes state *p*. loquemini V. > in templo loq. DS (lo *sup. lin.*) TU *gig. Lucif. et* > in tem. et loq. *p*. **loq. in tem. plebi** *in ras. scr.* Θ. pleui C; *om.* S; populo *d p*, ad populum *gig. Lucif.* **loq. plebi omnia** *arctius in ras. scr.* U. omnes sermones *p*. uite W. **huius**: eius *d*.

21. **qui** (quod *p*) **cum** (qum Θ*R, quum Θ^{c}) **audissent** (audiissent D): cum haec itaque aud. *gig. Lucif.*, cum aud. autem *d*; exeuntes autem de carcere *e et* E^{gr} εξελθοντεσ δε εκ τησ φυλ. *et fere syr. pesh. ar*^{e}. **intrauerunt**: introierunt CT *d e gig. p Lucif.* deluculo DS; sub luce *gig. Lucif.*, sub ante lucem *d*, sub diluculo *p** (*om.* sub *cor.*). templo *e gig. p*. **doc.**: + eos *gig.*; + in nomine domini nostri (*om.* dom. nos. *w*) iesu christi Θ *w Par. lat.* 341. 342*. 343. 11932. 16262. **adueniens** (παραγενόμενος) ACDGΘMOUW *vg. c dem. e gig.*, *cf.* cum aduenissent *p*, cumque uenisset (*et om.* **autem**) *d*: audiens BFKRSTV *lux. contra graecum*; *cf.* S *u.* 25. princep^{s} sac. T; pontifex

conuocauerunt concilium
et omnes seniores filiorum
israhel
et miserunt ad carcerem
ut adducerentur
22 cum uenissent autem ministri et aperto
carcere
non inuenissent illos
reuersi nuntiauerunt 23 dicentes
carcerem quidem inuenimus
clausum cum omni
diligentia
et custodes stantes ad ianuas
aperientes autem neminem
intus inuenimus
24 ut autem audierunt hos sermones
magistratus templi et principes
sacerdotum
ambigebant de illis quidnam fieret
25 adueniens autem quidam
nuntiauit eis
quia ecce uiri quos posuistis

---

d; principes sac. *e p*. eo (illo *gig.*, ipso *d*; eis *p*) **erant** (*om. d*): eo1ant B; + exurgentes ante lucem et *d cum* D^gr. conuocaberant *e*. consilium G*T. omnes saeniores C; omnem congregationem *gig. Lucif.*, omnem senatum *d*; *gr.* πᾶσαν τὴν γερουσίαν. *om.* **filiorum** *gig. p**. srahel C, hisrahel D, israel *vg.*, istrahel *d e*. misserunt + ministros D. **ad** *codd. plur. vg. uett. plur.*: in ADGΘ *e gig. lux. Lucif. Tisch.* **ut adducerentur** (c *sup. lin.* O): ut adducerent eos CDT, > ut eos adducerent *gig. Lucif.*; adducere eos *e p** (?); adduci eos *d*; *gr.* ἀχθῆναι αὐτούς.

22. **cum** (quum Θ) **uenissent** (ueniissent D) **autem** (> autem uen. Θ *vg.*) **ministri** = *οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται* ℵAB *min.*, *cf.* uenerunt autem min. *Lucif.*: > min. autem (uero *p*) aduenientes *e p*, min. uero cum uenissent *d*, *et οἱ δὲ ὑπηρ. παραγενόμενοι* DEP *al. pler.* **et aperto carcere** (carcerem *p**) = *και ανυξαντεσ την φυλακην* D^gr *syr. harcl.* (*cum**), et aperuissent carcerem *d*: *om. e gig. Lucif.* (*sed habet* et) *cum gr. rell.* **non inuenissent** (-iissent D) *codd. plur. et vg.*: *om. p**; non inuenientes M; non inuenerunt *d e gig.* p^1 *Lucif.* **illos**: *om. p**; eos U *d e gig.* p^c; *item sine addit. codd. vg. uett. plur.* (*et* p^2) *contra gr.*: + in carcerem (-re *gig.*) *e gig.* p^1 *Lucif. et* ἐν τῇ φυλακῇ *gr. plur.*; + intus *d et* + εσω D. **reuersi** (ἀναστρέψαντες *sine add.* 13): + autem *e* = ἀναστρ. δέ *gr. plur.*; > et regressi *gig. p Lucif.* = και αναστρεψαντεσ D^gr (*non d*); reuersi sunt O *d et forsan c* (*ras.* 3 *aut* 4 *litt. post* reu.), *deinde* + et O^res *d*. nunciau. RSW𝔖𝔈, nuntiab. T; renuntiau. *d Lucif.*, *graeci enim* ἀπήγγειλαν; pronuntiau. *e*. **reuersi . . . et cus.** (23) *arctius scr. et partim in ras.* B.

23. **dicentes** + quoniam *e* (*non* E^gr) *gig. h Lucif.*, + quia *d*; *et gr.* + ὅτι (*exc.* E). **carcerem**: pignarium *h*. *om.* **quidem** *d e h et gr.* ℵABD (*non* EP) *min.* claussum D, clausam G. > clausum inuenimus *gig. lux. Lucif.* **cum**: in *d gig. h Lucif.* omnia F* (a *erasa*). diligencia RS; firmitate *h*. **custodes**: ugiles (*sic*) *d*; + tantum *p*. *om.* **stantes** O. **ad** (ἐπὶ τῶν θυ. ℵABD 31. 96) *codd. et uett. plur.*, *cf.* in *gig. Lucif.*: ante MR²T *vg. h* (?) = πρό E^gr P *al. pler.* ianua *gig. Lucif.*; ostium *d e p*, ostia *h*. > ad ianuas stantes Θ *lux.* aperiens F*; cum aperuissemus *gig. h Lucif.* *om.* **autem** *d*. *om.* **intus** *h p*. > intus neminem *d e* (*Bentl.*) *cum ordine graeco*. > inuenimus intus D.

24. **ut autem** (uero *d*) **audierunt** (ὡς δὲ ἤκουσαν) BDFΘKRSUVW *vg. c d e Lucif.*: > ut audierunt (-rant O) autem ACGMOT *dem. gig. p Bed.* (*ex graeco*) *Bentl.*; et quomodo aud. *h*. > sermones hos *d Bentl. cum ord. gr.*, uerba haec *e h* (ista) *p Bed.* **magistratus templi et principes** (prin *in ras.* A) **sacerdotum** = *fere* ὅ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ κ. οἱ ἀρχιερεῖς ℵABD *min.*, *cf.* praetorque templi et ipsi pontifices *d*, prefectus quoque templi et principes sac. *p*, pontifex et princeps sacerdotum *gig.*, *et* > principes et pontifex sacerdotum *Lucif.*, magistra*tus templi* et pontifices *h*: sacerdotes et mag. te. et principes sac. *e Bed.* (*ex graeco*) *cum gr.* E *οι ιερεισ και ο στρ. του ιερου και οι αρχιερισ*, *et ita fere* P *min.* **ambigebant** (hamb. C, ambigebat IV*) = διηπόρουν, *cf.* hesitabant *d gig. Lucif.*, confundebantur *h p* (+ mente): mirabantur et ambigebant *Bed.*, mirari coeperunt et confundebantur mente *e*, *cum* E^gr *εθαυμαζον και διηπορουν*. **illis**: eis *d* (*e*) *p*, ipsis *h*. quid nam W; quid *gig. Lucif.* **fieret** (γένοιτο *plur.*, *γενηται* D*): esset CS* (*corr.* S¹) T *gig. h p Lucif.*, factum esset D; *deinde* + istud CT, + hoc *p* (*Bentl.*), + de hoc *d*, *et* > illud esset *gig. Lucif.*, > *hoc* esset *h*, *et* + τοῦτο *gr.*; uult esse hoc *e*, > uult hoc esse *Bed.* (*cf.* ii. 12), *et θελοι ειναι τουτο* E.

25. aduenie |||| ens I; cum uenisset *d*; ardiens S. **autem**: uero *p*. nuntiab. T, nunciau. RSW𝔖𝔈; adnunt. *d*, renunt. *gig. Lucif.* **eis**: illis *gig. Lucif.* **quia** (ὅτι *gr. plur.*) *codd. vg. uett. plur.*: dicens *gig. p Lucif.*; dicens quoniam *h ut udtur*, *et gr.* λέγων ὅτι *min. pauc. sed nulli* λέγων *sine* ὅτι. posposuistis I* (pos *eras.*); misistis *h*. **carcere** (*gr. enim* ἐν τῇ φυλακῇ) ADF^cΘ*I(cer *sup. lin.*)KRV *dem.* (*Bentl.*), custodia *gig. Lucif.*: car-

Digitized by Google

in carcere sunt in templo
stantes et docentes populum
26 tunc abiit magistratus
cum ministris et adduxit
illos sine ui
timebant enim populum
ne lapidarentur
27 et cum adduxissent illos
statuerunt in concilio
et interrogauit eos princeps
sacerdotum
28 dicens
praecipiendo praecepimus
uobis ne doceretis
in nomine isto
et ecce replestis hierusalem
doctrina uestra
et uultis inducere super nos
sanguinem hominis istius
29 respondens autem petrus
et apostoli dixerunt
oboedire oportet deo magis
quam hominibus
30 deus patrum nostrorum
suscitauit iesum
quem uos interemistis
suspendentes in ligno
31 hunc deus principem et saluatorem
exaltauit

---

cerem BCF*GΘ^{c}MOS (c||arcerem)TUW *vg. c d p*, *et* custod*iam h* (*iudicante Berger*). *om.* **sunt** C. > in templo sunt T *gig. h p Lucif.* **populum**: plebem *e*.

26. habiit CR, abit D, cum abisset *d*. **magistratus** (ὁ στρατηγός): princeps *gig. Lucif.*, ipse praetor *d*, prefectus templi *p*; *item* + in templo *e cum* E^{gr}. > magistr. abit D. *om.* et *d e*. **adduxit** (abduxit *h*): adduxerunt OW; deducebant *d*, *item* ἤγαγον D* 1^{ser} (ἦγεν *uel* ἤγαγεν *rell.*). **illos**: eos D *d e*. **sine**: non cum *e gig. Lucif.*, *non* per *h*, *et gr.* οὐ μετά; cum *d et* μετα D*. uim IS *d p**, *cf. h* (uimettues ne forte lapiraretur a populo). timebat I. etenim *Lucif.*

27. **et cum** (qum R, quum Θ): cum autem *e gig. Lucif.*, cumque *d*; ut? (*conicit* quo *Corssen*) modo *h*; quos cum *p*. **adduxissent**: perduxerunt *h*. **illos**: eos CT *d dem. e gig. h Lucif.*; *om. p*; + et B. *om.* **statuerunt** *h*. in concilium M *Lucif.*; in conspectu concilii *h*. **et** *sec. om.* B^{c} *h*. interrogabit T. **eos**: illos *c*. **princeps** (principes *e lux.*) **sacerd.**: sacerdos *gig. Lucif.*, pontefix *d*; *gr.* ὁ ἀρχιερεύς, *sed* ο ἱερευσ D*. *libere* cepit (?) ad eos praetor dicere *h*.

28. **dicens** (*om. h*; *uide supra*): + nonne *e p Bed.* ('*in graeco*'), + non *h*; *et* + οὐ $\aleph^{c}$D (*non d*) EP *al. plur.* **praecipiendo** (pre. KRVW) **praecepimus** (pre. BKRVW) *cum* BCFGΘ^{c}KRUVW *vg. c dem. e* = παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν, *cf.* denuntiatione praecep. *d*, praecepto prae .... *h*, denunciatione denunciauimus *gig. p Lucif.*: praecipiendo praecipimus (pre. *bis* DMOS) ADΘ*IMO ST. **ne** (+ umquam *h*) **doceretis** (doceatis *e*): non docere *d p*. nomi S* (+ ne *sup. lin.* S^{1}). **isto**: hoc *d e p*, *et* > hoc nom. *gig. Lucif.*, > in hoc nom. doc. *h*. **et** *pr.*: *om. d cum* D^{gr}; uos autem *h*. **ecce**: cece G. **replestis** (πεπληρώκατε *uel* ἐπληρώσατε) *cum* B^{1}CD(replistis)GΘIMO*RS TUW *vg. c dem.* e^{c} *gig. Lucif.*, inplestis *d h*: repletis AB*FKO^{c}V *e** *p*. ierusalem OW *vg.*, iherus. CT; hierosolymam *h*. doctrinae uestrae *e*, > uestra doctrina D. **inducere**: introducere BFK R*VW *Lucif. semel*; adducere *d h*. supra *gig.* > super nos adduc. *h*. **sanguinem** (-ne *h*): animam O. **istius** (huius *d e p*) = τούτου *gr. plur.*: illius *gig. h Lucif. et* εκεινου D^{gr*}.

29. *Uersus ita habetur in d* obtemperare deo oportet magis quam honibus *cum* D^{gr}. respondentes I; respiticiens *arg.*; + *ras.* 2 *litt.* K. **et apostoli** (aposth. C): *om. h*; cum apostolis *p*; *deinde* + cum eo R^{2}. dixit *h*; dicentes *Lucif.*; + ad il*los h*. obedire ORW *vg.*, hoboed. C, obaed. M. hoportet C, oporte Θ; + sub interrogatione D^{mg}. > magis deo SU. **quam**: an *e etc.*, *uide infra*. *Interrogatiue legunt e gig. h Lucif. Bed.* ('*in graeco*') utrum oportet obaudire, deo an hominibus *gig. Lucif.* (>oboed. oport.), cui obaudire oportet deo an hom. *h*, oboedire oportet deo magis an hominibus *e Bed.*; *deinde* + at illi dixerunt deo DΘ^{mg} *Par. lat.* 202. 342*. 343. 11932, + at ille dixit deo *gig.*, + ille aut*em ait deo h*.

30. + *ad init.* et dixit petrus ad eum *h*, + et petrus ait ad illos *gig.*, + respondit autem petrus DΘ^{mg}, + petrus uero respondit ad eos *d*, *cum* D^{gr} *ο δε π. ειπεν προσ αυτουσ*. nostrum *e*; *om. Aug.* (x. 28). suscitabit T, suscetauit S; excitauit *Iren.* (*Mass. p.* 195); + hunc Θ; + puerum suum *e et* E^{gr} *Bed.* ('*in graeco*'). ihesum *e*. **uos**: + quidem S; + adprehendistis et *Iren.* **interemistis**: interfecistis D^{mg} *d p Iren. Aug.*; *gr.* διεχειρίσασθε. suspensum *d*.

31. **principem** (ἀρχηγόν): ducem *d*. salbatorem T. > princ. et salu. deus *vg.*; > princ. deus et salu. *h*. **dextera** (τῇ δεξιᾷ): gloria *p Iren. Aug.*, maiestate *gig.*, caritate (*pro* clar.) *d*; τη δοξη D*. **ad dandam** (dan||dam I) = τοῦ δοῦναι $\aleph$*B: dare *d e h p Iren. Aug. et om.* τοῦ *gr. plur.* penitent. CIOU, penitenc. RSW, poenitent. DM *vg.* > paen. dandam *gig.* **israhel** (τῷ

Digitized by Google

dextera sua
ad dandam paenitentiam israhel
et remissionem peccatorum
32 et nos sumus testes horum
uerborum
et spiritus sanctus quem dedit deus
omnibus
oboedientibus sibi
33 haec cum audissent dissecabantur
et cogitabant interficere illos
34 surgens autem quidam
in concilio pharisaeus
nomine gamalihel
legis doctor honorabilis
uniuersae plebi
iussit foras ad breue homines fieri
35 dixitque ad illos
uiri israhelitae adtendite
uobis super hominibus istis
quid acturi sitis
36 ante hos enim dies extitit
theodas dicens se esse aliquem
cui consensit uirorum numerus circiter
quadringentorum

Ἰσραήλ) *codd. plur.* (*sed aliqui per compendium scribunt*), srahel C, hisrael D, histrahel *e*, istrahel *d*, istrael *k*, *uide ad Ioh.* i. 31 : israeli W *vg. dem.*; in israhel S. remisionem G*. **peccatorum** : *om.* *k*; + in ipso *d*, in eo *p*, in illo *Aug.*, in se *h*; + *εν αυτω* D*.

32. **nos** : + ipsi *d*, + quidem *h*, + omnes *p*; + in eo *Iren. cum gr.* B (*qui om.* ἐσμέν) 69*. 100. 105. **sumus testes** *codd. paene omn. vg. c dem.* (sumus eius te. *e cum gr.* D^{2}EHP *al. plu.*) *et gr. paene omn.* : > testes sumus AO *Tisch. d gig. h p* (testes eius su. *p**) *Iren.* (*om.* sumus *codd. opt.*) *Uig.* (*Uarim.*) *cum gr.* A; *deinde* + omnium *d h p* (et omn. *p**) *cum* D^{gr}. *om.* **uerborum** *p*. > uerborum horum M *d e gig. h* (u. istorum) *Iren.* (sermonum hor.). spiritum *d e*; + autem *e cum gr.* D^{2}EHP *al. pler.* sanctum *d e*; sancti O *k p**. **omnibus** *contra graecum codd. vg. c dem. p cod. tepl.* : *om.* *d e gig. h Iren. Uig. Bentl. cum gr. et uerss. rell.* **oboedientibus** (τοῖς πειθαρχοῦσιν) *codd. vg.* (hoboed. C, obed. ORW *vg.*) *c dem. e p*, *et* hiis qui obtemperant *d* : credentibus *gig. Iren. Uig.*, eis qui [credunt] *h et sic syr. et aeth. apud Walton.* **sibi** : *om.* S; ei *d Iren.*, in eum *h*.

33. **haec** (hec SW) **cum** (quum Θ) **audissent** (audiiss. D, audirent *k*; dixissent Θ) : ad illi audientes *d e p*, audientes autem *gig. Lucif.*; *deinde* + haec *e gig. Lucif.*; + uerba *h*, + sermones hos *p*; *graeci plur.* οἱ δὲ ἀκούσαντες (ἀκούοντες P *al.* 20); + ταῦτα E 28 *sah.*, + τὰ ῥήματα ταῦτα 137. 180 *syr. pesh. et harcl.* (*cum**). **dissecabantur** (dissicab. G*Θ*O, disecab. D, dissiceb. F) = διεπρίοντο : fremebant CT *gig. p Lucif.*, dirrupiebantur *h*, discruciabantur *d*; + cordibus suis S. cogitabat K; cogitabantur *e*. **interficere** : perdere *h*. **illos** : eos COT *d e h p*, *et* > eos occidere *gig. Lucif.* *om.* **et cogit. interf. illos** S.

34. exsurgens G *gig. p*; cum surrexisset *d*; exurrexit *h* (*et infra* et iussit). *om.* **autem** O. **in concilio** (ἐν τῷ συνεδρίῳ *plur.*) : de concilio *e h p et* ἐκ τοῦ συνεδρίου D (*non d*) E; + eorum *e cum* E^{gr}; + princeps *w*. phariseus IMRSW, farisaeus G, farisseus D, fariseus O; phariseorum *p*. > de conc. faris. quidam *h*. **gamalihel** (Γαμαλιήλ, *cf.* emmanuhel *etc. et uide ad Mt.* i. 1) BCF (gamilihel) ΘIKMRSUVW *e lux.* : gamaliel ADGOT *vg. c d gig. h p*; + qui erat *h*. **doctor** + et *h*. **honorabilis** (τίμιος) : acceptus *h p*, carus *gig.*; + uir W *cor. uat.* ('*grecus, antiqui*'). uniuerse C (hun.) RW, -si O, -so *p*; totae *h*, omni *gig.*, apud omnem *d*. plebae S, -ui O* (*corr.* O^2); populo *gig. p*, populum *d*. foris *p*. **ad breue** (e *sec. in ras.* M; breui S, -uae K, -uem I, -bem F^1) = βραχύ *uel* βραχύ τι *gr.* : modicum DO *e p* minimum *h*, pusillum CT *d gig.* **homines** (hominis S) *codd. plur.* (*et* A*) *vg. c dem. p et gr.* ℵAB 80 : apostolos A^{1}C(aposth.)DOT *d e gig. h cum gr.* DEHP *al. fere omn.*; *om.* *h*. **fieri** *codd. plur. vg. c dem. e p* : facere *d*, *graeci enim* ἔξω . . . ποιῆσαι; secedere CDOT *gig.*; duci *h*; *praeterea* > pusillum foras CT, > pusillum apostolos foras *gig.*, > apost. foras pusillum *d et* D^{gr}, > modicum foras apostolos *Par. lat.* 11533; > apost. mi*nimum* *d*uci interim foras *h*.

35. **dixitque** (et ait *h*) = εἶπέν τε : dix. autem *e et* εἶπεν δέ C (*non* E) 13. 58. **illos** (eos *e p*) : totum concilium *h*, principes et concilium *d cum* D^{gr} *sah.* *τους αρχοντασ και τουσ συνεδριουσ*. israhelite MR, isrhaelite *p*, hisrahelitae D, istrahelitae *d*, srahelitae C, hisrłite W. attendite KRUW *vg. Tisch.* -**ite** . . . **theodas** (36) *in ras. scr.* Θ^1. **uobis** : se ipsis *e*. **super** (ἐπί) *codd. plur. vg. c d dem.* : ab (*απο* E) CDΘ^{1}T *gig. p*, de *e k*. > istis homin. *d*. qui^d I. hacturi CR. estis D, *et* > estis acturi *e gig.* (facturi) *p et gr. est* τί μέλλετε πράσσειν; *item* > quidnam incipiatis agere *d*, > quid de istis hom. *agere* *i*ncipiatis *h*.

36. *Inc.* nomen (*pro* nam *uel* enim?) ante hoc tempus *h*. **hos enim** *codd. plur. vg. uett. plur.* : > enim hos ADMO *p Tisch.*; *gr.* πρὸ γὰρ τούτων τ. ἡμ. exstitit O, extetit B^{1}KV, exste. D, extedit S; surrexit *d e h Hieron.* (*Uall.* vii. 729), *et gr.* ἀνέστη. **theodas** *plur.* (o *sup. lin.* R) : teodas D *p*, theonas F; theudas *d e et* Θευδᾶς *gr.*; *item* +

Digitized by Google

qui occisus est et omnes quicumque
credebant ei dissipati sunt
et redactus est ad nihilum
37 post hunc extitit iudas
galilaeus in diebus professionis
et auertit populum post se
et ipse periit et omnes
quotquot consenserunt
ei dispersi sunt

38 et nunc itaque dico uobis
discedite ab hominibus istis
et sinite illos
quoniam si est ex hominibus
consilium hoc aut opus
dissoluetur
39 si uero ex deo est non poteritis dis-
soluere eos
ne forte et deo repugnare

---

quidam *h, et* > quidam th. CT; *deinde* + magus ΘR^{1} (*qui et erasit* **dicens**) *w*. **se esse aliquem** *codd. plur. vg. cor. uat. c gig.* (quendam), *et* se esse (*sine* **aliq.**) *h*: > esse se aliquem AGΘ(aliquid)IO *Tisch. dem. lux. p*; > se aliquem esse SU, > quemdam se esse *Hieron.*, > esse aliquem se *e et gr.* *εἶναί τινα ἑαυτόν*; *deinde* + magnum B^{1}CDG^{2}ΘIT *d e gig. h Hieron.*, + magum W, *et* + *μέγαν* A^{2}E *al.* 20 *syr. pesh.*, *forsan ex* viii. 9; > esse quendam magnum ipsorum *d et ειναι τινα μεγαν εαυτον* D. **consensit**: r̄sensit V* (c̄sensit V^{rec}), consentit D; adsensum est *d*, sensit *h*; appositi sunt *Hieron.*; *graeci προσεκλίθη uel -κλήθη plur.*, *προσεκολλήθη* 13 *al.*, *προσετέθη* 15. 18. 36. **uirorum numerus** (*ἀνδρῶν ἀριθμός* ℵABCE *min.*) *codd. longe plur.* (numero I) *c dem. e*: > numerus uirorum AD *vg. Tisch. d* (numeri) *gig. h* (n. hominum) *p et ἀριθμὸς ἀνδρῶν* DHP *al. pler.*; *om.* **numerus** O; uiri *Hieron.* **circiter**: quasi *d e p Hieron.*, non minus *h*. quadrigentorum D; tria millia *Hieron.* **qui** + postea CT *gig.* hoccisus C, occissus D; interfectus *d e*, *iugulatus h*, dissolutus *p*. **quicumque** (*ὅσοι*) *codd. paene omn.* (qui cum eo G*, *corr.* G^{rec}; quicunque W) *c dem. lux.**, quodquod *d*: qui AIMS *vg. Tisch. e gig. h p*. **credebant** (*ἐπείθοντο*): consenserant *e h* (> ei consens.); obtemperabant *d*. **ei** + et D. **dissipati** (*διελύθησαν*): dispersati D, dissoluti *e* (-luisti*) *gig. p*, con*fusi h*. *om.* **dissip. sunt et** *d et* D^{gr} (*sed* D^{gr} *habet καί*). **redactus est** *codd. longe plur. et* Θ^{mg} *contra graecum*: redacti sunt (*ἐγένοντο εἰς οὐδέν*) *dem. p*^{2}, macti sunt *e, cf. uett.* facti sunt nihil *d*, > nihil sunt facti *h*, n. effecti sunt *gig.*; redacti (*sine* sunt) Θ* *vg. Tisch. c*. *om.* **et red. est** *p**. **ad**: in *e p*. nichilum BTW, nihelum D.

37. **hunc** + deinde *h*. exstitit O, exstetit D, extetit KV, stedit S; surrexit *d e gig. h Hieron.*, exsurrexit *p*. indeus O*, iud O^{c}. galileus CDIMORSUW. **professionis** (*ἀπογραφῆς*): professionin I*, possessionis B* (*corr.* B^{1}I^{1}); proctionis *e*, census *h Hieron.* (>in diebus ce. iud. gal.), census cessaris D^{mg}; *ipse Bed. maluit* conscriptionis census. **auertit**: conuertit *h*, abduxit *gig.*, adduxit *p*, seduxit *e*, alienauit *d*. **populum**: plebem *e h*; + multum *gig. p et gr.* A^{2}CDHP *al. pler. et* > multam plebem *e h w cum gr.* E *min.*; *item* > post se populum M *gig.* **ipse** (ipe *lapsu* D): ille *d e h p*; *om. gig.* **periit**: dissolutus est *p*. *om.* **et** *tert. h*. **omnes** *om. d gig. h p et gr.* D 95. **quotquot** (*ὅσα*) *codd. vg.*, quodquod CF* ST, quod I, quicumque *p*: qui *d e gig. et οἱ* C$^{*\,et\,3}$. **consenserunt** (*ἐπείθοντο*): obaudierant *e*, hobediebant *p*, credebant *d gig. et* > ei cre*dider*ant *h*; *uersu* 36 *uertitur* **credebant**. **ei**: illi *d gig.* **dispersi sunt** (*διεσκορπίσθησαν*): dissipati s. D *p*; persecutiones habuerunt *h*.

38. *om.* **et** *ad init.* CT *h*. **nunc itaque** (*τὰ νῦν*): *om.* **itaque** G *e gig. p Bentl.*; nunc autem *h*; quae nunc *d*; + fratres *d h cum* D^{gr}. discidite S. **hominibus** *pr. sup. lin.* I; uiris *p*. **istis**: his *p*, is *e*. sinete K; dismittite *d*. **illos**: eos *d e gig. p*. >ab istis ho. recedatis et *eos dim*ittatis *h*; *deinde* + non coinquinantes manus uestras *e Bed.* (‘*in graeco*’), + et non maculetis ma. ue. *h*, *cum* E^{gr} *μη μολυνοντεσ τασ χειρασ υμων*; + non coinquinatas manus *d et* + *μη μιαναντεσ τασ χειρασ* D^{gr}. **quoniam si**: quia si *gig.*, quia sic *d*, *uide ad Ioh.* xxi. 22. **est**: *om.* D; erit *d* (*uide R. Harris*, ‘*Stud. in cod. Bezae*’ *p.* 33). **ex**: ab *d gig.* > ex hom. est CT (*gig.*). **hoc**: istud *c d e*^{c}, istum *e**. > hoc cons. *gig.* **aut**: uel *gig. p*. hopus C; + hoc *d e* (*Bentl.*), + istud *gig.*, *et gr. est ἡ βουλὴ αὕτη* (*om. αὕτη* HP *al.* 40) *ἢ τὸ ἔργον τοῦτο*. desoluetur DO, dissoluitur S; destruetur *d*. *libere h* quo*niam si* haec potestas humani uoluntatis est disso*luetur uir*tus eius.

39. **uero**: autem *d e h*; *deinde* + haec potestas *h*. **ex**: a *d*. **deo** *pr.*: dei uoluntate *h*. **est non** *in ras. scr.* B. **poteritis** (*δυνήσεσθε* ℵBCDE *al.*) *codd. plur.* (-etis K*, *corr.* K^{1}) *vg. uett.*: potestis FOSU *et δύνασθε* AHP *al. plu.* desolu. O, dissolb. C; destruere *d*. **eos** (*αὐτούς* ℵABC^{2}DE *al.*) *codd. plur.* 𝔓 *cor. uat.* *uett. plur.*, illos Θ *h*: illud G^{mg} SU𝔖ℭ *cor. uat. mg. c dem. lux. et αὐτό* C*HP *al. plu.*; *om.* OϚ *et edd. antt. plur.*, *exc. Sacon* 1519; + neque uos neque principes (magistratus *e*) uestri (uiri *dem.*) D *dem. e gig. Bed.* (‘*in graeco*’) *cum* E^{gr}; + nec uos nec imperatores nec reges *d*, + neque uos neque *principes* ac tyranni *h et* + *ουτε υμεισ ουτε βασιλεισ ουτε τυραννοι* D^{gr} *syr. harcl.* (*cum* *); *deinde* + discedite ergo ab hominibus istis *d*, + abstinetis itaque uos ab is. ho. *h*, + abstinete ergo uos ab eis *dem. w*, *et* + *απεχεσθε* (-*θαι* D) *ουν απο*

Digitized by Google

inueniamini.
Consenserunt autem illi
40 et conuocantes apostolos
caesis denuntiauerunt
ne loquerentur in nomine
iesu et dimiserunt eos
41 et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii
quoniam digni habiti sunt
pro nomine iesu contumeliam pati
42 omni autem die in templo
et circa domos non cessabant docentes
et euangelizantes christum iesum.
VI. 1 In diebus autem illis
crescente numero discipulorum
factus est murmur graecorum aduersus hebraeos

των ανθρωπων τουτων D *syr. et fere* 33^{mg}. 180. **forte**: quando *e p*. **et**: etiam *gig.*; *om.* O *d p cum* D^{gr}. **deo**: a deo O; aduersus deum *h*. repugnantes *d e gig. p Bed.* ('*quidam*') *Bentl. cf. h infra.* **inueniamini** (-emini Θ) = *εὑρεθῆτε*: uideamini CMTϛ *c*, *cf. ad Mt.* ii. 11, *Lc.* ii. 16, xxiv. 24. > inueniamini *pugnantes h*. **consenserunt** (conserunt DS*) **autem** (itaque *d gig. h*) = *ἐπείσθησαν δέ*: suasi sunt au. *p*, qui consentientes *e*. ei *e gig.*, ab eo *p*. *Inc. u.* 40 **consenserunt** *Tisch. T. G.* 8, *W. H.*; *nos Stephanum ed.* 1555 *sequimur.*

40. **et** *pr. om.* M* (+*mg.*). uocantes I *gig. Lucif.*, cum uocasset *d*; uocauerunt . . . et *e h*; *inc.* et uocatis apostolis cesisque *p*. apostholos C; apostolus F*. cesis KS, cecis VW; caesos D (cess.) *e gig. h Lucif.*; + eos *e gig. Lucif.*, + eis CT *d*, *et* + *αυτουσ* E^{gr}. **denuntiauerunt** (denunc. RS W𝔖𝔈, denuntiab. T; praeceperunt *d*, praecipibant *e*) = *παρήγγειλαν*: + eis W. **ne**: + omnino Mϛ𝔖𝔈 *dem. lux.**, + amplius *p*, *sine auct. graeca*; + apostoli W. loq^u^erentur I; + hamplius CT; + ulli *e cum* E^{gr}, *cf. et gig. h Lucif. infra.* **ne loquerentur**: non loqui *d*. ihesu C *e*. **et dimiserunt** (dem. S, dimiss. D) **eos** (illos R*): *om.* G *cum gr.* ℵABC. > dimis. praecipientes ne loq. in nomine iesu ulli hominum *gig. Lucif.*, > dimis. eos praecip. ne umquam loq. alicui in nomine ihu *h*; *sine auct. graeca.*

41. **et illi quidem** (quidam M) **ibant** *codd. vg.* = *οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο*, *cf. et uett.* illi ergo (igitur *e*, autem + dimissi *h*) ibant (abierunt *h*) *e gig. h Lucif.*: apostoli uero ibant *d*, apostoli igitur abierunt *p*, *et οἱ μὲν οὖν ἀπόστολοι ἐπορ.* D 180 *syr. harcl.*; tunc caesi exierunt apostoli *Ambrst.* 231, *cf.* qui caesi gauisi sunt *etc. Auct. qu. ex utr. T.*, *q.* 119. *om.* **gaud.** O. **a**: e *h*. conpectu G. **quoniam**: quia *d p*, quod *gig. h Lucif.* **habiti** (habeti D, abiti T): ha *in ras. longa scr.* B. **sunt**: essent CT *h*. **iesu** (*Ἰησοῦ uel τοῦ Ἰησ.* 5. 13. 15. 18 *al.*) *codd. paene omn. vg. uett. plur.*: domini DΘ *Bas.* (*eth.* 285); christi CFT *p cum gr.* 4. 31. 38 *al.*; domini ihesu *e cum* E^{gr} *al. plus* 10 *syr. harcl.*; *om. d* (*Bentl.*) *cum gr.* ℵABCDH P *etc. Lucif.* > pro nomine (+ iesu *etc. uide supra*) digni habiti sunt (d. habitati sunt *d*, dignati ssent *e*) *d e gig. p Lucif. cum gr.* DEHP *al. pler.* contumiliam DS, contumelia I *lux.* > ignominias *pati in nomine* ihu *h*.

42. **omni** (omnem *e*) **autem die** (diae C, diem *e*) = *πᾶσαν δὲ ἡμέραν* D 26. 105: omnique die *p*, omni quoque die *Iren.* (*Mass. p.* 195) *et πᾶσάν τε ἡμ. gr. plur.* **circa** (cir^c^a Θ) **domos** (-us DV) *contra graecum, sed uide ad* ii. 46: per domos CT, circa domo I, in do*mibus h*; in domo *Iren.*; domi *d gig. Lucif.*; domos *p** (+ circa p^2); *gr. κατ' οἶκον.* cessebant K, caessabant C. > non cessabant in templo et circa domos *vg. edd. ant. plur.* **et** *sec. om.* Θ. aeuangelizantes S, aeuuangeliz. R, aeuanguelitz. D; benenuntiantes *e p*, *ad*nuntiantes *h*; euangelizare Θ. **christum iesum** (*τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν* ℵAB *etc.*) *cum* BDFGΘIKR(xpistum ihesum)VW *vg.*: > iesum christum AOSU *c e* (ihiesum) *p cum gr.* EHP *al. plu.*; christum (*om.* **iesum**) M; dominum christum ihesum C *gig.*, dominum iesum christum T *d h p et τὸν κύριον Ἰησ. Χρ. gr.* D *sah. syr. pesh. aeth. pp.*, *et* dominum nostrum iesum christum *Lucif.*; christum dominum *dem.*; christum iesum filium dei *Iren.*

VI. 1. **in diebus autem illis** (ipsis CT, istis *d e*) *codd.* (*et* G^2) *et vg.* = *ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις* C^3 47*. 73, *cf.* in d. autem his *p*, *ἐν δὲ ταῖς ἡμ. ταύταις gr. plur.*, in diebus his G*: > in his ergo diebus *gig.*, *cf. εν δε ταυταισ ταισ ημ.* D^{gr}. **crescente numero discipulorum** (-polorum S) = *πληθυνόντων τῶν μαθητῶν*: cum esset multitudo discipulorum *gig.*, cum abundaret turba dis*centium h*, cum multiplicarentur discipuli *p*, multiplicantibus discipulis *d*, multiplicantium discipulorum *e*. **factus** (*etiam* murmur *masc. gen. apud Varr. et Prisc.*) *codd. plur.* (*et* F*) *e t cor. uat.*: factum ACF^1IOTW *vg. c dem. gig. Bentl. Tisch.*; facta (*sed uide infra*) *d h p*. *om.* **est** B* (+ B^1). murmor S, mormur D; murmuratio *d e*, musitatio *p*, contencio *h*; *gr. γογγυσμός.* **graecorum** (*τῶν Ἑλληνιστῶν*) CFΘK *vg.*, grecorum *codd. rell. et* G^2: quae ex grecis erant *d*; congregantium G* *ut udtur.* aduersos K; ad *e p*; *gr. πρός.* **hebraeos** BFΘK *vg.*, hebreos $AGMORSTU^1VW$, haebr. C, ebreos DIU*: iudaeos *t*. **eo quod** (*ὅτι*) $ADΘIMOR^2W$ *vg. dem.* (*h*) p^2 *t Bentl.*, e quod *e*: quod BCFGKR*STUV *c d gig.*

Digitized by Google

eo quod despicerentur in ministerio
cotidiano uiduae
eorum
2 conuocantes autem duodecim
multitudinem discipulorum dixerunt
non est aequum nos derelinquere
uerbum dei
et ministrare mensis
3 considerate ergo fratres
uiros ex uobis boni
testimonii septem
plenos spiritu et sapientia
quos constituamus
super hoc opus
4 nos uero orationi et ministerio uerbi
instantes
erimus
5 et placuit sermo coram
omni multitudine
et elegerunt stephanum
uirum plenum fide
et spiritu sancto
et philippum et prochorum

*lux. p**; quia *d.* **despicerentur** (*παρεθεωροῦντο*) FIKORTUW *vg.*, disp. ABCDGΘMSV: discupiuntur *d.* cottidiano GIU, cotdid. S, quotid. T *vg.*, quotdid. Θ; diurno *d.* uidue W. **eorum**: ipsorum *d.* > desp. uid. eorum in minis. cot. *t*, > uid. eorum in minis. cot. desp. *gig.*, *et libere* in cot. minis. uid. graec*orum* a ministris hebraeeorum desp. *h.* *ad fin. uers.* + in ministerio haebreorum *d cum* D^gr^.

2. **conuocantes** (uocantes *e*) **autem** (igitur *p*, itaque *d*) = *προσκαλεσάμενοι δέ* (*sed om.* *δέ* D*): et conuocauerunt *h Cypr.* (*Ep.* 67. 4), *cf.* et uocauerunt *syr. pesh.* **duodecim** (XII W): *om. gig.*; illi duodecim *h Cypr.*; + apostoli *gig. p t*, *et* > apostoli ·XII· D. multitudinis BS; -num O* (*corr. m. rec.*); totam plebem *h Cypr.* **discipulorum** + et *h Cypr.* **dixerunt** (dixit O): + ad eos *d et* D^gr^; + eis *h Cypr. sah. syr. pesh.* non + enim *d* (*non* D^gr^). **est aequum** (equum BOTW) *codd. et vg. contra ord. gr. ἀρεστόν ἐστιν*, *cf.* est placitum *p*, est bonum *Orig. int.* (*Del.* iii. 753) *Aug.* (iii. 2. 774): > aequum est *Bentl.*, placitum est *e*; placet *d gig.* **nos** (*ἡμᾶς* ℵABE HP *etc.*): nobis *d gig. h* (uobis) *p et ἡμῖν* CD; *om. Orig. int.* **derelinquere** (diri. D; relinquere CT *Aug.*, reliquisse *h*) **uerbum dei et** (*om.* D): relicto (derelicto *d*) uerbo dei *d gig.*; relinquentes uerbum dei *p Orig. int.*, *et* > relinquentes nos uerbum dei *e* (*cum* E^gr^ 13. 180); *gr. κατλείψαντας τὸν λ. τοῦ θεοῦ.*

3. *Inc.* quid est ergo (> ergo est *d*, est igitur *p*) fratres *d h p*, *et τι ουν εστιν αδελφοι* D. **considerate** (cōsyd. Ϛ) = *ἐπισκέψασθε*: eligite C (ael.) T *gig. Orig. int.*, *Auct. qu. ex utr. T. q.* 101; prospicite *d t*, exquirite *h*; *ἐπισκεψώμεθα* B *apud Latinos non redditur.* **ergo** (*οὖν* CEHP *al. plur. sed δέ* ℵB) *codd. et vg.*, itaque *d*, igitur *e*: *om. h p cum* D^gr^. *om.* **fratres** *hic d h p cum* D^gr^; *plane om. Orig. int. cum gr.* A. 13. **uobis** + ipsis *gig. h p t et υμων αυτων* D^gr^. > ex uobis fratres (*om. d*) uiros SU *d*, > ex uobis ipsis homines *h*, *et εξ υμ. αυτ. ανδρασ* D^gr^; *item om.* **uiros** *Orig. int.* **boni testimonii** (testimoni OU; testamenti D*) = *μαρτυρουμένους*: testimonio bono *d*, bonum test. habentes *p t*, testificationem habentes *e*, probatos *h*; *om. Orig. int.* **septem**: ·UII· DW. > ex bobis ips. bonum test. hab. sept. uiros *t.* pleni I. **spiritu** *sine add.* ACFGΘIMOT* *d gig. p et gr.* ℵBC^2vid^D 137. 180: + sancto BDKRST^rec^UVW *vg. c dem. e h t Bentl. et gr.* AC*EHP *etc.* sapiencia RS, -tiam I, -tiae O *e*; + domini *h* (*et* + domini *post* spiritu *syr. pesh.*). **constituamus** (s *pr. sup. lin.* I) = *καταστήσωμεν* HP *etc.*: *καταστήσομεν* ℵABCDE *etc. non redditur.* **super** (supra *gig.*) **hoc opus** (hop. C) = *ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης*: in hanc rem *p*, in hunc usum *e* (> us. hunc) *h Orig. int.*; in negotio hoc *d*, in hoc ministerio *t.* *Libere Auct. quaest.* 101 'eligite ex uo. quos constituamus deseruire mysteriis ecclesiae.'

4. **uero**: autem *d e gig. h t Orig. int.*; + sumus *d*, + *εσομεθα* D. oracioni R; oracione S, -tione *d.* *om.* **et ministerio** *h.* **orat. et min. uerbi**: uerbo dei *Orig. int.* **instantes erimus** (her. C) *codd. vg.* = *προσκαρτερήσομεν* ℵABCP *etc.* (*sed -σωμεν* EH *al.*), *cf.* adse*uerantes* (?) erimus *h*, > erimus adseruientes *gig.*, intenti erimus *Orig. int.*, perseueramus *d*: *contra* D^gr^ *προσκαρτερουντεσ* (*post εσομεθα*); > erimus orationi et uerbo deseruientes *t.*

5. **placuit** + hic *gig.* **sermo**: uerbum *e p*; + hic *d*, + iste *h*, *et ο λογοσ + ουτοσ* D *sah. syr. utr.*; *cf.* placuerunt hec uerba *t.* **coram** (quoram IR) **omni** (uniuersa *e p*; *om.* S) **multitudine** (plebe *t*) = *ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους*: in conspectu omni multitudini discipulorum *d*, in consp. o*mnium* discentium *h*, *et* + *των μαθητων* D. aelegerunt C. stefanum DFGST, stepfanum O. **uirum**: *om.* D *p*; hominem *h.* **fide** (fidei *d e*) **et**: *om.* I; + sapientia et *t.* sancti *d.* > sancto spiritu *h.* **philippum**: phylippum V, philyppum C, filippum GT, pilipum D. *om.* **et phil.** R* (+ R^2^). **prochorum** (*Πρόχορον*) *cum* ACIO (prochonum) *vg.*: procorum BDGΘKMRTUVW, procurum S; proculum *h*; *om.* **et proch.** F. **nicanorem** (-norum I, -nonem O, necanorem D): nichanorem CR. **timonem** (*Τίμωνα*) ADGΘOS^1^TU^1^ *vg.*, *et* thimonem CIMR^1^W: timotheum *sine auct. graeca* BFKS*

Digitized by Google

et nicanorem et timonem
et parmenam et nicolaum
aduenam antiochenum
6 hos statuerunt ante conspectum apostolorum
et orantes inposuerunt
eis manus
7 et uerbum dei crescebat
et multiplicabatur
numerus discipulorum
in hierusalem ualde
multa etiam turba sacerdotum oboediebat fidei.
8 Stephanus autem plenus
gratia et fortitudine
faciebat prodigia et signa
magna in populo
9 surrexerunt autem quidam
de synagoga quae appellatur
libertinorum
et cyrenensium et alexandrinorum
et eorum qui erant a cilicia
et asia
disputantes cum stephano

(U* *forsan*) V, thimotheum R*; simonem *h*. **et parmenam** (parmena W, parmanam D): *om*. S. **et nicolaum** (nicholaum RW, nicholahum C, niculeum D): *om*. I* (+I^1). **aduenam**: proselytum *d h t et gr*. προσήλυτον; *om*. I; *ubi* προσήλυτος *est in Test. Uet. iuxta LXX*. (= *Hebr*. גֵּר *uel* גּוּר), *usurpatur ab Hieronymo fere quinquagies* aduena, *decies septies* peregrinus, *bis tantum* colonus, *et quater* proselytus. *In N. T.* προσήλυτος *quater tantum occurrit*; *Mt*. xxiii. 15 *et Act*. ii. 10 = proselytus; *hic et* xiii. 43 *est* aduena. Aduena *etiam ab Hieronymo usurpatur Act*. ii. 10, xvii. 21 = ἐπιδημῶν, vii. 29, *Eph*. ii. 19, 1 *Pet*. ii. 11 = πάροικος, 1 *Pet*. i. 1 = παρεπίδημος; *in* 1 *Pet*. ii. 11 παρεπίδημος *est* peregrinus. **antiochenum** ABC (hant.)GΘKMVW *vg*., antiocenum ITU, anteocinum S, anteohhenum O, anthiocenum F, anthiochenum R: antiochum D; antiocensem *d h p*, -chensem *e gig*., anziozensem *t*; *gr*. Ἀντιοχέα.

6. **hos statuerunt** (*contra gr*.) *codd. et vg*.: quos statuerunt *d e gig. t* = οὓς ἔστησαν *gr. plur*.; hii steterunt *p* = ουτοι εσταθησαν D *sah. syr. pesh*. **ante** (hante C; in *d e p*) **conspectum** (conspectu S *d e p t*) **apostolorum**: ante apostolos *gig. h*. **et orantes** (hor. C): et cum orassent *gig. p*, cumque orassent *d*; *gr. plur*. καὶ προσευξάμενοι *sed* οιτινεσ προσ. D^{gr}. imposuerunt KU *vg*.; superposuerunt *d*; *gr*. ἐπέθηκαν. **eis**: illis *gig*. **manus** *in ras. scr*. R. > manus eis inpos. *t*.

7. **et uerbum** (sermo *t*) = καὶ ὁ λ.: uerbum autem *gig*. **dei** (τοῦ θεοῦ ℵABCHP *etc*.) *cum* AC DGΘI*MOT𝔓 *dem. gig*.: domini (τοῦ κυρίου DE 180. *syr. harcl*.) BFI^1KRSUVWϚ𝔖ℭ *c d e h p t Bentl. Orig. int*. (*Del*. ii. 131). ad*cresce*bat *h*. multiplicabantur *h*; amplificabatur *t*. **discipulorum** (τῶν μαθητῶν): *sequitur ras*. 4 *litt*. I; discentium *e h t* (dic.), *etiam* των μανθανοντων E. **in hierusalem** (iher. C, ier. W *vg*.): iherosolimys *t*; *om*. *h*. **ualde**: *sequitur ras. circa* 3 *litt*. U; uehementer *e gig. p*; nimis *d* (*h* ?). > ualde numerus discip. (*deinde iterum* ualde *sed expunct*.) in hier. O. **multa etiam turba** (πολύς τε ὄχλος): multa enim t. R, m. uero t. *e p*, multaque t. *d*, magna autem t. *h*, nam mul. t. aetiam *t*. **sacerdotum**: in templo *h*. **oboediebat** (hoboed. C, obaed. M, obed. OR^cW *vg*., obaudiebat *e gig*.) = ὑπήκουεν AE *min*.: obediebant R* *cum d* p^2, *et* obandiebant *p**, audiebant *h* = ὑπήκουον *gr. plur*.; oboedient I.

8. **stefanus** DGOST. **autem**: uero *d*; *om*. I g_2. **gratia** (-cia S, -tiam I *h*) = χάριτος ℵABD *etc*.: + et fidei *e et* + και πιστεωσ E^{gr}; πίστεως (*sine* χάριτος) HP *al. plur. non autem latt*. **et** *pr*.: ac *e*. **fortitudine** (fortudine G) *codd. plur. et vg*. = δυνάμεως: uirtute CT *d e* g_2 *gig. h t*; ueritate *Gaudent*. (*Serm*. 9); spiritu sancto *Aug*. (v. 1268). **faciebat** + s A* (*sed eras*.). **prodigia** (prodi‖gia S) = τέρατα: portenta *d*. **et signa magna**: *om*. magna D *h cum gr*. 6^{lect} *syr. pesh*. ar^e. > signa et prod. magna *e* g_2 *gig. p Gaud. et gr*. E 40. 96; > signa mag. et prod. *t*. **in**: coram *h*. **populo**: plebe *h* (-bem) *t Aug*.; *deinde* + in nomine domini (*om*. *h*; + nostri *Bed*.) iesu (ihesu *e*) christi *e* g_2 *gig. h Bed*. (*retr*. '*in graeco*') *et* + εν τω ονοματι του κ̅υ̅ ι̅υ̅ χ̅υ̅ E; + per nomen dom. (+ nostri *t*) iesu christi *d p t Aug. et* + διὰ τοῦ ὀνόματος (τοῦ) κυρίου Ἰησ. Χρ. D *min*., + per nomen domini *syr. harcl*. (*cum**).

9. **surrexerunt** (exsurr. g_2 *gig. h p*) **autem** = ἀνέστησαν δέ: aduersus quem surrexerunt (insurr. *t*) *e t et* καθ ο ανεστησαν E. **quidam** + qui erant *d cum gr. plur*. τινες τῶν ἐκ τῆς σ. (*sed om*. τῶν ℵ). **de**: ex *h*. sinagoga MRSTUW; conuentione *e p*. **quae** (que DI, qui *p*) **appellatur** (apellatur M* R *t*, appellabatur M^1U*WϚ *arg. e*; dicitur *d h p*) = τῆς λεγομένης BCDEHP *al. pler*.: eorum qui dicuntur g_2 *gig. et* τῶν λεγομένων ℵA *min*. libertini g_2 *gig*. **et** *pr*. + de g_2 *gig*. **cyrenensium** *codd. plur*. (cyrinensium O *arg. e*, cirinensium S, cirenensium MT p^2, cerinensium D, sirenensium W) *et vg*.: cireneorum *p**, cyrenium *gig*.; alii cyrenaei *h*; *gr*. Κυρηναίων. **et** *sec*. + de g_2 *gig*. alexsandrinorum S; ab alexandria *h*. **eorum qui erant** (sunt *d*): *om*. *e h t*, *sed* E^{gr} *habet* τῶν. *om*. a *h*. cylicia D, cilichia C, cilicio O. **et** (+ ab CT g_2 *gig. t*) **asia** (a *pr. sup. lin*. I; hasia C, assia D): *om*. *d cum gr*. AD* 12^{lect}. > eor. qui a cil. er. et asia g_2; > eor. qui a cicilicia et ab asia er. *gig*.; > eor. q. ab

Digitized by Google

10 et non poterant resistere
sapientiae et spiritui qui loquebatur
11 tunc summiserunt uiros
qui dicerent
se audisse eum dicentem
uerba blasphemiae
in mosen et deum
12 commouerunt itaque plebem
et seniores et scribas
et concurrentes rapuerunt eum
et adduxerunt in concilium
13 et statuerunt testes falsos
dicentes
homo iste non cessat loqui
uerba aduersus locum sanctum
et legem
14 audiuimus enim eum dicentem
quoniam iesus nazarenus hic
destruet locum istum
et mutabit traditiones quas
tradidit nobis moses

---

alexandria et a cil. et asia (*om.* erant) *p*. **disputantes** (*συνζητοῦντες*): conquirentes g_2 *gig.* p^*, altercantes *d*, contendentes *h*. stefano DGOST.

10. **et non** (nec g_2 *gig.*): qui non *d h t cum gr.* D. **poterant** (-rat *e*): potuerunt SU* (*ut udtur*); ualebant *h*. **resistere** (*ἀντιστῆναι*): contradicere *h*. sapienciae RSW(-cie), sapientia I g_2 (*corr. m. post.*); + quae erat in eo *d e h Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *et gr.* DE. **spiritui** (-tu *e* g_2^*, -to *d*): + sancto O *d e* g_2 *gig. h p t Bed. cum gr.* DE. **qui** (*abl. casu* = *ῷ*) *codd. plur.* (i *in ras.* M; quae Θ) *et vg. c dem. gig. p t Bed.*, *cf. Plaut. Trin.* '*gladium* qui *se occideret*,' *et Neue* '*Lat. Formenl.*' ii. *p.* 166: quo CDGT *d* (in quo) *e* g_2 *h lux.* Bentl.* **loqueb.**: + in eo *t*, *cf. tepl.* der da redt; + propter quod redarguerentur (arguerentur DΘ) ab eo cum omni (omnei *e*) fiducia A¹DΘϚ *e t Bed. tepl.*, + quoniam probatur illis ab illo cum omn. fid. *d*, + et quod reuincentur *ab eo* cum omn. fid. *h*, *et gr.* *διοτι ηλεγχοντο υπ αυτου μετα πασησ παρρησιασ* E, *δια το ελεγχεσθαι αυτουσ επ αυτου μ. π. παρ.* D; *pergunt* cum (quum Θ) ergo non possent (-sint Θ*) contradicere (resistere Θ *t*) ueritati Θ *e t Bed. tepl.*, non potentes autem res. uer. *d*, tunc itaque non ualen*tes re*sistere aduersus ueritatem *h*, *et gr.* *μη δυναμενοι ου αντοφθαλμειν τη αληθεια* D, *επιδη ουκ ηδυναντο αντιλεγιν τη αληθεια* E.

11. *om.* **tunc** *hic h* (*uide supra*). **summiserunt** (submis. CT p^2, summiss. B¹Θ, sumserunt D) = *ὑπέβαλον*: inmiserunt g_2, miserunt p^*. **uiros**: ho*mines h*. **qui dicerent**: dicentes *e* g_2 *gig. p*; *gr. plur.* *λέγοντας*, *sed* *λέγοντες* ℵAD* 8^{pe}. **se audisse** (audisse *bis scr.* O, audiisse D, audiuisse *vg.*; > eum audisse *t*): quia (quod *gig.*; *om. h*; + nos *p*) audiuimus *d e* g_2 *gig. h p*, *cum gr.* *ὅτι ἀκηκόαμεν*. eum loquentem *d* g_2 *gig. h p*, eo loquente *e*. **blasphemiae** (plasphemiae MS, blasfemiae D, blasphemie W) *codd. et vg.* = *βλασφημίας* ℵ*D^{gr} 137: blasphema *d e gig.* (*Bentl.*) *et* *βλάσφημα gr. plur.* **mosen** *cum* AFG: moysen *codd. plur. vg. Tisch.*, moisen W. **et** + in D𝔖ℭ *d e contra gr.* dm̄ *ex* dn̄m I, dūm *d* (*sed* θ̄ῡ D).

12. **commouerunt** (cummou. S, commob. T, et commou. F* *sed erasit* et F²; concitauerunt D) **itaque** *codd. et vg.*: commouerunt quoque *Bentl.*, commoueruntque *d p* = *gr.* *συνεκίνησάν τε*, *cf.* et concitauerunt g_2 *gig. h*; et haec dicentes comm. quoque *e et* *και ταυτα ειποντεσ συνεκινησαν τε* E^{gr}. **plebem** (pleuem C): populum *d* g_2 *gig. h p*. **et** *pr.*: ac g_2 *gig.* **pleb. et** *in mg. scr.* D. saeniores C; maiores natu *h t*. *om.* **et** *tert. h*. **concurrentes** (concurentes S) *codd. et vg.*: circumstantes g_2 *gig.*, adgressi *d*, uenerunt et *h*; *gr.* *ἐπιστάντες*. **rapuerunt**: adrripuerunt *d*. **eum**: stefanum *t*. **adduxerunt** (*ἤγαγον*): duxerunt *e*; perduxerunt *h t*; + eum DU* (*ut udtur*) *gig. t cum gr.* A e^{scr} *sah. cop. syr. utr.* concilio S *e p*.

13. **et statuerunt** = *και εστησαν* D: statueruntque *p et* *ἔστησάν τε gr. plur.*; statuerunt autem *e et* *ἔστησαν δέ* H 13. 40. 96; + *a*duersus eum *h* (*cf. d infra*); + ei *aeth.* **falsos**: mendaces *t*; > falsos testes IM *vg.* g_2 *gig.*; + aduersum eum *d cum* D^{gr}. **qui dicerent** (*cf. u.* 11) *cum* AGIM *vg. h t*: dicentes BCDFΘKORSTUVW *c d dem. e* g_2 *gig. lux.* p Bentl.*; *gr. plur.* *λέγοντας*, *sed* *λεγοντεσ* ℵ. **iste**: hic *d e p*. caessat C; cessabit *d* (*non* D^{gr}). **uerba** (sermones *p*) *sine add. codd. plur. vg. cum gr.* ℵABCD *min. sah. cop. syr. utr.*: *om. dem.*; + blasphemiae S(plas.)U *c lux. t*, + blasfema *e cum gr.* EHP *al.* > uerba (+ blasfema *e*) loquens *d e cum gr.* AD(EHP) *al.*; > uerba loqui g_2; *et* > non *de*ficit homo iste uerba iacere *h*. **aduersus**: contra g_2 *gig.* **locum sanctum** (+ et deum *lux.**) **et legem** *codd. plur. vg.* = *τοῦ τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου gr. plur.*: locum hunc sanctum et leg. CT *cum gr.* BC *al.* *τοῦ τ. τοῦ ἁγ. τούτου κ.τ.ν.*, *cf.* sanctum locum istum et legem *p*; > legem et (+ *aduersus h*) locum hunc (> hunc locum *h*) sanctum *h t*.

14. **enim**: *om.* G *p*; autem *h*. **eum** (illum g_2 *gig.*, ipsum *t*) **dicentem**: eo dicente *e*. **quoniam**: quia *d e gig.*, quod *h*. ihesus *e*. **nazarenus** (-num I, nazorenus G) *codd. et vg. contra gr.*: natzareus D, nazoraeus *d e* g_2 *et gr.* *Ναζωραῖος*. *om.* **hic** *h*. distruet DS, dextruet C; destruit M g_2; dissoluet *e h p t*. **locum** (*τόπον*): templum *h*. **istum**: hunc *e* g_2 *gig.* > hunc locum *t*. **mutabit** (mot. D; immut. *gig.*) = *ἀλλάξει*: mutauit AΘ*IMOS *d e* g_2 *h p t*. tradicciones R; consuetudines *e* (*h*) *p*;

Digitized by Google

15 et intuentes eum omnes
qui sedebant in concilio
uiderunt faciem eius tamquam faciem angeli.

VII. 1 Dixit autem princeps sacerdotum
si haec ita se habent?
2 qui ait
Uiri fratres et patres audite
deus gloriae apparuit patri nostro
abraham cum esset in mesopotamia
prius quam moraretur in
charram 3 et dixit ad illum
exi de terra tua et de cognatione tua
et ueni in terram quam tibi
monstrauero
4 tunc exiit de terra chaldaeorum
et habitauit in charram.
Et inde postquam mortuus
est pater eius
transtulit illum in terram
istam in qua nunc uos habitatis
5 et non dedit illi hereditatem

---

instar *g₂ gig.*, iterum *d*; *gr.* τὰ ἔθη. qua[s] G; quos *d*; quod *g₂ gig.* > consuetudinem istam mutauit quam *h*. **ditiones quas tra** *in mg. scr.* S. tradedit S. **moses** AFG: moyses *codd. plur. vg. Tisch.*, mōīs D.

15. **intuentes** (ἀτενίσαντες, *sed* ητενιζον δε D^{gr*}): intuiti *d*, intendentes *e g₂ gig. p*, cum intuerentur *h*; *deinde* + in DO *d e g₂ gig. p*; *gr.* εἰς αὐτόν *sed om.* εἰς ℵ*D* (αυτω). **eum**: illum *g₂*. **qui sedebant**: sedentes S. **concilio** + et *d et* D^{gr}. uidebant I. **faciem** *pr.* (*in ras. scr.* B): uultum *e g₂ gig. h p*. tanquam W𝔓𝔖; uelut *e p*; quasi *d*. **faciem** *sec.*: uultum *e g₂ gig. h p*; *om.* A. hangeli C, angueli D; + dei IS *h t*; *deinde* + stantis (stans *d*) in medio ipsorum (in m. eorum *d*, inter illos *h*) *d h t cum gr.* D.

VII. 1. **dixit** (dicit S, ait *d g₂ gig.*) **autem** = εἶπεν δέ: et interrogauit *h*. **princeps** (-ipes *e**) **sacerdotum** (ὁ ἀρχιερεύς): pontifex *d*, sacerdos *h*; *deinde* + stephano (stef. DT) CDΘTW *d e g₂ gig. h* (-num) *p* (ad stephanum) *t w Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum graecis* DE. **si** (sic *d*, *cf. ad Ioh.* xxi. 22): an *t*; + enim *e*, *et* εἰ ἄρα DEHP *al. plu.*, si igitur *syr. harcl.* hec SW; ista *t*. **ita**: sic *d gig. t*. *om.* **se** *d e*. > se sic *t*. **habent** (abent CR^1) *codd. plur.* 𝔓ℭ *c d dem. g₂ gig. Bed.*, *Bentl.*, habet S^c *e*, *graeci enim* ἔχει: habeant A, abeantur R*; haberent FIMϛ𝔖 *h p t*.

2. **qui ait** (ayt T): at ille ait *e p*, ad ille dixit *d g₂ gig.*; qui respondit *t*, *at ille re*spondit *h*; *gr.* ὁ δὲ ἔφη. *om.* **uiri** *p*. **uiri . . . omnia** *u.* 51 *om. lectionarii g₂ t*. f[r]atres S. *om.* **et patres** DI*(+I^1)O. glorie W; maiestatis *gig.*; claritatis *d h* (*def. ad u.* 42). **apparuit**: uisus est *d e Iren.* (*Mass. p.* 197). > patri nostro app. D. abraam IR, abracham D; abrahae *vg. c e gig. p Iren.* > abrahae patri nostro *Aug.* (vii. 430, 432, viii. 806). quum Θ. aesset C; essē I. *om.* **in** *pr.* A*(+A^1). messopotamia M; mesopotamiam A*C (mesopoth.)F*GKOST *d*; mesopotamiae *e**; *deinde* + siriae *c p²*. **prius**: plus I*; postea *d*. **quam**: q *in ras.* B. **moraretur**: habitaret *gig. Aug.* (vii. 430, 432); habitare eum *e*; mortuus esset *d*. *om.* **prius q. mor.** *p**. **charram** ABCD FIO *dem.*, charrā R, carram ΘT, charran KM^1 U^1W *p*, carran *c gig. Bentl. et gr. plur.* Χαρράν: charam G, caram S, charan M* *vg. et* Χαράν D^{gr} *al.* 6; charra U*V *e et gr.* Χαρρά E 31; charris *d sine auct. graeca*; *deinde* + postquam mortuus est pater eius (ipsius *p**) *gig. p**; + antequam mortuus esset pater eius *p²*; + et inde transmigrauit illum in terra (-ram *p²*) chaldaeorum D(chalde. D)Θ *p²* (*post* pater eius). *om.* **cum esset . . . charram** *Iren.*

3. **dixit** + autem *dem.*; ait *Aug.* (vii. 430). **illum**: eum *d e gig. p Iren.*; + deus O. **de** *sec.*: *om.* F *cum gr.* BD^{gr}; a *d*. cognacione RS. **tua** *sec.* + et de domo (-mu D) patris tui D *e Aug.*, *cum gr.* E 65. 67. **ueni**: uade *gig.* **quam**: quamcumque *d p**; *gr.* ἣν ἄν σοι δείξω. monstrabero T; demonstrauero O *p** (*corr. p²*), demonstrabo *e gig. Aug.* > monstrauero tibi (*contra ord. gr.*) SU *vg.*, > demonstrabo tibi *Iren.*

4. *om.* **tunc . . . charram** *p Iren.* **tunc** + abraham *d et* D^{gr} *syr. pesh. Aug.* (vii. 430). **exiit** (exit I*, exiuit D) . . . **et**: exiens *e gig.*, egressus *Hieron.* (i. 964); egressus est . . . et *Aug.*; *gr.* ἐξελθών, *sed* + και *ante* κατῴκησεν D. chaldeorum BIMOUW, caldeorum DRST (-aeorum). habitabit G*I; *seq. ras. satis longa* S. **charram** ACFGIMOR¹, carram DΘT, charran BKUV *c*, carran W *gig. et gr. plur.* Χαρράν: charam R*, charan *vg.*, caran S; charra *d e dem. et* Χαρρά E; + et ibi erat post mortem patris sui *d cum gr.* D* (*sed uide infra*). **inde**: deinde C; *om.* *d et* D^{gr} *Iren.* *om.* **postq. mor. e. pat. eius** *d gig. p* cum* ~~gr. D*~~ *Iren.* > pater eius mor. est D. **transtulit illum** (eum DO *e gig. p*) = μετῴκισεν αὐτόν: collocauit illum *Aug.*; intransmigrauit eum *d et* μετῴκησεν αὐτόν D*EHP *etc.*; migrauit *Hieron.*; *deinde* + deus *e et* E^{gr}. terra *p* Aug.* **istam**: hanc *d e gig. p² Iren.*; hac *p* Aug.*; *om.* K *Hieron.*; + cannan D. in quam *e*; quam I *Iren.* (*gr.* εἰς ἥν). **nunc**: + et *Iren.*; *om.* D. *om.* **uos** R*(+R^2) > uos nunc *d e p Hieron. Aug.* inhabitatis *Iren.*; + et patres uestri *e Aug. cum gr.* E; + et patres nostri qui ante nos *d cum* D^{gr} *syr. harcl.* (*cum**).

5. *om.* **non** *pr.* S*(+S^1). **illi**: e[i] *d e p Iren.*

Digitized by Google

in ea nec passum pedis
et repromisit dare illi eam
in possessionem
et semini eius post ipsum
cum non haberet filium.
6 Locutus est autem deus
quia erit semen eius accola
in terra aliena
et seruituti eos subicient
et male tractabunt eos
annis quadringentis
7 et gentem cui seruierint
iudicabo ego dixit deus
et post haec exibunt et seruient mihi
in loco isto
8 et dedit illi testamentum
circumcisionis
et sic genuit isaac
et circumcidit eum die octaua
et isaac iacob
et iacob duodecim patriarchas
9 et patriarchae aemulantes

Hieron. haereditatem ϛ𝔐; possessionem *Hieron.*; possessionem heredetatis *d.* in eam I; *om. Hieron.* > in ea hered. *e cum* E^{gr}. **nec**: ne *e* Hieron.* **passum pedis** (*βῆμα ποδός*): gressum pedis *Iren.* (197), spatium pedis *e p*, uestigium (+quidem *Hieron.*) pedis *gig. Iren.* (331) *Hieron.*, quantum tenet gradus pedis *d.* **et** *sec.* (*καί gr. plur.*) BCF GKOSTUV𝔐 *e p Bentl.*: sed ADΘIMR(set)W *cod. caraf.* ϛ𝔖ℭ *Tisch. c d dem. gig. Iren. et gr.* D; quam *Hieron.* repromissit D; promisit *d e gig. p Iren.*; +se CT *c.* **dare illi** (illis I; ei *Hieron.*) **eam** (*om. Hieron.*) **in possessionem** (possesionem DS): > d. eam illi in poss. *p*, > ei dare eam in poss. *d*; > dare ei in poss. eam *Iren. fere cum gr. plur.* *δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτήν*; > dare eam in poss. ei *e cum gr.* ℵAE *al. plus* 10. saemini C. **ipsum** *in ras.* R; eum SU *p Iren. Hieron.*; illum CT. **cum** (quum Θ) **non haberet** (aberet R; +et D) **filium**: cum (quando *d*) non esset ei filius (-um *d*) *d gig.*; non constituto ei filio *e, cf. notam ad Ioh.* v. 13; *om. Iren.* *Distinguit* ipsum. Cum non haberet filium locutus est *etc.* K.

6. loqutus R, loquutus Θ. **autem** *sine add. codd. plur. cor. uat. mg. contra graecum*: +ei CI^{c}RSTU*W *vg. cor. uat.* c dem. gig. cum gr.* ℵH *al.* 12 *αὐτῷ*; +abraham B^c (*cf. aeth. ro.* sic dixit abrahamo); +sic *d e p Iren.* (*Bentl.*) *cum gr. plur.* **deus** (*om.* I^c): +sic D *gig.*, +ita CT; +ad eum *d Iren. cum* D^{gr}. **quia**: quod *gig.*, quoniam *p Iren.*; qui O*. saemen C. **eius**: tuum 𝔖 = *σου* ℵ *min., ex LXX. Gen.* xv. 13. **accola** (*πάροικον*) *codd. plur. et vg.*, acola S (a *pr. in ras.*): incola *p*; aduena CMR^2T *e gig.*; peregrinum *d*, peregrinans *Iren.*; *cf. ad* vi. 5. > semen eius adu. erit *gig.* in terraliena I*; *om.* T* (+ *in mg.*). **et** *pr.* + in *d* (*e*) *p Iren.* seruitute SU* *d e p*, -tem *Iren.*; seruitio *gig.* **eos** *pr. fere omnes* (*om. e Iren.*) *cum gr.* D *αυτουσ*: illut *p et αὐτό gr. rell.* subiicient *vg. Tisch.*; subiecient V, subieciant D; redigent *d p*, -entur *Iren.*; *om.* e^c (*uide infra*). > red. eos (illut *p*) *d p*, *et gr.* *δουλώσουσιν αὐτό(υς)*. **male tractabunt** (*κακώσουσιν*): affligent (*e*) *p*, uexabuntur *Iren.* **eos** *sec. fere omnes contra gr.*: illud *e et αὐτό* C *al. pauc. syr. utr.*; *om. d p Iren. Bentl. gr. plur.* > et adfligent illud et in seruitute re *e* (*improbauit* re e^c) *cum* E^{gr}. **annis quadringentis** (-ingintis B^1S, -agentis DO) = *ἔτη τετρακόσια*: per annos quadringentos *e*; +et septem BFS *Sangall.* 11. 63; +XXX W *cor. uat.**

7. gentes I, gente T, de gente *gig.* cuicumque *e* (*ᾧ ἐάν plur.*). **seruierint** (*δουλεύσωσιν* ℵBEHP *etc.*): seruient R* *c Iren., et δουλεύσουσιν* ACD^{gr} 26. 96; seruierunt *cor. uat.** **iudicabo ego** (*κρινῶ ἐγώ*) *cum* BCDFΘKRSTUV *vg. c d e gig. p Iren.*: > ego iudicabo AGIMOW *dem.* dicit (*contra gr. εἶπεν*) MR^1Wϛ *c d dem. p Iren.* **deus** (*θεός*) BDFGΘ*KSTU𝔐 *e Bentl.*: dominus ACΘ^{1}IMORVWϛ𝔖ℭ *Tisch. c d dem. gig. p w Iren.* **di. deus** *hoc ordine omnes cum gr.* DEHP *etc.*: *sed* > *ὁ θ. εἶπεν* ℵABC. hec IS; ea Θ* (*corr. mg.*) *d Iren.* exibant G; exient *e gig. p Iren.*; +inde *e cum* E^{gr}. **seruient** (*λατρεύσουσιν*) *cum* BFKR*SU^{c}VW *vg. cor. uat. gig. Iren. Bentl.*, *ut infra u.* 42, *et Matt.* iv. 10, *Luc.* i. 74, ii. 37, iv. 8, *Rom.* i. 9, 25, *Phil.* iii. 3, 2 *Tim.* i. 3, *Hebr.* ix. 9, 14, xii. 28, *Apoc.* vii. 15, xxii. 3: deseruient ACDGΘIMOR^2TU* *Tisch. c d dem. e p et infra* xxiv. 14, xxvi. 7, xxvii. 23, *Hebr.* viii. 5, xiii. 10. michi BW. **isto**: hoc *d e gig. p.* > isto loco *Iren.*

8. illis F; ei *d e p Iren.* **testamentum**: dispositionem *d.* circuncisionis ϛ𝔐, circumciss. DS. **genuit**: generauit *Iren.* isac *pr.* OS *d cum gr.* D; ysaac W, ysaach *c*, ysahac C *p*, issac D. circumcisit R *p.* **octaua** ABC(hoc.)FGΘO^1SU *e gig.*: octauo DIKMO*RT(-bo)VW *vg. c d dem. p Bentl.* Dies *ablatiuo casu feminini generis est apud Hieronymum saepius quam masculini, praesertim in Luca et Actibus* (*exceptis Lc.* i. 59 *et Act.* xii. 21); *in Ioh. fere semper masc. generis est.* Cf. *Caesarem B.G.* i. 6 '*diem dicunt* qua die *ad ripam Rhodani omnes conueniant.* Is dies *erat a. d.* v. *Kal. Ap.*' **et** *quart.* + sic D. isac *sec.* OS *d*, ysaac TW, ysaach *c*, ysahac C *p*, issac D; +genuit O *e p cum* E^{gr} *syr. pesh. cop.*; +et F* (*sed erasum*); +ipsum (= *τον*?) *d.* **iacob** *pr.*: *seq. ras. circa* 6 *litt.* S. **et iacob**: *om.* W; +genuit *p cum syr. pesh. cop.* duodecem S; XII DOW. patriarcas T.

9. **et patriarchae** (-arche W, -arhae O, -arcae

ioseph uendiderunt in aegyptum
et erat deus cum eo
10 et eripuit eum ex omnibus
tribulationibus eius
et dedit ei gratiam et sapientiam in
conspectu pharaonis
regis aegypti
et constituit eum praepositum super
aegyptum
et super omnem domum suam.
11 Uenit autem fames in uniuersam
aegyptum et chanaan
et tribulatio magna
et non inueniebant cibos
patres nostri
12 cum audisset autem iacob esse
frumentum in aegypto
misit patres nostros primum
13 et in secundo cognitus est
ioseph a fratribus suis
et manifestatum est pharaoni
genus eius
14 mittens autem ioseph accersiuit iacob
patrem suum
et omnem cognationem in animabus
septuaginta quinque
15 et descendit iacob in aegyptum
et defunctus est ipse
et patres nostri
16 et translati sunt in sychem

T): patri āū archae S (*pro* patriarchae autem?); *seq. ras.* 3 *litt.* U. emulantes DMRUW, imulantes S (imo. S*); hemulati *d*; zelantes *gig.* yosep *p*. *Dist. etiam vg.* aemulantes, Ioseph uendiderunt. **uendiderunt** (uind. S) = ἀπέδοντο: distraxerunt *d*; + eum BS. aegiptum DRT, egiptum M*W, egyptum M^1; egipto S. > deus erat M. illo O *d gig.* *om.* **et er. deus c. eo** D* (+ *mg.*).

10. **eripuit** (ἐξείλατο): liberauit *e p*. **ex** (ἐκ): de R *e p*. tribulacionibus RS; conflictationibus *d*. **eius**: *om.* I; suis *dem.* **ei**: illi MU; *om. Bentl. cum gr.* A. graciam S; gloriam D. sapienciam RS. **in conspectu pharaonis** (far. DST, pharaoni I) = ἔναντι (*uel* ἐναντίον) Φαραώ: ante pharaonem *gig.*, coram farao *d*. regem *gig.*, regae *d*. > regis phar. O. aegipti DR, hegypti C, egipti STW; aegyptiorum AIMϛ *contra graecum et uett.* prepositum DMORSW, prop. *Tisch.*; *om. d* (*non* D^{gr}); principem *e gig. p*; *gr.* ἡγούμενον. **super** *pr.* (ἐπί): supra *gig. p*; in *d*. aegiptum DR, egip. SW. **super** *sec.* = ἐφ' ℵACE^{gr} *min.*, supra *p*: *om. d e gig. cum gr.* BDHP *etc.* **omnem**: totam *e*; uniuersam *p*.

11. famis CDI*S; + magna S. **in** (ἐφ'): super *d e.* huniuersam C, uniuersa I; omnem *d e*; *deinde* + terram GI (terra) *d e gig. p cum gr.* (D^2 γης *teste Kipl.*) EHP *al. pler.* ὅλην τὴν γῆν Αἰγ. aegiptum DR, egiptum SW; aegypti GI *d e gig. p*. **chanaan** (Χαναάν) *codd. plur. et vg.*: channaan B, channan D, chanaam F *d*; canaan GT, canan S; canahan *gig.* tribulacio RS; conflictatio *d*. **cibos** (χορτάσματα): pabula *gig.*; utensilia *d*; frumentum *e p*. patris S; parentes *gig.*

12. quum Θ. audiisset D; audissent *e**. **autem** (δέ *plur.*) *codd. vg. et* uero *d*: itaque *gig. et* ουν D^{gr}. **frumentum**: frumenta T *d e gig.*; *gr.* σιτία, *sed* σῖτον 18 *Theophyl. a.* **in aegypto** (aegyptu M*, aegipto DORT, egipto ISW) = ἐν Αἰγύπτῳ DHP *al. pler.*: in aegyptum BC *e p* *Bentl.** (*sed secundis curis correxit*) = εἰς Αἴγυπτον ℵABCE 40. missit D.

13. **in** *om.* BCMT *dem. p*. recognitus *d gig.*; agnitus *e*; *gr.* ἀνεγνωρίσθη *plur.*, ἐγνωρίσθη AB. iosep W *p*, hioseph D. *om.* **a** GI *e p Bentl.* **manifestatum est** (φανερὸν ἐγένετο): innotuit *gig.*; manifestum factum est *d e* (φαν. εγενηθη D_{gr}); manifestum est W; + ipsi *d*. faraoni DST; pharao *d*. **eius** (αὐτοῦ ℵAE 40): ioseph *d gig. p* (yosep) *et* Ἰωσήφ *uel* τοῦ Ἰωσ. *gr. plur.*; *seq. ras.* 6 *litt.* S.

14. **mittens**: *seq. rasura* T; cum misisset *d*. a^{u}tem O. yoseph *p*. **accersiuit** BFGIKMSUVW *vg. c d* (-bit) *dem. gig.* (-siit): arcessiuit A(-siit)CDΘORT (-bit), *uide Wölfflin* ('*Archiv für lat. Lexik.*' viii. 2, *pp.* 279–287) *qui tamen iudicat* arcessere *antiquiorem esse formam, quae per errorem in* accersere *mutata est*; *uide Mc.* xv. 44, *et infra Act.* x. 5, 22, 29, 32, xi. 13, xiii. 7, xxiv. 25, 26; uocauit *e p*. *om.* **iacob** *p*. *om.* **suum** F. cognacionem RS, cognitionem *e**; + suam CTWϛ𝔖ℭ *e gig. p*, + eius SU *d*; *et* + αὐτοῦ DE *al. plur.* animi *e**; animas e^1 *p*. **septuaginta** (+ et S *d cum gr.* D 133. c^{scr}) **quinque**: septuaginta v W; LXXV DFGOTV. > cum sept. qu. animabus *gig. p* (animas); in LXX et V anim. *d*, *et* > ἐν ἑβδομ. (+ και D) πέ. ψυχαῖς DH *min.*

15. *om.* **et** *pr. d gig. p cum gr.* D *min.* discendit DS*, descedit T. aegiptum CDR, eg. W; egipto S. **est** + ibi *e cum* E^{gr} *syr. pesh.* **ipse**: + que *d cum* D^{gr} τε; uel ioseph D^{mg}.

16. **sychem** (Συχέμ) AB^1 (*om.* sy B*) CFΘIKO (syhhem O*, sychhem O^c) *c d e p*: sichem MRSUVW *vg.*, sicem GT; sechem D. *om.* **et positi** *usque ad fin. uers. gig.* *om.* **sunt** *sec.* BKRV. sepulcro RST, -lhro O; monumento *p*; sepulchrum M; monumentum *e*. **quod**: quam O. emit (e *in ras.* B, hemit C): mercatus est *a*.

Digitized by Google

et positi sunt in sepulchro
quod emit abraham
pretio argenti a filiis
emmor filii sychem
17 cum adpropinquaret autem
tempus repromissionis
quam confessus erat deus
abrahae
creuit populus et multiplicatus est in
aegypto
18 quoad usque surrexit
rex alius in aegypto
qui non sciebat ioseph
19 hic circumueniens genus
nostrum adflixit patres
ut exponerent infantes
suos ne uiuificarentur.
20 Eodem tempore natus est
moses et fuit gratus deo
qui nutritus est tribus
mensibus in domo patris sui
21 exposito autem illo
sustulit eum filia pharaonis
et enutriuit eum sibi in filium
22 et eruditus est moses omni
sapientia aegyptiorum

---

abracham D, abraam IR; + pater noster Θ *e p Bed.* (*retr.* '*in graeco*'; *sed* > pat. nos. abr.) *et gr.* E. praet. CFGMI, prec. RSW. **emmor** (Ἐμμώρ *uel* Ἐμμόρ) ABC (hemmor) ΘIKM*RTVW *d dem. e*: emor DFGM^{c}OSU *c p*, hemor *vg.* **filii** (fili I^{c}S, filiis BO) **sychem** (sychen G, syhhem O, sichem DMS^{1}UW *vg.*, sichim S*) = τοῦ Συχέμ DH(P) *al. plur.*, *cf.* qui fuit s. *p*: qui erat in s. CT (sicem), qui fuit in s. *e Bed.* (*expos.* '*in graeco*') *et* τοῦ ἐν Σ. ℵ^{c}AE; et sychem *d sine auct. graeca*; ἐν Σ. ℵ*BC *min.*

17. + et *ad init. gig.* quum Θ, qum R; ut *a.* **adpropinquaret** (app. KRW *vg. Tisch.*) = ἤγγιζεν *paene omn.*, *cf.* adpropiabat *gig.*: adpropinquauit *d et* ἤγγισεν 31. *om.* **autem** *gig.* > autem appropinquaret *vg. dem. e*, > uero adpropinquauit *d*, *cum ordine graeco.* **tempus**: pus *sup. lin.* T. promissionis W *vg. d gig.* quem CT; quod W *e gig.* **confessus** (confessurus O) **erat** (est BFKS) = ὡμολόγησεν ℵABC *min.*, constituerat *dem.*: repromiserat CT, promisit *p*, pollicitus est *d*, poll. erat *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') = ἐπηγγείλατο DE; iurauit *gig. et* ὤμοσεν HP *min.* **deus**: *om. p**; + ipsi *d.* abrahe CW, abrachae D, abraae R; abraham *d.* crebit T; crescit *e*; auctus est *d.* **populus**: pleps *e.* **multiplicatus** (-ta *e*): *ras.* 2 *litt. inter* a *et* t O. aegipto DR, egipto SW; aegyptum I.

18. quoadusque *uno uerbo* FK *vg.*, quoad husque C; quousque S *c*; donec *d e gig.* **surrexit** (ἀνέστη): extitit *p*; exurrexerit *d.* > alius rex BM *vg. dem. gig. contra gr.*; > alius exurr. rex *d.* **in aegypto** (aegip. DRT, egip. SW, aegyto O) *contra graecum*: in aegyptum (egyp. I) ΘI *Bentl. et gr. plur.* ἐπ' Αἴγυπτον; *om. d e gig. cum gr.* DEHP *min.* **sciebat** (sciabat K*, *corr.* K^1; nouerat SU) = ᾔδει *plur.*: meminisset *d*, fuit memor *e* (memoratus) *gig. p* (> memor non f.), *cum gr.* DE ἐμνήσθη; *deinde* + ipsius *d.* hioseph D, iosep *p.*

19. **hic** *om. d* (*et* D^{gr} και *pro* οὗτος). **circumueniens** (circun. ᢆ𝔜) = κατασοφισάμενος: cum iustitias coepisset cum *d.* **adflixit** ABDGΘIO, *et* affl. CFKMRSTUVW *vg. Tisch.*: male tractauit *d*; *gr.* ἐκάκωσεν. **patres** *sine add.* A*FΘIO *d et gr.* ℵBD: + nostros A^{1}BCD(ñ)GKMRSTUVW *vg. c d dem. e gig. p Bentl. et gr. plur.* exponeret I* (*corr.* I^1); expugnarent D* (uel exponerent D^{mg}); faceret exponi *d*, facerent expositos *e p.* **suos**: eorum *d.* ut ne *e*; ut non *d gig. p.* **uiuificarentur** (ζωογονεῖσθαι): educarentur *d*, *cf. Tert.* (*marc.* iv. 23) '*Pharao* educari *non sinebat infantes*'; + masculi D *e gig. cum* E^{gr}.

20. **eodem tempore** (-rae C) *codd. vg. contra gr.*: in quo temp. *d e gig. p* = ἐν ᾧ καιρῷ *gr. omn.* esset *d.* **moses** ACFG: moyses *codd. plur. vg. Tisch.*, moysi D; moises RW. **fuit**: erat *d e p.* **gratus** (ἀστεῖος): acceptus *e gig. p*; eligans *d.* **nutritus est** (*om.* est *p**, + *p*^{2}) = ἀνετράφη: aenutritus est C; educatus est *d.* **tribus** (·III· D) **mensibus** *codd. et vg. contra gr.*: > mens. tribus *dem. e gig. p* = μῆνας τρεῖς; > mens. tri. educ. est *d* (*non* D^{gr}). domu DV; domum R. patri *p**. **sui** (= αὐτοῦ DE *al. plur.*) *codd. et vg.*, eius *d*: nostri M *cum* ℵ* *sed notauit ipse**; *om. gr.* (ℵ)ABCHP *etc.*

21. **exposito** (aex. C) **autem illo** = ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ℵABCD *min.*, cum uero expositus esset *d*: expositum autem illum (eum *e*) S *e gig.*, *et* ἐκτεθέντα δὲ αὐτόν EHP *al. plur.*; *deinde* + secus flumen *d*, + in flumen *e*, + in flumine DW *Par. lat.* 93. 140. 202. 11505^2. 11533. 16262^2; *et* + παρὰ (εισ E) τὸν ποταμόν DE *syr. harcl.* (*cum**) *tepl.* faraonis DGOST; pharao *d gig.* **enutriuit** (aen. C, enn. R, enutribit T) = ἀνεθρέψατο: nutriuit DMS *vg. cor. uat. gig. p*; educauit *d.* **eum** *sec.*: *om. d cum gr.* D* *min.*; + et adoptauit R; **eum . . . eruditus** (*u.* 22) *in ras. scr.* M. in filio *p** (*corr. p*^{2}); pro filio *gig.* > uice filii educ. sibi *d* (*non* D^{gr}).

22. *om.* **est** A* (+ A^1). **moses** ACFG: moyses *codd. rell.* (mōy̅ D) *vg. Tisch.*; + in *cor. uat. e gig. p cum gr.* ℵACE *al. pauc.* omnis I. sapient^{i}a I, -cia RSW. aegiptiorum DT, egipt. W, egipc. S

Digitized by Google

et erat potens in uerbis
et in operibus suis
23 cum autem impleretur ei
quadraginta annorum
tempus
ascendit in cor eius ut uisitaret fratres
suos filios
israhel
24 et cum uidisset quendam
iniuriam patientem
uindicauit illum
et fecit ultionem ei qui iniuriam susti-
nebat
percusso aegyptio
25 existimabat autem intellegere fratres
quoniam deus per manum
ipsius daret salutem illis
at illi non intellexerunt
26 sequenti uero die apparuit
illis litigantibus
et reconciliabat eos
in pacem dicens
uiri fratres estis ut quid
nocetis alterutrum ?
27 qui autem iniuriam faciebat proximo
reppulit eum dicens
quis te constituit principem
et iudicem super nos ?
28 numquid interficere me
tu uis quemadmodum
interfecisti heri aegyptium ?
29 fugit autem moses in uerbo isto

aegipc. R. **et erat** = *καὶ ἦν* 99 e^{scr}, *cf.* *ἦν τε* DE^{gr} 1^{scr}, eratquae *d* : erat autem *e p et ἦν δέ gr. plur.* **uerbis** : sermonibus D *d.* *om.* **in** *sec. d e gig. p Bentl. cum gr.* ℵABCDH *min.* hoperibus C. > in op. et in serm. suis D.

23. **cum** (quum CΘ, qum R) **autem** : ad ubi *d.* **impleretur** *codd. plur.* (inpl. CDFO) *et vg.*, *cf.* impletur *d e*, *et* > impletum autem esset *gig.* : implerentur BIKR* *p* ; *gr.* *ἐπληροῦτο* (*αὐτῷ τεσσερακονταετὴς χρόνος*). *om.* **ei** D. **quadraginta** : XL DW. **asc. in cor** (corde *gig.*) **eius** : *om. p.* **ut** uissitaret D ; ut bisitaret O* ; uisitare *d e gig.* **suos** *in ras.* B. hisrl D, israel *vg.*, srahel C, istrahel *d.*

24. quum Θ, qum R. uideret *gig.* **iniuriam patientem** (pac. RSW p^{2}) = *ἀδικούμενον* : ini. accipientem *gig.* *p** ; iniuriari *d*, contumeliam pati *e* ; *deinde* + de genere suo *d gig. Par. lat.* 11533, + de natione sua *e* ; + *ἐκ τοῦ γένους* (+ *αὐτοῦ* E *syr.*) DE *syr. utr.* **uindicauit** : defendit *p** (*corr.* p^{2}). **illum** (eum *gig.*) : *om. d e p Bentl. cum graeco.* **fecit** (c *sup. lin.* O) **ultionem** (uult. D, hult. C, ulc. RS) *codd. et vg.* : f. uindictam *p*, f. defensionem *e* ; praestitit uind. *d* ; *gr.* *ἐποίησεν ἐκδίκησιν.* **ei** (illi W) **qui iniuriam** (-i||am B) **sustinebat** (paciebatur W) = *τῷ καταπονουμένῳ* : ei q. uim patiebatur *gig.*, ei q. uexauatur *d*, ei (*om. e*) qui adfligebatur *e p** (*corr.* p^{2}). **percusso aegyptio** (aegipc. R, egipt. ITW, egipc. S, aegipto D *et Priscillianus bis*) *codd. et vg.*, occiso aegyptio *gig.* : percutiens aegyptium *e p et gr.* *πατάξας τὸν Αἰγύπτιον* ; *deinde* + et abscondit eum in harena *d* (*w*) *cum* D^{gr} *aeth.* ; *cf. Par. lat.* 341 percussoque egiptio abscondit sabulo.

25. existimauit F ; aestimabat *e p* ; arbitrabatur *d.* *om.* **autem** I*(+ I^{1})S. intelligere BCGΘKT W *vg.*, intilleg. O°. **fratres** *sine add. cum gr.* ℵBC : + suos $MR^{2}T$ *c d e p et gr.* ADEHP *etc.* **quoniam** : quia *d dem. p*, quod *gig.* **manu** *e** ; manus (*contra gr.*) DGMW *c d* p^{2}. **ipsius** : eius DΘ *d e p.* dat *d e gig. p** (*corr.* p^{2}). **illis** : ipsis *d*, eis *e p.* > illis salutem D *gig.*, > eis sal. *e p*, *cum gr.* EHP *al plur.* **at** : ad CI.

26. + tunc *ad init. d et τοτε* D^{gr*}. **uero** (= *τῇ δέ* EP *al. plur.*) : quoque *gig.* (*τῇ τε* ℵABCD^{2}H *etc.*) ; *om.* D *d.* diae C. **apparuit** (apar. O) : apparuerunt S* (*ut udtur*) ; uisus est *d.* **illis** : eis *d e.* li^ti^gantibus. W, lidigantibus S. > lit. illis I ; + inter se *gig.* ; + et uidit eos iniquitantes *d cum* D^{gr}. **et reconciliabat** (et re *sup. lin.* I, et conciliabat *p*) = *καὶ συνήλασσεν* ℵBCD *etc.* : et reconciliauit *d cum gr.* *και συνήλασεν* AEP *al. plur.* **eos** : illos Θ. in pace (*contra gr.* *εἰς εἰρήνην*) DGΘIMTUVW *vg.* (*non cod. caraf.*) *cor. uat. mg. c dem. gig. p.* **uiri fr. estis** : quid facitis uiri fr. *d et* D^{gr}. ut quod I* (*corr.* I^{1}) ; quare *p.* noceatis F ; iniuriam facitis *d p.* **alterutrum** : inuicem *d.*

27. **qui autem** : is qui autem D, is autem qui *gig.*, autem his qui p^{2}, at is (his *p**) qui *e p**. **ini. fac.** : nocet *e.* **proximo** + suo (*contra gr.*) ADKSUVW° *gig.* repulit DS *vg.* proximo suo reppulit *om.* W* (+ *sup. lin. cor.*). **et** : aut D *dem. e gig. p cum* E^{gr}. > iud. aut pr. super nos *p* ; > pr. super nos aut iud. D.

28. + aut *ad init.* CT. nunq. WꝹ𝔅. **interficere** : occidere *p Auct. prom. col.* 115 (> numq. et me uis occ.). *om.* **tu** I *d gig. Auct. prom. cum gr.* 46. 61. 96. > uis tu D. queammodum F ; sicut *gig.* interficisti DO ; occidisti (occisti *p**) *p Auct. prom.* haeri B ; hesterna (externa *d*) die *d gig. p Auct. prom.* > heri (hesterna d. *gig.*) interf. SU *gig.* aegiptium DT, egipt. W, aegipc. R, egipc. S.

29. **fugit** (fugiit CFRT ; fugatus est *gig.*) **autem moses** (moyses *codd. plur. Tisch.*, mōÿ D, moises RW) = *ἔφυγεν δὲ Μωσῆς* : adque ita profugit

Digitized by Google

et factus est aduena
in terra madiam
ubi generauit filios duos
30 et expletis annis quadraginta
apparuit illi in deserto
montis sina angelus
in igne flammae rubi
31 moses autem uidens admiratus est uisum
et accedente illo ut consideraret
facta est uox domini
32 ego deus patrum tuorum
deus abraham et deus isaac
et deus iacob
tremefactus autem moses
non audebat considerare
33 dixit autem illi dominus
solue calciamentum
pedum tuorum
locus enim in quo stas
terra sancta est
34 uidens uidi afflictionem
populi mei qui est in aegypto
et gemitum eorum audiui

---

m. *d et* ουτωσ και εφυγαδευσεν μ. D*; audiens autem m. fugit S *sine auct. gr.*; effugauit autem se m. *p*; effugauit autem moysen *e cum* E^{gr} εφυγαδευσεν δε μωυσηv. *om.* in *pr. gig.* **uerbo**: sermone *d*. **isto**: hoc *d e*. > hoc uerbo *gig. p*. **factus est**: fuit *d e*. **aduena** (πάροικος): incola *d*, inquilinus *e p Aug.* (viii. 806). terram (*contra gr.*) D *d p*. **madiam** (Μαδιάμ) AFI *d e*: madian BCDΘKMRSTUVW *vg. c gig. p*; madiañ O, maziã G. hubi C. **generauit**: genuit *d e gig. p Aug.*, genuerat *c*. > duos (·II· D) filios D *p*.

30. **et**: *om.* ΘMW; + post haec et *d*, + μετα ταυτα D^{gr}. **expletis**: repletis D, inpletis *d*, completis *Aug.* (+ illic). **annis**: aũ nis W (*pro* autem annis?). **quadraginta**: XL AFVW, XLta D. > quadr. ann. *Aug.* aparuit U; uisus est *d*. illis U* (s *eras.*); ei *d e p*. diserto D; solitudine *d*; *seq. ras. 4 litt.* S. **montis** (τοῦ ὄρους): in monte D *d gig.* syna CI, sinai T*, -nay T^c. hangelus C, anguelus D; + domini *d e p w Aug. cum gr.* DEHP *al. pler. syr. utr.* > in des. ang. in monte sina D; > ang. in des. montis s. W. **in igne** (ignem S*, igni *e*) **flammae** (-me RW) = ἐν πυρὶ φλογός ACE *etc.*: in flamma (-mam *p*) ignis *d gig. p Aug.* = ἐν φλογὶ πυρός ℵB DHP *min.*; in igne flamma M. **rubi**: in rubo *gig. p Aug.*

31. **moses** ACFGO: moyses *codd. plur.* (mōy̅ D) *vg., Tisch.*, moises RW. **autem**: uero *gig. p*; enim *d*. cum uidisset *d*. **admiratus** (amm. BKMSV) **est** = ἐθαύμασεν ABC 13 *etc.*: admirabatur *e*, mirabatur *d gig. Aug. et* ἐθαύμαζεν ℵDEHP *min.* uissum D, uisu Θ; *om. Bentl. cum gr.* A. > uisum mirabatur *gig. p* (admir.). **et accedente** (acci. S*) **illo** (eo *gig.*): qui cum accederet *p Aug.*, cumque ipse accederet *d*, cum accederent (-ret e^c) autem *e*; προσερχομένου δὲ αὐτοῦ *gr. plur.*, και προσερχ. αυτου D. **ut** (et *d*) **consideraret** (consyd. Ϛ, consideret D) = κατανοῆσαι (και καταν. D*): considerare *e gig. Aug.*; + et F. **facta est uox domini** *codd. plur.* = ἐγένετο φωνὴ κυρίου ℵAB *min.*: + ad eum MW *cor. uat.* cum gr.* CHP *al. pler., cf. e gig. infra*, + ad moysen Θ, *et* > ad eum uox domini T *vg. c*; f. est uox de (ex *e**) caelo *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum gr.* E εγενετο φ. εκ του ουρανου; dominus ait ad eum *d et* ο κ. ειπεν αυτω D; *deinde* + dicens DΘWϚ𝔖𝔈 *cor. uat.* d dem. p Aug. cum gr.* D; + dicens ad eum *e Bed. et* λεγουσα προσ αυτον E^{gr}, *et* > ad eum dicens *gig.*

32. **ego**: + sum DΘSUW *vg.* (*non cod. caraf.*) *cor. uat.* c d dem. e gig. p Aug. Bed.* ('*in graeco*') *et gr.* E. **deus** *pr.*: dominus A. **patrum**: fratrum *Bed.* ('*in gr.*'). **tuorum**: uestrorum W. abraam IR, abarcham D. **et** *pr. om. vg. dem. gig. w.* **deus** *tert. et quart. om.* FKOR* (+ R^2)UV *Tisch. w cum gr.* ℵABC *min. al. pler.*; *om. quart.* D. isac S, issac D, ysaac W, ysahac C *p*, isaach *c*. > et d. iacob et d. isaac T*(*corr.* T^1). **tremefactus** (temef. *e*) **autem** *codd. et vg.* = ἔντρομος δὲ γενόμενος, *et* tremescens autem *cor. uat.**, tremibundusque factus *d*: tremefactus est A, tr. est autem *p*. **moses** ACFGT: moyses *codd. plur.* (mōy̅ D) *vg. Tisch.*, moises RW; + et *p* (*non* A). haudebat T; audiebat *d*. consyd. Ϛ.

33. **dixit autem** (dixitque *p* Aug.*, et dixit *gig.*) **illi** (ei *e*; *om. p* cum gr.* A 78. 96) **dominus** (deus OϚ *c dem. e cum gr.* E 78. 96) = εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κ. *gr. plur.*: et facta est uox ad eum *d cum* D^{gr}. calceamentum *vg.*: calciamenta COSTU *c Bed.* ('*in gr.*'). **pedum tuorum** (τῶν ποδῶν σου): de pedibus tuis *e* (suis*) *Bed. cum gr.* CE *al. plus* 12 *syr. utr.* (*sed* εκ *extra lineam* E*). *om.* **solue . . . tuorum** *dem.* **enim**: autem T. **in quo** *omnes* = ἐν ᾧ EHP *al pler.*: ἐφ' ᾧ ℵABCD (ου*) 61; + tu *p cum gr.* C *al. pauc.*

34. **uidens**: uidendo D *gig.*; intuitus enim *d et* και ιδων γαρ D*. **afflictionem** *codd. plur. et vg.*, afflicc. R, adflicc. S, adflict. DFGΘIOV*: mulcationem *d*; *gr.* κάκωσιν. *om.* **mei** *d et gr.* D* 47. aegyp G* (+ to *cor.*), aegipto DR, egipto SW, aegyptu F*; egiptum *p*. gemitus *d*. **eorum** *codd. et vg.*, illorum *p*, ipsorum *e* = αὐτῶν ℵACEHP *al. plur.*: eius *d et* αὐτοῦ BD 26 *syr. pesh.* discendi DS;

Digitized by Google

et descendi liberare eos
et nunc ueni et mittam te
in aegyptum
35 hunc mosen quem negauerunt dicentes
quis te constituit principem
et iudicem ?
hunc deus principem et redemptorem
misit cum manu
angeli qui apparuit illi
in rubo
36 hic eduxit illos faciens
prodigia et signa
in terra aegypti et in rubro
mari et in deserto annis quadraginta
37 hic est moses qui dixit
filiis israhel
prophetam uobis suscitabit
deus de fratribus uestris
tamquam me ipsum
audietis
38 hic est qui fuit in ecclesia
in solitudine cum angelo
qui loquebatur ei in monte
sina et cum patribus nostris
qui accepit uerba uitae
dare nobis
39 cui noluerunt oboedire
patres nostri
sed reppulerunt et auersi
sunt cordibus suis in aegyptum
40 dicentes ad aaron

---

descendit I; descende O. **liberare** (ἐξελέσθαι): ut liberarem F; eripere *d gig.* **et** *tert. om.* U. nun^{c} G. **ueni et**: *om. p*; *om.* **et** FMOR^{c} *d dem. e gig. Bentl. cum graeco.* aegiptum DR, haegyptum C, egyptum I, egiptum STW; aegypto O.

35. **hunc** + ipsum *d.* **mosen** AFG: moysen *codd. plur. vg. Tisch.*, moisen RT; moses I, moyses W. *om.* **quem** S. abnegauerunt CT *gig.*; + eum D. > constituit te D. **et** *pr.* (καί): aut D *dem. gig. p* (> iud. aut pr.). **iudicem** (ducem 𝔅) *sine additamento, cum* ABDFKMOR*S^{c}V *vg. et gr.* ABHP *al. plur. syr. harcl.*: + super nos CGΘIR^{2}S*TUW *c d dem. e gig. p et gr.* ἐφ' ἡμῶν ℵCD *min.*, ἐφ' ἡμᾶς E *min.* **deus**: dominus D; + et *d e et gr.* ℵ^{a}BDE *min.* **principem** *sec.*: iudicem *gig.* redemtorem AG*T, redimt. S; liberatorem *e p*; *gr.* λυτρωτήν. missit D. **cum** (σύν ABCDE *min.*): in *d gig. et* ἐν ℵHP *al. plur.* hangeli C, angueli D. ui G* (+ q G^{c}). **apparuit**: uisus est *d.* **illi**: ei M *c d e p* (> ei app.). robo G*.

36. **hic**: ille D. aeduxit CI. illlos O; eos D *d e p.* **faciens**: s *sup. lin.* D; cum fecisset *d*; ο ποιησασ *gr.* D* (*sed corr.*). **prodigia**: portenta *d.* **signa** + magna· G^{c} p^{2}. > signa et prod. *gig. p.* **in terra aegypti** (aegip. DR, egip. SW) = ἐν γῇ Αἰγύπτου D *al. mul. uid., cop. syr. utr.*: in terra aegypto e^{*} *Bentl.*, *et* ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ℵAEHP *min.*; in aegypto *d et* ἐν τῇ Αἰγύπτῳ BC *min.* **et** *sec. om.* Θ. maris S. diserto D; solitudine *d.* **annis**: per annos *d.* XL^{ta} M; XL ADFOW.

37. *om.* **est** F. **moses** AFGT; moyses *codd. plur.* (mōȳ D) *vg. Tisch.*; moises R. hisrael D, srahel C, israel *vg.*, istrahel *d.* profetam DOS. **suscitabit** (ἀναστήσει): suscitauit ABΘ*MO *d e*, suscetauit S. > susc. uobis *vg. dem.* **deus** *codd. et vg.* = ὁ θεός ℵABD 61: dominus deus *e gig. p et* κύριος ὁ θεός CEHP *al. pler.*; *deinde* + noster *e cum gr.* EH *al. mul.* ἡμῶν (*et* ὑμῶν P *al. plur.*). **fratribus**: patribus p^{*} (*corr.* p^{2}). tanquam RW𝔖𝔅; sicut *e p.* **ipsum**: illum Θ; quem e^{*}; *om.* CT. meipsum *uno uerbo* W𝔖. **audietis** (ἀκούσεσθε): audite CΘST e^{1} *p* (*sed supra* te *ras.* 2 *litt.*); audistis e^{*}; ακουεσθε D*. *om.* **ipsum aud.** FG* (+ G^{2}) *cod. caraf. cum gr.* ℵABHP *min.*

38. **fuit**: erat p^{*} (*corr.* p^{2}). aecclesia MR, aecl. CDOU, ecl. S (*deinde sequitur ras.* ½ *lin.*), aegl. T. solitudinem K*; deserto *e p*, eremo *Ambr.* (*de fid. l.* i. § 83). anguelo D; manu angeli SU*; eo *gig.* loquebantur I; loquibatur S* (*corr.* S^{1}). **qui loqueba** *om.* O, *spatio tamen relicto.* **ei**: *om.* DΘ *p*; cum ipso *gig.* syna CDΘIMRW. *om.* **cum** *sec. d e cum gr.* patrum nostrorum *e.* accipit DO *d.* **uerba uitae** (-te RW): uerba uiua (*Bentl.*), eloquia uite p^{2}; el. uiua *e* p^{*}, el. uiuentia *gig.*, el. uiuentium *d*; praecepta dei uiui *Iren.* (*Mass. p.* 245) *gr. plur.* λόγια ζῶντα, *sed* λό. θεοῦ ζ. 104. 106. **nobis**: uobis *p Iren. cum gr.* ℵB *min.*

39. **cui**: cum D. hoboedire C, obed. ORW *vg.*, oboedientes esse *d*; obaudire *gig.* p^{*} (*corr.* p^{2}), obaudientes esse *e*; *gr.* ὑπήκοοι γενέσθαι. patris S* (*corr.* S^{1}). **nostri**: uestri *Iren. cum gr.* 36. 61. 105 *al.* 4. set R. repulerunt M*O *vg.*, repullerunt S; abiecerunt *Iren.*; *deinde* + eum CDG^{c}T *cor. uat.** (illum *mg.*) *dem. gig.* p^{2}; *gr.* ἀπώσαντο *sine add.* **auersi sunt** = ἀπεστράφησαν D 31: uersi s. *Bentl. cum gr. plur.* ἐστράφησαν; conuersi s. T *a e gig. p Iren.*; *deinde* + in *p cum gr.* ℵABC 40. 96*. **cordibus suis**: *om.* **suis** *d et* D^{gr}; c. nostris *gig.*; corde suo *Iren.*, *et* τῇ καρδίᾳ αὐτῶν HP *al.* 60. aegiptum D, egiptum SW; aegypto DIM; heremo R.

40. aron O*S. **praecedant** (pre. BDKMO^{1}

Digitized by Google

fac nobis deos qui praecedant nos
moses enim hic qui eduxit
nos de terra aegypti
nescimus quid factum sit ei
41 et uitulum fecerunt
in illis diebus
et obtulerunt hostiam
simulacro
et laetabantur in operibus
manuum suarum
42 conuertit autem deus et tradidit
eos seruire militiae caeli
sicut scriptum est in libro
prophetarum
numquid uictimas aut hostias
obtulistis mihi annis quadraginta
in deserto domus israhel?
43 et suscepistis tabernaculum
moloch
et sidus dei uestri rempham
figuras quas fecistis adorare eas
et transferam uos trans
babylonem.
44 Tabernaculum testimonii fuit patribus
nostris
in deserto

RSW *p*², precidant O*, praecedat I) **nos** = *προπορεύσονται ἡμῶν* : pre ant nos *p**, *et* > nos praeeant *gig.*, nos antecedant *Iren.* **moses** (moy. BDKM OSTUV 𝔚ℭ *Tisch.*, moi. RW) **enim hic** (iste *e*; *om. p* Iren.*) = *ὁ γὰρ* M. *οὗτος* : moysi (mose I) enim huic ΘIϛ𝔖 *c et 'moderni' ap. cor. uat.* aeduxit CI; duxit *e**. aegipti DR, egipti STW; aegypto *uoluit Bentl.*, *sed gr. ἐκ γῆς Αἰγύπτου.* **nescimus quid factum sit** (est Θ) **ei** (illi *gig.*) = *οὐκ οἴδαμεν τί ἐγένετο* (*γέγονεν* DEHP *etc.*) *αὐτῷ* : n. quid contegerit ei *d*; > quid ei contigerit ignoramus *Iren.*

41. fe^co^runt T. > fec. uitulum Θ. *om.* **in** *pr. gig. post* **diebus** *ras. circa* 12 *litt.* S. > diebus illis M *vg. Tisch. d dem. e Iren. cum ord. graeco.* **obtulerunt** (hobt. C, opt. AIKR *Tisch.*) = *ἀνήγαγον* (*αnηγοντο* D*) : immolauerunt *gig.* **hostiam** (ostiam U*, hostia O*) = *θυσίαν* : hostias T *gig. p*; sacrificia *Iren.* simulachro IW *vg.*, symulacro C; simulacri K, *et* simulacrorum ΘO; idolo *Iren.* letabantur OSW, laetabuntur F*I(let.)M; iucundabantur *d*; epulabantur *e gig. p** (*ut udtur*); *gr. εὐφραίνοντο.* hoperibus C; factis *Iren.* manum F*O.

42. auertit *e*, peruertit *h*; *gr. ἔστρεψεν.* **autem**: + eos G *cf. h* (tunc itaque peru. illos deus); + *αὐτούς* C *sah*; + ab eis D *et* > se deus ab eis *Par. lat.* 11533. > deus autem O. tradedit S. **eos** : illos R *gig. h p*; *om.* D. seruirae I; deseruire *d e p*; ut seruirent *gig.*; *gr. λατρεύειν.* miliciae RS, -cie W, -tie T, -tia V, -tiam G; exercitui *d e* (-tu) *gig. h*, exercitibus *Iren.* celi SW. **sicut** : quemadmodum *Iren.* scribtum FG. *om.* **est** *gig.* profet. DOS. nunquid Wϛ𝔚. **uictimas** (*partim in ras. scr.* A; *seq. ras. circa* 12 *litt.* S) **aut** (et BΘ 𝔚ℭ *d e p Iren. Bentl. Tisch. cum gr.*) **hostias** (ostias U*) *codd. et vg.* = *fere σφάγια καὶ* (*nulli ἤ*) *θυσίας* : sacrificia aut hos. *gig.*; > oblationes et sacr. *Iren.*, immolationes et sacr. *Philast.* (*p.* 703), hostias et sacr. *d*, hostias et immolationes *h.* **obtulistis** (hobt. C, opt. AIKR *Tisch.*) = *προσηνέγκατε* : obtulisti *d.* michi B. annis||R; per annos *h*. XL^ta^ M, XL ADFOVW. in diserto D, in solitudine *d*, in eremo *Iren.*; *om.* O *cum gr.* B* 104. > quad. ann. *gig.* > in des. annis quad. *p cum gr.* 38. 69. 105. 113. 163 *al.* srahel C, hisrl D, israel *vg.*, istrahel *d e*; isrle *p*².

43. **et** *ad init.* + nunc *Philast.* **suscepistis** (c *sup. lin.* T, suscip. DO) = *ἀνελάβετε* : accepistis *Iren.*, recepistis *h*, adsumpsistis *d.* tabernacula B; domum *h*; *gr. τὴν σκηνήν.* ipsius moloch *d* (*τοῦ Μολόχ*). sydus Wϛ𝔚; astrum *d*, stellam *Iren.* *om.* **uestri** *d gig. Iren. Philast. et gr.* BD 15. 18. 36 *syr. pesh.* **rempham** (*ρεμφαμ* D) *cum* CDΘ M*W *vg. Bentl. c d h*, remphā BT, rēphā *p*, remfam A *gig.* : rempha GKM^c^ORSUV *et ρεμφα* 61 *arm.*; refam *e cf. ῥεφάν* CE *al.* 10, ripham F *et ῥαιφάν* ℵ^c^A (*aeth.*) *cf.* rapham *Hieron. nom. hebr.* (iii. 103); resfam I, respham *dem.*; *ῥομφάν* ℵ* 3 *et ρομφα* B *apud Latinos non uertuntur.* **figuras** (*τοὺς τύπους*) : et effigies *h.* hadorare C; ut adoretis *gig. h.* **eas** : eis B *d e*, illis *p** (*graeci enim προσκυνεῖν αὐτοῖς*); *om. gig.* **et** *tert. om.* A. **transferam** (*ras. longa inter* s *et* f S; trasf. G*) = *μετοικιῶ* : transmigrabo *d e p**; transiui *p*². uos + propter hoc W. **trans babylonem** (babil. GRTW, babill. S, babylone IO*) = *ἐπέκεινα Βαβυλῶνος gr. plur.*, *cf.* ultra babylonem *h ed. Iunta* 1534 : in (+ illas *d sah.*) partes (partem *e p*) babylonis (babylonie *gig.*) *d e gig. p sah. et επι τα μερη Βαβ.* D*; in babylonem D(babil.) *tepl.*, *edd. Wild* 1481 𝔖.

44. + et erat *ad init. p**. in tabernaculum *e*, et domus *h.* testimoni O; + quod S *e* (*ην male reddentes*). **fuit** (erat *gig.*; *om. e p**) **patribus nostris** (s *sec. sup. lin.* T) *codd. plur.* 𝔚 *c e gig. h lux p* Bentl.* = *ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν* ℵABCD² HP 61 *al.* (*ὑμῶν* A 65. 105 *etc.*) : fuit cum patribus nostris A¹ Sϛ𝔖ℭ *cor. uat.* dem. p*², erat penes patres nostros *d*, *cf. ἦν ἐν τοῖς π. ἡμ.* D*E *al. mult.* diserto D; solitudine *d.* sicuti C. **disposuit** (praecepit *h*) *sine add. codd. plur. cor. uat. mg. cod. caraf. cum graeco* : + deus DR²𝔚 *dem. p*²; + illis deus ϛ𝔖ℭ *cor. uat.** **loquens** = *λαλῶν*

Digitized by Google

sicut disposuit loquens
ad mosen
ut faceret illud secundum
formam quam uiderat
45 quod et induxerunt suscipientes patres
nostri cum iesu
in possessionem gentium
quas expulit deus a facie patrum
nostrorum
usque in diebus dauid
46 qui inuenit
gratiam ante deum
et petiit ut inueniret tabernaculum deo
iacob
47 salomon autem aedificauit
illi domum
48 sed non excelsus in manufactis habitat
sicut propheta dicit
49 caelum mihi sedes est
terra autem scabellum
pedum meorum
quam domum aedificabitis
mihi dicit dominus
aut quis locus requietionis
meae est?
50 nonne manus mea fecit haec
omnia?
51 duri ceruice et incircumcisi

D 45, cum loqueretur *gig.*: qui loquebatur *d p et* ὁ λαλῶν *gr. plur.* **ad mosen** (moy. *codd. plur. vg. Tisch.*, moisen R, moī D): moysi *d p*, moyse *e*; *deinde* + qui I. **ut** (*om.* I* *h*) **faceret**: facere R* *d e*; ut facerent *p*. illut ST; eam *h*; *om. p** (+ p^2). **secundum**: iuxta *d*. **formam** (τύπον, *sed* παρατυπον D* *ut udtur*): figuram *d*, effigiem *h*. **uiderat** (ἑωράκει *plur.*) *codd. et vg.*, uideret O, uiderant *p*: uidit *h et* ἑώρακεν DEH *al.* 8; *deinde* + in monte SU*.

45. **quod**: quem *e*, quam *h*. **et**: etiam *d gig.*, etiam et *e*. induxerant *gig.*, introduxerunt *d*. recipientes *h*; *om. d* (*non* D^{gr}). **iesu** *ita scriptum* KMSV *vg.*, iessu D, iesum *d*: ihesu *e*, hiesu FU; ihu ABCGΘORTW *c h p*. **in** *pr. om.* F. possesionem DS, positionem M, possessiones I *e*; possessione O (possesione) *h* (*Bentl.*) *et gr.* ἐν τῇ κατασχέσει. gencium RS; nationum *h p*; generationum *e**. **quas expulit** (reppulit *e*): ex *quibus* saluabit *h sine auct. graeca.* **a facie**: *om.* C; a conspectu *h*. nostrum *e*. husque C. **in** *sec.*: ad *d gig.* dies D *d gig.*; diem *h*. dauit O.

46. **inuenit**: referit *d*. graciam S. **ante deum** (dominum DR *gig.*) = ἐνώπιον τοῦ θεοῦ: aput deum I, in conspectu (sconsp. *d*) dei *d p*, coram deo *e h*. peciit W, petiuit ΘSU*, petit DO. ut inuenirent I; inuenire *d e p*. tauernaculum T; habitationem *h*; *gr.* σκήνωμα. > tabern. inuenire *d* (*h*) *cum gr.* D. **deo** (in deo *h*) **iacob** *codd. vg. et uett. plur.* = τῷ θεῷ Ἰακώβ ℵ^{c}ACEP *al. omn.*: sedes domui iacob *d et* τῷ οἴκῳ Ἰακώβ ℵ*BDH.

47. solomon GS *d e*, salamon M*, salemon D. edificauit SW, aedificabit T. **illi** (αὐτῷ *plur.*) *codd. vg. c dem. h* p^2, ei *d e gig.*: *om. p**; sibi W *et* ἑαυτῷ CH *min.*

48. **sed** (set R) **non excelsus** (altissimus *e*) = ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος *gr. plur.*: > sed excelsus non *Fulg.* (*c. Fab.* 597), sed altissimus non *gig. h Aug.* (vi. 554), sed sublimissimus non *p*, *et* ο δε υψιστοσ ου D^{gr}; sed ipse altissimus (*sine* non) *d*. **manufactis**: + non I^o; + templis *Aug. cum gr.* HP *al. pler.*, *cf. h infra.* inhabitat *Aug.*; habitabat F, inhabitauit *d*. > inhab. (hab. *Tert.*) in manufactis *d cum* D^{gr} *Tert.* (*prax.* 16), > hab. in aedificis manuf. hominum *h*. **sicut**: sed D; + et e^2 *et gr.* E *min.* profeta DOS; prophetam M; per prophetam WϚ𝔖 *gig.* dixit *d*. > dicit profeta *h*.

49. **caelum** (cel SW) **mihi** (michi BTW) **sedes** (-is ADG*IM*OR^{1}ST, saedis C; tronus *h Tert.*) **est** = ὁ οὐρανός μοι θρόνος ἐστίν k^{scr}: *om.* **est** *gig. Bentl. cum gr. plur.*; > c. mihi est sedis *e*, c. est meus thronus *d*, *et* ο ουρ. μου εστιν θρονοσ D. **terra autem** (uero *d*) = ἡ δὲ γῆ *plur.*: et *terra h et* και η γη B *syr. pesh. etc.* scabillum BFG*SV, scabyllum I; *sub*pedaneum *h*. **meorum** + est S. **quam**: qualem *d e h p** (*corr.* p^2), *et gr.* ποῖον. edif. SW, aediff. M; aedificatis *d*. michi BT. > mihi edif. S. *om.* **dicit dominus** *gig. h p** (+ p^2) *contra gr.* **aut**: uel *h*. > locus quis B; qualis domus *h*; τίς τόπος *gr. plur.*, *sed* ποιοσ τ. D. requetionis CFK* (*corr.* K^1), requiecionis R, requiscionis S, requissitionis D; quietis *h*, requens *d*. mee W; mea *d*; + *ras. unius lit.* B. **est** *sec.* (ἐστιν D *min.*): *om. gig. p** *Bentl. cum gr. plur.* > est requietionis meae *e*.

50. ~~om. uers. h~~ hec SW. > omnia haec *e* (*Bentl.*) *cum gr.* ACDEP *al.* *ita habet uers. p* omnia (+ nonne p^2) enim ista fecit manus mea.

51. **duri ceruice** (σκληροτράχηλοι) *cum* A^1 (i *pr. in ras. scr.*) DGM (*Bentl.*), indurati ceruice *p*, durae ceruices *d*, dure ceruice *t*, duricordes *h*: dura ceruice (A*?) BCFΘIKORS(ciruice)TUVW *vg. Tisch. c dem. e** (ceruices e^2) g_2 *gig. lux. m Orig. int.* (iii. 848) *Lucif. Aug.* (*saepius*) *Hieron.* (v. 144) *Fulg. Uig.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 778); *forsan ex Test. uet.* **incircumcisi cordibus** (-debus M*) *cum* AIMOSUϚ *c d dem. lux. p Iren. Bentl.* = ἀπερίτμητοι (+ ταῖς ℵ *al.*) καρδίαις ℵAB (καρδιασ) CD *min.* (*cf.* infirmus pedibus xiv. 7): incircum-

Digitized by Google

cordibus et auribus
uos semper spiritui sancto resistitis
sicut patres uestri et uos
52 quem prophetarum non sunt
persecuti patres uestri?
et occiderunt eos qui praenuntiabant
de aduentu iusti
cuius uos nunc proditores et
homicidae fuistis
53 qui accepistis legem in dispositionem
angelorum
et non custodistis.
54 Audientes autem haec
dissecabantur cordibus suis
et stridebant dentibus in eum.
55 Cum autem esset plenus
spiritu sancto
intendens in caelum
uidit gloriam dei
et iesum stantem a dextris
dei 56 et ait
ecce uideo caelos apertos

cisis (-cicis K) cordibus BFG*KRVW𝔓𝔖ℭ; incircumcisi (-cissi D) corde (ἀπερίτμ. τῇ καρδίᾳ EHP 61 *al. pler.*) CDG^c^T *e m Aug.* (v. 275) *Hieron. Fulg. Uigil.*; non circumcisi corde g_2 *gig. h* (*om.* non) *Orig. int. Lucif. Aug.* (*saepius*; *uide Sabat.*); incircumciso corde Θ, non circumciso corde *t*. **auribus** + uestris *h* (*ut udtur*). *om.* uos *pr.* D. spiritu M *e*, spirito *d*. > sancto spiritui *h*. **resistitis** (ἀντιπίπτετε) BCFKSUV𝔓𝔖ℭ *Bentl. dem.* e^2 *t*, obnitimini *Uigil.*: restitistis ADGΘIMR TWϛ *c* g_2 *gig. lux. m p w Orig. int. Lucif. Aug. Hieron. Fulg.*, obstitistis *d*, contradixistis *h*; resististis O, restitis *e**. **sicut** + et ΘOSU *c dem. e t w cor. uat. Aug.*; *contra gr.* patris S* (*corr.* S[1]). **uestri**: + ita 𝔖ℭ *Lucif. cor. uat. mg.*; + sic O. **et uos** *om.* T *c dem. gig. h t Orig. int. Aug. cum gr.* D[2]. *om.* **et uos . . . patres uestri** (*u.* 52) M.

52. **quem**: + enim CT g_2 *Orig. int. Uigil.* profetarum DOST; ex profetis *h* (> non ex pr.) *Uigil.*; + illi *t*. persequuti Θ. > persecuti sunt *d e p Aug.* (viii. 808) *Uigil.* **patres** (*in ras. scr.* I, patris S*) **uestri**: illi *d h* (> illi pers. sunt) *et* εκεινοι D*; *om. t Orig. int.* hocciderunt C; interfecerunt *p*. **eos qui praenuntiabant** (prenunt. BDKO, praenunc. 𝔖ℭ, prenunc. RSW) = αυτουσ τουσ προκαταγγελλοντασ D, *cf.* e. q. adnuntiabant *e* g_2 *gig. Orig. int. Lucif.*, e. q. pronuntiabant CT: qui nuntiauerunt *h t* (pronunt.), pronuntiantes *Uigil.* = *ut udtur* τοὺς προκαταγγείλαντας *gr. plur.*; e. q. praenuntiauerunt *d*. de aduentum F*; aduentum *Orig. int.*; + huius G[2]W. **uos nunc** (*contra ord. graecum*) *codd. plur.* (*et* A[1]) *vg. c dem. h p t* (tunc): *om.* uos A*; *om.* nunc *e Uigil.*; > nunc uos (νῦν ὑμεῖς) M *d* g_2 *gig. Orig. int. Lucif. Aug.* (*Bentl.*). **proditores**: traditores *e p*. > prod. nunc O*. homicide RW; interfectores g_2 *gig. Orig. int. Lucif. Aug. Uigil.*, interemptores *p*, latrones *h*; *gr.* φονεῖς. **fuistis**: facti estis *p Uigil.*, effecti estis *d*; estis *e Orig. int.*; *gr.* ἐγένεσθε *plur.*, *sed* γεγένησθε HP *al.*

53. **qui**: quia *p*. accipistis DO. leegem O* (*corr.* O[1]). **in dispositionem** *cum* ABF*GIKR (disposic.) S (disposssic.) V *cod. caraf. c dem.* p^2, *cf.* in ordinationem *gig. Lucif.*, *et* > ad ang. constitutionem *Uigil.*: in dispositione CDF^c^ΘMOT UW *vg.*, in ordinatione g_2 *t*; in dispositiones *d* (*Bentl.*) *cum gr.* εἰς διαταγάς; in aedictis *p** *Aug.* (viii. 808); in praeceptis *e h*. anguelorum D. **et non**: nec *h Aug.* custoditis *d*; seruastis (*h*) *Uigil.*

54. **audientes autem** (uero *p*) **haec** (hec W) = ἀκούοντες δὲ ταῦτα *plur.*: et cum hec (+ illi *h*) audissent S *h*, cum autem haec audirent g_2 *gig. Lucif.* (-issent) = *gr.* ἀκούσαντες δὲ ταῦτα 33; haec quum dixisset *t contra gr.*; audientes autem eum *d et* ακουσαντεσ δε αυτου D^gr^. dissic. G, desicc. O, disec. D; dissicabant S; discruciabantur *d*; fremebant CT *e* g_2 *gig. p t Lucif.*; *gr.* διεπρίοντο; *deinde* + in g_2 *gig. t Lucif.*, + intra *h*. **cordibus suis** *om.* K; corda sua *h*. **stridebant** (-ibant S*) = ἔβρυχον: fremebant *e*. **dentibus** (dentes *h*): + suis *e cum gr.* E *al. syr. pesh. etc.* super eum *d e* (ἐπ' αὐτόν).

55. **cum** (quum Θ) **autem** (que *d*) **esset** (essaet R; > esset autem *e*) **plenus sp. sa.** = ὑπάρχων δὲ πλήρης πν. ἁγ.: ipse (ille g_2 *gig.*) autem (uero *p*) cum (quum CT) esset pl. sp. sa. CT g_2 *gig. p t Uigil.* (*Uarim.* 737); cum autem esset stephanus (stef. S) pl. sp. sa. G^o^MSUW *cor. uat.**, *et* > stephanus uero cum esset pl. sp. sa. *m*; *ipse autem* cum esset in spiritu sancto *h*. **intendens** (ἀτενίσας) *codd. plur. et vg.*, intendit *m*: intuens AO, intuitus *d*, et intueretur *h*; respiciens *t*. *om.* in DΘ**h*. celum SW; caelo *lux.*; + et *m*. **gloriam**: maiestatem g_2, *honorem h*; caelum *lapsu* D* (*sed correxit*). ihesum *e*; + dominum *d h p cum* D^gr^. *om.* **stantem** *Iren.* (*Mass. p.* 198). **a** (ad GIRS* g_2 *t*) **dextris** (dexteris D) = ἐκ δεξιῶν: ad dexteram *d e h m Iren. Uig.*; + uirtutis ϛ *p w arg.** *cor. uat.** *edd. ant. Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *Sacon* 1515 *et* 1519, *Maresch.* 1531, *Uiuian* 1534. *om.* **dei** *sec.* MO *alb. Iren.* > ad dex. dei stantem *d h cum* D^gr^.

56. *Uersum incipimus* **et ait** *cum Stephano* 1555, *et u.* 57 **exclamantes** *et sic ad finem capituli*; *contra Tisch. maluit u.* 56 **exclamantes** 57 **et eicientes** *etc.* **ait**: dixit *d e h m p t Iren.*

Digitized by Google

et filium hominis a dextris
stantem dei
57 exclamantes autem uoce
magna continuerunt
aures suas
et impetum fecerunt
unanimiter in eum
58 et eicientes eum extra ciuitatem lapidabant
et testes deposuerunt uestimenta sua
secus pedes
adulescentis qui uocabatur saulus
59 et lapidabant stephanum
inuocantem et dicentem
domine iesu suscipe spiritum meum
60 positis autem genibus
clamauit uoce magna dicens
domine ne statuas illis
hoc peccatum
et cum hoc dixisset obdormiuit
saulus autem erat consentiens neci
eius.
VIII. 1 Facta est autem in illa die
persecutio magna in ecclesia
quae erat hierosolymis
et omnes dispersi sunt

---

et gr. εἶπεν. **uideo**: uidi *Priscillianus* (*ed. Schepps p.* 37). celos SW. hapertos C. caelum apertum *Aug.* (iii. 2. 732). **a** (ad IRS* *d* g_2 *t Iren.*) **dextris** (dexteram *Iren.*) **stantem** (adst. *Iren.*) **dei** (ἐκ. δεξ. ἑστῶτα τοῦ θεοῦ ℵ*BDHP *al. pler.*) *cum* AFGIKOSUV: > stantem a dextris (ad dextris R[c], ad dexteram *e m t Ambr. Aug. bis*) dei (maiestatis *Aug.* v. 1268; uirtutis dei WϚ) BΘR[c]W *vg. Bentl. c dem. e* g_2 *gig. m p t Ambr. Aug.* (iii. 2. 732 *et* v. 1268) *cum gr.* ἑστ. ἐκ δεξ. τοῦ θ. ℵ*ACE *min., cf.* sedentem ad dexteram dei *Prisc.*; > ad (a DMT) dextris (dexteris D; dexteram *d h*) dei stantem CDMR*T *d h*.

57. **exclamantes** (clamantes *e* g_2 *gig. Lucif.*) **autem** (*om.* I*) = κράξαντες δέ: et exclamantes D; quo audito illi exclamaberunt *t*; tunc populus exclama*uit h*; et cum exclamasset (*i. e. Stephanus*) *d cum gr. min.* 18 κραξαντος δε. **magna** + et *h* (*non t*). **continuerunt** (συνέσχον): compresserunt *d* g_2 *gig. Lucif.* **suas**: eorum *d*. **impetum fecerunt**: *om.* **fecerunt** *e*; *inruerun*t *h*. **unanimiter** (hunan. C, unian. DOS, uniamiter B) = ὁμοθυμαδόν: unanimes Θ *e p*, uno animo g_2 (unanimo*) *gig. Lucif.*; uniuersi *t*; pariter omnes *h*. > unan. fecerunt *d*.

58. *om.* **et** *pr.* g_2. **eicientes** (eiec. V, eiic. *vg. Tisch.*, iniec. D) = ἐκβαλόντες: eiectum *d* g_2 (+ que*) *gig. Lucif.*; eiecerunt *lux.*, expulerunt *e h*. **eum** (αὐτόν A *min.*): *om d e* g_2 *gig. Lucif. cum gr. plur.*; + foras *lux.* ciuitate RS; + et *h lux. p* (*non e*). lapidauerunt I; + eum *d h p t et gr.* D; + stephanum Θ. **et** (adque *d*; + ipsi *d*, + illi *h*) **testes** = καὶ οἱ μάρτυρες: et falsi testes O g_2 *gig. p t*, > et testes falsi D, falsi autem testes C. disposuerunt D; exposuerunt g_2 *gig.*; posuerunt *h t*. *om.* **sua** *gig. cum gr.* HP *al.* **secus**: ad *d*; ante *e h*; iuxta *t*. **adulescentis** *cum* AC (had.) FGΘIT, adulisc. OS: adolescentis MRUW *vg. Tisch.*, adolisc. BDKV; adolescentulis *p*; iuuenis *h*; *om. t*; *deinde* + cuiusdam *d gig. p t et* + τινοσ D *syr. pesh.*, > cuiusdam adolesc. T. **qui uocabatur** (ca *sup. lin.* T; uocatur F) **saulus** (καλουμένου Σαύλου): uocante sauli *e*; nomine (nomen *t*) sauli *d* g_2 *gig. p t*; cuius nomen uocatur saulus *h*.

59. **et** *pr.*: ac g_2. lapidant g_2. stefanum DGOST; + et g_2 (*sed partim eras.*). **domine** *usque ad fin. cap. in ras. scr.* R. **domine . . . dicens** (*u.* 60) *om.* O. ihesu *e*. **suscipe** (δέξαι): accipe DR *d e* g_2 *gig. m p*; recipe *h t Ambr.* (*fid. l.* ii *ad fin.*). **spiritum**: scriptum *e** (*deinde* rip *erasit cor.*).

60. *ad init.* + quique iam deficiens *t*. **positis autem** (que g_2 *gig.*; *om. t*) **genibus**: ponens autem genua *e m p*; cumque posuisset ge. et *d*; > *et genib*us positis *h*. clamabit M*T; clamabat F; exclamauit *h m p t*. > uoce magna excl. *t*. **dicens** (λεγων D *et syr. pesh.*): *om.* DFGΘ *e h lux. t Bentl. Tisch. et gr. fere omn.* **illis**: eis *m Iren.* (*Mass. p.* 198). **hoc peccatum** (ταύτην τὴν ἁμαρτίαν ABCD) *codd. plur. vg., Cypr.* (*de bono pat.* 16), *et* hoc delictum *Aug.* (iii. 2. 331, 858), hoc in pecc. D, hoc ad pecc. C *t*, hoc in peccato S: > peccatum hoc *d e Iren. et* τὴν ἁμαρτίαν ταύτην *gr. plur.*; *deinde* + quia nesciunt quid fatiunt W *cor. uat.** (*non mg.*). **cum hoc** (*om.* G*; haec CT *p*, hec S) **dixisset**: > hoc cum (quum Θ) dix. Θ *e t*; dum hoc dicit *h*; hoc dicto g_2 *gig.* hobdormiuit C, obdormibit T; dormiuit *d e* g_2 *gig. t*; + in domino BKVWϚ𝔖ℭ *p w*. **saulus** *usque ad fin. cap. om.* U* (+ U[1]). **autem**: uero *d p*. erant I* (*ut udtur*). consenciens RW; conprobator *h*. **neci** (τῇ ἀναιρέσει): interfectioni g_2 *gig.*, interfecti *d*, nequicie *p*. **eius**: illorum *p*; stefani *h*; *om.* W* (+ W[1]). *Inc. cap.* viii. **saulus autem** DV.

VIII. 1. **facta** (-tum S) **est autem** (itaque *d* g_2 *gig.*; *om. h*) = ἐγένετο δέ: et facta est *p*. illo *gig.* diae C; + et *dem.* persecucio RS, persequutio Θ. **magna** + et tribulatio *d cum* D[gr], *cf.* magna afflictio et magna persecutio *sah.*; > *in illis* diebus facta est tribulatio et pers. *magna h*. **in** *sec.*: super *d e*; aduersus *p t*; *om. h*. aecclesia R, aecl. COU, ecl. S, egl. T, aeclessia D; ecclesiam *d e p t Bentl., et gr.* ἐπὶ τὴν ἐκκλ.; ecclesiae *h*. que DIW, qui S. **erat**: est S *d h t*; + in D *d e*

Digitized by Google

per regiones iudaeae
et samariae
praeter apostolos
2 curauerunt autem stephanum uiri timorati
et fecerunt planctum
magnum super illum.
3 Saulus uero deuastabat
ecclesiam
per domos intrans et trahens uiros ac mulieres
tradebat in custodiam
4 igitur qui dispersi erant
pertransiebant euangelizantes uerbum.
5 Philippus autem descendens
in ciuitatem samariae praedicabat
illis christum
6 intendebant autem turbae
his quae a philippo dicebantur
unanimiter audientes
et uidentes signa quae faciebat
7 multi enim eorum qui habebant spiritus inmundos

Aug. (ix. 357) *et gr.* ἐν Ἱεροσ. hierosolimis MUR, hierus. BS, hirus. D, ieros. W, iheros. T, hyerosolymis K, iherosolymis C, ierusolymis O, ierosolymis *vg.* **et omnes** (omnis S) = *καὶ πάντες* ℵ^c *min.*, *πάντες τε* A *al. mult.*, *et ita syr. pesh. aeth.*, *cf.* omnesque (qui *t*) *t Aug.*: omnes autem *e h p et π. δέ* BCDEHP *etc.*; omn. enim *d cum gr.* 106. *om.* **sunt** M. > disp. sunt omn. g_2 *gig.* **per regiones** (-nis S) = *κατὰ τὰς χώρας*: in regionibus *t Aug.*; circa ciuitates *h.* iudeae BIMOU, -dee W, -dae DR; iudaea S; *om.* g_2. samariam W. **praeter** (preter BDKMORSW^1, propter W*) **apostolos** (-tholos C): exceptis apostolis *t Aug.*; *deinde* + qui remanserunt (-rant *h*; manserunt *d*; + in *t*) hierusalem (hierosolymis *h Aug.*) *d* g_2 *gig. h t Aug. cum gr.* D *sah.*, *cf. Bed.* (*retr.*) '*si dispersa ecclesia apostoli* remanserunt in hierus. *ut Lucas ait.*'

2. **curauerunt** (*συνεκόμισαν*) *codd. plur.* (*et* D*) *vg. c dem. Bentl.*; curare *enim hic* = *ἐνταφιάζειν ut Pallad.* '*hist. Laus.*' x (= *Migne P. L.* 73, 1103); *cf. onomasticon s. u. P. L.* 74, 426 *ubi bene citatur Aug. in Gen.* l. 2: comportauerunt T *d e* g_2 *gig. h t*, portauerunt S; curportauerunt V; tulerunt *p*; sepelierunt D^{mg} (sepil.) W. **autem**: ergo g_2; quae *d et τε* (*pro δέ*) D^{2}E^{gr}. stef. FGOST, stif. D; + *ras. unius lit.* S. **uiri**: homines *h.* **timorati** (*εὐλαβεῖς*): religiosi *t*, pii *h*, timidi D^{mg}. fe^{c}erunt O; *def. h ad* ix. 4. supra g_2. **illum**: eum MO *vg. c d e* g_2 *gig. p t cor. uat. mg.*; + et sepelierunt eum O.

3. **uero** (*in ras. scr.* U): autem M *vg. d e gig.* **deuastabat**: a *pr. in ras.* Θ; diuast. A* (*corr.* A^1) BFGIK. aeccl. R, aecl. COU, ecl. S, egl. T, aecless. D; ecclesias BΘ *d t contra gr.* **per** (Per A) **domos** (-us DOV) = *κατὰ τοὺς οἴκους*: per singulas quae do. *d*; in do. g_2 *gig. t*; *cf.* ii. 42. **intrans**: ingrediens *d p.* > intrans in do. g_2 *t.* aeclesiam per domos. intrans et *sic distinctum* U. **et** (*om.* D) **trahens** (trachens D, traens T, extrahens Θ^c) = *σύρων τε*: trahensque D, tradensque *p*, extrahens (trahens e^2) autem *e.* hac C; et *d.* **tradebat** (*παρεδίδου*): trahebat A* (*corr.* A^1) D *gig.*; *expunxit* p^c; + eos D. **custodiam** (*φυλακήν*): carcerem *d t.*

4. **igitur qui**: hi (hii T) igitur qui ΘT *p*, hi ergo qui g_2 *gig.*; at illi (+ quidem *d*) qui *d t Aug.* (ix. 357); hi igitur (*sine* qui) *e.* fuerant S*; sunt T p^* (*corr.* p^2). *Pro* dispersis *ait Bed.* (*retr.*) *in graeco haberi* 'disseminatos, *id est* disparentes.' **pertransiebant** *codd. plur.* (-ierant I) = *διῆλθον* (*cf.* xv. 3, *Lc.* xvii. 11, *et* exiebant *infra u.* 7): pertransibant BCRSTUV (-bunt) W *vg. c dem. Bentl.*; ibant *e* g_2 *gig. p t w et ηλθον* ℵ* *sah.*; adnuntiabant *d* (*non* D^{gr}); + per ciuitates et castella g_2 *Aug.* (transeuntes per c. et c. euangelizabant). aeuuangeliz. R, heuangeliz. C, aeuanguelitz. D; bene nunciantes *p.* **uerbum** *sine add.* BCFGΘIKR*SUVW 𝔓 *d dem. gig.* p^* *Bentl. et gr. plur.*: + dei ADMOR^{1}TϚ𝔖ℭ *c e* p^2 *t w Aug. et gr.* E 47** *syr. pesh.*; *deinde* + circa ciuitates et castella iudee *p w cum Par. lat.* 342*. 343. 11932. *tepl.*; *explicit* g_2.

5. phylippus C, fil. GST, pil. D; philipph^{u}s O (h *sec. in ras.*). **autem**: uero *d gig. p.* discendens DS; cum deuenisset *gig.*; cum uenisset *d.* samarie W. > samaria in ciuitate p^* (*corr.* p^2). predic. BDKMORSW. eis *d e p.* **christum**: iesum *gig.*

6. **intendebant** (-bat I p^*; adtendebat e^*, -bant e^c) **autem** = *προσεῖχον δέ* ℵABCD^2 61 *al.*: *om.* autem DO; et intendebant *gig. et προσεῖχόν τε* EHP *al. longe plur.* turbe RW; turba p^* (*corr.* p^2); omnis turbae *d*; *ωσ δε ηκουον παν οι οχλοι προσειχον* D*. hiis W; *om.* O. que DR, qui W. filippo GS, pil. D, philyppo C, fillipo T, phillip^{h}o O. **dicebantur** + et suadebantur *p.* > his qui (quae *e*) dic. a phil. *d e.* hunanimiter C, unian. DIOS; unanimes *e p* (unian.); uno animo *gig.*, unanimo *d.* **audientes**: in audiendo ipsos (*om. p*) *e* p^*; in eo quod audierint ipsi *d et gr. ἐν τῷ ἀκούειν αὐτούς*; *deinde* + eum *p*, *et εν τω ακ. αυτου* ℵ* (*ut udtur*). **et**: ac *gig.*; *om.* p^* (+ p^2). uidebant *d.* **signa** + et prodigia *gig.* que DIRT (ue *sup. lin.*).

7. **multi enim** (autem M) **eorum** (illorum *p*; *om.* D) **qui habebant** = *πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων*

clamantes uoce magna
exiebant
multi autem paralytici
et claudi curati sunt
8 factum est ergo magnum
gaudium in illa ciuitate.
9 Uir autem quidam nomine
simon
qui ante fuerat in ciuitate
magus
seducens gentem samariae
dicens se esse aliquem
magnum
10 cui auscultabant omnes
a minimo usque ad maximum
dicentes
hic est uirtus dei quae uocatur
magna
11 adtendebant autem eum
propter quod multo
tempore magicis suis
dementasset eos.
12 cum uero credidissent
philippo euangelizanti
de regno dei
† et nomine iesu christi
† baptizabantur uiri ac mulieres
13 tunc simon et ipse credidit

ℵABCE *min.*, *cf.* multi enim (nam m. *ggi.*) habentes *e gig.*: a multis enim qui hab. *d et* πολλῶν γὰρ τῶν ἐχ. HP *al. pler. et* απο (*uel* παρα) πολλοισ γαρ των εχ. D*. **spiritus** (spūs S*U) **inmundos** (imm. K *vg. Tisch.*, inmundus B): spiritum inmundum *d* (*non* Dgr). clamabant D. **magna** + et D *p*. exibant W *vg. c dem. gig.*; sanabantur *p*. *Incipere uoluit u.* 8 **multi autem**, *et* 9 **uir autem** *Tisch.*; *non autem* 𝕮, *neque ipse Tisch. T. G.* 8 *nec W. H.* **multi autem** (πολλοὶ δέ *plur.*): multique *gig.*; multi quoque *p* = πολλοί τε 34; multi enim F *d*, multi ergo O; + et *e cum gr.* E 13. paralitici DMORSTW; paralysin passi *d*. *om.* et O *d et gr.* D* 31. curabantur *d*.

8. **factum est ergo** *codd. plur.* (ergo *in ras.* T) *et vg.*: f. est autem CDRS *et* ἐγένετο δέ ℵABC *min.*; et f. est *e p et* καὶ ἐγέν. EHP *al. pler.*; *om.* ergo *d*. **magnum gaudium** (πολλὴ χαρά ℵABC 47. 61): > gaud. mag. DE *vg. e p et* χαρὰ μεγάλη DEHP *etc.*, > et gaud. multum f. est. *gig.*, gaud. magnum (*sine* et) f. est *d et* χαρα τε μεγ. εγεν. D *syr. pesh.* ciuitatem I; > ciuitate illa *d e p cum ord. gr.*

9. **autem** + erat D. symon CDIMW. **qui ante** (hante C, antea S) **fuerat** (-rant T*?; erat *Iren. Mass. p.* 99) = προυπαρχων D: ante fuerat *dem. e cor. uat.* Bentl.*, iampridem erat *d*, erat ante *gig.*, *et* προϋπῆρχεν *gr. plur.* in + ipsa *d*. **magus** (μαγεύων): magias exercens *gig.*, magicam exercens *Iren.*, magiam faciens *e*, magi*c*a faciens *d*; magnus DV, magna faciens *p** (magus magna fac. *p*²); *deinde* + et *d e p* (*gig. uide infra*) *Iren. cum gr. exc.* D*. **seducens** *codd. et vg. c dem. Iren.*: suadens *e p*, mentem auferens *d*; et dementabat *gig.*; *gr.* ἐξιστάνων *uel* ἐξιστῶν, sed εξεστανεν D* *ut udtur*; *cf. Bed.* (*retr.*) '*pro eo quod est* seducens *in gr. scr. est* ἐξιστῶν: *quod significat* in extasin, *id est* mentis excessum *siue* stuporem et admirationem conuertens'; **seducens** *graeco* ἐξιστῶν *uix respondet, sed Luc.* xxiv. 22 ἐξέστησαν *uertitur* seduxerunt *in d*. genti *e*; gentibus *d*. sammariae R, samarie W; samaritanorum *Iren.* **se esse aliquem** *cum* BDFKMO (aliquem *in mg.*) R (essae) VW *vg. c p Iren.*: > esse se aliquem AC GΘIT *dem. Bentl. Tisch.*; > se aliquem esse SU; > esse quendam se *d* (*om.* se) *e cum ord. gr.* εἶναί τινα ἑαυτόν; se quendam (*om.* esse) *gig.*

10. **cui**: quem *Iren.* auscultatabant U, ascultabant AD, auscultabunt O; intendebant CT *d gig. p*, adtendebant *e*; *gr.* προσεῖχον. homnes C; *om. Iren. cum gr.* HP *al.* **minimo** (mi *sup. lin.* T): pusillo *d Iren.*; *gr.* μικροῦ. husque C. **maximo** I; maiorem *e*, magnum *d Iren.*; *gr.* μεγάλου. dicens *p*. haec D *p*². *om.* **dei** *p*. que DI; qui S.

11. **adtendebant** (-bat I, attendebant FKRUV W *vg. Tisch.*): intendebant *d e gig. p*, intuebantur *Iren.*; *gr.* προσεῖχον *ut u.* 10. ei *d e p*; in eum *gig.* propterea quod *d gig.* **multo**: plurimo *d*. **magicis** (-ciss S*): magiis 𝕮 *cod. caraf. gig.* (magus *ed.*), magis *e*. **suis**: *om. d gig. Bentl.*; + artibus DO(> art. suis)R *tepl. Bentl., et* > art. magicis suis *Par. lat.* 11533; + rebus D; *gr.* ταῖς μαγίαις (*sine* αὐτοῦ). **dementasset**: diridebat D; mentem abstulisset *d*; *gr.* ἐξεστακέναι, *uide ad u.* 9. eis *d*. > eos dement. *gig.*

12. **cum** (quum Θ, qum R) **uero** (autem *p*) = ὅτε δέ: cum ergo AIO; sed postquam *gig.* credidissent S; crediderunt *e gig.*; crederent *d*. filippo GST, pil. D, philyppo C, philippho O². aeuuang. R, euuang. I, aeuanguelitzanti D; aeuangelizante S, euangelizante *c*, -tem *d*; bene ad nuncianti *p*, praedicanti euangelium *e*; *sequitur ras. parua* M. **de regno**: regnum *d gig.* *om.* dei S*. **et nomine** (καὶ τοῦ ὀνόματος) ABCIKO STU*𝕭 *cor. uat. p**: et de nomine G *d e gig.*; et in nomine DFΘMRU¹VW *c dem. p*⁴; in nomine (*sine* et) 𝕾𝕾𝕮 *edd. ant. plur.* ihesu *e*. A *male inc. nouum colon* et nomine, *non* baptizabantur. *om.* **christi** O. babtiz. C, baptitz. D, baptizabantur S; baptizarentur R* (*corr.* R¹) *c dem.* **uiri** + quoque *p*, *et gr.* ἄνδρες τε. hac C; et *e p*.

13. **tunc simon** (symon CDIMW): sim. quoque *d gig.*, s. autem *e*, et s. *p*; *gr.* ὁ δὲ Σ. *om.* **et ipse**

Digitized by Google

et cum baptizatus esset
adherebat philippo
uidens etiam signa et uirtutes maximas
fieri
stupens admirabatur.
14 Cum autem audissent apostoli
qui erant hierosolymis
quia recepit samaria uerbum dei
miserunt ad illos petrum
et iohannem
15 qui cum uenissent orauerunt pro ipsis
ut acciperent spiritum sanctum
16 nondum enim in quemquam
illorum uenerat
sed baptizati tantum erant
in nomine domini iesu
17 tunc inponebant manus super
illos et accipiebant spiritum sanctum.
18 Cum uidisset autem simon
quia per inpositionem
manus apostolorum
daretur spiritus sanctus
obtulit eis pecuniam 19 dicens
date et mihi hanc potestatem
ut cuicumque inposuero
manus accipiat spiritum sanctum
20 petrus autem dixit ad eum
Pecunia tua tecum sit

---

p. crededit S. **cum** (quum Θ) **baptizatus** (babtiz. C, babtitz. D) **esset** (essent I*) **adherebat** (adhaer. ΘKV *vg. Tisch.*, adaer. R, ader. CM*; adherebant I*) = *βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν gr. plur.*, *cf.* baptizatus adher. *e*: baptizatus est et adher. *d gig.*, *et βαπτ. ην και προσκαρτερων* D. filippo GST, pil. D, philyppo C, philippho (*ex* -ppoo) O. aetiam R; autem CT *e et gr.* 105 *δε*; *om. d gig.* **maximas**: multas D; magnas *d* (*e*) *gig. p* (*Bentl.*) *et gr. plur. μεγάλας.* > uirt. et signa magna *e et δυναμεισ και σημεια μεγαλα* E *al.* **fieri**: quae fiebant *gig.* **stupens** (+ et D) **admirabatur** (amm. BDKOSUV) = *ἐξίστατο*: stupebat *e p*, obstupiscebat *d*; stupens admirabantur I*R* (*et ἐξίσταντο* ℵ*C*D*); + eis *gig.*

14. quum ΘT, qum R; *om. e**. **autem**: tem *in ras.* A; uero *d*; *om. p.* audisset I. > aud. autem CT *e gig.* *om.* **erant** *e.* + in *ante* **hieros.** DMOϛ𝔊 (*non cod. caraf.*) *d e p.* hierosolimis MRU, hieru. DS, iero. W; hierusolymis BO, ierosolymis *vg.*, iherosolymis C; hierusalem *d cum* D^gr. > apost. q. in hier. erant DM; > qui in (*om. gig.*) hier. erant (*om. e*) apost. *d e gig.* (*Bentl.*), *et gr. οἱ ἐν Ἱερ. ἀπόστολοι.* **quia**: quod W *vg. gig.* (+ et). recipit DO; recepisset MW *vg.*; accepit *p*, excepit *d*, percepit *e.* samarie *t*; + quoque *gig.* (> et sam. quoque rec.). *om.* **uerbum** *gig.* misserunt D. **illos** ACDGΘIOTW *c dem. t*, *et* illum *e*: eos BFKMRSUV *vg. d gig. p Hieron.* (ii. 182). ioannem 𝔖ℭ.

15. **cum** (quum Θ) **uenissent** (ueniiss. D): cum descendissent *d e p*; descenderunt et *gig.*; *uoluit* cum deuenissent *Bentl.*; *gr. οἵτινες καταβάντες*; + ad eos *Hieron.* horau. C, orab. T; rogauerunt *dem.* **pro**: super *d* (*sed gr. περί*). **ipsis**: eis *e gig. p Hieron.*, eos *d.* acceperint S; accipiant *d.*

16. **nondum** (*οὔπω* HLP *etc.*) *codd. plur.* (> non enim dum D) *et vg.*: necdum (*οὐδέπω* ℵABCDE *etc.*) AMO *Tisch.* **in quemquam** (quenquam ϛ𝔊, *non autem* A; quemqvem U*) **illorum** (eorum CT) **uenerat** (superu. CMR²T *gig.*, conu. *t*) = *ἦν ἐπ' οὐδενὶ* (*ουδενα* D*) *αὐτῶν ἐπιπεπτωκός*: erat in q. eorum deciderat *e*, erat super q. eorum inlapsus *d*; erat in ullo (illo *p**) eorum *p*, > uenerat in q. ipsorum D, cecid. s. ullum illorum *Hieron.*; *deinde* + spiritus *p*, + spiritus sanctus *Fulg. p.* 660. **sed** (set R) **baptizati** (babtiz. C, baptitz. D) **tantum erant** (> er. tantum D) = *μόνον δὲ βεβαπτ. ὑπῆρχον*: > si tantum bapt. er. *gig.*; tantummodo autem b. er. *p*, tantum (solum *e*) autem b. er. *d e* (*Hieron.*). **domini**: *om.* D* (+ *sup. lin.*); + nostri I. ihesu *e*; + christi A* (*ut uidetur sed eras.*) IM *d et gr.* D (HLP *al.* 40).

17. imponebant C (m *sup. lin.*) FKUW *vg.* manos S*; manum *Bentl.* super eos *d gig.*; eis *p* (> eis man.); illis manus *Hieron.*

18. **cum** (quum ΘWϛ𝔊, qum R; *om. e**; + *ras. unius lit.* B) **uidisset** (audisset R *t*): uidens *e*² *gig. p.* *om.* **autem** C *d.* symon BCDIMW (symeon). **quia**: quod *gig.* imposit. UW *vg.*, inposic. R, inpossicinc S. **manus**: manuum D *d e gig. p cum gr. τῶν χειρῶν.* apostholorum C. datur *d e gig. p*; *gr. δίδοται.* **sanctus** *omnes* (-tum *e*): *om. τὸ ἅγιον* ℵB. **obtulit** (*cf.* vii. 42) BCD F*GΘKMOSTU *vg.*: opt. AF^cIRVW. illis *gig. p.* peccuniam D^cR; paecunias *d.*

19. **dicens**: rogans et di. *gig.*, deprecans et di. *p*, rogando et dicendo *d*, *et παρακαλων κ. λεγ.* D. *om.* **et** F *c** *gig. p contra gr.* michi B. > potest. hanc (istam *p*) *d e p t Bentl.*, *et gr. τὴν ἐξουσίαν ταύτην.* **cuicumque**: que *sup. lin.* S, cuicunque ϛ𝔊. inposudero S*; imposuero KUW *vg.*; + et ego *d p* (> et ego cuic. inp.) *cum gr.* D. manum C *p non gr.* *Libere Aug.* (iii. 2. 338) quid uultis a me accipere pecuniae ut et per impos. manuum mearum detur sp. s.

20. *Inc. u.* 20 **petrus autem** *Stephanus* 1555, 𝔊 *Tisch. T. G.* 8, *W. H.*: *contra inc.* **pecunia** ℭ. **autem**: uero Θ. dixit ad illum V *gig.*; > ad eum dixit A*. *Deficit d ad* x. 4. peccunia MR,

Digitized by Google

in perditionem
quoniam donum dei existimasti pecunia possideri
21 non est tibi pars neque sors
in sermone isto
cor enim tuum non est
rectum coram deo
22 paenitentiam itaque age
ab hac nequitia tua
et roga deum si forte remittatur tibi
haec cogitatio
cordis tui
23 in felle enim amaritudinis
et obligatione iniquitatis
uideo te esse
24 respondens autem simon
dixit
precamini uos pro me ad dominum
ut nihil ueniat super me
horum quae dixistis
25 et illi quidem testificati et
locuti uerbum domini

---

pecuniam T**t*. tuam *t. om.* in *t.* perdicionem S, perdicc. R; perditione KMUV *c t Iren.* (*Mass. p.* 99) *Cypr.* (*Test.* iii. 100 *codd. opt.*), *cf. autem Bed.* (*retr.*) '*rectius scribitur* in perditionem *iuxta auct. graecam quam* in perditione'; interitum D *e gig. p Tert.* (*fug.* 12) *Ambr.* (*lc. l.* ix. § 19); *gr.* ἀπώλειαν. **quoniam**: quia D *gig. p Cypr.*, *Auct. de Rebapt. p.* 89, *Aug.* (iv. 161, viii. 992). **donum** (τὴν δωρεάν): gratiam *Tert. Cypr. Rebapt. Ambr.* exhistimasti S, existimastis I*, existimas T; estimasti *p*, extimasti *t*; *patres uide infra*; + te *Aug.* (viii. 992). > exist. gratiam dei *Cypr.* peccunia MR, pecuniam B*IS*T*U**t*, poecuniam C; peccuniis *p*; per pecuniam W *e** (-nia *cor.*) *Cypr.*, per pecunias *Rebapt. Aug.* (viii. 992); *gr.* διὰ χρημάτων. posideri D; posse possideri *Rebapt.*; possidere IOS (possed.) *e t Aug.* (viii. 992) *Bentl.*, acquirere *gig.*; *gr.* κτᾶσθαι. *Libere patres*: pretio consequendam putasti *Tert.*, putas te pecunia consequi posse *Ambr.*, putasti pecunia comparandum *Aug.* (iii. 2. 338), existimasti do. dei pecunia comparari *Aug.* (iv. 161); *Iren.* = *uulg.*

21. **est** *pr.* + enim MϚ. **pars** (μερίς): portio *e gig. Rebapt.* > pars tibi W. **sermone** (λόγῳ): uerbo *e*; ratione *Tert.* (*idol.* 9); fide *gig. p Ambr.* (*lc.*, *et poen. l.* ii. § 23), *Aug.* (iii. 2. 338) *et Const.* vi. 7. 2. **isto** *codd. plur. vg.*, *cf.* > ista rat. *Tert.*: hoc A *e Iren. Rebapt.*, hac *p*, *cf.* > hac fide *gig. Ambr. Aug.* rectus I; directum *p*. **coram** (quoram IR) **deo**: in conspectu dei *p*; apud deum *Ambr.* (*poen.*)

22. poen. CD *vg.*, pen. IMOW, penitenciam RS; -nitentiam *in ras.* B. **itaque**: ergo *e*. **age**: habe *e gig. p** (*corr.* p^2). hoc O* (*corr.* O^1). nequicia RS^1 (nequiacia S*); malitia CT *e gig. p Auct. quaest.* (*q.* 102 *col.* 97); stultitia *codd. ap. Ambr.* (*poen.*); *gr.* κακίας. > mal. tua hac *e p*; *gr.* τῆς κακ. σου ταύτης. **roga** (δεήθητι): obsecra *e p*, ora *t*, precare *Ambr.* **deum** (τοῦ θεοῦ HLP *al. plur. syr. pesh.*): dominum *e gig. t Ambr.* (*Bentl.*) *et gr.* ℵABCDE *min.* remittetur S *p** (*corr.* p^2); remittur *e** (-ittitur *cor.*). hec SW; et *t*; *om. e p* (*Bentl.*), *gr.* ἡ ἐπίνοια *tantum*. cogitacio RS; recordatio *Ambr.* *om. uersum Iren.* (*Mass. p.* 99) *et Aug.* (iii. 2. 338).

23. **enim** + et *t*. **amaritudinis** *ex* amarissima *correctum* D. hobligat. C, obligac. RS; obligationem *p*. **iniquitatis** (ἀδικίας): iniustitiae *Iren.*, iustitiae *e*. *om.* **et obl. iniq.** *Aug.* (iii. 2. 338). > in obl. enim iniq. et amaritudine fellis *Ambr.* (*poen.*). essae R.

24. respondet S; -dit *t*. *om.* **autem** *dem.* **simon** *in ras. scr.* U; symon CDI. **dixit** + obsecro *gig. cum gr.* D 137. 180 *syr. harcl.* (*cum**). praec. CFGIOU*; orate *gig. p*, obsecrate *e*; *gr.* δεήθητε; + et SU. *om.* **pro me** *t*. > pro me uos M. **dominum** (τὸν κύριον *plur.*): deum A (*sic*) FMW *c dem. p et* τὸν θεόν D *al. plus* 20; + *ras. circa* 6 *litt.* S. > ad dom. pro me D. huti C. nichil TW. superueniat CT *e gig. p** *et gr.* ἐπέλθῃ. **super me** (ἐπ' ἐμέ): ad me *gig.*, in me *e*. eorum *p*; ex his *gig.* que DIW. dixisti R; + malorum *e*, *et uoluit* > malorum que dicitis D^{mg}; + κακων E, *et* > τουτων των κακων ον (ων D^2) ειρηκατε μοι D; *item addit* D* οσ πολλα κλαιων ου διελιμπανεν *cum syr. harcl. mg.*

25. **et illi quidem** (οἱ μὲν οὖν): illi (hii *p*) igitur *e p*, illi ergo *gig.* testificat^1 A. loquuti ΘI, loquti R. *om.* **et loc.** *t*. **domini**: dei DMϚ *dem. t Bentl. et* τ. θεοῦ A *al.* 7. **rediebant** (-ibant W *vg. c gig. Bentl.*) = ὑπέστρεφον ℵABD *min.*: reuersi sunt *e*, regressi s. *p* = ὑπέστρεψαν CEHLP *etc.*; *deinde* + in *e gig. p*. **hierosolymam** *cum* B^{1}FGΘK *dem. p*, hieru. B*V, ihero. C, iero. *vg.*, *item* hierosolimam IRU, hierusolimam DMOS *gig.*, iherosolimam T, ierosolimam W *c*: hierosolyma A *e*, ierosolyma *Bentl.*; iherosolimarum *t*; *gr.* Ἱεροσόλυμα ℵABCDE, Ἱερουσαλήμ HLP *al. plur.* **et** *tert.*: ac *gig.*; *om. arg. e p*. **multis** (-ti A*) **regionibus**: per multa castella *gig.*; *uoluit* multas regiones *Bentl.*; in (*om. e*) multa quoque castella *e p*; *gr.* πολλάς τε (δε D) κώμας. samarie *gig.*; *et* + transeuntes *gig.* (*cf. Aug. infra*). heuangeliz. C, aeuuangeliz. R, aeuanguelitz. D; praedicabant (-cati sunt *e*) euangelium *e gig.*; bene nunciauerunt *p*; euangelizantes (*sine* erant) *t*; *gr.* εὐηγγελίζοντο ℵABCDE

rediebant hierosolymam
et multis regionibus samaritanorum
euangelizabant.
26 Angelus autem domini locutus
est ad philippum dicens
surge et uade contra meridianum
ad uiam quae descendit ab
hierusalem in gazam
haec est deserta
27 et surgens abiit
et ecce uir aethiops eunuchus
potens candacis reginae
aethiopum
qui erat super omnes gazas eius
uenerat adorare in hierusalem
28 et reuertebatur
sedens super currum suum
legensque prophetam
esaiam
29 dixit autem spiritus philippo
accede et adiunge te ad currum istum
30 adcurrens autem philippus
audiuit eum legentem
esaiam prophetam et dixit
putasne intellegis quae legis?
31 qui ait et quomodo possum
si non aliquis ostenderit mihi?
rogauitque philippum
ut ascenderet et sederet
secum

---

min., -σαυτο HLP *al. pler.*; *deinde* + iesum W, + uerbum domini *t*. *Libere Aug.* (ix. 357) pet. autem et ioh. testificati uerbum domini rediebant ierosolymam multisque uiris (uicis?) samaritanorum euangelizabant transeuntes.

26. **anguelus** D. *om.* **autem** OS. loquutus Θ, loqutus R. filippum GST, pilipum D, philipphum O. **et** *om.* *p** (+*p*^{2}). **uade**: ambula *e*. que DI. discendit DI*S. iherusalem CT, ierus. *vg.* gazan G *e**. hec S; quae O. **est** + enim D. diserta D; deserti O.

27. exsurgens *e p t*. habiit CR. **et** *sec. om.* S. **uir** + quidam CDGTW *gig. t sine auct. gr.* ethiops BDIMRSUW, aetiops F, eziopus T*t*. eunuhhus O, eunucus F*T, heunuchus C, ionuchus D; spado *gig.* *om.* **potens** O *dem.* candaces 𝔊𝔓; + quondam *t cf.* τινοσ βασιλισσησ D. regine IRW. ethiopum BDMRSUW, ethy. I, ezi. T*t*, aethiopium O; aethyopis C. gatzas D, gazsas O; diuitias *gig. p.* **eius** *sine add.*, *cum gr.* ℵ*AC* D*: + qui *e Bentl.** (*secundis curis deleuit*), *et* + ὃς ℵ^{c}BC^{3}D^{1}EHLP *al. fere omn.*; + hic *gig. cum uers. cop.*, *et* > uenerat hic *t*. hadorare C. iherusalem C, ierus. *vg.*

28. **et reuertebatur** (reuerta. DM) *codd. et vg.*, et reuertens erat *t*, = ἦν τε ὑποστρέφων: erat autem reuertens *e p et* ἦν δὲ ὑπ. BC; et cum rediret *gig.* **sedens** (*sine* et) = καθήμενος D* *min.*: et sedens *e p gr. plur.*, et sederet *gig.* in curru suo *gig. p.* **legensque** (s *sup. lin.* M) *fere* = αναγεινωσκων D (*sed sine* καί), *cf.* legens *p t*, legens itaque I: legebat *gig. et* ἀνεγίνωσκεν ℵ* *min.*; et legebat *e*, *et* καὶ ἀνεγ. *uel* ἀνεγ. τε *gr. plur.* **prophetam** (prof. DO) **esaiam** (is. BGKV, iss. D) *codd. plur. et Bentl.** = τὸν πρ. Ἡσαΐαν *plur.*: > esaiam (is. S𝔓𝔖ℭ, ys. W, esayam T, ysayam *gig.*, esahiam C) prophetam (prof. S) CMSTUW *vg. c Bentl.* (*secundis curis*) *cum gr.* C 31, *cf. Iren.* (*Mass. p.* 196) 'spadoni . . . legenti esaiam prophetam.'

29. **dixit**: ait *gig.* **spiritus** + dei *p*^{2}. filippo GT, pil. D, philyppo C, philipho O; ad philippum (fil. S) SU* *gig.* > pil. spiritus D. **accede**: uade O. *om.* **et** O. iunge te *gig.*; coniunge te *e*; adiungere D, iungere *t*; *gr.* κολλήθητι. **istum**: eius *e gig.* (*non* E^{gr}).

30. **adcurrens** (acc. MR^{1}STUW *vg.*, occ. D) **autem** (προσδραμὼν δέ): et accurrens (occ. *t*) *p t* = προσδρ. τε 61; et accurrit . . et *gig.* fil. GS, philiphus O, philyppus C; philippum *t*. **eum** BFKORVW *vg. e gig. p*: illum ACDGΘ(+*ras.*)IMSTU *Tisch. dem. t.* > leg. illum *t*. **esaiam** (is. GKSUV𝔓𝔖ℭ, ess. D, isaam B, esayam CT, ysaiam W) **prophetam** (prof. DS, profh. O^{1}) = *gr.* ℵABC *min.* (*deficit et* D^{gr}): > proph. es. *e gig.* (ysaiam) *Bentl.** (*deinde correxit*) *cum gr.* EHLP 61 *al.* **dixit**: ait *gig. t*; + ei SU, + illi CT. *om.* **et dixit** O. **putasne** (ἆρά γε): itane *e p*, si *gig.* intelligis ΘKMW *vg.* que DIR.

31. **qui ait** (ayt T): et ille dixit *gig.*; ad ille dix. *e*, at ille ait *p*; *gr.* ὁ δὲ εἶπεν. **et quomodo** (πῶς γάρ): *om.* **et** *e gig. p*, *et om.* γάρ E 105. potero *e p*; + intellegere R^{3} *dem.* **si non**: nisi RS^{c} (*om.* S*) U *arg. c e gig. p Hieron.* (i. 274). **aliquis** (τις): quis *e*; sit qui *p*. **ostenderit** (hos. CR) **mihi** (michi B): instruat me *e*; > me instruat *p cum gr.* C με οδηγησει, > me in uiam inducat *gig.*, > me docuerit *Hieron.* rogabitque T; et rogau. *gig.*, et rogabat *p*; rogauit autem *e et* παρεκαλεσεν δε E. fil. GST, philiphum O, philyppum CV. **ascenderet** (hasc. C, ascenderent *t**): ascendens *p*; *gr.* ἀναβάντα καθίσαι. **et** (*om. p*) **sederet** (-rent *t**): *om.* R* (+R^{3}); sedere *e*. **secum** (cum ipso *e*): + in curru S (-rum S* *t*) U* *t*; + ascendit autem et consedit et reuoluit librum D.

Digitized by Google

32 locus autem scripturae
quam legebat erat hic
tamquam ouis ad occisionem
ductus est
et sicut agnus coram tondente se sine
uoce
sic non aperuit os suum
33 in humilitate iudicium eius
sublatum est
generationem illius quis
enarrabit?
quoniam tollitur de terra
uita eius

34 respondens autem eunuchus philippo
dixit
obsecro te de quo propheta dicit hoc?
de se an de alio aliquo?
35 aperiens autem philippus
os suum
et incipiens ab scriptura ista
euangelizauit illi iesum.
36 Et dum irent per uiam
uenerunt ad quandam
aquam
et ait eunuchus ecce aqua
quid prohibet me baptizari?

---

32. **locus** (περιοχή): circumstantia *gig.*; ordo *e.* **autem**: enim G. scribt. FG, scripture MRW. **quam** (quem AC *Tisch.*, qua W) **legebat** (legeb||| G) **erat** (*om.* D) **hic** (haec *c**) = ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη: > qu. leg. hic erat CT; > hic erat qu. leg. MSU *alb. arg.*; > erat au. circumstantia scr. qu. leg. haec *gig.*; que au. continebat scriptura quam leg. erant haec *p.* **tamquam** (tanq. 𝔗𝔎): sicut *e p*; quemadmodum *Iren.* (*Mass. p.* 260). obis O*, houis C, oui[s] T, oues S. **occisionem** (hoccis. C, occiss. D) = σφαγήν: uictimam *Tert.* (*Fug.* 12, *Marc.* iii. 7, 17, *Iud.* 13), *Iren.* (196 *bis*, *et* 260); iugulationem *Tert.* (*Res.* 20). adductus *e p Tert.* (*Marc.* iii. 17, *Res.* 20.) *om.* **et** F *Iren.* (196). **sicut**: tamquam *Tert.* (*exc. Iud.* 13 uelut); quemadmodum *Iren.* (*bis*). hagnus C. quoram IR; ante *Iren.* (196) *Tert.* (*exc. Iud.* 13, *Marc.* iv. 42); in conspectu *Iren.* (260). tundente B* (*corr.* B[1]), dundente S; tondentem CIR *e Tert.* (*quater*) *Iren.* (196); tondentis *Iren.* (260). **se**: eum *e*; *om.* Θ*S *p Iren.* (260). **sine uoce** (ἄφωνος): *om.* T *Tert.* (*Fug.* 12, *Marc.* iii. 17, iv. 42); obmutescit *cor. uat.** **sic**: ita *Tert.* (*Marc.* iii. 7; *om.* **sic** 17). **se sine u. sic non** *in ras. scr. c.* apperuit RS, haperuit C; aperit *uoluit Bentl. cum gr.* ἀνοίγει. hos C; *om.* U* (+U[1]). *om.* **suum** *gig. Tert.* (*Fug.* 12, *Marc.* iii. 7. 17) *Iren.* (196).

33. *om.* **in hum. . . . est** *p Iren.* (196). humiliatione *gig.*; + sua GR[2] *e cum gr.* CEHLP *al. pler.* **iudicium**: ci *in ras.* U; iuditium W. ablatum *e.* generacionem RS; natiuitatem *Iren.*; + autem ITW *e gig. p t Iren. et gr.* EHLP *etc.* **illius** *codd. plur.*: eius ΘIMSTU *vg. cor. uat. mg. c e gig. p t Iren.* ennarrabit R, aenarr. C, enarrauit BF*IMOS. **quoniam**: quia *gig.* **tollitur** (αἴρεται) *cum* BFGKMSV *Bentl. gig.*: tolletur ACDΘIORTUW *vg. c dem. e* (ερεται E) *p t Iren.* **de** (ἀπό) BCFGKMORSUVW *vg. c gig. Bentl.*, *cf. ad* xv. 38: a ADΘIT *dem. e t Iren.*

34. **resp. autem** (ἀποκριθεὶς δέ): et resp. *gig.* eunuhhus O, heunuchus C, iunachus D, eunucus T. filippo GST[1], pilipo D, philyppo C, philipho O; ad philippum *t*; *om.* T*. **dixit** (εἶπεν): ait *gig.*; dicens S (> di. fil.). > dix. phil. U *p*[2]; > dix. eun. phil. *p**. *om.* **te** S. profeta DOS. **dicit hoc** (λέγει τοῦτο) *cum* BCFGKMORTV*vg. Bentl. c e gig. p*, *et* dixit hoc DΘU, dixerit hoc W: > hoc dicit AI *dem.*, haec dicit *t*; dixit (*sine* hoc) S *et* λέγει *sine* τοῦτο B*4. 32. 68. **seipso** *p*, semetipso *e.* han C. *om.* **alio** DV*. *om.* **aliquo** *gig.* > aliquo alio *e cum* E[gr].

35. apperiens R. filippus GST, pil. D, philyppus C. hos C, oos O. *om.* **et** *t.* **ab**: a CGUW *vg. e.* scribtura FG. **ista**: hac *e gig. p t*, *et* > hac scr. *gig. t.* aeuangelizauit S, aeuuangeliz. R, aeuanguelitz. D, euangelizabit T; euangelizabat Θ *dem.*; benenunciauit *p.* **illi** (ei *e gig.*): *om.* O* (+O[1]) *c p t.* ihesum C *e*; *om. p.*

36. **et dum irent** (eunt *gig.*): cum autem ir. *e*, cum ir. autem *p*, *et gr.* ὡς δὲ ἐπορεύοντο. **per**: secundum *e p** (*corr. p*[2]). peruenerunt *gig.* ayt T. **eunuchus**: nu *in ras.* S; heunuchus C, iunachus D, eunucus T; + philippo *p w.* aquam CF*. **quid** (τί *non fluctuat*) *cum* ACDG*I*KTU𝔖𝔈 *cod. caraf. e Bentl.*, *cf.* quid est quod *Cypr.* (*Test.* iii. 43): quis BFG[mg]ΘI[c]MORSVW𝔗𝔎 *c dem. gig. p t Hil.* (*in ps.* 67), *Bed.* (*expos. p.* 42 '*alia trs. iuxta grae. exemplar*'; *sed ipse in textu legit* qui). proibet RT; inpediat *Cypr.* (*codd. plur.*). > me pro. CDOT, me inp. *Cypr.* babtitzari D, baptizare R* (*corr.* R[1]) S; tingui *Cypr.* (*codd. plur.*).

37. *Uersum omisimus cum* A*CFGIKMS *alb. Par. lat.* 11533[1] *Sangall.* 63* *Bentl. et codice lat. quo usus est Bed.* (*uide infra*), *etiam graecis* ℵABCHLP 13. 61. *al. plus* 80, *syr. pesh. et harcl. txt.*, *sah. cop. aeth. utr.*, *Chrys. bis*, *Theophyl*[lem]. *Habent autem* A[c](*m.*[1] *ut udtur*)BDΘORTUVW *vg. et ueteres omnes c* (*def. d et* D[gr]) *dem. e gig. m p t w*; *erat etiam in nouo Testamento Irenaei* (*Mass. p.* 196) *et Cypriani* (*Test.* iii. 43); *habent et cod. tepl.* (*et cf. Bed. expos. p.* 42, '*alia translatio iuxta gr. ex. aliquot uersus plus habet, ubi scr. est . . . et hos ego uersiculos credo primum a nostro quoque interprete translatos sed scriptorum*

Digitized by Google

38 et iussit stare currum
et descenderunt uterque
in aquam
philippus et eunuchus
et baptizauit eum
39 cum autem ascendissent
de aqua
spiritus domini rapuit philippum
et amplius non uidit eum
eunuchus
ibat enim per uiam suam
gaudens
40 philippus autem inuentus
est in azoto
et pertransiens euangelizabat ciuitatibus cunctis
donec ueniret caesaream.
IX. 1 Saulus autem adhuc aspirans
minarum et caedis
in discipulos domini

---

uitio postea fuisse sublatos') *et gr.* E 4.** 15. 27. 29. 36. 60. 69. 97. 100. 105. 106. 107. e^{scr} *al. uix mult.*, *cat.* ^{144} *arm. syr. harcl.* (*cum**). *Legunt uero sic*:—**dixit autem philippus si credis ex toto corde licet et respondens ait credo dei filium esse iesum christum**; *uariant autem inter se*; **dixit autem** (autem *in ras.* U): *om.* autem A^{c}BOV *c t*; + ei *e Bed.* (*ex. gr.*) *et* + αὐτῷ *gr.* E 100. 105. 163. e^{scr} *cat. arm. syr. harcl.* (*cum**); tunc dixit *p Cypr.*, et respondens illi *t*. filippus T, pilipus D. **corde** + tuo T *p t Cypr. Bed.* (*ex gr.*) *cum gr.* E (*non e*) 100. 105. 163. e^{scr} *al. cat. syr. harcl.* (*cum**) *arm.* **licet** (ἔξεστιν): *libere* ita demum potes *t*; saluus eris *e*^{c} (suscepis *e**) *Bed.* (*ex gr.*) *et* σωθησει E. **et respondens** (ἀποκριθεὶς δέ) *plur. et* respondens autem *e Bed.* (*ex. gr.*): ille autem (*om.* **respondens**) *t*; et respondit *gig. p* (-det); *om. w*; + spado *m p*, + eunuchus *w*, *et ita arm.*; *deinde* + et *p*^{2}. **ait** *plur. et* dicit *dem.*: dixit (εἶπε) DΘT *e p Bed.* (*ex gr.*); *om. gig.*; *sequitur rasura satis longa in* A^{c}. **dei filium esse** *plur.*: > filium dei esse A^{c}DU *vg.*, *e gig. m p*^{2} *Iren.*; > filium esse dei *p**; *gr. plur.* τὸν υἱὸν τοῦ θ. εἶναι; > in christum filium dei (*sine* esse iesum) *e Bed.* (*ex gr.*) *cum gr.* E; *item* > christum iesum *m p*, *et om.* christum DΘTUW *dem. Iren.* *Ita citant Iren.* '*quemadmodum ipse eunuchus credens et statim postulans baptizari dicebat* credo filium dei esse iesum' (*Mass. p.* 197), *et Cypr.* '*in actibus apostolorum* ecce aqua quid est quod me inpediat tingui? tunc dixit philippus si credis ex toto corde tuo licet (*Test.* iii. 43).

38. iusit D. *om.* **et iu. st. currum** S. **et** *sec.*: ac *gig. t*. discend. D; ascenderunt S. huterque C; utrique G *gig.*; ambo *Hieron.* (ii. 182). aqua F^{c}*t*. > in aq. uterque *e cum gr.* E *min.* filippus *etc. ut u.* 35; *etiam* philiphus O; + quoque *e* (ὅ τε Φίλ. *gr.*). eunuhus O, iunachus D. babtitzauit D.

39. **cum** (qum CR, quum Θ) **autem** = ὅτε δέ: *om.* **autem** SU* (+ U^{1}); cumque *gig. t*. hascendissent C, asend. T, descend. O; ascendisset ς*t cor. uat. mg. et* ἀνέβη C^{2} 137. > ascend. autem D. **spiritus domini** (πνεῦμα κυρίου *fere omnes*): spiritus sanctus in iunachum eum et anguelus domini D; spiritus (et sp. *w*) sanctus cecidit super eunicum et angelus (ang. autem *w*) domini *p w Par. lat.* 202. 343* *cum gr.* A^{1} *min. syr. harcl. etc.*, *cf.* sp. sa. uenit in eunuchum (*ultra non citat*) *Hieron.* (ii. 182) *et iterum* (iv. 754) 'spiritus domini rapuit phil. et non uidit eum ultra eun.; *an super angelo debeamus accipere. sunt qui angelum in spiritu sancto haec fecisse testentur*'; *item Aug.* (ix. 357) angelus autem domini rapuit phil. ab eo et amplius *etc.*; *Did.* (vi. 283) *uersum explicat* 'id est, angelus domini in sublime eleuans phil. transtulit illum in alium locum.' **rapuit**: abripuit *p** (*corr. p*^{2}). filipp. *etc. ut u.* 35; philipphum O* (p *sec. expunct.*); + ab eo *p cf. Aug. supra.* hamplius C. eu *sine linea* W. > ampl. eum non uid. D *t*, > non uid. eum ampl. *e cum gr.* οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι: > non uid. eum amplius. Eunicus autem ibat *p*. eunucus T, iunachus D. **enim** (γάρ) *codd. plur. cod. caraf.*: autem MR* (*corr.* R^{1}) SU *vg. c dem. p Aug.*; + eunuchus *t*. **per uiam suam**: uia sua *Aug.*; iter suum *e p*, *cf.* agebat iter gaudens *Iren.*

40. filippus *etc. ut u.* 38, *sed* pilipus D. **autem**: uero *p*. **est** + uenisse *Aug.* natzato D (n *expunct.*); azotum *c** *p** (*corr. p*^{2}) *Aug.*, *et gr.* εἰς Ἄζωτον. et transiens S, et preteriens *p*, unde reuertens *Aug.*; *gr.* καὶ διερχόμενος; *sequitur ras. satis longa* U. aeuuangeliz. R^{1}, aeuanguelitz. D; euangelizauit BKSUV, aeuuangelizasset R*; praedicaba *gig.*; benenunciabat *p*. **ciuitatibus cunctis**: in (*om. p*) ciu. omnibus *gig. p*; ciuitates omnes *e*, per omnes ciu. *Aug.*; *deinde* + dominum nostrum iesum christum amen *t*. **donec**: quoad usque *p*, usque dum *Aug.* uenit *e gig.*; + in *e p Aug.* ces. CMORW, cesariam S, cess. D, caesaraeam U; + nomen domini iesu christi SU (ies. chr. *in ras.*). *om.* **donec uen. caes.** *t*.

IX. 1. **autem**: *om.* W; uero *gig.*; + *ras.* 2 *litt.* S. **adhuc**: ad *partim eras.* I, aduch R. **aspirans** (ἐνπνέων) ABI (ad.) KR*V, *forsan* = cupiens, *sed cf. Goelzer p.* 250, aspiratio = inspir.: inspirans DF (isp.) *p**; spirans CGΘMOR^{c}STUW *vg. Tisch. c dem. e gig. p*^{2} *t Ambr.* (*bened. patr.* 12) *Aug.* (v. 1129). **minarum** (ἀπειλῆς) *codd. pl. et vg.*: minas D *e gig. Ambr.* **caedis** (φόνου) *codd. plur.* (is *in ras.* M, cedis G^{c}OR*UW *p*^{2}) *et vg.*: caedes Θ *e*, cedes DFG*R^{1}S *gig.*, caedens I, cedens *p**; homicidia *Ambr.* discipolos S. **accessit**:

Digitized by Google

accessit ad principem
sacerdotum
2 et petiit ab eo epistulas in
damascum ad synagogas
ut si quos inuenisset huius
uiae uiros ac mulieres
uinctos perduceret in hierusalem
3 et cum iter faceret contigit
ut adpropinquaret damasco
et subito circumfulsit eum
lux de caelo
4 et cadens in terram audiuit
uocem dicentem sibi
saule saule quid me persequeris?
5 qui dixit quis es domine? et ille
ego sum iesus quem tu persequeris
6 sed surge et ingredere ciuitatem
et dicetur tibi quid te oporteat facere

---

accedens *e p**(?); *gr.* προσελθὼν . . . ᾐτήσατο. **principem**: pem *in ras.* R; principes OS *p**.

2. *om.* **et** U* *e p**. **petiit** (*uide ad Ioh.* v. 24) *cum* BCΘMR¹T *vg.*, peciit W: petiuit KV; petit A(*sic*)DFGIO, petiret *ut udtur* R*, postulauit *gig.*; petens SU (+ *ras.* 2 *litt.*). hab C. **epistulas** *cum* AFG*T, aep. CDO (aeplas R): epistolas BG^c^ΘKMSUV *vg.* **in** *pr.*: ad A*. damaschum C; damasco *e p.* sinagogas RSTUW; conuencionem *p.* **ut**: et S. **si quos**: quoscumque *e gig. p*; *gr.* ἄν τινας ℵE *min.*, ἐάν τινας *rell.* inuenissent F; inueniret OR* (*corr.* R¹) *c e gig. p.* **huius uiae** (uie RW; uitae DMV) = τῆς ὁδοῦ *uel* τῆς ὁδοῦ ταύτης: > uiae huius *e*; *om.* S^c^. **uiros** + quoque *e*; *gr.* ἄνδρας τε καί. hac C. adduceret SU *e gig.* *om.* **in** *sec.* BFGKRVW *c p.* iherus. C, ierus. *vg.*

3. *Inc.* cum ita que iret factum est ut *p.* **et cum** (qum R, quum Θ, dum *gig.*): cum autem *e.* **faceret** *in ras. scr.* G; fecit *gig.*, fecisset *t.* contingit F*. **ut adpropinquaret** (app. KU¹W *vg. Tisch.*; propinquaret O): eum adpropinquare *e.* **damasco** (-cho C) = τῇ Δαμασκῷ: damascum GRTV *p.* **subito**: repente *e p*; *om. gig.* circunfulsit Ϛ. illum *t.* > eum circumfulsit D *cum gr.* ℵBC *min.*, *non uett.* **lux**: lumen *p.* dae U. celo SW.

4. *Incipit rursus h uerbis* uere et audiuit *etc.* **cadens**: procidens *e* (-edens) *p*; procidit . . et *gig.* **in**: ad *p.* terra F^c^; + cum magna mentis alienatione (consternatione *t*) *p t.* audibit T. **uocem** + de caelo *gig.* **persequeris**: + durum tibi est contra stimulum calcitrare A²M *e et gr.* E 180 *syr. pesh. harcl.* (*cum**; *non autem harcl. mg.*); *pergunt* ego sum *etc. Iren.* (*Mass. p.* 203) *et Lucif. p.* 270) *omissis* **qui dixit . . . et ille**; *uide plura ad u.* 5.

5. qui ait W; ait autem Θ, dixit autem *e gig. p et gr.* εἶπεν δέ; qui respondit dicens *h.* **quis**: qui FK. **es** + *ras. parua* M. > quis es do. qui dix. D* (*expunxit cor.*). **et ille** *codd. plur. et vg.*, at ille TU, = ὁ δέ ABC *min.*: ille ait D, et ille ait S, at ille dixit *gig.* = ὁ δὲ εἶπεν ℵ *min.*; et dix. dominus *h cum gr.* ὁ δὲ κύριος εἶπεν HLP *etc.*; dominus autem (do. uero *p*, et do. *t*) ad illum (eum *e t*) Θ *e p t* = ὁ δὲ κύ. πρὸς αὐτόν E *min.* **sum** + dominus *gig.* **iesus** (ihesus W*e*): + nazoraeus *e*, + nazarenus ΘM SU *c dem. h p t Ambr.* (*ps.* 39) *Hil.* (*ps.* 2, *n.* 21) *Aug.* (v. 1197) *Bentl. cum gr.* + ναζωραῖος ACE *min. syr. pesh. et harcl.* (*cum**); + christus *Iren.* **persequeris** *hic sine addit. cum* AG*ΘIM *arg. e Bed.* (*expos. et retr.*) *Bentl. et graecis ut udtur omn.* (*sed uide ad u.* 4); *additamentum quod sequitur ex* xxvi. 14 *haustum uidetur cum in duobus locis inueniatur* (*uu.* 4, 5), *et uario sermone conceptum sit, porro in nullo cod. gr. hic appareat et tantum graeco-latino* E *et uno minusculo* 180 *uersu* 4; *similia dicenda sunt de eodem addit.* xxii. 7 *q. u.*: + durum enim (*om. gig. Lucif. Ambr.*) tibi est (> est tibi *gig. Lucif.*) contra (ad *gig.*, aduersum *Ambr.*) stimulum calcitrare (> calcem mittere co. st. *Lucif.*) T *gig. Lucif. Ambr.* (*ps.* 39, *ps.* 118); + et ait illi saulus domine quid me oportet fieri et ait illi iesus S, + at ille tremens et pauens in eo quod sibi acciderat dixit domine quid me uis facere *Hil.* (*ultra non pergit*); + durum est tibi contra stimulum (+ meum O) calcitrare. et (qui *p*², quis *p**; et ille U) tremens ac (et B²D; *om.* B*KOV *p*) stupens (terrore perculsus O, horrore perc. D *Matr.*; *om. p*; + in eo quod fuerat *Par. lat.* 104, + in eo quod factum erat *Matr.*) dixit domine quid me uis (*om.* W) facere et dominus ad eum (illum *p*; + dixit DO) BDFG²KORUVW *Par. lat.* 104, *Matritensis* E. R. 8, *vg.* (*cod. autem caraf.* '*gr. cod. uatic. et gothicus ex lat. non habent haec uerba*') *c dem. p et ita cod. tepl. edd. antt. syr. harcl. mg. aeth. utr. etc.* (*uide Tisch. T. G.* 8 *ad loc.*); + durum (+ est *t*) tibi contra stimulum calcitrare. qui tremens in horrore uersus (et ille tremens ac stupens *t*) in eo quod factum erat (contigerat *t*) ait domine quid me uis facere et dominus (dominusque *t*) ad eum (illum *t*) C *t*; + uanum autem est tibi contra st. calc. qui tremens timore plenus in isto sibi *facto* dixit domine quid me uis facere et dominus ad eum *h*; *interrogationem Pauli* domine quid me uis facere *agnoscunt Ambr.* (*de Ios.* 10; *in ps.* 118, *serm.* 11), *et dom. qu. me oportet facere* (*in ps.* 39), *et Aug.* (iii. 1. 672) quid me iubes facere.

6. *Inc. u.* 6 et tremens 𝔑𝔈 *et Stephanus* 1555; *inc. u.* 7 et dominus 𝔑, uiri autem illi *Stephanus*; *in uersuum enumeratione editio Clementina* (𝔈) *conflationem mirandam infert repetito numero* 7, *primo cum Hentenio ante* et dominus, *secundo cum Stephano ante* uiri autem illi. **sed** *ad init. om.*

Digitized by Google

7 uiri autem illi qui comitabantur cum eo
stabant stupefacti
audientes quidem uocem
neminem autem uidentes
8 surrexit autem saulus de terra
apertisque oculis nihil
uidebat
ad manus autem illum
trahentes introduxerunt
damascum
9 et erat tribus diebus non
uidens et non manducauit
neque bibit.

10 Erat autem quidam discipulus damasci
nomine ananias
et dixit ad illum in uisu dominus
anania
at ille ait ecce ego domine
11 et dominus ad illum
surge uade in uicum
qui uocatur rectus
et quaere in domo iudae
saulum nomine tharsensem
ecce enim orat
12 et uidit uirum ananiam
nomine

BC(*non* D)FGKMORSUVW *vg. c dem. h p t*; *uide ad u.* 5. exsurge *h p Tert.* (*bapt. c.* 13); surgens *gig.* **et** *pr. om. gig. p.* ingredire S; intra D *e gig.*; introi *h Tert.*; + in *e gig. h.* **ciuitatem**: damascum *Tert.* **et** *sec. sine add. codd. plur.* (*partim in ras. scr.* Θ) 𝔚: + ibi (*contra graecum*) MSUϛ𝔖𝔈 *h p*; illic (*sine* et) *Tert.* dicitur I^cS; indicetur O. > tibi dicetur *h*, > tibi demonstrabitur *Tert.* **oporteat** *codd. longe plur. vg. Bentl. c dem. gig. p t*, *cf. u.* 16 *et Matt.* xvi. 21, xvii. 10 *etc.*, debeas *Tert.*: oportet AB*D *e h* (*ut iudicat Berger*). **facere**: agere *Tert.*

7. **uiri**: homines *h.* *om.* **illi** *e gig. p*; *gr.* οἱ δὲ ἄνδρες. commitab. IR, comiteb. D; simul iter faciebant *p*; *gr.* οἱ συνοδεύοντες. cum illo D. > ei comitab. *h.* **stabant** + *ras. parua* M. **stupefacti** = ἐνεοί: obstupef. S, stupidi *e*; *om. gig.* et audiebant *h.* **neminem** (nim. S) **autem** (*om.* S *t*; tamen *gig.*) **uidentes**: *sed ne*minem uidebant *h*; + cum quo loqueretur *gig.*, + cum loq. *h*, + qui loq. *p cf.* + der da redt *cod. tepl.*; *deinde* + et ait ad illos leuate me de terra *p w Par. lat.* 202. 342*. 343. 11932; *pergit* sed ait ad *eos leua*te me de terra et cum lebassent illum nihil *uidebat* apertis oculis (et tenentes *etc.*, *uide infra*) *h.*

8. exsurrexit *p.* a terra *gig.* aper tisque D (*spatium sine ras.*); aper *ex* nihil *corr.* O^{rec}; apertis autem *e cum gr.* ℵABCE *etc.* δέ (*sed* τε HLP *min.*). hoculis C, occ. R; + suis *e cum gr.* αὐτοῦ. **nihil** (nichil BW, nil O) = οὐδέν ℵA*B: neminem *Erasm. et* οὐδένα A^2CE *etc.* **ad** (et O, et ad *gig.*) **manus** (s *in ras.* Θ, manum *gig. p*) **autem** (*om. gig.*) **illum trahentes** (traentes R*T, deducentes *gig.*; > trachentes illum D) = χειραγωγοῦντες δὲ αὐτόν: et tenentes manus eius *h*, manumque ei dantes *e* (+ sum* *sed correctum*) *p.* induxerunt D* (*corr. mg.*) *e p*, dedux*erunt h*; intrauerunt *gig.*; + in D *e.* damaschum C.

9. **et** (*om.* S) **erat** (*om. e*; + ibi ϛ𝔖𝔈): et sic mansit *h.* **tribus** (·III· D) **diebus**: > di. trib. *gig.*, > dies tres *e*, *et gr.* ἡμέρας τρεῖς: per triduum *h p.* **non** *pr.*: nichil *p.* **et** *sec. om. e.* **non manducauit** (ca *sup. lin.* T; edit *p*) **neque bibit** = οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν: non manducans neque bibens MS; neque cibum neque potum accepit *h.*

10. **erat . . . dixit** *arctius in ras. scr.* U^1. **erat autem**: et erat M. discipolus S (> disc. quidam); discens *h.* damasco T *gig.*, damascho C; in damasco *e et* ἐν Δαμασκῷ *gr*; *om.* S*. > damacho quidam discipulus *p.* **nomine**: no *in mg. additum* 𝔈. **ananias** (Ἁνανίας) *codd. plur. et vg.*, *cf. et* v. 1: annanias AB*DΘ*IOS *h.* **dixit**: ait *gig. h.* ad eum *e p*; illi D. **in** (per S) **uisu** (uissu D, uisum B*S) **dominus** = ἐν ὁράματι ὁ κύριος ℵABCE *min.*: > dom. in uisu T *et* ὁ κύρ. ἐν ὁράμ. HLP *al. pler.*; > dom. ad illum in uisu *t*; > *ei in* uisionem dom. ait *h.* annania AB*CDΘ*IO (-ias) S *h.* **at** (ad CIO) **ille ait** *fere* = ὁ δὲ εἶπεν, *melius* at ille dixit Θ *gig.*: et ille ait (ayt T) RT *c t*, et ille dixit *e p*; qui respon*dit h.* **ecce ego** (e ego *in ras.* A): + sum DVϛ; quis es *h* (*ut iudicat Berger*).

11. **et dominus** (dicens D): dom. autem *e*, dom. uero *p*, *et gr.* ὁ δὲ κύριος. **illum**: eum *vg. e h p*; + ait DO. **surge uade** (αναστα πορευθητι B) *cum* $FI^cR^cU^cV^c$ *correctio ut uidetur Hieronymiana cum lectio in uett. non appareat*: surgens uade ABCDG*I*KR*TU*V*W (surgeres) *alb. arg. c dem. e gig. t cor. uat. Tisch. cum gr. plur.* ἀναστὰς πορ.; surge et uade G^c (*ut udtur*) ΘMOS *vg. Bentl. h*, exurge et u. *p* (+ con* *sed expunct.*). > *rectus uoca*tur *h* (*ut iudicat Berger*). quere CDIORSW; queres *gig.* domu DKOV; domum RS *c e h p t.* iude RW. > nom. saul*um h*; + genere *p*, + *na*tione *h.* **tharsensem** ABCFΘI (-sense) KOR^1UV𝔈, tharsensen *gig.*: tarsensem DGMR*STW ϛ𝔚𝔖 *Tisch. c e p t*; tarseum *h*; *cf. u.* 30, *et* xi. 25, xxi. 39, xxii. 3. **enim** + ipse CDT *gig. p.* horat C; adorat *e h*; + ipse *h.*

12. *om. uersum h.* uidet CFTU *t*; + in uissu D, + in uisum *e** (m *eras.*) *cf. Bed.* (*retr.*) '*in graeco habetur ita* et uidit in uisu uirum *hoc est* ἐν ὁράματι'; *habent* ἐν ὁράμ. ἄνδρα EHLP *al.*,

Digitized by Google

introeuntem et inponentem
sibi manus ut uisum recipiat.
13 Respondit autem ananias
domine audiui a multis de uiro
hoc quanta mala sanctis tuis
fecerit in hierusalem
14 et hic habet potestatem
a principibus sacerdotum
alligandi omnes qui inuocant
nomen tuum
15 dixit autem ad eum dominus
uade quoniam uas electionis est mihi
iste
ut portet nomen meum
coram gentibus et regibus
et filiis israhel
16 ego enim ostendam illi
quanta oporteat eum
pro nomine meo pati
17 et abiit ananias et introiuit
in domum
et inponens ei manus dixit
saule frater
dominus misit me iesus qui apparuit
tibi in uia qua ueniebas
ut uideas et implearis spiritu sancto

ἄνδρα ἐν ὁράμ. BC min. annaniam AB*DΘ*IOS (-nia). > nomine ananiam gig. t (-niae) cum gr. HLP al. pler. intrantem D. imponentem KUW vg.; ponentem DFO t. manus: manum ΘISU p t et χεῖρα HLP al. pler. ut (in ras. Θ) uisum (uissum D) recipiat (-peret p; accipiat D): om. ut uisum S; ut uideat e gig.

13. respondens SU gig. om. autem M. annanias AB*DΘ*IO[1] (om. O*) S h; + dixit SU, et ἀποκριθεὶς δὲ . . . εἶπε 96. 142; + et dixit e cum gr. E. audiui + ego h p Aug. (iv. 267). a (de CT e) multis: multos gig.; om. Aug. ter, sed uide infra. > a multis audiui W. uiro hoc (τ. ἀνδρὸς τούτου): uiro isto Aug. (iv. 267), > hoc uiro C gig., hoc homine p, isto hom. h (> isto hom. a multis) Aug. (v. 1130). quanta mala: quantas persecutiones h Aug. (iv. 267); + de D. fecit e. > fecerit sanctis tuis vg. h t cum gr. HLP etc. Libere Aug. (v. 1130) de i. h. quia multa mala operatus est in sanctos tuos, et (v. 1197) quia homo iste multa mala fecit sanctis tuis. om. in h. iherusalem C, ierusalem vg; hierosolymam h, ierosolyma Aug. (iv. 267).

14. hic . . . omnes: ecce accepit a sacerdotibus potestatem in nos uti alliget uniuersos h. abet R. principi e. allegandi T; ligare p, legare e. qui uocant nomen tuum e* (bis scr.); uoluit inuocant e°.

15. dix. autem: et ait gig.; cui dixit h. ad eum (illum gig.) dominus: om. ad eum h; > dom. ad eum c (illum) p. quoniam: quia C gig. h p. helect. CR, elecc. S. est mihi (+ homo h Auct. prom. col. 116) iste (hic p) codd. plur. vg. dem. h p t Iren. (Mass. p. 203) cum gr. ℵABC min.: > mihi est iste (hic e) IOSUW c e cum gr. EHLP etc.; > est hic mihi gig. iste om. Ambr. (in ps. 118 bis; de Ios. 11) Aug. (ix. 357) et gr. min. 13. ut portet (oportet F*) = τοῦ βαστάσαι, cf. ut ferat h Auct. prom.: ad portandum p, ad ferendum Ambr. (spir. ii. c. 10), ad sufferendum Ambr. (de Ios. 11). quoram IR; in Iren. gentibus + quoque e cum gr. ℵABCE min. et filiis: filiis quoque e, gr. υἱῶν τε plur.; filiorum p* (corr. p[2]) et υἱῶν 31. 78*. 137. srahel C, hisrl D, israel vg.; + magnificari Aug. (ix. 357).

16. hostendam CR; demonstrabo h p Iren., monstrabo Aug. (ix. 357), Oros. (c. Pel. 452). ei e h p; + ex ipso Iren. > illi ost. Aug. (iii. 2. 980; iv. 268), ei ost. Aug. (v. 1130). quanta: quae Aug. (iii. 2. 980; iv. 268; v. 1130). hoporteat C; oportet G e p, cf. u. 6. eum: om. W; illum e Aug. > eum oport. gig., illum oport. Aug. (iv. 268, v. 1130). pro nomine (no in mg. S) meo pati ACDGΘIMSTU vg. c dem. p t, propter nomen meum pati e, cum ord. graeco: > pati pro no. meo BFKORVW Aug. (iii. 2. 980, iv. 268, v. 1130), p. propter nomen meum gig. Iren., p. causa nominis mei h; patietur propter no. meum Aug. (ix. 357) Oros.

17. et abiit (habiit R) = ἀπῆλθέν τε A: abiit autem e gig. et ἀπ. δὲ gr. plur.; et surrexit h, tunc exurgens p, cf. τότε ἐγερθεὶς 'Ανav. ἀπῆλθεν 137. 180 c[sor]. annanias AB*DΘ*IOS h. et sec. om. p. introibit S*T; intrauit D e gig.; abiit h. in pr.: ad h; om. BFKV c cor. uat. mg. (contra gr.). domo Θ* (corr. Θ[1]). inponens (in ras. O[1]; imp. KU vg.) ei (in ras. O[1]; super eum e) manus (manum IMSU t) = ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας: inpositis super eum manibus p, inposuit ei manum h; > cum imposuisset manus super eum gig., et ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν C cop. aeth.; deinde + in nomine domini (om. h) iesu christi Θ h Par. lat. 342* dixit: dicens h. saule = Σαῦλε E 24. 1[scr]: saul GO, et gr. plur. Σαούλ. dominus ex domini I; om. D. misit (missit D) me iesus (ihesus e) codd. plur. vg. uett. plur. cum graeco: > iesus mi. me AKUVW p cop. syr. utr.; > me misit iesus h; om. iesus Θ* cum gr. HLP al.; deinde + ad te U p[2], et > misit me ad te iesus Θ'S (iesus christus). > tibi aparuit p, tiui uisus est h. qu||a T; per quam

Digitized by Google

18 et confestim ceciderunt
ab oculis eius tamquam
squamae
et uisum recepit
et surgens baptizatus est
19 et cum accepisset cibum
confortatus est.
Fuit autem cum discipulis
qui erant damasci per
dies aliquot
20 et continuo in synagogis
praedicabat iesum
quoniam hic est filius dei
21 stupebant autem omnes
qui audiebant et dicebant
nonne hic est qui expugnabat
in hierusalem eos qui inuocabant
nomen istud
et huc ad hoc uenit ut uinctos
illos duceret ad principes
sacerdotum?
22 Saulus autem multo magis
conualescebat
et confundebat iudaeos
qui habitabant damasci
adfirmans quoniam hic est christus.
23 Cum implerentur autem
dies multi

h; quando *t*. ueniebat *e**. **ut uideas**: *om. gig.*; ut uisum recipias *p*. inplearis CDO; repl. *h p t*.

18. **confestim**: statim *h* (estatim) *p*; *om.* D. caeciderunt C, cederunt R* (*corr.* R[2]). **ab**: de *h p*. occ. R, hoc. C. tanquam WϚ𝔓. squame MORW, scamae D. **et** (*in ras. c*) **uisum** (uiss. D; *in ras. c*) **recepit** (-ipit DOS) *codd. vg. et uett. c dem. gig.*, et uidit *t*, = ἀνέβλεψέν τε (δε ℵ) *gr. plur.*: et continuo uidit *h*, et ui. momento *p*, ui. quoque statim *e*; *et* ἀνέβλ. τε (δε C[2]) παραχρῆμα C[2]EL *al. sat. mult.* exurgens *p*; surrexit et *h*. babtitzatus D; untus *h*. *om.* **est** W.

19. **et cum . . . conf. est** *om. t*. **et cum** (et quum Θ; cumque *gig.*) **accep.** (accip. D) **cibum** (-bum *euanuit in* S; cybum M, ciuum C): et accipiens cibum *e*, accepit ci. et *h*; ciboque sumpto *p*. fortatus *e**. **fuit autem** (ἐγέν. δέ): et erat *p*; + simul CT. **discipulis** (-lus I*, discipolis S): discentibus *gig.* erat I*; fuerunt D. dasci S* (+ ma *cor.*); damasco C (-cho)T *gig. p** (*corr. p*[2]) *t*; *gr.* ἐν Δαμασκῷ, *et* > qui erant in dam. disc. *e cum ordine graeco*. **aliquot** *codd. plur.* (*et* F[1]I[c]) *vg. c dem. gig.*, aliquod CF*G *e**: aliquos ADI*S *e*[2] *t*. **per dies aliq.** (ἡμέρας τινάς): > aliq. dies (*sine* per) T *gig.*; diebus aliquod *e*; diebus quibusdam *p*. *post* **confortatus est** *pergit libere h* dies autem plurimos et in ciuitate dam*asco cum* discentibus transsegit (20) et introibit in sinago*gas iudae*orum et praedicauit cum omni fiducia dominum *iesum quia* hic est christus filius dei.

20. **et continuo** (-nua O; statim *m p*): + ingressus W *c vg.* (*non cod. caraf.*) *cor. uat. mg.* (*et* '*antiqui*' *in textu*); + introiens *p*; + ingressus (+ est B) paulus BKVR *alb.*, *et* > ingr. pau. statim *m*, *sine auct. graeca, sed uersu* 19 *addunt* ὁ Σαῦλος *post* ἐγένετο δέ HLP *al. plu.* sinagogis RUW, -gugis S; synagogas *vg.* (*non cod. caraf.*), -goga *m*; conuencionibus *p*; + iudaeorum *m p*. pred. DKMORSW; praedicauit *e gig.*; + eis *e m Bed.* (*retr.*) *cum gr.* E; *deinde* + cum confidentia *m*, + cum omni fiducia *Iren.* (*Mass. p.* 197 *lat. et gr.*). **iesum** (ihesum *e*) = τὸν Ἰησοῦν ℵABCE *min.*: dominum W, dominum iesum *m sah.*; *deinde* + dicens *m*. quia ΘRT *e gig. p*. **est** + christus *m Iren. cum gr.* 68 (*Iren. gr.* > ὁ υἱὸς τοῦ θ. ὁ χρ.). **dei** + uiui *m*.

21. stupeba[n]t S. *om.* **omnes** *gig.* **audiebant** + eum S[1]U *t*, *et* > eum aud. IϚ. **et** (+ intra se *h*) **dicebant** (-bat I*): dicentes SU. **nonne**: non *e*, ita non *h*. **expugn.**: deuastabat *p*; *per*sequitur *h*. **in** *om. h t*. iherus. C, ierus. *vg.*; + et *t*. **eos**: omnes *h* (> omnes hierosolymis) *p*, *et* + πάντας 40. 68 *sah. syr. pesh.* inuocabat I; inuocant AW *Tisch. h*. **istud** (d *in ras.* B, istut GS): hoc *e gig. p t* (> hoc nomen). **et** *sec. om.* D. **huc** (ὧδε): adhuc B*; hic *e gig.*; nunc *h*; + quoque *h p**. **ad hoc** (εἰς τοῦτο): ideo *e gig.*; propterea *h*. **uenit** (ἐλήλυθεν EHLP *etc.*): uenerat *e gig. et* ἐληλύθει ℵABC *etc.*; *om.* K. uinc B, uictos M. **illos**: eos T *e h p*. deduceret G, adduceret SU, perduceret *e*, *adducat h*. **ad pr. sac.**: sacerdotibus *h*; *om.* D.

22. paulus Θ *c dem.* **autem**: uero *p*. **multo magis** AMSUV *vg. cor. uat. c*: magis *tantum* (*gr. enim* μᾶλλον *sine* πολλῷ) BCDFGΘIKORTW *cod. caraf. alb. dem. e gig. h p t Bentl.* conualisc. S; conualescebant I*; inualescebat W *e p** (*corr. p*[2]); conro*borab*atur *h*; + in uerbo *e h p cum gr.* CE 8. confun|fundebat U; perturbat *h*. iudeos CDMORW. habitabat B*F*; erant O; mora*bantur h*. damaschi C; damascum D; damasco *gig. p t*, in damasco *e cum gr.* ἐν Δαμασκῷ. **adfirmans** (aff. BKRUW *vg. Tisch.*) = συμβιβάζων: docens DΘ, ostendens *gig.*, inducens *h*, instruens *e*, persuadens *p*; + et dicens *e p cum gr.* E. **quoniam** (quia *h p*; *om.* D) **hic est christus**: hunc esse christum *gig.*; *deinde* + iesus Θ, + filius dei *t*; + in quem (quo *gig.*) deus bene sensit (> *bene sensi*t deus *h*) *gig. h p*.

23. quum Θ, qum R; + *ras.* 2 *litt.* B. in-

Digitized by Google

consilium fecerunt iudaei
ut eum interficerent
24 notae autem factae sunt
saulo insidiae eorum
custodiebant autem et portas die ac nocte
ut eum interficerent
25 accipientes autem discipuli
eius nocte per murum
dimiserunt eum
summittentes in sporta.
26 Cum autem uenisset in hierusalem
temtabat iungere se discipulis
et omnes timebant eum
non credentes quia esset
discipulus.
27 Barnabas autem adprehensum illum
duxit ad apostolos
et narrauit illis quomodo
in uia uidisset dominum
et quia locutus est ei
et quomodo in damasco
fiducialiter egerit
in nomine iesu
28 et erat cum illis intrans
et exiens in hierusalem
fiducialiter agens
in nomine domini

---

plerentur CO, implerent W, implentur G; complerentur *dem. gig.*, replerentur *e*; +d S* (*sed eras.*). *om.* **autem** I* (+I¹). > autem impl. *vg.* (*e*) *p*, *et gr.* ὡς δὲ ἐπληροῦντο; > et cum iam multi dies impl. *h*. concilium W *cor. uat.** ferunt S*; ceperunt *h*; inierunt *p*; +in unum ϛ𝔖ℭ. iudei DORW. **ut eum interf.**: interficere eum *e p*.

24. *om. uers.* U*; +*in ima pag.* U¹. **notae** (-te RW) **autem factae** (-te RW) **sunt saulo** (paulo ΘTW *c cum gr.* H; > *p*aulae factae sunt *h*) **insidiae** (-ie RW; cogitationes *h*) **eorum** (iudaeorum *dem.*): nota autem facta est (sunt *p*²) s. insidia (-ie *p*²) eorum *p*; innotuit au. s. consilium eor. *gig.*; innotuerunt au. s. insidiae eor. *e*; *gr.* ἐγνώσθη δὲ τῷ Σ. ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν; + quod *h deinde def. ad* xiv. 5. **custod.**: obseruabant *e gig. p*. *om.* **et** GI*S *gig. p et gr.* HP *al.* **ad portas** *gig.*; + ciuitatis SU¹. **die** (diae C; + quoque *e cum gr. exc.* A *min.*) **ac** (hac CI; et T) **nocte**: *om.* R* (+R²). **interf.**: occiderent *e*. > interf. eum D *p cum gr.* ℵᶜ.

25. **accip. autem**: acceptum autem *e*, sed acceptum *gig.* **discipuli eius** *codd. plur. cum gr.* ℵABCF* 61* οἱ μαθ. αὐτοῦ: discipuli (*sine* eius) GᶜU*VW *et* οἱ μαθ. 36. 69 *etc.*; eum (illum *gig.*) discipuli U¹𝔓ℭ *c e gig. cor. uat. mg.* (> disc. eum) *et* οἱ μαθ. αὐτόν 31. 61ᶜ, αὐτὸν οἱ μαθ. EHLP *al. pler.*; eum disc. eius ΘSϛ𝔖 *p et ita Bed. in Latino legisse uidetur, sed addit 'in graeco non est additum* eius' (*expos.*); *et ita notat cor. uat.* noct S* (+e S¹); per noctem *gig.* demis. ΘSϛ, dimiss. D. > dimis. per murum *gig. cum gr.* HLP *al. pler.* **eum** *om. c e gig. p et gr.* EHLP *al. pler.* **summittentes** ABCΘKMU¹V, subm. FGIORS TU*W *vg.*, submiten. D (*uide uol.* I, *p.* 769 *s.v.*): laxantes *e p*. sportam I *p*.

26. **cum** (quum Θ) **autem**: et cum *gig.*, qui cum *p*. ueniisset D. > uen. autem *e Bentl.*, *et gr.* παραγενόμενος δέ; *deinde* + paulus *e cum gr.* E *min.* (*et* + Σαῦλος HLP *etc.*) *cf. Bed.* (*retr.*) '*in hoc uersu in graeco* pauli *nomen est appositum.*' *om.* **in** RUᶜ *c dem.* iherus. C, ierus. *vg.*; hierosolymis *e*, *et* ἐν Ἱερουσ. EHLP *etc.*; *contra* εἰς Ἱερουσ. ℵABC *min.* **temtabat** AT: tempt. *codd. rell. et Tisch.*, tent. *vg.* **iungere se** *codd. plur.*, adiung. se Θᶜ, iniung. se DS*: herere *gig.*, adhaerere *e*; coniungere *p**; > se iungere K* *vg. dem. Bed.* (*retr.*) *Bentl.*, > se coniungere *p*². **credentes** + ei S. **quia** (quod W *vg. e p cor. uat. mg. Bentl.*) **esset** (essaet R; est *e*) **discipulus** (+ ihū D): illum discipulum esse *gig.*

27. barnabbas D, barzabanas I¹ (*ut udtur*), barnaban I*. adpraehensum CFΘIU*, adpreen. T, apprehen. KRW *vg. Tisch.*, appraehen. U¹; adpraehendens G, adsumens *e p*. eum O *e p*: *om.* W. adduxit *e*. **apostolos** *ex* -lus Θ; populos W. narrabit OT; enarrauit C (aen.) I *e Bentl.*; *gr.* διηγήσατο. eis *e*. **in uia** *om. gig.* uidissed O; uidit *gig. p*. **dominum** *ex* deum Θ. **et** (*om. p**) **quia** (quoniam *e*): *in ras. scr.* U. loquutus ΘI. **est**: esset C *gig.* **quomodo** *sec.*: qualiter *p*. in *sec. om.* A *gig. p contra gr.* damascho C; -masco *in ras.* M. **fiducialiter**: *om. gig.*; confidenter *p*; > fiduc. in dam. D. **egerit** *codd. plur.* (aeg. R) *vg. c dem.*: ageret ACTU; **agerit** S; egit *e*; locutus est *gig. p*. **nomine** *in ras. scr.* S. **iesu** (ihesu *e*) *codd. plur. vg. et gr. plur.*: domini iesu *p et* τοῦ κυ. ἰησοῦ 14. 17*. 25 *al.*; iesu christi Θ.

28. **et erat** (καὶ ἦν) *codd. plur.* (et cum erat S*) *vg.*: erat autem AIM *Bed.* (*retr.*); +una *gig.* eis *e gig.* **hierusalem** (iherus. C, ierus. *vg.*) *sine addit.* BFKRSVWϛ *c p Hieron.* (vii. 393) *Bentl. et gr.* ℵABC *min.*: + et ACDGΘIMOTU𝔓𝔖ℭ *Tisch. dem. e gig. et gr.* EHLP *etc.* **fiducialiter agens** = παρρησιαζόμενος: constanter agens *e*; cum fiducia (*sine* agens) *gig.* **agens in nomi** *in ras. scr.* B. **domini** (τοῦ κυρίου ℵ*ABE *min.*): iesu O *cum gr.* C *al.* 5; domini iesu *p et gr.* ℵᶜHLP *etc.*; domini iesu christi Θ.

Digitized by Google

29 loquebatur quoque
et disputabat cum graecis
illi autem quaerebant
occidere eum
30 quod cum cognouissent
fratres
deduxerunt eum caesaream
et dimiserunt tharsum
31 ecclesia quidem per totam
iudaeam et galilaeam et samariam
habebat pacem
et aedificabatur ambulans
in timore domini
et consolatione sancti spiritus
replebatur.
32 Factum est autem ut petrus
dum pertransiret uniuersos
deueniret ad sanctos qui habitabant
lyddae
33 inuenit autem ibi hominem
quendam nomine aeneam
ab annis octo iacentem
in grabatto
qui erat paralyticus
34 et ait illi petrus
aeneas sanat te iesus christus

---

29. **quoque** (*om. gig. p*) *sine add.* ACGΘIMT *dem. gig. p Hieron. et gr. omn.*: + gentibus BF KRSUVW *vg. c*, + cum gentibus DO. **et**: que *p*. **disputabat**: conquirebat *gig. p**, conferebat *e*; *gr.* συνεζήτει. cum grecis ADIKMORSTUVW; ad graecos *e p*. > cum gr. disputabat D. at illi *p*. querebant CDIMORW, quir. S; *melius* adgrediebantur *p*, temptabant *gig.*, *gr.* ἐπεχείρουν. hoccidere C; interimere *p*[1]. illum AC. > eum occidere *gig. Bentl.** (*sed secundis curis correxit*) *et gr.* HLP *al. pler.*

30. **quod cum** (quum Θ, qum RT; ut W *p*) **cognouissent** (-uerunt *p*; + eum Θ): com cogn. autem *e*; *gr.* ἐπιγνόντες δέ. frater I*. duxerunt I. eam V; + nocte CDO *gig. uide infra*; + in *e*. cesaream ORU, -riam SW, cessariam D, caesareum G; cesaree *p** (*corr. p*[2]); + nocte *p*, + per noctem *e*, *et* + διὰ νυκτός E (180 c[scr]) *sah. syr. pesh. et harcl.* (*cum**). **et** + inde *gig. p*. demis. S, dimiss. D; + in *e*. **tharsum** (*uide ad u.* 11) *codd. plur. et* ℭ *c p*°, *et* tharso I *gig. p**: tarsum F°GST ϛ𝔍𝔖 *Tisch. e*.

31. *uoluit* et *ad init. Bentl.* ecl. S, aecl. CO, aeccl. R°U, aegl. T, ecclesiam I; *item plural.* ecclesiae (aeclessiae D, aecclesiae R*) DR* *e gig. p Aug.* (ix. 357) *cum gr.* EHLP *al. plur.* **quidem** (em *bis scr.* S*): quoque Θ; itaque *gig.*, igitur *p*; + uniuersae *e et* E[gr]. totum O; omnem *e p*; uniuersam *gig.* iudeam DIORW. galileam CDΘI MORSUW. *om.* **et** sam. S; + et I. abebat R; habebant D *e gig. p Aug.*; *gr. ut supra.* **et** (+ *ras. unius lit.* U) **aedificabatur** (aediff. M, edif. SW) = οἰκοδομουμένη *plur.*: et (cum *e*) aedificabantur D *e gig.*, *gr. ut supra*; instructae et confirmatae *Aug.*; *om. p*. **ambulans** (hamb. C), *gr.* καὶ πορευομένη: ambulantes D, et ambulabant *gig.*, et ingrediebantur *e*; ingrediabantur *p*; *gr. ut supra*; *om. Aug.* **in** (inn D*) **timore**: timori *p**. **domini** (*et* τοῦ κυρίου *gr. plur.*): dei SU *cum syr. pesh.*; christi M. **consolatione** (consal. U, consul. D, consolac. RS) = τῇ παρακλήσει: exhortatione *gig.*, obsecratione *e*. *om.* **spiritus** *e**. > spiritus sancti DΘ *dem. gig. p*. replebantur DF* *gig. Aug.*; *gr. ut supra*; multiplicabantur *e p*; 'replebatur *siue* multiplicabatur' *Bed.* (*retr.*).

32. *om.* **autem** *t* (*ad initium lectionis*). **ut petrus . . . deueniret** *legimus cum* AG[2]KORVW *vg. cor. uat. mg. c*, *et* > petrus . . . ut deueniret *t*, petrus ut ueniret *gig.*, *item* petrus (*sine* ut) . . . deueniret B*FS, petrum . . . deueniret I, petrum . . . ut deueniret *p*[2], petrum . . . et deueniret C: petrum . . . deuenire B[2]G*ΘMU[1] *Bentl. cor. uat.* ('*grecus*') *dem. p**, petrum . . . descendere *e*, *et gr.* Πέτρον . . . κατελθεῖν; ut petrus (-um*) . . . deuenire D, petrus . . . deuenire TU* (-nire *in ras.*); *deinde* + et G*ΘI *Bentl. e et gr. omn.* **dum pertransiret uniuersos** (διερχόμενον διὰ πάντων) *cum* ACFGΘ IMTU𝔖ℭ *cod. caraf. c dem. t* (> dum pertr. petrus uniuersos ut deu.) *Bentl.*: dum pertransiisset (-ssiset O) uniuersos (locos uniuersos D) DO; dum transiret uniu. BKRSVWϛ𝔍 *cor. uat.*; > cum circuiret petr. (*om.* **uniuersos** *et pergit* ut ueniret, *uide supra*) *gig.*; transeuntem per omnes *e p* (+ ciuitates et regiones *p*). **ad**: per *gig.*; *om. e*. **habitabant** (-bat F*): habitant KV; morabantur *t*; fuerunt W. lydde BGΘ°, lydae Θ*; liddae IMR (lad. R*) S (lid[d]ae) U, lidde TW; lidda *gig.*; lyddam O, liddam D *p*; iudeae *t*; *graece* Λύδδα ℵAB, Λύδδαν CEHLP *etc.*; *deinde* + eis S* *sed erasit cor.*, *et postea* + erant S°.

33. **inuenit autem**: *om.* **autem** G* (+ G[2]) *p*°; inuenitque *gig.* ibi I. quemdam D. **aeneam** AB*CGIMO *vg. e gig. p**, eneam TW *p*° *t*, aeniam D: aenean B°FΘKSUV; aeneā R, eneā *c*; *gr.* Αἰνέαν. > aen. nomine Θ* *cum gr.* HLP *al. pler.* hab C. hocto C; VIII DFW. **in grabatto** (grabato CDΘRSW𝔍𝔖ℭ, grabbato Uϛ, grauuato T, grauato O, crabatto G*): super crabattum *e*; *graeci* ἐπὶ κραβάττου ℵABC *min.*, ἐπὶ κραβάττῳ EH LP *etc.* paraliticus DM*RSTUW, paralytiκουσ *e*.

34. *Inc.* intendens autem in eum petrus dixit ei *p*. **et** *pr. erasit* B°. ayt T; dixit *e*, *et gr.* εἶπεν.

Digitized by Google

surge et sterne tibi
et continuo surrexit
35 et uiderunt illum omnes
qui habitabant lyddae
et saronae
qui conuersi sunt ad dominum.
36 In ioppe autem fuit quaedam
discipula nomine tabita
quae interpretata dicitur
dorcas
haec erat plena operibus
bonis et elemosynis
quas faciebat
37 factum est autem in diebus illis
ut infirmata moreretur
quam cum lauissent
posuerunt eam in cenaculo
38 cum autem prope esset
lydda ab ioppe
discipuli audientes quia
petrus esset in ea
miserunt duos uiros ad eum
rogantes ne pigriteris
uenire usque ad nos
39 exsurgens autem petrus
uenit cum illis
et cum aduenisset
duxerunt illum in cenaculum

illis K* (s *expunct.*); ei *e*. **aeneas** AD(-ias)FGΘ*IOSU, eneas *t*: aenea BCΘ^{c}KMRV *vg. Bentl. e p*, enea TW *c gig.*; *gr.* Αἰνέα. **sanat** (ἰᾶταί) ACDFGΘIMOR*TV𝕮 *e gig. cod. caraf. Bentl.*: sanet BKR^{1}SUW𝕾𝕳𝕾 *c p w Ambr.* (*de Ios.* 3, *et in Ps.* 118), saluet *dem. t.* **te** *sine addit.* B*CDFGKRSUV *dem. e Bentl. et gr. longe plur.*: + dominus AB^{2}ΘIMOTW *vg. c gig. p t Ambr. et gr.* A *min.* **iesus** *in ras.* U; hiesus *e*. xpistus *plene scr.* T. **sterne**: externe *t*. **tibi**: t *ex* et *corr.* S. confestim *e gig. p*; *om. Ambr.* **surrexit** + et strauit sibi *Ambr.* (*de Ios.*).

35. uidebant M. **illum**: eum *vg. Bentl. e gig. p.* **omnes**: homines I* (*corr.* I^{1}). > omn. illum O. habitabat Θ; habitabantur *e**; habitant *t*. lydde Θ; liddae IU, lidde RTW*p*^{2}, lite *t*; lydda G*, lidda S *gig.*; lyddam O, liddam D *p**; *gr.* Λύδδα ℵAB *min.*, Λύδδαν CEHLP *al. pler.* sarone FTUW *Tisch. p*^{2} *t*, sarahonae C, sorone S; sarona G* *gig.*; saronam *e p**, soronam D, saronnē I; *gr.* Σάρωνα ℵABCE *etc.*, Σαρωνᾶν 15. 18. 61 *al. plur.* **qui** *sec.*: et *p*; qui et T *t*. **dominum** *ex* deum Θ.

36. ioppae CI; yopen *t*. *om.* **autem** *gig.* **fuit**: erat DSU *gig. m p.* **quaedam**: ae *in ras.* B; quedam DIR, quidam S, quandam *t*. **discipulam** *t*; uidua *m*. > fuit disc. quaedam *c*; > quaedam fuit (erat *e*) disc. W *e et gr.* τις ἦν μαθήτρια. **tabita** AB^{c}M *c p Hieron.* '*de nom. hebr.*' (iii. 104), thabita RW *gig.*, *item* tabitas B*FGKSTUV *t*, thabitas ΘI: tabitha DO *vg. Tisch.*, thabithas C, tabithas *e*. que B^{1}DI; qui B*F*KS. interpraetata FΘI; interpraetatur *t*. dorchas CΘIRW *c gig. t*; dorca AD; + id est demula (dam. *p*^{2}) *p*, *cf. Bed.* (*expos.*) 'id est damula *uel* caprea,' *et Hieron.* (iii. 104) 'tabita, damma, *uel* caprea.' hec SW, hac O* (*corr.* O^{1}). **erat** (fuit G): *om.* D. plaena F. hoperibus C. *om.* **bonis** OW. **elemosynis** AFGΘKV, helem. I, aelem. C, eleem. *vg.*: elemosinis MRTW, aelemosinis O, aelimoysinis D, elymosinis U, elimosinis S, elymonis B; misericordiis *p*; + et misericordiis multis *m* (*codd. aliq.*). **faciebat** + illis M*.

37. *om.* **autem** FDGΘR *et gr.* 61. dibus S. **ut infirmata** (infirma *t*) **moreretur** (morir. B*DKOV): infirmatam eam mori *e p.* **quam cum** (quum Θ) **lauissent** (lauassent W, leuassent D): cum lauissent autem eam *e*. **eam** *om.* U *c e gig. t et gr.* B. **cenaculo** ADFGSTW, caen. BCΘKRUV *Tisch.*, coen. *vg.*: cenaculum M, caenaculum I, -la O; superiori caenaculo *m*; superioribus *p*; *gr.* ὑπερῴῳ; *uide ad* i. 13.

38. **cum** (quum Θ, qum R) **autem**: et quia *gig.* in prope *m*. essed O; erat *gig.* lidda DRSTUW. **ab** (hab C) **ioppe** (iope U, ioppae I, ioppen C, yopen *t*): ad ioppen (ioppe *gig.*) 𝕾𝕮 *dem. gig. p** (*corr. p*^{2}) *Bentl.*; *gr.* ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ. **discipuli audientes**: disc. audierunt *p** (*corr. p*^{2}), > audierunt disc. *m*, cum audissent disc. *gig.* **quia**: quod *m p.* essaet R; est T *e gig. t.* **in ea**: ibi *m*; + cibitate *t*. misserunt D. **rogantes** + et dicentes *m*. **ne**: non *p*; + u S* (*sed eras.*). **pigriteris** *codd. plur.* (-iteris *in ras.* U, pegriteris B*) *vg.*: pigerit te S* (*ut udtur*), pigeat te M *dem. m p*, > te pigeat *gig.*; pigeret *e*. peruenire *e gig.* husque C; *om.* O *c gig.* > ad nos usque D.

39. + et *ad init.* U^{c} *gig.* exurgens CGIM*ORTW *vg.*; surgens *e gig.* *om.* **autem** U *gig.* **uenit cum**: abiit cum *gig.*; conuenit *e*. eis *e m p.* **et cum** (et qum R, et quum Θ, cumque *gig.*) **aduenisset** (aduenissent IR *gig.*; ueniisset D): quem aduenientem *e m p*; *gr.* ὃν παραγενόμενον. **duxerunt**: ascenderunt *e*. **illum**: eum *gig.*; *om. e m p.* **cenaculum** AFGRSTW, caen. BCDΘIKMOUV *Tisch.*, coen. *vg.*: superiora caenaculi *m*, superioribus *e p.* circunsteterunt 𝕾𝕳𝕾; steterunt ante *t*; *gr.* παρέστησαν, *sed* περιέστησαν c^{scr} *Bas. Chr.* eum O *dem. gig. m*; ei *e p*; *om.* D. **omnes**: uniuersae *e p*; *om. m.* uidue RW. **et** *tert.*: atque *vg.* **ostendentes** (ἐπιδεικνύμεναι) *codd. plur.* (*in ras.* B; hostendentes CR) *et vg.*: ostendebant KSV *c cor. uat.**;

Digitized by Google

et circumsteterunt illum
omnes uiduae
flentes et ostendentes
tunicas et uestes
quas faciebat illis dorcas
40 eiectis autem omnibus foras
petrus ponens genua
orauit
et conuersus ad corpus dixit
tabita surge
at illa aperuit oculos suos
et uiso petro resedit
41 dans autem illi manum
erexit eam
et cum uocasset sanctos et uiduas
adsignauit eam uiuam
42 notum autem factum est
per uniuersam ioppen
et crediderunt multi in domino
43 factum est autem ut dies
multos moraretur in ioppe
apud quendam simonem coriarium.
X. 1 Uir autem quidam erat
in caesarea
nomine cornelius centurio
cohortis quae dicitur
italica
2 religiosus et timens deum
cum omni domo sua
faciens elemosynas

---

deinde + ei B^cMS *vg.*, *non gr.* tonicas DSU; pallia *p.* **uestes** (*ἱμάτια*): uestimenta *e gig. p*, cetera uestimenta *m*; + narrabant ei *m*, + et narrabant *p.* **quas**: quae *gig.*, quanta *e m p*; *gr.* *ὅσα.* **illis** (*contra graecum*) *codd.* (*om.* O*, *sed* + O^1) *vg. dem. gig.*, eis *t*, *et ita tepl.*: cum esset (+ simul *p*) cum eis (illis *m*) *e m p* = *gr. μετ' αὐτῶν οὖσα.* dorchas CΘR *c gig. t*; dorca A, dorcha D; damula *p.*

40. **eiectis** (iectis D, egectis C) **autem** (*om.* W) **omnibus foras** (foris *m p*) *cf. ἐκβαλὼν δὲ πάντας ἔξω* C 31 *etc.*: eiectisque foris omnibus *gig.*; eiciens autem foris omnes *e*, *cf. ἐκβ. δὲ ἔξω πάντας* ℵABELP *etc.* **petrus** + et *e cf. gr.* ℵABCE *min.* *καὶ θεὶς.* **ponens** (*om.* W) **genua** (ienua S): positis genibus *gig.*; *deinde* + *ras. circa* 12 *litt.* S; + sua G^2ΘT. horauit C, orabit T. reuersus *e.* **corpus** + quod iam lotum in tabula iacebat C. **dixit**: ait *e gig.* **tabita**: thabita CGΘIR *gig.*; tabitha DO *vg. Tisch. e*, tabia V* (*corr.* V^{rec}), tabitan *t*; *om. m*; + quod est interpraetatum puella C, *cf. Mc.* v. 41. exurge *m Cypr.* (*op. et el.* 6); + in nomine domini (*om. Cypr.*; + nostri *gig. m p Ambr.*) iesu christi (*om.* D) DO *gig. m p Cypr. Ambr.* (*Ios.* 3) *cum sah. syr. harcl.* (*cum**) *arm.*, *et* > in nom. ie. chr. surge *Par. lat.* 11533. **at** (ad CI) **illa**: quae *gig.*; + confestim *p*, + continuo *e*, + mox *m*, + statim *gig.*, *cum gr.* E (*sah. aeth.*); *item* + defuncta *Ambr.* **aperuit** (app. RS): a *in ras. scr.* U. hoculos C, occulos R. *om.* **suos** WϚ *c* (*non gr.*). **uiso** (uisso D) **petro**: uidens petrum *e*, ut uidit petrum *gig.*, cum uidisset petrum *m p.* consedit *e*; sedit *m.*

41. **dans autem** (*δοὺς δέ*): dansque *gig. m p Bentl. cum gr.* A *δουσ τε.* ei *e gig. m p.* **manum** + petrus SU *gig.* herexit C; eregit D. **eam** *pr.* + uiuam *m.* **et cum** (quum Θ, qum R) **uocasset** (conuoc. CR) **s. et** (ac T) **u.** = *καὶ φωνήσας κ.τ.λ.* 13. 180. c^{scr}, *cf.* et conuocans s. et u. D *m t*, et uocatis sanctis ac uiduis *gig.*: uocans autem sanctos et u. *e p et φωνήσας δὲ κ.τ.λ. gr. plur.* assignauit U^cW *vg.*; exhibuit *gig.* *om.* **eam** *sec. c.* uiuentem *e gig. m p.*

42. **notum autem** (enim *t*) **fac. est** (*γνωστὸν δὲ ἐγένετο*): et innotuit *gig.*; + hoc *gig. m p.* huniuersam C, uniuersum F*; totam *e gig.* iopen U, yopen *t*, ioppem FG* *e.* *om.* multi *w.* dominum $Θ^c$ *e t Bentl.*; + iesu O; + nostrum iesum christum *t.*

43. **ut d. m. moraretur** (+ petrus SU) **in** (*bis scr.* M*) **ioppe** (-pae I, -pen CDΘMS, -pem G*; iope U^1, iopen U*): eum d. m. manere in ioppe *e*; > manere eum in iopen multis diebus *p.* aput GIMORST. **quendam**: quem *e**. symonem BCDIM^c. > sim. (sym.) quend. DΘIMO *vg.* curarium DS, corarium F.

X. 1. **uir . . . cornelius** *arcte in ras. scr.* U. **autem**: igitur *p** (*corr.* p^2). *om.* **erat** R* (+ R^2) *e p* (*Bentl.*) *cum gr.* ℵABCEL *min.* > erat quidam W. cesarea OR, cesaria SW, cissaria D; caesaream F*Θ* (*ut udtur*) I. cornilius DS. centorio D. coortis T; de cohorte *e et ἐκ σπείρης gr.* que I. **dicitur**: *om.* I; uocatur *gig.* hytalica C; italia B^cT.

2. **religiosus** (relegiosus KS, relegiossus D) = *εὐσεβής hic* (*sed* ii. 5 = *εὐλαβής*, xiii. 50 = *σεβόμενος*, *Iac.* i. 26 = *θρῆσκος*; *alibi non reperitur in N. T.*): pius *e gig.* **et** *pr.*: ac W *vg. dem.* **deum** *codd. plur.* (*in ras.* U) *vg. uett. Iren.* (*Mass. p.* 196) = *τὸν θεὸν gr. paene omn.*: dominum BF (*deinde ras. forsan uerbi* dm̄) KRSVW *et τὸν κύριον* 61. **omni**: tota *Iren.* domu DOV. **sua** + et *Iren. cum gr.* LP *al. pler.* **elemosynas** (y *in ras.* O): aelem. CF*, eleem. *vg.*, elemosinas RTU¹W, elimosinas S, helemosin. I, helimosin. U*, elymosin. B*, aelymosin. B^c, aelimoysin. D; miseri-

Digitized by Google

multas plebi
et deprecans deum semper
3 uidit in uisu manifeste
quasi hora nona diei
angelum dei introeuntem ad se
et dicentem sibi corneli
4 at ille intuens eum timore
correptus dixit quid est domine?
dixit autem illi
orationes tuae et elemosynae
tuae ascenderunt in memoriam in
conspectu dei
5 et nunc mitte uiros in ioppen
et accersi simonem quendam
qui cognominatur petrus
6 hic hospitatur apud simonem quendam
coriarium
cuius est domus iuxta mare
7 et cum discessisset angelus
qui loquebatur illi
uocauit duos domesticos
suos et militem metuentem dominum
ex his qui illi parebant

---

cordias p* (corr. p^2). pleui C; in plebe gig. p, in populo Iren. **deprecans** (deprae. CFI) = δεόμενος: obsecrans e, rogans gig., orans Iren. Hieron. (i. 495). **deum** sec.: dominum GSUW. Distinguunt edd. 𝔖𝔓 Steph. 1555 plebi. Et deprecans Deum semper, is uidit etc.

3. + is ad init. vg. edd. ant. plur. cor. uat.* (non autem mg.; neque cod. caraf.). **uidit** (dedit F*): + ergo Iren. **in uisu** (uissu D) = ἐν ὁράματι: in uisum B*F*IKRS; uisum C e, uirum p*. manifestae C; -nifeste in ras. U. om. **in uisu manifeste** Iren. **quasi**: fere gig., circa Iren. **hora** (-re M) **nona** (·UIIII· D) **diei** ACDGIMOT c dem. e gig. p Iren. (horam nonam d.) cum ordine graeco, cf. et u. 30 orans eram hora nona: > nona hora diei BFKRS (die S^c) UV; hora diei nona ΘW vg. hang. C, angu. D; angelus I. domini I c p w; om. gig. **introeuntem**: intrasse gig. cornili D. om. **sibi corneli . . . orat. tuae et** (u. 4) Iren., cf. Cypr. (or. dom. 32) qui citat corneli, orat. tuae etc., et ita Epiph. in 8. 10 Cant.

4. ad CIOS. **intuens**: intendens e p, cum intendisset gig. **eum** codd. plur. vg. c Bentl.: ei e (post intendens) = ἀτενίσας αὐτῷ; in eum AB^{2}CO TU* Tisch. dem. gig. p; deinde + et d (qui ad hoc uerbum rursus incipit) e p (Bentl.) cum gr. omn. timore repletus e gig. p; trepidus factus d. **dixit** pr. ex quis corr. R^1; ait gig. **quid est** (τί ἐστιν) cum A^{1}B*CDFΘKSUV cod. caraf. d dem. e gig. cor. uat. ('grecus, antiqui') Bentl.: quis es G^{c}IRTW vg. c p (cf. Sauli uerba ix. 5); quis est B^{2}G*; quid es O, qui es A*M. dixitque gig. p. ei d e p; + angelus SU. horat. C, orac. RS. tue W bis. **et** om. p* (+ p^2). elemosinae ORT, elymos. U^c, elimos. S, helymos. U*, aelymos. B, aelimois. D, elemosine I (hel.) W, elemosyne MV, aelemosynae C, eleemosynae vg. **tuae** sec. om. d p (deficit D^{gr}). **in** pr.: ad Cypr. memoria FΘS p*; recordatione d, recommemorationem Iren. in conspectum M e; coram d gig. Cypr. Epiph. domini D; deo d Cypr., domino gig. Epiph.

5. Libere propter quod mitte ad sim. qui uocatur pe. Iren. uirum p* (corr. p^2). **in**: ad O^1 (in O*). iopen U; ioppem e. **accersi** A^{1}BFGIKMSU VW vg. c d dem. e (-erse*) gig. Bed. Bentl.: arcessi A*CDΘOT (r sup. lin.) p, arcessire R; uide ad vii. 14. symonem BCDIW. **quendam . . . simonem** (u. 6) om. I. om. **quendam** d dem. e gig. p Bed. cum gr. ℵELP al. plur. (Iren. uide supra). uoluit > quemdam sim. Bentl. cognomina|||tur U.

6. **hic**: qui gig. ospitatur RTU*; est ospitans d. aput F*GMORS. symonem CDM; om. SU (sed uide infra). om. **quendam** d p. > quendam (quem e) sim. e gig. cum graecis (exc. C 31). curarium DS, corarium F*; pellionem d; + nomine simonem SU (sym.). **cuius**: cui T (= gr. ᾧ). **est**: esse p*. > domus est M c. **iuxta**: secus e p. **mare** sine add. AB*CFGKR*STUV d e (-ri) gig. p* Bentl. et gr. ℵABCELP etc.: + hic dicet (-cit Θ*I) tibi quid te oporteat (-tet B^{2}D) facere B^{2}DΘIMOR^{2}W vg. edd. ant., c dem. p^2 tepl. (cf. autem cod. caraf. 'omnes cod. lat. m. s. praeter gothi. non legunt illa uerba. neque ex uatica. graecus.') cum graecis min. ut uid. pauc.

7. **et cum** (quum Θ, qum R): utque p* (etque p^1; corr. p^2), ut autem d, cum autem e. **discessisset**: ssis in ras. Θ, discessiset D; discessit R*p, -sset R^1. hang. C, angu. D; + domini gig. **illi** pr.: ille G*; ei d, cum eo e gig.; om. p. uocauid O. **duos**: ·II· D. domisticos D; seruos gig.; ex domesticis e. **suos**: om. e gig. Bentl. cum gr. ℵABCE min. **militem** + unum D. **metuentem** (timentem M, colentem gig.) **dominum** (deum B^c DΘOU^c c dem. gig.) = εὐσεβῆ: pium e; cf. u. 2. Item **uocauit . . . dominum** ita uertunt d p uocatis duobus domesticis suis (famulorum eius d) et milite religioso (-tem religiosum p^2, -tem fidelem d). **ex his** (hiis OW): om. e p. **illi** sec.: ei CT; sibi e p; om. d. **parebant**: adherebant DIO, adherebat e p; praesto erant d gig.; item > parebant ei CT, > pr. er. illi gig., > adherebat sibi e; gr. τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ.

Digitized by Google

8 quibus cum narrasset omnia
misit illos in ioppen.
9 Postera autem die iter illis
facientibus et adpropinquantibus ciuitati
ascendit petrus in superiora
ut oraret circa horam sextam
10 et cum esuriret uoluit
gustare
parantibus autem eis
cecidit super eum mentis
excessus
11 et uidit caelum apertum
et descendens uas quoddam
uelut linteum magnum
quattuor initiis summitti
de caelo in terram
12 in quo erant omnia quadrupedia et
serpentia terrae
et uolatilia caeli
13 et facta est uox ad eum
surge petre occide et manduca
14 ait autem petrus absit domine
quia numquam manducaui
omne commune et inmundum
15 et uox iterum secundo ad eum

---

8. **quibus cum** (quum Θ) **narrasset** (enarr. I) **omnia**: et ennarratis uniuersis *p*; et cum exposuisset omnia eis *e*, *et gr.* *καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς*; et enarrans illis uisum *gig.*, enarrauit illis uisum et *d*. dimisit *e*, dimissit D. illo W; eos *e gig.* iopen U, iospen I*; ioppem *e*. **misit ill. in io.** *in ras. scr.* U.

9. **postera autem die** (diae CI): die autem sequenti *p** (*corr. p*^{2}). **illis facientibus**: agentibus illis *e p*. appropinquantibus KRW *vg. Tisch.*; propinquantibus O^{c} (*e*); adpropiantibus *d*. ciuitatem S. > ciu. appr. (*Bentl.*) *e* (propincuantibus) *cum ord. graeco*. hascendit C. > petrus ascendit *gig.* **in superiora** (+ domus B^{2} *cor. uat. mg.*) = *ἐπὶ τὸ δῶμα*: in cenaculum *d gig.*; super hedificium *p*. ut horaret CO; adorare *e*; et orauit *d gig. p*. **circa** *bis scr.* U. **horam** + diei CT *gig. cum gr.* A. **sextum** O; ·UI· DF.

10. **et** (*om.* O) **cum** (quum Θ, qum R) **esuriret** (hes.. C, ess. D, esurisset *p*), *cf.* cumque esur. *gig.*: factus est autem esuriens et *d*, factum est au. (+ ut *e*^{3}) esuriret et *e*, *et gr.* *ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καί*. **uoluit**: bolebat *d*; et uellet *gig.* praeparantibus *d gig. p*. **autem**: uero *d*; *om. gig.* **eis**: illis W *vg. Bentl. cor. uat. mg. c gig. p*, ipsis *d*; ei CST. caecidit BC, cic. D. **mentis excessus** (*ἔκστασις*): mentis stupor C* (*corr. mg.*) T *d gig.*, mentis alienacio *p** (*corr. p*^{2}) *cf. Aug.* (iii. 1. 304), pabor *e*; *cf. Bed.* (*retr.*) *ad* xxii. 17.

11. uidet G*, *et gr.* *θεωρεῖ*. cel. *bis* SW *et* 12. **et** *sec.*: e *in ras. scr.* B. discendens DOS. **uas** (*σκεῦος*): discum *Aug.* (*libere citans*, iii. 1. 320 *etc.*; *sed alibi* uas). quodam IS (*d*). uelud W, ueluti C, tamquam *e*. linth. W, lent. S*. **magnum**: splendidum *etiam p*^{2} (*uide infra*). quatuor Uϛ𝔐, ·IIII· D. **initiis** (*ἀρχαῖς*): initis D (+ id est funiculis *cor.*) O, iniciis R, inicitis S* (t *eras.*). **summitti** AGKUV, summit|||ti B, *et* submitti CDFΘIMORSTW *vg.*: summictum *e** (-ssum *e*^{3}) *et gr.* *καθιέμενον*. **de caelo** (cel. SW): *om. e* (*Bentl.*) *cum graecis* (*exc. forsan* D? *uide d infra*). **descendens . . . caelo**: *legunt uett.* ex quattuor principiis ligatum uas quodam et linteum splendidum quod differebatur de caelo *d*, quattuor initiis (principiis *gig.*) ligatum uas quoddam uelut (ut *gig.*, tamquam *Ambr.*) linteum splendidum summita (quod deferebatur *gig.*) de caelo (*om.* de caelo *gig.*; *om.* splendidum . . . de caelo *Ambr.*) *gig. p** (*corr. p*^{2}) *Ambr.* (*spir.* 2. *c.* 10), *fere cum Const.* vi. 12. 2 *καὶ τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον σκεῦός τι ὡς ὀθόνην λαμπρὰν καὶ καθιεμένην ἐπὶ τῆς γῆς*, *cf. et gr. min.* 13. 68 c^{scr}; *de uerss. rell. uide Tisch. T. G.* 8 *ad loc.* terra I.

12. **in quo** (qua F): et *d*. *om.* **omnia** *c*. quadrop. S*, quadrip. D. serpencia SW; repentia CDOT *e*; reptile *p*. terre R; *om. d et gr.* 34**. 163; *deinde* + et bestia (-ae *e*^{3}) *e cum gr.* E 4. 31 *ex* xi. 6; + *καὶ τὰ θηρία post τετράποδα* LP *al. pler. et ita Ambr.* 'omnia genera quadrupedum et ferarum et uolucrum caeli.' > terrae et serpentia *Aug.* (v. 704) *cum gr.* LP *al. plur.* celi SW.

13. > uox facta est *c*. **eum** + dicens B^{2} *w*. exurge *p**; surgens *e cum gr.* *ἀναστάς* (*sed ἀναστά* 35. *Chron. ap. Wetst.*). **petre**: *om. gig. Ambr.*; + et CDF* (*sed expunct.*) GKV. > petre surge *d Aug.* (ix. 358), > pe. exurge *p*. hoccide C; immola *d gig.* (*Bentl.*) *et ita uoluit Bed.* (*retr.*); macta *Aug.* (i. 661, iii. 1. 304, ix. 358).

14. **ait** (ayt T) **autem petrus**: et pe. dixit *p Ambr.*, pe. autem dixit *e*, *et gr.* *ὁ δὲ Π. εἶπεν*; ad illi dixit *d*. habsit C; nequaquam *e p*; non *d*; *gr.* *μηδαμῶς*; *om. Aug.* (ix. 358); *deinde* + a me *cor. uat.** ('*grecus, antiqui*'). **quia**: quoniam *d*; *om. Ambr. Aug.* nuncquam T; nunquam ϛ𝔐. **manducaui** (-bi T): edi *e*. **omne** (*gr.* *οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν κ.τ.λ.*) *cum* AB^{2}GΘMORTVW *vg. uett. plur.*, *et* omnem DI *p**, quicquam *Iunta* 1534, *Erasm.*: *om.* B*CFKSU *gig. Ambr.* cummune M*, commone D; communem *p**. > comm. mand. *gig.* **et** (*καί* ℵAB *min.*): aut S *e et* *ἤ* CD^{gr}ELP *min.*; *ex* xi. 8. immundum K *vg. Tisch.*

15. **iterum**: rursum *d Ambr. Aug.* (ix. 358).

Digitized by Google

quae deus purificauit tu
ne commune dixeris
16 hoc autem factum est per ter
et statim receptum est
uas in caelum.
17 Et dum intra se haesitaret
petrus quidnam esset
uisio quam uidisset
ecce uiri qui missi erant
a cornelio
inquirentes domum simonis
adstiterunt ad ianuam
13 et cum uocassent interrogabant si
simon qui cognominatur petrus illic
haberet hospitium
19 petro autem cogitante
de uisione dixit spiritus ei
ecce uiri tres quaerunt te
20 surge itaque et descende
et uade cum eis
nihil dubitans quia ego
misi illos
21 descendens autem petrus
ad uiros dixit

---

secundo (ἐκ δευτέρου), iterato *d*: secunda CDT* (*corr. mg.*); *om.* I *gig. Ambr. Aug.* (ix. 358). **eum** + dicit D. **quae** (que DIW) = ἅ: quod ϛ𝕾𝕮 *dem. Ambr. Hieron.* (vi. 25, vii. 112), *ut cum* commune *infra concordet.* **purificauit** (-bit T): mundauit *d e gig. p Ambr. Hieron.* (vi. 25) *Aug.* (*saepius*), emundauit *Iren.* (*Mass. p.* 196); sanctificauit *Hieron.* (vii. 112). **tu ne commune** (cumm. S) **dixeris** (σὺ μὴ κοίνου *ut infra* xi. 9) CΘOSTUW *c Iren. Ambr.* (*Luc. l.* 2. § 44) *Hieron.* (*bis*) *Aug.* (iii. 1. 304 t. n. communia d.) *Bentl. et* t. n. immunda dix. *Aug.* (i. 661, v. 706), t. n. commune (*om. e**) feceris *e*: > tu commune ne dixeris ABIKRV *vg. Tisch. gig. p* (feceris *p**) *Ambr.* (*ter*) *Aug.* (t. communia n. d. ix. 358 *et iterum* iii. 1. 304) *et Bed.* (*retr. in textu*); > ne tu commune (commone D) dix. DFGM *dem.*; tu noli communicare *d*; *item post* **dixeris** + aut immundum B².

16. **autem**: enim *d*; *om.* ϛ *gig.* **per ter**: tertio F, per tercio S*. **statim** (εὐθύς): denuo *e et* πάλιν LP *al. pler. cf. gr.* D *infra*; *om. hic d gig. p** (+*p*²) *Ambr.* (*spir.* 2. *c.* 10) *cum gr.* 15. 36 *syr. pesh.* **receptum** (adsumptum *d*) **est**: + iterum *p et* + πάλιν *hic* D 33. 34. ipsum uas *d*; + denuo *gig.* celum W; caelo B* (*corr.* B²) K, celo S.

17. **et dum** (et cum DSU, dum autem *e*) **intra se** (intrare D) **haesitaret** (*ita* FΘKV *vg.*, aes. R, *uide* xi. 12, xxv. 20: hes. ABCGIMOSTUW, hess. D; haesitabat *e*) **petrus** = ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Π.: cumque ad se reuersus esset hesitabat pe. *p*, et dum intra se factus est haesitabat pe. *d, et* D^gr ωσ δε εν εαυτω εγενετο διηπορει ο π. quaenam B²; quae *d gig.* essaet R. uissio D; uisum *e p.* quem *e*; quod *p.* uiderat *d gig.*, uidit *e p*; + et M *d e p cum gr.* CDELP *al. pler.* **missi erant** (fuerant *c*): miserant O* (*corr.* O²). cornilio DS. **inquirentes** (διερωτήσαντες): uenerunt et interrogantes *p*, *cf.* quum appropinquassent et interrogassent *syr. harcl. mg.* symonis BCDI. asstiterunt U (s *pr. in ras. scr.*), astit. F°W *vg.*, adstet. DKV; adsisterunt *d*; steterunt *gig.* **ad** *sup. lin.* V. **ianuam**: ostium *p*; + eius *c.*

18. **cum** (quum Θ, qum R) **uocassent** (clamassent *d*): uocantes *e gig. p.* symon BCT. **petrus** + hic D*. **illic**: ibi *p*, hic S *d e gig.* **haberet** (ha||||beret I, aberet R, abet et D) **hospitium** (ospit. T, hospic. S, ospic. R): hospitatur *d e gig.*, hospitaretur *p.*

19. **autem**: igitur *p*; + adhuc *p.* **cogitante** (ta *in ras.* B, cogitanti *c*) = διενθυμουμένου *uel* ἐνθυμ.: haesitante *e*; cogitante et hesitante *p fere cum syr. harcl.* (*cum**). uissione D; uiso *e p*, uisu *Aug.* (iii. 1. 304) *Uigil.* (*Uarim.*). **ei**: + *ras.* 2 *litt.* B; dei T: mihi *m*; *om.* I* (+ I¹) *cum gr.* B; *item* > ei (ad illum *gig.*) spiritus *d e gig. p Uig.* (+ sanctus) *et gr.* DELP *al.* **tres**: III D (> ·III· uiri); *om. d m p** (+*p*²) *Ambr.* (*spir.* 2. *c.* 10) *Aug. et gr.* DHLP *etc.* quer. CDIORW, querent S.

20. **surge itaque et**: sed surge et *d*; sed surge *p*² *Aug.* (iii. 1. 304); surge et *Uigil.* (*Uarim.* 743); surge S *Uigil.* (*Uarim.* 750); surge itaque B°O𝕾𝕮 *dem. Bentl.*, αλλα αναστα D*; sed surgens *e gig. m p**, exsurgens *Uigil.* (*c. Ar.* 2), ἀλλὰ ἀναστάς *gr. plur.* **descende** (disc. ACDGOV) **et** (*om. e*): descendens *c*; *om.* MS *Uigil.* (*ter*). **uade** *om. e** (+ *e*³). illis DF *e*³ *gig. p Aug. Uigil.* **nihil** (*bis scr. e**; nichil BW, nicil T^c, nil T*) **dubitans**: ne dubites *Ambr.* (*spir.* 2. *c.* 10); *om. Aug.* (iii. 1. 304) *Uigil.* (*Uarim.* 750). **quia**: quoniam *e Ambr. Uigil.* **ego** *ex* ergo V. missi D. **eos** *d e m p Aug. Uigil.*; + ad te *Fulg. Cereal.* (*apud Sabatier*).

21. **descendens** (disc. DS, densc. Θ) **autem** (*in ras.* R) = καταβὰς δέ: tunc descendens *d e* (descens *e**) = τότε καταβάς DE; et descendens *gig.* **uiros**: ipsos uiros *d*; uiros illos B²; illos D, eos *gig.*; *deinde* + qui missi *cor. uat.*, + qui missi erant a cornelio *p*² *Par. lat.* 202. 342. 343. 11932. 16262 *cum gr.* 31 *al.*, *et* (*addito* πρὸς αὐτόν) H *al. mult.* **dixit**: ait *gig.* **quem** *ex* quam K. quer. CIMORSUW; + quid uultis *d et* + τι θελεται η D^gr. que DIW. *om.* **est** *d p.* > est causa

Digitized by Google

ecce ego sum quem quaeritis
quae causa est propter
quam uenistis?
22 qui dixerunt cornelius centurio uir
iustus et timens deum
et testimonium habens
ab uniuersa gente iudaeorum
responsum accepit ab angelo sancto
accersire te in
domum suam
et audire uerba abs te
23 introducens igitur eos
recepit hospitio
sequenti autem die surgens
profectus est cum eis
et quidam ex fratribus
ab ioppe comitati sunt eum
24 altera autem die introiuit
caesaream.
Cornelius uero expectabat illos
conuocatis cognatis suis
et necessariis amicis
25 et factum est cum introisset
petrus
obuius ei cornelius
et procidens ad pedes eius
adorauit
26 petrus uero leuauit eum dicens

gig. **propter**: ob *p.* **uenistis**: ti *in ras. scr.* B.

22. **qui**: at illi *d gig. p et gr.* *οἱ δὲ εἶπαν.* **dix.** + ad eum *d cum gr.* D *syr. harcl.* cornilius DS. centorio D, centypio *e.* **et** *pr. om.* T. **et testim. habens** (abens R) = *μαρτυρούμενός τε*: testim. autem habens *e*, cui testim. perhibetur *p*, testimonio quoque *d*, bene audiens *gig.*; *deinde* + bonum CT *et* (*post* testim.) *cor. uat.** (*non mg.*). hab C *bis.* **uniuersa**: r *ex* b *corr.* I; sa *in ras.* T; huniuersa C; tota *d*; omni *e.* gentem K*, gentae I, genti T. **iudaeorum**: rum *bis scr.* S, *pr. eras.*; iude. DK MORW. **responsum accepit** (acci. DO): monitus est *e.* anguelo D. **accersire** *codd. plur. vg.* (-siri Wϛ) *d dem. gig.*: arcessire A* (*corr.* A^1) CDGΘRT^1 *c e*; uocare *p.* a^{u}dire G. uerbum M *c*; sermones *p.* > abs te uerba D.

23. **introducens** (inducens *p**) **igitur** (ergo W *vg. dem.*) **eos** = *εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτούς*, *cf.* uocauit itaque eos et *gig.*: tunc introducens eos *e*, *et τοτε προσκαλεσαμενοσ αυτουσ* E, tunc ergo ingressus *d*, *et τοτε εισαγαγων* D (*αυτους uide infra*); *deinde* + petrus *d p et gr.* D 40. recaepit I, recipit DO, excepit *d*, suscepit *e.* hospicio MS, osp. R, ospitio TU*. > hosp. recepit (*e*) *gig. p.* > hospitio excepit eos *d et ἐξένισεν αὐτούς* D 40. **seq. autem die** (diae C): ac postera die *d.* **surgens . . . die** (*u.* 24) *om.* W. **surgens**: cum surrexisset *d*; + petrus *e gig. cum graecis* CE *min.* **prof. est**: abiit *e p*, exibit *d.* **eis**: illis *vg. gig. p.* **quidam**: quibus S*. **ex** (*om.* D; de *e p*) **fratribus**: fratrum *d*, fratres *gig.*; *deinde* + qui *d*, + qui erant *e*, *cum graecis exc.* D 3. 20. 42 *al. pauc.* **ab**: a AF; ad I. **ioppe** *codd. plur. vg. uett. plur.*: ioppen ADGIOS *d.* **comitati** (co|||m. U, comitatti D) **sunt eum** (e *in ras.* S; cum eo B^{2}I M, cum illo *gig.*): simul uenerunt cum eo *d p*, denerunt (uenerunt *e*^{2}) cum eo *e*; *deinde* + ut petro testes sint *cor. uat.** (*non mg.*).

24. **altera autem die** (diae C): in crastinum autem *e p*; postero quoque die *d*; *gr.* *τῇ δὲ ἐπαύριον plur.*, *καὶ τῇ ἐπ.* HLP *al. pler.* **introiuit** (-bit OT) = *εἰσῆλθεν* BD *min.*, *cf.* intrauit D, ingressus est *d*: introierunt *gig.*, intrauerunt *e* = *εἰσῆλθαν* ℵACEHLP *al. pler.*; + in *e.* cesaream OR, cesariam SW, cess. D. cornilius DS*. **uero**: autem *e.* exspectabat BKOV; erat expectans *d e*, erat sperans *p.* **illos**: eos *d e gig.*; eum *p*; + et *d et* D^{gr}. **conuoc.** + discipulis s D* (*sed expunct.*). cognitis D. hamicis C; + expectabat *p** (*corr.* *p*^{2}), + sustinuit *d cum* D^{gr} *περιέμεινεν.*

25. **et factum** (factus D) **est** (+ autem I) **cum** (quum Θ) **introisset** (-iisset D, -iret T *t Bentl.*) **petrus** (+ caesaream *t*) *fere* = *ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Π.*, *cf.* cum autem factum esset ut introiret p. (+ caesaream *p*) *e p*: cum adpropinquaret (adpropiaret *d*) autem p. in caesaraeam *d gig.* (*om.* in caes.) *cum* D^{gr}; *deinde* + praecurrens unus ex seruis (> unus ex s. praec. *gig.*) nuntiauit uenisse eum (> eum uenisse *et* + tunc *gig.*) *d gig. cum* D^{gr}. **obuius** (obius D) **ei** (*συναντήσας αὐτῷ*) AB*DFG*IKORV *cod. caraf. dem.* *cf.* obuians ei *e p**: obuius est ei SU (obu. est *arctius in ras.*), obuius erat ei B^2; obu. uenit ei G^{2}W *vg. p*^{2}, > obu. ei uenit M *Bed.* (*expos. in textu*); obuiam uenit ei C (hobu.) T (*om.* ei) *c*, obiam processit ei *t*; obuiauit ei *gig.*, obuiauit eum Θ; obuiam progressus ei *Erasm.*; *aliter* cornelius autem exiliens et obuius factus est ei *d cum* D^{gr}. cornilius DS*; *om. hic d.* **et** *sec. om.* KRV *d e Bentl. cum graeco.* procedens DIS*; cadens *e.* **ad** (ante *e gig.*) **pedes eius**: *om.* C; *om.* eius DF *Tisch. cum gr. plur.* (*non autem* 29. 43 *al.*). **adorauit** (*προσεκύνησεν*): adorabat SU; horauit *p** (*corr.* *p*^{2}); + eum (*contra graecum*) B^{2}DOSU^{1}ϛ *d dem. p t w cor. uat.**; *deinde* + dicens S (*sed expunct.*).

26. **pe. uero** (autem *e p*^{2}; > uero petr. *d*) **leuauit** (eleu. STU *vg. e t Bentl.*) **eum dicens**: dixit ei petrus *p**; *deinde* + quid facis (+ deum adora *p*^{2}*w*) *d p w Par. lat.* 342*. 16262 *et* + *τι ποιεισ* D (*syr. harcl. mg.*). **surge**: *om. d*; + frater *t.*

Digitized by Google

surge et ego ipse homo sum
27 et loquens cum illo intrauit
et inuenit multos
qui conuenerant
28 dixitque ad illos
uos scitis quomodo abominatum sit
uiro iudaeo
coniungi aut accedere
ad alienigenam
et mihi ostendit deus neminem
communem aut inmundum
dicere hominem
29 propter quod sine dubitatione ueni
accersitus
interrogo ergo quam ob
causam accersistis me?
30 Et cornelius ait
a nudius quartana die usque
in hanc horam orans eram
hora nona in domo mea
et ecce uir stetit ante me
in ueste candida 31 et ait

et ego ipse *codd. et vg.* = καὶ ἐγὼ αὐτὸς *gr. plur.*: ego enim *p*, etenim ego *e et* και γαρ εγω E; et ego *d t*, *et* καγω D; ego *gig.* **sum**: + sicut et tu D *Par. lat.* 11533 *cor. uat.** *d* (quomodo) *e* (*om.* et) *gig. p t w tepl. cum gr.* D*E; + sicut erat B^2; + sicut tu deum adora *Par. lat.* 342*. 16262.

27. **loquens cum illo** (συνομιλῶν αὐτῷ): confabulans cum eo *p*, confabulando cum illo *gig.*, cum loqueretur cum eo *e*; *om. d et* D^{gr}. introiuit B* (*corr.* B^1) C *d* (*sed* εισελθων D) *p t*; + in domum *t*. **et inuenit**: quumque inuenisset *t*. **multos qui conuenerant** (-runt O, conuenierunt D): conuenisse multos *d gig. p*, conuenientes multos *e*; multos *tantum t*.

28. **dixitque**: et dix. Θ; dix. autem *e*; aitque *d*; dixit I *t*. eos *d e p*. *om.* **dix. ad illos** G* (+ G^2). **uos**: et uos *Aug.* (v. 706); ipsi *Iren.* (*Mass. p.* 199); + melius *d Aug.* (ix. 358) *et gr.* D. **quomodo** (ὡς): quia *gig. t*, quoniam *p Iren.*, ut *d*, quam *e Aug.* (v. 706). **abominatum** (abhom. BDIKOVW) = ἀθέμιτον: abominandum *Aug.* (ix. 358); abhominacio R; inlicitum CT *e gig. p t Aug.* (v. 706); nefas *d*, *et* > non est fas *Iren.* **sit**: est W *e gig. p t* (*Iren.*). iudeo DOW. coniungui D; coniungere W; adiungi *Iren.*, iungi *Aug.* (ix. 358), iungere *e* (iug. *e**); adherere *d gig.*; *gr.* κολλᾶσθαι; *cf.* ix. 26. -i **aut** *in ras. scr.* Θ. acce^{d}ere T, accid. DF*; conuenire *Iren.* **ad alienigenam** (aligenigenam O, alieni^{g}enam M, alenigenam D, alienigena *p** *t*): alienigeni *e*; ad allophylum *d*, cum allophylo *Iren.* **et** (*gr. enim* κἀμοί): sed CDΘIMOTW *vg. Bentl. c dem. t Aug.* (*bis*) *cor. uat. mg.*, set B^{2}G^c *p*, *et* > mihi autem *Iren.*; sed et *cor. uat.** michi B*. hostendit CR; dixit *Cypr.* (*Ep.* 64. 5) *uide infra.* **deus**: dominus O *Cypr.* > deus ostendit *d gig. t Iren. Aug.* (*bis*), *cum gr.* BCDHLP *min.*, *et* dominus mihi dixit neminem hominum communem dicendum et inmundum *Cypr.* niminem S*; nullum *Aug.* (ix. 358). commonem D, communum S*. immundum K *vg. Tisch.*; inquinatum *Aug.* (ix. 358). > hominem dicere *Aug.* (v. 706).

29. **propter quod**: ideo *gig.*, qua propter *Iren.*; + et *d e*, *et gr.* διὸ καί. dubitacione RS, -tionem K; contradictione *e p Iren.*, cunctatione *d*. uenio *gig.* **accersitus** (μεταπεμφθείς): arcessitus ACDΘRT^1 *t*; transmissus *d*; uocatus *e p*; *deinde* + a te B^{2}SU, + a uobis *d e p*, *et* + ὑφ' ὑμῶν DE *min.* **ergo** (ego T): igitur *e p*, autem *t*; *om.* DSU; + uos *t cor. uat.* (> uos ergo*). **quam ob** (hob C; + quam S*) **causam** (caussam D) = τίνι λόγῳ: *in ras. longa scr.* B; qua ratione *d e p*; quae est causa propter quam *gig.* **accersistis** (μετεπέμψασθε) B^{1}GIKMOST*V *vg. dem. gig. Bentl.*, *et* arcessistis ACDRT^1 *e t*: accersisti (*contra graecum*) B*FUW *c d*, arcessisti Θ; uocastis *p*.

30. **et** *ad init. om. gig.* cornilius DS*. **ait**: dixit *gig. p*; respondit *e*. **a**: *in ras.* B^c; ha C, an S. **nudius** (nadius G*, nudus DO) **quartana** ACDG*ΘMO^{c}ς *dem. gig.*: nudiusquarta (nudusq. B*FI) BFG^{c}IKO*RSTUVW𝔅𝔖ℭ *Tisch. c et* quarta (*sine* nudius) *e p** (> die qu.) *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'); nustertiana *d et* τησ τριτησ D*. diae C. **usque in** AC (husque) DGΘIMR*T *c dem. e gig. p t*^{2} *Bed.*: usque ad BFKOR^{1}SUVW *vg. Tisch. d*; usque *t**; *gr.* μέχρι. **hanc horam** (oram R*S, hora I *t*): hunc diem *d gig.* (τησ αρτι ωρασ D). **orans** (hor. C) **eram** (> eram hor. *p*^{2}, sum hor. *p**) **hora nona** (ora no. CO, horam nonam I*T; *om.* S *p*) *codd. plur. vg. c* (> in domo mea hora no.) *dem. p Bentl.* (*sed om. uoluit* hora *cum graecis*) *fere cum gr.* ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ℵA*BC *min.*: agens ieiunium et orans eram hora nona (·uiiii· D) B^{2}D, eram iaiunans et nona oraueram *d et* ἤμην νηστεύων καὶ (*om.* D) τὴν ἐνάτην (+ τε D; + ὥραν HP) προσευχόμενος A^{2}DHP *etc.*; er. ieiunans et horans (*om.* hora nona) *t*; > orans eram ieiunans ho. no. *cor. uat**.; > eram ieiunans usque in hunc diem et hora nona (*om.* orans eram) *gig.*; eram ieiunans et adorans (orans *Bed. expos.*) a sexta hora usque ad nonam *e Bed.* (*expos.* '*in graeco et in quibusdam lat. codd.*'; *et retr.* '*in graeco*') *cum* E^{gr}. **in domo** (-mu DKOV) **mea** *om. Bed.* (*expos. et retr.*). **et** *sec. om. p** (+ *p*^{2}). **ante** (hante C; iuxta O) **me**: in conspectu meo *d e p*. **candida**: splendida T *d e gig. p t*.

31. *Uersum incipimus* **et ait** *cum Stephano*

Digitized by Google

corneli exaudita est
oratio tua
et elemosynae tuae
commemoratae sunt
in conspectu dei
32 mitte ergo in ioppen
et accersi simonem qui
cognominatur petrus
hic hospitatur in domo simonis coriarii
iuxta mare
33 confestim igitur misi ad te
et tu bene fecisti ueniendo
nunc ergo omnes nos in conspectu tuo
adsumus
audire omnia quaecumque
tibi praecepta sunt a domino.
34 Aperiens autem petrus os
dixit
in ueritate conperi
quoniam non est personarum acceptor
deus
35 sed in omni gente qui timet
eum et operatur iustitiam
acceptus est illi.
36 Uerbum misit filiis israhel
adnuntians pacem per

1555 𝕽 *Tisch. T. G.* 8: *contra incipiunt* **corneli** ℭ *W. H.* (*ut uidetur*) *Tisch.* (*i. e. ed. Lat.* '*ex triglottis*'). **ait**: dixit *gig.*; + mihi T *p*, + ad me D, *cum syr. pesh. et harcl.* (*cum**) *aeth.* cornili D. audita *p.* oracio RS, horatio T. aelemosynae CF, eleem. *vg.*, aelymosinae B, elym. U¹, helem. I, elem. T, elim. S, helym. U*, aelimoysinae D, elemosine MRW; misericordie *p**. tue IRW. commemorate MRW, conmemoratae G, rememorate *gig.*; in mente habitae *d*, memorie abite *t*. **in conspectu dei** (domini T): coram deo *gig. t.*

32. **ergo**: igitur *e p.* iopen U, aoppen R*; yoppen *t*, ioppem *e et* + uiros *cum gr.* E. **accersi** (accerse *c**): arcessi A*CDΘRT¹ *p*, arcess:re *t.* sym. *bis* IM, *pr.* BC. ospitatur BRTU*. *om.* in *sec. dem.* domu DKV, -mum *d.* coriari FO, corarii U, curarii S, curiarii D; pellionis *d.* **iuxta**: secus *gig.* **mare** (ma S*): + qui (hic *t*, is *gig. et cor. uat.* '*antiqui*'; *om.* D) cum aduenerit (uenerit *d cor. uat.*) loquetur (-atur *d*) tibi (+ uerba *t*) D *d e gig. t Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), *cor. uat.* '*grecus, antiqui*' (*non marg.*); + qui adueniens (-ies R) loquetur tibi R* *p* ed. Iunta* 1534; *cum gr.* CDEHLP *al. pler. et tepl.* ('so der kumt er redt zu dir').

33. **confestim** (ἐξαυτῆς): protinus *e*, e uestigio *d.* ygitur C, ergo *vg. d dem.*, itaque *gig. t.* missi D. **te**: + rogans te ut uenires ad nos *p*, + rogando uenire te ad nos *d*, *cum gr.* D *et syr. harcl.* (*cum**). et tu (*om.* tu D) = σύ τε, *cf.* tuque *p*: tu autem *d e gig. t et* συ δε D. **fecisti**: + in breui *d et* D^gr. uen¹endo M; ueniens *p*, adueniens *e*; aduenire *d*; + ad nos B²DR *t cor. uat.* contra graecum.* **ergo**: igitur *e p.* *om.* nos D. > nos omnes *d gig. t.* **in conspectu tuo** = ενωπιον σου D* *syr. pesh.*: in conspectu dei *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), coram deo *gig. et* ἐνώπιον τοῦ θεοῦ *gr. paene omn.* adsumas G*, assumus B²W; > assumus (sumus SU) in consp. tuo SU *c p²*, > parati sumus in consp. tuo *p**; *item pro* **adsumus audire** *habent* audire uolumus a te *d*, *et* ακουσαι βουλομενοι παρα σου D, aure uolumus audire *gig.*; *et* + uolentes *post* **audire** *t.* *om.* omnia *d et* D^gr. quecumque DI, quecunque W, quaecunque ϛ𝕽; quae *d e gig. p t.* *om.* **tibi** *e.* precepta ABDKMORSUW; imperata *gig. t.* > pr. (imper. *gig. t*) sunt tibi *c d gig. t Bentl.* = τὰ προστεταγμένα σοι; > pr. tibi sunt W. **domino**: deo *d p cum gr.* DHLP *al. pler.*

34. apperiens R. *om.* autem W. **aper. autem** *in ras. scr.* U. **petrus os** *codd. plur.* (hos C) *vg. uett. plur.*: > os petrus A *d gig. cum gr.* D. *Deinde* **os** *sine addit.* ACDFG*IOR*TV *d cum gr.* ℵ*BDHLP *al. pler.*: + suum BG²ΘKMR²SUW *vg. c dem. e p t cum gr.* ℵ^c ACE *min.* **conperi** (καταλαμβάνομαι) *codd. plur.* (comp. BF^c KTUVW *vg. Tisch.*): conperio DO *Bentl.** (*sed secundis curis deleuit*); conprehendo *e p*, expedior *d*, cognosco *Hieron.* (vii. 402), cognoui *Hieron.* (i. 495). **quoniam**: quia R *vg. d p t Hieron.* (vii. 402). **pers. acceptor** (-tior O, -tator *e*; > acceptor pers. *Hieron.* vii. 402) **deus**: pers. acceptio aput deum I.

35. set R. **gente** (ἔθνει): loco *Hieron.* (vii. 402), proposito *Hieron.* (i. 495); *deinde* + his *t.* timent *t*; uult *p** (*corr. p²*). **eum**: deum DU* *c gig. Hieron.* (i. 495). hoperatur C; operantur *t.* iusticiam RSW; iustitia I *p**. acceptum RS; acceptabilis *Iren.* (*Mass. p.* 196) *Hieron.* (vii. 402). ei *d gig. p*, *et* > ei est *e Iren. Hieron.* (vii. 402), *cum graeco* (*exc.* 31).

36. **uerbum**: + enim OR *et gr.* C* (*uid.*) D 137 *syr. pesh. et harcl.* (*cum**); + suum *d gig. contra graecum*; + enim suum B²CG²T *m p t*; + quod *e cum gr. plur.* (*sed om.* ὃν ℵ^a AB 61). missit D; destinauit *e*; + deus W *vg. dem. cor. uat.* contra graecum.* srahel C, hisl̄ D, israel *vg.* annuntians B (-iens B*)KVϛ𝕽, adnunc. S, annunc. RW 𝔖ℭ; bene nuncians *p*; euangelizare *d*; *gr. omn.* εὐαγγελιζόμενος. ihesum *e.* **hic** (hoc *p**) + enim B². **est** + enim *t.* > dominus omnium *m p.* *Inc. uers.*

.ᵣ iesum christum
hic est omnium dominus
uos scitis [37] quod factum est
uerbum per uniuersam
iudaeam
incipiens enim a galilaea
post baptismum quod
praedicauit iohannes
[38] iesum a nazareth
quomodo unxit eum deus
spiritu sancto et uirtute
qui pertransiuit bene faciendo et
sanando omnes oppressos a diabolo
quoniam deus erat cum illo.
[39] Et nos testes sumus omnium
quae fecit in regione iudaeorum et
hierusalem
quem occiderunt
suspendentes in ligno
[40] hunc deus suscitauit tertia die
et dedit eum manifestum
fieri [41] non omni populo
sed testibus praeordinatis a deo
nobis qui manducauimus

---

37 **uos scitis** *edd. plur.*; *nos Stephanum* 1555 *sequimur.* **uos**: + autem B²C; + igitur *p**.

37. **quod fac. est uerbum** (τὸ γενόμενον ῥῆμα): > uerbum q. fac. est SU, > qui (quod *p*²) sermo factus est *p*; quid factum est *d et om.* ῥῆμα D^gr. huniuersam C; totam *d e Ambr.* (*spir.* I. *c.* 9); omnem *Iren.* iudeam DMORW. > per uniu. iud. uerbum W. **incipiens**: cum coepisset *d.* **enim** *plur. cum gr.* AD: *om.* D *c gig. Hil.* (*trin.* xi. 1093) *Faustin.* (*c. Ar.* 648) *cum gr. plur.* galilea DΘMORUW; -leam CIS. **baptismum**: mum *addidit corr. in* S, babtismum D; baptismatum I. pred. BDKMRSUW, predicabit O. iohannis CIO S, ioannes 𝔖ℭ; + n D.

38. **iesum** (ihesum *e*): *om.* O; + qui est *Uigil.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 780). **a** (*om.* A*IOT) **nazareth** (-ret IOT, natzā D): nazarenum *t*, nazaraeum *Hil.* **quomodo** (ὡς) *codd. et vg.*, sicut *e Bed.* (*expos.* '*alia editio*'), quemadmodum *Iren.*: quem *d gig. p t Ambr.* (*semel*) *Fulg. Faustin. et* ὃν D *et syr. pesh. harcl.*; *om. Uig.* (*trin.*). uncxit BΘIV, hunx. C; liniuit *gig.* **eum**: illum IT *Hil.*; *om. d gig. p t Ambr. Fulg. Faustin. et* D^gr. **deus** + in *e*, *et* > deus eum in *Uigil.* (*trin.*). spiritum I*. **sancto** *ex* suo D; sanctum I*. > sancto sp. *d et* D^gr. **qui** (ὃς *plur.*): hic CT *d gig. p t Faustin. Uigil.*, ipse *Iren. et* οὗτος D *syr. pesh.* pertransiit W *vg.*, -sit D, -sibit T; perambulauit *e gig. p t Uigil.* (*Uarim.* 738), pergressus est *d*, uenit *Auct. prom.* (iii. *col.* 175), circumiuit *Iren. Faustin.* (*deinde libere* faciens uirtutes et magnalia atque omnes liberans obsessos a diab.). **bene faciendo**: benefaciens (εὐεργετῶν) *d e gig. p t Iren. Uigil.* (*Uarim.*) *Auct. prom.* **sanando** (-endo DW): sanans (ἰώμενος) *d e* (sanus*) *gig. p t*, saluans *Uigil.* (*Uarim.*), curans *Iren. Auct. prom.* (*deinde libere* in plebe omnem infirmitatem quia deus erat in eo). homnes C; *om.* A. **oppressos** (obpr. ΘMOS, obpresos D, oppressus G*): qui oppressi erant *Iren.*, qui obtinebantur *d gig.*, qui deprimebantur *p t Uigil.* (*Uarim.*). diabulo CKOV, zabulo D; diabulum I. **quoniam**: quia *d gig. t.* **cum**: in *t Uigil.* (*Uarim.*). quo. d. er. cum *in ras. scr.* U. illum I; eo W *e p Iren.*

39. **testes sumus** = μάρτυρές ἐσμεν 105. 137 c^scr *et* > ἐσμὲν μάρτ. HLP *al. plur.*: *om.* **sumus** *d e p** *Iren.* (*Bentl.*) *et gr.* ℵABCDE *min.* **omnium** (πάντων): horum *gig. t* (> horum sumus); omnium horum CT, omn. eorum *p*² *Iren.*; eius *d et* αυτου D. que DI. **fecit**: + et *Iren.* (*cum gr.* τε); + iesus *c**. regionem Θ*. iudeorum DORW. **et** *sec. sine add. codd. plur. vg. c d dem. gig. t et gr.* BD 26: + in AKRV *e p Iren. et gr. plur.* ᵇierusalem M, iherusalem C, ierusalem *vg.* **quem** *sine add. codd. plur. vg. c Iren. cum gr. min. pauc.*: + et ACTU^c (*deinde eras.*) *Bentl. Tisch. dem. e*, + etiam *d gig.*, *et* + καί *gr. plur.*; + iudaei reppulerunt et *t*, + *rasura*, *deinde* iudei in, *deinde iterum ras. p**, *uoluit* + iudei interfecerunt *p*²; *cf.* + reiecerunt iudaei et *syr. harcl.* (*cum**). hocciderunt C; interfecerunt *d e p*² (*uide supra*) *Iren.* suspentdentes S*, suspensum *d.* **ligno** *partim euanuit* M; legno S*.

40. suscetauit S, suscitabit T; excitauit *Iren.* **tertia** (-cia RS, -tio *gig.*, ·III· D) **die** (diae CI) = τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ: post diem tertium *t*, post tert. dieum *d et* μετα την τριτην ημεραν D^gr. **et dedit**: deditque *t.* **eum**: cum I*; illum *t*; ei *d et* αὐτῷ D* 45. *om.* **manifestum** B.

41. **non**: *om.* B; in F. set R. **testibus**: in omnibus *t.* **praeordinatis** (pre. BDKMORSUW, praeh. C) = προκεχειροτονημένοις: predestinatis T *d e gig. t Iren.*, qui predestinati eramus *p* (*Uigil.*). **a deo nobis** (*distinguit* a deo nobis · qui C) = *gr. plur.*: > nobis a deo *gig. cum gr.* C *syr. pesh. et harcl.*, > nobis pred. a deo *t Iren.*, > nobis test. qui pred. sumus a deo *Uigil.* (*Uarim.* 738). **qui** + simul *d p Uigil.* manducabimus ISTV; cummanducauimus *e.* **et** + simul *d.* **bibimus**: potauimus *p** (*ut uidtur*); cumbibimus *e.* *om.* et bib. *Uigil.* **cum** *om. e.* **illo**: eo R* *d e p*, ipso *gig. t.* > cum ipso (eo et *Iren.*) mand. et bib. *gig. t Iren.*; + et conuersati (conuersi *d*) sumus *d gig. p Uigil.*; *deinde* + per dies quadraginta *p syr. harcl.*

Digitized by Google

et bibimus cum illo
postquam resurrexit
a mortuis
42 et praecepit nobis praedicare
populo et testificari
quia ipse est qui constitutus est a deo
iudex uiuorum et mortuorum
43 huic omnes prophetae
testimonium perhibent
remissionem peccatorum accipere per
nomen eius
omnes qui credunt in eum.
44 Adhuc loquente petro
uerba haec
cecidit spiritus sanctus super omnes
qui audiebant uerbum
45 et obstipuerunt ex circumcisione
fideles qui uenerant cum petro
quia et in nationes gratia
spiritus sancti effusa est
46 audiebant enim illos loquentes linguis
et magnificantes deum
47 tunc respondit petrus
numquid aquam quis
prohibere potest
ut non baptizentur hi qui
spiritum sanctum acceperunt
sicut et nos?

(*cum**), *et* > per di. quad. cum eo et (postquam *etc.*) *Uigil.* posteaquam *p**; post *Iren.* surrexit O *c d e gig.*; surrexisset S; resurrectionem *Iren.*; + eum *e**; + et *p*^{2}. **a** (ha C) **mortuis**: *om. p* (*sed* + ascendit in caelum); + per (*om. d*) dies quadraginta (XL D) DΘ *d e gig. t Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum gr.* DE; + et conuersati sumus cum eo (+ per *w*) xl dies (> dies xl *w*) *w Par. lat.* 202. 342*. 11932. 16262, *Monac. lat.* 6101.

42. prec. BKMRSUVW, precipit DO. pred. BDKORSW; adnuntiare *Iren.* (*Mass. p.* 196). **populo**: *om.* U* (+ U^{1}) *p*; plebi *e*. tesficari B* (*corr.* B^{1}); testificare DRS; contestari *t*, protestari *d*. **quia**: quoniam *Iren.* **est** (esse *lapsu* O) **qui**: *om. gig. t Iren.* **constitutus** (constitus B *t*^{c}) = ὡρισμένος: praestitus *d*, praedefinitus *e*, praedestinatus *Iren.* **est** *sec.*: esset *t*, erat *e*. > esset const. *t*, > est praedest. *Iren.* uiborum T; uirorum F*; uiuentium *e* (*cf. Iren. Mass. p.* 253). **et** *tert.* + non D.

43. huyc C, uhic *t*. prophete W, profetae DOSU. test. peribent CRT; test. reddunt *gig. Iren.* (*Mass. p.* 196); + testimonium D* (*sed expunct.*); + quod *t*. **remissionem** + omnium A. accepere S; percipe (*sic*) *gig.*; accipiant *t*. pro nomine eius *arg.*; per manum illius *Aug.* (x. 28). **omnes qui credunt**: omnem qui credit *d*, omnem credentem *e p Iren. Aug. et gr.* πάντα τὸν πιστεύοντα.

44. **adhuc** + illo D. hec W. > haec uerba *gig.* **cecidit** (caec. BC) = ἔπεσεν AD *min.*: decidit *gig. et* ἐπέπεσεν ℵBEHLP *etc.*; irruit *Auct. rebapt.* 5 (= *Cypr. App. p.* 75). **sanctus** + quic S (*sed expunct.*). *om.* **super omnes** D. audierunt SU *e*. uerba SU* (*corr.* U^{1}); + eius SU*; + domini *p*.

45. **et** *ad init. om.* A* (+ A^{1}). **obstipuerunt** *codd. plur.*, hobstip. C, obstup. B^{1}IM^{1}W *vg. Tisch.*: obstupebant D; obstupefacti sunt *d Auct. rebapt.*; *deinde* + qui *e Aug.* (viii. 992), + qui erant CSTU* *d p Rebapt. Uigil.* (*Uarim.* 748), *Bentl.* + omnes qui erant *gig.*; *gr.* οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί. circuncis. 𝔓, circumciss. DS; circumcisio *d*. fidelis S. **qui** (οι B): quanti *e*, quotquot *Rebapt. et* ὅσοι *gr. fere omn.*; *om. Aug.* (*uide supra*). **uenerant** (-runt AM, -rint G) **cum petro** *codd. plur. et vg.* = *gr.* συνῆλθαν τῷ Π.: erant cum pe. W, *et* > cum pe. erant *gig.*; conuenerunt petro *e*; simul cum pe. uenerant *p Aug. Uigil.*, simul uenerunt cum pe. *d Rebapt.* (-rant) *t*. **quia**: quoniam *Uigil.* **in**: *om.* D* *Uigil.*; super *d Rebapt.* naciones RS (-neis S*); gentes *d Rebapt.*; gentibus *e Uigil.* **gratia** (-tiam Θ*, -cia S) = ἡ δωρεά: donum *d e gig. Rebapt. Aug.*; *deinde* + dei *gig.* **spiritus sancti** *fere omnes* (sp. sanctus *gig.*) = *gr.* BD^{2} 40 *Rebapt. Aug. Uigil.*: > sancti spiritus *e* (*Bentl.*) *cum gr. plur.* **effusa** (effussa D; diffusa F *p Uigil.*; effusum *d e Rebapt. Aug.*) **est** (+ *ras.* 5 *aut* 6 *litt.* U): effudit *gig.*

46. **enim**: autem CTW; *om. arg.* **illos**: eos *d e p Auct. rebapt.* loquentem B. **linguis** (γλώσσαις): + suis *Rebapt.*; + uariis D*, *cf.* aliis ling. *sah.*; praeuaricatis linguis *d* (*lectio graeci* D* *legi non potest*). magnificabant *Rebapt.* **deum**: dominum M.

47. **tunc respondit** (-dens D): dixit autem *d cum* D^{gr}. numquit S, nunquid 𝔓; *inc. u.* 47 nunquid 𝔓 *et Tisch. T. G.* 8. **aquam** (aqua IMS^{c}U) **quis prohibere** (proibere CRT; uetare *Ambr. Tob. c.* 18. 612) **potest** *codd. plur. et vg.*, *contra ordinem graecum*: > aliquis aquam prohibere (uetare *Iren.*) potest *d Iren.* (*Mass. p.* 199), *Rebapt. cum gr. Ir. cat.* 183 (*ap. Tisch.*); > aquam proh. potest quis *gig. cum gr.* D^{2}HLP *al. pler.*; > aquam pro. quis potest *p cum gr.* D*; τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαί τις ℵAB *apud Latinos non redditur*; > aquam potest aliquis *e et* E, + prohibere *e*^{3} *et* E^{3} *cum minusc.* 40. 69. 95. 180. **ut** (huti C) **non** (*etiam p*^{2}): *om.* non S^{c}T^{o} *d* (*Iren.*); ne *e gig. Ambr.*; cominus *p**. babtizentur M, babtitzantur D, baptizarentur S; baptizetur eos (-entur *e*^{3}) *e*; *deinde* + aqua D. hii BCDIORSTW; isti *d Rebapt.*; *gr.* τούτους, *sed* αὐτούς D^{gr} 99.

Digitized by Google

48 et iussit eos in nomine iesu
christi baptizari
tunc rogauerunt eum ut
maneret aliquot diebus.
XI. 1 Audierunt autem apostoli
et fratres qui erant in
iudaea
quoniam et gentes receperunt uerbum
dei
2 cum ascendisset autem petrus
in hierosolymam
disceptabant aduersus illum
qui erant ex circumcisione
3 dicentes
quare introisti ad uiros
praeputium habentes
et manducasti cum illis?
4 incipiens autem petrus
exponebat illis ordinem
dicens
5 Ego eram in ciuitate ioppe
orans

Libere Iren. ad baptizandum hos *pro* **ut non b. hi.** acciperunt DF*O; accepturi sunt *p* ut udtur.* sicuti C; quemadmodum *Iren.*

48. **et iussit** = *προσέταξέν τε* AHLP *al. pler., cf.* et praecepit *Auct. rebapt.*: praecepit autem *e et πρ. δὲ* ℵBE *min.*; tunc iussit *p*, tunc praecepit *d cum* D^{gr} *syr. pesh.* **eos**: illos *gig.* **in nomine**: in no *in ras. satis longa scr.* B. **iesu christi** *codd. plur.* (christo U*) *et cor. uat. cum gr.* ℵABE *min.*: christi *tantum* W; domini M *cum gr.* HLP *etc.*; domini iesu christi *d p vg. cum gr.* D *min.* > in christi nomine W. babtitzari D; baptizare M*, babtizare T. > bapt. in nomine (+domini *vg. d p*) iesu (hiesu *e*) christi *vg. d e gig. p Rebapt. cum gr.* DEHLP *al. pler.* **tunc rogauerunt** (rogab. O*T) = *τότε ἠρώτησαν*: rogauerunt autem *gig.*; rogau. omnes *p.* **ut maneret** (-rent AC): remanere *e* (*p*), demorari *d*; + ibi G^{c}OSU; + apud (aput MRTW) eos (illos *gig. et* D* *sed correctum*) BDKMRTVW *vg. c gig.* (*cf.* I *p infra*), *et* > ad eos demorari *d, cum* D^{gr} *προσ αυτουσ διαμειναι.* aliquod BCF*IT; aliquos S* (*corr.* S^{1}) *d e p.* dies *d e gig.*; + apud eos I. > dies aliquos *d e.* > dies aliquos remanere aput se *p.*

XI. 1. **audierunt autem** *etc.* = *ἤκουσαν δὲ οἱ ἀπ. κ.τ.λ.*: audito uero apostoli et fr. *d et ακουστον δε εγενετο τοισ απ. και τοισ αδ.* D. hapostholi C. **in iudaea** (-dea CDOUW, hiudaea *e**) = *εν τη ϊουδαια* D: in iudaeam (-deam R) IR *d p*; *gr. plur. κατὰ τὴν Ἰουδαίαν.* > in iud. erant *c.* **quoniam**: quia *d gig.* reciperunt IOS*, recipierunt D; exceperunt *d.* **dei**: + et honorificabant deum Θ *Par. lat.* 202. 11505*, + et benedixerunt d. *dem.*, + et glorificabant d. *gig.*, + et magnificabant d. *p Par. lat.* 342*. 343. 11932. 16262, *cum syr. harcl.* (*cum**), *et tepl.*

2. + *ad init. uersus* petrus igitur post multum temporis uoluit ire hierusolimam et conuocans fratres et confirmans egressus est copiosum quoque uerbum faciens per regionem (-nes *p*) docens eos R *p w et Par. lat.* 202. 342*. 343. 11932. 16262, *et tepl.* darum nach viel zeitz peter wolt gen zu Jerusalem und er enczamt rief den brudern und vestent si und macht ein begnuglichez wort und lert si durch di gegent; *fere cum syr. harcl.* (*cum**) ipse quidem igitur petrus per tempus non modicum uolebat abire hieros. et loqui fratribus et quum confirmasset profectus est [redacted] et docuit eos [redacted]; *cf. et d qui uersum habet* quidem ergo pe. per multo tempore uoluit proficisci in hierosolyma et conuocauit fratres et confirmauit eos multum uerbum faciens per ciuitates (*χωρων* D) docens eos quia (*οσ* D) et obuiauit eis et enuntiauit eis gratiam dei quia (*οι δε* D) erant de circumcisione fratres iudicantes (*διεκρινοντο* D) ad eum ^{3}dicentes *etc. cum* D^{gr}. quum Θ. **ascendisset**: uenisset W; adisset *cod. apud cor. uat.* > autem ascend. M *vg. e.* *om.* **autem petrus** *p** (+ *p*^{2}). **in** (*εἰς*) ABDFGΘSTU *e*: *om.* CIKMORVW *vg. c dem. gig. p Bentl.* **hierosolymam** AFGΘKV, iero. *vg.*, ihero. C, hieru. B (*in ras.*) O, hierosolimam I, hierusolimam DMR, iherosolimam T, ierosolimam W: hierosolyma *e et ἱεροσόλυμα* (D)EHLP *etc.*; hierosolimis *gig. p*; hierusalem SU *et ἱερουσαλήμ* ℵAB 40. 61. disseptabant W, disceptabantur *gig.*; disceptabat I; disputabant M *c.* **aduersus**: ad *e*; *om. p** (+ *p*^{2}). **illum**: eum O *dem. e gig.*; illos I; + hii *p.* **erant**: nt *in ras.* K; *om. e.* circuncis. [redacted], circumciss. DS; circumsione *lapsu* K; circumcisionem CI. > qui ex circumc. erant *p*; *et* + fratres *p w.*

3. **quare** *codd. et vg. et c dem. p*, quid *gig.*: quia *d e* (*Bentl.*) *et gr. ὅτι.* **introisti**: + d (*sed erasa*) F, + *ras. unius lit.* Θ; intrasti COT (*e*). uiro^{s} T; uirum I. preput. BDKMO, prepuc. RSW; praeputia *d.* abentes R. > ad uir. prae. hab. intrasti *e cum gr.* EHLP *etc* **et** + simul *d.* manducastis I; edisti *p.* **eis** *d e gig.* > cum illis edisti *p*; > cummanducasti eis *e.*

4. **autem**: itaque *gig.* exposuit *gig.* **illis**: *om.* R* (+ R^{2}) *gig.*; eis *d e p.* **ordinem** (hord. C) *codd. et vg. c dem., forsan = τὰ καθεξῆς ut in* D, *cf.* ordinem uisionis *p*^{2} *w*: per ordinem *d e*, ex ordinem *p**, ordine *Bentl.*, omnia per ordinem *gig.*; *gr. rell. καθεξῆς.*

5. **ciuitatem** B*CΘ*I *p.* **ioppe** (*Ἰόππῃ*) BFGIKMRTVW *vg. c dem. gig.*, *et* iope U^{o} *p*:

Digitized by Google

et uidi in excessu mentis
uisionem
descendens uas quoddam
uelut linteum magnum
quattuor initiis summitti
de caelo
et uenit usque ad me
6 in quod intuens considerabam
et uidi quadrupedia terrae
et bestias et reptilia
et uolatilia caeli.
7 Audiui autem et uocem
dicentem mihi
surge petre occide
et manduca
8 dixi autem nequaquam domine
quia commune aut inmundum num-
quam introiuit
in os meum.
9 Respondit autem uox
secundo de caelo
quae deus mundauit
tu ne commune dixeris
10 hoc autem factum est per ter
et recepta sunt rursum
omnia in caelum.
11 Et ecce confestim tres uiri
adstiterunt in domo in qua
eram missi a caesarea ad me
12 dixit autem spiritus mihi ut irem

---

ioppen ACDΘOS *d*, ioppem *e*, iopen U*. > iop. ciu. *d cum* D^{gr}. horans C, adorans *e*; *om.* D *cum gr.* ℵ*. **excessu** (-sum IT) **mentis** = ἐκστάσει, *cf.* x. 10: stupore mentis *e p*, > men. stupore *d*, men. studiis *gig.*; + meae TϛS̶. uissionem D; uisum *d e gig. p*. **descendens** (disc. DO) = καταβαῖνον, descendentem B* (*corr.* B^2): descendensque p^2, descendere *d gig.* **quoddam**: ddam *in ras.* U, quotdam K, quodam I. *om.* **desc. uas qu.** FS (*uide infra*). **uelut** *sup. lin.* I; uelud W, ueluti C; ut FS; tamquam *e*. lintheum W; + splendidum *p**, *cf. ad* x. 11. **magnum** + discentem S, *cf. Lc.* xix. 37. quatuor UϛR̶; ·IIII· DW. iniciis RS, initis D; principiis *gig.*, principibus *d*. **summitti** *cum* ACMU^c (sumitti) *vg.*: submitti *codd. rell.*; summittum *e*, *gr. enim* καθιεμένην; dimittebatur *d*. celo SW. **ad**: a G*. **me** *ex* mane V.

6. **in quod** (εἰς ἥν) *codd. plur.* (quot M*) *vg. uett. plur. cor. uat.*: in quo AB*CIKTV p^2. intuitus *d*; intendens *p*. consyderabam ϛ; considerabat *d*; *om.* **consid. et** *p** (+ p^2). **quadrupedia** (ru *in ras.* U; quadrop. S, quadrip. D): quadripedes *d*. terre RW. **reptilia**: repentia *d*. celi SW; + in eo *p*.

7. **audiui autem et** (ἤκουσα δὲ καί ℵABE *min.*): *om.* **autem et** D; aud. etiam *p*; et audiui *d et* και ηκουσα D^{gr}. michi B*W. *om.* **et uo. dic. mihi** G* (+ G^2). **surge** (sxurge *p**) = ἀνάστα D *Epiph.*: surgens CG*Θ^c *d*, exsurgens *e*, *et gr. plur.* ἀναστάς. petrae I. **occide**: oc *super ras.* F, hoccide C; immola *d*.

8. **dixi** (dixit *d e**) **autem**: et dixi ad eum T. **nequaquam**: absit *d Dam. ep.* 35 (= *Hieron.* i. 157). **autem neq.** *partim in ras.* Θ. **domine** + a me *Dam.* **quia**: quoniam *Dam.* commone D, communem K *e*. **aut**: et ΘT *d gig. p Dam. non gr.*; *ex* x. 14. immundum K *vg. Tisch.* nunquam ϛR̶; + manducaui nec p^2. introibit T, introiit A. *om.* **in** DF. hos CU*, oos O; hore *p*. meo *p*.

9. **respondit** (-dens Θ) **autem** = ἀπεκρίθη δέ: et respondit *gig.*; resp. uero *d sed* D^{gr} εγενετο (φωνη); *deinde* + mihi *e cum gr.* EHLP *etc.*; *cf. infra d p*. **secundo** (ἐκ δευτέρου): secunda DΘ; *om. d p** (+ p^2) *et* D^{gr}. > secundo uox *e* p^2 *cum gr.* BE *min.* celo SW; + ad me *d et* D^{gr}; + ad me dicens *p*, *et* + λέγουσα 13. 106. 177**. > de caelo secunda Θ. que DIW; quod *ep. Dam.* mundabit T, mandauit D; purificauit M *ex* x. 15. **tu ne commune** (comune R, commone D) **dixeris** *codd. longe plur. vg. c dem.*: > tu commune ne dixeris ACIT *Tisch. gig. p* (feceris *p**) *Dam.*; tu noli communicare *d*; tu non communicabis *e*; *gr.* σὺ μὴ κοίνου; *de ordine cf. ad* x. 15.

10. **hoc**: hec S. *post* **autem** *addidit* † A^c *sed nihil in margine posuit.* receptae B; retracta *p*; sublata *d*. *om.* **sunt** C *e*. rursus I; sursum SU* (*corr* U^1) *cor. uat. mg.*; iterum *d* (*e*) *p*; *om.* O *et syr. pesh.* > iterum recepta *e cum gr.* EHLP *etc.* πάλιν ἀνεσπάσθη. > omnia rursum C (homn.) *vg.* celum SW; caelo *d p*.

11. **confestim**: statim *d*. **tres**: ·III· DO. > uiri tres confestim *vg. contra graecum.* adsteterunt B*DKRS^{c}V, asstiterunt U^c, astiterunt W *vg.*; superuenerunt *d*; *gr.* ἐπέστησαν. > adst. III uiri O. **in domo** (-mu DKOV): in domum GI *p*, ad domum *d e*, *et gr.* ἐπὶ τὴν οἰκίαν. *om.* **in** *sec.* G* (+ G^2). quam *p**. **eram** = ἤμην EHLP *etc.*: eramus DI *et* ἦμεν ℵABD 40, erant *d*. cesarea MOR, cessarea S*, cesaria W, cessaria D, caesaream I. **me**: te D* (*sed corr.*).

12. **dixit autem** (εἶπεν δέ): et dixit *d*. **spiritus** + sanctus I *m p*. michi W. > mihi sp. *e* (*m*) *cum gr.* EHLP *etc.* **ut irem** (irent I*): simul uenire *d*. eis *d e m*. nicil T, nichil W. **haesitans** BFGΘKMV *vg.*, aes. R: hesitans

Digitized by Google

cum illis nihil haesitans
uenerunt autem mecum
et sex fratres isti
et ingressi sumus in domum
uiri
13 narrauit autem nobis quomodo
uidisset angelum in domo sua
stantem et dicentem sibi
mitte in ioppen et accersi
simonem qui cognominatur petrus
14 qui loquetur tibi uerba
in quibus saluus eris
tu et uniuersa domus tua
15 cum autem coepissem loqui
decidit spiritus sanctus super eos
sicut et in nos in initio
16 recordatus sum autem
uerbi domini sicut dicebat
iohannes quidem baptizauit aqua
uos autem baptizabimini
spiritu sancto
17 si ergo eandem gratiam
dedit illis deus
sicut et nobis qui credidimus
in dominum iesum christum
ego quis eram qui possem
prohibere deum?
18 his auditis tacuerunt

AIOSUW, hess. D; dubitans CT p^{2}, dubitantem *e*; *graeci* διακρίναντα *uel* -νόμενον. *om.* **nihil haes.** *d* p^{*} *cum* D^{gr} *syr. harcl.* **uenerunt** (-ierunt D) **autem**: ueneruntque *d*, ηλθον (*sine* δε) D. **et** *pr.*: *om.* FOSTU^{c} *gig. contra gr.*; etiam *d.* > et mecum *c.* **sex** (·UI· DW) **fratres isti** = οἱ ἓξ ἀδελφοὶ οὗτοι: > fr. isti ·UI· *c*; alii fratres p^{*}, alii sex fratres p^{2}. *om.* **et** *sec.* p^{*} (+p^{7}). introgressi sumus *p*; introibimus *d.* *om.* **in** *c.* domo ST. **uiri** + illius *p*, *et* > ipsius uiri *d.*

13. **narrauit** (-bit T; adnuntiauit *d*) **autem** = ἀπήγγειλεν δέ ℵABD *min.*: rettulitque *e p et* ἀπήγγ. τε EHLP *al. plur.* nouis O; *om.* W. **quomodo**: quemadmodum *p.* uidissem B* (*corr.* B^{2}); uidit *d.* hang. C, angu. D; + dei SU* *et gr. min. pler.* domu sua DF^{c}KOV; domum suam F* *e p.* istantem C; stetisse *d e p.* **dicentem**: dixisse *d e p*; *deficit* I *ad* **uitae** xiii. 46. **sibi** (b *eras.* O): ei *d e*; *om. uoluit Bentl. cum gr.* ℵAB 61. mi^{t}te T. **in ioppen** *in mg.* O^{1}; in ioppem *e*; + uiros *e cum gr.* EHLP *etc.* **accersi** *codd. plur.* (accerse S, accersiui O*, accersire e^{2}) *et vg.*: arcessi ACDΘRT *p.* symonem CDMTW.

14. **qui**: que W. loquitur G*MSO; loquebatur *d.* **tibi uerba**: *uoluit* > uerba tibi *Bentl.*; > uerba ad te *d e*, sermones ad te *p*, *et gr.* ῥήματα πρός σε. **saluus eris** = σωθήσει E 13. 99: saluus fias *d et* σωθησῃ *gr. plur.* *om.* **tu** *d* (*non* D^{gr}). huniuersa C; omnis *d dem. e.*

15. **cum** (qum R, quum Θ) **autem**: et dum *d.* **coepissem** (caep. DMR, cep. O*SW): coepisset *d* (*non* D^{gr}); inciperem *Auct. rebapt.* 2. > coep. autem *Aug.* (viii. 992). **loqui**: + ego *Rebapt.*; + eis *d*, + ad eos *p*, + ad illos *Aug.*, *et* + αυτοισ D; + eis uerbum S. **decidit** (ἐπέπεσεν, *cf.* x. 44) *cum* ACDFGΘKMOS*(decedit)TV: cecidit (ἔπεσεν D 26 a^{scr}) B(cae.)RS^{c}UW *vg. c d dem. e gig. Aug. Bentl.*; incubuit *p*; irruit *Rebapt.* **super** *sup. lin.* T; in *Aug.* > super eos sp. sa. D. sicuti C. *om.* **et** D *d.* **in** *pr.*: super M *d e Rebapt.*; *om.* O. nobis *p.* **in** *sec.*: ab R* (*ut udtur*); *om.* DΘM*S. inicio RS; i^{ni}tio T; principio *e p Rebapt.*, principium *d.*

16. **recordatus . . . domini**: exortatusque sum uerbum ad deum R*; *corr.* R^{mg}; *in his enim uersibus saepe duas uersiones exhibet* R, *unam in textu, alteram in margine manu secunda scriptam.* **record. sum autem** (ἐμνήσθην δέ): *om.* **sum** BFT; *om.* **autem** G *d*; memoratus sum au. *e*, memoratusque sum *p Aug.*, et record. sum *Rebapt.* uerbum R^{2} *d*; sermonem *Rebapt.*; uerborum T. **dicebat** + quia *Aug. cum gr.* $\aleph^{c}$ *min.* iohannis CDO S, ioannes 𝔖ℭ. baptizabit OT, babtitzauit D; baptizabat M. aquam F*. **autem** *sec.*: uero *p.* baptitzabimini D; baptizamini F *d e* (*cf.* A *ad* i. 5); + in *e.* > sancto sp. bapt. M, > sp. sancto bapt. *dem. Ambr.* (*spir.* 3. *c.* 10).

17. **ergo** (οὖν): igitur R^{mg} *e p Aug.*; autem *d.* **eandem gratiam** (-ciam S) = τὴν ἴσην δωρεάν: aequale (-lem *d*) donum *d e Aug.* (viii. 992) *Rebapt.*; par (parem R^{mg}) donum R^{mg} *p.* illi F; eis *d Rebapt.* *om.* **deus** W *d Aug. Rebapt. cum* D^{gr}. **et**: *om. d* (*non* D^{gr}); + in Θ. **nobis** *ex* nos B. **qui credidimus** (πιστεύσασιν) *codd. plur. vg. et* p^{2}: qui credimus CDG^{2}OSTU* p^{*}; credentibus *d e Rebapt.* *om.* **in** *Rebapt.* domino G^{c} *dem.* ihesum C *e*; iesu G^{c} *dem.* christo G^{c} *dem.*; *om.* W. **ego** + autem *e cum gr.* EHLP *etc.* **eram** + ego D. **qui possem** *cum* ACFGO^{1}T *vg. cor. uat. c dem. Aug., Rebapt.*: qui possim BΘKMO* R^{mg}UVW *d gig.*, numquid possim D; qui possum S; potens R* *e p*, *et gr.* δυνατός. proibere CRT. **deum** (*et* R^{mg}): dominum CW; domino *Rebapt.*; domini uissionem R*; + ne (non *Aug.*, ut non *d*) daret (dare p^{*} *Aug.*) illis (eis *d*) spiritum sanctum (> sp. sa. illis D) DΘOR* (*non mg.*) *Par. lat.* 11533 *d p Aug. et* του μη δουναι αυτοισ πν. αγ. D *syr. harcl.* (*cum**); *deinde pergunt* credentibus in nomine iesu christi DO *Par. lat.* 11533 *tepl.*, cred. in dominum iesum christum Θ *syr. harcl.* (*cum**), cred. in eum *d et* πιστευσασιν επ αυτω D.

18. **his** (hiis DOW) **auditis** (*sic etiam* R^{mg}):

Digitized by Google

et glorificauerunt deum
dicentes
ergo et gentibus deus paenitentiam ad uitam dedit.
19 Et illi quidem qui dispersi
fuerant a tribulatione
quae facta fuerat
sub stephano
perambulauerunt usque
phoenicen et cyprum
et antiochiam
nemini loquentes uerbum
nisi solis iudaeis
20 erant autem quidam ex eis
uiri cyprii et cyrenei
qui cum introissent
antiochiam
loquebantur et ad graecos
adnuntiantes dominum iesum
21 et erat manus domini cum eis
multusque numerus
credentium conuersus
est ad dominum
22 peruenit autem sermo ad
aures ecclesiae quae erat
hierosolymis super istis
et miserunt barnaban
usque antiochiam

---

audientes autem haec R* *e p*; cum autem audissent haec *d*; *gr.* ἀκούσαντες δὲ ταῦτα. reticuerunt *p*; siluerunt *d*. glorificaberunt T; magnificauerunt *p*, clarificauerunt *d*. **deum** *in ras.* B. **ergo** (ἄρα *uel* ἄραγε): uere D, utique *e*, ita ne *p** (ne *expunct.*); forsitam *d*. *om.* **et** *sec.* FS. > et ergo *gig.* poenitentiam DU *vg.*, penitent. CO, penitenc. RS. **ad**: in *d*; + consequendam CT p^1. > dedit ad uitam *e cum gr.* EHLP *etc.* > poenit. dedit deus ad uitam *vg. contra graec.*

19. **et** (*om. d*) **illi quidem** (quidam R*) = οἱ μὲν οὖν: illi igitur R^{mg} *e p*. **qui** *om. d e*. **fuerant**: a *in ras.* T; fuerunt D; *om. d e*. a tripbulatione S^2, a tribulacacione R*; per tribulacionem R^{mg} *p*; a conflictatione *d*. **a trib. qu. fa. fuerat** *om.* S* (+ S^2). que D. **facta fuerat**: facta erat D, facta est *d*; *om.* **fuerat** R* (+ R^2); fuit facta p^2; fuit (*sine* **facta**) R^{mg} *p**. sub stefano DGOST; propter stephanum *p*, propter stephano R^{mg}; *gr.* ἐπὶ Στεφάνῳ ℵBHLP *etc.*, ἐπὶ Στεφάνου AE *min.*, απο του στ. D. **perambulauerunt**: transierunt *d*, pertrans. *e*. husque C; que S* (*corr.* S^2); + ad DW. **phoenicen** *legimus cum vg. d gig.* (*cf.* xv. 3, xxi. 2, xxvii. 12 *et* **syrophoenissa** *Mc.* vii. 26), *cf.* phoenicem FΘU *Tisch. e*, poenicem S: foenicen CRV, foenicē G, foenicem ABK, faenicem M, fenicē O *c p*, fenicen T, finicem DW. **et** *sec.* + thirum R^1, + tirum et *p*. ciprum DM*RT. **antiochiam** BDFGKVW *vg.*, *et* antiociam M*STU: anthiochiam OR, hanth. C, anthiociam AΘM^c. nimini S*, nemine M*. **loquentes**: dicentes *p*. > uerbum loq. *d et* D^{gr}. **solis** (μονοισ D): solos V* (*corr.* V^1); *om.* S; tantum *e et* μόνον *gr. rell.* iudeis DORW.

20. **quidam**: quidem *dem.*; *om. p*. ͤis G; his *p*, ipsis *d*. uiris F; *om.* T. ciprii RSU*W, cipri T, cypri ΘM*O, ciprei D. > uiri cyp. quidam ex eis Θ*. **cyrenei** ABG*$Θ^c$KMV *et* cyrinei G^cΘ*OS, cyrenaei C *vg. Tisch.*: cirenei RU^cW, cirinei DTU*; cyrenenses *d e gig.* quum Θ; *om.* U* (+ U^1). **introissent** (εἰσελθόντες HP *al. plur.*) *codd. et vg. et* U^1, introierunt U*, *et* intrauissent D: uenissent *d e gig. et* ἐλθόντες ℵABDEL *min.*; *deinde* + in *e*. **antiochiam** DFGKVW *vg.*, antiociam ST*(?)U: anthiochiam BOR, hanth. C, anthiociam AΘM; anziociam T^2. **et** *sec.* (καί ℵ* AB *min.*) *cum* ACG*ΘMTVϛ𝔖ℭ *dem.*, etiam R *p*: ea O; *om.* BDFGᶜKSUW𝔅 *c d e gig.* **ad**: cum *d gig.* **graecos** BCFΘK *vg.*, craecos *d*: grecos ADGMORSTUVW; grecis *gig.* annuntiantes BTVϛ𝔅, annunc. KSW𝔖ℭ; adnuntes U* (+ tian U^1); benenunciantes R *p*; praedicantes *gig.*; euangelizare *d*. hiesum *e*; + christum *c d w cum gr.* D 10. 96.

21. **et erat**: eratque *p*. **multusque** (-tisque *d*): magnusque *gig.*; multus quidem A. numeris *d*. **credentium** (-cium S) *plur.*, cum credidissent *d*: credens R^2 *e p*, *et gr.* πιστεύσας *uel* ὁ πιστ. **conuersus est**: conuertit se R^2 *p*; reuersi sunt *d*. **credentium conu. est**: penitentiam egit et credidit *gig.* **ad**: in *e gig.* **dominum**: deum *p*; + hiesum *e et gr.* E 34. 38.

22. **peruenit** (-uinit R*): auditum est R_{mg} *p**, auditus est *d e gig.*, *et gr.* ἠκούσθη. **autem**: uero *d*; *om. gig.* **sermo**: uerbum *p*; + hic CT *et* > hic sermo *d*; + domini de illis *gig.* **au. serm.** *in ras.* U. ad haures C; in aures *e gig.*; in auribus R^2 *d p*. aecclesiae RU, aecl. CO, aegl. T, aeclessiae D, ecclesie W, eclesiae S. que DRW. **erat** + in D *d e*, *et gr.* τῆς οὔσης ἐν *uel* τῆς ἐν. **hierosolymis** (hieru. O, ihero. C, iero. *vg. e*, hierusolimis DMRS, hierosolimis U, ierosolimis W, iherosolimis T) *cum gr.* EHLP *al. pler.*: hierusalem *d cum gr.* ℵABD *min.* super istos Θ; de eis R^2 *d p*, de is *e**, de his e^2; *om. hic gig. sed uide supra.* misserunt D; dimiserunt *e et gr.* ἐξαπέστειλαν. barnabban DR, barnabam *vg. e*; + ut iret R^2 *d gig. p*, + peruenire *e*, *et* + διελθεῖν DEHLP *al. pler.* **usque** (husque C): *om.* R^2 *gig. p**; + ad DMRW *vg. dem.* p^2. **antiochiam** DFGKOU(tiochi *in*

Digitized by Google

23 qui cum peruenisset et uidisset gratiam dei gauisus est
et hortabatur omnes
proposito cordis
permanere in domino
24 quia erat uir bonus et plenus spiritu sancto et fide
et adposita est turba
multa domino
25 profectus est autem tharsum
ut quaereret saulum
26 quem cum inuenisset
perduxit antiochiam
et annum totum conuersati
sunt in ecclesia
et docuerunt turbam multam
ita ut cognominarentur
primum antiochiae discipuli christiani.
27 In his autem diebus superuenerunt ab
hierosolymis
prophetae antiochiam

ras.)VW *vg.*, -ciam ST: anthiochiam BC (hanth.) M*R, anthiociam AΘM*.

23. **qui**: et *gig.* quum Θ. **peruenisset** (t *in ras.* B, perueniisset D): uenisset *d gig.*; audisset *p.* **et** *pr. in ras.* B. graciam S. **dei**: domini W. gauissus DOS. ortabatur M*OT, hortabat W; adorabantur *d.* omne* G. praeposito Θ, prep. T; in proposito G²RꝮ𝔖𝕮 *cor. uat. gig. p²*; ipso propos. *d.* corde S; + sui CT *c gig.* > permanere (manere *p*) in (*om. p**) prop. cordis *gig. p contra gr.* in dominum *p²*, ad (a *d*) dominum *d p**; *gr.* προσμένειν ἐν τῷ κυρίῳ B 40, προσμ. τῷ κ. (*sine* ἐν) *rell.*

24. **quia** (*in ras.* U): qui F*Θ*. plenu O* (*ut udtur*), pleno O^{ras}. **et** *sec.*: ac R *gig. p.* fidei *d.* apposita BKORSUV *vg. Tisch.* **est**: erat D. **multa**: copiosa *d.* > multa turba *vg.* in domino ΘR *gig. p*, ad dominum M *d.*

25. *Uersum ita habent d gig. p* audiens autem (+ barnabas *p²*) quod saulus esset (est *d*) tharso exiit (exiens *p*) requirere (-rens *p*) eum *d gig. p cum* D^{gr} *syr. harcl. mg.*; *cf.* R *infra.* **profectus est**: *om.* est D; exiuit *e.* **autem**: + barnabas A¹O𝔖𝕮 *cod. caraf.*; + in *e.* **tharsum** *codd. longe plur. et c*, tarsum F^cGT *vg. Tisch. e*: tharso R¹ *d gig. p*, tarso R*; + barnabas *e cum gr.* EHLP *al. pler.* **ut quaereret** (quer. CORSW): requirere *e.* **saulum**: sacilum D; paupum *lapsu ut udtur* R*; *deinde* + audiens autem quod ibi esset exiit requirere eum R.

26. *Inc. uers.* quem cum *cum Stephano* 1555 𝕽 *W. H.*: *contra inc.* **et annum totum** 𝕮 *Tisch. et in T. G.* 8. **quem** *ex* qui M; et *d e gig. cum* D^{gr}. **cum** (quum Θ) **inuenisset** (inue|||n. G, inuenissent *d*): ueniens *e**, inueniens *e²*; *gr. plur.* εὑρών, *sed* ωσ συντυχων D; + eum *gig.* **perduxit** (adduxit CT, duxit *e gig.*; + illum in *e cum gr.* EHLP *etc.*) **antiochiam** (hant. C, anth. M^cR*; anthiociam AΘM*U*, anthhiociam U^c, antiociam T, antiohiam O*, anthiohiam O¹) *codd. et uett. plur.* (*et p²*) *et vg.* = ἤγαγεν εἰς Ἀντ. *gr. plur.*: rogabat ut anthiochiam ueniret R^{mg} *p**, depraecabantur uenire antiochiam *d et* παρεκαλεσεν ελθειν εισ αντ. D^{gr} *syr. harcl. mg.* **et annum totum** (anno toto T *c*) **conuersati sunt** (+ ibi *vg.*) **in ecclesia** (accel. R*U, aecl. C, aegl. T, ecl. S, aeclessia D, aeclesiam O, ecclesiam Θ*) *codd. pl. vg. c dem. cum syr. pesh. contra gr.*: contigit (factum est *e Uig.*) autem (uero *d*) eis (illis *gig.*) annum totum (> to. an. *gig.*; *om.* totum *e*; > et integro anno eos *Uig.*) commisceri (-cere *d*; conuenire in *e Uig.*) ecclesiae (-siam *d*, -sia *e Uig.*) *d e gig. Uig.* (*trin. l.* 12 = *Ath. lat.* i. 776) *quod propius respondet graeco* ἐγέν. δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλ. *gr. plur. sed inter se uariant*; cum autem aduenissent (uenissent *p*) per an. to. commiscuerunt se aecclesie R^{mg} *p* (conuersati sunt in ecclesia *p²*) *et fere syr. harcl. mg.*; οιτινεσ παραγενομενοι ενιαυτον ολον συνεχυθησαν οχλον ικανον D^{gr}. docebant R^{mg} (-bat) *p*; docere *e gig.* > multam turbam *gig.* *om.* **multam** S; *om.* **et doc. tur. mul.** *d*; D^{gr} *uide supra. om.* **et annum totum . . . multam** B. **ita** (*om. Bentl. cum graeco*) **ut** (+ tunc C) **cognominarentur** (-retur F*O) **primum**: nominarique primum *e et* χρηματίσαι τε πρώτως (*uel* πρῶτον) *gr. plur.*; et tunc primum nuncupati sunt R^{mg} *d gig. p, et* και τοτε πρωτον εχρηματισεν D^{gr}. anthiochie R, hanthiochiae C; anthiociae ATU*, -cie ΘM, anthhiociae U^c, antiochie W; anthiochia O (-ohia O*), antiochia *gig.*; in antiochiam *d e** (-chia *cor.*). discipulos *d e*; discentes *gig.* xpistiani T; christianos *d e.*

27. hiis OW; illis MSU *gig. Aug.* (iii. 2. 223) *sang.* 133 (= *anonymi de prophetis et prophetiis, uide 'Miscellanea Cassinese'* 1897, *par.* II, *p.* 21); istis *d.* > diebus aut. (*om. gig.*) illis SU *gig.* superuenierunt D; aduenerunt *d*; descenderunt R² *e gig. p sang.* 133 *Aug. et gr.* κατῆλθον. **ab** *om.* O (*spatio tamen relicto*). ihero. C, iero. *vg.*, hieru. BO, hierusolimis DRS, hierosolimis MU, ierosolimis W; + boni D^c. prophete W, profetae DOS; + in *d e.* anteochiam D, antiociam TU*, anthiociam AΘM, anthiochiam R, hanthiochiam C, anthiohiam O; antiochie *p**; *deinde* + eratque (erant autem *d*, atque *sang.* 133, et erat *w*) magna exultacio (> exult. magna 342. 16262) Congregatis (reuertentibus *d*) autem nobis R *d p w Par. lat.* 342*. 343. 11932. 16262. *sang.* 133 *Aug. cum graeco* D.

Digitized by Google

28 et surgens unus ex eis
nomine agabus
significabat per spiritum famem
magnam futuram in uniuerso orbe
terrarum
quae facta est sub claudio
29 discipuli autem prout quis
habebat proposuerunt
in ministerium mittere
habitantibus in iudaea
fratribus
30 quod et fecerunt
mittentes ad seniores
per manus barnabae
et sauli.

XII. 1 Eodem autem tempore misit
herodes rex manus
ut adfligeret quosdam
de ecclesia
2 occidit autem iacobum
fratrem iohannis gladio
3 uidens autem quia placeret
iudaeis
adposuit adprehendere
et petrum
erant autem dies azymorum
4 quem cum adprehendisset
misit in carcerem

---

28. **et** *om.* MR *e p sang.* 133 *Aug.* (*uide supra*); *item pro* **et sur. un. ex eis** *habet d* ait unus ex ipsis *cum* D^{gr}. exsurgens DM; + autem M *e cum gr.* *ἀναστὰς δέ.* **ex**: de *gig.* **eis**: his DR *p*, illis *sang.* 133 *Aug.*; + propheta R. agabum U*, agaber W; + *ras. parua* Θ; + qui R *p sang.* 133. **significabat** *paene omnes* = *εσημαινεν* B: significauit *e gig. et gr. plur.* *ἐσήμανεν*. **per spiritum** (+ sanctum BCT *gig.* p^2): in spiritu *sang.* 133. famam BM^1, famen *e*. **futuram**: uenturam *c* (*cf. Mt.* iii. 7, *Lc.* iii. 7); + esse *d e*; *gr.* *μέλλειν ἔσεσθαι*. **in**: per *gig.*; *om. p.* huniuerso C; toto *d*; uniuersum A^1 *gig.*, omnem *e*. orbem A^1 *e gig.*; mundo *Aug.* terrae *d*; *om.* p^* (+ p^2) *gig. sang.* 133 *Aug.* *om.* **in uniu. or. terr.** SU. que DW; + et OR* *e p Aug. cum gr.* EHLP *etc.* **facta est** *partim in ras.* U; fuit *d gig.* **claudio** + caesare (ces. R) GR *e p tepl. Aug. et gr.* EHLP *etc.*

29. **discipuli** (-poli S) *etc.* = *οι δε μαθηται καθωσ ευποπουντο* D: discentium *Aug.*, *et gr. plur.* *τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις.* **autem** + qui erant antiochiae D, *et* > et qui er. ant. discipuli *gig.* prohut C; ut p^* *Aug.* **quis**: quisque R *c gig. p Aug*, unusquisque D; aliquis *e* (*et* > hab. aliquis). **habebat** (habat S*) *codd. vg. uett. et* p^2: abundabat *Aug.*, -bant R p^*. **prout qu. hab.**: sicut prout copiam *d*. **proposuerunt** (*ὥρισαν*): posuerunt *e*; statuerunt R *p Aug.*; *om. d*; *deinde* + singuli 𝔓𝔖ℭ *Tisch. cor. uat.** (*non mg.*); + singuli eorum CGT *gig. Bentl.*, + sing. autem ipsorum *d*; + unusquisque eorum R *e p* (eorum *expunct.*) *Aug.*, *et* + *ἕκαστος αὐτῶν gr.* **in** *pr. om.* DM* *gig.* ministerio ORS* (*corr.* S^1). mitere S; mittentes R, *et* > mittere in ministerium *p*, > mittentes in ministerio R; + presbyteris *Aug.* **habitantibus** (abundantibus *inepte* R): qui habitabant *e*, hiis qui inhabitant *d*. iudea DORW, iudaeam Θ, -eam M *p*; + et O. > fratr. hab. in iudea *gig.*

30. **et** *pr.*: etiam *d*. **mittentes**: cum misissent *d*. **quod . . . mittentes**: qui et miserunt *Aug.* **seniores** (saen. C): -res *in ras. longa* T; presbyteros *d gig.* **manus**: us *in ras.* B; manum *d gig. Aug.* (*Bentl.*). **barnabae**: rna *in ras.* S; barnabe RW, barnabbae D. **sauli**: pauli $Θ^1$.

XII. 1. **eodem autem** (*om. gig.*, *additum sup. lin.* R^{mg}; in *Lucif.*) **tempore** (*om.* tem *lapsu* O): in illo tempore CT, per illum uero temporis *d*, igitur per id (hidem R*) tempus R* (*corr. mg.*) *p*; in diebus illis S; *gr.* *κατ᾽ ἐκεῖνον δὲ τὸν καιρόν.* **misit** (missit D; + eos T*): inmisit R *d e* p^* (*Bentl.*) *et gr.* *ἐπέβαλεν*; remisit *Lucif.* ^{h}erodes T, herodis DOS. **manus**: magnus T^1 *dem.*; + sua *d et* > man. su. her. rex; > *τασ χειρ. ηρ. ο βασ.* D. ut affligeret BCKMORUVW *vg. Tisch.*, ut fligeret p^*; ut noceret *gig. Lucif.*; maletractare *d*; *gr.* *κακῶσαι.* **quosdam** + qui erant *d*. **de**: ab *d*. aecclesia R, aecl. CO, aegl. T, ecl. S, aeclessia D; + in iudaea *d*, + quae est in iudea R *p*, *cum* D^{gr} *syr. harcl.* (*cum**).

2. **occidit** (hocc. CT; *in ras. scr.* R^1) **autem** = *ἀνεῖλεν δέ*, *cf.* interemit autem R*? *p*, interfecit autem *e*: et interfecit *d et* *και ανειλεν* D *syr. pesh.* iacobo G. fratris W. ioannis ℭ.

3. **uidens autem** (*ἰδὼν δέ* ℵABE *min.*): *in ras. scr.* R; quod cum uidisset *p*; et cum uidisset *d gig. Lucif. et* *καὶ ἰδών* DHLP *etc.* **quia**: quod O *d gig. Lucif.* pla^{ce}ret T; placitum est *e*; + hoc *d gig. Lucif.* iudeis DOUW, iodaeis B; *deinde* + conpraehensio eius super credentes *d cum gr.* D *η επιχειρησεισ αυτου επι τουσ πιστουσ et syr. harcl. mg.*, + ceptum (+ istud p^*) de sanctis et fidelibus R p^*. **adposuit** (app. B [*in ras.*] KMRS UVW *vg. Tisch.*, adposut O) = *προσέθετο*: adiecit *d*, addit *Lucif.*; posuit *cor. uat.* apprehendere RU ꝭ 𝔓 *Tisch.*, adprae. CF*Θ, adpreh^{end}ere T; ut apprehenderet BKW *cor. uat.* '*moderni*' 𝔖ℭ *Bentl.*, ut comprehenderet *gig. Lucif.* *om.* **et** *Lucif.* > et adpos. adprehendere D. **dies** *bis scr.* e^*. azimorum F*GΘMRSTUVW, azem. DO.

4. **quem** (*ὃν plur.*): hunc *d gig. Lucif.*, *et*

Digitized by Google

tradens quattuor quaternionibus mili-
  tum custodire eum
uolens post pascha producere eum
  populo
5 et petrus quidem seruabatur in car-
  cere
oratio autem fiebat sine
  intermissione ab ecclesia
  ad deum pro eo.
6 Cum autem producturus
  eum esset herodes
in ipsa nocte erat petrus
  dormiens inter duos
  milites
uinctus catenis duabus
et custodes ante ostium
  custodiebant carcerem
7 et ecce angelus domini adstitit
et lumen refulsit in habitaculo
percussoque latere petri
  suscitauit eum dicens
surge uelociter
et ceciderunt catenae
  de manibus eius
8 dixit autem angelus ad eum
praecingere et calcia te

τουτον D^{gr}. **cum** (quum Θ) **adprehendisset** (t *in ras.* K; appre. RUW *vg. Tisch.*, adprae. CF* GΘ, adprendisset D): adprehensum *d e* (et adpr.). **misit** (missit D): posuit *d p*, *et gr.* *ἔθετο*. **tradens** (*παραδούς*) A*CDGΘOTV𝔓𝔖ℭ *dem. e*: tradensque (*ante* quattuor) A°BFKMRSUWϛ *c p*; traditum *d gig. Lucif.* quattuo^{r} S, quatuor DUϛ𝔓𝔖, ·IIII· W. quaterniobus *lapsu* K. **custodire eum** (*φυλάσσειν αὐτόν*) ACFGMOT *d e*, *et* custodiri eum DΘ: ad custodiendum eum SUϛ *Bentl.*; ad custodiendum (*sine* eum) KR^{2}V𝔖, custodiendum BR*W𝔓ℭ *c dem. gig. p Lucif.*; *et om.* *αὐτόν* D. pasca D. perducere *e*, educere *gig.* **populo**: plebi *e gig. Lucif.*

5. **et** (*om. e*) **petrus quidem** = *ὁ μὲν οὖν Π.*: pe. autem R*p*, pe. uero *gig. Lucif.*, > uero pe. *d*. **seruabatur** (*ἐτηρεῖτο*): custodiebatur *d gig.* carcerem B*; + a cohorte regis R *p** *cum syr. harcl.* (*cum**). *om.* **et pe. . . . carcere** *dem.* **oratio** (hor. C, oracio RS) **autem** (aut M, uero *gig.*, ergo *Lucif.*) = *προσευχὴ δέ plur.*: multa uero oratio *d cum* D^{gr}. > fiebat autem oratio DΘ. **fiebat sine intermissione** = *ἦν ἐκτενῶς γινομένη* ℵA^{*uid}B 13. 40. 81, *cf.* > instantissime fiebat *gig. Lucif.*, erat incessanter fiebat *e*, erat instantissime *d et* *ην εν εκτενεια* D: fiebat prolixa *p et* *ἦν ἐκτενὴς γιν.* A^{2}EHLP *etc.* **sine interm. . . . esset** (*u.* 6) *in ras. scr.* R. aecclesia R, aecl. O, aegl. T, ecl. C, aeclessia D. *om.* **ab eccl.** S*(+S^{2}) *dem.* > ab eccl. sine interm. Θ. ad deo S; ad dominum DOT *gig. Lucif.* > de eo ab eccl. ad deum *p*; > ad dom. pro eo ab eccl. *gig. Lucif.*; pro eo ab eccl. ad deum super ipso *d et* D^{gr} *περι αυτου* (*om.* D^{2}) *απο τησ εκκλ. προσ τον θν̄ περι αυτου.*

6. **cum** (quum Θ) **autem**: et cum *gig. Lucif.*; ad uero cum *d*. **product. eum esset** (> esset eum DR) **herodes** (-dis OS, hirodis D, erodes T) = *ἤμελλεν προαγαγεῖν* (*προάγειν*) *αὐτὸν ὁ Ἡρ.* ℵA BDE *etc.*, *cf.* incipiebat (uellet *e*) producere eum her. *d e p*: > futurum esset ut eum her. produceret *gig. Lucif.*, *et cf.* *ἤμελλεν αὐτὸν προάγ. ὁ Ἡρ.* HLP *etc.* *om.* in F *d e gig. p* Lucif.* **ipsa**: illa R *gig. p Lucif.*, *et* > nocte illa *d e*; *gr.* *τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ.* > erat dorm. petrus D; petrus dormiebat *gig. Lucif.* *om.* **duos** *Lucif.* **uinctus**: ligatus *d e*, alligatus *gig. Lucif.*; + autem B. cathenis W, chatenis R. > ·II· catenis D. **et custodes** = *φύλακές τε plur.*, *cf.* custodesque R *p**: custodes autem *e*, uigiles autem *d*, *et* *φυλακεσ δε* D. **ante** (hante C) **ostium** (host. CDMORSUW, osteum T): *om. p** (+*p*^{2}); + et *Lucif.* **custodiebant** (*ἐτήρουν*): obseruabant R (*uoluit* custod. R^{c}, *deinde erasit*) *p*, adseruabant *d*.

7. anguelus D. *om.* **domini** D. **adstitit** (adstet. BΘ*KOSV, asstit. U^{1}, astit. F^{1}R^{c} [*deinde eras.*] W *vg.*) = *ἐπέστη*: stetit DR* *p*; adsistit *d*; *deinde* + petro *d*, + iuxta petrum R *p*, *et* + *τω πετρω* D *sah. syr. harcl.* (*cum**) *aeth.* **lumen**: lux *d e Lucif.*; + ab eo *gig. p** (> ref. ab eo) *Lucif.* efulsit D, fulsit *e*; refulgens *d*. **in habitaculo** (*ἐν τῷ οἰκήματι*): in illo loco *d gig. p** (> loco illo) *Lucif.*; *deinde* + carceris RS *Par. lat.* 202. 341. 342. 343 *p*^{2} *cor. uat.* tepl.* **in hab. . latere** *in ras. scr.* R. **percussoque latere** (-rae C) *codd. et vg.*, *et* percussit autem latus *e*, pulsauitque latus *p**, *πατάξας δὲ τὴν πλευράν gr. plur.*: pungens autem latus *d gig. Lucif.* (conpungens) *et* *νυξασ δε την πλ.* D, *cf. Ioh.* xix. 34. **petri** + et R (*sed eras.*) *p*. **suscitauit** (-bit T, suscetauit S) = *ἤγειρεν*: excitauit BFKVW *vg. Bentl. Tisch. c dem.*; *cf. Mc.* iv. 38, *Ioh.* ii. 19. 20. **uelociter**: cilerius *d*; + et surrexit CT *gig. Lucif.* caeciderunt BC. catene S, cathene W; uincula R* (*correxit* R^{c}, *deinde erasit*) *p**. > eius cat. de man. *Bentl.** (*sed secundis curis correxit*) *d e cum gr. omn. exc.* D.

8. **dixit autem** (*εἶπεν δέ* BDEH *min.*): et dixit *gig.* (*tacet Lucif. ad u.* 10), *et* *εἶπέν τε* ℵALP 61 *etc.* hang. C. precingere MOR^{2} (*deinde eras.*) W *p*^{2}; cingere *p**; praecinge te *d e*; cinge te R*; praecingere (pre. S) te SU*; perge D. **calcia** (-cea *vg.*) **te** = *ὑπόδησαι ut mediam uocem exprimat*: calciare *uoluit Bentl.*, subliga *Erasm.* **galliculas**

galliculas tuas
et fecit sic et dixit illi
circumda tibi uestimentum
tuum et sequere me
9 et exiens sequebatur eum
et nesciebat quia uerum est
quod fiebat per angelum
aestimabat autem se uisum
uidere
10 transeuntes autem primam
et secundam custodiam
uenerunt ad portam ferream
quae ducit ad ciuitatem
quae ultro aperta est eis
et exeuntes processerunt
uicum unum
et continuo discessit angelus ab eo
11 et petrus ad se reuersus dixit
nunc scio uere quia misit
dominus angelum suum
et eripuit me de manu
herodis et de omni expectatione
plebis iudaeorum.
12 Consideransque uenit
ad domum mariae matris
iohannis qui cognominatus est marcus
ubi erant multi congregati
et orantes
13 pulsante autem eo ostium

ACO, *cf. pass. Perpetuae* x, *et schol. ad Iuu. Sat.* iii. 67, caligulas *Bed.* (*retr.*): gallicas DFG, galicas S; caligas BΘK (call.) MRTU (g *in ras.*) VW *vg. Tisch. c gig. Bed.* ('*quidam codd.*') *cf. Gen.* xiv. 23, calicas *e*; caligis (*et infra* tuis) *dem. rectius quoad syntaxim*; calciamenta (*et infra* tua) *d p*. **et fecit** (εποιησεν τε E): fe. autem *d e*, *et* ἐπ. δέ *gr. rell.* **fecit sic**: > ita fecit *gig. om.* **fecit sic et dix. illi** *p* (*sed uide infra*). dicit *d* (*Bentl.*), ait *gig.*, *et gr.* λέγει. ei *d e*. circunda ς; operi *d*. te *d e p*; *om. gig.* **circumda tibi**: circumdatur D. **me** + fecit autem sic *p*.

9. *om.* **et** *ad init.* DO. **exiens**: ie *in ras.* U; cum exisset *d*. **eum** (αὐτῷ ℵᶜEHLP *al. pler.*) *cum* AΘKMRSUVW *vg. c dem. e gig.*: *om.* BCDFG OT (*Bentl.*) *Tisch. d p et gr.* ℵ*ABD *min.* non sciebat *d*. **quia**: si D; *om. gig.* esset *dem. p*, erat *e*; esse *gig.* hang. C, angu. D. **aestimabat** (est. DMSTUW *cor. uat.**, ext. R): existimabat C *vg. cor. uat. mg. dem. gig.*; putabat *d*; *gr.* ἐδόκει. **autem**: enim D* (*sed corr.*) OT𝔖 *d gig. p et gr.* D *min.* *om.* **se** *d e*. uissum D.

10. **transeuntes** (-unntes S) **autem** = διελθόντες δέ, cum pertransisent autem *p*: et cum transissent *gig. Lucif.* (-set); cum praeterissent *d*, *et om.* δέ *gr.* 61. **primam** (-mum S) **et secundam** (·II· D) **custodiam** = πρώτην καὶ δευτέραν φυλακὴν DE*: primos et secundos custodes *gig. Lucif.*; > pri. custodiam et secundam *e* (*Bentl.*) *cum gr. plur.* uenierunt D; ucnit *Lucif.* que *pr.* D, *sec.* DRW. ducet C; ducebat *p*. **ad** *sec.*: in *d e p Lucif.* *om.* **qu. du. ad ciu.** S *cum gr.* L *syr. pesh. aeth. utr.* hultro C, ultra O*p**; sua sponte *d*; a se *gig. Lucif.* haperta C. **eis**: illis *p*; + ab se D. **exeuntes** (ἐξελθόντες): cum exissent *d gig. Lucif.*; *deinde* + descenderunt (+ grades *p*¹, + gradus *p*²) et *p*, + desc. septem grados et *d*; *cum gr.* D κατεβησαν τουσ ζ βαθμουσ και. **processerunt** (praec. R*, *corr.* R²) = προῆλθον (προσῆλθαν DL *etc.*): transierunt *e*. **uicum**: gradum *d*. **continuo**: statim *p*; + ita D. discesit T; recessit *p*. hang. C, angu. D (*et* > angu. discessit). hab C. > ab eo ang. *gig. Lucif.*

11. **et** *ad init.*: tunc *p*. **ad** (in *d gig. Lucif.*; aput *p*²) **se reuersus** (conuersus *d Lucif.*) = ἐν ἑαυτῷ γενόμενος ℵABD *min.*, *cf.* dum aput se reu. esset *p**: > reuersus in se *e cum gr.* EHLP *al. pler.* **dixit**: ait *gig. Lucif.* **uere** (-rae C) **quia**: > quia uere *d e Lucif.*, > quia in ueritate *p*, *cum gr.* DE. missit D. **dominus**: deus *p cum gr.* 27. 29. 105. 163 *etc.* > dom. misit Θ*. hang. C, angu. D. > ang. suum dominus D. manibus *d gig. Lucif.* erodis CT. **de** *sec.*: ab *p*; *om.* DW *d cum graeco* (*exc.* E *al. pauc.*). expectacione RS, exspectatione O. pleuis C; populi *d p*. iudeorum DORW; *tacet Lucif. ad u.* 18.

12. **consideransque** (consyd. ς; *partim in ras.* U) = συνιδών τε, *cf.* et cum considerasset *d*, και συνιδων D: considerans autem *e gig. p et* συνιδὼν δέ A *min.* marie W. ioannis 𝔖ℭ. **cogn. est**: cognominatur G *d e gig. p*. marchus CRW. hubi C; ibi U* (*corr.* U¹). **multi**: copiosi *d*. congregregati S* (*ut udtur*); coaceruati *d*. > congr. multi Θ. **et orantes** (hor. C): *om. gig.*

13. **pulsante autem** (κρούσαντος δέ): et cum pulsasset *gig.*, cumque ipse puls. *d*, qui cum puls. *p*. **eo** (αὐτοῦ *plur.*): *om.* R* (*d gig. p uide supra*); petro MR² *c e* (-tri) *cum gr.* EH *al. pler.*; + ad ς *cor. uat.** **ostium** (osteum T*, hostium DO, hosteum C) = τὴν θύραν: ianuam *d*. **ianuae** (-nue W) = τοῦ πυλῶνος: foris *d*, D^gr* *non liquet*. **processit** (προῆλθεν ℵB^cor 3): accessit *d e gig.*, *et* προσῆλθεν *gr. plur.* **puella** *om.* R* (+ R² *deinde addidit aliquid sed erasit*). **ad audiendum** (= ἀκοῦσαι? *quod in graeco non inuenitur*) *cum codd.* ACDGΘMO (audiendam*) RTℭ *cod. caraf.*

Digitized by Google

ianuae
processit puella ad audiendum
nomine rhode
14 et ut cognouit uocem petri
prae gaudio non aperuit
ianuam
sed intro currens nuntiauit
stare petrum ante ianuam
15 at illi dixerunt ad eam
insanis
illa autem adfirmabat
sic se habere
illi autem dicebant
angelus eius est
16 petrus autem perseuerabat pulsans
cum autem aperuissent
uiderunt eum et obstipuerunt
17 annuens autem eis manu
ut tacerent
narrauit quomodo dominus
eduxisset eum de carcere
dixitque nuntiate iacobo
et fratribus haec
et egressus abiit in alium locum.
18 Facta autem die erat non parua turbatio inter milites
quidnam de petro factum esset
19 herodes autem cum requisisset eum et
non inuenisset
inquisitione facta de custodibus

---

dem. e : ad uidendum (*cf.* iii. 3, v. 11 *etc.*) BFKSU VWϚ𝔓𝔖 *c* (> ad uid. puella); obaudire *gig.* p^*, respondere *d*, *et gr.* ὑπακοῦσαι. *om.* **nomine** V. **rhode** (Ῥόδη) D^{mg}FGΘKVW *vg. d gig.*, hrode B, hrodae SU, herodae O : rode CRT *Tisch. c e p*, rodae AM^c, roda M^* ; chode D^*. > nom. rhode respondere *d cum gr.* D.

14. **et** : *om.* T ; que *gig.* cum cognouisset *d p.* pre BDKSW ; a *d*, de *e*. *om.* non W. apperuit RS, haper. C ; + ei *e cum gr.* E c^{scr} *syr. pesh. et harcl.* (*cum**). **sed . . . ianuam** *om.* U^* (+ U^1). **sed** (set R) **intro** (intra O) **currens** = εἰσδραμοῦσα δέ, *cf.* intro currens autem *e gig.* : ingressaque festinanter *p* ; et adcurrens autem *d et* και εισδραμουσα δε D. nunciauit RSW𝔖ℭ, adnunt. *d.* sta S^* (+ re S^2). > petr. stare MO *gig. m.* hante C ; ad *m p.* **ianuam** : ostium *m.*

15. **at** (ad CF^*) **illi** : illi autem *e gig.* **dix. ad eam** (eum D) = *gr.* D^* 13 : > ad eam dix. *d e* (*Bentl.*) *et gr. plur.* πρὸς αὐτὴν εἶπαν. ynsanis T. illa uero *e p*, ad illa uero *d*, at illa *gig.* affirmabat BKU^1W *vg. Tisch.* ; perseuerabat *d gig.* **sic** (ita *p*) **se** (*om. Bentl.*) **habere** (abere R) : ita esse *d e*, ita est *gig.* **illi** (+ *ras. unius lit.* B) **autem** (uero A) = οἱ δέ, *cf.* at illi *p* : qui autem *d*, quidam autem *gig.* **dicebant** (ἔλεγον *plur.*) : dixerunt *d gig.*, *et* ειπαν B ; *deinde* + ad eam forsitam *d cum* D^{gr} *syr. pesh.* anguelus D. illius *e*. **est** : eius *lapsu* W. *uersus libere habetur in m* dixerunt non sed ang. eius est.

16. **petrus** : ille *p*, ipse *d*, *cum* D^{gr}. **autem** *pr.* : uero *d gig.* **pulsans** + hostium D. **cum** (quum Θ) **autem aperuissent** (apper. RS^*) = ἀνοίξαντες δέ, *cf.* aperientes autem *e* : et cum aper. *d gig.* ; *deinde* + ostium BKRUVϚ𝔖 *cor. uat.** *c*, *sine auct. graeca.* **eum** : illum *gig.* ; *om.* D *p.* obstupuerunt DM^1W *vg. Tisch.*, hobstip. C.

17. **annuens** (adn. DT *Tisch.*, adnuit F) **autem** (*om.* R^*) **eis** (illis *p*) **manu** (manum $F^*R^2W^*$; eis manu *in ras. longa scr.* B) = κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρί : mouens itaque ad eos manus *gig.* ; cumque significasset eis de manu *d* ; *deinde* + petrus S. tacere^nt D ; silerent *d* ; + et S ; + introiens *d*, + ingressus est et *p cum gr.* D *syr. pesh. et harcl.* (*cum**). **narrauit** (διηγήσατο) ABDKMRSVW *vg. c gig. cf.* ix. 27 : enarrauit C (aen.) FGΘOT (-bit) U (e *in ras.*) *d* (eterrabit) *dem. e p cf.* viii. 33 ; *deinde* + eis SU *d e Bentl.** (*deinde correxit*), + illis *gig.*, *et* + αὐτοῖς BDEHLP *etc.* quo^m^odo T ; quemadmodum *d*, qualiter *p.* **dominus** : deus D ; *om.* p^*. aeduxisset C, eduxit OW *gig.*, eduxerit *e*, educeret *p* ; deduxisset D ; liuerauit *d* ; *gr.* ἐξήγαγεν. > eum dom. edux. *gig. Bentl.** (*secundis curis correxit*) *cum gr.* A ; > educ. dom. eum p^2 *contra gr.* ; > dom. eum edux. (liu. *d*) *d e cum gr. plur.* ; *cum ordine Hieronymiano concordant gr. min.* 13. 40. 61. 73. 100. 104. **dixitque** (εἶπέν τε ℵABE *min.*), *cf.* et ait *gig.* : dixit autem *d e et* εἶπεν δέ DHLP *etc.* ; + eis SU^*. nunciate RS𝔖ℭ ; renuntiate *d e*. iacob W. **fratribus** + eius O. hec SW. > haec iac. et fra. SU *gig.* ; > haec fra. et iac. *p.* egresus M, aegressus C ; + inde SU. habiit C ; ibat R. *om.* **in** F. *om.* **locum** *d.*

18. **facta** (-to *d*) **autem** (aute O) **die** (diae C ; autem die *in ras.* U) : cum autem dies factus esset *p* ; + crastina SU^* (*ut uidetur*). *om.* **non parua** *d gig. p Lucif. cum gr.* D 76. **turbatio** (-cio RS) = τάραχος : tumultus *p* ; temptatio D ; tribulatio *e et* > tri. non minima *e cum graeco* ; *item uoluit* > turbatio non parua *Bentl.* in militibus *d.* > turb. erat inter mil. *gig. Lucif.* quid *d.* **de petro factum esset** (est G^* ; fuisset ΘR) *codd. plur.*, *gr. enim* ὁ Πέτρος ἐγένετο : > esset de petro (pretro O) factum OSU ; > factum esset de petro (populo *lapsu* W) W *vg.* ; petrus factus esset *d e* p^* *Lucif.* ; *deinde* + aut quomodo exisset Θ p^2 *Par. lat.* 202. 342*. 343. 11932. 16262 *et tepl.*

19. hirodis D. **autem** : uero *d p.* **cum**

Digitized by Google

iussit eos duci
descendensque a iudaea
in caesaream ibi commoratus est
20 erat autem iratus tyriis
et sidoniis
at illi unanimes uenerunt
ad eum
et persuaso blasto qui erat
super cubiculum regis
postulabant pacem
eo quod alerentur regiones
eorum ab illo.

21 Statuto autem die herodes uestitus
ueste regia
sedit pro tribunali et
contionabatur ad eos
22 populus autem adclamabat
dei uoces et non hominis
23 confestim autem percussit eum angelus
domini
eo quod non dedisset honorem deo
et consumtus a uermibus
expirauit
24 uerbum autem domini crescebat

(quum Θ, qum R) **requisisset** (requaessiset D): requirens *e p.* inueniens *e p.* **inquisitione** (-cione RS) **facta** (> facta inq. O) **de** (*bis scr.* W) **custodibus** = *ἀνακρίνας τοὺς φύλακας*: interrogans custodes *p*, disquirens custodes *e*, interrogatos custodes *gig. Lucif.*; interrogatione habita uigiles (iussit *etc.*) *d.* *om.* **eos** S* *d e gig. Bentl. et gr.*; eis S^2. **duci** (*ἀπαχθῆναι*): obduci *d et αποκτανθηναι* D^{gr*}; deici R^2; + ad se D. discendensque DS; et descendens *e p* (discedens), et cum descendisset *d*; et descendit *gig.* (*Lucif.*). iudea DORW. *om.* **in** *gig. p* Lucif.* cesaream MOS UW, cessariam B, caesarem V; cesarea *p**; + et *p**. **ibi**: ibique *gig. Lucif.*; illic *p*; *om. d e* (*Bentl.*) *et gr.* **commoratus est** = *διέτριψεν* A, *cf.* mansit *gig. Lucif.*: morabatur *e p*, demorabatur *d*, *et gr. plur. διέτριβεν.*

20. **autem**: enim *d cum* D^{gr} *aeth.*; + herodes *e cum gr.* EHLP *etc.* **iratus** (*θυμομαχῶν*): *om* D; infestus *gig. Lucif.*, animis infestus *e*; animus inpugnans *d*; in ira contendens aduersus *p.* tyris DΘ*OS, thyris M*, thyriis M^c, thiriis R, tiriis W; tyrios *d*, tiros *p.* sidonis OS, sydonis DΘ*, sydoniis BΘ^c, psydoniis C; sydoniensibus *gig. Lucif.*; sidonenses *p*, sidonios *d.* **at** (ad CO) **illi unanimes** (hunan. C, unian. Θ*O *p*, unianimis S*, unanimis G*S^c; omnes D) **uenerunt** (uenier. D) **ad eum** = *ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν plur.*, *cf.* qui unan. uen. ad eum *gig.*, et unan. uen. ad eum *Lucif.*, unan. autem uen. ad eum *e*: unanimiter autem ab inuice ciuitates uen. ad regem *d et ita* D^{gr}, *cf. syr. harcl.* persuasso D; persuadentes *p*, cum suasissent *d.* oblasto G*; plasto R*S (pla||sto) U; plato D; blastum *p.* *om.* **qui erat** *p.* **super cubiculum** (cubicubiculum U): s. cubiculo CΘ*OT; a cubiculo *d gig. p Lucif.* > a cub. erat *d*, *et om.* **regis**; *αυτου* D^{gr} (*pro τοῦ βασ.*). postolabant S. **eo quod alerentur** (haler. C, alir. O, ualer. D; haberentur Θ; aleretur K) = *διὰ τὸ τρέφεσθαι*: propter ne alienarentur *d.* **regiones eorum** = *τας χωρασ αυτων* D^{gr}: > eorum ciuitatem *e** (-tes *cor.*) = *αὐτῶν τὴν χώραν plur.* **ab illo** *codd. et vg. contra gr.*: ex (de *e gig. Lucif.*) regia *e gig. p Lucif.*, de regno *d*, *et gr. ἀπὸ* (*ἐκ*) *τῆς βασιλικῆς.* > regiones eorum de regia alerentur *gig. Lucif.*

21. statudo S; constituto *d*; prestituta *p**. *om.* **autem** AFΘSU. diae C. erodes T, herodis D. **uestitus** (*sine* est) *codd. plur. vg. cor. uat. c dem. Lucif.* = *ἐνδυσάμενος*, *et* indutus *d e p*: + est AΘOR *gig.* uestem *e*; habitum *p*; habito *d.* **regia** (regio *d*): regali BFS *gig. Lucif.*; regalem *e p.* > regia ueste *c.* **sedit** *codd. plur. vg. c dem. Lucif.*: seditque AMO, et sedit *d gig.*; ascendens *p*; et sedens *e*; *graeci καθίσας* ℵB 40. 61, *καὶ καθίσας* ADEHLP *etc.* tribuli O. *om.* **et** *d e p cum gr.* concionabatur RSW *vg.*, continabatur D, contentionabatur *d.*

22. + *ad init.* et (*erasit* p^c) regratiato eo tyriis et sidoniis (*om.* et sidoniis Θ) Θ p^2 *Par. lat.* 202. 342*. 343 *et tepl*, *et* + cum ingratiasset cum tyrios *d*; *cum gr.* D *καταλλαγεντοσ δε αυτου τοισ τυριοισ*; + cumque reconclamasset ei *p**. **autem**: u *ex* d R; uero *d*; *om. p.* **adclamabat** *codd. plur.* (adclabat U*), accl. U^1 *vg.* = *ἐπεφώνει*, *et* adclamabant *d*, adclamant *p*: clamabat AM* *dem. gig. Lucif.*; succlamabat *e*; + ei *p*, *sed* pop. adcl. ei *improbauit* p^c, *deinde iterum restituit.* **uoces** = *φωναι* D* *et syr. pesh.*: uox *e*, uocem U *dem.*, uoce M, *et φωνή gr. plur.* *om.* **et** T.

23. **confestim autem**: *om.* **autem** SU^c; et conf. *d.* > eum percussit *d gig. cum gr.* D *min.* **domini**: *om. p*; dei D. > ang. dom. perc. eum *c.* pro eo quod *d*; quia *gig. Lucif.* dedit *d gig. Lucif.* **honorem** (*δόξαν*): gloriam *e*, claritatem *d.* **deo** + et cum descendisset de tribunal *d*, *et* + *και καταβασ απο του βηματοσ* D^{gr}. **et consumtus** (*ita* AST: -ptus *codd. plur. vg. Tisch.*; consummatus D; + est SU) **a** (*om.* F *e*) **uermibus** = *καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος*, *cf.* consumptusque a uerm. *p*: > sed et a bermibus comestus *d*, et uermibus scatens *gig. Lucif. cf. capp.* CT *p.* 18; *deinde* + adhuc uiuens et sic *d cum* D^{gr} *ετι ζων και ουτωσ.* expirabit T, exspirauit ABDKV.

24. **autem**: *om.* F; uero *p.* **domini** *cum gr.*

Digitized by Google

et multiplicabatur.
25 Barnabas autem et saulus
reuersi sunt ab hierosolymis
expleto ministerio
adsumto iohanne qui cognominatus
est marcus.
XIII. 1 Erant autem in ecclesia quae
erat antiochiae
prophetae et doctores
in quibus barnabas et symeon
qui uocabatur niger
et lucius cyrenensis
et manaen qui erat herodis
tetrarchae conlactaneus
et saulus
2 ministrantibus autem illis
domino et ieiunantibus
dixit spiritus sanctus
separate mihi barnaban
et saulum in opus quod
adsumsi eos
3 tunc ieiunantes et orantes

B: dei *d e gig. p et gr. rell.* **crescebat**: augebatur *d.* multiplicabat W.

25. **barnabas** (-bbas DR) **autem** (uero *d*): > igitur barn. *p.* **saulus** + qui cognominatus est paulus *p* cum syr. harcl.* (*cum**). regressi sunt *p*; redierunt *gig.* **ab** *apud nostros non fluctuat,* = ἐξ A *min.*, ἀπό DE *min.*: *contra* εἰς ℵBHLP *etc.* hierosolimis MRU, hieru. DS, ihero. T, iero. W, iherosolymis C, hierusolymis O, ierosolymis *vg*; hierusalem *d e gig. Bentl. et graeci plur. habent* Ἰερουσαλήμ; + in (*om. p*) antiochiam *e p cum gr.* E *min.*; + et D. **expleto** (impleto *d*) **ministerio**: adimplentes ministerium *p.* **adsumto** AT: adsumpto CDFGΘMOV, ass. BKRSUW *vg.*; + etiam *e cum gr.* D^{2}EHLP *min.* ioanne 𝔖ℭ. cognominatur W *d e gig.*; *gr.* ἐπικληθέντα *plur.*, ἐπικαλούμενον ℵA *min.* marchus CR.

XIII. 1. **autem**: etiam *sang.* 133 (*uide supra* xi. 27). **in ecclesia** (aeccl. R, aecl. OU, aegl. T, ecl. CS; aecl̄ D) **quae** (que W) **erat antiochiae** (anthi. OR, ante. S*, anthiociae ACΘ*M, antiociae TU*, anthiocie $Θ^{c}$, antiochie W) *codd. vg. uett. plur. contra ord. graec.*: > in antiochia aput quem erat ecclesiam *d*, antiochiae in ecclesia *Uig.* (*trin. l.* 12 = *Ath. lat.* i. 777) *et* ἐν Ἀντ. κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλ. ℵABD *min.*; quidam in antiochiae quae erat et ecclesia *e*, *et* τίνες ἐν Ἀντ. κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλ. EHLP *etc.*; secundum (in p^{2}) unumquamque ecclesiam *p*; in ecclesia *sang.* 133. profetae DOSU, prophete W. **doctores** (διδάσκαλοι): magistri *gig.* **in quibus** (quo *d*) *codd. et vg.* = εν οισ D^{gr*}: *om. e gig. p sang.* 133 (*et Bentl.*) *et gr. rell.*; + erant U, + erat *Uig.* barnabbas DR; + quoque *e p*, *et* ὅ τε Βαρν. *gr. plur.*; *ita pergit sang.* 133 et sailus, quibus inposuerunt manus prophetae, symeon qui appellatus est niger, et lucius cirinensis qui manet usque adhuc, et licius conlactaneus, qui acciperunt responsum ab spiritum sanctum unde dixit segregate *etc.* **symeon** *cum* BCFGKOTVW *c d e gig.*: simeon AΘMRSU, simon D *vg.* bocabatur O*; uocatur D *d Uig.*; cognominatur *e gig.*, cognominatus est *p. om.* **qui uoc . . . manaen** S. lycius FG*U, licius BT. cyrinensis DΘO, chyrin. C, ciren. RU*W; cyrinensius T. **et manaen** (manahen CD *vg. Tisch. c gig.*, manaem Θ, -nen U *e*, -nes F): manaenque *d*, et m. quoque *Uig.*, et (*om. p**) m. etiam *p. om.* **qui erat** *d e gig. p.* hirodis D, erodis T, herodes BK; + et *d et* D^{gr}. tetrarche KRW, tetarchae STU, tetharcae FΘ, thetharchae C, teharce O; tetrarchi *d.* collactaneus DW *vg.*, conlactenius S. **saulus**: paulus *p**.

2. **ministrantibus** (λειτουργούντων): deseruientibus *d gig. Lucif. Auct. de sp. sancto ap. Ambr.* iv. 767, seruientibus *Uig.* (*trin.* 12), *cf. ad* vii. 7. 42; munificantibus *Uig.* (*contr. Ar.* 2). eis *d. om.* **domino** O *gig. Lucif. Auct. de sp. sa.* (*u. infra*). **et** geiunantibus C; *om.* D; + domino *Lucif. Auct. de sp. sa.*, + deo *gig.*; + *ras.* A. **ministr. . . . ieiun.**: qui cum deseruissent domino et ieiunarent *p*, *cf.* et cum seruirent deo *Uig.* (*Uarim. p.* 749). **dicit** W; + illis ΘWϛ𝔖ℭ *c dem.*, + eis *e Uig.* (*Uarim.*), *et* + αυτοισ E *syr. utr.* **separate** (seper. DS) *cum* BCDFGΘRSTU *e Ambr.* (*spir. l.* 2. *c.* 10 *et* 13) *Uig.* (*Uarim.*) *Hieron. Auct. de prom.* (*col.* 126) *Bentl.*, *gr.* ἀφορίσατε: segregate AKMOVW *vg. Tisch. c dem. gig. m p sang.* 133 *Lucif. Auct. de sp. sa. et patres plur.*, *cf. Rom.* i. 1 *de Paulo* segregatus (ἀφωρισμένος) in euangelium dei; secernite *d*; + uero *e.* michi W. barnabban DR, barnabam 𝔖ℭ *e.* paulum *m p Ambr.* (*bis*). > saulum (paulum *Ambr.*) et barn. *vg. c Uig.* (*trin.* 12) *Ambr.* (*bis*) *Cassiod. Fulg.* **in**: ad *d gig.* hopus C. **quod** *codd. plur.* (*et gr.* εἰς τὸ ἔργον ὅ): ad quod D *vg. dem. Lucif. Auct. de sp. sa. Uig.* (*trin.* 12) *Hieron.* (vii. 746); in quod *Auct. de prom.*; quo $Θ^{c}$ORW *c m* p^{2} *sang.* 133 *Uig.* (*Uarim.* in opere quo) *Ambr.* (*spir.* 2. 10) *Aug.* (viii. 665); *om. d.* **adsumsi** AT, assumsi M, adsumpsi BCDFGΘOS *Tisch.*, assumpsi KRUV W. *vg.*: uocaui *d gig.* (-cam) *m p sang.* 133 *Lucif. Auct. de sp. sa. Uig.* (*trin.*, *et Uar. semel*) *Ambr. Aug.*; aduocaui *e*; prouocaui *Auct. de prom.*; elegi *Uig.* (*Uar. semel*); *gr.* προσκέκλημαι.

3. **ieiunantes** (iaeiun. C) **et orantes** (hor. C): cum ieiunassent et orassent *d p Uig.* (*Uarim.* 743); + omnes *d et* D^{gr}. imponentesque K *vg.*; et inponentes *e*, inponentes *p*; et inposuissent *d*;

Digitized by Google

inponentesque eis manus
dimiserunt illos
4 et ipsī quidem missi ab spiritu
sancto abierunt seleuciam
et inde nauigauerunt cyprum
5 et cum uenissent salamina
praedicabant uerbum dei
in synagogis iudaeorum
habebant autem et iohannem
in ministerio.
6 Et cum perambulassent
uniuersam insulam
usque paphum
inuenerunt quendam uirum
magum pseudoprophetam
iudaeum
cui nomen erat bariesu
7 qui erat cum proconsule

---

inposuerunt *Lucif. Ambr.* (*spir.* 2. *c.* 10) *Uig.* (*trin.* 12, *Uarim.*), posuerunt *gig.* illis G *gig. p.* **manus** + et *gig. Lucif. etc.* **eis manus** *codd. et uett. plur. cum gr.* E *min.*: > manus eis *d Bentl.** (*secundis curis correxit*) *et gr. plur.* demiserunt S, dimiss. D. **illos** (αυτουσ E) *codd. plur. vg.*, *et* eos Θ *e gig. p Lucif. Ambr. Uig.* (*Uarim.*): *om. uoluit Bentl. cum gr. plur. et Uig.* (*trin.*). *om.* **dim. illos** *d et* D^{gr}.

4. *om.* **et** *ad init. d e.* **ipsi** = *αὐτοί* ℵAB *min.*: illi *gig. Lucif. et οὗτοι* EHLP *etc.* quedem S*; uero *d*, autem *Ambr.* (*spir.* 2. *c.* 10). ^{m}issi S, misi O; dimissi *d* (dism.) *gig. Lucif. Uig.* (*Uarim.* 743), emissi *e* (*Bentl.*), praemissi *Ambr.*; *gr. ἐκπεμφθέντες.* **et ipsi qu. missi**: egressi igitur *p*; qui missi *Uig.* (*trin.* 12). **ab** (a DOUW *vg.*) **spiritu sancto** = *gr.* D*EHLP *al. pler.*: *in ras. scr.* S; > a (ab *Bentl.*) sancto sp. *Lucif.* (*Bentl.*) *cum gr.* ℵABC^{2}D^{2} *min.*; a sanctis *p sah.* **abierunt** (*in ras.* S, hab. CR^{1}) = *ἀπῆλθον* A: descenderunt *d e gig. Lucif. Uig.* (*trin.*), deuenerunt *p Ambr.*, uenerunt *Uig.* (*Uarim.*); *κατῆλθον gr. plur.*, *ἦλθον Ps. Ath.*, *καταβαντεσ* D; *deinde* + in *e Ambr.* seleuchiam C, seleutiam W, seluciam D; seleucie *p**. **et** (*om.* Θ*) **inde** = *ἐκεῖθέν τε* ℵABCE *etc.*, *et* et illinc *Lucif.*: inde uero *d*, *ἐκεῖθεν δέ* HLP *min.* nauigaberunt T; + in *d e.* ciprum RS; cipro *p**; + *ras. parua* G.

5. quum Θ. ueniissent D, peruenissent SU; fuissent *d*; *gr. γενόμενοι ἐν*; *et* + in *e.* **salamina** *plur. et* salamine *p**, *graeci enim ἐν Σαλαμῖνι*: salaminam *vg. c p*^{3}, salamiam CT, salominam W; *cor. uat.* 'salamonia *accus. a nominatiuo* salamis.' predicabant BD(-ntur)KMORSU, adnuntiabant *d p*; predicauerunt W; *gr. plur. κατήγγελλον*, *sed κατήγγειλαν* D *al. aliq.* **dei**: domini *gig. Lucif. cum* D^{gr}. sinagogis MRSTUW, synagō D; conuencionibus *p.* iudeorum DORW. **syn. iud.** *partim in ras. scr.* ΘU. abebant RT; habentes D *e cum* E^{gr}; + secum *e et* E^{gr}. **autem**: uero *d*; etiam *p*; *om. e.* **et** *sec. om. gig. Lucif.* ioannem 𝔖ℭ. **in ministerio** *codd.* (misterio D; *partim in ras. scr.* U) *et vg.*, *et* in ministerium M *e* = εισ διακονιαν E: ministrantem sibi (eis *d*) *d p cum gr.* D *υπηρετουντα αυτοισ et syr. harcl. mg.*; ministrum *gig. Lucif.*, *et ὑπηρέτην gr. plur.*

6. **et cum** (qum R, quum Θ; p W *quae forsan* = post) **perambulassent** (perhamb. C, perambulasset G*): cum peramb. autem *p*, cum pertransissent autem *e*, cum pergressi fuissent *d*; *gr. διελθόντες δέ plur.*, *και περιελθοντων* (?) *δε αυτων* D*. huniuersam C; totam *d e.* insolam D. husque C; + ad BDKSUVϛ𝔥𝔖 *d.* paſum DGT *gig.*, phaphum V, phaſum A, papham O. inuenierunt D. **quendam uirum** (*τινὰ ἄνδρα* E 36. 40) BFGKSTUVW *vg. c dem. e gig. Lucif.*: > uirum quendam ACΘMOR *Bentl. Tisch. d p et gr.* ℵABC D *min.*; > uirum mag. quendam D. **magum** (*μάγον*): magnum *errore facili* BDG*KST*U*Vℭ (*sic*) *p**; *om. gig. Lucif.*, *non gr.* pseudoprophaetam M, pseudoprofetam OT, pseodoprofetam DS; falsum profetam C^{mg}, falsum uatem *p.* iudeum DORW, iudaeam G*. **cui nomen erat** (*ᾧ ὄνομα*): *om.* **erat** *e*; nomine *p*; nomine qui uocatur *d*, *ονοματι καλουμενον* D^{gr}. **bariesu** *plene scriptum habent* ABFΘKO^{1}RS*TV𝔥ℭ *cor. uat. Erasm. Beza et ita legebat Bed. in textu suo* (*retract.*), *item* barihesu C *gig.*, bariħu O* *p** (*ut uidetur*) *et βαριησου* ℵ 40. 96. 105: barieu G^{c} MS^{c} UWϛ𝔖 *c dem. p*^{2} (*et p mg.* '*quidam.* barihen *alii.* barieu'), barieū *w*, *item uoluit Hieron.* (*nom. Hebr.*, iii. 99; *anno* 389 *scr.*) berieu, *interpretans* '*maleficum siue in malo* [*i. e.* בְּרָעָה?],' *deinde addens* '*nonnulli* bariesu *corrupte legunt*'; *Hieronymum secutus est Bed.* (*expos.*) *legens* barieu; *et addens* '*corrupte legitur* bariesu, *cum* barieu *id est maleficus siue in malo legi debeat credo quia nomen* iesu *iisdem litteris sed nota superposita scribatur. Non enim conuenit hominem flagitiosum et magum filium* iesu *id est saluatoris appellari*'; bariesum G* *et βαριησοῦν* AD^{2}HLP *min.*; bariessus D, barihesus *e*, *et βαριησοῦς* BCE *min.*; bariesuam *d et βαρῖησουα* D^{gr}, *cf.* bariesuban *Lucif.*; barshûmâ *syr. pesh.* (*i. e.* filius nominis); *deinde* + quod interpraetatur paratus ΘU* (? *sed erasum*) *dem. gig. w Par. lat.* 4^{2}. 7. 11 (qui). 93. 11505^{2} (qui) *Uindob.* 1190 *al. et Lucif.*; + quod interpraetatur elymas *e Bed.* (*retr.*) '*in graeco habetur plus* quod interp. elimas,' *et ita* E^{gr} *ο μεθερμηνευεται ελυμασ*; *uide infra u.* 8 *ubi ἐλύμας et ἑτοῖμος confunduntur.*

7. qum T, eum *lapsu* B; *om.* G. sirgio T,

Digitized by Google

sergio paulo uiro prudente
hic accersitis barnaba et paulo
desiderabat audire uerbum dei
8 resistebat autem illis
elymas magus
sic enim interpretatur
nomen eius
quaerens auertere proconsulem a fide.
9 Saulus autem qui et paulus
repletus spiritu sancto
intuens in eum 10 dixit
O plene omni dolo et omni
fallacia fili diaboli
inimice omnis iustitiae
non desinis subuertere
uias domini rectas?
11 et nunc ecce manus domini
super te et eris caecus
non uidens solem
usque ad tempus
et confestim cecidit in eum
caligo et tenebrae
et circumiens quaerebat
qui ei manum daret
12 tunc proconsul cum uidisset factum
credidit admirans super
doctrinam domini.
13 Et cum a papho nauigassent

seregio D. **uiro** (uero S*) **prudente** (-ti GΘMT U *d dem. e*): *om.* O. **hic** (οὗτος): qui *gig. Lucif.* **accersitis** A*BKSUVW *vg. c dem.*, *et* arcessitis A^{c}DΘ (-istis) R (-itus): accitis CFGMO, ascitis *p*; arcessi (*ex* accessi) T; cum accersisset *e*, cum aduocasset (uocasset *d*) *d gig. Lucif.*; *gr.* προσκαλεσάμενος (συνκαλ. D). barnaban BKOSV *d e* (-bam) *gig. p* Lucif.*, barnabban DR; barnabae CG. **paulo** *codd. plur. contra gr.*, paulum R: saulo GOU (s *in ras.*) *vg. dem. p Bentl.*, saulum *d e gig. Lucif.* **desiderabat** (dissiderabant D*) = ἐπεζήτησεν: querebat *gig. Lucif.*, requirebat *e cf.* xii. 19; et quaesire uoluit *d* (και εζητησεν D^{gr}). **dei**: domini AM.

8. **resistebat** *ex* -tibat O; -tabat *d.* illi R *Lucif.*; eis O *d e*; *om.* W. **elymas** (eli. BDKM O*STUVW *gig. Hieron. nom. hebr.* iii. 100, hely. C, heli. R *c*) = Ἐλυμας: etoemus *Lucif.*, etoemas *d*, *cum gr.* ετοιμασ D* *cf. I. R. Harris 'Expositor'* 1902, *p.* 189 *seq.*, *qui confert Iosephum Antt.* xx. vii. 2 *ubi magus Cyprius nomine* Simon *commemoratur* (*et cod. Ambr.* Ἄτομον *pro* Σιμῶνα *legit*); *conicit Harris* ετοιμασ *et* ατομος *inter se confusa esse*; *contra Burkitt* (*Journ. Theol. Stud.* iv. *p.* 127) *q u.* magnus V* (*et* μέγας H 34*). interpraetatur CFΘ, interpraetabatur *d*, -pretabantur W; interpretatum dicitur *gig. Lucif.* querens CDORSW; qui querebat *gig. Lucif.*; + a A* (*sed eras.*), + autem W. hauertere C, euertere R* (*corr.* R^2), uertere *d.* proconsule ABKS *p**, *cf. ad* xix. 38. **a**: de *e.* **fide**: + quoniam libenter eorum audiebat (> aud. lib. eos *Bed.*) *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum* E^{gr}, + quoniam lib. aud. eos *d cum gr.* D* *et syr. harcl.* (*cum**).

9. **autem**: uero *d.* *om.* **et** *Lucif.* inpletus *d*; + est *p Bed.* (*retr.*). **sancto** + et *d e gig. et gr.* DEHP *al. pler.* intuitus *d*; intendens *gig. Lucif. Uig.* (*Uarim.* 743).

10. **dixit**: ait *gig. Lucif. Uig.* plenus *Lucif.* (*p.* 254, *non autem* 253). **omni** *pr.*: omnis *d*; *om. Uig.* dolus *d.* **omni** *sec. om. d gig. Lucif.* (*bis*) *Uig. Orig.* (*lat.* ii. 117. 280) *cum gr.* D*. **fallacia** (ci *in ras.* U, -tia M, falcia K) = ῥᾳδιουργίας: falsi *d*; cauillatione *Uig.* **fili** *codd. plur. et vg.*, filii A^{c}D: filius A*CΘMRT *Lucif.* (*bis*). diabuli KOU*V, zabuli D; diabole *d.* inimici OS; inimicus T. **omnis** *codd. plur.* (homn. C, omnes G*) *et vg.*: omni A*FS. iusticiae RSU, -cie W; + qui *Lucif.* (*p.* 254). dissinis D; desines *p** (*Bentl.*); sines S*; cessas *d.* subuertens *e* (*et gr.* διαστρέφων); peruertere *gig. Lucif.* (*bis*), euertere *d.* quas sunt rectas *d*, *et* τασ ουσασ ευθειασ D. *Libere Uig.* quare uis perdere uias domini cum sint rectae.

11. **super** (ἐπί): aduersus *gig.*, -sum *Lucif.* cecus RSW; + et SU* *gig. cor. uat. mg.* **solem**: lucem D. husque C. **et confestim** (παραχρῆμά τε ℵC 61, και ευθεωσ D) *codd. vg. uett. plur.*, confestimque *Hieron.* (vii. 746), et protinus *gig. Lucif.*: confesti autem *e et* παραχρ. δέ ABEHLP *etc.* caecidit BCF, cicidit D, cidit T* (+ ci T^1). **in** (ἐπί): super *d e gig. Lucif.* tenebre ORW, -bra *e.* **circumiens** *codd. plur.* ϛ: circuiens AM𝔓𝔖ℭ *c.* querebat CDORSW; quaerens M. **qui ei manum** (manus *Hieron.*) **daret** (manducaret *uno uerbo* V*, manu daret V^c): qui se ad manum deduceret *gig. Lucif.*; ad manum deductores *d*, manusductores *e*; *et uoluit Bentl.* qui ei manum darent, *graeci enim* χειραγωγούς.

12. **tunc proconsul cum** (quum Θ) **uidisset**: tunc cum uid. proconsul *d*, tunc uidens proconsul *e et* τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος *gr. plur.*, tunc uidit proc. *Uig.* (*Uarim.* 747); uidens autem proconsul *gig. Lucif.*, *et* ιδων δε ο ανθ. D. **factum**: quod factum est *d e Uig.* (+ et), quod erat fac. *gig. Lucif.*; *deinde* + miratus est et *d e cum gr.* DE; *et* > credidit cum admiratione *gig. Lucif.* credidit S; + in deo *d et* D^{gr}. **admirans** (amm. BKMOS*UVW) = ἐκπλησσόμενος: stupens *d gig. Lucif.*, stupefactus *e.* **super** (ἐπί): in *gig. Lucif. Uig.* doctrina DGΘM^{c}U^{c}VW *vg. c d dem. e gig. p Lucif. Uig. Hieron.* **domini**: dei *Uig. cum gr.* C.

13. **et cum** (qum R, quum Θ) **a** (*om.* CS*T)

Digitized by Google

paulus et qui cum eo uenerunt
pergen pamphiliae
iohannes autem discedens ab eis
reuersus est hierosolymam
14 illi uero pertranseuntes
pergen uenerunt antiochiam
pisidiae
et ingressi synagogam die
sabbatorum sederunt
15 post lectionem autem
legis et prophetarum
miserunt principes synagogae ad eos
dicentes
uiri fratres
si quis est in uobis sermo
exhortationis ad plebem
dicite.
16 Surgens autem paulus
et manu silentium
indicens ait
uiri israhelitae et qui timetis
deum audite
17 deus plebis israhel elegit
patres nostros
et plebem exaltauit
cum essent incolae
in terra aegypti
et in brachio excelso
eduxit eos ex ea
18 et per quadraginta annorum

---

papho (pafo T *gig.*, pofo D, phapho R, phafo AG) **nauigassent** (-gasset BΘKMR^c UVW, -garent D*) *codd.* (*in ras. scr.* R) *et vg. contra ord. graec.*: nauigantes autem a pafo *e* = *gr.* ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου, *et* superuenientes a papho *d.* **paulus** (*om.* S*) **et qui cum** (*om.* F*) **eo**: + erant A¹CDMO*RTW *vg. c dem. p* (> er. cum eo) *Hieron. Bentl.*, + uenerant O^c; hi (*om. d e*) qui cum paulo erant (erant circa paulo *d*) *d e gig.*; *gr.* οἱ περὶ Παῦλον. uenerant S* (*corr.* S¹); uenierunt D; + in *d e.* **pergen**: pergens BSU* *et forsan* F*; per gentes Θ (*cf. u.* 14 *et uide capitula p.* 18) K. **pamphiliae** *codd. plur. et* pamphilie W, phamphiliae K, pampiliae D, pamfiliae GT: pamphyliae CO *vg. Tisch.*, pamfyliae *e.* iohannis OS, ioannes 𝔖ℭ, ioh⁻ D. **autem**: uero *d.* **discedens** (ἀποχωρήσας): discendens DO, descendens B*M; cum discedisset *d*; discessit . . . et *gig.* hab C. **reuersus est**: rediit *gig.*; + in *e.* hierosolimam MRU, hierus. DS, iheros. T, ieros. W, hierusolymam O, ierosolymam *vg.*; hierosolyma *e*, iherosolyma C *et gr.* Ἱεροσόλυμα; hierosolymis *d.*

14. **illi** (isti *d*) **uero** (autem R *c d*): paulus (+ autem *e*) et barnabas O *e et* E^gr. **pertranseuntes**: cum transissent *d*; + a CT *d e.* **pergen**: a perge *e* (*Bentl.*) *et graeci* ἀπὸ τῆς Πέργης; per gentes FSU*; *om.* BΘ; + pampiliae D. uenierunt D; peruenerunt GΘ, deuenerunt *e*; + in *e.* anthiochiam O (*ras. inter* o *et* c) R, anthiociam AΘM^c, antiociam M*U*; hantiochia C, antiocia T; + quae est CDT *c.* psidiae KM*ς *cor. uat.**, pysidiae T, physidiae C, phisidiae B, pissidiae D, persidie W; sirie R. **ingressi**: cum introissent *d*; introierunt . . . et *gig.*; + in *d e gig.* sinagogam MRSTUVW. diae C. sabbathorum ς𝔓; sabbati D; sabbato *gig.*, *et* D^gr τω σαββατω. -**rum sederunt** *in ras. scr.* U.

15. leccionem RS. **autem**: *sup. lin.* C; uero *d.* -**nem autem** *in ras. scr.* Θ. > autem lect. *e.* profetarum DOST. misserunt D. pr. sinagogae RTU (*in ras. longa scr.*), pr. synagoge MW (sin.), pr. sinagogiae S; archisynagogi *d.* illos *e.* > ad eos pr. syn. *gig.* uirii O *et* 16. *om.* **si** *p**. *om.* **quis** *e cum gr.* D²EHLP *etc.* **in** (*om. p*) **uobis sermo** *codd. et vg. cum gr.* ℵABC *min.*: > sermo (+ et intellectus *d*) in uobis *d e cum gr.* D (λ. + σοφιασ) ELP *al. pler.* exortationis CG* MTU*, exortac. RS. pleuem C; populum *d.* dicitae O.

16. exsurgens *gig.*; cum surrexisset *d.* *om.* **autem** D *d.* **manu silentium** (-cium RS) **indicens** (-cans BD*KS) = κατασείσας τῇ χειρί: *uoluit* > silentium manu indicens *Bentl.*; mouens manum ut tacerent *gig.*, adnuens manu *e*; silentium manu postulasset *d.* **ait** (ayt T): dixit *d e et gr.* εἶπεν. israhelite KMRS, srahelitae C, hisrahelitae D, israelitae *vg.*, -te W, istrahelitae *d e.*

17. **plebis** (plebi F*K; populi *d gig.*): + huius *d e gig. Bentl.** (*sed secundis curis correxit*), *cum gr. omn. exc.* B 40. srahel C, hisrl̄ D, israel *vg.*, istrahel *d*; *om. e cum gr.* EHLP *al.* aelegit C. *om.* **nostros** O* (+ O²). > patr. nos. elegit D. **et plebem exaltauit** (-bit T, exultauit B) = καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν: > et exalt. plebem D; propter populum et exaltauit *gig.*, propter populum exaltatum *d*, *et* δια τον λ. υψ. D^gr. **cum** (quum Θ) **essent** (-set *p*) **incolae** (-le RW): *propius* in peregrinatione *d e*, *graeci enim* ἐν τῇ παροικίᾳ. **in** *pr. om. e**. aegipti DRTU, egypti M, egipti SW; + in manu forti SU. **in** *sec.*: *om.* STUW *Bentl.*; cum *d e gig.*, *et gr.* μετά. **brachio** (brahio O*, bracio C): manu *gig.* **excelso** (aexc. C, excelsa *gig.*; alto *d*) = ὑψηλοῦ *ut Exod.* vi. 6, *Ps.* cxxxvi (cxxxv). 12: extento A, *cf. Deut.* v. 15, vii. 19, ix. 29. **eduxit** (aed. C) **eos ex** (de *e*) **ea** (ipsa *d*): *om.* O.

18. **per** (*om. p**) **quadraginta** (·XL· DFUW)

Digitized by Google

tempus mores eorum
sustinuit in deserto
19 et destruens gentes septem
in terra chanaan
sorte distribuit eis
terram eorum
20 quasi post quadringentos
et quinquaginta annos
et post haec dedit iudices
usque ad samuhel prophetam
21 et exinde postulauerunt
regem
et dedit illis deus saul filium
cis uirum de tribu beniamin
annis quadraginta
22 et amoto illo
suscitauit illis dauid regem
cui et testimonium
perhibens dixit
inueni dauid filium iesse
uirum secundum cor
meum qui faciet omnes
uoluntates meas
23 huius deus ex semine secundum
promissionem eduxit israhel
saluatorem iesum
24 praedicante iohanne ante
faciem aduentus eius

---

annorum tempus = *τεσσερακονταέτη χρόνον*: annis ·XL· *d et* D^{gr} *ετη μ̄*. **mores eorum sustinuit** (susten. OS*) = *ἐτροποφόρησεν* ℵBC^{2}DHLP *al. plu. cf. Deut.* i. 31 *cod. Uat.**: aluit eos *gig.*, ac si nutrix aluit eos *d*, nutriuit eos *e* = *ἐτροφοφόρησεν* AC*E *min. et Deut.* i. 31 *cod. Alex. etc., et ita citat Deut.* i. 31 *Lucif.* (*p.* 73 *ed. Hartel*) sicut quis foueat homo filium suum. diserto D; solitudine *d*. > in des. mor. eorum sust. *c*.

19. **et destruens** (dis. DS, dex. C) **gentes** (reges CT) **septem** (·UII· DFW; > septem gentes *gig.*): et sublatisque gentibus septe *d*. chanan S, channan D, canaan T, chanaam *d*; > in terra chanaan septem *e cum* E^{gr} *Bed.* ('*in graeco*'); *deinde* + et W. **sorte distribuit eis** (*κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς, sed om. αὐτοῖς* ℵBD *min.*): sor. dis. illis in possessionem *gig.*; possidere eos fecit *d*. terras C. **eorum** (illorum *gig.*): allophoelorum *d cum* D^{gr} *syr. harcl.* (*cum**).

20. **quasi post** (et quasi *uoluit Bentl.*) **quadringentos** (-ingenos M^{c}, -agenos M*, -ingintos S, -igentos R, -agentos O, ·CCCCtos D, ·CCCC· F; quadringentis *uoluit Bentl.*) **et** (*om.* D) **quinquaginta** (·L· DFW; quadragenta *lux.**; triginta T, *et* ·XXX· M *forsan ex Exodo* xii. 40 *et Galat.* iii. 17 *male intellectis*) **annos** (annis *Bentl.*) *codd. vg. c dem. p Bed.* (*expos.*) = *ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα* ℵABC *min.*: et per annos quadr. quinquag. *gig.*, et quasi annis ·CCCC· et ·L· *d*, *et και εωσ ετεσι ·ῡ· και ·ν̄·* D^{gr}; > et post haec quasi annis (-nos *Bed.*) quadringentis (-tos *Bed.*) et quinq. *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *et καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ἔτεσιν τετρ. καὶ πεντ.* D^{2}EHLP *al. pler.* **et** (*om. p Bentl.**, *deinde correxit*) **post haec** (hec SW): *om. d gig.*; *e uide supra.* **dedit**: + illis CT *gig.*, + eis *e Bed.* (*retr.*) *cum* E^{gr}. *om.* ad W *e*. samuel DGS^{c}T *vg. c d p**, samul S*; samuhelem CΘR, samuelem O *p*^{2}. profetam DGOST.

21. *om.* **et** *pr.* D *e*. **postulauerunt**: ul *sup. lin.* D; petierunt *d*. **illis** (eis D *c d*): *om.* B. **deus** *in ras. scr.* U: *om.* DGOR*SW𝔊𝔐 *gig.* (*non cor. uat. neque cod. caraf.*) *cum gr. min. satis mult.* > deus illis *Bed.* (*expos.*). **saul** (sahul C): saulem SU (*in ras. scr.*). **cis** (*Κείς uel Κίς*): *in ras. scr.* ΘM; chis COR^{2}TU (*et superscr.* h *cor.*) *p*. **de** (ex *d*) **tribu**: *om. gig.* beniam̄ R; + in CΘ. ·XL· DFSVW.

22. ammoto DRS; remoto *d*. eo *d*. **suscitauit** (*ἤγειρεν*): it *pr. in ras.* S; excitauit *d*. **illis**: *in ras. scr.* U; eis D *d e*; + deus *gig.* > dau. eis *d cum gr.* ℵABD. in regem D *d e* (*Bentl.*) *et gr. εἰς βασιλέα.* **et** *sec.*: etiam *d gig.*; *om.* (*contra graecum*) DMO *vg.* (*non cod. caraf.*) *p*. **testimonium perhibens** (peribens CRT) **dixit**: > dix. test. perhibens *e gig.* (reddens); dixit testimonio *d*; *gr. εἶπεν μαρτυρήσας.* iessae GO𝔐𝔖 *d*, iħsse *p**; gesse T; iesar *Hieron.* (*nom. hebr.* iii. 101). *om. lapsu* **uirum** . . . **qui** *e*. **faciet** (*ποιήσει*): faciat FR^{2} *p*; facit G^{c}R*SU^{1}. *om.* **omnes** D. uolumptates CRT *p**.

23. *om.* **deus** R*. saemine C. > ex semine deus *gig.* > deus autem a semine huius *d cum* D^{gr}. **promissionem** (*ἐπαγγελίαν*): repromissionem G^{1}; promissum *gig.*; pollicitationem *d*; *deinde* + suam SU *gig.* (suum); + deus R. **eduxit** = *ἤγαγεν plur., cf.* adduxit *e Aug.* (vi. 140): suscitauit CT (-bit) *gig.*, resurrexit *d*, *et ἤγειρεν* CD *min.*; *deinde* + ipsi *d*, + plebi C (-ui) T (-bis*) *gig.* srahel C, hisr̄l D, israel *vg.*, istrahel *d e*; israheli RT; *gr. τῷ Ἰσρ., cf. Ioh.* i. 31. **saluatorem**: salutarem *gig.*, *item gr.* HL *al.* 50 *habent σωτηριαν pro σωτηρα ιν̄.* hiesum *e*.

24. predicante BDKMORW; propraedicante *e*, cum prius praedicasset *d*; *gr. enim προκηρύξαντος.* ioanne 𝔖ℭ; iohannes *d e** (-nem *e*^{2}). **aduentus** (s *sup. lin.* T) = *εἰσόδου*: ingressionis *d*; *om. c dem.* **eius** + per *gig.* babtismum DU, pabt. S; baptisma *d*. poen. CDU *vg.*, pen. O, penitenciae S, penitencie R; paenitentiam B. **populo**: plebi

Digitized by Google

baptismum paenitentiae
omni populo israhel
25 cum impleret autem iohannes cursum
suum dicebat
quem me arbitramini esse?
non sum ego
sed ecce uenit post me
cuius non sum dignus
calciamenta pedum
soluere.
26 Uiri fratres filii generis
abraham et qui in uobis
timent deum
uobis uerbum salutis
huius missum est

27 qui enim habitabant hierusalem et
principes eius
hunc ignorantes et uoces
prophetarum quae per
omne sabbatum leguntur
iudicantes impleuerunt
28 et nullam causam mortis
inuenientes in eum
petierunt a pilato ut interficerent eum
29 cumque consummassent
omnia quae de eo scripta erant
deponentes eum de ligno
posuerunt in monumento
30 deus uero suscitauit eum
a mortuis tertia die

D *e*. srahel CD *vg.*; *d e ut* 23; + et remissionem peccatorum *w*.

25. **cum** (qum R, quum Θ) **impleret** (inpl. CO) **autem** (*bis scr.* S*): > cum autem impleret B *e*, *et* ὡς δὲ ἐπλήρου *gr.*; et dum impleret *d gig.* iohannis OS, ioannes 𝔖ℭ; *om.* Ϛ. > cursum ioh. *d*. *om.* **suum** B *d e p cum graeco.* **quem** (τίνα CDEHLP *etc.*): *uoluit* quid *Bentl.* (τί ℵAB 61). > cum impleretur cursus iohannes dic. *Auct. de prom. col.* 171. arbitrami S* (+ ni S^1); suspicamini *d e gig. Auct. prom.*; *gr.* ὑπονοεῖτε. > susp. me *d*. **ego**: *om.* F; + christus CDOT *e gig. Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum gr.* E *al. pauc.* set R. ueniet *d* e^2. > post me ecce uen. W. calceamenta *vg.*; calciamentum O *d e* (-tu) *gig.* (*Bentl.*). de pedibus *gig.*; + eius *cor. uat.* > pedum calc. W. *libere Auct. de prom.* de cuius ped. non sum dig. solu. corrigiam calceamentorum eius.

26. fili O. **generis**: + *ras. parua* U. abrahae SU *e*, -he W, -chae D. **et**: + dei SU, + dei et *c w*. **et qui**: quique *gig.* **in uobis**: inter uos *gig.*; in nobis *d cum gr.* AD 61. timet R; timentes *d*, sunt timentes *e*. **deum**: dominum BD *p t*; + etiam *dem.*; + audite *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum* E^{gr}. **uobis** *sec.* = ὑμῖν CEHLP *etc.*: nobis *d et* ἡμῖν ℵABD *min.* *om.* **huius** S *t cum gr.* C *min.* misum O.

27. habitant CDORW *c dem. t*; habitabat *d*; + in *d cum gr. plur.* (*exc.* CE *min.*). iherus. CT *e t*, ierus. *vg.* principibus S*. **eius** (αυτησ D*): eorum (*Bentl.*) *e cum gr. rell.* **hunc** (*om.* S*) **ignorantes** = τοῦτον ἀγνοήσαντες: h. christum ignor. D, h. iesum ignor. *cor. uat.**, *et* > h. ignor. iesum SU *alb.*; non intellegentes *d* (D^{gr} *non liquet*). **et** *sec. om. d et* D^{gr*}. **uoces** (φωνάς): scripturas *d e et* γραφάς D*E. profetarum DOST. que R; qui SU*. **omne** *codd. plur.* (omni S, homne C) *et vg. et dem. gig. p*: omnem AΘK *c d e*; omnes *t*. sabbathum Ϛ𝔐; sabbatos *t*. **iudicantes**: et cum iudicassent *d*. **impleuerunt** (impliu. S*, inpleu. FO, inpleb. T) = ἐπλήρωσαν: reprobauerunt *p*, respuerunt *t*; inpulluerunt D* (*corr. mg.*).

28. **et** + cum *gig.* ullam W. caussam D. inuenissent *gig.*, inuenerunt S; inuenta est *d*. **in eum** *codd. longe plur.*: in eo MR^1U^1W *vg. Tisch. c d gig.*, *et* εν αυτω D; *om. e* (*Bentl.*) *cum graec. rell.* pecierunt W; postulauerunt *gig.* a pylato CO; pilatum *e cum graeco.* *pro* **pet. a pilato** *habet d* iudicantes autem eum tradiderunt pilato *cum* D^{gr*}. **ut interficerent** (-rint S; -ret *dem.*) **eum**: ut interficeretur *d gig.* (*Bentl.*), *et gr.* ἀναιρεθῆναι αὐτόν (*sed* ἵνα εισ αναιρεσιν D*); interficere eum *e*.

29. **cumque** (quumque Θ; cum autem *e*) **consummassent** (n *pr. sup. lin.* O; copsumass. RS): et consummauerunt *d gig.* que O. **eo**: e *ex* t Θ, illo *d gig.*, ipso *c*. **scripta** (-bta FGT) **erant** *codd. et vg.* (> erant scr. + et *gig.*): scripta sunt A^1 *d*; scripta *tantum* A*; + petierunt pilatum hunc crucifigi et inpetrauerunt iterum et *d cum* D^{gr} ητουντο τον πειλατον τουτον μεν σταυρωσαι και επιτυχοντεσ παλιν και *cf. syr. harcl. mg.* postquam crucifixus esset pet. a pil. ut de ligno detraherent eum impetrauerunt et detrahentes eum posuerunt *etc.* **deponentes**: deposuerunt *d*. **eum**: *om. d e gig.* (*Bentl.*) *cum graeco.* **ligno**: cruce *e et* E^{gr} *syr. pesh.*; + et *d et* D^{gr}. **posuerunt** + eum DϚ𝔖ℭ *c non gr. neque cor. uat.** monumentum M.

30. **deus uero** (autem Ϛ *e*) **suscitauit** (suscet. S) **eum** (illum R, *et* > illum susc. *e cum* E^{gr}) **a mortuis**: quem deus (+ uero *d*) suscitauit (excitauit *d*) *d gig. cum* D^{gr}. **tertia** (-cia RVW; *nulli* -tio, *cf. ad* vii. 8) **die** $ABG^cKMORVW$ *vg. c dem.* (> die tert.) *t contra gr.*: *om.* CDFG*ΘSTU *d e gig. p Bentl. et gr.*

Digitized by Google

31 qui uisus est per dies multos
his qui simul ascenderant
cum eo de galilaea in hierusalem
qui usque nunc sunt testes
eius ad plebem
32 et nos uobis adnuntiamus ea quae
ad patres nostros
repromissio facta est
33 quoniam hanc deus adimpleuit
filiis nostris resuscitans iesum
sicut et in psalmo secundo
scriptum est
filius meus es tu ego hodie
genui te
34 quod autem suscitauerit
eum a mortuis
amplius iam non reuersurum
in corruptionem ita dixit
quia dabo uobis sancta dauid
fidelia
35 ideoque et alias dicit
non dabis sanctum tuum uidere
corruptionem
36 dauid enim sua generatione

---

31. *Inc. uers.* **qui uisus** *cum Stephano* 1555, ℌ *Tisch. T. G.* 8, *W. H.*: *inc.* **qui simul** ℭ. **qui** *pr.*: hic qui *d*, hic *e*, *et* ουτοσ D^{gr} *pro* ὅς; + et CT. uissus est D; apparuit *e*. **per dies multos** (-tas D, aliquot *gig.*, plures *e*) = ἐπὶ ἡμέρας πλείους: *om. hic d et* D^{gr} (*sed uide infra*). hiis W; ab his *gig.* *om.* **simul** *e*. hascenderant C; ascenderunt D *d t*; aderant W. **cum eo**: *om. gig.*; + *ras. parua* T. **de**: a O *d e gig.* galilea CDΘMORSUW. > de gal. cum eo M. *om.* **in** *gig.* iherusalem C *t*, ierus. *vg.*; + in diebus plüribus *d cum* D^{gr}. **usque** (husque C) **nunc** = αχρι νυν D: *om.* **usque** *gig. Bentl.** (*sed secundis curis correxit*), *et* νῦν *tantum* ℵAC *min.*; *plane om. e cum gr.* BEHLP *al. plur.* **sunt** *sup. lin.* T. *om.* **eius** S *cum gr.* H. pleuem C; populum *d*.

32. **uobis**: uos *d*. **adnuntiamus** (adnunc. S, annunt. BKVϛℌ, annunc. RW𝔖ℭ): euangelizamus *d Hil.* (*ps.* 2, *col.* 27. 42) *et gr.* εὐαγγελιζόμεθα. **ea** A*BCFΘKORST *t*: eam A^{c}DGMU VW *vg. Bentl. Tisch. c d dem. e p* (eā *sed* ¯ *in ras. scr.*); *om. gig.* (*uide infra*) *Ambr.* (*fid.* 5, *c.* 1). que RT. *om.* **ad** *d*. *om.* *uoluit* **nostros** *Bentl. cum gr.* (*exc.* DE *min.*): **repromissio** (s *pr. sup. lin.* G; re |||| pr. S; repromissionem $DM^{rec}O$ e^{o}, -ne e*) **facta est** = ἐπαγγελίαν γενομένην: > factam pollicitationem *d et* > γεν. επαγγελιαν D^{gr}. > promissum quod ad p. nostr. factum est *gig.*

33. *Inc. uers.* **quoniam** *Stephanus* 1555 ℌℭ: *inc.* **sicut** *Tisch. T. G.* 8, *W. H.* **quoniam**: quia *d*. hunc *t*; hoc *gig.*; *om.* R. > deus hoc *gig.*, > deus hanc *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'). adinpleuit CDF; impleuit T *gig.*; repleuit *e*, expleuit *Hil. bis.* **nostris** *codd. plur.* ℌℭ *c d dem. t Ambr. codd.* (*fid.* 5, *c.* 1) *Hil. codd.*, *Bed.* (*expos.*; *retr. uide infra*) *et gr.* ℵABC*D: uestris (*sine auct. graeca*) CTϛ𝔖 *p* (*partim in ras. scr.*) *Hil. codd.*; eorum nobis *e cum gr.* C^{2}EHLP *min.*; eorum *gig. Ambr. codd.* (illorum), *Bed.* (*retr.* '*in graeco consequentius legitur* quoniam deus hanc adimpleuit filiis eorum: ea quae ad patres nostros repromissio facta est quoniam deus hanc adimpleuit filiis nostris'). resuscetans S; **suscitans** D *gig. Hil.*, suscitauit *d*; + nobis G^{1} (*cf. e supra*). **iesum** (ihesum C, hiesum *e*, ihesus *t*): + christum dominum nostrum SU; dominum iesum christum *d Ambr. cum* D^{gr}; dominum nostrum iesum *Hil.*; eum a mortuis *gig. cum gr.* A. **et**: *om.* GRT *gig. p t w codd. ap Bed.* (*expos.*) *Ambr. Hil.* (*codd.*); enim *d cum* D^{gr}. **psalmo secundo** (·II· D) *codd. vg. uett. plur. cum gr. plur.*: primo psalmo *d gig. Hil.* (*ps.* 2, *diserte; ipse lectionem* secundo *errori scribentium tribuit*) *ps. Hieron.* (vii. *App.* 1–3) *Bed.* (*expos.* '*quidam codices habent* sicut in primo ps. scr. est') *cum gr.* D *et Iust. Orig. Tert. Eus. Apoll.*, *Cypr. Test.* i. 13 *ubi uerba* quare fremuerunt gentes *in codd. bonis* (LV) *psalmo primo tribuuntur*, *cf. Test.* ii. 8. 29, iii. 66, 112; primo *edidit Erasmus sed testatus est codd. quosdam latt. legere* in psalmo *sine numero, ut gr.* 46* *uid.*, *teste Tisch.*, *cf. Luc. Brug.* '*Notat. in S. Biblia*' *p.* 393; *uide Tisch. T. G.* 8, *et W. H. in loc.* scribtum FG. > scr. est in ps. secundo *Ambr.*; *uoluit* > in ps. scr. est secundo *Bentl.*, *cum gr.* ℵABC *min.* hodiae C. **te** + postula a me et dabo tibi gentes hereditatem tuam et possessionem tuam terminos terrae D *d cum gr.* D *et syr. harcl. mg.*

34. **quod** (ὅτι), *cf.* quoniam *e*: cum D *gig. Hil.*, quando *d*, *et* οτε D^{gr}. *om.* **autem** *d Hil.* **suscitauerit** (resuscit. U *t*, resuscet. S) *codd. longe plur.*: suscitauit T (-bit) W *vg.* (*non cod. caraf.*, *neque cor. uat.*) *d gig. Hil.*, resuscitauit *e*; *gr.* ἀνέστησεν. **eum**: *om.* S; + deus *e cum gr.* E 68 *syr. pesh.* **amplius**: *om. d gig.*; + ad eum *t*. **iam**: *om.* W̃ *t Hil.*; + postea eum *e*, *et* + αὐτὸν E *min. pauc.* > non ampl. iam postea eum *e*. regressurum *Hil.*; rediturum *d gig.* coruptionem D, corrupcionem RS; interitum *d gig. Hil.*; *gr.* διαφθοράν. dicit *d*. *om.* **quia** S. **dauid** (-uit O); *om.* S*. > fidelia dauid $DS^{c}U$.

35. **ideoque** *in ras.* G; propter nos *e*. **alias** = ετερωσ D, *cf.* aliis O, alibi W *t cor. uat. mg.*: in alio *e et gr. plur.* ἐν ἑτέρῳ; alius D, alia *d*, alia scriptura Θ *dem.* dixit *c*. coruptionem D, corrupcionem RS.

36. dauit O. **enim** = γάρ D 26: siquidem *gig.*

Digitized by Google

cum administrasset
uoluntati dei
dormiuit et adpositus est
ad patres suos
et uidit corruptionem
37 quem uero deus suscitauit
non uidit corruptionem
38 notum igitur sit uobis
uiri fratres
quia per hunc uobis remissio
peccatorum adnuntiatur
ab omnibus quibus non potuistis in
lege mosi iustificari
39 in hoc omnis qui credit
iustificatur
40 uidete ergo ne superueniat uobis
quod dictum est in prophetis
41 Uidete contemtores et admiramini et
disperdimini
quia opus operor ego
in diebus uestris
opus quod non credetis
si quis enarrauerit uobis.
42 Exeuntibus autem illis
rogabant ut sequenti sabbato
loquerentur sibi uerba haec
43 cumque dimissa esset
synagoga
secuti sunt multi iudaeorum
et colentium aduenarum

---

quidem enim *e, et* μὲν γάρ *gr. plur.*; *om.* U; *deinde* + in CKRVW *vg. c dem.* **sua** (suae D) **generatione** (-ni D, ge^n^e^racione S; progenie *d*) = ἰδίᾳ γενεᾷ: sanguine R* (*corr.* R²). **cum** (qum R, quum Θ) **administrasset** (ὑπηρετήσας) *codd.* (amm. BKSUV, administraset D, amministrent W *ut uidtur*) *et vg.*: cum ministrasset *d e gig.* uolumptati C; uoluntate *d gig. t*, -tem FR. **dei**: domini *p.* > dei uol. *e*, > deo uoluntate *d.* *Disting.* administrasset, uoluntati Dei dormiuit: et *vg.* dormiit B, dormit S*; dormitionem accepit *gig.* appositus BKRSUVW *vg. Tisch.* corrupcionem RS, corupt. DT*; *et* 37.

37. *om. uers.* ΘS*W. **uero**: autem *d e gig.* suscitabit T; > susc. deus D; *deinde* + a mortuis ς𝔖ℭ *cor. uat.* * t, sine auct. gr.* non *in ras.* S^c^.

38. **igitur sit** *codd. plur. et vg., et* ergo sit *d e Aug.* (x. 28): > sit igitur BM, > sit itaque *gig.* *om.* uiri *t.* **quia**: quoniam *Aug.* **hunc**: iesum *gig.*; hunc iesum DΘ; *deinde* + poenitentia D. **uobis** *sec.*: nobis O; > uobis per hunc *Aug.*; + et D. remisio O. **peccatorum**: + et paenitentia *syr. harcl.* (*cum**). annunt. BKVς𝔓, adnunc. S, annunc. RW𝔖ℭ; + et CT𝔖ℭ *e gig., cum gr.* BC³ELP *al. plur.*; + et paenitentia *d et* D^gr^. **ab omnibus**: *om.* S*; + peccatis *cor. uat.* *; + in T. **quibus**: *om.* F*S. moysi BCDΘKMOT UV *vg. Tisch.*, moisi RW, moyse S. iustificare S*.

39. *Disting.* iustificari, in hoc *etc.* ς𝔖ℭ *cod. caraf.* **hoc**: hunc D; isto *d*; + enim *d dem. et* + οὖν D^gr^; + iesum D. omnes S. **qui credit**: credens *Aug.* iustificat^u^r S; iustificabitur *t*; + ad [deum] *d et* + παρα θῶ D^gr^ (137); + in domino *t.*

40. *om. uersum* W. uidite S*. **ergo**: itaque *gig.* superueniet D. **uobis** (ἐφ' ὑμᾶς ACEILP *al. pler.*) *cum* BDFGKRSUV *vg. dem., et* in uos ΘO *c e gig., cf.* > super uos ueniat *p*: *om.* ACMT *Tisch.* *d et gr.* ℵBD *min.* **quod** (+ supra *cor. uat.* *) **dict. est**: quodcumque D. in profetis DGO; per prophetas U, per profetas S^c^, per profetis S*.

41. **uidete**: uidentes W; audite *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum* E^gr^; + ergo T. **contemt.** AFOT: contempt. *codd. rell. et vg. Tisch.* **et admiramini** (amm. BKOVW; miramini D): *om.* S*; *deinde* + respicite *e Bed. cum gr.* E *min., ex Hab.* i. 5 (*LXX.*). **et disperdimini** (-emini DKV) = καὶ ἀφανίσθητε: et dispergimini *c*; et exterminamini *d gig.*; *om. p.* quiad Θ* (d *expunct.*). hop. *semper* C. **operor ego** (*om.* ego S): > ego operor *dem. e gig. cum gr.* CEILP *etc.* *om.* **opus** *sec. d e gig. p cum gr.* DELP *al.* **quod** *bis scr.* S*. **non credetis** (οὐ μὴ πιστεύσητε) *cum* AG^c^KRTVW𝔓𝔖ℭ *c dem. gig.*: non creditis BCD (-idis) FG*ΘMSUς *d e p*, non credidistis O. **enarrauerit** (enarrab. T, ennarrau. R, henarrau. C): narrauerit S *gig.*; exposuerit *d.* **uobis**: + et tacuerunt *d cum* D^gr^ *et syr. harcl.* (*cum**).

42. **exeuntibus** (progregientibus *d*) **autem** (uero *d*) **illis** (eis *d e gig.*) = ἐξιόντων δὲ αὐτῶν: et quidam exeuntibus S*; et quidam ex illis S². **rogabant** *om. e et* E^gr^. **ut**: *om. d e*; + alio *cor. uat.* * in sequenti *d e, gr. enim* εἰς τὸ μεταξὺ σαββ. (εξησ σαββ. D); *sequitur ras.* 7 *litt.* G. sabbatho ς𝔓. loqueretur F; loqui *e*, narrari *d.* **sibi**: *om.* O; eis *gig.* hec W; ista *e.* > haec uerba *d.*

43. **cumque** (cum W, quumque Θ) **dimissa** (dem. S*) **esset** (est O): dimissa autem *e gig.*, et dismissa *d.* sinagoga DRSTU*W. sequti T, sequuti Θ. iudeorum DMORW. **colentium** (*om.* um S*; colencium R*, colosencium R²) = τῶν σεβομένων: + deum DUς𝔖 *dem. e cor. uat.* * *Bed.* (*expos.* '*in graeco*'), *cum* E^gr^ *syr. pesh. et harcl.*; *deinde* + et D. **aduenarum** (*partim in ras.* T; aduenarunt D) = προσηλύτων, *cf. ad* vi. 5: proselytorum *d.* barnabban DR, barnabam *vg.*

Digitized by Google

paulum et barnaban
qui loquentes suadebant eis
ut permanerent
in gratia dei.
44 Sequenti uero sabbato
paene uniuersa ciuitas
conuenit audire
uerbum domini
45 uidentes autem turbas
iudaei repleti sunt zelo
et contradicebant his
quae a paulo dicebantur
blasphemantes
46 tunc constanter
paulus et barnabas
dixerunt
uobis oportebat primum
loqui uerbum dei
sed quoniam repellitis illud
et indignos uos iudicastis
aeternae uitae
ecce conuertimur
ad gentes
47 sic enim praecepit

(-bā ϛ) *d e.* **loquentes** (adloq. *e*): + ad eos R *c Bentl.*, + cum illis *d gig.*, *et* + *αὐτοῖς* ℵABCDI *min.* **suadebant**: persuadentes *d.* eos *e*; *om. gig.* **ut permanerent** (-ent *in ras.* U): permanere *d.* in gracia S; gratiam *e.* **dei**: domini *gig.*; + factum est autem per uniuersam ciuitatem diffamari uerbum Θ *Par. lat.* 202. 341^{2}. 342. 343. 11932. 16262 *e w tepl. Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum* E^{gr} *εγενετο δε κατα πασαν πολιν φημισθηναι τον λογον*; *et* + factum est aut. per omnem ciu. transire uerbum domini *d cum* D^{gr} *εγεν. δε καθ ολησ τησ πολ. διελθειν τον λ. του θεου et syr. harcl. mg.* (*om. τ. θεου*).

44. *om. uers.* S*. **uero**: autem *d gig.* **sabbatho** ϛ𝔓. **paene** CFΘ*KU, *et* pene *codd. rell. et vg.*: fere *e gig.* **uniuersa** (hun. C) = *πᾶσα*, *cf.* omnis *gig.*: tota *d et ολη* D^{gr}. **conuenit**: collecta est *d.* **uerbum domini** *codd. longe plur. Bentl.* = *gr.* ℵAB^{3} *min.*: uerbum dei W *vg. cor. uat. dem. e et gr.* B*CELP *etc.*; paulum | multum uerbum faciens de domino *d cum* D^{gr} *παυλου | πολυν τε λογον ποιησαμενου περι του κυ̅.*

45. **uidentes autem** (*ἰδόντες δέ*): et cum uidissent *d*, *και ιδοντεσ* D. **turbas** (*τοὺς ὄχλους*): turbam *d et το πληθοσ* D. iudei DORW. > iudaei tur. *d e gig.* (*Bentl.*) *cum ord. graeco.* **zelo**: aemulatione *d e.* contradiceuant R*. **his** (hiis OW) = *τοῖς*: uerbis *gig.*, uerbis his *e*, sermonibus *d*, *et* + *λόγοις τοῖς* D(*om. τοῖς**)E 14* *syr. pesh.* que MS. *om.* **a** *e**; *om.* **a paulo** *p.* **dicebantur**: + contradicentes et (hac *p**) *d p**, + resistentes et (ac *e*) *e gig.*; + *ἀντιλέγοντες καί* DIP *min. syr. harcl.*, + *ἐναντιούμενοι καί* E 14*. blasfem. DT, plasphem. M.

46. **tunc constanter**: adhibita uero fiducia *d*; *gr. παρρησιασάμενοί* (-*νός* D 105) *τε* ℵABCD *min.*, *παρρ. δέ* EILP *al. pler.* di^{x}erunt T; + ad eos *d et* D^{gr}. **uobis** + quidem *Hieron.* (iv. 363. 683, v. 29). oportebrt O*, hoportebat C; oportuit *Tert.* (*de fug.* 6) *Aug.* (iii. 2. 923) *Auct. de prom.* (*col.* 149), oportuerat *Cypr.* (*Test.* i. 21) *Hieron.* (v. 29); erat necessarium *e.* primis *gig.*, inprimis *Tert.*, primo *Auct. de prom.*; > primum oport. R* *Cypr. Aug.* (iii. 2. 923) *Auct. de prom.* (primo oport.), *cf. πρωτον ην* (*sine ἀναγκ.*) D^{gr}. *om.* **primum** *Hieron.* (iv. 683, v. 29) *cum gr.* 100 *Orig.* (*ter*) *Bas. Cyr.* > oport. quidem uobis primum *Hieron.* (i. 200). **loqui** *codd. vg. uett. et* annunciare *Hieron.* (i. 200): indicari *Cypr.*, adnuntiari *Auct. de prom.*, praedicari *Hieron.* (iv. 499. 683, v. 29) *Aug.* (iii. 2. 923) *et gr. λαληθῆναι*; *deinde* + in iudea *p**. **uerbum**: sermonem *Tert. Hieron.* (iv. 499). **dei**: domini *d Cypr.*; *om. Hieron.* (iv. 499) *Aug.* (iii. 2. 923). > uerbum dei loqui T, > sermonem dei tradi *Tert.* **sed** (set R) **quoniam** (quia *d gig. Cypr. Hieron.* iv. 683, v. 29): > quoniam autem *Hieron.* (i. 200, iv. 499). **repellitis** (*ἀπωθεῖσθε*) *cum* CFGΘKS (-etis) TUVW *vg. cor. uat. c dem. e*: repellistis BDR*, replestis O; repulistis (repp. AM^{c} *gig. Bentl.*) AMR^{1} *d gig. p w Bentl. et Tert. Hieron.* (*quater*) *Aug.* (ix. 358), expulistis *Cypr. Auct. de prom.* illut GS, illum *e*; illos D. *om.* **rep. illud et** *Hieron.* (iv. 683) *Aug.* (iii. 2. 923). **indignos**: + *ras. unius lit.* T; non dignos *d*; *patres uide infra.* uos ipsos *e* (*cum* E^{gr}); eos *d.* **iudicastis** (*κρειναтε* D*) BCDFGΘ^{1}MORUϛ *d gig. p Cypr. Hieron.* (*quinquies*) *Aug.* (*bis*) *Auct. de prom.*, deiudicastis A: iudicatis (*κρίνετε plur.*) Θ*KSTVW𝔓𝔖ℭ *cor. uat. c dem. e.* > iud. eos *d cum ord. gr.* (*exc.* E). **aeternae** (-ne OR) **uitae** (-te MR): > uitae aeternae *c Cypr. Auct. de prom.*; aeterna uita T *Tert.*, > uita aeterna *Aug.* (ix. 358); in aeternam uitam *d*; salute *Hieron.* (iv. 683); *om.* W *Aug.* (iii. 2. 923). > nec uos dign. uitae aet. indic. *Cypr. Auct. de prom.*, > nec dign. uos aeterna uita existimastis *Tert.*; *item pro* **repellitis . . . uitae** *libere habent* noluistis suscipere sermonem *Hieron.* (v. 29), auertitis nos *Hieron.* (iv. 499), noluistis *tantum Hieron.* (i. 200). **ecce**: *om. Hieron.* (iv. 499); *inc. rursum cod.* I. conuertamur A* (*corr.* A^{1}); conuertemur D; conuertimur nos *e et στρεφομεθα ημεισ* E^{gr}; conuertimus nos *Tert. Cypr. Aug.* (iii. 2. 923) *Auct. de prom.*; imus *Hieron.* (iv. 499), transimus *Hieron.* (i. 200). **gentes**: nationes *Tert.*

47. **sic** (ita *d*) **enim**: sicut *Hieron.* (iv. 163).

Digitized by Google

nobis dominus
posui te in lumen gentibus
ut sis in salutem usque ad
extremum terrae
48 audientes autem gentes
gauisae sunt et glorificabant uerbum
domini
et crediderunt quotquot
erant praeordinati
ad uitam aeternam
49 disseminabatur autem uerbum domini
per uniuersam
regionem
50 iudaei autem concitauerunt
religiosas mulieres et honestas
et primos ciuitatis
et excitauerunt persecutionem
in paulum et barnaban
et eiecerunt eos de finibus suis
51 at illi excusso puluere
pedum in eos
uenerunt iconium
52 discipuli quoque replebantur gaudio
et spiritu sancto.
XIV. 1 Factum est autem in iconio
ut simul introirent synagogam
iudaeorum
et loquerentur

precepit BKMRSW, praecipit O, precipit D; mandauit *gig. Gaudent.* (*p.* 958), mandatum dedit *d*; *libere* dixit per scripturam (*om.* **nobis**) *Cypr.* > nobis mand. *gig. cum gr. min. pler.* > dominus nobis Θ; *deinde* + ecce *d e Cypr. cum gr.* DE 23. **in** *pr.* (εἰς): *om.* DΘ *d gig. Cypr. Aug.* (ix. 358) *cum gr.* D. **lumen**: lumine BFIST; lucem CW *vg. dem. Cypr. Hieron.* (iv. 97) *Gaud.* > lumen (lucem *Cypr.*) posui te *d Cypr. cum* D^{gr}. **gentibus** = *τοισ εθνεσιν* D^{gr}, in gentibus DΘ, super gentibus *d*, nter gentes *Cypr.*: gentium CW *vg. Tisch. et ἐθνῶν gr. plur.*; *deinde* + ita *Cypr.* **sis**: sint *d*; + illis D. salute IS; saluationem *Cypr.* husque C. **ad**: in *e Aug.* **extremum** (ἐσχάτου): ultimum *d gig.*; fines *Cypr.* terre MW.

48. **audientes autem** (*om.* I* *p*) = *ἀκούοντα δέ*: et cum audirent *d gig., et και ακουοντα* D *syr. pesh.* **gentes** *om.* I*. gauise R; gauisi SU*Wϛ *p**, gauissi D. > gau. sunt gentes W. **glorificabant** (-bunt O, -uerunt IM) = *ἐδόξαζον*: receperunt *gig.*, exceperunt *d Aug.* (x. 755), perceperunt *Aug.* (ix. 358), *et εδεξαντο* D^{gr}. **uerbum domini**: dominum D. **crediderunt** + uerbum domini C *cum gr.* 137 (*syr. harcl.*). quodquod F*IT; *om.* C; omnes qui *gig.* **erant** *om.* C. preordinati BDKMRSW; ordinati *Aug.* (x. 755. 818); destinati *gig. Aug.* (ix. 358); *om. d* (*non* D^{gr}). > pr. erant DIM; > dest. erant *gig.* **ad**: in *d e gig. Aug.* (*ter*). eternam SW.

49. **disseminabatur** (dissaem. C, desem. DS; disseminabantur I) **autem** = *διεφέρετο δέ*, *cf.* diuulgabatur autem *e*: *om.* **autem** *p**; et dissem. *p*^{2}, et prouulgabatur *d*, *et και διεφερετο* D^{gr}. **per**: in AS. huniuersam C; omnem *d*. **regionem** *in ras. scr.* S.

50. iudei DORW. **concitauerunt** (-berunt T) = *παρώτρυναν*: instigauerunt *d*. **religiosas** (releg. S, relegiossas D) = *σεβομένας*, *cf.* x. 2: caelicolas *d* (*cf. cod. Theod.* xvi. 5, 43; 8, 19); aliquas de colentibus deum *gig.*; colentes *e*. > mul. religiosas *vg.* **et** *pr. om. d gig.* (*Bentl.*) *cum gr.* ℵ^{c}ABCD *min.* **primos** (-mus Θ*): principes D^{mg} *d gig.* **et** *tert. om.* S. **excitauerunt** (exitau. F, excitab. T) = *ἐπήγειραν*: suscitauerunt *d e gig.*; + tribulationem et *e cum* E^{gr}, + tribulationem magnam et *d cum* D^{gr}. **persecutionem** (persecuc. RS, persequt. T, persequut. Θ) = *διωγμόν*: seditionem A. **in**: super *d*. **et** *quart.* + in W. barnabban DR, barnabam *vg. e.* eie^{ce}runt G, egec. C, eicier. IM, iecier. D. *om.* **eos** B* (+ B^2). **de**: a O *gig.* **suis**: eorum S *d*.

51. a^t C, ad IS. pulbere C. **pedum** (peduum O) = *τῶν ποδῶν*: de (a *gig.*) pedibus *d e gig. et ἀπὸ τῶν π.* E *al.* 15; *item* + suis *d e gig. cum gr.* DELP *al. pler.* **in**: super *d gig.* **eos** + qui S*. uenierunt D; + in *d e cum gr.* εἰς. **iconium** *codd. plur. et vg.*, yconium CITU *c gig.*, ychonium R: iconiam S, iaconiam D; hiconio *d*.

52. **discipuli** (i *sec. in ras.* Θ) **quoque** = *οἵ τε μαθηταί* AB *min.*, *cf.* et discipuli *p*^{2}: discipuli uero D *d gig.*, disc. autem *e Bed.* (*expos.* '*in graeco*'), *et οἱ δὲ μαθ.* ℵCDELP *min.* inplebantur *d e.* spiritus I.

XIV. 1. **factum . . . iconio** *in ras. scr.* U. **factum est**: contigit *d gig.* **in iconio** (ioconio D) *cum* ADG^{c}ΘKO (iconia) Vϛ *dem. e p et gr. ἐν Ἰκονίῳ*: iconio (*om.* **in**) MT, yconio IU *c gig.*, hyconio C, ichonio *d*; iconii BFG*SW (iiconii*) 𝔓𝔖𝔆 *Bentl.*; *plane om.* R. *om.* **ut** *pr. e.* > ut ycon. *c d* (ichon.) *gig.* **simul** (*κατὰ τὸ αὐτό*): similiter *d gig.* introhirent C; introire eos *d e*; *item sine addit. cum* BCDFGKORSTUVWϛ𝔓 *c*: + in AΘIM𝔖𝔆 *Tisch. d dem. e gig. p et gr.* εἰς. sinag. RSU (*partim in ras.*) W; synagoga I *d*. iudeorum *pr.* DORW. *om.* **et loquerentur . . . iudaeorum** M* (+ M^1) W. **loquerentur**: loqui *d e*; + uerbum dei Θ^{mg}; + ita ut crederet iudaeorum et loquerentur F*; *item* + ad eos *e cum* E^{gr}, *et* > sic ad eos *d cum* D^{gr}. crederent A*IS^{c}T *c** (*ut uditur*) *d p*; miraretur *e et θαυμασαι* (*pro πισ-*

Digitized by Google

ita ut crederet iudaeorum
et graecorum copiosa
multitudo
2 qui uero increduli fuerunt
iudaei suscitauerunt
et ad iracundiam concitauerunt
animas gentium
aduersus fratres
3 multo igitur tempore
demorati sunt fiducialiter agentes
in domino
testimonium perhibente
uerbo gratiae suae
dante signa et prodigia fieri
per manus eorum
4 diuisa est autem multitudo ciuitatis
et quidam quidem erant
cum iudaeis
quidam uero cum apostolis
5 cum autem factus esset
impetus gentilium
et iudaeorum cum principibus suis
ut contumeliis adficerent
et lapidarent eos
6 intellegentes confugerunt
ad ciuitates lycaoniae

τεῦσαι) E. iudeorum *sec.* DO (o *sup. lin.*) R. **graecorum** BCFΘK *vg.*: grec. ADGIMORSTU VW. copiossa D. **multitudo** + et crederet *e et* E^{gr}.

2. **qui uero** (uere *p* ut udtur*; autem *e*) **increduli** (incredibiles A, *cf. ad Lc.* i. 17, ix. 41) **fuerunt** (fuerant AS^{2}TU*, erant *e*) **iudaei** (iudei DORW) = *οἱ δὲ ἀπειθήσαντες* (*ἀπειθοῦντες* ELP *etc.*) Ἰουδαῖοι: > iudei autem qui non credebant *gig.*; archisynagogae iudaeorum et principes synagogae *d cum* D^{gr} *et syr. harcl. mg.* **suscitauerunt** (-berunt T) = *ἐπήγειραν plur.*: concitauerunt *gig.*, incitauerunt *d et* *επηγαγον* D; *deinde* + persecutionem (persequt. D) DR^{2} *e gig. w cum* E^{gr} *syr. harcl. txt.*; + persecutionem aduersus iustos *d syr. harcl. mg.*, *et* + *αυτοισ διωγμον κατα των δικαιων* D^{gr}; *sequitur ras. circa* 25 *litt.* M. *om.* et T *p**. **ad iracundiam** (-condiam D, -cundias I) **concitauerunt** = *ἐκάκωσαν*, *monet enim Blass κακοῦν* = exacerbare *Ps.* cv (cvi). 33: concitauerunt (*sine* **ad irac.**) *c gig.*; maletractauerunt *d*; *cf. ad* vii. 6. animos *c.* gencium RS; gentilium F; *gr. ἐθνῶν.* **fratres**: *sequitur ras. fere* 15 *litt.* M; + dominus autem dedit cito (ded. comfestim *d*; > cito ded. *gig. p*) pacem Θ *Par. lat.* 4^{2}. 7. 93. 202. 341. 342. 343. 11932. 16262. *Uindob.* 1190 *dem. gig. p w tepl.* = *ο δε* $\overline{κσ}$ *εδωκεν ταχυ ειρηνην* D^{gr} *syr. harcl. mg.*; + sed dn̄s continuo pacem fecit inter illos D; + deus autem pacem fecit *e cum* E^{gr}, *cf. Bed.* (*expos.*) '*quod in graeco sequitur* deus autem pacem fecit *quidam codd. Latini minus habent*,' *et Luc. Brug.* '*non subiicias* deus autem pacem fecit'; *cf. et capitula Donatistica codd.* M *Bamb. Met. p.* 19, *no.* xxxiiii.

3. **multo** (plurimo *d*) **igitur** (ygitur C; ergo *d*) **tempore demorati** (commorati *d*) **sunt** = *ἱκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν*: et cum multo tem. ibi demorati fuissent *gig. fere cum* D^{gr} *.ικανον μεν ουν χρ. διατρειψαντεσ*; + ibi *e cum* E^{gr} *syr. pesh. et harcl.* (*cum**), *cf. et gig.* **fiduc. agentes** (*παρρησιαζόμενοι*): habita fiducia *d* (*παρρησιασαμενοι* D^{gr}); et confidenter egissent *gig.* *om.* in *p* (*et distinguit* agentes domino testimonium perhibente *etc.*). **domino** + misericordiam D* (*sed expunct.*). **demorati . . . domino** *om.* S* (+ S^{2}). **testimonium** (-io GS) **perhibente** (peribente CT; perhibenti *e*; reddente *gig.*), *cf.* qui testimonium perhibuit *d*: testimonium perhibentes I, test. perhibent D. graciae S, gratie W. sue SW; ipsius *d*; + et T *c cum gr.* CL *al. plur.* **dante** (dente S*): dans *d*, dando O *gig.*; dantes DT; + deo C. progia *lapsu* U; portenta *d.* manos S; + *ras. parua* Θ. **eorum**: sanctorum Θ^{mg}.

4. diuissa D; diffusa W. **est**: *om.* W; erat *d.* *om.* **autem** A* (+ A^{1}) *gig. w.* > autem erat *d.* **multitudo**: + illius G^{c}; + tota *gig.* **quidam**: alii *bis d.* **quidem**: e *in ras.* A; *partim in ras. p* (*forsan* quoque *p**); *om. e* (*sed* quidam *in* quidem *mutauit* e^{c}). erat I. iudeis DORW. **apostolis** + adherentes propter uerbum dei *d cum* D^{gr} *syr. harcl. mg.*

5. qum R, quum Θ; ut *d.* *om.* **autem** M*. **factus**: s *in ras.* Θ; facta D, factum MO *d.* essaet R; est *d.* inpetus CFO; inpletus U*. gentium D *e*; *graeci ἐθνῶν ut u.* 2 *ubi paene omnes habent* gentium; + autem *e*; + *τε gr. plur.* (*non* D). iudeorum DORW. > iud. et gent. Θ *fere cum syr. harcl. mg.* **cum . . . iudaeorum**: cumque impetum fecissent gentiles et iudei *gig.* **principibus suis** (*τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν*): magistribus ipsorum *d.* **ut**: et S* *d e.* **contumeliis** (contumiliis D, tumiliis S*) **adficerent** (aff. BCG^{c} KMRSTUV *vg. Tisch.*; adfligerent AI, affligerent W, *cf. ad Matt.* xxii. 6 *et Lc.* xx. 11) = *ὑβρίσαι*: iniuriam illis facerent *gig.*; iniuriauerunt *d*, contumeliis adficerunt *e*; *deinde* + eos O *e* (*sed om. e post* **lapid.**) *et* E^{gr}, *cf. gig. supra.* **lapidarent** *expunct.* F^{c}; lapidauerunt *d* (*non e*) *h*?; *om.* **et lapid.** G.

6. **intellegentes** (intellig. BΘKW *vg.*): + que p^{2}; intellexerunt et *d gig.*; *et* + *και* D. confugierunt ΘM; fugerunt D *d gig.* **ad**: in *d e gig. h.* ciuitatis O, -tem I. **lycaoniae** (*Λυκαονίας*) *cum* AFΘ*KUVς𝕳ℭ *d e*: licaoniae G𝕾, lichaoniae

Digitized by Google

lystram et derben
et uniuersam in circuitu
regionem
et ibi euangelizantes erant.
7 & 8 Et quidam uir in lystris
infirmus pedibus sedebat
claudus ex utero matris
suae
qui numquam ambulauerat
9 (8) hic audiuit paulum
loquentem
qui intuitus eum et uidens
quia haberet fidem
ut saluus fieret
10 (9) dixit magna uoce
surge super pedes tuos
rectus
et exiliuit et ambulabat.
11 (10) Turbae autem cum uidissent
quod fecerat paulus
leuauerunt uocem suam
lycaonice dicentes

R, licahoniae C, lychaoniae Θ^1, licaonie MW; lyconiae BI, liconiae DOST *c*, lychonie *p*, yconiae *gig.*; *deinde* + et B; + in *d cum gr.* C*D*. > lycaon. ciuit. *h.* listram ORTUW *c p*, litam D; lystran *e*; lystra V^c *d h.* **uniuersam** (huniu. C) **in circuitu** (-tum I) **regionem** = τὴν περίχωρον ὅλην DE, *cf.* circum totam regionem *d*, circatoria tota *e*, omn*em circuitum h*: confines regionis *gig. et* τὴν περίχωρον *gr. plur.* **et ibi** (ubi B, illic *d*): ibique *gig.* **euangelizantes** (euuang. I, heuang. C, aeuuang. R, aeuanguelitz. D) **erant** = εὐαγγ. ἦσαν ℵABD *min.*: euangelizauerunt F; *bene nun*tiabant *h*, predicabant euangelium *gig.*; > erant euangelizantes *d*, erant adnuntiantes *e et* >ἦσαν εὐαγγ. CEHLP *al. pler.*; + uerbum dei *e cum* E^{gr}; *deinde* + et commota est omnis (uniuersa Θ) multitudo in (*om.* Θ) doctrina (-nae Θ, -nis *d*) eorum (*om.* Θ *d*) paulus autem et barnabas morabantur (commor. Θ, moras faciebant *d*; + in *d e Bed.*) lystris Θ𝔖𝔖 *edd. antt. plur.* (*non autem Iunta* 1534) *d e w tepl. Bed.* (*expos.* '*in graeco*'); + et motum est omne genus *in doctrina eorum* paulus autem et barnabas commo*rabantur in lystris h*; *gr.* και εκεινηθη ολον το πληθοσ επι τη διδαχη ο δε παυ. και βαρν. διετριβον εν λυστροισ D, και εξεπλησσετο πασα η πολυπληθια επι τη διδαχη αυτων ο δε παυ. και βαρν. διετρ. εν λυστροισ E. *Inc. u.* 7 **et ibi euang.** *Tisch. W. H.*

7. *Numerat hunc uersum* 7 & 8 *Stephanus* 1555; *Stephani numerationem secuti sumus, numeris editionis Clementinae inter lunulas subiunctis.* **uir** + erat S. **in lystris** (listris DMORST) *cum* BCDFGΘIMORSTU *cor. uat.* dem. p Bentl.* = *gr.* ἐν Λύστροις: lystris (*sine* in) AKVW (listr.) *vg. cor. uat. mg. c gig.*; *om. d e h* (*libere h* illic fuit quidam infirmus sedens in*ualidus pedibus* qui a uente matris numquam ambulauer*at habens tim*ore*m dei*) *cum gr.* DE. **infirmus** (-mis B^cS *c p**, *cf. ad* vii. 51) **pedibus sedebat** (saed. C; sederat O) = ἀδύνατος τοῖς ποσὶν ἐκάθητο: >sed. inf. ped. suis *gig.*, sed. adynatus a pedibus *d*, *cum gr.* D 137. *om.* **claudus** *d gig. cum* D^{gr}. **ex**: ab *d.* hutero C. sue OW. nunquam 𝔖𝔓. **ambulauerat** (hambul. C, ambulauerit G*) = πεπατήκει DEHLP *etc.*: ambulauit *gig. et* περιεπάτησεν ℵABC.

9. + et *ad init. e cum gr.* E 40. 68. **hic** + libenter *h.* cum audisset *gig.* **loquentem**: *incipientem* loqui *h*; + possidens in timore *d cum* D^{gr}; + credidit *gig.* **qui intuitus** (+ in B*; + est D) **eum** = ὃς ἀτενίσας αὐτῷ *plur.*: ad quem intuitus paulus *e*, quem cum intendisset paulus *gig.* = προσ ον ατενισασ ο παυλοσ E; intuitus autem eum paulum *d*, *cf.* >intuitus est eum et cognouit *paulus h*, *cum gr.* D ατενισασ δε αυτω ο π. **uidens**: uidisset *gig.* > et uidens eum O. **quia**: quoniam *e*(*h*?). **haberet** (a *sup. lin.* T; habet *d gig.*) **fidem** (*om.* W) = ἔχει πίστιν ℵABCD *min.*: >fidem haberet *vg.*, fi. habet *e cum gr.* EHLP *etc.* **saluus** (salbus C, saluos I) **fieret** (f *ex* c A; fiat *d*): sal*uaret eum h* (*ita conicit Berger*); *gr.* τοῦ σωθῆναι.

10. **dixit** (*in ras. longa scr. p*): ait *e.* > uoce magna W *d.* > uoce magna dixit *gig.*; *deinde* + in nomine iesu christi T; + tibi dico in nomine (+ domini *d Bed.*, + domini nostri *e et* E^{gr}) iesu (ihesu *e*) christi (+ domini nostri *h*?) C *d e h Bed.* (*expos.* '*in graeco*') *cum gr.* CDE *al. fere* 25 *syr. pesh. et harcl. mg.*, *cf. et Iren.* (*Mass. p.* 197) '*cum esset paulus cum barnaba et a natiuitate claudum* in nomine domini nostri iesu christi *ambulare fecisset.*' exurge *p**. **super** (sper *lapsu* D) = ἐπί: supra *d gig.*; in *h* (?). rexctus D, erectus T•; rectos BG*; *om.* S*; *deinde* + statim CT; + et ambula *d h cum* D^{gr} *syr. harcl. mg.* **et** *pr.*: *om.* T; + protinus *e*, + confestim *h*, *et* + παραχρημα E; + statim subito *d et* + ευθεωσ παραχρημα D *syr. harcl. mg.* exsiliuit V, exilibit ST; exsurgens M. **et exiliuit** *in ras.* U. hambulabat C, ambulauit T; + conlaudans deum M* *dem.*

11. turbe RW; turba *d gig.* **cum** (quum Θ) **uidissent** (uidisset *gig.*; audissent V); uidentes *e* (*h*); uidens *d.* fecerant I; fecit *d e gig.* (*h*), *et gr.* ἐποίησεν. **paulus** + signum SU. lebaberunt T; eleuauerunt *e gig.*; adleuauerunt *h.* *om.* **suam** MO *gig.* (*h*) *et gr.* ℵ*. **lycaonice** $AF^c\Theta^cKMU^cV$ 𝔖𝔓ℭ, -cae Θ**h*, licaonice GT𝔖, lichaonice W, diaconicae *gig.*: lyconice U*, lyconicae I, liconice

Digitized by Google

dii similes facti hominibus
descenderunt ad nos
12 (11) et uocabant barnaban iouem
paulum uero mercurium
quoniam ipse erat dux
uerbi
13 (12) sacerdos quoque iouis qui
erat ante ciuitatem
tauros et coronas ante ianuas
adferens cum populis
uolebat sacrificare
14 (13) quod ubi audierunt apostoli
barnabas et paulus
conscissis tunicis suis
exilierunt in turbas
clamantes 15 (14) et dicentes
uiri quid haec facitis?
et nos mortales sumus
similes uobis homines
adnuntiantes uobis ab his
uanis conuerti ad deum uiuum
qui fecit caelum et terram
et mare et omnia quae in eis
sunt
16 (15) qui in praeteritis generationibus
dimisit omnes

---

c; lyconiae BF*, liconiae DOS, lichonie *p*, lichaonie R, lycahoniae C, lycaoni *d*. di Θ^{c}. **similes** (-lis S*) **facti** = *ὁμοιωθέντες*: *om.* facti D; adsimulati *d*; + sunt W, *et* adsimilauerunt se *h*. **hominibus** (hominis S*) *cf. u.* 15: hominum BFKV; + et *h*. discenderunt DOS.

12. **et uocabant** (uocau*erunt h*) = *ἐκάλουν τε*: uoc. autem *e gig. et ἐκάλουν δέ* D *min.*; uocabant (*sine* autem) *d*. barnabban D, barnabam *vg.*; + quidem *e*(*h*) *et gr.* C^{3}EHLP *al pler.* iuuem O*. palum O; populum *h*. **uero**: autem *e h*. mercorium DOS*. **quoniam**: quia O *e*. ibse T. **erat dux uerbi** (+ b R*) = *ἦν ὁ* (*om.* C*D 45 *al.*) *ἡγούμενος τοῦ λόγου*: er. princeps sermonum *d*; preibat sermone *gig.*; *superscr.* orator D^{c}. (*om.* quoniam ... uerbi *h*)

13. **sacerdotes** U (-dotes *in ras.*) *d gig. cum gr.* D 96. **quoque**: autem D *d e gig.* (*h*) *et gr.* DEHLP *etc.* **erat**: t *in ras.* Θ; erant SU, *et* > qui erant iouis *d gig. et τοῦ ὄντος Διός* D 137. **ante**: in D; ante in M^{mg}O. ciuitate DMO *d*; + illorum *e cum gr.* C^{3}EHLP *etc.*; + ad portam *gig.*, > *qui* in *porticu ciuitatis* erat *h*, *et προ των πυλων της πολ.* 61. taurus G; + eis *d et* D^{gr}. choronas C; diademata *h*; + eis *e et* E^{gr} 137 c^{scr}. **ante** (hante C; ad *dem. e p*) **ianuas adferens** (aff. MW *vg. Tisch.*, off. I*) *codd. plur. vg. c dem. e p* = *ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας*: ante ian. anteferens O; > anteferens ad ian. BFKV '*antiqui*' *ap. cor. uat.*, afferens ad ian. R '*moderni*' *ap. cor. uat. et mg.*; anteferentes ad ian. S, *et* > ad ian. adferentes *d cum* D^{gr} *επι τ. π. ενεγκαντεσ*; afferentes illis *gig*; ad ianuas (iun.*) *tantum* U; add*uxit h* (*reliqua perierunt*). **cum**: eum W. **populis** (turbis *gig.*): turba *d*, plebe *h*. uolebant STU *gig. et ἤθελον* DH *al.*; bolentes *d*; uolens *h*; + eis T. **sacrificare** (+ eis S *w*) = *θύειν*: immolare *d h et επιθυειν* D^{gr}.

14. **quod** (q *in ras.* AΘ) **ubi** (hubi C) **audierunt** (audier *in ras.* U; audierant O), *cf.* quo audito *gig.*: audientes uero *e*, et cum *audissent h*, *et gr. ἀκούσαντες δέ*; cum audisset autem *d et ακουσασ δε* D. apostholi C, apostolis I; *om. d gig. h cum* D^{gr} *syr. pesh.* barnabbas D (b *sec. expunct.*). **paulus** + et B. > *paulus et bar*nabas + ista *h*. **conscissis** (concissis S, conscisis O) **tunicis** (ton. DS) **suis** (*om. p**) = *διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν*: conscidentes uestimenta sua *e*, consciderunt uest. sua et *d gig. syr. pesh.* exsilierunt KSV, exiluerunt D; exierunt I* (*corr.* I^{1}) M. **in**: ad G^{c} *d dem. gig. h.* **turbas**: turbam *e*, plebem *h*; *et gr. τὸν ὄχλον*.

15. **et dicentes** (*καὶ λέγοντες*): et uociferantes *d*, *και φωνουντεσ* D*; *om. gig. cum gr. min.* 18. 100. **quid**: qui D. hec W; *om.* S* (+ S^{2}). > fac. haec D. *om.* et *sec. d gig. h cum* D^{gr}. **nos mortales** (> mort. nos M) **sumus** (*om.* W) **similes** (-lis S; > similes sumus *e et ita uoluit Bentl.*) **uobis homines** (*om.* S*, + S^{2}) *codd. vg. e*: nos similiter passibiles ut uos (> ut uos pass. *m*) sumus homines *gig. m, quod graeco ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμὲν ὑμῖν* (> *ὑμῖν ἐσμέν* C *min.*) *ἄνθρωποι propius accedit*; nos patientes sumus uobis hominibus *d*, nos similes uobis sumus homines *Iren.* (*Mass. p.* 197), nos ho*mines su*mus uestr*i similes h*. annunt. BF^{1}KV𝔊ℌ, annunc. W𝔖ℭ, adnunc. RS; euangelizantes *m Iren.*, euangelizamus *d*; *gr. εὐαγγελιζόμενοι*. **uobis** *sec.*: + deum *d m Iren. et gr.* D, + d *h* (*reliqua perierunt*); *deinde* + ut *d e gig. m Uigil.* (*Uarim. p.* 732) *et gr.* DE. hiis O, eis *Iren.*; + idolis T *c*, + simulacris *Iren.* conuertamini *d gig. h m Iren. Uigil.*, -tiz *e* (z *erasa*). **deum**: dominum D; eum *h*. **uiuum**: *om.* DS* *h*; + et uerum *w*. celum SW. **terram et** BCDFIKSUV *vg. cor. uat.* d dem. e gig. p* et gr. τὴν γῆν καί*: *om.* et AGΘMORTW *cor. uat. mg. c* (*h*) *m* p^{2} *Iren. Uigil.* que I. **eis**: illis *gig.*

16. **in**: inter B; *om. h.* preteritis BDKMORSW. generacionibus RS; temporibus *gig. h Iren.*; saeculis *d*; *gr. γενεαῖς*; + *rasura unius lit.* A. dimissit D; permisit *Iren.*, reliquit *gig. m*, *siuit h*, sanauit *d*. **gentes** + hominum *h*. **ingredi**:

gentes ingredi uias suas
17 (16) et quidem non sine testimonio
semet ipsum reliquit
bene faciens de caelo
dans pluuias et tempora
fructifera
implens cibo et laetitia
corda uestra
18 (17) et haec dicentes uix sedauerunt
turbas ne sibi
immolarent.
19 (18) Superuenerunt autem
quidam ab antiochia
et iconio iudaei
et persuasis turbis lapidantesque
paulum traxerunt
extra ciuitatem
aestimantes eum
mortuum esse
20 (19) circumdantibus autem
eum discipulis
surgens intrauit ciuitatem
et postera die profectus est
cum barnaba in derben

---

ambulare *d gig.*; abire *Iren.*, ire *h*; *gr.* πορεύεσθαι; *deinde* + in FG*Θ*KRSV *h p*, + per *e*. uiam suam *h*; itinera sua *m*; *uoluit* uiis suis *Bentl.* (=*gr.* ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν).

17. **et quidem**: quamquam *Iren.* **non sine** *arctius in ras. scr.* S². t^e^stimonio S. semed CT. **ipsum** + non S*. reliquid COS, relinquid R¹T; relinquens R*; + de me I* (*sed expunct.*). > rel. se ipsum *d cum gr.* D. **et quidem . . . bene faciens**: *et non inui*sibilem dimisit se sed magis benefecit *h*. **bene f.** + uobis *gig.* **de**: e *gig. m.* celo SW. dando *gig.*; *deinde* + uobis *m Iren.* (*cf. infra d e h*) *cum gr. fere omn.* (*exc.* ℵᶜA 13. 61). plubias T, pluias D; pluuiam G*I *gig. m.* > de caelo uobis pluuias (imbrens *d*) dans *d e gr. plur.* (*sed* ℵA *min.* = *uulg.*), > dans *uobis pluu*iam dae caelo *h*. **et tempora**: aeternam *m*. fructiferam *m*; fructuosa *h*; + et *p*². inplens CDFIO; adimplens *h Iren.*; replens *gig.* cybo U*. **laetitia** (letitia IW, laetic. R, letic. S) = εὐφροσύνης: iucunditate *d h*, hilaritate *Iren.*, epulis *gig.*; iustitia *Leo* (*p.* 60). **uestra** (ὑμῶν ℵ*BCDE 61 *al.* 25) *codd. et uett. plur.*: nostra I𝔓ℭ *gig. Leo, et* ἡμῶν ℵᶜAHLP *etc.*; eorum ϛ𝔖 *et sic syr. pesh. ar*^e^. *sah.*

18. hec ISW. **uix**: et *d*. **sedauerunt** (sadau. K* *ut udtur*, sedab. T) = κατέπαυσαν: suaderent D* (*corr. mg.*), *persua*serunt *h*; conpescuerunt *d gig.* si^bi^ F. inmolarent C. > inmol. siui *e cum ord. graeco*; ne inmolaret sibi illi homines et dis*cedere* eos ab se *h*, *et* + αλλα πορευεσθαι εκαστον εισ τα ιδια C *min. plur.*, *syr. harcl. mg.*

19. + *ad init.* cumque (et cum *h*) ibi commorarentur et docerent *h Cassiod.*, demorantibus autem eis et docentibus *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), moras facientes eos et docentes *d*; *cum gr.* CDE *min. syr. harcl. mg.* superuenerant D; superuenientes T. *om.* **autem** *e h* (*non d*). **quidam** (τινες DE): *om. d gig.* (*Bentl.*) *cum gr. plur.* anthiochia IMR, anthiocia AΘT, hantiochia C; antiochiam BF*K, anthiochiam O. yconio IUᶜ *c gig.*, hyconio C (*deinde* + Yconio *lapsu*), ichonio R *p*ᶜ; iconia *h*, iaconia D; lyconio U*, lichonio *p**. iudei DORW. > iud. ab icon. et ant. *d h cum* D^gr^ *syr. harcl. mg.* **et sec.**: qui *gig.* (*h*); *deinde* + palam disputabant uerbum dei persuadebant *illos ho*mines ne crederent eis docentibus dicentes *quia nihil* ueri dicunt sed in omnibus mentiuntur et *h*, *cf. gr.* C *min.* καὶ διαλεγομένων αὐτῶν παρρησίᾳ ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἀποστῆναι ἀπ' αὐτῶν λέγοντες ὅτι οὐδὲν ἀληθὲς λέγουσιν ἀλλὰ πάντα ψεύδονται *et ita syr. harcl. mg. arm.* **persuasis** (persuassis D; concitatis *gig.*) **turbis**: *sequitur ras. longa deinde spatium* I; commouentes turbas *e*, *cf. gr.* πείσαντες τοὺς ὄχλους; cum istigassent turbam *d*, *et* επεισεισαντεσ τουσ οχλ. D; *concita*uerunt turbam *h*. **lapidantesque** (καὶ λιθάσαντες): lapidantes *tantum* Oϛ *dem.*; et lapidantes *e*, et lapidassent *d*; ut lapidarent *h*; lapidauerunt *gig.*; lapidantes quoque *p** *ut udtur.* **paulum**: *om.* W; + et *gig.*; + quem *h*. **traxerunt**: *trahente*s foras *h*. estimantes Θ (est *in ras.*) OU, ext. CT *p*; existimantes 𝔓𝔖ℭ *Bentl. d dem.*; putauerunt *h*. **aestimantes . . . ciuitatem** (*u.* 20) *om.* W. > eum esse mort. *h*; > mort. esse eum *d et* D^gr^.

20. **circumdantibus** (circund. ϛ𝔓, circumdantes S*) **autem** (*om. e*) **eum** (eis D) **discipulis** (-li F*; + eius *e et* E^gr^) = κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθ. EHLP *al. pler.* (> τ. μαθ. αὐτόν ℵABCD *min.*): et circumdatus a discipulis *gig.*; circueuntes enim discipuli eius *d* (*et* κυκλωσαντεσ δε των μ. αυτου D); tunc circumdederunt eum discentes (dic. *cod.*) et *h*; **-tibus autem eum dis** *in ras. scr.* S. **surgens** (uix surgens *p*²): cum surrexisset *d*, *cum surre*ssisset populus uespere leuauit se et *h*, *cf. sah.* cum autem discipuli circumdedissent eum et uespera facta esset, *et uide Blass in loc.* **intrauit**: introiuit SU *d h*; + in IK* (?) MSU *d e gig.* **ciuitatem**: + lystrum *h*, *et* > lystram ciuitatem *d cum* D^gr^. **et postera** (+ autem U*): et altera *d h*; postera autem IM, altera autem *gig.* diae CI. **profectus est** (ἐξῆλθεν *plur.*) *codd. et vg.*, *et* exiuit *d h*: intrauit O *et* εἰσῆλθεν H *al. pauc.* barnabba D; barnaban BCIOST *d*. *om.* in Θ* *d gig.*

Digitized by Google

21 (20) cumque euangelizassent
ciuitati illi et docuissent
multos
reuersi sunt lystram
et iconium et antiochiam
22 (21) confirmantes animas
discipulorum
exhortantesque ut permanerent in fide
et quoniam per multas
tribulationes oportet
nos intrare in regnum dei
23 (22) et cum constituissent illis
per singulas ecclesias
presbyteros
et orassent cum ieiunationibus
commendauerunt eos
domino in quem crediderunt.
24 (23) Transeuntesque pisidiam
uenerunt in pamphiliam
25 (24) et loquentes in pergen
uerbum domini
descenderunt in attaliam
26 (25) et inde nauigauerunt antiochiam
unde erant traditi gratiae dei
in opus quod compleuerunt
27 (26) cum autem uenissent

---

21. **cumque** (qumque T, quumque Θ) **euangelizassent** (aeuu. R, euu. I, aeuanguelitz. D; euuangelizarent *p*) = *εὐαγγελισάμενοί τε* ℵ^c^BCL *etc.*: euangelizantes autem *d e et εὐαγγελιζόμενοί τε* (*δέ* DE) ADEHP; + uerbum dei (domini W) DW. **ciuitati illi** (*cf.* viii. 25, 40, xvi. 10): ciuitatem illam *e cum gr., cf. Lc.* iii. 18; > in illa ciuitate *d gig.* > et cum in il. ci. praedicassent *gig.*; *et libere* ec bene nuntiauit eis qui erant in *ciuitate h.* **et** *pr.*: ac *gig.* docuerunt *h*; docentes *e*; discipulos fecissent *d*; *gr. μαθητεύσαντες.* **multos** (*ἱκανούς*): plures *d, et πολλουσ* D; + tunc *h.* regressi *gig.* **sunt** + in *e* (*et* + *εἰς gr.*). listram DMORSW *p*, lystriam *gig.*; lystra I; listris T. **iconium**: ium *in ras.* Θ; yconium CI *c gig.*, ichonium R; iconiam OS, yconiam U^c^, ichoniam *p*, iaconiam D; lyconiam U*. anthiochiam IMR, anthiohiam O, antiociam T, anthiociam AΘ, hantiociam C; + et iconiam O. + *εἰς ante* 'Ικόνιον *et* 'Αντ. ℵAC E *min., om.* DHLP *etc.*; *om. sec.* B.

22. confirmantesque S^c^; confortantes *h*; + enim *d.* discipolorum S; *discentium h.* **exhortantesque** (*παρακαλοῦντές τε* ℵ^c^D) *cum* AΘ^c^KU^c^VW^vg^, exortantesque IMRU* *c, cf.* et exhortantes D *p*^2^ (exort.) *et καὶ παρακαλοῦντες* C *min.*, et rogantes *h*: exhortantes *tantum* FGΘ* *d e gig. Bentl.*, exort. COST *p**, hortantes B, *et παρακαλοῦντες* ℵ* ABEHLP *etc.*; *deinde* + animus O*. **ut** (hut C; *om.* O *e*) **permanerent** (manerent O): eos permanere *h*; permanere *e*^c^. fidem I *d.* **et**: + dicebant SU *w*; + dicentes *cor. uat.* *h* (*ut udtur*). quia *d e gig. h.* tribulaciones RS; conflictationes *d.* hoportet C; oportebit *h.* **nos**: uos *h.* introire Θ *d e gig.* (*h*) *Ambr.* (*in Ps.* 118, *col.* 1234); *om.* O. *om.* in *sec.* GW *cor. uat.** **regnum**: num *in ras.* Θ. **dei**: celorum W *gr. min.* 32*. 68. 100, *non autem cor. uat.* (*et cor. uat. mg. notat* '*non dicitur* celorum').

23. **et cum** (quum Θ) **constituissent** *codd. et vg.* = *χειροτονήσαντές τε* 13, *cf.* et cum ordinassent *d gig.*: cum ordinassent autem *e et χειροτ. δέ gr. plur.*; et *constituerunt h.* **per singulas ecclesias** (ecl. S^2^, aecl. CDO, aeccl. R, aeg^l^. T; *om.* S* *p**) = *κατ' ἐκκλησίαν*: per ecclesias *d*, per ecclesiam *e.* praesbyteros BFΘKV, presbit. CIMSTU (sbi *in ras.*), prespit. D, presbpit. O; maiores natu *e h*; *et* > mai. natu per eccl. *e* (*h ut udtur*; *sed post* natu *deficit usque ad* xvii. 34) *cum gr.* EHLP *al. pler.* **et** (ut *p*) **orassent** (hor. C, orassen^t^ S, orassem V): et orantes A, orantes autem *d*, orantes *e*; *gr. plur. προσευξάμενοι, sed καὶ προσ. min. pauc., προσ. δέ* D. ieiunacionibus S, iaeiunat. C; ieiunantibus D; ieinnacione R; ieiuniis GO. comendauerunt R, cummendau. S, commendab. T. **domino**: deo *d.*

24. **transeuntesque** (*καὶ διελθόντες*), *cf.* et trans. *e*, et perambulantes *gig.*: regressi autem *d et διελθ. δε* D; transeuntes (*sine* que) *p.* pissidiam SU, pessidiam D, phisidiam I, physidiam C, presidiam B*, psidiam K𝔖*c**, ps‖isidiam *p*; ipsidiam *Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1392); a psidia *gig.* *om.* in FGIMO*R *dem. gig.* pamfiliam T *gig. p*, pampiliam DO; pamphyliam 𝔓𝔖 *Tisch. d e.*

25. locuti *d gig.* **in** *pr.*: aput *d*; *om. gig.* **pergen** (*duobus uerbis* D): perge G*ℭ *e*; *gr. pl. ἐν Πέργῃ, sed εἰς τὴν Πέργην* ℵ*A 61; pergendo SU. **domini** (*τοῦ κυρίου* ℵAC *min.*): dei *e gig. cum gr.* E; *om.* M* *d cum gr.* BDHLP *etc.* > uerbum d. in perg. *vg.* discenderunt DS; uenerunt T. **attaliam** AFGΘI (adtal.) KO*S*VW𝔓𝔖ℭ *d e*, ataliam U *c*, athaliam M, atthaliam B *cor. uat. mg.*: italiam DO^c^RS^c^T𝔖 *cor. uat.** (taliam), ytaliam C *p*^2^, *et similiter aeth.*; achaiam *gig.*; asiam *p**, asia *p*^1^; *deinde* + euangelizantes eos *d cum gr.* D *syr. harcl.* (*cum**).

26. nauigaberunt T; enauigarunt *d*; + in F *e.* anthiochiam IMR, hantio. C; anthiociam AΘ, anthiohiam O, antiociam T; antiochie *gig.* hunde C. **erant**: uenerant *gig.* graciae S, gratie W; in cratia *d.* > dei gratiae M. **in**: ad *d gig.* hopus C. conpleu. CFIOS, cumpleu. G, compleb. T; *item* nt *in ras. scr.* Θ; inpleuerunt *d gig.*

27. **cum** (quum Θ) **autem uenissent** (ueniissent D): et cum uen. *gig.*, cum aduenissent autem

Digitized by Google

et congregassent
ecclesiam
rettulerunt quanta fecisset deus cum illis
quia aperuisset gentibus
ostium fidei
28 (π) morati sunt autem tempus
non modicum cum discipulis.
XV. 1 Et quidam descendentes
de iudaea docebant fratres
quia nisi circumcidamini
secundum morem mosi
non potestis saluari
2 facta ergo seditione non minima paulo
et barnabae
aduersus illos
statuerunt ut ascenderent
paulus et barnabas
et quidam alii ex illis
ad apostolos et presbyteros
in hierusalem
super hac quaestione
3 illi igitur deducti ab ecclesia
pertransiebant phoenicen

---

d; uenientes autem *e*. congraegassent B, congregregassent U; congregantes *e*; collegissent *d*; *gr. plur.* *συναγαγόντες, sed συναξαντεσ* D. eclesiam U, aecl. CDO, aeccl. R, aegl. T; *om.* S* (+S²). **rettulerunt** (*uide Mt.* xxvii. 3 *et cf. Georges* '*Lex. d. lat. Wortformen*' *col.* 592) AGT: retulerunt BCDFΘI?KMORSUVW *vg. Tisch.*; renuntiauerunt *d*, narrauerunt *gig.* **quanta** (ὅσα): omnia quae *gig.*; quae *d*. fecisse C; fecit *d gig.* **deus**: dominus A. > deus fecit *d cum gr.* ℵD *min.* **cum illis** (ipsis *e*): cum animabus eorum *gig. et gr.* D²; illis cum animabus eorum *d et gr.* D*. **illis** *sine add.* (*contra gr.*) BDFGΘKRSUVW *c p*: + et (*καὶ omnes*) ACIMOT *vg. d dem. e gig.* **quia**: qui R^c. apperuisset RW; aperuit *d gig.*; + et D. hostium DORT^c W, hosteum CT*; ianuam *gig.*

28. *Deficit* O *ad* xv. 32. **morati** (demor. CT) **sunt autem** (> autem sunt R): et morati sunt *gig.*; demorabantur uero *d*; + ibi *e gig. cum gr.* EHLP *etc.* > non modicum tempus *gig.*

XV. 1. quidem B. discendentes DS¹U, discedentes *p*², discentes S*; descenderunt *gig.*; cum aduenissent *d*. **de** (*in ras.* U): a R* *d gig.*, ab *e*, ad *p**. iudea DRW, iudeam I; + qui *gig.* **fratres** + dicentes CDT *c*. **nisi**: non *d*. circuncidamini ϛ𝔓, circumdamini VW; circumcisi fueritis *d*; *gr.* *περιτμηθῆτε* ℵABCD *min.*, *περιτέμνησθε* EHLP *etc.* **secundum morem** (more F*) **mosi** (moysi BCDΘIKMRUVW *vg. Tisch.*, moyse S) = *τῷ ἔθει* (+ *τῷ* ℵABC* 61) *Μωϋσέως*, *cf.* more moysi *gig. Auct. qu. ex utr. T.*, 2. 160: et more moysi ambulaueritis *d cum* D^gr *και τω εθει μω. περιπατητε, et syr. harcl. mg.* poteritis C. **saluari** (*σωθῆναι*) *cum* BFKRSUV *vg.* (*correctio Hieron. cf. u.* 11): salui fieri ACDGΘIMT (l *sup. lin.*) W *c d dem. e gig.* (salui esse) *p cor. uat.* ('*moderni*') *Auct. qu., Bentl.*

2. **ergo** (*οὖν* AEHP *etc.*): autem ΘR *gig. p et δέ* ℵBCDL *min.* seditio A* (+ ne *cor.*), sedicione RS; + et questione C *d gig.* (*Bentl.*) *cum gr. omn. exc.* E 68. **minima**: modica *d*; + a IT^reo *d p*². barnabbae D, barnabe TW, barnabbe R; barnaba I *d p*². **aduersus** (*cf. uol.* I, *p.* 745) ADΘI *vg. c gig. p*: aduersum BCFGKMRSTUVW *dem. e*; ad *d*. illis V; eos *d gig.*; *deinde* + dicebat autem (enim *gig*) paulus manere eos (*om. d*) ita ut (sic sicut *d*) crediderunt Θ *Par. lat.* 202. 342*. 343. 11932 *d gig.* (*et* '*Ms. Lat. uetus in Bibl. Bodl.*' *teste Sabatier*) *tepl.*, *cf.* *ελεγεν γαρ ο π. μενειν ουτωσ καθωσ επιστευσαν διϊσχυριζομενοσ* D *cum syr. harcl. mg.*; + docebant enim paulus et barnabas manere unumquemque ita ut (ut maneret unusquisque sicut *bodl.*) credidit *w* (*ut uidetur ex Blass*, p. 49) *bodl.* (*Canon. Bibl. Lat.* 76). **statuerunt** + autem *gig.* **ut ascenderent** (hasc. C) **paulus et barnabas** (-bbas D) **et quidam** (quidem A^c; aliqui *gig.*) **alii** (+ *ras.* 2 *litt. c*; *om. gig.*): ascendere paulum et barnaban et quosdam alios *e*. **ex illis** (*ἐξ αὐτῶν*) *cum* GFS^c T *gig. p* (*Bentl.*), ex eis *e*: ex aliis ABDGΘIKMRS*UVW *vg. c dem.* *om.* **ad** V. apostholos C, apostulos D. praesbyteros BFGΘKV, presbit. CIMSU (b *in ras.*), prespit. D; maiores natu *e*. iherusalem C; ierusalem ϛ𝔖ℭ. **super** (*περί*): de *e gig.* hanc S. questione CDIMRUW, quiscione S. > quaest. hac *e*. *pro* **statuerunt . . . quaestione** *ita legit d* qui autem uenerunt ab hierusalem statuerunt eis paulo et barnabae et quosdam alios ascendere apostolos et presbyteros in hierusalem ut iudicent super eos de questione hanc *cum* D^gr *syr. harcl. mg.*

3. *om.* **illi** *gig.* ygitur C; ergo *vg.*; itaque *e gig.*; quidem *d*. **deducti** (*προπεμφθέντες*), *cf.* praemissi *d*: dimissi *e gig.* (>dim. itaque) *et εκπεμφθεντεσ* E. eclesia S, aecl. CD, aeccl. RU, aegl. T, aecclaesia I. **pertransiebant** (b *in ras.* I, pertransibant CW *vg. c p*^c) = *διήρχοντο*: pertransierunt ΘT; transiebant *e*; perambulabant *gig.*; regrediebantur *d*. **phoenicen** (*Φοινίκην*) *legimus cum* ϛ *Bentl.*, *item* phoenicē BK, phoenicem FUV 𝔓𝔖ℭ *Tisch. d*, phenicen W *gig.*, phenicē MR *c p*, poenicē S: foenicen AG, foenichen C, fenicen DT, foenicem Θ *e*; phenicae I; *uide ad* xi. 19. **narrantes** (*ἐκδιηγούμενοι*): exponentes *d*. **conuer-**

Digitized by Google

et samariam
narrantes conuersionem
gentium
et faciebant gaudium magnum
omnibus fratribus.
4 Cum autem uenissent
hierosolymam
suscepti sunt ab ecclesia
et ab apostolis et a senioribus
adnuntiantes quanta deus
fecisset cum illis.
5 Surrexerunt autem quidam
de heresi pharisaeorum
qui crediderant
dicentes quia oportet
circumcidi eos
praecipere quoque seruare
legem mosi
6 conueneruntque apostoli
et seniores uidere
de uerbo hoc
7 cum autem magna conquisitio fieret
surgens petrus dixit ad eos
Uiri fratres

---

sionem (*τὴν ἐπιστροφήν*) *cum* CF^{c}GΘS^{c}T *vg. c dem. gig. p, et* reuersionem *d*: conuersationem (*ex errore scribarum; uix enim = τὴν ἀναστροφήν, quod in graecis codicibus non inuenitur et ad rem non pertinet*) ABDF*IKMUVW *e*, conuersacionem RS*. gencium RS. efficiebat *d*. ggaudium W. **magnum** *sup. lin.* G; + in B, + cum R. **omnibus**: *om. gig.*; cunctis G.

4. **cum** (quum Θ) **autem uenissent** (ueniissem D) = *παραγενόμενοι δέ*: cum peruenissent autem *d*; et cum uenissent *gig.*; conuenissent autem *e*; + paulus et barnabas *p*; *deinde* + in D *e*. **hierosolymam** (ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimam MRU, hierusolimam S, iherosolimam T, ierosolimam W) = Ἱεροσόλυμα AB *min.*: ierosolymis *dem.*; hierusalem D *d e et* Ἱερουσαλήμ *plur.*; *deinde* + paulus et barnabas et qui cum illis (eis 342. 11932) erant *Par. lat.* 342. 343. 11932. 16262. **suscepti**: excepti *d e gig.* **sunt** + mirae *d cum gr.* CD 137 *sah. syr. harcl.* (*cum**); *cf. Ambr.* (*in ps.* 118 *serm.* 19) '*magnifice excipiebantur*'; *Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1393) suscepti sunt magnifice. eclesia SU, aecl. CD, aeccl. R, aegl. T; ecclesiam I. **ab** *sec. om.* T* *d e cor. uat.* Bentl. et gr.* **a** (*ante* **senioribus**) BFG^{c}KRS*VW *cor. uat. c*: *om.* ACDG*ΘIMS^{c}TU *vg. Tisch. d dem. e gig. p et gr.* **senioribus**: o *in ras.* I; saenior. C; presbyteris *d gig.*; + et G*. **adnuntiantes** (annunt. BKV𝔊ℌ, annunc. RSW𝔖𝔈) = ἀπαγγείλαντες *quod in graeco non inuenitur, sed* D* *habet* απηγγειλαντεσ: adnuntiauerunt autem *e*, renuntiauerunt *d* (ανηγγειλαν ℵ*), et exposuerunt *gig., et gr.* ἀνήγγειλάν τε *plur.*, ἀπήγγειλάν τε D^{2} b^{scr}. **deus fecisset** = ὁ θεὸς ἐποίησεν *plur.*: > fecisset deus DT, fecit deus *d gig., et* > ἐποίησεν ὁ θ. D *min.* eis *e p*.

5. *om.* **surrexerunt . . . heresi** I. **surrexerunt . . . dicentes**: qui autem praeceperunt eis ascendere ad praesbyteros surrexerunt dicentes quidam de heresim pharisaeorum qui (*om. d*) crediderunt *d* D^{gr} *syr. harcl. mg.*; *uide Blass* (*Act. Apost. p.* 26) *qui recte hic iudicat conflationem subesse duarum lectionum* qui autem praeceperunt eis ascendere ad praesb. surrexerunt dicentes, *et* surrex. autem quidam de her. pharisaeorum qui cred. dicentes. *om.* **autem** *p*. **quidam** + uiri CT *cum gr.* A. **heresi** AB^{c}DFΘKM^{c}RTUVW, eresi C, haeresi G *vg. Tisch.*: heresis B*M*S. pharisеorum MRW, farise. D, farisae. GT; et phari eorum (*sic*) I. **crediderant** *codd. plur.* (a *in ras.* K): crediderunt DΘISUW *vg. d dem.* qu^{i}a S; quod *gig.*; quoniam M. hoportet C. **circumcidi** (u *in ras.* B; circuncidi 𝔊ℌ): *uoluit* circumcidere *Bentl.* (*gr. enim περιτέμνειν*). **praecipere** (pre. BDKMRSW, precipue p^{2}; + eis M* *Uigil. trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 783) **quoque**: praecipiendumque *d gig.* serbari *d*; obseruare *c*; custodire *Uigil.* moysi BCDΘIKMRTUVW *vg. Tisch.*, moyse S.

6. **conueneruntque** (conuenier. D) = *συνήχθησάν τε* BC 13. 61. 133. d^{scr}: conuenerunt autem IM *d e gig. Bentl. et συνήχθ. δέ gr. plur.* apostholi C. saeniores C; presbyteri *d gig.* **uidere**: ui *lapsu* W. **de**: pro *e*; *om.* DIS*(+S^{1}). uerbum hoc D; sermone hoc *d*; hac quaestione *e gig. cum gr.* E 137 *syr. harcl.*

7. **cum** (quum CΘ) **autem**: et cum *d*. **magna**: multa *d*. **conquisitio** (n *sup. lin.* M) = *συνζητήσεως* CDEHLP *etc.*, conquissicio S, conquisicio R, altercatio *d*: inquisitio *c*, questio CD *p, et ζητήσεως* ℵAB *min.* **fieret**: fuerit A*(*corr.* A^{1}); esset *c*. **cum . . . fieret**: magna autem conquisitione facta *e*; et cum diu hesitarent *gig.* **surgens** (surgen U*) **petrus**: surrexit in sp̄o petrus et *d* D^{gr} (*et fere* 137 *syr. harcl. mg.*). **ad eos**: eis *Iren.* (*Mass. p.* 199). *om.* uos *Rebapt.* 2 (*p.* 72). citis S*. **quoniam**: quia T *d e Rebapt. Ambr.* (*de Abr.* i. *c.* 9; *spir.* ii. *c.* 13); quod *gig.* *om.* **ab** D. hantiquis C. **diebus**: temporibus M. > diebus antiquis *d e Iren. Rebapt. Ambr. cum ord. graeco.* **in nobis** (*in ras. scr.* A) = ἐν ἡμῖν (D)EHLP *etc., cf.* inter nos *gig.*: *om.* SU *cum gr.* 31. 99. *sah. syr. pesh. etc.*; in uobis D *Iren. Bentl. et* ἐν ὑμῖν ℵABC *min.* aelegit C; elegerit *dem.*; + *rasura in* A. > in nobis (uobis *etc.*) deus elegit *d gig. Iren. Re-*

Digitized by Google

uos scitis quoniam ab antiquis
diebus in nobis elegit
deus per os meum audire
gentes uerbum euangelii
et credere
8 et qui nouit corda deus
testimonium perhibuit
dans illis spiritum sanctum sicut
et nobis
9 et nihil discreuit inter
nos et illos
fide purificans corda eorum
10 nunc ergo quid temtatis
deum inponere iugum super
ceruicem discipulorum
quod neque patres nostri
neque nos portare
potuimus?
11 sed per gratiam domini iesu
credimus saluari quemadmodum et
illi
12 tacuit autem omnis
multitudo
et audiebant barnaban
et paulum
narrantes quanta fecisset
deus signa et prodigia
in gentibus per eos.
13 Et postquam tacuerunt
respondit iacobus dicens

---

bapt. Ambr. (*bis*) *cum gr.* D; > deus in nobis elegit *vg. e cum gr.* EHLP *etc.* **per os** (hos C) **meum**: ex ore meo *Ambr.*, ut ex ore meo *Iren.* audirent *Iren.* legentes *lapsu* I: nationes *Ambr.* euuang. I, heuang. C, aeuuang. R, aeuanguelii D. crederent *Iren.*

8. **et** (*om.* I *p**) **qui nouit** (nobit T) **corda** (d *in ras.* R; + omnium *gig.*) **deus** = *καὶ ὁ καρδιογνώστης θεός*: > et qui corda nouit deus *Rebapt.*, > et deus qui corda nouit M, deus qui nouit corda hominum *Ambr.* (*spir.* ii. *c.* 10), qui cordis cognitor es deus *e*, et cordis inspector deus *Iren.*; qui autem corda nobit deus *d et ο δε καρδ. ο θεοσ* D. peribuit CRT; perhiberet D; dedit *gig.* **dans illis** (illi BI *dem.*, eis *e Rebapt.*, his *Ambr.*) = *δουσ αυτοισ* E: *uoluit* > illis dans *Bentl. et αὐτοῖς δούς* ℵAB 13. 61, *cf.* illis dando *gig.*; eis dans eis *Iren.*, eis dedit super eos *d* = *αὐτοῖς δοὺς αὐτοῖς* CHLP *al. pler.*, *αυτοισ δου επ αυτουσ* D. > sanctum spiritum AC GR. sicuti C; + dedit D.

9. *om.* **et** *pr. Bentl.** (*sed postea correxit*) *cum gr.* A. nichil BW; non *gig.* discrebit T, decreuit D. **inter**: etter S* (*corr.* S^1). et ipsos *d Iren.*, *Rebapt.* 5 (*p.* 75); *om.* D. fides I°; fidei *d e.* **purificans**: mundans *Aug.* (iii. 2. 703); emundatis *d Rebapt.* (*et infra* cordibus). > mundans (emundans *Iren.*) per fidem *Iren. Ambr.* illorum *Iren.*

10. + et *ad init. e Tert.* (*de pudic.* 21) *cum* E^{gr}. **ergo**: igitur *Iren.*; uero *Hil.* (*in ps.* ii. 9); *om. Tert. et gr.* C* *ut udtur.* **quid**: qui *p**; cur *Tert.* **temtatis** A, tempt. *codd. rell. Tisch.*, tent. *vg.*: temptastis *gig. Tert.*; + e D* (*sed exp.*). **deum** (*τὸν θεόν omnes*): dominum *Tert. Hil. Tyconius* (*reg.* 3); *om.* U *Hieron.* (ii. 733, vii. 477), *item Aug. Ambrst. Auct. quaest.*, *sed libere citant.* imponere KW *vg.*; ut imponatis *gig.*; de imponendo *Tert.*; + uolentes *Tycon.* iugulum D; iugo *Tert.*; + graue *Hieron.* (vii. 477). **super** (*ἐπί*): supra *gig. Hil. Aug.* (ii. 701, x. 266); *om.* S*. **ceruicem** (*τὸν τράχηλον*) *codd. plur. c e gig. p Iren. Hieron.* (ii. 733) *Bentl.*, *et* collum *Hil. Hieron.* (vii. 477) *Aug. Tyc.*: ceruices AMR *vg. d dem.* **discipulorum**: discentium *Tyc.*; fratrum *Hieron.* (vii. 477), *et* fratribus (*om.* sup. ceru.) *Tert.* **nostri**: uestri D; + potuerunt D. > neque nos neque patres nostri R *Tert.* **portare potuimus** (-erunt *Hieron.* vii. 477) *contra ord. graecum*, *cf.* sufferre ualuerunt *Tert.*: > potuimus (ualuimus *Iren.*) portare *e gig. Iren. Hil. Aug.* (x. 266) *Tyc. Bentl*, potuimus baiolare *d* = *ἰσχύσαμεν βαστάσαι. Plura patrum testimonia apud Sabat. uidebis; sed plerumque libere citant.*

11. set R; + enim *Tert.* graciam S. **domini**: *om. Tert.*; dei *Orig.* (*int.* iii. 837); + nostri *gig. Iren.* **iesu** (ihesu *e*): + christi Θ *vg.* (*non autem cor. uat.*) *d gig. Iren. Aug.* (x. 429) *et gr.* CD *min.* credidimus F; + nos *gig. Tert. Aug.* (ii. 701), + nos posse CT *Iren.* **saluari** (saluatori W*): saluos fieri *gig. Aug.* (ii. 701); salui fieri *d Orig. Aug.* (x. 266, 429); salutem consecuturos *Tert.* > saluari credimus *Hieron.* (ii. 733). quemammodum F; quomodo *Iren.*; sicut *e Tert.*; + crediderunt D. illis S.

12. + *ad init.* desponentes autem presbyteros quae a petro dicebantur *d et συνκατατεθεμενων δε των πρεσβ. τοισ υπο του πε. ειρημενοισ* D^{gr} *syr. harcl.* (*cum**). **tacuit** (uocauit *ut udtur p**) **autem**: silenitque *d*, *εσειγησεν tantum* D. audierunt *gig.* barnabban D, barnabam *vg. d.* > paul. et barn. I. **narrantes** (*ἐξηγουμένων*): enarrantes *e*; exponentes *d gig.* q^uanta M. fecerit *d*, fecit *gig.* **deus** (s *in ras.* A): *om.* V; + cum illis D. > deus fecisset *vg.* *om.* in S* (+ S^2). **eos**: ipsos *d.* > per eos inter gentes *gig.*

13. **et postquam tacuerunt**: postq. autem tac. ei (eis *cor.*) *e et gr. μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς*, *item* postq. aut. hii siluerunt *d*, cum tacuissent

Digitized by Google

uiri fratres audite me
[14] simeon narrauit quemadmodum primum deus uisitauit sumere ex gentibus
populum nomini suo
[15] et huic concordant uerba
prophetarum
sicut scriptum est
[16] post haec reuertar et aedificabo tabernaculum dauid
quod decidit
et diruta eius reaedificabo
et erigam illud [17] ut requirant
ceteri hominum dominum
et omnes gentes super quas
inuocatum est
nomen meum
dicit dominus faciens haec
[18] notum a saeculo est domino
opus suum
[19] propter quod ego iudico
non inquietari eos qui ex
gentibus conuertuntur
ad dominum
[20] sed scribere ad eos ut abstineant se
a contaminationibus simulacrorum

---

autem *gig.* **resp. iac. dicens** (*bis scr.* D): surgens iac. dixit *d et* D[gr] *syr. pesh.* *om.* **audite me** *Iren.* (*Mass. p.* 199). *om.* **me** *Rebapt.* 12 (*p.* 83).

14. **simeon** (Συμεών *gr. omnes, hic enim uerba Iacobi loquentis repraesentantur*) FGΘ[c]RS *cf. et Hieron. de nom. Heb.* (iii. 96), symeon B (-eon *in ras.*) CI *d e*: simon ADΘ*TUVW *vg. Tisch. p*, symon KM (on *in ras.*) *c gig.* **narrauit** (ἐξηγήσατο, *cf. u.* 12) *codd. plur.* (-bit T) *et vg.*: enarrauit F *e*; exposuit *d Rebapt.*; retulit *Iren.* quemammodum F; quomodo *e.* *om.* **primum** *Iren.* **uisitauit** (-uerit *Rebapt.*) = ἐπεσκέψατο (επελεξατο E): suscitauit T (-bit) *gig.*; uoluit D; prospexit *d e*; excogitauit *Iren.* **sumere** (sumemere D) = λαβεῖν: accipere *d Iren. Rebapt.*, ut acciperet *gig.*; se redimere I. > plebem ex gentibus *gig.*

15. **huic** (τούτῳ *plur.*): sic *d Iren.*, ita *gig.*, *et* ουτωσ D. **concordant** (συμφωνοῦσιν): conueniunt *gig. Iren.*, consonant *e Rebapt.*; consonat *d*, concordat I. **uerba** (οἱ λόγοι): sermones *d Iren. Rebapt.*; uoces *p*; *om.* D. profet. DGS. scribtum G. *om.* **sicut scr. est** F.

16. hec IW; hoc D; + **autem** *d* (*et* D[gr*]). **reuertar** (ἀναστρέψω): conuertar S *d et* επιστρ. D[gr]. **aedificabo** *cum* ABDFG*IKR(hed.)SUVW (ed.) *d e p*: reaedificabo CG[c]ΘM(-diff.*)T (reed.) *vg. Tisch. c dem. gig. Iren. Rebapt.*; *gr.* ἀνοικοδομήσω, *sed* οικοδομ. 105. **tabernaculum** (*in ras. scr.* I): + illud *Rebapt.* *om.* **dauid** AD. **decidit** AGΘ*KMRVW *vg. p*: cecidit BC(cae.)DFΘ[1]I STU *c d dem. e gig. Iren. Rebapt. Bentl.* **diruta** (disr. FS*U*, disrupta *p**): disturbata *Iren.*; quae demolita sunt *d Rebapt.*; *gr.* κατεστραμμένα ℵ(B) *min.*, κατεσκαμμένα ACDE(H)LP *etc.* **reaedificabo** *cum* ABCDFGΘIKM(reaedif.*)R(rehaed.) UV, reed. TW *vg. c d dem. e gig. p Rebapt.*: edificabo S *Iren.*; *gr. plur.* ἀνοικοδομήσω *sed* οικοδομ. C[*uid] 68. **et** *tert.* + denuo *Rebapt.* eregam D. illut G; illum IR*.

17. requirat I; exquirant *d* (-ram) *Rebapt.* **ceteri** (caet. DIM*ϛ𝔖) = οἱ κατάλοιποι: reliqui *Iren.*; residui *d gig. Rebapt.* homines *gig.* **dominum**: deum Θ *c d Rebapt. et* D[gr]. super quos *d* (*Bentl.*); in quas *gig.*; in quibus *Iren.* **nomen** *partim in ras. scr.* U. **meum** (*partim in ras. scr.* BU) *sine addit. codd. plur. et vg. contra graecum*: + super illos CT *gig. Bentl.*, + super ipsos *d*, + super eos *e Iren.*, + super eas *Rebapt.*, *et gr.* ἐπ' αὐτούς. facient Θ; + omnia *e et gr.* E(H)LP *etc.* hec ISW; hoc *p*.

18. **notum** (γνωστόν AD), *cf.* cognitum *Iren.*: nota *e gig. cum gr.* EHLP *etc.* (*item* ℵBC *min.*, *sed om.* ἐστι . . . αὐτοῦ). **a** *om. p**. seculo SUWϛ𝔖; secundo *p**. **domino** (τῷ κυρίῳ AD): deo *e gig. Iren. et gr.* EHLP *etc.*; *om.* DT* (+ *m. rec.*); dominum I. > sunt deo a sec. *gig.* **opus** (hopus C) = τὸ ἔργον AD: opera *gig.*; omnia opera *e et* παντὰ τὰ ἔργα EHLP *etc.* **suum** B; eius R* *e gig. Iren.*; ipsius *d*.

19. **propter** (per D) **quod**: propterea *Iren.*; ideoque *gig.* **ego** + secundum me *Iren.* **iudico**: dico BFS*. **inquietari**: molestari *gig. Iren.*; simus molesti *d*; *uoluit* inquietare *Bentl.* (*gr. enim* παρενοχλεῖν). **eos**: *om.* S*; his *d e gig.*; *gr.* μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν κ.τ.λ. **ex**: de *d*. **conuertuntur** (u *sec. in ras.* Θ): conuertantur D; -tentur *dem.* **dominum** (*contra graecum*) *cum* ADΘIMSTU *dem. p*, *correctio Hieronymiana ut uidetur cum in uett. non appareat*: deum (τὸν θεόν) BCFGKRVW *vg. Bentl. Tisch. c d e gig. Iren.*

20. se ER. **scribere** = ἐπιστεῖλαι, *cf.* scribendum *gig.*: praecipere *d*, praecipiendum *Iren.*, innotuere *e.* **ad eos**: eis *d e Iren.* **abstineant** (ne *in ras.* S; habst. C): abstinerent *e.* *om.* **se** *d e Iren.* *om.* **a** *e p* et gr.* ℵBD *min.* **contaminationibus** (contaminac. RS) = ἀλισγημάτων: uanitatibus *Iren.* simulachrorum *vg.*, simulachorum W; idolorum *gig. Iren.* **et** *pr.*: a D; et a *gig. Iren.* fornicationem I, fornicacione R; stupris *d.* **et** (+ a CT) **suffocatis** (subfu. D; *uoluit* suffocato *Bentl. cum e et gr.* τοῦ πνικτοῦ): *om. d gig. Iren.* (*et gr. et lat.*; *uide Harnack* ' *das Aposteldecret u. die Blass'sche*

Digitized by Google

et fornicatione
et suffocatis et sanguine
21 moses enim a temporibus
antiquis habet in singulis
ciuitatibus qui eum praedicent in
synagogis
ubi per omne sabbatum
legitur.
22 Tunc placuit apostolis et senioribus
cum omni ecclesia
eligere uiros ex eis et mittere antio-
chiam cum paulo et barnaba
iudam qui cognominatur
barsabbas et silam
uiros primos in fratribus
23 scribentes per manus eorum
Apostoli et seniores fratres
his qui sunt antiochiae et syriae et
ciliciae fratribus
ex gentibus salutem
24 quoniam audiuimus quia
quidam ex nobis exeuntes

Hypothese' Berol. 1899, *p.* 5) *cum gr.* D; *cf. u.* 29. **et** *tert.* + a CT *Iren.* (*Mass. p.* 199). sanguinem I; *deinde* + et quaecumque nolunt sibi fieri (> sibi fi. nol. D) aliis ne (> ne aliis D) faciant D *Iren.* (*gr. et lat.*), + et quae uolunt non fieri sibi aliis ne faciatis *d*; *et ita gr.* D 7. 27. 29. 60. 69^mg. 106 *al., et eod. Athous ap. von der Goltz* '*T. u. U.*' *N. F.* ii. 4, *p.* 41, (*sah.*) *aeth. Porphyrius, Eusebius* (*ap. Harnack et von der Goltz*).

21. moyses BCΘKMTU *vg. Tisch.*, moysis S, moises RW, moisses D. ha C; ex *d*. **temporibus antiquis** (hant. C): generationibus ant. *e*, progeniebus ant. *d*; *et gr.* γενεῶν ἀρχαίων. **habet** (abet C; habebat S) **in singulis ciuitatibus qui** (eos qui D) **eum praedicent** (pre. BKMRSW, predicant D) *codd. et vg. contra ord. gr.*: > per ciuitatem qui praedicant eum habet *e cum gr. plur.* κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει; > per (+ singulas *gig.*) ciuitates habet qui eum praedicent (-cant *d*) *d gig. cum* D^gr; *deinde* + habent *d et* ἔχει D^gr*. sinagogis MRUW, sinagugis S. **ubi** (hubi C) **per** (*om. p*) **omne** (-ni S* *p*, -nes G, -nem F*I, homnem C) **sabbatum** (-thum 𝔊𝔄, sabato *p*²) **legitur** = κατὰ πᾶν σάββ. ἀναγινωσκόμενος: qui per om. sab. legitur *gig.*; per om. sab. ut legatur *d*, per om. sab. cum legitur *e*.

22. **placuit**: uisum est *d*, *et gr.* ἔδοξε; + omnibus *c*. apostholis C. **senioribus**: bus *in ras.* B; saenioribus C; presbyteris *d*. **omni**: uniuersa *gig.*; tota *d*. eclesia S, aecl. CD, aeccl. RU, aegl. T; *om. gig.* **eligere** (aelig. C, eleg. ADG SV) **uiros . . . et mittere** = ἐκλεξαμένους ἄνδρας . . . πέμψαι: eligentes uiros . . . mittere *e*, electos uiros ut . . . mitterent *d*, ut eligerent uir. et mitterent *gig.* **ex eis** (*in ras. scr. p*²): ex his D; ex se CT; *om. gig. cum gr.* A. mitt. + in *d e*. hanti. C, anthi. MR, ante. D; anthiociam AΘ, antiociam T. barnabba D; barnaban BCG^c (*deinde correxit iterum* G²) TW, barnabam G*I. udam *lapsu* W; iudas *d*. **cognominatur** *codd. plur.*, *et* uocatur *d*: cognominabatur CRW *vg. cor. uat. dem. gig.*; *gr.* τὸν καλούμενον (*uel* ἐπικαλ.). **barsabbas** (Βαρσαββ. *gr. plur.*) *cum* A¹KV *e* (*Bentl.*), barsabba C, barsaba T, barsabban GIU¹, barsabbam A*: barsabas RW *vg. c p*² *et* Βαρσαβ. *gr. minusc. plur.*, barsaban BΘMU* *dem. gig.*; barnaban S *p**, barnabban D, barnabas F; barabbas *d cum* D^gr. silan *d*, sylan I*, sylam BΘI¹; sileam MRT *dem.*, sylean *gig.*, syleam C, siliam D. **primos**: primores *gig.*, principales *d*; *gr.* ἡγουμένους. > primos uiros W. **in**: *om.* R; ad *d*; inter *gig.* fratres *gig.* (*non d*).

23. scribens R*; scripserunt *d*. manum BIKRS (manuum*) V *e Bentl.*, *et gr.* χειρός. **eorum**: + haec *e et gr.* ℵ^c EHLP 61 *al.*; + epistolam (aepistulam D) continentem haec DI¹ *Par. lat.* 202. 11533. 17250* *c gig. w tepl. cum gr.* C *aeth*^pp (*syr. harcl. mg., sah.*), *et* > epistulam per manus suas continentem haec *d et* D^gr. apostholi C. **seniores** (saen. C; senioribus G*) **fratres** *codd. plur. et vg.* (seniores, fratres, 𝔊𝔄) = οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοί ℵ*ABCD 13. 61, *cf.* presbyteri fratres *d Iren. Pacian.* (*paraen.* 4) *Uig.* (*trin. l.* 12 = *Ath. lat.* i. 783): seniores et fratres *e cum* ℵ^c EHLP; seniores hiis fratribus D (*et infra om.* **his**), *cf. Orig.* (iv. 655) presbyteri fratribus (*et om.* **fratr.** *infra*). hiis W, hii *p**; *om.* D. *om.* qui W. *om.* **sunt** *Uig.* antiochie W, hantiochiae C, anth. MR, ath. I, anthiociae AΘ*, -cie Θ^c, antiociae T; in antiochia *Iren.*, per antiochiam *d*. siriae DRSTU*, -rie W, syrie Θ^c, syria V *Iren.*, syriam *d*. cilicie Θ^c W, cylichiae C, cylicia *Iren.*, ciliciam *d*. **fratribus**: + in uniuersis I; + qui sunt *e gig. Pacian. Uig.*; > qui sunt ex gent. fratribus *d*. **ex**: et I; in *Pac.*

24. **quia**: quod DΘ *d dem. Uig.*; quoniam W; *om. gig. Pacian.* quidem M*T; quosdam *gig. Pacian. om.* **ex nobis** B *cum gr. min. pauc.* > ex nobis quidam *Iren. Uig.* **exeuntes**: exisse et *gig. Pacian.*; *om. Uig. et graeci* ℵ*B. turba uenerunt *p** (*corr. p*²); conturbauerunt CT (-berunt), perturbaberunt *d*; conturbasse *gig. Pacian.* **uos**: nos W. **uerbis**: sermonibus *Iren.* **euertentes** (aeu. IR, heu. C, euertantes D, eumtentes *lapsu* W) = ἀνασκευάζοντες: auertentes S; destruentes *d gig. Iren.* **animas uestras** (-mos -tros *c*) *codd. et vg. sine add., cum gr.* ℵABD 13. 61: + dicentes circumcidi oportet et obseruare legem *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *gr.* E *item* (*sine* δεῖ) CHLP *al. pler.*

Digitized by Google

turbauerunt uos uerbis
euertentes animas uestras
quibus non mandauimus
25 placuit nobis collectis in
unum eligere uiros
et mittere ad uos
cum carissimis nostris
barnaba et paulo
26 hominibus qui tradiderunt
animas suas pro nomine
domini nostri iesu christi
27 misimus ergo iudam et silam
qui et ipsi uobis uerbis
referent eadem
28 uisum est enim spiritui
sancto et nobis
nihil ultra inponere uobis
oneris quam haec necessario
29 ut abstineatis uos ab immolatis simu-
lacrorum
et sanguine [suffocato]
et fornicatione

---

syr. pesh. harcl., cf. et gig. Iren. infra. *om.* **euert. an. uestr.** *Uig.* (*trin. l.* 12 = *Ath. lat.* i. 783). **quibus** : quae *Uig.* **non** : nos I^{1}. **mandauimus** : daui *in ras.* Θ ; manducauimus *inepte* B*W ; praecepimus *gig.* (praecip.) *Iren.* ; iniunximus *d* ; constituimus *Uig.* ; *deinde* + dicentes circumcidimini et custodite (seruate *Iren.*) legem *Par. lat.* 11533 *gig. Iren.*

25. **placuit** : uisum est *d Uig.* (*trin.*), *gr.* ἔδοξεν ; + ergo p^{2}. **collectis in unum** (γενομένοις ὁμοθυμαδόν) : conuenientibus in unum *Iren.*, castis (coactis ?) in unum *e*, congregatis in idipsum *Uig.* (*trin.*), constitutis pariter *d* ; > in unum congregatis *gig.* **eligere** (aelegire C, elegere ADS*V) **uiros et** : eligentes uiros *e*, electos uiros *d Iren.* ; *gr.* ἐκλεξαμένους (-οις ABL 61 *al.*) ἄνδρας ; *om. Uig.* (*trin.*). **carissimis** : mis *om.* S* ; karissimis RUW, kcar. C, char. *vg.* ; dilectissimis *d Iren.* barnabba D ; barnaban BFΘ* ; + quoque *e*. saulo R*. > paulo et barn. *Uig.*

26. **animam suam** *d Iren. cum* D^{gr}. pro nomin^{e} T ; propter nomen *d gig.* **domini** : + dei *gig.* ; *om.* R. **nostri** *om.* RT *p.* ihesu *e.* **christi** : + in omnem (-ni *d*) temptationem (-ni *d*) *d e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum gr.* DE 137 *syr. harcl. mg.*

27. + qui *ad init.* I. missi sumus D. **ergo** : igitur *Iren.* *om.* **misimus ergo** *Uig.* (*trin.*). sylam Θ ; sileam $CG^{1}MRT$ *dem.*, siliam D, sylean *gig.*, silan *d.* **qui et ipsi** (ipsis I) **uobis uerbis** (*om.* R) **referent** (fe *in ras.* S ; refferent D, referrent B *Bentl.*, refferrent R ; referant M *c*) **eadem** (> eadem ref. *gig.*) : et ipsos per uerbum (per sermonem *Iren.* ; uerbo *d* ; + multum *e et* E^{gr}) adnuntiantes eadem (haec *d et* D^{gr} ; nostram sententiam *Iren.*) *d e Iren. Uig.* (*trin.*) *cum gr.* καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά.

28. uissum est D ; placuit *e m Iren. Uig.* (*Uarim.* 743, 750) *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'). *om.* **enim** *gig.* > sancto spiritui *d e* (spiritu) *gig. Iren. Cypr.* (*Test.* iii. 119) *Pacian. et gr.* CDEHLP 61 *etc.* *om.* **et nobis** S*. **nihil** (nichil BW) : nullum *Iren. Tert.* (*pudic.* 12) *Pacian.*, nullam *Cypr.* > nihil nobis D. **ultra** (hultra C) : amplius *d e gig. Iren. Tert. Uig.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 783) *Uig.* (*Uarim.*) *Pacian. Fulg.* ; *om. Cypr.* **inponere** (imp. KTW *vg.*) : ponere *d* ; inponi *e Uig.* (*trin.*) *Pacian.*, adicere *Tert.* ; + in Θ. **oneris** (hon. $CDIRT^{c}W$) : pondus *Iren. Tert. Pacian.* ; sarcinam *Cypr.* ; *gr.* βάρος. > inp. honeris uobis D, > oneris inp. uobis *Uig.* (*Uarim.*), > uobis pondus inp. *Iren.*, > uobis inp. sarcinam *Cypr.*, > uobis adicere pondus *Tert.* **quam** : praeter *d Uig.* (*trin.*) ; praeterquam *Pacian.* hec SW ; ista *Cypr.* ; eorum *Tert.* ; ea *Uig.* (*trin.*) ; *om. Bentl.** **necessario** *codd. paene omn.* (*et* A* p^{*} ; necessessario R) *et cor. uat.** (*etiam mg.* '*non dicitur* necessaria') = τούτων τῶν ἐπάναγκες *gr. plur.* (*om.* τῶν D 13 ; τούτων τῶν ἐπ' ἀνάγκαις ℵAC) : necessaria $A^{1}BD$ *vg. Bentl. Tisch. dem.*, quae sunt necessaria *Iren.*, q. necessaria sunt p^{2}, q. necessaria horum *e* ; q. necessitatis sunt *gig.*, q. ex necessitate sunt *Cypr.* ; quae necesse est *d Uig.* (*trin.*) ; a quibus necesse est abstineri *Tert.* (*et infra om.* **ut abstin. uos**) ; *item distinguunt* quam haec. Necessario ut *etc.* CT, praeterquam haec. Necesse est *etc. Pacian.*

29. + et *ad init.* R. **ut** (hut C) **abstineatis** (habstin. C, absten. S) : abstinete *e* ; abstinere *d Cypr.* (*cf. Tert. supra*). **uos** : uobis K ; *om. d e Iren. Fulg.* hab C ; *om. d.* **immolatis** (imo. S, immu. D ; immolati G) **simulacrorum** (sym. C, simulachr. *vg.*) = εἰδωλοθύτων : delibatis symulachrorum *gig.* ; immolatis *tantum Gaud.* (*p.* 967) ; sacrificiis *Tert.*, sacrificatis *d* ; idololatriis *Cypr.*, idolothytis *Iren. Pacian. Uig.* (*trin.*) *Hieron.* ; idolis *Fulg.* **et** *pr.* + a CT. sangune I. **[suffocato]** *uncis ut glossam inclusimus, quam nec ipse agnoscat Hieronymus qui plurali numero citat et diuerso modo* (vii. 478) 'ab idolothytis et sanguine et fornicatione, *siue ut in nonnullis exemplaribus scriptum est* et a suffocatis,' *cf. Gaud.* 'et a sanguine *id est* suffocatis,' *et* πνικτῶν ℵ*A*BC 61. 137. *Habent tamen* ABFΘIKR*S*VW *cor. uat. mg.* p^{*} *Uig.* (*trin.*) *et* πνικτοῦ $ℵ^{c}A^{2}EHLP$ *al. pler.* : et suffocato (subfu. D) $DGMR^{2}S^{2}U$ *vg. Bentl. Tisch. cor. uat.* c dem. e gig.* p^{2}, et a suffocato CT ; *om.* **suffocato** (*cum graeco* D) *d Tert.* (*ita pudic.* 12 ; *sed contra apol.* 9 '*qui propterea quoque* suffocatis *et morticinis abstinemus*,

Digitized by Google

a quibus custodientes uos
bene agetis ualete
30 illi igitur dimissi descenderunt antio-
chiam
et congregata multitudine
tradiderunt epistulam
31 quam cum legissent
gauisi sunt super consolatione

32 iudas autem et silas et ipsi
cum essent prophetae
uerbo plurimo consolati
sunt fratres et confirmauerunt
33 facto autem ibi tempore
dimissi sunt cum pace
a fratribus ad eos qui
miserant illos

---

ne quo sanguine *contaminemur uel intra uiscera sepulto*') *Iren. Cypr.* (sanguinis effusione) *Pacian. Hieron.* (*uide supra*) *Fulg. Ambrst.* (*in Gal.* ii. 2), '*tria haec mandata ab apostolis et senioribus data reperiuntur . . . quae sophistae Graecorum non intelligentes, scientes tamen a sanguine abstinendum, adulterarunt scripturam quartum mandatum addentes* et a suffocato *abstinendum: quod puto nunc Dei nutu intellecturi sunt quia iam supra dictum erat quod addiderunt*'; *item* > a fornicatione (-nibus *Tert.*) et sanguine *Tert.* (*pudic.*) *Fulg.* **et** (+ a CT) **fornicatione** (fornicac. RS): et stupris *d*; et a fornicationibus *Tert.*; *om.* B* *Uig.* (*trin.*) *Gaud.*; *deinde* + et (+ ea DΘ) quae (quaecumque *d Iren. Cypr. Auct. pel.*) uobis fieri non uultis (> non uul. fi. uobis *Iren.*; > non uul. uobis fi. *d*) aliis (alii *d Iren. Cypr.*, alio *p* Auct. pel.*) ne feceritis (faciatis *Iren.*; > ne feceritis aliquibus D) DΘ *Par. lat.* 202. 341². 343. 11932 *d p w² tepl. Iren. Cypr. Auctor pelagianus ap. Caspari* ('*Briefe*' 1890 *p.* 18) *Porphyrius Eusebius* (*uide Harnack p.* 5, *von der Goltz p.* 41; *et cf. ad u.* 20) *cum gr.* D *minusc. nouem et cod. Athoo ap. von der Goltz, sah. syr. harcl.* (*cum**) *aeth.* **custodientes** (διατηροῦντες): obseruantes *e Pacian.*, obseruando *Tert.*; conuertantes (*ex* -santes) *d.* uos ipsos *d e Iren.*; uobis F*; *om.* S *Tert.* **bene**: recte *Tert.* agitis CFIS (agites) U *d p* Tert.*; agite D; agentes ΘT; *deinde* + ambulantes in spiritu sancto *Iren.*, ferentes in santo spo *d*; uectante uos spiritu sancto *Tert.*; *cum gr.* D φερομενοι εν τω αγ. πν. ualetae I; *om. Iren. Tert.*

30. + et *ad init. gig.* **illi**: uiri D. ygitur C; ergo *vg.*; quidem *d e gig.* dismissi + in diebus paucis *d cum* D^gr*. **descenderunt** (disc. DS) = κατῆλθον ℵABCD 61 *al.*: peruenerunt *d*, uenerunt *e gig. et* ἦλθον EHLP *al. plur.*; + in *e.* anth. IMR, hanth. C; anthiociam AΘ, antiociam T. congregatam S; cum conuocassent *gig.*, cum collegissent *d.* multitudinem IS *d*; aecclesiam *gig.* **epistulam** AF (*et ut uidtur* IT *al.*, *sed plures per compendium scribunt*), aepistulam D: epistolam BΘKMSUV *vg.*, aepistolam C; aepl̃am R.

31. **quam**: et *d*; *om. e.* quum Θ. gauissi sunt D, gauisunt B; + gaudio magno G. **super**: in *gig.* consolationem CFI*T, consolacionem RS *p*, consulationem D; exhortatione *gig.*; hanc orationem *d*; *gr.* τῇ παρακλήσει.

32. **autem** (δέ DP *al.*): quoque *d gig. et* τε *gr. plur.* sylas Θ; sileas G^c MRT *dem.*, silias D, syleas C *gig.* **et ipsi cum** (quum Θ; *hic incipit rursum* O) **essent prophetae** (prof. DOS, prophete W) = καὶ αὐτοὶ προφ. ὄντες: > et (etiam *d*) ipsi pro. cum essent *d e*, > qui et ipsi pro. erant *gig.*; quoniam erant prophetae *sang.* 133 (*uide ad* xi. 27); *deinde* + pleni spo sancto *d cum* D^gr. **uerbo plurimo** (plurimum I¹, pulrimum I*) = διὰ λόγου πολλοῦ: per uerbo multo *e*, multis sermonibus *gig.*; sermoni *d et om.* πολλοῦ D^gr; *om. sang.* 133. consulati D; exhortati *d gig. sang.* 133. **fratres**: eos O (*et om.* **et confirm.**). confirmaberunt T; confirmati sunt D, per confirmati sunt *d*; *deinde* + eos *gig.*, + animos (-mas R) eorum GR.

33. **facto** (fa *in ras.* A) **autem ibi tempore** (*ita etiam Bentl.*) *fere* = ποιήσαντες δὲ χρόνον, *cf.* facientes autem tempus *gig.*, cum fecissent autem (> au. fec. *e*) tempus *d e*: facto (-ta O) autem ibi aliquanto (-do O; multo G) tempore DGO *vg.*, > facto autem ibi tempore (-rae R) aliquanto IMR *c dem. cor. uat.**; *sine auct. graeca.* *om.* sunt O. *om.* cum B^c. *om.* **pace** B. > a fra. cum pace I. **eos** (ipsos *d*) **qui miserant** (-runt AG*M *cor. uat.*, misserunt D) **illos** (eos *d*) = τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς *plur.*: apostolos *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *et* τοὺς ἀποστόλους EHLP *al. plur.*

34. *Uersum omisimus cum* ABFIKOSUVW *dem. e p cor. uat. mg.* ('*cancellatum est in codice* . .') *cod. caraf.* ('*graec. cod. uat. et omnes lat. m. s. non legunt haec uerba*') *Bentl. et gr.* ℵABE HLP 61 *al. syr. harcl. txt.*: *habetur autem in* CD GΘMRT *vg. cor. uat.* c d gig. w et edd. antt. omn. ut uidtur, cum gr.* CD 13 *al. mult.*; *legunt uero sic*:—**uisum** (uissum D) **est autem silae** (sileae MT, siliae D, silee R, syleae C *gig.*) **remanere ibi** (> ibi rem. *vg. edd. antt.*) CDGΘMRT *vg. cor. uat.* c gig. w edd. antt.* (*et Iunta* 1534), placuit autem sileae sustinere eos *d*; *gr.* ἔδοξε δὲ τῷ σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοὺς CD* (αυτοθι *min. aliq.*, αυτου 13 *al.*, προσ αυτουσ D²) 13 *al. mult. sah. cop. wi., syr. harcl.* (*cum**) *arm. aeth.*; *deinde* + solus autem iudas (> iudas autem solus *vg. edd.*) abiit (profectus est *d*) DΘMRT *vg. cor. uat.* d gig. w edd. antt.* (*non Iunta* 1534) *cum* D^gr *arm.*; *item post* abiit + ierusalem 𝔊𝔖𝔈 *cor. uat. mg., edd. antt. sine auct. graeca*, + reuersus est hierosolyma *w* (*teste Blass p.* 52); *uers. agnoscit Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1393).

35 paulus autem et barnabas
demorabantur antiochiae
docentes et euangelizantes cum aliis
pluribus
uerbum domini.
36 Post aliquot autem dies
dixit ad barnaban
paulus
reuertentes uisitemus fratres
per uniuersas ciuitates
in quibus praedicauimus
uerbum domini
quomodo se habeant
37 barnabas autem uolebat
secum adsumere et iohannem qui
cognominatur marcus
38 paulus autem rogabat eum
qui discessisset ab eis
de pamphilia et non isset
cum eis in opus non debere
recipi eum.
39 Facta est autem dissensio
ita ut discederent ab inuicem
et barnabas adsumto marco
nauigaret cyprum
40 paulus uero electo sila

35. **autem**: uero *d gig.*; *om.* M*. barnabbas D. **demorabantur** *codd. plur. et vg.*, demorati sunt *p*: morabantur BGSU* (*ut udtur*); cummobantur (morab.[c]) *e*. hantioch. C, anthioch. IMV, antiochie W, anthiociae AΘ* (-cie Θ[c]), antiociae T; antiochia O *d*, -iam GS *e* (in antiochiam). euuang. I, aeuang. R, aeuanguelitzantes D; + et *d cum gr.* D. haliis C; et illis *e*; *gr.* μετὰ καὶ ἑτέρων, > και μετα ετερων D. **pluribus**: multis *d gig.* ue[r]bum M.

36. *inc.* et post aliquos dies *d.* *om.* **post ... domini** I* (+I[1]). aliquod CF*GST *e*; aliquos *d p.* diebus O. **dixit**: ait *d*; + autem A*. barnabam *vg.*, barnabban D, barnan O, barraban W; + et *p*[2]. > pau. ad bar. W *d e gig. cum gr.* DEHLP *al. pler.* **reuertentes** (ten *sup. lin.* M; reuertantes D): reuersique *d*; euntes *gig.*; + quidem *e*; *gr.* ἐπιστρέψαντες δή (δε ℵ*). uissitemus D. huniuersas C; uniuersam B*I; omnem *d g.* ciuitatem *d gig.*; *gr.* κατὰ πόλιν πᾶσαν ℵABC *etc.*, > κ. πᾶσαν πόλ. DEHLP 61 *al.* **in quibus**: penes quos *d.* **praedicauimus** (pred. BDIKMO RSW): adnuntiabimus *d.* **quomodo**: qualiter *gig.* *om.* **se** *d gig.* abeant C, habebant K*; habeat *d*, habent *e*.

37. **barnabas**: a *tert. in ras.* B; barnabbas D. **autem**: uero *d*; *om.* M. **uolebat** = ἐβούλετο ℵABCE *min.*: cogitabat *gig. et* ἐβουλεύσατο HLP *al. plur.*, εβουλευετο D. *om.* **secum** D *d gig.* assumere BKR(assūm.)SUVW *vg.* > adsumere secum O. **et** *om.* DΘO *d p et gr.* DHLP *al. plur.* > et secum adsum. T. iohannen *d*; ioannem 𝔖𝔈. cognominabatur G (bat *in ras.*) *vg. dem.*; cognominatus est C. marchus CR.

38. **autem**: uero *gig.* **rogabat** (ἠξίου *plur.*): orabat D, postulabat *gig.*; uolebat *e* (*melius fuisset* censebat *uel* aequum ducebat); nolebat (ουκ εβουλετο D[gr]) *d.* **eum** *pr.*: *om.* S* *d gig. Bentl.*; + dicens Θ *d cum* D[gr]. **qui** ACDG*ΘOU* *e*: ut qui (*id est* cum talis esset qui; *et lunulis incl.* ut qui ... opus *vg.*) BFG[2]KVW *vg. c*; ut SU[1]; ut quia R, quia T *dem. p*, qui cum IM; hiis qui *d*; ne is qui *gig.*; *gr.* τὸν ἀποστάντα (-τησαντα D) κ.τ.λ. discessiset D, descessisset M, discesset B, -sit *gig. p*, disciderct S; discessissent F*, discesserunt *d.* hab C. **eis**: his D. **de** BG*KRSUVW *vg.*: a ACDFG[2]ΘIMO *Tisch. cod. caraf. c d dem. e gig. p*; *om.* T. **pamphilia** *codd. plur. et* 𝔈 *cf.* xiv. 24, phamph. B, pamf. T, pamp. D: pamphylia AC(-liae)Gϛ𝔓𝔖 *Tisch. e.* **et**: ut U*; *pergit gig.* simul cum illis comitatus est in opus assumere. **non** *pr.*: nec *d.* iisset D, iset I*; esset M; simul uenerunt *d* (*et om.* **cum eis**). **in**: ad *d.* **opus** (hopus C): + quod (quo R *Par. lat.* 140. 17250*, in quo *d*, ad quod *w*) missi fuerant (erant *d*) CMRT *Par. lat.* 140. 17250 *c d w tepl. cum gr.* D. **recipi** (-epi SU*): suscipi D. **eum** *sec.* (συνπαραλαμβάνειν τοῦτον; *repetitio indignantis est*) ADG[2]ΘIMRU *c e p cor. uat. Bentl.*, *et* > eum recipi C, *cf. d*: *om.* BFG*KOS TVW *vg. dem. gig.* (*uide supra*); > hunc non adsumerent secum *d*; τουτον μη ειναι συν αυτοισ D.

39. **facta est autem** (ἐγένετο δέ ℵABD *min.*): facta est ergo *e et* ἐγένετο οὖν CEHLP *etc.*; et facta est *gig. p* (+ autem *p**). **dissensio** (-tio W) = παροξυσμός: discessio D; disceptatio *gig.*, discertatio *d*; + inter illos G, + inter eos *p*[2] *w*, *et* > inter illos diss. CMRT *c*, > inter eos dis. *dem. gig.*, *non graec.* disciderent S, discederet I; discenderent D; separarentur *d Hieron.* (ii. 749); descendere (descedere *e*[2]) eos *e.* **et** *om. d.* **et barnabas ... fratribus** (*u.* 40) *om.* R[c]. **barnabas** (-bbas D; -ban *e*) *sine addit.* ADGΘIMO (R*?) *dem. e p et* τόν τε Βαρν. *gr. plur.*: + quidem BCFKSTUVW *vg. c gig.*, + uero *d et* τὸν δὲ Βαρν. H *al. pauc.* **adsumto** (*cum* AT; assumto S, adsumpto CDGΘIMO *Tisch.*, assumpto BKUVW *vg.*): sumto F, sumpto *p.* marcho C *c*; petro *lapsu* D* (*corr. mg.*). nauigauit D *c gig. p*[2], nauigauerunt *d*; nauigare F[c]IS *e*; + in *d.* ciprum W

40. **uero**: autem *d e.* **electo** (ael. C): elegi *gig.*; suscepit *d.* syla I, silea MT *dem.*, silia D sylea C; sylam B, silam *e*, silan *d*, sylean *gig.*; + et *gig.* (*non d*). **profectus est**: *om.* **est** Θ*; exibit *d.*

Digitized by Google

profectus est traditus
gratiae domini a fratribus
41 perambulabat autem syriam
et ciliciam
confirmans ecclesias
XVI. 1 peruenit autem in derben
et lystram.
Et ecce discipulus quidam
erat ibi nomine timotheus
filius mulieris iudaeae
fidelis patre gentili
2 huic testimonium reddebant
qui in lystris erant
et iconio fratres
3 hunc uoluit paulus secum
proficisci
et adsumens circumcidit
eum propter iudaeos qui
erant in illis locis
sciebant enim omnes quod
pater eius gentilis esset
4 cum autem pertransirent
ciuitates
tradebant eis custodire

---

traditus: commendatus *gig.* graciae S, gratie W, gratia *d p**. **domini** *codd. longe plur. cum gr.* ℵA BD *min.*: dei BW *vg. e gig. et gr.* CEHLP *al pler.*

41. + et *ad init. gig.* perambulat I, perambulant D; pergrediebatur *d. om.* **autem** *gig. p**. siriam DMRSW. cyliciam BC, cilitiam M. confirmas T; confirmantes D *p**; et confirmabat *gig.* **ecclesias** (ecl. SU, aecl. CO, aeccl. R, aegl. T, aeclessias D; ecclesiam W *p*) *sine add.* ACGΘIMT *e p et gr.* (*exc.* D): + tradens autem mandatum presbyterorum *d fere cum* D^gr; + praecipiens (pre. BKRSVW; et pre. DO *dem.*) custodire praecepta (pre. *ut supra*) apostolorum (orum *in ras.* B) et seniorum BDFK ORSUVW *vg. c dem. gig. arm.* (*usc.*) *syr. harcl. mg. Totus uersus in ras. scr.* R.

XVI. 1. *Ad init. uersus* + et cum circuisset (circumiisset D) has nationes DO *Par. lat.* 202. 341. 342*. 343. 11932. 16262 *tepl.*, + pertransiens gentes istas *d*, + et cum circuisset ciuitates *gig.*, *et* + διελθων δε τα εθνη ταυτα D^gr *syr. harcl. mg.*; *item inc. cap.* **Peruenit** GMR, *rectius* **Et ecce** ABFΘIKSU *c.* **peruenit** (κατήντησεν): deuenit *d gig. om.* **autem** O (*non* D) *d gig. cum gr.* D. **in** (εἰς ℵCDEHLP *etc.*) *cum* BCDFGΘIMOR²ST UW𝔖𝔓𝔖 *cor. uat.* c dem. e p*: et in *Bentl. et* καὶ εἰς AB *min.*; *om.* AKR*V𝔆 *Tisch. cor. uat. mg. cod. caraf. d gig.* listram DORSTW; listris *p**. *om.* **et** *sec. d.* **discipulus** + erat F* (*sed eras.*). **et ecce disc.** *bis scr.* I* (*ut udtur*), *pr. erasum*; **et ecce** . . . **timotheus** *in ras. scr.* B. **quidam**: quis *e.* > quidam disc. D *dem.* > ibi disc. erat quidam *gig.* > nomine erat illi (*et om.* ibi) D. thimotheus C, themotheus D, thiomotheus R, tymotheus *gig.* **iudaeae** (Ἰουδαίας) *cum* G𝔖𝔆 *cod. caraf. dem.*, iudeae ACD*MT *d*: uiduae BD^mg FΘIKOSUV𝔖𝔓 *c*, uidue RW *gig.* (> uid. mul.) *p, sed cor. uat. 'quidam male habent* uidue'; *gr. min.* 25 (= *Br. Mus. Harl.* 5537, *saec.* xi) Ἰουδαίας χήρας; *om. e et* E^gr. **fidelis** + a *p.* patris *e*; + autem CT *d e gig. Bentl., et gr.* πατρὸς δέ. gentilis *e*; graeco *d gig.*

2. **huic**: cui *d gig.*, qui *e, uide infra.* **testimonium** *sine addit.* ADGΘIK*MORV *cor. uat. mg. cod. caraf. c dem. p* Bentl.*: + bonum BCF K¹STUW *vg. cor. uat.* gig. p²*. **qui**: hii qui S. **huic . . . qui**: cui testimonium perhibuit ab hiis qui *d*, qui testificabatur ab his qui *e, et gr.* ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν. *om.* **in** *d gig.* listris DOR W, lystres I*; lystrae *d. om.* **erant** *d e.* **iconio** (Ἰκονίῳ ABCDHLP *etc.*) *cum* AFG*KVW *vg. d dem. e*, yconio *c gig.*, ichonio R, iaconio D: iconii BG^c ΘMOS, yconii ITU^c, hyconii CU* (*ut udtur*), ichonii *p, et* Ἰκονίου ℵE. fratribus *d.* > fratres qui ly. erant et yc. *gig.*

3. hūnc I. *om.* **paulus** O. profiscisci R*, profecissi S; exire *d. om.* **et** FSU*. **secum prof. et** *in ras. scr.* Θ. assumens BKSUVW *vg.*; accipiens *d gig.* circuncidit 𝔓. **eum**: illum DΘ; *om.* O; + ibi T *c.* iudeos DORW. **illis locis** *codd. et vg. c dem. contra ord. gr., forsan ex correctione Hieronymi*: > locis illis *e gig. p*, > locis suis *d.* **quod pater eius gentilis** (-les S) **esset** (essaet R, erat W *vg.*; > esset gent. I *cod. caraf.*, > erat. gent. *vg.*) *codd. vg. c dem. p et gr. Theophyl*^t. ὅτι ὁ π. αὐτοῦ Ἕλλην ὑπῆρχεν, *cf.* ὅτι Ἑλλ. ὁ π. αὐτοῦ ὑπῆρχεν ℵABC *min.*: patrem eius quod gentilis esset (quod crecus esset *d*; grecum esse *gig.*) *d e gig., et* τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἑλλ. ὑπῆρχεν DEHLP *al. pler.*

4. **cum** (quum Θ) **autem pertransirent** (r *tert. in ras.* Θ; -ient *e*, -issent CG*R; -iret F) = ὡς δὲ διεπορεύοντο *plur.*: circumeuntes autem *d*, circuientes ergo *gig., et* διερχομενοι δε D^gr. ciuitatem R; *pergit* praedicabant et tradebant eis cum omnem fiduciam dnm ihm xpm simul tradentes et mandata apostolorum et presbyterorum his qui erant hierosolymis (των εν ιερ. D^gr) *d cum* D^gr *et fere syr. harcl. mg.* tradidebant D; tradebat *c.* **eis** *in ras. scr.* S²; ei W; illis *gig.*; *om.* U* (+ U¹). ut custodirent *gig.* docmata GT; praecepta *gig.* **quae** (que I) **erant** *om. e.* **decreta** (κεκριμένα): iudicata *e*, constituta *gig.* saenioribus C. es'ent I; erant DOSU *vg.* (*d*) *dem. e p²*; + in D *c e.* hieru. MV, ieru. O, ihero. C, iero. *vg.*; hierosolimis SU, hierusolimis DR, iherosolimis T, ierosolimis W. > que ab apost. et

Digitized by Google

dogmata quae erant decreta ab
apostolis et senioribus qui essent
hierosolymis
5 et ecclesiae quidem confirmabantur
fide
et abundabant numero cotidie
6 transeuntes autem phrygiam
et galatiae regionem
uetati sunt a sancto spiritu
loqui uerbum in asia.
7 Cum uenissent autem in
mysiam temtabant ire
bithyniam
et non permisit eos spiritus iesu
8 cum autem pertransissent
mysiam descenderunt
troadem
9 et uisio per noctem paulo
ostensa est
uir macedo quidam erat
stans et deprecans eum
et dicens
transiens in macedoniam
adiuua nos

---

sen. hierosolimis erant constituta gig. (om. qui essent).

5. om. et ad init. d e gig. p. ecclesie W, eclesiae S, aeclesiae DO*, aeglesiae T, aecclesie R; ecclesia M, aeclesia O^c. quidem: om. D; ergo d gig.; gr. enim αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι. confirmabatur B* (corr. B¹) M; consolidabantur d; gr. ἐστερεοῦντο. fidei e; om. d cum D^gr. habundabant CDIRS (-bunt)TU*W; habundabat M. cottidie FGSU^c, cottidiae IU*, cotidiae CMO, quotdidie Θ, quotidie D vg.

6. transeuntes codd. et vg. = διελθόντες HLP etc.: pertransierunt e, pertransiebant d gig., transierunt Hieron. (ii. 763), peruenerunt Uigil. (Uarim. 743), et διῆλθον ℵABCDE 61 al. om. autem D Hieron. phrygiam FKMU vg., frygiam ABGI, prygiam S: phrigiam RVW, frigiam CDΘOT. galatiae (-ciae S, -thiae R, -thie W, galitae D) regionem (-nes p): galatiam regionem d, galatiam (om. reg.) Uigil. (trin. l. 11), galaticam reg. e Hieron., et gr. Γαλατικὴν χώραν; galaciam regiones Θ; cf. ad xviii. 23. uetati sunt codd. plur. et vg. cf. xvii. 15 d, sed apud auctores Latinos uix occurrit; uetaui raro inuenitur, uide Neue 'Lat. Formenl.' ii, p. 370: uetiti sunt IMU¹ dem. cod. caraf. Uigil. (trin.); prohibiti (sine sunt) d e gig. Uigil. (Uarim.) Hieron. et gr. omn. κωλυθέντες; prohibiti sunt autem m ad initium pericopes. ab AGIM Tisch. sancto spiritu (cum gr. fere omn.) CFGΘKOR STUV d e m p: > spiritu sancto (cum gr. min. 4 al.?) ABDIMW vg. c dem. gig. Uigil. (bis) Hieron.; deinde + nemini d et D^gr. uerbum + dei DΘ* (corr. Θ²)OϚ𝔖ℭ cor. uat.* d m et gr. D; deinde + omnino m. asya C, assia D. > ne omnino uerbum dei in asia loquerentur gig.

7. cum (quum CΘ) uenissent (sup. lin. C) autem = ἐλθόντες δέ ℵABCDE min., cf. uenientes autem e: quumque uenissent Hieron.; om. δέ HLP etc. non autem latt. in (κατά): om. CFST gig.; circa d. mysiam ABDG*IKM^cV vg.: mis. ΘM*OSU^cW, miss. U*, mes. G^c, maes. R, moes. FT, moesyam C. misiam . . . non in ras. scr. S. temtabant (ἐπείραζον) AF, tempt. rell. plur., tent. vg.: temptauerunt Θ; temptabantur I; uolebant d et ηθελαν D syr. pesh. ire bithyniam (bythin. etc. uide infra) codd. plur., et ire in bith. OW vg. (e gig. uide infra) Hieron. cor. uat.* (non mg.), graeci enim εἰς τὴν B. ℵAB CD etc., κατὰ τὴν B. HLP al. plur.: > in bith. ire e gig., bith. abire d, cum ordine graeco εἰς (κατά) τὴν B. πορευθῆναι (πορεύεσθαι); item bithyniam (Βιθυνίαν) legimus cum F^cO vg., bythyniam I: bythin. ABCF*KSUV, pythin. M; bithin. DGΘ RW, bitin. T. et (καί): sed W Hieron. non permisit (-ssit D): non dimisit Hieron.; uetuit d gig. illos d gig. spiritus (-tum e): christus I. iesu (ihesu CT, hiesu e; + christi Θ) = Ἰησοῦ ℵABC² DE min.: domini dem. gig. et gr. C*; sanctus U arm. codd. 6, Epiph.

8. cum autem (quum autem Θ; et cum gig.) pertransissent (ssent in ras. U, -sirent S; > transissent autem d): transeuntes autem e; gr. παρελθόντες δέ plur., διελθοντεσ δε D. misiam M*OU^c W, miss. SU*, mes. G^cT, moes. Θ*R, moys. D, moesyam C. cum . . . descenderunt in ras. scr. R. discenderunt DS; + in I e, gr. εἰς; cf. Iren. (Mass. p. 201) nos uenimus in troadem. troaden W; troade DΘORT p*, -dae CI, troada d.

9. uisio (uissio D) = ὅραμα, cf. uisum d: in somnis e et εν οραματι D syr. pesh. per nocte I p. paulo ostensa (host. C, ostenso e) est (om. e) = τῷ Π. ὤφθη ℵBD²E min.: > apparuit paulo d gig. et ὤφθη τῷ Π. ACD*HLP etc.; deinde + quasi d cum D^gr syr. pesh. machedo FIK, macido O. om. erat d e cum gr. D*E 3. 47. 95*. 103 syr. pesh. stans + ante faciem eius d cum D^gr syr. harcl. (cum*) sah. deprecans (παρακαλῶν) codd. et vg., depraec. CFI, diprec. D: obsecrans gig., rogans d. eum om. d gig. cum gr. D. et tert. om. FMSTUW d contra graecum. transi d gig. machedoniam CFK, macaed. M, macid. D; machedonia I, macedonia d p; + et gig. (non d). adiuba OT, adiu^ua S; auxiliari d. nobis d. libere

Digitized by Google

10 ut autem uisum uidit
statim quaesiuimus
proficisci in macedoniam
certi facti quia uocasset nos
deus euangelizare eis
11 nauigantes autem a troade
recto cursu uenimus
samothraciam
et sequenti die neapolim
12 et inde philippis
quae est prima partis macedoniae
ciuitas colonia
eramus autem in hac urbe
diebus aliquot conferentes
13 die autem sabbatorum
egressi sumus foras portam

---

citat Iren. '*et cum uidisset paulus per somnium uirum macedonem dicentem* ueniens in macedoniam opitulare nobis paule' (*Mass. p.* 201).

10. *Uersum ita habet d* exurgens ergo enarrabit uisum nobis et intellegimus quoniam prouocauit nos dominus euangelizare qui in macedonia sunt *cum* D^{gr} *cf. et sah. apud Tisch.* cum autem *p*; et ut *gig.* uissum D. > uidit uisum *gig.* **statim**: confestim *gig.* quesiu. CIORS^{c}W, quessiu. D, quisiu. S*. **proficisci in** *partim in ras.* U. *om.* in R. mached. CFIK, macaed. M, macid. D, macedonian S. **certi facti** (*συμβιβάζοντες*): certificati M; intellegentes *Iren.* (*cf. d*). **quia**: quod BFKRSUVW *vg. e*; quoniam *Iren.* uocassed O; prouocauit *Iren.* (*cf. d*), aduocauit *gig.* (> dominus nos adu.). **deus** *codd.* (dicens *lapsu* D) *et vg. et* θεός ℵABCE *min.*: dominus *c* (*d gig.*) *Iren. et* κύριος DHLP *etc.* heuang. C, euuang. I, aeuuang. R, aeuanguelitzare D; adnuntiare *e.* illis T *gig.*

11. *inc.* alia die perducti a tr. *d cum gr.* D 137 *syr. harcl. mg.* **autem** (δέ ℵADE *min.*): ergo *gig.*, igitur *Iren. et* οὖν BCHL *etc.*; *om.* M*. *om.* a I. troadae CGK, tro||ade S; ade *in ras. scr.* U. troia directo D (*pro* troade recto). **recto cursu uenimus** (= εὐθυδρομήσαμεν) *codd. et vg.*, > uen. rec. cursu *c*: cursum direximus *d*; > direximus nauigium *Iren.*; *deinde* + in *d e p Iren.*, *et gr.* εἰς. **samothraciam** AGMO^{c} *vg.*, *et* sathraciam R, samothrachiam C: samotraciam ΘIO*T, samotrachiam BDFKSUVW *d*; samotracen *gig.*, samothracen *Iren.* **et sequenti** (*om.* quen S*) **die** (diae CI) *codd.* (*in ras. scr.* Θ) *et vg.* = τῇ τε ἐπιούσῃ H *al. plur.*, *et* sequentique die *gig.*: sequente die autem *e et* τῇ δὲ ἐπ. ℵABCEL *min.*; *deinde* + in *e et gr.* εἰς. neapolym C, neapolin DΘ; neapoli *p**.

12. **et inde** = κἀκεῖθεν *uel* ἐκεῖθέν τε *gr. plur.*: *om.* W; indie autem *d et* ἐκεῖθεν δέ L 137; inde *gig. et* ἐκεῖθεν 101; + in *e cum gr.* εἰς. **philippis** *codd. longe plur.* (fil. DGST, phyl. BC, filipphiis O): philippos I*U* (*corr.* U^{1}) *vg. Tisch. dem.*, pilippos *e*, philippus Θ, *et gr.* Φιλίππους. que IW, qui O. **prima partis** (*sup. lin. scr.* I) **macedoniae** (mached. BCFIK, macid. DO, machedonie R) **ciuitas** *codd. plur.* (*etiam Par. lat.* 11505*) 𝔓𝔖𝔈 *e gig. cor. uat. Bentl.* (*ex sil.*), *cf.* πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις ℵACE *min.*, πρωτη μεριδοσ τησ Μακεδ. πολισ B, πρώτη τῆς μερίδος τῆς Μακεδ. πόλις HLP *al. pler.*, *et* capud macedoniae ciuitas *d cum* D^{gr} *syr. pesh. ar^{e}.*: primae partis (i *in ras.* Θ) macedoniae ciuitas Θ *c Par. lat.* 11505^{2} = πρώτης μερίδος τῆς Μ. πόλις *quod in codd. graecis nunc non inuenitur, sed fortasse erat in antiquissimis, ut credunt Blass, Pearce, et Clericus*; in (*om.* A) prima parte macedoniae ciuitas A *Par. lat.* 342 (*uide Berger* '*les Bibles Provençales*' *p.* 404), *uersio prouincialis Lugdunensis* (en la primiera part de M.), *uide Blass* '*Act. Apost. sec. formam Rom.*' *p.* xxvi, *cod. tepl.* das do ist eine fremde stat in deme ersten teile zu macedon; prima pars macedonie ciuitas W *dem. p*^{2} = πρωτη μεριο Μ. πολισ E^{gr} *arm.*; prima partis macedoniae ciuitatis M^{c} *p** *Par. lat.* 2 ϛ *non graeci.* **colonia** *codd. longe plur. et vg. cum graeco*: coloni W^{c} (a *erasa*); coloniae B*OSU *Par. lat.* 342 *et biblia prouincialia, teste Berger.* **eramus autem in hac** (+ die D*) **urbe** (hurbe C, urbae O) **diebus** (i *sup. lin.* M) **aliquot** (-quod CIOT, aliquos *p**) **conferentes** (cont. G*, confirmantes D) ACDGΘIMOTUW *c dem. p* ϛ𝔈 *cod. caraf.* = *fere* ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς *ubi* conferentes = disputantes *uel* conloquentes (διατριβὰς ποιοῦντες): eramus autem in hac urbe diebus aliquot (-quod F*RS) consistentes BFKRSV𝔓𝔖 *cor. uat.* ('*antiqui*'); > fuimus in ista ciuitate demorantes dies aliquos *d*, > eramus autem in ea ciu. demor. dies aliquot *e*, demorati autem sumus in ipsa ciuitate diebus multis *gig.*; *uoluit ut uidtur Bentl.* eramus autem in hac urbe consistentes (*scr. super* conmorantes) diebus aliquot; *deinde* + uerbum domini DO.

13. **die** (diae C, dies R*) **autem sabbatorum** (sabbath. ϛ𝔓; sabbati *d*, > sabbati autem D) *codd. vg. et uett. plur.* = *gr.* τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῶν σαββ. D *min.*: et die sabbati *gig. cf.* τῇ τε ἡμ. τῶν σαββ. *gr. plur.* **egressi** (hegr. C) **sumus** (*om. p*): exiuimus *d gig.* **foras** (ἔξω): extra *d gig. p*^{2}; foris extra *e.* **portam** (a *in ras.* K) = τῆς πύλης ℵABCD *min.*: ciuitatem *e et* τῆς πόλεως EHLP *etc.* **iuxta**: secus *gig.*, secundum *d.* hubi C. **uidebatur oratio** (hor. C, oracio RS) **esse** (essae R) *codd. et vg. et uett. plur.* = εδοκει προσευχη ειναι D, *cf.* ἐνομίζετο προσευχὴ εἶναι EHLP *etc.*: > oratio esse uidebatur *d gig.*; *gr.* ἐνομίζομεν προσευχὴν (-χὴ AB) εἶναι ℵABC *min. apud Latinos non redditur. Uerbum* oratio *hic simpliciter et non de aedificio uidetur usurpari. Quamuis enim* προσευχή *interdum pro synagoga uel loco*

Digitized by Google

iuxta flumen ubi uidebatur oratio esse
et sedentes loquebamur
mulieribus quae conuenerant.
14 Et quaedam mulier nomine
lydia purpuraria
ciuitatis thyatirenorum
colens deum audiuit
cuius dominus aperuit cor
intendere his quae dicebantur a paulo
15 cum autem baptizata esset
et domus eius
deprecata est dicens
si iudicastis me fidelem
domino esse
introite in domum meam
et manete et coegit nos.
16 Factum est autem euntibus
nobis ad orationem
puellam quandam habentem
spiritum pythonem obuiare
nobis
quae quaestum magnum
praestabat dominis suis
diuinando
17 haec subsecuta paulum

---

orationis immeniatur, oratio *non ita*. **et sedentes**: *om. p*°; et cum sedissemus *d gig.* et sedentes . . . lyddia (*u.* 14) *in ras. scr.* B. loquebantur D, -batur *d*; locuti sumus *Iren.* **mulieribus quae** (que IW) **conuenerant** (-nerunt G*, -nierunt D): > quae cum uenerant mulieres *d* = *gr.* ταῖς συνελθούσαις (συνεληλυθυιαισ D) γυναιξίν; his quae conuenerant nobis mul. *e* = ταῖς συν. ἡμῖν γυν. ℵ*CE; *deinde ad fin.* + ibi I *syr. harcl.* (*cum**).

14. quedam IMRW. lyddia B, lidia ORSTU W, lida D. **purpuraria** (πορφυρόπωλις) *codd. et vg.* (p *ad init. in ras.* A, purpor. S, porpur. D, pupur. O); purpurarius *enim* = *purpurae negotiator, Willmanns 'Inscr.'* 2533, 2534: quae purpuras uendebat *gig.*, purpure uenditor *e cf. Bed.* (*retr.*) 'purpurariam *dicit* purpurae uenditricem *sicut etiam in alia translatione positum inuenimus, quod graece dicitur* πορφυρόπωλις.' ci^u^i^tatis B. **thyatirenorum** *cum* ACFG°KU¹ *vg.*, tyatiren. B, thyatirin. SU*, thyaterin. G*, tyatyren. I, thyathyren. M, thyatinererorum *e*, theyaterinorum D, tyathirenorum *p*, thiathirenorum R, tiatiren. *c*, thiatiren. Θ* (*partim in ras.*) VW, tiathyren. O, tiriathen. Θ^mg^: tiathiorum T, thyatirum *d* (> thyat. ciu.); tyatirae *gig.*; *gr.* Θυατείρων. **deum**: *om.* W (*spatio tamen relicto*); + quae *e*. **audiuit** *codd. plur. et vg.* = ἤκουσεν D*L *min.*: audiebat CT *d e gig. Bentl. et* ἤκουεν ℵABCD²EHP *etc.*; *deinde* + uerbum CT *gig. p*, + uerbum dei D. **cuius**: huic *gig.* **aperuit** (διήνοιξεν) *codd.* (app. SW) *et vg.*: adaperuit *e*; inlustrauerat R. **cor**: sensum *gig.* > cor aperuit *Auct. uoc. gent.* i. 23. adtendere *e*; ut intenderet I *gig. Auct. uoc. gent.* hiis OW; eis *d*. que IW. > a paulo dicebantur Θ *gig.*

15. **cum** (quum Θ; ut *d*) **autem**: haec cum O *gig.* babtitzata D. essaet R; est *d e*; + ipsa IM *e dem. et* + αὐτή ℵ^c^E *al.* **et** (t *sup. lin.* I; *om.* D) **domus eius**: et omnis (homn. C) do. eius CT *d cum gr.* D 43. 69. a^scr^; cum omnibus suis *gig.* **deprecata** (deprae. CFI, dipre. D) **est**: rogabat *gig.*, rogauit *d*; + eos G², + nos U, + nobis S, + paulum et nos *p*². *om.* **si** B. iudicasti F* (*corr.* F¹); iudicatis DΘO *e*. filem S* (+ de *cor.*) essae R. > esse domino SU *gig.* introyte C; intrate SU; introeuntes *e gig.*, ingressi *d*; *et om.* et *sec. d e gig.* domo mea *p**. **manete** + ibi SU. **coegit** (quo. CR) = παρεβιάσατο: extorsuit *d*. nobis *d*; eos TW.

16. **factum** (actum *c*) **est autem** (ἐγένετο δέ): contigitquae *d*. heuntibus C. **ad**: in *e*. horat. C, orac. RS. puella *d*. quendam F*ΘOS *d*; quaedam G*. > quandam puellam W. abentem R. **spiritum** *om.* I*W. **pythonem** (πύθωνα ℵABC*D* 33. 61) *cum* GKV *vg.* (*dem.*), *item* pytonem FIS*, phytonem BΘS° *d*, pithonem A, phithonem DO, phitonem R¹UW *c p*, pitonem R*: pythonis C *e*° *Lucif.* (*ed. Hartel, p.* 268), pithonis M, pitonis T, phthonis *e**, fitonis *gig.*, *et* πύθωνος C³D²EHLP *etc.*; *ipse Hieron.* (*de nom. hebr.* iii. 103) phytona *legebat et interpretabatur 'os abyssi'* [פִּי־תְהוֹם] *et addidit 'Haec omnia graeca nomina, uel latina, quam uiolenter secundum linguam hebraicam interpretata sint, perspicuum puto esse lectori'.* hobuiare C, obuiaret R; obuiasse S; obuiam fieri *d*; occurrere *gig. Lucif.*; *gr.* ὑπαντῆσαι ℵBCE *min.*, ἀπαντῆσαι ADHLP *al.* que IW. **quaestum** (que. CΘIRUW) = ἐργασίαν: reditum *d gig. Lucif.* **magnum**: multum *d e gig. Lucif.*, *et gr.* πολλήν. **praestabat** (pre. DI MRSUW): prebebat O. **suis** + per hoc *d et* δια τουτου D^gr^.

17. hec ISW. subsequuta Θ; persecuta *d*; secuta W; + est D *d gig. Lucif.* paulo I *e*. **et** + ad D. nobis *e*; + et *d gig. Lucif.* **clamabat** (ἔκραζεν *plur.*): clamat I; clamauit T (-bit) *Lucif. et* ἔκραξεν 1. 96 *al.* **isti**: hi *d e gig. Lucif.* hominis SU*; *om. d** (+ homini *cor. post.*) *gig. Lucif. et gr.* D* *Orig.* (*uide infra*). *om.* **sunt** *gig.* annuntiant BKVSH, adnunc. S, annunc. RWSC; praedicant *gig. Lucif.*; *gr. plur.* καταγγέλλουσιν

Digitized by Google

et nos clamabat dicens
isti homines serui dei excelsi
sunt qui adnuntiant
uobis uiam salutis
18 hoc autem faciebat multis
diebus
dolens autem paulus
et conuersus spiritui dixit
praecipio tibi in nomine
iesu christi exire ab ea
et exiit eadem hora
19 uidentes autem domini eius
quia exiit spes quaestus
eorum
adprehendentes paulum
et silam perduxerunt
in forum ad principes
20 et offerentes eos magistratibus dixerunt
hi homines conturbant
ciuitatem nostram
cum sint iudaei
21 et adnuntiant morem
quem non licet nobis suscipere neque
facere
cum simus romani
22 et concurrit plebs
aduersus eos
et magistratus scissis
tunicis eorum

---

euangelizant *d et* ευαγγελιζοντεσ D. **uobis** (ὑμῖν ℵBDE *etc.*) : nobis R *e* (ἡμῖν AC^{2}HLP *min.*) *et ita uoluit Bentl.* **uiam** : quam O* (*sed corr.*) ; diem *p** (*corr. p^3*). *Uersus libere citatur apud Orig. int.* ii. 333 isti hom. serui sunt summi dei qui annunciant uiam salutis, *et* iv. 610 hi serui dei summi sunt qui annunc. hominibus uiam dei.

18. *om.* **autem** *gig. cum gr.* H *sah.* **multis diebus** (temporibus U) : per multos dies *d e gig. Lucif.*, *et gr.* ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. **dolens autem** (διαπονηθεὶς δέ) : quod cum indoluisset *gig. Lucif.* paulo *Lucif.* **et** *pr. om.* R *gig. Lucif.* ad spiritum *gig. Lucif.* **dixit** (εἶπεν) : ait *gig. Lucif.* > dixit (dixte *ut uidetur cod.*) spiritui W. **dolens . . . dixit** : > conuersus autem paulus in spiritu et cum indoluisset dixit *d et* D^{gr}. precipio DMORSVW. **nomine** + domini *Ambr.* (*de int. dau.* ii). ihesu *e.* > christi iesu R* (*corr.* R^1); + continuo *Ambr.* **exire** (ἐξελθεῖν) : exi Θ, *et* εξελθε 13 ; ut exeas *d e gig. Lucif. cum gr.* D. eam I *d.* exhiit T, exiuit O *p.* ora IS. > eadem hora exiit *d* (ευθεωσ εξηλθεν D).

19. **uidentes autem** (ἰδόντες δέ) : cum uidissent *d*, ωσ δε ειδαν D^{gr}. **eius** (αὐτῆς) : eius puelles *d*, *et* τησ παιδισκησ D. **quia** : quod *p*, quoniam *d.* **exiit** (ἐξῆλθεν) BDFKMRSUV *cor. uat*.*, *uide u.* 18, *et* exiuit ACGΘIOW *vg. Tisch. cor. uat. mg.*, exibit T : exiret *p* ; *om. d* (*sed* απεστερησθαι D). ispes *d* ; sp̄s D. **quaestus** (que. CDΘIMORSU W) = ἐργασίας : reditus *gig. Lucif.* ; operationis *e* ; et reditus *d* ; *cf. u.* 16. **eorum** : + et *p** ; + quem habebant per ipsam *d et* D^{gr}. **adprehendentes** (adprae. CFGΘI, apprae. U, appre. KW *vg. Tisch.* ; adprehindentes S, adprehendetes O*) = ἐπιλαβόμενοι : apprehensum *gig. Lucif.* ; adpraehenderunt *d.* **-dentes paulum** *in ras.* U. sylam BI; sileam MRT *Lucif.*, sylean *gig.*, syleam C, siliam DO*. **perduxerunt** (εἵλκυσαν) *codd. et vg. et* duxerunt *e* : traxerunt *d gig.*, extraxerunt *Lucif. et* εσυραν E^{gr}. **in** : ad A* *gig. Lucif.* phorum *p**. **principes** (ἄρχοντας) : magistratus *d* (-tos) *gig. Lucif.*

20. **offerentes** (re *sup. lin.* T, hoff. C, offerantes D ; + *ras. unius lit.* M) = προσαγαγόντες : obtulentes *e*, cum optulissent *d* ; obtulerunt (*et infra* dicentes) *gig. Lucif.* **magistratibus** (τοῖς στρατηγοῖς) : praetoribus *d* ; *om. gig. Lucif.* hii CDORS TW ; isti *d.* > homines hi *gig. Lucif.* perturbam (*sic*) *d.* > nostram ciuitatem *d e cum gr.* quum Θ. iudei DORW. > iud. cum sint *d e cum gr.* Ἰουδ. ὑπάρχοντες.

21. **adnuntiant** (annunt. BF^{1}KV𝔖𝔗, adnunc. S, annunc. RW𝔖𝔈) = καταγγέλλουσιν : praedicant *e gig. Lucif.*, praedicantes *d.* **morem** : mores *e p et gr.* ἔθη (ηθη L) ; sectam CT *gig. Lucif.* ; gentes *d et* τὰ ἔθνη D* 15*. **quem** : quam CT *d gig. Lucif.* ; quos *p*, quot *e* ; quae D. recipere *d e gig. Lucif.* nec B *d gig. Lucif.* ; aut O. **cum** (quum Θ, qum T) **simus** (sumus D) **romani** = Ῥωμαίοις οὖσιν, *cf.* > romani cum simus *d* (ρωμ. υπαρχουσιν D) : romanis constitutis *e*, *cf. ad Ioh.* v. 13.

22. **concurrit** (συνεπέστη) : cucurrit *vg.* (*non cod. caraf.*) ; consurrexit *gig. Lucif.* ; constituit *e.* **plebs** (*e in ras.* Θ, pleps T) = ὁ ὄχλος, *cf.* turba *e* : uniuersa turba *gig. Lucif.*, ὁ ὄχλος πολύς 26 *syr. pesh. et harcl.* ; *item* > multa turba superuenerunt *d et* πολυσ οχλοσ συνεπεστησαν D. aduersum C. **eos** + clamantes *d et* D^{gr}. **et** *sec.* : tunc *d et gr.* D* τοτε. **magistratus** (-tus *in ras.* V, -ti *d*) = οἱ στρατηγοί : + et *dem. gig.* scisis D ; sciscis W ; discissis *d e* ; destitutis *gig. Lucif.* tonicis D ; uestimentis *d.* *om.* **eorum** *d.* > eorum tunicis *e.* **iusserunt** (iuser. D) *sine addit.* A*D FΘIM *d e cum graeco* : + eos A^{1}BKORSUVW *vg. c dem. gig. p Lucif.*, + illos CGT. **caedi**

Digitized by Google

iusserunt uirgis caedi
23 et cum multas plagas eis
inposuissent
miserunt eos in carcerem
praecipientes custodi ut diligenter
custodiret eos
24 qui cum tale praeceptum
accepisset
misit eos in interiorem
carcerem
et pedes eorum strinxit in ligno
25 media autem nocte paulus
et silas adorantes laudabant deum
et audiebant eos qui in custodia erant
26 subito uero terrae motus
factus est magnus
ita ut mouerentur fundamenta carceris
et aperta sunt statim
ostia omnia
et uniuersorum uincula
soluta sunt
27 expergefactus autem

(cedi BDOSTUW) *omnes, contra gr.* ῥαβδίζειν, *sed consuetudinem linguae latinae sequentes.*

23. **et cum** (quum Θ, qum T) **multas** (u *sup. lin.* S) **plagas eis** (> eis pl. *gig. p*) **inposuissent** (imp. AKUW *vg.*; eis impos. *partim in ras.* U; > eis inpos. plagas *Lucif.*): multas autem inponentes illis plagas *e*, multisque inpositis eis plagis *d, et* πολλάς τε (δέ B 40. 61) ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγάς *gr.* misserunt D. *om.* **eos** *pr. d e cum gr.* **carcerem**; caerem M. precipientes BDKMORS; precipiens W; praecepto dato *d.* **custodi** (τῷ δεσμοφύλακι): custodibus F; optioni *d uide Ducange s.u. et pass. Perpetuae c.* ix; *deinde* + carceris CT *d e gig. Lucif. om.* **ut** *d e gig. p Lucif.*; *om.* **cust. ut dil.** O. custodirent F; custodire *e p*; seruare *gig. Lucif.*, seruari *d*; τηρεῖν *gr. plur.*, τηρεισθαι D.

24. **cum** (quum Θ, qum T) **tale** (talem DF*IK) **praeceptum** (pre. BDKMORUW; precepto S, *deinde seq. ras. c.* 10 *litt.*) **accepisset** (accip. DO; accepissent FI*): praeceptum tale accipiens *e*; mandato tali accepto *d*; *gr.* παραγγελίαν τοιαύτην λαβών (εἰληφώς HLP *etc.*, λαμβάνων 37). missit D. illos *gig.* **interiorem carcerem** (τὴν ἐσωτέραν φυλακήν): ima carceris *gig.*, imam carceris *d Lucif.* **eorum**: eos D. **strinxit** (strixit A*C, strincxit I): conclusit *d* (*gig.*), diligenter conclusit *e*; *gr.* ἠσφαλίσατο. **eorum str.** = αὐτῶν ἠσφ. C²DEHLP *etc.*: > ἠσφ. αὐτῶν ℵABC* *min. om.* **in** *sec.* BFKSVW *vg.* **ligno** *codd. et vg.* = εν τω ξυλω D, *cf.* neruo *gig. Lucif. et uide capitula* CT *p.* 22: lignum *e et* εἰς τὸ ξύλον *gr. plur.* > in neruo concl. *gig. Lucif.*

25. **media autem nocte**: circa mediam autem (> autem mediam *gig.*; mediam uero *d*) noctem (-te *d*) *d gig. Cypr.* (*Test.* iii. 14) *Lucif.*; *gr.* κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον *plur.*, κατα δε μεσον τησ νυκτοσ D^gr; + fuerunt D. **paulus**: a *erasa in* O. sylas B, sileas G^cMORT *Cypr.*, syleas C *gig.*, silias D. hadorantes C; orantes *vg. d gig.* (*Lucif.*) *Cypr. Cassiod.* (*P. L.* LXX, *p.* 1394); *gr.* προσευχόμενοι. **laudabant deum** (dominum CT) *codd. plur. et vg. c dem. p, cf.* et laudantes deum D; *correctio Hieronymiana uidetur quamuis graecum* ὕμνουν τὸν θεόν *minus apte reddat, sed cf. Hebr.* ii. 12 *ubi* laudabo = ὑμνήσω. *In officio ecclesiastico* laudes *dicuntur psalmi tres ultimi primo mane recitandi*: deum hymnum dicebant A; ymnum dicebant deo *d*, hymnum canebant deo (deum *e*) *e gig.*; gratias agebant deo *Cypr.* **et aud.**: aud. autem *d e Cypr. cum gr.* ἐπηκροῶντο δέ. **eos** + ceteri *gig. Lucif.* **qui in custodia** (-di D) **erant**: uincti *d* (ipsi ui.) *e gig. Cypr.*, *gr.* οἱ δέσμιοι. *Libere Lucif.* paulo et silea orantibus et hymnum canentibus deo audiebant eos ceteri uincti.

26. **subito**: repente *d e Lucif.*, de repente *gig.* **uero**: autem *d e gig.* terre MW. **motus** + est D. *om.* **ita** *e.* moberentur T, moueretur I, commouerentur *d*; moueri *e*; concuterentur *gig. Lucif.*; *gr.* σαλευθῆναι; *deinde* + omnia C(homn.)T *gig.*, *contra gr.* **carceris ... ostia** *in ras. scr.* Θ. **carceris** + confestim D (*cf.* M *infra*). **et aperta sunt statim** ACDFGΘOT *dem. p lux.*, apertaquae s. statim *d* = ηνεωχθησαν (ἀνεῴχθ.) τε παραχρῆμα CHLP *etc.*: > et statim aperta sunt BKRSUVW *vg. c*; > confestim aperta sunt (*om.* et) M (*cf.* D *supra et* I *infra*); aperta sunt autem protinus *e et* ἠνοίχθησαν δὲ παραχρ. ℵAE 61; *om.* **statim** *gig. Lucif. cum gr.* B. **ostia** (hos. CGIO) **omnia** *cum* ACFGΘ(I)MOT *dem. p* (+ carceris *p²*), *cf.* ostiae omnes *e*, ianuae omnes *d* = αἱ θύραι πᾶσαι: > omnia ostia (hos. D, o||stia S)BDKRSUVW *vg. c lux.*; *om.* **omnia** *gig. Lucif.* > ostia aperta sunt *gig. Lucif.*; > confestim hostia omnia aperta sunt I. **uniuersorum** (hun. C): uniuersa eorum D; omnium *d gig.*; omnia *Lucif.* **soluta sunt** (= ἀνέθη *plur.*) *codd. et vg.*, resoluta sunt *p**: relaxata sunt *d et* ἀνελύθη ℵ*D*.

27. **expergefactus autem** (ἔξυπνος δὲ γενόμενος): + factus F; experge autem factus *e*; expergefactus est *Lucif.*, expergef. est autem U, expergef. est autem est R, experge autem factus est *gig.*; et exomnis factus est *d et* και εξυπνοσ γενομενοσ D. custus CI*OST*; optio *d. om.* **et ... carceris** G*S* (+ G¹S²). **uidens**: cum uidisset *gig. Lucif.*; uidit *d.* > ianuas apertas W *vg.*, ostia aperta *gig.*, *cum gr.* C; > ost. carceris aperta *Lucif. om.* **carceris** *sec. p.* **euaginato** (aeu. C, euu. I, euaginata O) **gladio** (+ suo D) = σπασάμενος (τὴν) μάχαιραν: stringens gladium *e*, exemit gladium *gig. Lucif.* **uolebat** (-bant O*)

Digitized by Google

custos carceris
et uidens apertas ianuas
carceris
euaginato gladio uolebat
se interficere
aestimans fugisse uinctos
28 clamauit autem paulus magna
uoce dicens
nihil feceris tibi mali uniuersi enim
hic sumus.
29 Petitoque lumine introgressus est
et tremefactus procidit
paulo et silae
30 et producens eos foras ait
domini quid me oportet
facere ut saluus fiam?
31 at illi dixerunt
crede in domino iesu et saluus
eris tu et domus tua
32 et locuti sunt ei uerbum
domini cum omnibus qui erant
in domo eius
33 et tollens eos in illa hora
noctis lauit plagas eorum
et baptizatus est ipse et omnes eius
continuo
34 cumque perduxisset eos
in domum suam adposuit

---

se (*om.* O*) **interficere** = *ἤθελεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν* 68: incipiebat se interf. *e*, coeperat se interf. *d et ἤμελλεν ἑ. ἀν. gr. longe plur.*; ut se interficeret *gig. Lucif.* aextimans C, estimans TW; existimans *d Lucif.*; *gr. νομίζων.* fugere D; effugisse *d* (-set) *e gig.* **uinctos**: custodias *d.*

28. exclamauit *e gig. Lucif.* *om.* **autem** A. **paulus magna uoce** *codd. plur. cum gr.* B: > paulus uoce magna BDΘRVW *vg. c dem. gig. Lucif. et syr. pesh.*; > magna uoce paulus *d cum gr.* A; > uoce magna paulus O *e p et gr.* ℵCDEHLP *etc.* nicil T, nichil BW. **feceris tibi mali** (*πράξῃς σεαυτῷ κακόν*) BFGΘKMRSUVW (feceritis) *d* (malum) *e p lux.*: > tibi mali feceris *vg. c dem. gig.* (male) *Lucif.*; > tibi feceris mali CT; > mali tibi feceris AI(male)O; > feceris mali tibi D. huniuersi C; omnes *d e gig. Lucif.* **sumus**: sunt *Lucif.* > sumus hic *d*; > sumus in praesente *e, cum gr. ἐσμεν ἐνθάδε.*

29. **petitoque lumine** (+et I^1) **introgressus est** (*fere* = *αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν*) *codd. plur.* (ingressus I^1 *p, corr.* I^c *sup. lin.*; *om.* **est** D) *et vg., cf.* petens autem lumen introgr. est *e*: lumen uero petens accucurrit *d, et φωτα δε ετησασ εισεπηδησεν* D; quo audito custos carceris petiit (petit *Lucif.*) lumen et ingressus est I* *gig. Lucif.* **tremefactus** (tremaef. I): tremens *gig. Lucif.*; tremibundus factus *d*; *gr. ἔντρομος γενόμενος, sed ἔντρ. ὑπάρχων* C*D *min.* procedit DS*[illegible]; procidens M. **paulo et silae** *cum* D (siliae) G* *e et gr. plur. τῷ Π. καὶ (τῷ) Σ. cf.* procid. ei *Mc.* iii. 11; *cum enim codd.* ad pedes *uario ordine inserant et in omittendo* D *pondus habeat, pro additamento habemus*: paulo et silae ad pedes BFG^cΘKRSUVW *vg. dem.* (sileae G^c, sile W, silee R, sylae B); paulo ad pedes et silae *c*; ad pedes paulo et silae (syleae C) AC *Tisch. d, et* ad pedes (pes O) pauli et silae (sileae MT *Lucif.*, sylee *gig.*, syle *p*) IMOT *gig. p Lucif.* = *προσ τουσ ποδασ τω παυλω και σιλα* D* *sah. cop. syr. harcl.* (*cum obelo*).

30. *om.* **et** D. cum produxisset *d gig. Lucif. om.* **eos** O. foris R (*partim in ras.*) *e*; + ceteros custodiuit et *d cum* D^{gr} *et syr. harcl.* (*cum** = reliquos astrinxisset tuto appropinquauit et). syt T; dixit O *d*; *gr. ἔφη, sed εἶπεν* D *min.*; *deinde* + illis *d et* D^{gr}. domine Θ; + mi ΘS, + mei *c.* hoportet C, opertet O, oporteat *p**. **fiam**; sim *gig. Lucif.*

31. **at** (ad CIO) **illi**: illi autem *e.* **dixerunt** + ei O. credo G*. **in domino iesu** (*ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν*) *cum* ADGΘ*IMT *d dem. lux., cf.* ix. 42 *et Lc.* xxiv. 25 *ubi πιστεύειν ἐπί τινα uertitur* credere in aliquo, *sed contra Act.* xi. 17, *Rom.* iv. 5. 24: in dño ihūm S; in dominum iesum (ihesum C, hiesum *e*) BCF$Θ^c$KORUVW *vg. Tisch. c e gig. p,* in deum iesum *Lucif.* (*p.* 269 *Hartel*), in dominum nostrum iesum *id.* (*p.* 270); *deinde* + christo I^1 *d,* + christum *e, et gr.* CDEHLP *etc.* **eris**: fies *d. om.* tu S*. **et** *sec.* + uniuersa *e cum gr.* E *al.* 15.

32. loquuti ΘI. *om.* ei O. *om.* **domini** D. *om.* domini . . . qui F (*notauit cor.*). **cum** (quum T) = *σύν* ℵABCD *min.*: et *e* = *καί* EHLP *etc. post* **erant** *est rasura in* F. domu DV; domum *d.*

33. *Ab hoc uersu ad fin. libri scriptum est alia manu in* O. tullens D; sumens *gig. Lucif.* (*p.* 269), adsumens *e*; adpraehendit *d. om.* **in** *gig. Lucif. cum gr.* 13. ipsa *gig. Lucif.*; ea *e.* **lauit** (*ἔλουσεν*): lauauit D; ligauit U; soluit *d et ελυσεν* D^{gr}. **plagas** ($pl^a gas$ O) **eorum**: plagas *d*; a plagis *e gig. Lucif., et gr. ἀπὸ τῶν πληγῶν.* babtitzatus est D; baptizati sunt I; > ipse bapt. est *d cum* D^{gr}. **et omnes eius** (*καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες*) FG*(-nis)ΘM^cO *p* lux.*, > et eius omnes *d*, et qui illius erant omnes *e, cf.* cum omnibus suis *gig. Lucif.*: et domus eius DS p^2; et omnis (-nes M) domus eius ABCG^cIKM*RTUVW *vg. c dem. tepl., cf. ο οικος αυτου απαντες* 40, *οι οικιοι αυτου παντεσ* A. **continuo**: confestim *d*; *om. gig. Lucif.*

34. **cumque** (quumque Θ; cum D) **perduxisset**: et ducens *gig. Lucif.*; et perduxit *d. om.*

Digitized by Google

eis mensam
et laetatus est cum omni
domo sua credens deo
35 et cum dies factus esset
miserunt magistratus
lictores dicentes
dimittite homines illos
36 nuntiauit autem custos
carceris uerba haec paulo
quia miserunt magistratus
ut dimittamini
nunc igitur exeuntes
ite in pace

37 paulus autem dixit eis
caesos nos publice indemnatos
homines romanos miserunt
in carcerem
et nunc occulte nos
eiciunt? non ita
sed ueniant et ipsi nos eiciant
38 nuntiauerunt autem magistratibus
lictores
uerba haec
timueruntque audito
quod romani essent
39 et uenientes deprecati

eos S*U* (+S^{2}U^1). *om.* **in** *gig.* *om.* **suam** *gig. Lucif. cum gr.* BCP *min.* apposuit BKSUVW *vg. Tisch.*; et posuit *d.* *om.* **eis** *d gig. Lucif. et gr.* (*exc.* E). maensa O. **laetatus** (let. IMOSW) **est** = ἠγαλλιάσατο, *cf.* exultabat *d e*: epulabatur *gig. Lucif.* omnis I* (*corr.* I^1); uniuersa *Lucif.*; tota *d.* domu B^{o}V; domum B*. **suam** B*. *om.* cum om. do. **sua** *e et* E^{gr}. **credens** (credaens O) **deo** (πεπιστευκὼς τῷ θεῷ): credens in domino D (in *expunct.*) *c d gig. Lucif. et* πεπ. τῷ κυρίῳ 32. 33. 34. 68. 96. 142 *al.*

35. **et cum** (et quum Θ, quumque T; *om.* **et** S) **dies** (diaes C; + autem S) **factus esset** (essaet R, fuis^{set} O): die autem facta *d e gig. et* ἡμ. δὲ γενομένης *gr.*; *deinde* + conuenerunt magistrati id ipsud in foro et rememorati sunt terrae motum qui factus est timuerunt et *d et* + συνηλθον οισ στρατηγοι επι το αυτο εισ την αγοραν και αναμνησθεντεσ τον σεισμον τον γεγονοτα εφοβηθησαν και D *cum syr. harcl. mg., cf. et u.* 39. misserunt D, transmiserunt *d*; + autem *p**. **magistratus** *om. hic d et* D^{gr}. lyctores C, littores W, litteres I* (*corr.* I^1), lectores D (o *eras.*) F*I^2. ducentes *p**. **dimittite** (*contra gr.*) *codd. plur. et p cor. uat.*: dimitte (ἀπόλυσον) ΘO (demitte) SW *vg. Tisch. c d dem. e gig.* **illos**: istos *gig.*; haec *e*; + quos externa die suscepisti *d et* ουσ εχθεσ παρελαβεσ D 137 *syr. harcl. mg.*

36. **nuntiauit** (nunc. RSW𝔖ℭ; renunc. *gig.*) **autem** (ergo *gig.*) **custos** (custus CG*IST*) **carc. uerba haec** (hec SW): et ingressus optio carceris renuntiauit hos sermones *d cum* D^{gr} *et fere syr. ar*^{e}. ad paulum *d e*. **quia**: quoniam *d.* **magistratus** (-tus *in ras.* U, -tos M*) = οἱ στρατηγοί: praetores *d e*. > magistratus misserunt D. **ut** + uos W. **ut di** *in ras. scr.* S. demittamini OU*; dimitemini D, dimittemini W. **igitur** *post ras.* G; ergo *d e gig. om.* **exeuntes** I. **ite**: ambulate *d*; *om.* CM. **in** (cum W *lux.*) **pace** (+ hic M^o): *om. d gig. cum* D^{gr}.

37. **dixit** (ἔφη): ait *d e* (*gig.*). **eis** (ei I): *om. e cum* E^{gr}; ad ipsos *d, et* > ad eos ait *gig.*; *deinde* + anetios *d et* αναιτειουσ D. cesos SW, cessos D. **nos** + in D. publicae CΘ*I, puplice D. indempnatos ΘRUW; incondemnatos *e*; condempnatos D* ('*uel* indem̄' *cor.*); inauditos *gig.*; *gr.* ἀκατακρίτους. **homines**: + ciues CT *c gig.*; + constitutos I^1. **romanos**: + ciues *d*; + constitutos *e*. > hom. ciues rom. inauditos *gig.* misserunt D; misit I* (*corr.* I^1). carcere I. **occulte** (λάθρα) *codd. plur.* (e *in ras.* U, oculte S) *vg. uett. plur.* (-to *e*): abscondite A (s *in ras.*) O *dem.*, habsconditae C. eiiciunt *vg. Tisch.*; deiciunt I; et iecіunt V (*ut udtur*); ieceant D; *gr.* ἐκβάλλουσιν. **non ita**: non erit ita SU *p*^{2}; non ita erit D; *om.* **ita** *e gig.*; *gr.* οὐ γάρ, *sed om.* γάρ 13. set R. **ueniant**: nt *in ras.* U. *uoluit* > ipsi et *Bentl.*; *item inc. uers.* 38 **et ipsi** *Tisch. cum* ℭ; *nos Stephanum* 1555 *sequimur.* *om.* **et** *sec. d, et* > ipsi nos uenientes (*sine* **et**) *e et* E^{gr}. eiiciant *vg. Tisch.*; eieciant V, ieciant D; producant *d*; *gr.* ἐξαγαγέτωσαν: *cf.* educentes *u.* 39.

38. **nuntiauerunt** (nunciau. RSW𝔖ℭ, nuntiab. T) *codd. et vg.* = ἀνήγγειλαν HLP *al. plur.*: renuntiauerunt *d e gig.* = ἀπήγγειλαν ℵABDE *etc.* **autem** (= δὲ ABDHLP *etc.*; *contra* τε ℵE): *om.* D; igitur R* (*corr.* R^1). magistratubus B; praetoribus *d* (*cf. u.* 36). lyctores C, lectores D; I *ut u.* 35; *om. p**. > lictores magistratibus *e p*^{2} *et gr.* E 69. 96. hec SW; + quae dicta sunt ad (a *cod.*) praetores *d et* D^{gr} *syr. pesh. ar*^{e}. et timuerunt *e gig.* audientes *e*; cum audissent *gig.* **quod**: quia *gig.*; + ciues *gig.* **essent** *in ras.* S, aessent R; sunt *gig.* > cum autem audierunt quia romani sunt timuerunt *d cum* D^{gr} *syr. pesh.*

39. *om.* **et** *ad init.* O. **uenientes**: uenerunt et O (runt *sup. lin.*) *gig.*; + ad carcerem R^2 *cum gr.* 137 *syr. harcl.* (*cum**). **deprecati** (deprae. CFI, dipre. D) **sunt** = παρεκάλεσαν: exhortati sunt *gig.*; deprecabantur *c*; rogauerunt *e*. **eos** + ut exirent dicentes quia ignorassent de eis quod essent romani R^2 (*cf. d infra*). **et** *sec.*: ut I. **educentes** (aed.

sunt eos
et educentes rogabant
ut egrederentur de urbe.
40 Exeuntes autem de carcere
introierunt ad lydiam
et uisis fratribus consolati
sunt eos et profecti sunt
XVII. 1 cum autem perambulassent
amphipolim et apolloniam
uenerunt thessalonicam
ubi erat synagoga iudaeorum
2 secundum consuetudinem
autem paulus introiuit
ad eos
et per sabbata tria disserebat eis de
scripturis
3 adaperiens et insinuans
quia christum oportuit pati
et resurgere a mortuis
et quia hic est christus iesus
quem ego adnuntio uobis
4 et quidam ex eis crediderunt
et adiuncti sunt paulo et silae
et de colentibus gentilibusque multi-
tudo magna
et mulieres nobiles
non paucae.
5 Zelantes autem iudaei

C) = *ἐξαγαγόντες*: deducentes F, ducentes *p**; eiecerunt *gig.*, *cf. u.* 37; + illos GR², + eos et *gig.* **rogabant** (*ἠρώτων*): petierunt *e.* **ut** (+ et AS) **egrederentur** (aegr. C; egredentur D*W): *partim in ras. scr.* Θ; ut exirent *gig.*; exire *e*; *gr. ἀπελθεῖν* ℵAB *min.*, *ἐξελθεῖν* EHLP *al. pler.* **de urbe** BFKRSUVW *vg. c dem.*, *et* de ciuitate *e gig.* = *ἀπὸ τῆς πόλεως* ℵAB *min.*, *εκ τησ πολ.* E: urbe M; urbem AC (hurbem) DGΘIOT *p et τῆς πόλεως* HLP *al. pler. Uersum sic habet d* et cum uenissent cum amicis multis in carcerem rogauerunt eos exire dicentes ignoramus aduersum uos quoniam estis uiri iusti et cum produxissent rogauerunt eos dicentes de ciuitate ista exite ne forte iterum conuertantur ad nos clamantes aduersum uos *d cum* D^gr *et fere* 137 *syr. harcl.* (*cum**).

40. cum exissent autem *gig.*; et cum exissent *d.* **de**: ex D. carcerem *p**. **introierunt** (introy. C) = *εἰσῆλθον*: uenerunt *d e gig. et ηλθον* D. lidiam DRTUW, lyddiam BI*. **et** *pr.*: ut I. **uisis** (uissis D) **fratribus**: cum uidissent fratres *d e*, uiderunt fratres *gig.*; *deinde* + narrauerunt quanta fecisset (fecit *d*) dominus cum eis (illis + et D) D *Par. lat.* 11533 *d et* D^gr. consoti sunt O; exortati sunt *d* (exhorti) *e*; consulantes D; hortatique *gig.* **eos**: *om.* S*; illos *e. om.* **et** *sec.* D *gig.* **profecti sunt**: exierunt *d.*

XVII. 1. **cum** (quum Θ) **autem** (*om.* D) **perambulassent** (en *in ras.* U) = *διοδεύσαντες δέ*, *cf.* > cum peramb. autem *gig.*, cum ambulassent autem *d*: transeuntes autem *e et διελθοντεσ δε* E. **amphipolim** FΘKMSUV *vg.*, amphy. B, amfi. AG, anfi. D, amphibolim R, amphypolin O, ampyfolim I: pamfipolim T *gig.*, pamphipolym C, pamphibolim W. **appolloniam** SUW, appoloniam B, apoloniam D. > apoll. et amphi. *e et* E^gr. uenierunt D; peruenerunt CT; + in I *e et gr. εἰς. pro* **apolloniam, uenerunt** *habet* descenderunt apolloniam et inde *d cum* D^gr. thesalonicam MT (-can), thesall. FI, tessal. R, tensal. D, thesol. SU, thessalonicham C, thessalicam W; thessalonicensen *gig.* hubi C. sinagoga MRSTU*W. iudeorum DMORW, iudaerum S (e *in ras.*).

2. **secundum consuetudinem** (consui. D) **autem** (itaque *gig.*): et secundum cons. *d cum* D^gr *syr. pesh.* **paulus** *omnes* = *ο παυλοσ* D: *gr. rell. τῷ Παύλῳ.* introyuit C, introibit T; intrauit D *gig. om.* **et** *d et* D^gr. **sabbata** (-tha ϛ𝔓) **tria** (i *eras.* S, trea B; III D): > tria sabbata ΘT *gig.* diserebat D; disputabat *e gig.*, -bit *d*; *gr. διελέγετο* HLP *al. pler.*, *διελέξατο* ℵAB *min.*, *διελέχθη* DE *min.*; + cum *gig.* eos S*; illis *c.* scribturis FGT; scriptura *p.*

3. adapperiens R; et aperiens D. **insinuans** (-nuas R, -nusens T, -nuns I^c, -nuens D) = *παρατιθέμενος*: confirmans *d gig.*, commendans *e*; *deinde* + *ras.* 3 *aut* 4 *litt.* S. hoportuit C; oportet *d.* ihesus C, ihsus *e.* > iesus christus BDOW *vg.* (*e*) *cor. uat.** *et gr.* ℵE *min.* quaem O. annuntio BKVϛ𝔓, adnunc. S, annunc. W𝔖ℭ, annucio R; praedico *e*; *gr. καταγγέλλω.*

4. *inc.* et quidam ex eis persuasum est et consortes facti sunt *d*; *gr. καί τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν* (*ἐπίστευσαν* E *min.*) *καὶ προσεκληρώθησαν.* sileae G^cM, siliae D, silaee R, sylee *gig.*, sylaeae O, syleae C, sile W, sylae B; + doctrinae *d et* D^gr. *om.* **et** *quart.* M* *d e* (*uide infra*) *gig. et* D^gr; *deinde* + multi *d et* D^gr. **de** (*eras.* I) **colentibus** (coll. O): caelicolarum *d cf. ad* xiii. 50; + quoque *e.* **gentilibusque** (= *καὶ Ἑλλήνων* AD *min.*) *codd. plur.* (busque *in ras.* U) 𝔖ℭ, *cf.* gentibusque *dem.*, et de grecis *gig.*, gentiliumquae T, et graecorum *d*: gentilibus (*Ἑλλήνων* ℵBEHLP *etc.*) Wϛ𝔓 *p*, graecis *e*; gentilibus quaedam C. **et mulieres**: mulieresque D, mulieres quoque *e.* **nobiles** (nubiles S*) = *τῶν πρώτων*: principales *e*; quae morum *d* (*pro* primorum?); *om. gig.*; + et Θ; + crediderunt D. pauce ORW.

5. **zelantes autem iudaei** (-dei DORW; zel. au. iud. *in ras.* R) **adsumentesque** (a *in ras.* Θ,

Digitized by Google

adsumentesque de uulgo
uiros quosdam malos
et turba facta concitauerunt ciuitatem
et adsistentes domui iasonis
quaerebant eos producere in populum
6 et cum non inuenissent eos
trahebant iasonem et quosdam fratres
ad principes
ciuitatis clamantes
quoniam hi qui orbem
concitant
et huc uenerunt
7 quos suscepit iason
et hi omnes contra decreta
caesaris faciunt regem alium
dicentes esse iesum
8 concitauerunt autem plebem
et principes ciuitatis
audientes haec
9 et accepto satis ab iasone
et a ceteris dimiserunt eos.
10 Fratres uero confestim per
noctem dimiserunt paulum

---

ass. BKRSUVW *vg.*) **de uulgo** (-gos I) **uiros quosdam malos** *codd. et vg.* = *ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδ. κ. προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηρούς* AB *min. et* ℵ (> *τινασ ανδρ.*) : aemulantes au. iud. et adsumpti forensium uiros quibusdam nequissimos non oboedientes *e cum* E^{gr} *ζηλ. δε οι ιουδ. κ. προσλ. των αγορ. ανδρ. τιν. πον. απειθισαντεσ*; iud. au. assumptis forensibus quibusdam uiris nequissimis *gig. cum gr. min.* 142; adsuptis uero iudaeis conuertentes quosdam uiros forenses sub doles *d et* D^{gr} *οι δε απειθουντεσ ιουδ. συνστρεψαντεσ τινασ ανδρ. των αγορ. πονηρουσ.* **et** (*om. dem.*) **turba facta** : et congregata turba *gig.*; *om. d et* D^{gr}. **concitauerunt** (-berunt T) : turbabant *d*, conturbabant e^{2} *gig.*, conturbant e^{*} ; *gr. ἐθορύβουν.* **facta conc. ciuit** *in ras. scr.* U. **adsistentes** (assis. BKRVW *vg.*, asis. S) = *ἐπιστάντες*, *cf. ad Lc.* xx. 1 : circumstantes *d gig.* domum *gig.*, ad domum *d.* yasonis C, iassonis D. querebant CD FIRSW. > producere eos SU. ad populum *d*; in populo C *p.* > in populum producere D.

6. **et cum** (et quum Θ; cum uero *d*) **non inuenissent** : non inuenientes autem *e.* illos *gig.* **trahebant** (traeb. T) = *ἔσυρον* ℵ°ABHLP *etc.* : traxerunt *d e et ἔσυραν* DE *min.* gasonem G* (*ut udtur*), yasonem C, iassonem U. **quosdam** + alios *e et* E^{gr}, *cf. Bed.* (*retr.* '*in gr. scriptum est* et quosdam alios fratres'). principis S. ciuitates M*. **clamantes** (cla *in ras.* R) + et dicentes DR *d gig. et* D^{gr}. **quoniam** : quia *d e gig.* **hi qui** *cum* ABFGI (hii) KMRV *vg. et graeco* : hi (hii CDOSTW) sunt qui CDΘ (hi sunt *in ras.*) OSTUW *c dem. p tepl. Bentl.** (*sed correctum*); qui *d e* (*uide infra*); *om. hic gig.* (*sed uide infra*). **orbem** (*τὴν οἰκουμένην*) C (horbem) DFGKOTV* W𝔓 *d e gig.*, *et* + terrae *d gig.*, + terrarum *e* : urbem *aperto errore* ABΘIMRSUV^{rec}𝔊𝔖ℭ *c dem. p tepl.* ('di stat'). concitauerunt D; inquietant *gig.*, inquitauerunt *d*; + hi *e*, + hi sunt *d gig.*, + isti sunt G *Bentl.*; *gr. οἱ τὴν οἰκουμ. ἀναστατώσαντες οὗτοι*, *sed* + *εισιν* D*; *uide supra.* hunc V, hic *e*, hoc *d.* uenierunt D.

7. suscipit DΘ*. yason C, iasson D. **hi** (hii CIOSTU*W; isti *d*) **omnes** : hi (hii D) homines DΘ*; homines V* (*corr. m. rec.*). **contra** : tra *in ras.* Θ. **decreta** (dicr. D) = *δογμάτων* : dicta *gig.*; consulta *d e*; *om.* Θ. cesaris ORSW, cess. D. **faciunt** : agunt *d e.* **alium** + nescio quem *Par. lat.* 11533*. **esse** : se FO; + nescio quem *gig.* **alium dicentes esse** *codd. plur. et vg.* = *ἕτερον λέγοντες εἶναι* ℵAB *min.*, *sed conici potest ἕτερον additamentum esse quod locis uariis interpositum ordinem uerborum turbauerit* : > dicentes esse alium *e et* E^{gr}; > dicentes alium esse *d et gr.* DHLP *etc.*; > dicentes regem alium esse p^{2}; *item* **esse iesum** (hiesum *e*) *codd. plur. et vg. cum gr. plur.* : > iesum esse *c*; > esse iesum dicentes D; *om.* **regem . . . iesum** p^{*}.

8. **concitauerunt** (-berunt T; conturbaberunt *e*) **autem** = *ἐτάραξαν δέ* : et concitauerunt *d gig.*, *και εταραξεν* D. pleuem CO; ciuitatem *e cum* E^{gr}. *om.* **ciuitatis** D *d.* > princ. ciu. ac turbas *gig.*, > princ. et turbam *d*, *cum* D^{gr} *et syr. pesh.* hec SW.

9. **accepto** (acepto O) **satis** (*λαβόντες τὸ ἱκανόν*) ABCDFGΘIM*OS*T *p*, *cf.* accipientes satis *d e*, cum satis accepissent *gig.* Satis accipere *uox iuris consultorum est, quae etiam a Plauto usurpatur; uide lexica* : accepto satisfacto *c*; accepto satisfactione (-faccione R) RS^{2} (*ut udtur*) U*V; accepta satisfactione (-facione M°) KM°U^{1}W *vg. dem.* p^{2}; *deinde* + uerbo excussationis D^{mg}. **ab** : a *vg.* yasone C, iassone D. *om.* a DMOTW *d gig. cum gr.* caeteris DIM𝔊𝔓. demiserunt SO, dimiss. D, dismis. *d*; *et u.* 10. **eos** : *om.* D; eum T.

10. **uero** (*δέ*) : autem O *e*; itaque *gig.*; > uero fratres *d.* **confestim** : continuo *gig.*; statim *d.* **per noctem** (nocte S) : *om.* G *cum gr.* (A) 61. > per noc. confestim T. paulo I. sileam G^{1}M RT, siliam D; sylam B, syleam C, sylaeam O; silan *d*, sylean *gig.* in *pr. om.* Θ*. **beroeam** (eam *in ras.* U) *codd. plur.* 𝔓𝔖ℭ = *Βέροιαν*, *cf.* beroean *d* : beroaem C, beroen p^{2}, beroe p^{*}; beroam T𝔊 *cor. uat. mg.*, beroneam D; beream *cor. uat.** *om.* qui A* (*corr.* A^{1}) V. quum T.

Digitized by Google

et silam in beroeam
qui cum aduenissent in synagogam
iudaeorum introierunt
11 hi autem erant nobiliores
eorum qui sunt thessalonicae
qui susceperunt uerbum
cum omni auiditate
cotidie scrutantes scripturas
si haec ita se haberent
12 et multi quidem crediderunt ex eis
et gentilium mulierum
honestarum et uiri
non pauci
13 cum autem cognouissent
in thessalonica iudaei
quia et beroeae praedicatum
est a paulo uerbum dei
uenerunt et illuc commouentes et turbantes
multitudinem
14 statimque tunc paulum
dimiserunt fratres ut iret
usque ad mare
silas autem et timotheus

---

uenissent BKOR* (*corr.* R^{2}) SV *vg. e cor. uat. mg.*; + statim T. sinagogam DRSUW, -ga T, synagoga O. inde. DMORW. **introierunt** (introy. C, introuerunt D, intrau. *gig.*) *codd. vg. et e*^{2} = εισηεσαν E^{gr}: ibant *d*; abierunt *e** *et* ἀπῄεσαν *gr. plur.* > intrau. in syn. iud. *gig.* > in syn. abierunt iud. *e cum gr.* EHLP *al. plur.*

11. hii CDIORSTU*W. **erant**: *om.* T; essent *e*; sunt *d gig.* **nobiliores** *in ras. scr.* Θ; nobiles *dem. p* cum* D^{gr}. **eorum**: *om. d*; iudeorum *p**, iudei *p*^{2} (eorum *p*^{mg}). *De constructione comparatiui cum genetiuo, graeco more, uide Roensch 'It. und Uulg.,' p.* 435 *qui hunc locum non citat. Similem graecismum reliquit Hieronymus Heb.* vi. 16 *et* 3 *Ioh.* 4. **thessalonicae** (ἐν Θεσσαλονίκῃ) BGΘ*KO *vg.*, thessall. F, thesall. I, thesal. DR^{1}U^{1}, thesol. SU*, thessalonichae C: thessalonice AΘ^{c}VW, thesalonice M, tesalonice *c*; thessalonicen T, thesalonicens R*; in thessalonicam *e.* > thess. sunt *d*; *item* de thessalonicensibus *gig.* (*pro* eor. qui sunt thess.). **susciperunt** DOSU*; exceperunt *d e gig.* **uerbum** + dei *e cum* E^{gr}. **auiditate** (hau. C) = προθυμίας, *cf.* animatione *d*, concupiscentia *gig.*: uoluntate *e* (παρρησιας E^{gr}); + et IM. cottidie FGSU, -diae I, cotidiae C, cotitiae O, quotidie DT *vg.*, quotd. Θ. **scrutantes** (ἀνακρίνοντες): inquaerentes *e*, exanimantes *d.* scnipturas I*, scributuras F. hec I (uec I*) SW. *om.* **ita** D. > ita se haec *gig.* aberent R* (*corr.* R^{1}). *Libere Priscillianus* (*ed. Schepps, p.* 53) ad discipuli pariter conferebant inter se scributuras si ita essent. > haberent (-eant *d*) haec ita (*om.* se) *d e cum ord. graeco*; *deinde* + quomodo (quemadmodum *gig.*) paulus adnuntiabat (-arbat D*) D *gig. cum gr.* 137 *syr. harcl.* (*cum**).

12. *om.* **et** *ad init. d e*; *gr.* πολλοὶ μὲν οὖν, *sed om.* οὖν E. **quidem**: ergo *d.* *om.* **crediderunt** W. **eis**: his CT *d e.* > ex eis (his) credid. *d e gig.* (*Bentl.*) *cum gr.*; + quidam uero credere noluerunt *d cum* D^{gr} 137. **gentilium** (Ἑλληνίδων): grecorum *d et* ελληνων D*; grece *gig.*; + et I *d et* D^{gr}; *deinde pergit d* non placentium et uiri et mulieris pleres crediderunt *cum* D^{gr} των ευσχημονων ανδρεσ και γυναικεσ ἱκανοι επιστευσαν. > mulierum gent. *vg.* mulieres *gig. p**. honestae *p**; diuites *gig.* **uiri**: uirorum *e Bentl. cf. Bed.* (*retr.* '*melius . . . quidam codices iuxta exemplum gr.* et uirorum non pauci'); *gr. omn.* ἀνδρῶν *exc.* D (*uide supra*).

13. quum Θ; ut *d.* cognobissent T, cognouissaent O, cognuissent D; cognouerunt *d.* > cogn. autem *gig.*; *deinde* + qui *d e.* **in**: *om.* I; ad *gig.*; a *d e cum graeco* οἱ ἀπὸ τῆς Θ. thessall. F, tessal. T, tesal. R, thesol. SU; thesalonica DM (ni *sup. lin.*); thesallonicam I, thessalonicam *gig.* iudei DRW. **quia**: qui I. **et** *pr.*: *om. d et* D^{gr}; + in *gig.* **beroeae** (ἐν τῇ Βεροίᾳ) BFGKTV[illegible], beroiae D, beroee S^{1}*c*: beroae ACΘ*MOU[illegible], beroe Θ^{c}IRW *p*; beroea S* *e gig.*; beroean *d*; *deinde* + quoque *gig.*, + *ras. satis longa* S. predicatum BDKMO RSW. **est** + *ras. circa* 6 *litt.* G. *om.* **a** G; *om.* **a paulo** *d*, *et* > uerbum dei adnuntiatum est in ber. et credederunt et *d cum* D^{gr}. uenierunt D; + in eam *d et* D^{gr}. **illuc** *cum* BFGΘKM^{c}RS UVW *vg. c dem. e p*^{2}: illic ACIM*OT *d p* Tisch.*, ibi D *gig.* **commouentes** (conmou. C, commob. T) = σαλεύοντες: concitantes *e gig.* **et turbantes** (et conturb. CM) = καὶ ταράσσοντες: et commouentes *gig.*; *om. e et gr.* EHLP *al. plur.* **multitudinem** (= τον οχλον H) *codd. et vg.* (*etiam d*) *et* populum R* (*corr.* R^{1}): populos *e*, turbas *gig. et* τοὺς ὄχλους *gr. paene omn.*; + non cessabant *d cum* D^{gr} *syr. pesh. ar*^{e}.

14. **statimque** (*om.* que C): statim autem *e*, continuo autem *gig.*, *et gr.* εὐθέως δέ. *om.* **tunc** *d et* D^{gr}. paulus S* (*corr.* S^{1}). demiserunt S, dimiss. D. > fra. dismiserunt *d et* D^{gr}. **ut iret usque** (husque C; *om. gig.*) **ad mare** = πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τ. θάλ.: abire ad mare uersus *d*; απελθειν επι τ. θαλ. D^{gr}. **silas** (sileas G^{1}MRT, silias D, syleas C, sylleas O) **autem**: nam syleas *gig.* timothe^{u}s S, tymotheus *gig.*, thym. C, thim.

Digitized by Google

remanserunt ibi
15 qui autem deducebant paulum
perduxerunt usque
athenas
et accepto mandato ab eo
ad silam et timotheum
ut quam celeriter uenirent
ad illum profecti sunt.
16 Paulus autem cum athenis
eos expectaret
incitabatur spiritus eius in ipso
uidens idolatriae deditam
ciuitatem
17 disputabat igitur in synagoga
cum iudaeis et colentibus
et in foro per omnes dies
ad eos qui aderant
18 quidam autem epicurei et
stoici philosophi
disserebant cum eo
et quidam dicebant
quid uult seminiuerbius
hic dicere?
alii uero nouorum daemoniorum uidetur adnuntiator esse
quia iesum et resurrectionem

DΘ*IMR, timoteus T. permanserunt Θ. > rem. uero si. et tim. ibi *e cum gr.* ὑπέμεινάν (απεμιναν E) τε ὅ τε Σ. καὶ ὁ Τιμ. ἐκεῖ; substinuit autem si. et tim. ibi *d et gr.* (A)D ὑπέμειναν δέ (τε) κ.τ.λ.

15. **autem**: uero *gig.* deducebunt I*; ducebant *d.* **perduxerunt** (perdux. C) = ἤγαγον, *cf.* produxerunt *gig.*, duxerunt *e*: + eum AB[1] (eum usque *arctius in ras. scr.*) IKMRVW *vg. c dem. e cum gr.* EHLP *etc.* husque C; + ad Ꝺ𝕳 *p cor. uat. mg.* **athenas** (athae. M): athenis BKO RVW *d gig.*, adthenis I; *deinde pergit d* transiit uero thessaliam uetatus est enim super eos praedicare sermonem *cum* D^gr. **et acc. mandato** (-ta O): ut accepissent mandatum *d.* **ab eo** = ἀπ' αὐτοῦ E *syr. pesh.*: a paulo *d et* D^gr; *om. gig. et gr. plur.* **ad** *pr. in ras.* U. sileam MRT, siliam D, syleam CO, -an *gig.*, sylam 𝕮. tymotheum *gig.*, thym. C, thim. Θ*R. **quam** (quem B) **cel.** (cael. I) = ὡς τάχιστα: quam uelocissime *e*; ueIociter *gig.* ueniant *d.* eum *d gig.*, *et* > ad eum uen. *gig.* proficiscebantur *d*; exierunt *e gig.*

16. **paulus autem cum ath. eos** (*sequitur ras.* I; > illos ath. *Aug.* ix. 396) **expectaret** (exsp. UV) *codd. et vg. c gig. p contra ord. gr.*: > cum autem ath. exp. eos paulus *e* = ἐν δὲ ταῖς Ἀθ. ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Π.; uero ath. expectante eo (αυτου D) paulum *d.* **incitabatur** (παρωξύνετο): concitabatur *gig.*, inritabatur *e Aug.* **spiritus eius in** (*in ras. scr.* T; *om.* S*) **ipso** (eo *d*; *om.* S*) = τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ: spiritu suo intra se *Aug.* **uidens** *codd. et vg.*: aspiciente *gig.*, aspicientis *e*, θεωροῦντος ℵABE *min.*; uidenti *d et* θεωροῦντι DHLP *al. plur.* **idolatriae** *codd.* (ydol. CU, idul. D, idolatrie W, hidolatrie R) *et edd. antt. Hailbr. etc.*: idolatriae *vg. ed. Sacon* 1519 (ydololatrie) *et edd. seq.*, *cf. Koffmane 'Gesch. d. Kirchenlat.' p.* 37. **idol. ded.** = κατείδωλον οὖσαν: circa ydola esse *gig. Aug.*, circa simulacrum (*ex* -cra) esse *e*, simul acris esse *d.*

17. disputabatur Θ. ygitur C; ergo *d gig.* sinagoga ORSUW; sinagogam T *c.* **cum iudaeis** (-deis DORW) = τοῖς Ἰουδαίοις: *om.* **cum** *d e Aug.* (ix. 396, 399); iudeorum *gig.*; *et* > (cum) iud. in syn. *Aug.* (vi. 490, ix. 396, 399). **colentibus** = τοῖς σεβομένοις: hiis qui colunt *d*; colentibus (colert. O) deum DO *gig.*; cum gentibus CT, colentibus idola gentilibus *p*[2]; gentibus et colentibus *Aug.* (ix. 396, 399); gentibus incolis *Aug.* (vi. 490). **et** *sec. om.* CT *dem. Aug.* (vi. 490, ix. 399). **in** *sec. sup. lin.* I. per omnem diem *d e gig. Aug.* (vi. 490, ix. 396) *cum gr.* κατὰ πᾶσαν ἡμέραν; per omne sabbato O. **ad eos**: cum eis *gig.*; hi *e.* **aderant** (*gr. enim* πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας) *cum* ACDGΘIMORT𝕳𝕾𝕮 *c p*: audierant BFKSUVWꝹ *edd. Hailbr.* 1476, *Wild* 1481, *Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *Froben* 1502, *etc.*; praesentes erant *e gig.* > et his qui forte aderant et hiis qui in foro per omnem diem *d* (*non* D^gr).

18. **autem**: uero *Aug.* (vi. 490, ix. 396); + et *d cum gr.* (*exc.* E *al.*). epicuraei O, -reii U*, -rrei W, ephicurei R, epecurie D, epycuraei C; epicuriorum *d e et Aug. bis, cum gr.* τινὲς δὲ (καὶ) τῶν Ἐπικ. καὶ Στ. φιλ. stohici C, histoici Θ; stoicorum *d e* (istoic.) *Aug. bis.* philosofi C, filosophi I, filosofi G, phylosophi B; philosophorum *d e Aug. bis.* **disserebant** (συνέβαλλον): conferebant *d gig. Aug. bis.* **eo**: illo *Aug. bis.* **quid**: quod I*; quidnam *Aug.* (ix. 396); + nunc *d*; + sibi D *Ambr.* (*Ep.* 63). uellit *d, et* θελη D*; *gr. plur.* θέλοι, *sed* θέλει 13. 40. 45 *al.* **seminiuerbius** (σπερμολόγος) *cum* ADGΘIM (ni *sup. lin.*) UꝹ𝕾𝕮 *c dem. p* cod. caraf. Ambr. Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1395): seminator uerborum BFKRS (-tur) VW𝕳 *gig. p*[2] *Aug.* (ix. 396), seminator uerbi O, seminator *tantum e*; disseminator uerborum C (dissaem.) T; spermologus *d.* **hic**: *om.* T; hec W. > hic seminiu. D *Ambr.*, > hic sem. uerborum *gig. om.* **dicere** *Ambr.* **alii**: illi *e.* **uero**: *om.* D* (+ D[1]) *d*; autem *e gig. Ambr.*; *deinde* + dicebant (*contra graecum*) CRTV^c (-bat) W *c dem. gig. p*[2] *cor. uat.**; + inriddentes dicebant D; + uiderunt I. **nouorum**: peregrinorum *Aug.* (ix. 396) *et gr.*

Digitized by Google

adnuntiabat eis.
19 Et adprehensum eum ad ariopagum
duxerunt dicentes
possumus scire quae est
haec noua quae a te dicitur
doctrina?
20 noua enim quaedam infers
auribus nostris
uolumus ergo scire quidnam
uelint haec esse
21 athenienses autem omnes
et aduenae hospites
ad nihil aliud uacabant
nisi aut dicere aut audire
aliquid noui
22 stans autem paulus in medio
ariopagi ait
Uiri athenienses per omnia
quasi superstitiosiores
uos uideo
23 praeteriens enim et uidens
simulacra uestra

ξένων. demoniorum DIOSW. *om.* **uidetur** I. > uid. demon. D. annuntiator BKUVϚ𝔓, annunc. RSW𝔖ℭ; pronunciator *gig. Ambr.* es** V, essae R. hiesum *e.* resurreccionem RS. adnunciabat R, annunc. SW𝔖ℭ, annunt. BKVϚ𝔓; adnuntiat M* (*corr.* M^1). > adnunt. eis et resurrect. D. **quia iesum . . . eis** *om. d gig. cum* D^{gr}.

19. **et** (*om.* IS* *e*) **adprehensum** (appre. KW *vg. Tisch.*, adprae. CFG^cΘI, adpraehaensum G*) **eum** *codd. et vg.*, *cf.* apprehensumque eum *Aug.* (ix. 396): et apprehendentes eum *dem. et gr.* *ἐπιλαβόμενοί τε* (*δέ* B *min.*) *αὐτοῦ*; post dies aliquos adpraehensum que eum *d cum* D^{gr} 137 *μετὰ δὲ ἡμ. τινας ἐπιλ. αὐτοῦ et syr. harcl.* (*cum**). **ad**: in *Aug.* **areopagum** *vg.*; arium pagum *d e.* **duxerunt** (*ἤγαγον*): dedux. *c*, perdux. *gig.*, addux. *d*; trahebant *e.* > perd. ad ariop. *gig.*, > add. ad ar. pag. *d cum gr.* D; *deinde* + cogitantes et *d cum gr.* D *πυνθανομενοι κ. λεγοντεσ.* **dicentes** + non CDOSTU *c dem. et gr. min.* 96**106 *al.* 4^{scr}. posumus O, posimus D; possimus *p**. **scire**: cognoscere *e*; *deinde ita pergit* D doctrinam quae est haec noua quae dicitur a te doctrina enim noua quaedam *etc.* que *bis* W, *pr.* R. hec SW. > haec est T. > noua haec *e cum graeco.* **dicitur**: loquitur *e.* > doctr. noua quae a te dic. O. *om.* **quae a te dicitur** *gig.* **est . . . doctrina**: *libere* sint haec quae a te dicuntur *Aug.*; est nouitas haec a te narratio doctrinae *d.*

20. D *uide supra u.* 19. **noua** (*ξενίζοντα*): nouas *gig.* (*uide infra*); insueta *Aug.* (ix. 396). **enim**: autem SU; + res *gig.* quedam IORW; quasdam *gig.*; + *ras. circa* 10 *litt.* S; + uerba *e et gr.* E. **infers** (infres G, inferes CT *p**) = *εἰσφέρεις*: affers *Aug.*, adferens *d et φερεισ* D; + interlocutiones *d et* + *ρηματα* D. **auribus nostris** (*εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν*): in aures nostras *Aug.*, in sinuas nostras *e*, aduersus nostras *d.* uoluimus D. **ergo** *in ras. scr.* T. **quidnam uelint** (uellint S*, uellent D, uelit O*) = *τί ἂν θέλοι* DEHL *al. pler.*, cf. quid uelint *e gig.*, quid nunc sibi uellint *d*: quaenam uelint T *p et τίνα θέλει* ℵAB *min.* hec ISW; *om. e et* E^{gr}.

21. atheniensis IKSU* (*corr.* U^1), athenenses D *d*, atthesienses W; atheni *e.* **autem** (*δέ*): uero *d*; enim A. *om.* **omnes** *Aug.* (vi. 490, ix. 396). **et** *om. p**. **aduenae** (-ne W) **hospites** (osp. T) = *οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι*: aduene et ospites R; peregrini ospites *e*, *et* > hosp. peregr. *gig.*; qui aduene erant hospitiis *d et οι επιδ. εισ αυτουσ ξενοι* D. **ad**: in *e*; et D. nichil TW. ali||ud G, aliut O. uocabant F* *p**. **nisi** (nissi D): quam *d e Aug. bis.* **aut** *pr.* (ut I): *om. d e gig. Aug. bis*; *graeci εἰς οὐδὲν ἕτερον ηὐκαίρουν ἢ λέγειν.* **dicere**: dicerent *p**; discere D *c*; *deinde* + *τι gr. omn.* (*cf. d e Aug. infra*), *sed om. τι post ἀκούειν* DEHLP *etc.*, *ubi codd. nostri cum* ℵAB 25 *concordant.* **aut** *sec.*: et *e et gr.* EHLP *min.* aliquit G; aliquod *dem.* nouius Θ *d*; a nobis I; *gr. καινότερον.* > audire aut dic. aliquid noui *gig.*; > dicere aliquid aut (et *e*) audire nouum (nouius *d*) *d e*, > dicere noui aliquid (> aliq. noui *Aug.* vi. 490) aut audire *Aug. bis*, *et gr. plur. λέγειν τι ἢ* (*καὶ*) *ἀκούειν* (+ *τι*) *καινότερον.*

22. **stans**: cum stetisset *d.* **autem**: uero *Aug.* (ix. 396); itaque *gig.* **ariopagi** (*τοῦ Ἀρίου πάγου*) *codd.*, areopagi *vg.*, aripagi D, arii pagi *d*: ariopago R *e gig. Aug.* ai^t S; dixit *e gig. Aug. et gr. ἔφη.* atheniensis RS, attenienses W, athinenses D, athienses K, adhenenses O, athenenses *d.* **per**: super Θ. **omnia** + uos *gig.* **quasi** (quas G): *om.* M* *d gig. Aug.* **superstitiosiores** (*δεισιδαιμονεστέρους*) *cum* ACG (er *in ras.*) 𝔖ℭ *et cod. caraf.*, *et* superstitiores DIOT *p**: superstitiosos BFΘKM (so *in ras.*) UVϚ𝔓 *d dem. e gig.* p^2 *Aug. cor. uat.*, *et* supersticiosos RSW *c*; *deinde* + esse O. **uos** + esse *p.* **uideo** + esse *d.*

23. **praeteriens** (pre. DMORSW) = *διερχόμενος*: circumambulans *d gig.*; perambulans *e Aug.* (ix. 396); pertransiens *Hieron.* (vii. 707). *om.* **enim** D. **uidens** (ns *in ras.* U) = *ἀναθεωρῶν*: circumspiciens *e gig.*, considerans *Aug.*, contemplans *Hieron.*; perspiciens *d sed διιστορων* D*. **simulacra** (-chra *vg.*) **uestra** (*om.* S) *codd. plur.*

Digitized by Google

inueni et aram in qua scriptum
erat ignoto deo
quod ergo ignorantes colitis
hoc ego adnuntio uobis.
24 Deus qui fecit mundum
et omnia quae in eo sunt
hic caeli et terrae cum sit dominus
non in manufactis templis
inhabitat
25 nec manibus humanis colitur
indigens aliquo
cum ipse det omnibus uitam
et inspirationem et omnia
26 fecitque ex uno omne genus
hominum inhabitare super
uniuersam faciem terrae
definiens statuta tempora
et terminos habitationis eorum
27 quaerere deum si forte adtractent
eum

---

et vg. = τὰ σεβάσματα ὑμῶν: culturas uestras *e Hieron.*; ea (*om. gig.*) quae colitis *d gig.* (> qu. col. circumsp.), *et* simulacra (symulachra C) uestra quae (que T) colitis CT. **inueni**: inuenti W; *om.* OS. **et** *sec.* (*καί*) A^{1}BDFΘIKMORTVW *vg. e Hieron.*, *cf.* etiam *gig. p Aug.*, etiam et *d*: *om.* A*CGSU *c dem. contra graecum.* **aram** (haram C): *om.* S; arata est O. **in qua**: super quam *e.* scribtum FGT; superscriptum *Hieron.*, *et gr.* ἐπεγέγραπτο (ην γεγραμμενον D). **erat**: est D *gig. Hieron.*; *om. e.* > erat scr. *Aug.* ignota O. **quod** (ὅ ℵ*A*BD): quem *e Aug. et* ὅν ℵ^{c}A^{2} EHLP *al. plur.* **ergo**: itaque *Hieron.* ignoratis *gig.* colites S. **hoc**: hunc *e Aug.*; *graeci ut supra*; + et *p.* annuntio BKVϛ𝔓 (annn. *lapsu*), annuncio RS𝔖𝔈.

24. **hunc mundum** Θ *gig. m p*^{2}. **omnia**: cuncta *Ambr.* (*in Luc. l.* 6 *ad fin.*). que IW. **eo**: o *in ras.* U, e S*; eis I; mundo C. *om.* **sunt** *Iren.* (*Mass. p.* 197). > sunt in eo *e Ambr.* celi SW. **et** *sec. om.* S*. **terrae** *partim in ras.* T; terre W. **cum** (qum T, quum Θ) **sit dominus** (deus DWϛ) = ὑπάρχων κύριος ℵABE *min.*: dominus existens *Iren.*, *et* cum sit . . . dominus qui est *d* (*uide infra*) = κύριος ὑπάρχων DHLP *etc.* > cum sit c. et terr. dominus *d* (+ qui est) *gig. m Hil.* (*in ps.* 126). *om.* **in** *sec.* ΘW. templi FI. **inhabitat** (*κατοικεῖ*) ACDFΘIMOT *c d m p Iren.*: habitat BGKRSU VW *vg. dem. e gig. Tert.* (*Prax.* xvi), *Ambr. Hil.* > inhab. in manuf. templis *m.*

25. **nec** (ne V*, neque *d gig.*): + in OS*; + a *e Iren.* **manibus**: numinibus R. **humanis**: s *in ras.* U. > hum. man. *gig. cum gr.* ℵ. **colitur** (θεραπεύεται): curatur *d e gig.*; tractatur *Iren.* **indigens** (igens *in ras.* U; + in FS*) = προσδεόμενος ℵ^{c}ABDEKLP *etc.*: tamquam egeat *d e gig.*, *et* > tamquam alicuius indigens *Iren.*, = ὡς προσδ. ℵ* 25. alico G; aliquid *gig.*; cuiusdam *e**, cuius *e*^{c}; *om. d cum gr.* D* 47. **cum** (quum Θ) **ipse det** (*in ras. scr.* S) = αὐτὸς διδούς, *cf.* ipse dans *e*: quod ipse dederit *d et* D^{gr} οτι αυτοσ ο δουσ; > cum ipse omnibus dederit *Iren.* **inspirationem** (inspirac. RS, insperat. D) = πνοήν: spirationem O; spiramentum *d*; spiritum *e gig. Iren.* **omnia**: uniuersa *gig.*

26. **fecitque** (feceritque *Iren.*): *om.* **que** OS *d e cum gr.* DE *syr. harcl.* (*distinguunt ergo* inspirationem; et omnia fecit ex uno *etc.*); + ut V^{c}. **uno** + sanguine D *d e gig. Iren. Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), *et* + αἵματος DEHLP *al. pler.* omni S; omnem *d*; homine CIM. **genus**: nationem *d*; *gr. plur.* ἔθνος, *sed* γένος 23. 69 *etc.* **hominum**: *om.* D; omnium *p**; humanum *gig. cf. Iren. qui in textu* hominum *legit, deinde citat libere* 'sed et quoniam unum genus humanum fecit inhabitare super omnem terram' *etc.* habitare *et* supra *gig.* **uniuersam**: omnem *d gig.* terre ORW. > faciem totius terrae *Iren.*; *uariant graeci*, ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς ℵABD *min.*, ἐπὶ πᾶν τὸ (*om.* E) πρόσωπον τ. γ. EHLP *etc.* **definiens** (diff. D) = ὁρίσας: cum definisset *d*; praefiniens *e Iren.* **statuta tempora** (προστεταγμένους καιρούς): imperata tempora *d e gig.*; tempora *tantum Iren.* **et terminos** (καὶ τὰς ὁροθεσίας): et terminum *p**, et determinationes *d*, *sed* D^{gr} κατα οροθεσιαν *et* secundum determinationem *Iren.* habitacionis R, -ciones S, -tiones F, abitationum *p*; inhabitationis *d* (-nes) *Iren.*

27. + *ad init.* dedit hominibus D^{2}R^{2} *Par. lat.* 202. 17250* *tepl.*; + μαλιστα D^{gr} *non autem d.* querere CIRW. **deum** (τὸν θεόν ℵABHL *min.*): dominum *e et* τὸν κύριον EP *min.*; quod diuinum est *d*, illud diuinum *gig.*, illud quod est diuinum *Iren.*, *et* το θειον εστιν D *Clem. Alex. p.* 372 (*om.* εστιν). **forte**: quomodo *Iren.* **adtractent** *codd. plur.*, attrac. *vg. Tisch.*, adtrec. CIKV, attrec. W, atrec. R: tractent *d gig.*, tractarent *e*, tractare possint *Iren.* **eum**: illud *d Iren.*; *om. hic gig. Clem.* **aut** (t *sup. lin.* G) = ἤ AD *min.*: et T *e et* καί ℵBEHLP *etc.*; *om. d.* inuenient DSU, inuenirent *e*; inuenire *Iren.*; *deinde* + illum Θ, + illud *gig.*, *non gr.* **quamuis**: quidem *d*, et quidem *e*; + etiam *Iren.*; *cf.* xiv. 17. *om.* **non** *p** (+ *p*^{2}). longue D. **sit** *om. d cum gr.* D*. hunoquoque C, unoquodque R. **nostrum**: uestrum D *cum gr.* A*L 31. 180. **sit ab u. nostrum**: ab u. nos.

Digitized by Google

aut inueniant
quamuis non longe sit ab unoquoque nostrum
28 in ipso enim uiuimus et mouemur et sumus
sicut et quidam uestrum poetarum dixerunt
ipsius enim et genus sumus
29 genus ergo cum simus dei
non debemus aestimare auro aut argento
aut lapidi sculpturae artis
et cogitationis hominis diuinum esse simile
30 et tempora quidem huius ignorantiae despiciens deus
nunc adnuntiat hominibus
ut omnes ubique paenitentiam agant
31 eo quod statuit diem in qua iudicaturus est orbem in aequitate
in uiro in quo statuit
fidem praebens omnibus
suscitans eum a mortuis.

---

constituto *e*; *gr. plur.* ἀπὸ ἑνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα (υπαρχοντοσ E).

28. uibimus T, uiuemus S; sumusimus *c ut udtur* (sumus *corr. in* uiuimus?). *om.* **et** *pr.* SU* (+ *cor. deinde erasit*) *c gig.* mobemur T. **sumus** *pr.*: + et *Iren.*; simus in diurnum *d et* εσμεν το καθ ημεραν D. > et sumus et mouemur O. sicuti C; si O; quemadmodum *Iren.* *om.* **et** *tert.* DΘO *c d gig. p Iren.* **quidam** + etiam *gig.* **uestrum** (-rorum *vg. c dem.*) **poetarum** (prophetarum Θ*) = τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν, *cf.* uester poeta O: secundum uos *d* (> qui secundum uos sunt quidam *d*) *gig. Iren.*, *cf. gr.* D των καθ υμασ τινεσ. **dixerunt**: *om.* G; dixit O; + predictum D *sup. lin.* **ipsius**: huius *d gig. Iren.* **enim et** (*om.* **et** *p*^{c}): enim creatura et D *Par. lat.* 11533; creatura *tantum* W. *Hic uersus saepe a patribus citatur sed non multum a uulgata dissentiunt; uide Sabat. ad loc.*

29. **ergo**: igitur *Iren.*; enim DIMR. > cum ergo genus *gig.*; > cum igitur simus genus *m.* **cum** (quum ΘT) **simus** (sumus DFO): constituti *e.* **debemus**: oportet nos *Iren.* **aestimare** (est. TW, ext. C) = νομίζειν: *om.* U* (+ U^1); existimare *d gig.*; putare *Iren.*; + neque *d et gr.* D*. aurum B. **aut** *pr.*: uel *m Iren.*; et CDΘSUWϚ *c cor. uat.* argentum B. **aut** *sec.*: uel *m Iren.* **lapidi** (λίθῳ): lapide S* *p*, lapidis BCGT *c gig.*, lapides O; lapideae *e*; lapidibus FΘIMRS^2; *deinde* + praeciosis M; + aut R. **sculpturae** (*in ras. scr.* U; -re CMORTW; scupturae G*, sculturae S*) = χαράγματι: sculptioni *d.* *distinguit* sculpturae. Artis et F. **artis** (τέχνης): artificis D. *om.* **et** O. **cogitationis** (cogitac. R, gogitat. O, cogitationes I, cogitaciones S) = ἐνθυμήσεως: cogitationibus D; desiderii *gig.*; cupiditatis *d*; concupiscentiae *m* (*cf. Iren. et gig. u.* 11; = ἐπιθυμήσεως). **hominis** (ἀνθρώπου *plur.*): hominum *dem. cum* E^{gr} 33. 34; humanis D, humanae *d*, *et* ἀνθρωπίνης *Did.* (*tri.*). quod diuinum est *d* (*cf. Iren.*). aessae R. simili S (*distinguit* esse. Simili et); similem DI*p*^{2}. *libere* > id quod est diuinum simile esse auro uel argento uel lapidi per artem uel concupiscentiam hominis deformato *Iren.*, *et* D^{gr} *habet* τεχνησ η ενθυμησεωσ.

30. **et** (*om.* T) **tempora quidem** (quidam B) = και τουσ χρονουσ μεν ουν E: tempora enim *gig.*, tem. igitur *m Iren. cor. uat. mg.* (ergo); itaquae temporibus *d*; *et gr. rell.* τοὺς μὲν οὖν χρ. **huius** (ταυτησ D): *om. e gig. m Iren. Hieron.* (ii. 763) *cum gr. rell.* ignoranciae S, -cie RW. > ign. huius *d cum* D^{gr}. dispiciens DG*ΘM*SU, despiciet I; respiciens *Hieron.* iam nunc *d gig. Aug.* (vii. 537); *gr.* τὰ νῦν. annuntiat BKVϚ𝔐, -ciat RSW𝔖ℭ; denuntiat *m* (> den. nunc); praecepit *Iren. Hieron.* **ut omnes** (πάντας ℵABD^{2}E *min.*): *om.* ut (*sed uide infra*) *e m Aug.*; omnibus (*om.* ut) *Iren. et* πᾶσι HLP *al.*; *om.* ut omn. *Hieron.* hubique C; ubi A* (*sed corr.*). **paenitentiam** (poen. D *vg.*, pen. CIO, penitenciam RS) **agant** (agent B): paen. agere *e Hieron.*, > agere paen. *m Aug.*; paeniteri + in ipsum *Iren.*

31. **eo quod**: quoniam *d Iren.*, qui *gig.*; + non R. **statuit** (ἔστησεν): constituit B*? (sta *in ras. scr.* B^1) *Iren.* **in qua** (quo SUW *vg. p*) **iudicaturus est** (*om.* **est** F) = ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν *plur. cf.* in qua futurus est iudicare *e*, quo iudicet *gig.*: iudicare *tantum d m Aug.* (vii. 537), iudicari *Iren.*; κρειναι D. **qua . . . mortuis** *in ras. scr.* Θ. **orbem** (urbem I) = τὴν οἰκουμένην: + terrae *c d m Iren.*, + terrarum *gig.* **in aequitate** (eq. OSW, equitatem I*, aequitatem I^c) = ἐν δικαιοσύνῃ: in iustitia *d Iren.*, per iustitiam *gig.* **uiro** + iesu D *d Iren. cum gr.* D. **in quo** (ᾧ): *om.* **in** T *gig. Ambr.* (*in Luc. l.* 6 *ad fin.*); et in S; cui *e*, cuius *d.* **statuit** (ὥρισεν): constituit *d gig.*; *melius* definiuit *Ambr. Aug.* (vii. 537, *cf.* definierit iii. 2. 774) *cum supra* statuit = ἔστησεν. **praebens** (pre. BCDKRSW, prebns T) = παρασχών, *cf.* praestans *e*: exibere *d gig.* (> omnibus exhib.) *et* παρεσχειν D; *om. Iren. Ambr.* (> omn. fid.) *Aug. bis, ita ut* fidem *cum praeced. coniungant*; *cf.* statuit fidem. praebens exemplum M. *om.* **omnibus** *Iren.* suscetans S; resuscitans *gig.*; excitans *Iren.*; resuscitauit *d.* **a mortuis**: ab inferis *Ambr.*

Digitized by Google

32 Cum audissent autem resurrectionem
mortuorum
quidam quidem inridebant
quidam uero dixerunt
audiemus te de hoc iterum
33 sic paulus exiuit de medio
eorum
34 quidam uero uiri adhaerentes
ei crediderunt
in quibus et dionisius
ariopagita
et mulier nomine damaris
et aliī cum eis.

XVIII. 1 Post haec egressus ab athenis
uenit corinthum
2 et inueniens quendam iudaeum
nomine aquilam ponticum
genere
qui nuper uenerat ab italia
et priscillam uxorem eius
eo quod praecepisset claudius
discedere omnes
iudaeos a roma
accessit ad eos
3 et quia eiusdem erat artis
manebat apud eos et operabatur

---

32. **cum** (quum Θ; *om.* *e*) **audissent** (audiiss. D, audirent *p*): audientes *d*. *om.* **autem** M; + q S*. > autem aud. *p*. resurreccionem RS. **quidam** *pr. in ras.* M; aliqui *d gig.* *om.* **quidem** *d*. irridebant RU^{1}W *vg.*; deridebant *d gig.*; + eum S *dem.* **quidam** *sec.*: aliqui *gig.*; alii *d*. **audiamus** DO (mus t *in ras. scr.*); audimus *d p**. **de** + te O. **hoc**: + καί ℵAB *min. non Latt.*

33. + et *ad init.* CT *e cum gr.* EHLP *min.* sicut D. pulus O*. exiit D, exibit T. **eorum** *codd. plur. et vg.*: illorum ACDGΘ *d*.

34. **quidam . . . crediderunt** *in ras. scr.* R. **quidam**: aliqui *gig.* **uero**: autem *d h* (*om.* uiri adh. ei). **adhaerentes** (κολληθέντες) *cum* FΘKV *vg.*, *et* adaer. R, adherentes ABDGIMOS TUW, ader. C: adheserunt *gig. et* εκολληθησαν D^{gr}; cum esitassent *d*. **ei**: *sequitur ras. unius litt.* Θ; paulo + et *gig.* **credid** *in ras.* O. inter quos *gig.* **et** *pr. om. h.* **dionisius** *codd. longe plur.* (-ssius D): dyonisius BV, dionysius (Διονύσιος) FK *vg. Tisch.*; + quidam C *h*, + quis *d*, *cum gr.* D; + et ΘT. **ariopagita** *codd. nostri omnes*: areopagita *vg. d*, areopagites *h*; *graeci* Ἀρεοπαγείτης *uel* -γίτης; *deinde* + conplacens *d et* + ευσχημων D. **mulier** + honesta *e cum* E^{gr} (τιμια). damalis *h*. *om.* **et mul. nom. dam.** *d et* D^{gr}. **alii**: *multi* ceteris *h*, *et* + πολλοί 4. 25. 81 *etc.*

XVIII. 1. **post haec** (hec SW) **egressus** (aegr. C, regr. D) = μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ℵAB *min.*: post h. autem egr. (discedens *Orig.*) *e Orig.* (*int.* iv. 681) = μετὰ δὲ ταῦτα χ. EHLP *etc.*; regressus uero *d*, et cum recessisset *h*, *et* D^{gr} αναχωρησας δε; *deinde* + paulus *e h Orig. cum gr.* AEHLP *etc.* atenis S. > ab athenis recessit et *gig.* **uenit** + in *d e*. corintum AD *c p*, cornthum O, corinthium T, chorintum R, chorinthum CI.

2. **et** *ad init. om.* A* (+ A^1). **inueniens** (εὑρών): inuenientes *p** (*corr.* *p*^{2}); cum inuenisset *d* (-sent) *Aug.* (vi. 490); inuenit *gig. h.* **quemdam** D. iudeum DORW. *om.* **qu. iud. nom.** *h* (*sed uide infra*). acylam *d e*. > aquilam nomine D. *Libere Orig.* (*int.* iv. 681) et inuento ibi quodam iudaeo nomine aquila pontico genere. poticum T, pontium Θ *d*, puntium D. **genere**: nomine *d*; *item* > natione *ponticum* iudaeum *h*. **qui nuper uenerat** (προσφάτως ἐληλυθότα): qui in recenti uerant *h*; recens aduenientem *Aug.*, recens uenisse *d*. **ab it** *in ras. scr.* U; de italia *Orig.* ytalia C, italiam I*. **et priscillam** (pry. C, pre. D, priscilam O) **uxorem** (hux. C) **eius**: et priscilla uxore eius *Orig.*; cum priscilla uxore sua *gig. h syr. harcl. mg.*; *deinde* + et dixerunt S; + et salutauit eos hii autem (+ *propte*rea *h*) egressi fuerant (exsierunt *h*) a roma (ab urbe *h*) R^2 *h cum syr. harcl. mg.* (*om.* et salut. eos). **eo** (et *e*): *om.* S*(+ S^1) *h*; propterea *Aug.*, propter *Orig.* **quod** + autem *e et* E^{gr} δια δε το. **praecepisset** (-set *in ras.* G; praecip. IU, precep. BKMRW, precip. DO S): iussisset *Aug.*, dixisset *h*; praeceperat *Orig.*; *gr.* τεταχέναι ℵ*DELP *min.*, διατετ. ℵ^{c}ABH *etc.*; + *ras. 2 litt.* U. **discedere** (-dere *in ras.* Θ; discid. S *e*; discederet I*) **omnes** (*sup. lin.* G) **iudaeos** (-deos DORW; > iud. omn. *Orig.*) **a** (*om.* F *Aug.*) **roma**: disc. omn. iud. ex urbem *d*, uti omn. iudaei exirent ab urbe *h*; ut discederent omnes iudaei ab italia *syr. harcl. mg.*; *deinde* + et BFKS *gig.*; + qui uene*rant in achaiam* *h*, + qui et demorati sunt in achaiam *d et* D^{gr} *fere cum syr. harcl. mg.* **accessit ad** (*om.* *e*) **eos** (illos *Aug.*): paulus autem agnitus est (erat *m*) aquilae *h m syr. harcl. mg.*; + et salutauit eos (illos D) D *Par. lat.* 93. 11505. 16722* *Mediol.* E. 53 *inf. gig.*, *cf.* R^2 *h supra*; + paulus *tantum d et* D^{gr}.

3. **et quia** (qui R; quoniam *e*) **eiusdem** (s *sup. lin.* B) **erat** (erant CDOT* *vg. c*) **artis** (artes O; > artis er. C *e gig.*) = καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι *plur.*, *cf.* et quia erant consimilis artificii *Orig.* (*int.* iv. 681): et propter artis similitudinem *Aug.* (vi. 490), et propter artificium *d*, *et* και δια το ομοτεχνον

Digitized by Google

erat autem scenofactoriae artis.
5 Cum uenissent autem
de macedonia silas et
timotheus
instabat uerbo paulus
testificans iudaeis esse
christum iesum
6 contradicentibus autem
eis et blasphemantibus
excutiens uestimenta
dixit ad eos
sanguis uester super
caput uestrum
mundus ego ex hoc ad gentes uadam.

D; > *cum* esset eiusdem artis et *h*, > eo quod essent unius gentis et unius artis et *m*. manebant T*; mansit *h m Orig. Aug.*; ἔμενεν *gr. plur.*, ἔμεινεν EHL *al.* aput GIORS. illos *Aug.*; eum *h*. **et operabatur** (hop. C, operatur D) = *καὶ ἠργάζετο* (*uel* εἰργ.) *plur.*, *cf.* opus faciens *m Aug.*: et operabantur (+simul) *Orig. et καὶ ἠργάζοντο* ℵ*B *cop.*; + tabernaculorum GR^{2}. **erat autem** (aute O) *cum* A*GΘIMORTW *contra graecum*: erant autem A^{1}CDKUV *vg. Tisch. dem. p*; erat enim *c*; erant enim *e m Orig. Aug.*, *et gr.* ἦσαν γάρ; *om.* BFS (*d gig. uide infra*). **scenofactoriae** (scheno. Θ, steno. *cor. uat.*, cenofactorie *p*, scenofactriae S^{c}) **artis** (+ *ras. longa* M) *codd. plur. et vg.*, *et* scenae factoriae ar. A, scenefactorie ar. W (*cf. capitula codicis* V, *p.* 25), schenae factoriae ar. C = σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ, *cf. Arator.* ii. 514 '*nam* scenifactor *uterque pollebant operis studiis et dogmate legis*': arteficio lectari *h*, arte fabri *m*; tabernaculorum artifices *Aug.*, > artif. tabern. *Orig.*; *om.* **erat au. sc. artis** *d gig. cum gr.* D.

4. *Uersum omisimus contra graecos hodie notos et uersiones sed cum codd. nostris* A*BFGI*KMOS UV *p*, '*multis antiquis*' *et* '*glossa*' *apud cor. uat.*, *et* '*quibusdam codd. nostris*' *ap. Bed.* (*expos.*): *habent autem* A^{1} (per omne . . . graecos *in marg. inf. scr.*) CDΘI^{1}RTW *vg. Tisch. c d dem. e gig. h cor. uat.* tepl.*, *et agnoscunt Aug.* (vi. 490) *et Bed.* (*expos.* '*sequuntur . . . duo uersus in graeco, qui in quibusdam nostris codicibus non habentur*'); *sed duabus formis in graeco legitur, quae in codd. nostris inter se confusae inueniuntur, sc. orientali* διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας *codd. plur.*, *et occidentali* εισπορευομενοσ δε εισ την συν. κατα παν σαββ. διελεγετο και εντιθεισ το ονομα του κυ ιηυ και επιθεν δε ου μονον ιουδαιουσ αλλα και ελληνασ D. *Codd. nostri plures textui orientali fauent* **et disputabat in synagoga per omne sabbatum suadebatque iudaeos et graecos** *sed inter se uariant*:—**et disputabat** (disputabat autem I^{1}R *c e cor. uat.* Bed.*, disputans autem C): et ingrediebatur T, et intrabat D, et cum introiret *h*, ingressus autem *d*, = *gr.* D. sinagoga RW *c*, synagogam D *d h*, sinagogam T. homne C; omnem Θ*I^{1} *e h cor. uat.** sabbathum 𝔖𝔓. > sabbatum omne D*; *deinde* (+disputabat D *h*, + disputabat et *d*) + interponens nomen domini iesu DΘW *vg.* (*non autem cod. caraf.*) *c d dem. gig. h cor. uat.* tepl.* (er furlegt in dem namen unsers herren ihesu krist), = *gr.* D *et syr. harcl. mg.* **suadebatque**: et *tantum* I^{1}; et suadebat CRT *c*, et persuadebat *d*, suadebat autem D *e h*; *deinde* + non solum D, + non solos *d*, + non tantum *h* = *gr.* D. **iudaeos** (-deos DTW): iudaeis (-deis I^{1}R *c*) I^{1}R *vg. Bentl. Tisch. c h Bed.* **et sec.**: sed et *d*, sed etiam D *h* (*uel* sed et) = *gr.* D. **graecos** (gre. DTW): graecis (gre. R *c*) I^{1}R *vg. Bentl. Tisch. c h Bed.*

5. **cum** (quum Θ) **uenissent** (ueniissent D) **autem** (> aut. uen. *c e*) = ὡς δὲ κατῆλθον *plur.*, ut uero aduenerunt *d*: tunc superuenerunt *h et* παρεγενοντο δε D^{gr}. **de** (ἀπό) *codd. plur.* (*in ras.* U) *et vg.*: a AO *e gig. h p*; in *d*; *om.* T. macid. D, mached. CFKOR^{1}, machedoniam I. sileas MR T, silias D, syleas CO* *gig.*, sylas W, sylaeas O^{c}; + quoque *e*, *et gr.* ὅ τε Σ. tymotheus *gig.*, thym. C, thim. M, timoteus T. **instabat** (isstabat R*, instabant T *d*) = συνείχετο: urguebatur *e gig.* **uerbo** (uero I*) = τῷ λόγῳ ℵABDE *etc.*: sermoni *d*; τῷ πνεύματι HLP *etc. apud Latinos non redditur.* **paulus** + autem T (instabant uerbo. paulus autem *etc.*). > paulus uerbo O. testificando *gig.*; testificabatur *d.* iudeis DORW; iudaeos S. *om.* **esse** DR *e et gr.* EHLP *etc.* **christum** + dominum *d et* D^{gr}. hiesum *e*. > iesum christum FT *gig.* *om.* **instabat . . . iesum** *h*. *Bed.* (*expos.*) *ad finem uers.* 4 *addit* '*ac deinde quod utrique codd. habent adiungitur* cum uenissent' *etc.*

6. + *ad init.* multoque uerbo facto et scripturis disputantibus *d*, atque iterum cum multis fierent uerba et scripturae interpraetarentur *h*. = *gr.* D *syr. harcl. mg.* **contradicentibus** (ἀντιτασσομένων): resistentibus *d e gig.* **autem**: uero C; *om.* D *h* (*non d*). **eis**: illis *e*; ei D; *om.* FOR* (+R^{2}) *gig.* blaspheman|||tibus S, plasphemantibus MU* (*ut udtur*), blasfem. DGT. excuciens RS; + paulus *d et* D^{gr}. **uestimenta**: +sua DΘMRS (sua et) *vg. c d dem. gig. et gr.* D *min.*; + sua paulus CTW; *cf.* contr*adicebant* iudaei quidam et maledicebant tunc exc*ussit ues*tem suam paulus et *h*. **eos**: illos *e*. sanguinem uestrum *d*. capud C. **uestrum** *partim in ras. scr.* U; + sit T. **ex hoc** (*om.* R*, +R^{2}; +iam *e*) **ad gentes uadam** (ibo *gig.*) = ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι: > uadam ex hoc ad gen. *p**, > ad gen. uad. ex hoc *p^{2}*; a bobis nunc ad gentes uado *d*, > nunc uado ad gentes ab uobis *h* = αφ υμων νυν εισ τα εθνη πορευομαι D.

Digitized by Google

7 et migrans inde intrauit
in domum cuiusdam
nomine titi iusti colentis deum
cuius domus erat coniuncta
synagogae
8 crispus autem archisynagogus
credidit domino cum omni
domo sua
et multi corinthiorum audientes credebant et baptizabantur
9 dixit autem dominus nocte per
uisionem paulo
noli timere sed loquere
et ne taceas
10 propter quod ego sum tecum
et nemo adponetur tibi
ut noceat te
quoniam populus est mihi
multus in hac ciuitate
11 sedit autem annum et sex
menses docens apud eos
uerbum dei.
12 Gallione autem proconsule
achaiae

---

7. **migrans** (miserans *e**; recedens *e*[2]) **inde** = *μεταβὰς ἐκεῖθεν, cf.* cum inde transisset *gig.*: cum recessisset ab acyla *d*, recessit ab aquila et *h* = *μεταβασ απο του* (*uel δε απο*) *ακυλα* D[gr]. **intrauit** = *εἰσῆλθεν* ℵAD* *min.*, *cf.* introiuit I *d p*: uenit *e*, abiit *h*, *et ηλθεν* BD[2]EHLP *etc.* *om.* **in** *dem.* **cuiusdam**: *om. h*; + uiri *p*[2]. nomini U*; *om. h.* **titi** (tyti C *gig.*; titii *apud Latinos non inuenitur*): *om. d h p cum gr.* AB[3]D*HLP *etc.*, *nec commemorat Hieron.* '*de nom. hebr.*' (iii. 101, 104). > titi nomine iusti A*, > iusti titi nomine *c*; *item distinguunt* nomine titi · iusti CG(nomine · titi · iusti) TV *cf. tepl.* ainz gerechten bei namen tytus; *deinde* + et R. **colentis**: metuentis *h.* **cuius d. er. coniuncta** (-iucta O; confinis *d*, *et* > confinis erat *gig.*): erat autem d. eius con*finis h.* sinagogae STU, -ge RW.

8. **crispus** (cry. C, chri. I) **autem** (*om.* T) **archisynagogus** (archisin. DORSU*, arcisin. T; principes synagogae *e*): > uero arch. crispus *d cum* D[gr], arc. autem quida*m nomine* crispus *h.* crededit S*; + in O *d h cum gr.* D; + et R* (*ut udtur*). dominum *h.* **omni** (ὅλῳ): tota *d h*; uniuersa *gig.* domu DKVW. **multi corinthiorum** (chorinthi. CIO, corinti. R*, chorintin. D; ex corinthiis *gig.*) **audientes**: *cum multus* plebs corinthiorum audierant uerbum domini *h.* **credebant et** (bant et *in ras.* Θ) = *ἐπίστευον καί plur.*: crediderunt et D *e et ἐπίστευσαν καί* 37. 137; *om. h.* pabtizabantur M*, babtitz. D; unti (*uel* tinti ?) sunt *ut udtur h*; *deinde* + credentes (+ in *d*) deo per nomen domini nostri iesu christi (in nomine iesu christi *h*) *d h cum gr.* D; *et post ἐπίστ.* + *διὰ τοῦ ὀνόμ. τ. κ. ἰησ. χρ.* 137 *syr. harcl. mg.*

9. *inc.* tunc dixit *dominus h.* **nocte per uisionem** (uissionem D, uisu I) **paulo** = *ἐν νυκτὶ δι' ὁράματος τῷ Παύλῳ* ℵB *min.*: > nocte paulo per uisionem *c*; > per uisum paulo in nocte (per noctem *d*) *d gig. cum gr.* D; > per uisum (missum*) nocte paulo *e cum gr.* ELP *etc.*; > *ad pau*lum in uisum (*om.* **nocte**) *h cf. εν οραματι τω παυλω* A *syr. pesh. ar.*[e]; > per uisionem dom. nocte paulo (*Bentl.**; *deinde correxit*). noliti timere O; ne timeas *d h*, ne timueris *gig.* set R. loque[re] S. **et**: *om.* IT *dem. gig. Ambrst.* 30; + uide *h.* tacueris *d gig. Ambrst.*

10. **propter** (oporte *lapsu e*) **quod**: quia *gig.*, quoniam *d h.* *om.* **ego** O. > tecum sum I. **tecum** + et nullus nocere te poterit GR[2] *Par. lat.* 93. **adponetur** (app. BΘKU[c]VW *vg. Tisch.*, apponatur SU*?, adponitur O): adponet CT *Bentl.*; adgreditur *d.* **tibi**: te *d*; *om.* CT *e cum* D[gr]. huti C. **noceat**: malefaciat *d.* **te**: tibi *d*; *om.* O*S. **adpon. . . . te** = *ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε, cf.* cona*bitur m*ale facere tibi *h*: poterit nocere te *gig.* **quoniam**: quia *e*, propterea quod *h.* **populus** (ulus *in ras.* O, porus *e*): plebs *h.* *om.* **est** D. michi BW. > multus est mihi IMW *c dem. cum gr.* 68, > est multus mihi G. ista ciu. *h*; > ciu. hac *d e* (*Bentl.*) *cum ord. graeco.*

11. **sedit** (+ *ras.* 3 *litt.* I) **autem** = *ἐκάθισεν δέ* ℵAB *min.*: et sedit *h*, et consedit *d* = *ἐκάθ. τε* EHLP *etc.*, *και εκαθ.* D; *deinde* + ibi RTϚ𝔖𝔆 *cor. uat.* *c dem. gig. et gr. min.* 40, + ibi paulus S, + paulus ibi U; + corinthi *h*, + in corintho *d cum* D[gr] *syr. pesh. et harcl.* (*cum**). per annu *h*; anno *d.* **sex**: ·ui· W. > menses sex *e* (*Bentl.*), > mensibus sex *d cum ord. gr.* **apud eos** BFKM[c]UVW *vg. c dem. h*, aput eos GIM*RS, inter eos *gig.*, penes ipsos *d cf. Ioh.* xi. 54: in eis ACDΘOT *Tisch. e p*; *gr. ἐν αὐτοῖς plur.*; *αὐτούς* D 4.

12. **gallione** (-lionem I[1], -lio I*S*, -lonie W) **autem** (enim I*, *corr.* I[1]) **proconsule** (-lem I, p|| ||roconsulae V; + *ras.* 2 *litt.* U) = *Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος* (*uel ἀνθυπατεύοντος*): sub gall. autem proconsule D; gallio autem *cum esse*t pro consule *h*, cumque gal. proconsol essed *d*, *et γαλλιωνοσ τε ανθ. οντοσ* D[gr]. **achaiae** *etiam* A (*perperam* achaei *ed. Tisch.*): achayae C, acaiae T, achiae G*, ahaiae O*, achaie I*RW. **insurrexerunt** (*κατεπέστησαν*): exurreserunt *h*, inruerunt *d.* unanimo G* (*corr.* G[1]), unianimo O; unanimiter *d*, unanimes *e p*, con*sentientes h.*

Digitized by Google

insurrexerunt uno animo
  iudaei in paulum
et adduxerunt eum
  ad tribunal 13 dicentes
quia contra legem hic persuadet hominibus
  colere deum
14 incipiente autem paulo
  aperire os
dixit gallio ad iudaeos
si quidem esset iniquum
  aliquid aut facinus
  pessimum
o uiri iudaei recte uos sustinerem
15 si uero quaestiones sunt
  de uerbo et nominibus
  et legis uestrae
uos ipsi uideritis
iudex ego horum nolo esse
16 et minauit eos a tribunali.
17 Adprehendentes autem
  omnes sosthenen
  principem synagogae
percutiebant eum ante
  tribunal
et nihil eorum gallioni
  curae erat.
18 Paulus uero cum adhuc sustinuisset
  dies multos
fratribus uale faciens

iudei DORW; + *ras. unius lit.* G; + et conlocuti secum *h*, + conloquentes inter semetipsos *d*, *et* + *συνλαλησαντεσ μεθ εαυτων* D. **in paulum** (*επι τον παυλον* D): paulo *e et gr. rell.* *τῷ Παύλῳ*; de paulo *d h*; *deinde* + iniecerunt ei manus *h*, + et inponentes manum *d cum* D*gr* *sah. syr. harcl.* (*cum**). *om.* **et** *hic d.* addux S* (+erunt S^{1}); perduxerunt *h*, duxerunt *gig.* *om.* **eum** C *gig. h.* **ad** *in ras. scr.* B. **tribunal**: proconsulem *h syr. harcl.* (*cum**).

13. + *ad init.* clamantes et *d h cum gr.* D. **contra** (*παρὰ τ. ν.*): extra *e*, aduersus *h.* *om.* **hic** *h.* **persuadet** (-dit T) *codd. plur. et vg.*: suadet BFKM*S (-dit) *e gig. h.* > pers. hic *Bentl.** (*sed postea correxit*) *cum gr.* ℵAB *min.* homines *e h.* **colere**: credere W *h.* > *deum* colere *h.*

14. **inc. autem** (ergo *gig.*) **p. aperire** (hap. C) **os** (hos CU*V*; + eius O): et cum uellet paulus os aperire *h.* **gallion** M (*et gr.* *ὁ Γαλλίων*). **iude.** DORW *bis.* **si**: sic R (*cf. ad Ioh.* xxi. 22). **quidem** *om. h.* **esse** I *p**. **iniquum** (-qum DF*) = *ἀδίκημα*: iniquitas *e gig. h*; iniuria *d.* **aliquid**: *om. d*; aliquod CMR; aliquia *e.* > aliqua iniquitas *gig. h*; + in eo *h.* **aut**: ut Θ; uel *h.* **facinus pessimum** (pess *bis scr.* S*) = *ῥᾳδιούργημα πονηρόν*: fallacia pessima *e*, fallacia (*sine* pess.) *gig.*, facinus nequam *h*, falsum subdolum *d.* *om.* **uiri** *e gig. cum gr.* (*exc.* D). **recte** (rec^{te} O, rectae C) = *κατὰ λόγον*: merito *gig.*, rationaliter *e*, cum ratione *d*; *deinde* + forsitam *d.* > sustenerem uos O *e*, > paterer uos *d*, *cum ord. graeco.*

15. si uere *p**, si autem *d*, quod si *gig.*, sed si *h.* **quaestiones** (quest. CIRU, quesc. S, quaess. O; quaesitiones D) = *ζητήματα* ℵABD^{2}E *al.*: quaestio *d e et* *ζήτημα* D*HLP *al. plur.*; + aliquae *h.* **sunt**: est *d e*; habetis *gig. et* *εχετε* D*gr*; *deinde* + inter uos uel *h.* **et** *pr.*: uel *ut udtur h*; + de D *gig. h.* **et** *sec.*: uel *h*; *om.* CD*TU^{c}WϚ𝕾 *c p* *contra graec.*; + de *gig. h.* **legis** (leggis R^{1}, leges M^{c}S*) **uestrae** (-tre OW): lege uestra ℭ *cod. caraf. gig. h recte quoad sensum, cum omnia ex περί pendeant*; legem quae secundum uos est *d.* **uos** *om. d e gig. h.* uidereatis D. > uideritis ipsi *d e* = *gr.* *ὄψεσθε αὐτοί.* **iudex** + enim *e et gr.* EHLP *etc.* *om.* **ego** *h.* **horum** *partim in ras. scr.* U; + uerborum *cor. uat.** > horum ego *d gig.* essae R. > esse nolo MW.

16. **et** + tun T (*sic*). **minauit** (*ἀπήλασεν*) *cum* BFGΘKOR^{c}SU^{c}VW *vg. c p cf. Iac.* iii. 4; minare *est* agere *praesertim de pecore cf. Rönsch 'It. u. Ug.' p.* 236; *unde fr.* mener *et it.* menare: eminauit ADMR*U* *dem.*, *et* emundabit I; abegit CT (g *sup. lin.*) *e gig.*, abiecit *d*; dimisit *h et* *ἀπέλυσεν* D* 133. tribunal *d*; + suo *h.*

17. *om.* **adprehendentes . . . tribunal** I* (+I^{1}). apprehendentes KU^{c}W *vg. Tisch.*, adprae. CFGΘO; et *conprehen*derunt *h.* **autem**: eum *d*; *om. h.* **omnes** (*om. h*): + graeci (gre. D *gig.*) D *d e gig. h Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *et gr.* DEHLP *al. pler. syr. pesh. et harcl.*; *deinde* + cum *d et forsan* D*gr*. **sosthenen** (*Σωσθένην*) BCGKO (susthenen) V *d*, sosthenem *vg. e*: sostenen AFΘMRTUW *c gig. h p*, sustinen DS*, sustenen S^{c}, sostenem I^{1}; *deinde sequitur ras. 4 litt.* S. **principem** (-pes *e*) **synagogae** (sin. DSTU, synagoge I^{1}MW, sinagoge R): archisynagogum *d h.* percuciebant RSW; *et percuss*erunt *h*; caedebant *d*; + enim K. **eum**: illum CT; *om.* FGΘI^{1}OSU* (*ut udtur*; + U^{1}) *d e h p Bentl. cum graeco.* **et nihil** (nih'l M, nichil BW) **eorum** (*om.* R*) **gallioni** (-one S, gallio *p**) **curae** (-re RW; -ra MOSU) **erat** (erant R*S*) = *καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελεν*, *cf.* et nihil horum gallio curabat *gig.*: tunc (et *h*) gallio fingebat (simulabat *h*) eum (se *h*) non uidere *d h*, *cum* D*gr* *ut udtur, sed scriptura paene euanuit.*

18. **uero**: autem *e gig. h.* > uero paulus *d.*

Digitized by Google

nauigauit syriam
et cum eo priscilla et aquila
qui sibi totonderant
in cencris caput
habebant enim uotum
19 deuenitque ephesum
et illos ibi reliquit
ipse uero ingressus synagogam disputabat cum iudaeis

20 rogantibus autem eis
ut ampliori tempore
maneret non consensit
21 sed uale faciens et dicens
iterum reuertar ad uos
deo uolente
profectus est ab epheso
22 et descendens caesaream
ascendit et salutauit

---

cum (quum Θ) **adhuc sustinuisset** (susten. O; perdurasset *e*; + per SU) **dies multos** (mutos D) = ἔτι προσμείνας (επιμινασ E) ἡμέρας ἱκανάς: adhuc memoratus dies plurimos *d*; commoratus illic conpl*uribus die*bus *h*, > cum dies aliquot moratus ibi esset *gig.* **fratribus** (-tres *p**) **uale faciens** (ualedicens *Hieron.* i. 743): fratribus ualefecit *d*, > ualefecit fra. *gig.* (+ et) *h*. **nauigauit** (-gans *h*) = επλευσεν D: enauigauit *e et* ἐξέπλει *gr. paene omn.*; *deinde* + in D𝔖𝔈 *d e gig. h cum gr.* εἰς. siriam DRSTW. **eo**: ipso *d*; *om.* S* (+ S²). pryscilla C, plriscilla R* (l *pr. expunct.*), priscella D. aquilla D, acylas *e*. **et cum eo pr. et aq.** *lunulis inclusum vg.* **qui sibi** (se I) **totonderant** BCF*ΘIMS (ond *in ras.*) T *c p*, *et* qui s. totonderunt A, '*quidam codd.*' *ap. Bed.* (*expos.*); *ita legimus contra graecum sed cum codd. nostris melioribus et uersionis aeth. codd. duobus teste Horner*: qui sibi totonderat D (tonderat) F°GKORUVW *vg. Tisch. Bentl. cor. uat. dem. aeth. codd. plur.* = κειράμενος, *et* detonsis capillis *gig.*, > et totondit sibi *Hieron.*, > qui sibi to capito (*sic*) in cenchris *e*, > tonso capite in cenchris *d*, *et* > κειράμενος τὴν κεφ. ἐν Κενχρεαῖς DEHLP *al. pler.*; > qui uotum cum fecisset *cenchris* capud tondit *h*; *et Aug. ad Hieron. scribit de Paulo qui* cenchreis uotum persoluit (ii. 192). *om.* **in** *gig.* **cencris** *plur.*, kencris T, cincris D, centris W: cenchris CMOR *vg. Tisch. d e gig. p*, cenechris I. **caput** (*sup. lin. scr.* I¹; capud C): capitis *gig.* (> capitis cenchris), capite *d e* (*uide supra*). **habebant** AF*ΘIMR *p*² *Bed.* ('*quidam codd.*'): habebat (εἶχεν *omnes*) BCDF°GKOSTUVW *vg. Tisch. c d dem. e gig. p**, *cf. h supra*; habuerat *Hieron.* **enim**: autem O. > enim habebat *gig.* **uotum** (εὐχήν): orationem *d et* προσευχην D.

19. **deuenitque** *fere* = κατήντησε δέ HLP *etc.*, καταντησασ δε D, *cf.* deuenit autem *gig.*, deuenit *tantum* D, et cum uenisset *h*: deueneruntque CT *c*¹, ueneruntque *c**, uenerunt autem *e*, deuenerunt *tantum d*, *fere* = κατήντησαν δέ ℵABE *min.*; *deinde* + in *e*. efesum AGT *p*, effessum D; + in se *h deinde def. ad* xxiii. 8. **et** + sequenti sabbato *d* (*cf. h*) *cum gr.* D 137 *sah. syr. harcl.* (*cum**). **illos** + quidem T. > ibi illos IR. **reliquit**: it *in ras.* U; reliquid CIORST, dereliquid *cor. uat. mg.* > reliq. ibi (illic *gig.*) T *e gig.* (*Bentl.*), > reliquerunt ibi *d*, *cum ordine graeco.* ipsi U*. **ingr.** + in *d e gig.* sinag. RSUW, synagoga I. **disputabat** (διελέγετο D 14*. 32 k^scr) *codd. plur. vg. c d dem. e gig.*: disputauit ACGΘT (-bit) *p Bentl. et* διελέξατο ℵAB *min.*, διελέχθη EHLP *etc.* *om.* **cum** *d e*. iudeis DRW.

20. **rogantibus** (*ras. longa inter* n *et* t S; rogabantibus W) **autem**: rogantibusque *d et* D^gr. **eis ut** *partim in ras. scr.* B. **ut**: *om. d e* (*uide infra*); + ibi *gig.* **ampliori** (-re DFSW *e*; longiore *d*) **tempore** = πλείονα χρόνον: diutius *gig.*; + ibi T. **maneret**: demoraretur *gig.*; manere *d*, remanere *e*; *deinde* + et OS, + apud eos *e*, + cum eis *d*, *et* + παρ' αὐτοῖς DEHLP *al.* **consensit**: adnuit *d e*, *gr.* ἐπένευσεν; + eis SU.

21. set R. **uale** (*om. p**) **faciens** (= ἀποταξάμενος ℵABDE): cum salutasset *d*; *deinde* + eis R *e gig.*, + eos *d*, *et* + αὐτοῖς EHLP *min.* (*non* D^gr), *sed* ἀπετάξατο αὐτοῖς HLP *etc.* **et** (*om.* S) **dicens**: et dixit *d*; dixit D, ait *gig.*; *deinde clausulam seq. omisimus cum codd. nostris plur. et vg.*: + oportet me (*om.* W) sollemnem (-pnem Θ, -pne W) diem (> di. soll. D *cor. uat.*) aduenientem (qui superuenit D) facere (+ in *cor. uat.*) hierosolymis (ierosolimis W; hierosolymam Θ; hierusalem D *cum gr.* 40. 68) et (*om. d cor. uat.*; dicens D) DΘM* (*ut uidtur*; *rasura longa est in qua scr.* M¹ in pace) W *cor. uat.* ('*non ant. glo.*') *d dem. gig. tepl.*, *fere cum gr.* DHLP *etc.* δεῖ με πάντως (*om.* 68. 103 *cum latinis*) τὴν ἑορτὴν τὴν (ημεραν D) ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσ. *et ita syr. pesh. et harcl.* **iterum**: iter et *d et om.* πάλιν D^gr. reuerti *d non* D^gr. **ad**: da *lapsu* I. **uolente** + et *e gig. p*² *et gr.* EHLP *etc.* **prof. est**: *om.* **est** *gig.*; profectus autem D; redie(bat?) *d*. a^b M; *om.* R. ephiso S*, efeso AGT, effesso D.

22. **et descendens** (disc. DS*, descedens + in *e*) = καὶ κατελθών: et descendit I *d*, uenit (*sine* et) *gig.* cesaream ORSW, cessariam D, caesarea *e*. **ascendit**: cum ascendit *e*, *et gr.* ἀναβάς; et cum ascendisset *d gig. et* και αναβασ D. **asc. et sal.** *in ras. scr.* I. salutasset *d gig.*, *et gr.* ἀσπασάμενος. eclesiam S, aecl. CDO, aeccl. RU, aegl. T. **et** *tert. om. d e gig.* discendit DS*; descendens W;

Digitized by Google

ecclesiam
et descendit antiochiam
23 et facto ibi aliquanto tempore profectus est
perambulans ex ordine
galaticam regionem
et phrygiam
confirmans omnes discipulos.
24 Iudaeus autem quidam
apollo nomine
alexandrinus natione
uir eloquens deuenit ephesum
potens in scripturis
25 hic erat edoctus uiam domini
et feruens spiritu
loquebatur et docebat
diligenter ea quae sunt iesu
sciens tantum baptisma
iohannis
26 hic ergo coepit fiducialiter
agere in synagoga
quem cum audissent priscilla
et aquila adsumserunt eum
et diligentius exposuerunt
ei uiam dei
27 cum autem uellet ire achaiam
exhortati fratres scripserunt discipulis
ut susciperent eum

+ in *d e*. anthiociam AΘ, antiociam T, antiohiam O, anthiochiam IR, hantiochiam C.

23. **facto ibi aliquanto** (-toto *lapsu* O) **tempore** (-rae C) *codd. et vg. et* ibi demoratus aliquod temporis *gig.*: faciens tempus aliquod *e*, cum fecissent tempus quodam *d*, *cf. ad* xx. 3; *gr.* ποιήσας χρόνον τινά (*sine* ἐκεῖ). **prof. est**: (p)exiuit *d*; + et *gig.* **perambulans** (e *sup. lin.* M) = διερχόμενος: pergrediens *d*. hordine C, ordinem F*. **galaticam** (Γαλατικὴν) ABC(-cham)FGIKOR(galath.)S*(gallat.)VWℌℭ *dem. e*, galatico *c*: galatiam MS^{c}TU (gall.)ς𝔖 *cor. uat. mg. d*, galaciam Θ *p**; galacie p^2, galathiae *gig.*, galitiae D, galatia *lux.*; *cf. ad* xvi. 6. **phrygiam** BF(r *sup. lin.*)KV *vg.*, frygiam AI: phrigiam OSU, frigiam CDGΘM(gi *sup. lin.*) RTW. *om.* omnes DT *non gr.*

24. iudaeos S*, -deus DIORW. **apollo** *codd.* (app. S) *et vg.* (apollos ς *et gr.* Ἀπολλώς) *cum gr.* ℵ^{c}ABEHLP *etc.*: appello D, *cf. Hieron. de nom. hebr.* (iii. 99) 'apelles, *congregans eos*' = Ἀπελλῆς ℵ* 15. 180 *cop. arm. et Did. in catena*, (*sed ad* 1 *Cor. Hieron. habet* 'apollo, *miraculum*, *siue congregans eos*' *et ad Tit.* 'apollo, *mirabilem*'); apollonius *d et* D^{gr}. > nomine ap. *d gig. cum gr.* D 13 *al.* alaxandrinus D. **natione** (nac. RS) = τῷ γένει: genere Wℌ𝔖ℭ *cor. uat. mg. e Aug.* (ix. 396). > natione alex. *d gig. cum* D^{gr} *syr. pesh.* **eloquens** (ael. CI) = λόγιος: disertus *d gig.* *om.* **uir eloquens** *Aug.* **deuenit** (κατήντησεν): uenit *e* (*et* + in). aephesum U*, efesum AGT, effessum D. **potens**: perfectus *gig.* scribturis FG.

25. **erat edoctus** (hedoc. C, et doc. I; doctus *c d lux.*) = ἦν κατηχημένος: catechizatus erat *Aug.*; audierat *gig.*; *deinde* + in patria *d cum* D^{gr}, *cf. gig. infra.* **uiam** (uia MS^{c}U) = τὴν ὁδὸν *plur.*: uerbum *d cum gr.* D *min.* **domini** + in patria sua *gig.* > uiam do. edoctus D. **feruens** + *ras.* 2 *litt.* B. **spir.** + et O. **loquebatur** (ἐλάλει): eloquebatur *d gig. et* απελαλει D^{gr}. **diligenter** (delig. D) = ἀκριβῶς: certissime *gig.*, uerissime *Aug.* *om.* et doc. dil. O. **ea quae** (que IR) **sunt iesu** = τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ (Κυρίου HP *al. plur.*): ea q. s. de iesu CDSTUW *dem.*, ea q. s. in iesu F; quae circa hiesu *e*, quae iuxta iesum *Aug.*; de iesu *d gig.* **tantum** (μόνον): solum *d Aug.*; autem *p** (*corr.* p^2); *om.* R* (+ R^2). babtisma DT; baptismum *e Aug.* ioannis 𝔖ℭ.

26. **hic ergo**: hic etiam *Aug.* (ix. 396), adque hic *d et gr. plur.* οὗτός τε; hic *gig. cum gr.* DH f^{scr}. cepit RSW p^2, caepit D; ceperunt *p**. **fiducialiter** (ci *in ras.* U; fiduliter R*) **agere** = παρρησιάζεσθαι: confidenter loqui *gig.*, cum fiducia loqui *d*. sinagoga RSW. **quem** (ē *in ras.* K) **cum** (quum Θ) **audissent** (-irent p^2) = ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ, *cf.* audientes autem ipsius *e*, cum audissent autem eum *gig.*, et cum audissent eum *d*: quem cum uidissent S; quae (que *cor.*) cum uidissent U; quae cum audissent A*; quae (quem D *lux.*) cum audisset (-iisset D) DO *lux.*; quem cum audiret *p**, *cf.* και ακουσαντοσ αυτου D^{gr}. **priscilla** (pry. C, priscella DW) **et aquila** (aquilla D, aqulla I*, aquala V*, acylas *e*) = *gr.* ℵABE 13: > aquila (aquilas *d*) et priscilla *d gig. Aug. et gr.* DHLP *etc.* **adsumserunt** (adsumps. CDGΘIMOR *Tisch.*, assumps. BKSUVW *vg.*) = προσελάβοντο: adprehenderunt *d*, susceperunt *gig.* **diligentius** (-cius RS) = ἀκριβέστερον: certius *Aug.* **ei**: eum W* (*corr.* W^1); illi *Aug.* > ei expos. ΘO *d e gig.* (*Aug.*) *cum graeco*; *et ita uoluit Bentl.* **dei** *codd. plur.* = *gr. plur.*: domini CDG^{c}ΘRW *vg.* (*non cod. caraf.*) *c dem. e p Aug. et gr.* E *min.*; *om. d gig. cum graeco* D.

27. *ad init.* + erant autem ephesi quidam aduene a chorinto. et cum audissent eum rogabant ut commearent eis in patriam eorum R^2, + in aephesum autem exeuntes quidam corinthii et audierunt eum hortantes transire cum ipsis in patria ipsorum *d*, =

Digitized by Google

qui cum uenisset contulit
multum his qui crediderant
28 uehementer enim iudaeos
reuincebat
publice ostendens per scripturas esse
christum iesum.
XIX. 1 Factum est autem cum apollo
esset corinthi
ut paulus peragratis superioribus partibus ueniret
ephesum
et inueniret quosdam discipulos
2 dixitque ad eos
si spiritum sanctum accepistis credentes?
at illi ad eum
sed neque si spiritus sanctus est
audiuimus 3 ille uero ait
in quo ergo baptizati estis?
qui dixerunt in iohannis

εν δε τη εφ. επιδημουντεσ τινεσ κορ. κ. ακουσαντεσ αυτου παρεκαλουν διελθειν συν αυτοισ εισ την πατριδα αυτων D^gr *et syr. harcl. mg.* **cum** (quum Θ, cui I*) **autem** (ergo *gig.*) **uellet** (uellent Θ; *om.* M*): uolentem autem eo *e*, uolente autem illo *Aug.* (ix. 396). **ire** (ipse *lapsu* D): exire *gig.*, *et gr.* διελθεῖν *cf. e infra*; + in CT *e gig. Aug. et gr.* acaiam T, achayam C *c*, ahaiam O*. > in hachaiam peruenire (peruenire *cor.*) *e cum* E^gr. exortati MRSTU, exortari *p**; + sunt O; hortantes + eum D *gig.* **fratres** + et R². scri^p serunt M, scr^i ps. O, scribserunt FGT. ut exciperent eum *gig.*, exscipere eum *e*, > ut eum reciperent *Aug.* **cum autem . . . eum**: redeunte autem eo ephesi scripserunt qui sunt in corintho discipulis quomodo exciperent hunc uirum *d*, *et συνκατανευσαντοσ δε αυτου οι εφεσιοι εγραψαν τοισ εν κορινθω μαθηταισ οπωσ αποδεξωνται τον ανδρα* D *et syr. harcl. mg.* **qui cum** (quum Θ) **uenisset** (ueniisset D, inuenisset B; uenissent ΘW) = ὃς παραγενόμενος: qui cum aduenit in achaiam *gig.*, qui cum exibit in achaiam *d*, = *οσ επιδημησασ εισ την αχ.* D, *et* + εἰς τὴν ἀχ. 137 (12 *lect.*) *syr. harcl.* (*cum**). **contulit** (συνεβάλετο): profuit *e et Bed.* (*expos.* '*alia translatio*'). **multum** (-tis *e*^c): multam consulationem D; + cum R. > multum cont. *d gig. Aug. et* D^gr. **his** (hiis W) **qui** (+ ibi *Aug.*) **crediderant** (*ita* ACGΘIM ORV𝔅𝔖ℭ *c dem.*: -runt BDFKSTUWϛ *gig. p Aug.*) = τοῖς πεπιστευκόσιν: credentibus *e Bed.*; in ecclesias *d et εν ταισ εκκλησιαισ* D^gr; *deinde* + per gratiam CT *e Bed. et gr. plur.*; *om. codd. nostri plur. cum gr.* 137 c^scr *syr. harcl.*

28. uehimenter S*, uechimenter D; fortiter *d gig.* *om.* enim R* (+ R²). iudeos ORW, iudeus D; cum iudaeis *e*. **reuincebat** (-bant I) = διακατηλέγχετο: deuincebat SU; conuincebat *d e gig.* (-ueniebat); *κατηλεγχετο* E^gr. **publice** (pu *in ras.* U, pupl. D, publicae CI): + et in domo *e*, + et per domos *Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *et* + *και κατ οικον* E^gr; *deinde* + disputante et *d et* + *διαλεγομενοσ και* D 137. host. CR, oste^n dens G; + eis CT. scribturas FG, scrit. T; scripturam SU* (*corr.* U¹). esset F°. hiesum *e*. > esse iesum christum D *Aug.* (ix. 396); > iesum esse christum *d cum gr.* D *syr. utr. sah.*

XIX. 1. + *ad init.* cumque uellet secundum uoluntatem suam habire ihrlm dixit ei spiritus ut reuerteretur asiae R² *cf. d infra.* quum Θ; dum *e* (*Bentl.*). appollo S, apollos ϛ, appello D (*απελλην* ℵ* 180) *cf.* xviii. 24. essaet R. **corinthi** (thi *in ras.* S, corinti D, chorinti R, chorinthi I): corinthum M, chorinthum C, corintum T. **ut paulus**: et paulus (*contra gr.*) FΘIMS (et *in ras.*) W *gig. Fulg.* (*p.* 660), et quum pau. *Hieron.* (ii. 180); paulum *e*. **factum est . . . ut paulus**: uolente uero paulo secundum suum consilium exire in hierosolyma dixit ei sp̄s reuertere (*υποστρεφειν* D) in asiam *d et* D^gr *syr. harcl. mg.* **peragratis** (perambulatis *gig.*) **superioribus** (*om.* S*) **partibus** (patribus V*; *om.* I*) = (Παῦλον) διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη, *cf.* transeuntem superiores partes *e*, pertransiret sup. par. *Hieron.* (*uide supra*): perambulantes superioris partibus *d*, *διελθων δε τα αν. μερη* D; + asiae *Hieron.* **ueniret** (ueneret S*, uenisset *Fulg.*) = ἐλθεῖν BHL *etc.*: descendere *e*, deuenit *Hieron.*, *et* κατελθεῖν ℵAE *min.*; uenit *d gig.*, *ερχεται* D; *deinde* + in *d e.* efesum AGT, effesum S, effessum D. **inueniret** (εὑρεῖν ℵAB *min.*) *codd. et vg.*, inuenisset *Fulg.*: cum inuenisset *d Hieron.*, inueniens *e* = εὑρών DE(*ευρον*)HLP *etc.*, *cf. gig. infra.* **discipulos**: discentes *Hieron.*; de discipulis W𝔖. **inu. qu. disc.**: inuentis quibusdam discipulis *gig.*

2. **dixitque** = εἶπέν τε ℵAB *min.*: dixit *d e Hieron.* (ii. 180), ait *gig.*, *et* εἶπεν DEHLP *etc.* ad illos MT; illis *gig.* accipistis D. **credentes**: quum credidistis *Hieron.*, cum credidissetis *d*; cui credidistis *gig.* **at illi**: ad illi CF*IO; illi uero *d*; *sine add.* ACFG*ΘT *d e et gr.* ℵABDE *min.*, *syr. harcl. Bentl.*: + dixerunt BDG²IKMORSUVW *vg. c dem. gig. p*, + responderunt *Hieron.*, *et* + εἶπον HLP *etc.* *om.* **ad eum** *gig. Hieron.* set R; *om.* D *p**; si *p*². necque D; nec *e Ambr.* (*spir.* I. *c.* 3) *Hieron.*; + *ras. fere* 7 *litt.* G. **si spiritus sanctus** (*om. gig. p**) **est** (sit Θ *Hieron. Ambr.*) = εἰ πν. ἅγιον ἔστιν: spiritum sanctum accipiunt quidam *d cum* D^gr *sah. syr. harcl. mg.*; *cf. R. Harris* '*Stud. in Cod. Bez.*' *p.* 151.

3. **ille uero ait** (ayt T): at ille dixit SU *e et gr.* ὁ δὲ εἶπεν ℵAE *min.*, εἶπεν δέ D *al. pauc.*, dixit

Digitized by Google

baptismate
4 dixit autem paulus
iohannes baptizauit baptisma
paenitentiae populum
dicens in eum qui uenturus
esset post ipsum ut crederent hoc
est in iesum
5 his auditis baptizati sunt
in nomine domini iesu
6 et cum inposuisset illis
manus paulus
uenit spiritus sanctus super eos
et loquebantur linguis
et prophetabant
7 erant autem omnes uiri
fere duodecim
8 introgressus autem synagogam cum
fiducia loquebatur
per tres menses disputans
et suadens de regno dei.
9 Cum autem quidam indurarentur et
non crederent
maledicentes uiam coram
multitudine

---

autem *Hieron.* (ii. 180); et ait *gig.*, dixitque *d et* *εἶπέν τε* BHLP *etc.*; *deinde* + eis SU, + ad eos *Hieron. cum gr.* HLP *al. pler.* **in quo**: in quid ΘI*(*ut uidetur*)O *d* (*om.* in) *gig.*, in quem *e*, *et gr.* *εἰς τί.* *om.* **ergo** T. babtitzati D; + *ras. 2 litt.* B. **qui**: ad illi *d*; *om.* S *gig. Hieron.* **dixerunt**: responderunt *e gig. Hieron.*; + ei SU. **in** *sec. om.* SU *dem.* ioannis 𝔖ℭ, iohannes I. baptismatae CΘ*, babtismate D; baptisma T (babt.) *d e cum gr.* > bapt. iohannis SU *e cum gr.* E 31.

4. **autem** + eis SU* (*sed eras.*). ioannes 𝔖ℭ, iohannis BDIM*S*, iohanis O; *deinde* + autem *gig.*, + quidem O *e Hieron.* (ii. 180) *Fulg.* (*p.* 660), *et* + *μέν* EHLP *etc.* baptitzauit O, babtitz. D. **baptisma** (*βάπτισμα*) *cum* ABCD(babt.)GΘKOS TUV *d arg. alb. cor. uat.* (‘*grecus, antiqui*’) *Bentl.*, *et* baptismum FR *e gig. p**, baptismam I: baptismo MW *vg. c dem. p² cor. uat.* (‘*moderni*’), *Hieron.*, baptismate *Fulg.*, *uide uol.* I. *p.* 747 *et E. W. Watson*, ‘*Stud. bibl. et eccl.*’ *Oxon.* iv, *p.* 297. poen. DU *vg.*, pen. CIMOT, penitenciae RS. **populum** *cum praeced. coniungunt codd. nostri, et ita Hieron.* (plebem): populo *d* (*Bentl.*), plebi *e gig.*, omni populo IO *cum sequent. coniungentes, et gr.* *ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων κ. τ. λ.* *om.* **dicens** *c.* **in eum** (eo M*S*) **qui uenturus** (-rum B) **esset** (est DS *p Fulg.*; + *ras. 2 litt.* U) *codd. et vg.*, in eum q. uenerit *d*: in aduenientem *e* *Hieron.*, *et gr.* *εἰς τὸν ἐρχόμενον.* **ipsum**: eum *Hieron.* *om.* **hoc est** D. *om.* **in** *sec. p**. **iesum** (ihesum C, hiesum *c*) *codd. et vg. cum gr.* ℵABE *min.*: christum *d et* Dᵍʳ; iesum christum *gig. cum gr.* 105. 12*lect.*, *cf.* *χριστὸν Ἰησοῦν* HLP *etc.*; *deinde* + in remissionem peccatorum *Hieron.*

5. *om. uersum* I. **his** (hiis DW) **auditis** *fere* = *ακουσαντεσ δε τουτο* D, *cf.* cum audissent hoc *d*: audientes autem *e et* *ἀκούσαντες δέ gr. plur.* babtitzati D; baptizatus M*. **domini** (*om.* S*) **iesu** (ihe. C, hie. *e*) *codd. et vg. cum gr. plur.*: dom. (+ nostri *Hieron. Ambr.*) iesu christi ΘW *d gig. sang.* 133 (*uide ad* xi. 27) *Hieron.* (ii. 180) *Ambr.* (*spir.* I. *c.* 3) *et gr.* D 64. 137; *deinde* + in remissione peccatorum *d cum* Dᵍʳ *syr. harcl.* (*cum**).

6. quum ΘT. impos. KOU (im *in ras.*) *vg.*; posuisset T; + in I* (*ut uidetur*). illi *p**; eis RT *d.* **manus** (*χεῖρας uel τὰς χ. paene omn.*) BFKM RSTU*VW *vg. c e gig. p Hieron.* (ii. 180): manum ACDGΘIOU¹ *d dem. lux. et gr.* D. > paulus manus *e cum gr. omn.* (*exc.* D); *deinde* + continuo CT *Hieron.*, + statim *d*, *et* + *ευθεωσ* D. **uenit** (*ἦλθε*): cecidit *d sang.* 133 *Hieron. et* *επεπεσεν* D. *om.* **sanctus** R*. **eos**: illos *gig.*; *item* **uenit sp. s. sup. eos**: acceperunt spiritum (-tus S) sanctum SU. **et loquebantur** (-batur IO): loqueuantur uero *e cum gr.* D (*λαλουν δε*) 25 oˢᵃʳ; loquebatur *tantum d.* *om.* **linguis** O. profetabant DS², -bunt S*, prophetabunt O. **et loq. lin. et pr.** *in ras.* M; *ad fin.* + ita ut ipsi sibi interpretarentur *p*, *cf.* > loq. lin. aliis et sentiebant in seipsis quod et interpretabantur illes hi ipsi/quidam autem prophetabant *syr. harcl. mg.*

7. **autem**: enim S; *om.* UW. **omnes**: uniuersi *d*; *om. gig.* **fere**: quasi *d*; *om.* C* (+C¹). > fere uiri *p.* **duodecim**: XII DFSUW; + milia D.

8. **introgressus** (ingressus CDTW *dem. lux.*) **autem** = *εισελθὼν δέ*, *cf.* cum introisset autem *d*: et cum intrasset *gig.*; *deinde* + in I *e*; + paulus in *d gig. lux. cum gr.* D 23. sinagogam CDORS TU*W; + paulus SU. **cum** (con *e*) **fiducia** (ci *in ras.* U) **loquebatur** (-antur I*) = *ἐπαρρησιάζετο*, *cf.* confidenter loq. *gig.*: cum fiducia magna palam loquebatur *d et* *εν δυναμει μεγαλη επαρρησ.* D. **tres**: ·III· D. > menses tres *e gig. cum graeco.* persuadens *d.* *om.* **disp. et suad.** G*. **de regno dei** *omnes* = *περὶ τῆς β. τοῦ Θ.* BD 12 *lect. syr. pesh. et harcl.*: *τὰ περὶ τῆς β. τοῦ Θ.* ℵAEHLP *al. fere omn.*

9. **cum** (quum Θ) **autem**: ut uero *d*, et cum *gig.* **quidam**: + eorum *d*, + ex eis *gig.*, *cum* Dᵍʳ. indurarent *d.* > indur. quidam *gig.* **et** (*bis scr.* F, *teste Ranke*): ut W. crediderent O,

Digitized by Google

discedens ab eis segregauit
discipulos
cotidie disputans in schola tyranni
10 hoc autem factum est
per biennium
ita ut omnes qui habitabant
in asia audirent uerbum
domini iudaei atque gentiles
11 uirtutesque non quaslibet
deus faciebat per manus
pauli
12 ita ut etiam super languidos
deferrentur a corpore
eius sudaria uel semicinctia
et recedebant ab eis
languores
et spiritus nequam egrediebantur.
13 Temtauerunt autem quidam
et de circumeuntibus iudaeis
exorcistis
inuocare super eos qui habebant spiritus malos
nomen domini iesu dicentes
adiuro uos per iesum

crediderunt D; oboedirent *e*; *gr.* ἠπείθουν. maledicentem I. **uiam** ACDΘIKMRTVW *vg. uett. plur.*: uiae BFGOSU *p Bentl.*; *alibi* (*i.e. in euangeliis*) *datiuum regit* maledicere, *sed infra Act.* xxiii. 4, 5 *accus.* *Post* **uiam** (-ae) *nihil addunt* A*BFGIOSU *d p et gr. plur. Bentl.*: + domini A^{1}CDΘKMRTVW *vg. c dem. e gig. lux. cum graeco* E. quoram I; in conspectu *d*. multidine O; multitudinem IS* *e*; -dinis *d*; + gentium *d e cum gr.* DE; *deinde* + tunc *d et* D^{gr} *syr. harcl.* (*cum**). discendens D *e**; discendit *p**, discessit *gig.*, recessit *d*; + paulus *d et* D^{gr}. **eis** + et *gig.* **discipulos**: + suos D; + et *gig.* **cotidie** *cum* BC (-diae)GKO(-tiae)RU(-die *in ras.*)VW: cott. AFI (-diae)MS^{2}; quotidie DT *vg.*, quotdidie Θ. **discedens . . . cotidie** *om.* S* (+ S^{2}). disputabat *gig.* **schola** (σχολῇ) ACGIS *vg.*: scola BDFΘKMOR TUVW. tyrani R*, tiranni TW, tyrannis I*. **tyr.** (tir.) *sine add.* BCFG*IOSTU *p Bentl. cum gr.* ℵAB 13. 27. 29. 81 *syr. harcl.*: + cuiusdam AG^{c} ΘKMRV *vg. Tisch. d dem.* (eiusdam) *e gig. lux., et* > cuiusdam tyr. DW(tir.) *c Bed.* (*retr.*); + τινός DEHLP *al. pler.*; *deinde ad fin.* + ab hora (ora G^{c}) quinta (·u· D *d*, ·I· G^{c}) usque ad (in Θ *gig.*; *om. d*) horam (oram G^{c}; *om. d*) decimam (-ma *d*; ·uiiii· G; ·uiiii· et decimam D) DG^{c}Θ *d gig. cum gr.* D 137 *syr. harcl. mg.* απο ωρασ ·ε̄· εωσ δεκατησ.

10. **autem** + totum O. post biennium B; in annos duos *d*. > per bienn. fac. est *gig.* **ita ut . . . pauli** (11) *om.* I* (+ I^{1}). **ita ut** (ὥστε): usque quo *e et syr. harcl., et* εωσ D^{gr}. habitant CO* *d*; inhabitabant *lux.* in asya O, in assia D; asiam *d e cum gr.* audiret I^{1}. uerba *d et* τουσ λογουσ D*. **iudaei** (-ei DORW) **atque** (t *in ras.* S; adque CI^{1}; et D*) = ιουδαιοι και D: iudaeique et *d*; iudaeos quoque atque *e*; *et* Ἰουδαίους τε καί *gr. rell.* **gentiles**: greci *gig.*, craeci *d*; *gr.* Ἕλληνας. *om.* **iud. atque gentiles** F.

11. **uirtutesque**: uirtutes etiam *d*. non (*om.* S^{c}) **quaslibet** ABFG*I^{1}KM^{c}QSUV𝕳𝕮 *cor. uat. lux. Bentl.*, non quasilibet *d e* = οὐ τὰς τυχούσας: non modicas CDG^{c}M*RTW (non mod. deus *in ras. scr.*) *c dem. gig. p, sic infra* xxviii. 2; non modicas quas Θ; non modicas quaslibet 𝕾𝕾. **deus**: *om.* G*; + *ras.* 2 *litt.* U; + manus S* (*sed eras.*). > fac. deus *vg. cor. uat. cum gr.* HLP *al.*; *et* deus faciebat deus W (deus *bis scr.*). manum *vg.* (*non cod. caraf.*) *contra graecum cf. u.* 6.

12. aetiam CR; et M^{c} *d gig.* *om.* **super** *gig.* **languidos**: infirmis *gig.*, infirmantes *d*; *gr.* ἀσθενοῦντας; + eorum O. **deferrentur** (-rentur *in ras.* U; deferentur DG*I^{1}MOSTW, deferebantur I*; differrentur *dem.*; deferrent R) = ἀποφέρεσθαι ℵABE *min.*: inferrentur *d gig. et* ἐπιφέρεσθαι DHLP *al. pler.* **a**: de *gig.* **corpore** *omnes ubi graece* χρωτός. **eius**: cuius W. **sudaria**: d *in ras.* U, saudaria D (sachilli D^{mg}). **uel** (aut *d*) = ἤ *gr. plur.*: et 𝕾𝕾𝕮 *e et* καί 7. 68. 104. 105, η και D^{gr}. **semicinctia** *cum* FU (*partim in ras.*) *vg.*, semicincta S: semicintia AB(ci *in ras.*)CGΘ KTV *c d gig.*, simicintia DIO, semicinthia Θ, simicinthia *e*; semicincia M*W *p* (-ccia), semicinchia M^{c} *dem.*; simicincia R; *gr.* σιμικίνθια. recidebant S*; recedent *d*; discederent *gig.* langores RT; infirmitatis *d*; *gr.* νόσους. ut spiritus *d*; spir. quoque *e*. **nequam** (πονηρά): nequissimi *e*; maligni *gig.* (> mal. sp.), malignus *d*. egrediebatur I, egredebantur D; exiret *d*, exirent *gig.*

13. **temtauerunt** AFOT, tempt. *rell. Tisch.* tent. *vg.*: adgressi sunt *d*; *gr.* ἐπεχείρησαν. *om.* **autem** *d*. *om.* **quidam** C*. *om.* **et** D *d dem. gig. p cum gr.* DL *al. plur.* **de** = ἀπό HLP *al.*: ex *d dem. gig.* = ἐκ D 43; *om. e cum gr.* ℵABE *etc.* **circumeuntibus** (περιερχομένων) *codd. plur.* (circumheun. C, circueun. AGM) *et vg.*: circumuenientibus T *d gig.*; circumstantibus O. iudeis DORW; + et *dem.* **exorcistis** (ci *in ras.* U, exhor. O): exorcistarum *d*. **inuocare** (inuocc. R): nominare *d e*; *gr.* ὀνομάζειν. supra *gig.* **eos qui habebant** (-bat I, abebant R; haberent *d*): habentes *gig.* **spiritus**: p *in ras.* O. **malos** (πονηρά): malignos *d e gig.*; inmundos S^{2}U. **qui . . . nomen** *om.* S* (+ S^{2}). hiesu *e*; + christi Θ. **adiuro** *paene omnes cum gr.* ℵABDE *min.*:

Digitized by Google

quem paulus praedicat
14 erant autem quidam sceuae
iudaei principis sacerdotum
septem filii qui hoc
faciebant
15 respondens autem spiritus
nequam dixit eis
iesum noui et paulum scio
uos autem qui estis?
16 et insiliens homo in eos in quo
erat daemonium pessimum
et dominatus amborum
inualuit contra eos
ita ut nudi et uulnerati
effugerent de domo illa
17 hoc autem notum factum
est omnibus iudaeis
atque gentilibus qui habitabant
ephesi
et cecidit timor super
omnes illos
et magnificabatur nomen
domini iesu
18 multique credentium
ueniebant confitentes
et adnuntiantes actus suos.
19 Multi autem ex his qui fuerant curiosa
sectati

---

adiuramus D *cum gr.* HLP *al. pler.* hiesum *e*; + christum M. quaem O. predicat BDI°KORW, predicant I*; *deinde* + exire R^2, + ut exeatis *gig.*

14. **erat** I. **quidam** *codd. et* 𝔥𝔠 = τινες ℵA HLP *etc.*: cuiusdam ϛ𝔖 *c dem. et* τινος BE *min. et* '*graecum*' *ap. Bed.* (*expos.*) *cf. d infra*; cuidam p^2; *om. gig.* **sceuae** (Σκευᾶ) *codd. plur. et vg.*: sceue R *gig.* p^2, scaeuae GΘI *et Hieron.* '*de nom. hebr.*' (iii. 104), scheuae F, schephae C, sephe T, seue W. iudei DRW; iudeo p^2; *om. gig.* > iudaei (+ nomine 𝔖) sceuae 𝔖𝔠. **principis** (-pes G*IRS *e*, -pi p^2) **sacerdotum** = ἀρχιερέως: sacerdotis *gig.* p^* *cf. d et* D^gr ιερεωσ. **septem** (·UII· DFW): duo *gig.* fili F. > filii septem T. *Cf. Blass ad loc. et* ἀμφοτέρων, amborum, *u.* 16. *Numerus forsan filiorum a Luca non memoratus est. pro* **sceuae** . . . **filii** *legunt* > filii sceue duo sacerdotis *gig.*, > iudei filii scheue sacerdotis septem filii p^*. **hoc fac.**: fac. similiter *gig.*, *cf. d. Ita uersum habet d* in quo (εν οισ D) et fili sceuae cuiusdam sacerdotis uoluerunt similiter (το αυτο D) facere consuetudinem habebant apud eos (τουσ τοιουτουσ D) exorcizare et introierunt adimplentes (και εισελθοντεσ προσ τον δαιμονιζομενον D) coeperunt inuocare nomen dicentes praecipimus tibi ihu (εν ιηυ D) quem paulus praedicat exire (> εξελθειν κηρυσσει D) *cum* D^gr *et syr. harcl. mg.*

15. **respondens** (-dit F) **autem** (*om.* D) = ἀποκριθὲν δέ, *cf.* quibus resp. *gig.*: tunc respondens *d et* τοτε απεκριθη D. **nequam** (πονηρόν): malignus *d e.* **eis** (αὐτοῖς ℵABD *min.*), *cf.* ad eos *d*: *om. e gig. et gr.* EHLP *al. plur.* hiesum *e.* **noui** (nobi T) = γινώσκω: scio *e gig. Aug.* (vi. 71); adgnosco *d.* pau|||lum S. **scio** (ἐπίσταμαι): noui *e gig. Aug.* qui *expunxit* $Θ^c$; quis I. **estis**: + non noui D; + ignoro *Cassiod.* (*P.L.* LXX. *p.* 1397).

16. siliens *e.* **homo** (*partim in ras.* M) **in eos** (eo *p*) = *gr.* ℵAB *min.*: > in eos homo 𝔖𝔠 *d gig. cum gr.* DHLP *al.*; *om.* in **eos** *hic e, sed* + in eis *post* iniquus, *et ita* E^gr. **in** *sec. om.* W*. demonium DIOSW; spiritus *d e gig. et gr.* τὸ πνεῦμα. **pessimum** (πονηρόν): nequam *gig.*, nequa *d*; iniquus *e*; *om. dem.* **et** *sec.* (καὶ ℵ*HLP *al.*): *om.* DR *c d dem. gig. Bentl. cum gr.* $ℵ^c$ABDE *min.*; + tum *e.* **dom.** + esset *e*, + est I *c.* **amborum** (ham. C) *cf. Roensch* '*It. u. Ug.*' *p.* 438: utrisque *d gig.*; *om. e et* E^gr; + et R *c.* praeualuit *e gig.*; ualuit *d.* con^t ra I; aduersus *d e gig.* *om.* **eos** *sec.* W. > uuln. et nudi R*. effugirent S*, effugeret V. do^mo M, domu DKV. ila O; ipsa T; sua W.

17. **notum factum est** *codd. et vg. cum gr.* 31. 40. 68 *al.*: > factum est notum *d e Bentl. et gr. plur.* **iudaeis** *in ras. scr.* A (*deinde seq. ras.* 6 *litt.*); iudeis CDORW. **autem** . . . **iudaeis** *in ras. scr.* Θ. adque CF*IOS*; et *d.* **gentilibus** (Ἕλλησιν): gentibus D; grecis *d gig.*; + his *d.* **qui habitabant** (-tant *d*; + a U*): habitantibus *gig.* ephaesi I, efesi G, effesi S; ephesum *e gig.*, effessum D; in ephesum *d.* **et** *pr.*: ecce D. **cecidit** (caec. C, cic. D) *codd. plur. et vg.* = ἔπεσεν AD(E) 13, *cf.* accidit F; cubuit *e*: decidit *gig.*, incidit *d*, *et* ἐπέπεσεν ℵBHLP *etc.* > timor decidit *gig. cum* D^gr. **autem** . . . **timor** *in ras. scr.* B; **super** om. **illos** *in ras. scr.* S^2. *om.* **omnes** D. **illos**: eos D *d.* **magnificabatur** (-bantur Θ *e**) = ἐμεγαλύνετο: magnificabant *dem.* e^c *cor. uat.** **domini**: dei W. ihesu C, hiesu *e*; *om.* D.

18. **multique**: multi quoque *e Bentl.** (*sed secundis curis correxit*), et multi *gig.*; multi D. credencium RS; de credentibus *gig.* uenierunt D* (uel bant *superscr. cor.*); + et S*U*. **conf.** + peccata sua *dem. syr. pesh. ar^e*. adnunc. S^1, annunc. RS*W𝔖𝔠, annunt. BKVϛ𝔥; nuntiantes *d.* hactus CR, actos IM*S* *d*, acta *gig.* **sua** *gig. om.* **et adn. ac. suos** *dem.*

19. **multi autem**: plurimi quoque *Hieron.* (vii. 542). ex eis BKRVW *vg. e*; eorum *Hieron.* > qui fuerant ex his M. **q. fuerant** (erant R) **curiosa** (-ossa D) **sectati** = τῶν τὰ περίεργα (>

Digitized by Google

contulerunt libros et combusserunt
coram omnibus
et computatis pretiis illorum
inuenerunt pecuniam
denariorum quinquaginta milium
20 ita fortiter uerbum dei
crescebat et confirmabatur.
21 His autem expletis proposuit paulus
in spiritu
transita macedonia et achaia
ire hierosolymam
dicens quoniam postquam
fuero ibi
oportet me et romam uidere
22 mittens autem in macedoniam duos
ex ministrantibus sibi
timotheum et erastum
ipse remansit ad tempus in asia.
23 Facta est autem in illo tempore
turbatio non minima de uia
24 demetrius enim quidam
nomine argentarius

περι τα εργα D*) **πραξάντων**: qui curiosa (curiositates *e*) gesserunt (-rant *Hieron.*) *d e gig. Hieron.* adtulerunt *d*; comportantes *Hieron.* **et** *pr.*: *om. e Hieron.*; > et libros *d*. **combusserunt** KVW *vg. c dem.*, *et* conb. BCDMU (*partim in ras.*), combuser. AFIR *p*, conbuser. GΘOS (conp.*) T *e* = κατεκαυσαν E: comburebant *d* (comm.) *gig.* = *κατέκαιον gr. plur.*; *deinde* + eos 𝔖; + omnes *cor. uat.** homnibus R¹. **computatis** (conp. DF*ΘMORST) **pretiis** (praet. BCFGIM, prec. RSW) **illorum** (eorum Θ *dem.*): computauerunt pretium eorum et *Hieron.*, *et gr.* συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καί. inuenierunt D; uindiderunt S* (*corr.* S¹). **pecuniam** (pecc. DRW) **denariorum** (daenari. M, denare. S; denarii eorum D) **quinquaginta** (quiquag. T, quingenta R, ·L· DW; + quatuor Θ) **milium** (milietum S*, millium *vg.*, milia D) = *fere* ἀργυρίου (-ιον 31) μυριάδας πέντε, *cf.* pecuniae quinquaginta milia *e*, argenti quinquag. milia *Hieron.*: denariorum L milia *gig.*; denariorum sestertia docenta *d*.

20. **ita**: sic *d gig. Hieron.* (vii. 542). **fortiter** (κατὰ κράτος): potens *d gig.*; potenter *Hieron.*; potens fortiter *e*. **dei** *codd. plur. vg. c* (*d*) *e gig. p cum gr.* E *min.*: domini AM *dem. Hieron. Tisch. cum gr. plur.* > uerbum dei fortiter G. *pro* **uerbum dei** *legit* conualescebat et fides dei (*deinde pergit* crescebat *etc.*) *d et ita* D^gr. > crescebat uerbum dei D *vg. dem.* (domini); > dei uerbum cresc. *Bentl.* **confirmabatur** (ἴσχυεν) *codd. plur. et vg.*: confortabatur DGORS *c e² p Hieron. Bentl.*, fortabatur *e**; conualescebat *d* (*sed* επληθυνε D) *gig.*

21. **his** (hiis DW) **au. expletis** *codd. et vg.*, *cf.* cum au. complerentur haec *e*, cum au. expleta essent haec *Orig.* (*int.* iv. 678), = ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα: tunc *tantum d cum* D^gr. **proposuit** (*gr.* ἔθετο) ABCDKMRT(po *sup. lin.*)UVW *vg. c*: posuit FGΘIOS *p Orig. Bentl.*; disposuit *dem.*; adposuit *d* (> pau. adp.); statuit *e* (> pau. sta.) *gig.*; *etiam* > Π. ἔθετο *gr.* DE. **spiritu** + sancto *Orig.* **transita** (transit a IOV *p**; -ita ma- *in ras.* U) **macedonia** (mach. FIKO) **et achaia** (achia SV*) *codd. plur. vg.* = διελθὼν τὴν M. καὶ 'Αχ. *gr.* ℵBHL *etc.*, *cf.* ut cum perambulasset macedoniam et achaiam *Orig.*: transire a macedonia (mach. C) et achaia (achaya C *c*, acaia T) et CMRT *c*; transire (+ per *d*) macedoniam (macid. D) et achaiam (achiam D) et (*om. e*; et sic *d gig.*) D *d e gig.* = διελθεῖν τὴν M. καὶ τὴν 'Αχ. *gr.* ADEP (+ καί DP²). **ire**: proficisceretur *Orig.*; + in *c d e*. **hierosolymam** *codd. plur.*, *et* -imam RU, hierusolimam DS, iherosolymam CT (-imam), ierosolymam W (-imam) *vg.*: hierosolyma O (-rusolima) *d e Bentl.*, 'Ιεροσόλυμα ℵAB DE *min.*; hierosolymis F; hierusalem M *et* 'Ιερουσαλήμ HLP *al. pler.* > hier. ire D. *om.* **dicens** O **quoniam**: quia *d gig. Orig.*; *om.* 𝔖 (*non cod. caraf.*). **postquam** (quoniam post *in ras.* B); cum *d gig.* hoportet C, op°rtet M; necesse est *d gig. Orig.* *om.* **et** *sec.* S* *d* (*non* D). roma I *d*.

22. **mittens autem** (ἀποστείλας δέ): et misit *d gig.* (και αποστειλασ D) *et syr. pesh.* **in** *pr.*: *om. c*; et F. mached. B(-nia)CFIKO, macid. D. **ex ministrantibus sibi**: qui sibi ministrabant *d gig.* tymotheum I, timoteum T, thimotheum CDM. *om.* **et** T*. herasthum C, errastum O, aerastum I, aristum T^c (*om.* T*). -m et erastum ipse uero rem *in ras.* Θ. **ipse**: + uero ΘIM *d gig.*, + autem S²U; *contra gr.* **remansit** (ἐπέσχεν): substitit *d gig.* a^d S; *om. d e gig.* **in asia** (assia D, asya C) = εν τη ασια D^gr: in asiam *d et gr. rell.* εἰς τὴν 'Ασίαν.

23. factum FMS *d cf.* ii. 2; factus *gig.* **in illo tempore** (κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον) ADFGM *uett. plur.* (secundum tempus illud *e*): illo tempore (*sine* in) BCΘIKORSTUVW *vg. cor. uat.** *p*, illa die *cor. uat. mg.* **turbatio** (-cio RS) = τάραχος: tumultus *d gig.*; tribulatio D. **minima**: modicus *d gig.*, *et gr.* ὀλίγος. **de** + hac *d*. **uia** *sine addit.* AG*ΘIM *cod. caraf. e Bentl. et gr. omn.*: + domini BCDFG^cKORSTUVW *vg. c d dem. gig. p syr. pesh. et harcl.* (*cum**), *cf. u.* 8. > de uia dom. non min. O.

24. **enim**: autem D *gig. p.* **nomine**: *om. d*

Digitized by Google

faciens aedes argenteas dianae
praestabat artificibus
non modicum quaestum
25 quos conuocans et eos qui
huiusmodi erant opifices
dixit
Uiri scitis quia de hoc artificio
adquisitio est nobis
26 et uidetis et auditis
quia non solum ephesi
sed paene totius asiae paulus

hic suadens auertit
multam turbam dicens
quoniam non sunt dii
qui manibus fiunt
27 non solum autem haec periclitabitur
nobis pars
in redargutionem uenire
sed et magnae dianae templum
in nihilum reputabitur
sed et destrui incipiet
maiestas eius

---

gig. (D^gr^ ηῳ *pro* ὀνόματι); + faber *e.* **aedes** (ναούς) *codd. et vg.*, hedes CR, edes W, aedas S, aedens I: sedes U (s *sec. in ras.*); templa *d* (tempula) *e gig.* argentheas S; argenteos O; argentea *d e*; *om. gig. cum gr.* B. diane RW; deanae A; + qui *d et* D^gr^. > hedes arg. diane faciens *p.* prestabat CDMRSVW; + *ras. 2 litt.* Θ. questum CIRUW; adquisitionem *d*; *gr.* ἐργασίαν. > qu. non mod. *e cum gr.* EHLP *al. pler.*

25. **quos** (οὓς): hic CDT *d gig., et* οὗτος D 137 *syr. pesh.* **conuocans** (συναθροίσας) *codd. et vg.* (-cant I): congregans *e*; conuocasset O, conuocauit *d.* **et** *om.* CDOT *d gig. et gr.* D 137 *syr. pesh.* **eos**: eius I*; *om.* D. **huiusmodi** *cum* ADFMW *vg. dem. e gig. p cor. uat. mg.*: eiusmodi B(*partim in ras.*)GΘIKORSUV *c cor. uat.** *Bentl.*; ipsiusmodi CT. **opifices**: artifices CD* T *e*; operarios *gig.* **qui huiusm. er. op.**: qui circa haec operabantur *d*; *gr.* τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας (τεχνειτασ D). **dixit** (εἶπεν): ait ad eos *d et* εφη προσ αυτουσ D *sah. syr. pesh.* **-ifices dixit** *in ras.* U. o uiri *gig.*; + artifices *d cum gr.* D *sah. syr. harcl.* (*cum**). **scitis** (ἐπίστασθε): nostis *e.* **de**: ex *d.* **hoc artificio** (-tio W): hac operationem *d*; *gr.* ταύτης τῆς ἐργασίας; *deinde* + magna *p*^2^. **adquisitio** (acq. *vg.*, adquisicio RS, ^ad^quaesitio D) = *gr.* εὐπορία: *melius* quaestus *Erasm. Turic.* adquisicionẽ *p** (*pro* adquisicio est). > nobis est *e Bentl. cum graeco.* > est nobis acquis. *vg.*; *ad fin.* + et substantia D.

26. **audistis** I* *d*; audisti I^c^; *om.* **et aud.** S* (+S^2^). > aud. et uid. *d cum* D^gr^ *syr. pesh.* **quia** (qua O): quod *gig.*; quoniam *e.* **solum**: tantum *gig.* **ephesi** (e *pr. in ras.* U; ef. GST, effessi D, ephesii I) = Ἐφέσου: ephesiis *gig.*; ipsius ephesi *d*; εως εφεσιου D 14. set R; + et F *dem. gig.* (*Bentl.*) *et gr.* AD(*non d*)L *min.* **paene** *cum* BC FIM*O, paenae K: pene ADΘM^c^RS^c^TUVW *vg.*, poene G, perne S*; *om. gig.*; *uide* xiii. 44 *et Brambach 'Hülfsb. f. lat. Rechtschreibung' p.* 52. **totius** (tocius R): uniuersae *gig.*; omnis *d.* asie RW, asi||ae B, assiae D, asyae O, hasyae C; *deinde* + populi R^2^, + populis *c*, + populus I (popu *in ras.*); *sine auct. graeca. om.* **paulus** I* (+I^1^). > hic paulus *gig.*; *deinde* + nescio quem *gig.*, + quidam tunc *d* (+τισ τοτε D). **suadens**: suasit et *gig.* **auertit** (μετέστησεν): euertit *c*, eduxit *d*; amouit *e*, απεστησεν E. **multam** (ἱκανόν): plurimam *d*, magnam *gig.* > turbam mul. DI *p.* **quoniam**: quia *e gig.* di Θ^c^. **manibus**: per manus *e.* > fiunt manibus *d.*

27. **solum**: tantum *gig.* hec S; *om. d.* **periclitabitur** (perecl. ΘT, periclitabatur O) = κινδυνεύσει ℵ(-σι)D^2^: periclitatur *d e gig.* (*Bentl.*) *et* κινδυνεύει *gr. rell. om.* **nobis** S. > nobis pericl. *d et* D^gr^. > pars nobis pericl. *gig.* **redargutionem** (io *in ras. longa* G, -tione K, -cionem RS) = ἀπελεγμόν: traductionem *gig.*; reprechensionem D^c^. peruenire *gig.* set *pr.* R. **et** *pr.*: etiam *d e gig.*; *om.* DT. **magnae** (-ne OR): magna BKV. **magn.** *sine addit. cum* ABDGΘIKM*RSU^c^VW *vg. c dem. p^c^ cor. uat. sah. aeth. pp*: + deae CFM^c^ OT(dee)U* *Tisch. d e gig. p* Hieron.* (vii. 542) *Bentl. et gr. omn. et boh.* diane IT, diana G*, deanae AD. > templum dianae *d e Hieron. cum gr.* DE HP *min.* > templ. magne dee diane *gig. cum sah. cop. syr.* **in** (ad I) **nihilum** (nich. BDT; nichil *gig. p**): pro nihilo *e.* **reputabitur** *cum* BFGΘKRS^1^UV *vg. c dem. Hieron.*: deputabitur ACDIMOS*T *d e* (-tetur) *p*; estimabitur *gig.*; *gr.* λογισθήσεται ADE 73, λογισθῆναι ℵBHLP *al. plur.* **sed** (set R; *om.* ⁊ *p^c^*) **et** (*om. d*) **destrui** (dis. DGS, dex. C; + *ras. 2 litt.* Θ) **incipiet** (-et *in ras.* Θ; -ens I*; + et D): incipietque destrui *e*; destruetur quoque *Hieron.*; *gr.* μέλλει τε καὶ καθαιρεῖσθαι A* *al.*, αλλα καθεριοθαι μελλει D*; μέλλειν τε (δὲ HL *al.*) καὶ (*om.* E) καθαιρεῖσθαι ℵA^2^BD^2^EHLP *etc. om.* **magnae . . . sed et** W, *et omnia ab* **suadens** (*u.* 26) *usque ad* **maiestas eius** *in ras. scr. sunt.* **maiestas** (i *in ras.* U, magestas CR) = τὴν μεγαλειότητα HLP *al. plur.*, *cf.* magnitudo *Hieron.*: maiestatis (maest.*) *e et* τῆς μεγαλειότητος ℵABE *min. om.* **mai. eius** quam *d et* D^gr^. **tota**: cuncta *Hieron.* assia D, asya C. **asia et** *in ras. scr.* B; + uniuersus *Hieron.* horbis C, orbs O; uel urbs D^mg^;

Digitized by Google

quam tota asia et orbis colit.
28 His auditis repleti sunt ira
et exclamauerunt dicentes
magna diana ephesiorum
29 et impleta est ciuitas
confusione
et impetum fecerunt uno
animo in theatrum
rapto gaio et aristarcho
macedonibus comitibus
pauli
30 paulo autem uolente intrare
in populum
non permiserunt discipuli
31 quidam autem et de asiae
principibus qui erant
amici eius
miserunt ad eum rogantes
ne se daret in theatrum
32 alii autem aliud clamabant
erat enim ecclesia confusa
et plures nesciebant qua
ex causa conuenissent
33 de turba autem detraxerunt
alexandrum
propellentibus eum iudaeis
alexander ergo manu
silentio postulato

+ terrarum *d e gig.*; *gr.* ἡ οἰκουμένη. **colit** (-lit *in ras.* U): colet ST; colitur *d.*

28. **his** (hiis DW) **auditis repleti sunt ira et** *codd. et vg.*: audientes autem et facti pleni furore *e cum gr.* ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ; haec autem cum audissent et fuissent pleni indignatione currentes in campo *d et* ταυτα δε ακουσ. και γενομενοι πληρεισ θυμου δραμοντεσ εισ το αμφοδον (in forum *syr.*) D 137 *syr. harcl. mg.* exclamaberunt T; clamauerunt D *d Bentl.*; *gr.* ἔκραξαν (69). 96 k^{scr}; ἔκραζον *rell.* **magna** + est *d e.* deana AD, diuna G*. efes. GT, effes. S, aephes. C, effesorum D.

29. inpleta CF, repleta *d* (D^{gr} *uide infra*). **ciuitas** *sine add. codd. et* 𝔖𝔈 *cum gr.* ℵAB 13. 40: + tota 𝔖𝔓 *e et gr.* EHLP *al.*, > tota ciu. *d et* D^{gr}, *cf. gig.* confussione D*, confusionem I *d*; mixtione D^{mg}. **impl. . . . confusione**: confusa est uniuersa ciuitas *gig.*; *gr. plur.* ἐπλήσθη ἡ π. (ὅλη) τῆς συγχύσεως, *sed* συνεχυθη ολη η π. αισχυνησ D, *forsan ex latinis male traductum, cf. R. Harris 'Stud. in cod. Bezae,' p.* 106; *sed uide etiam Hilgenfeld 'Acta Apost.' p.* 253. **et impetum** (im *sup. lin.* O, inpletum D, impetu I) **fec.**: impetumque (-quem *e**) fec. *d e*; et impetu facto irruerunt omnes *gig.* unanimo G* *e p**; unanimes *gig.*; unanimiter *d*; + *ras. unius lit.* U. thea^{t}rum S, theathrum D; + et *d gig. p** *et gr.* D 14*. **rapto gaio** (gayo C, gai^{n}o D) **et aristarcho** (-co GMSTU, aristharco BFΘK, aristharcho COR): rapuerunt gaium et aristarchum *d gig.* mached. BCFIKO; macedones *gig.* (*non d*); + cum *e.* comites *gig.*

30. **paulo autem uolente** = Π. δὲ βουλομένου ℵ*AB: > uol. autem paulo *gig.*, ipso au. uol. paulo *d cum gr.* D βουλομενου δε του Π. introire *d e.* **in populum** (εἰς τὸν δῆμον): in populo CI* *p**; in turbam *d gig.* **non**: sed D. permisserunt D; sinebant *d* (> disc. non sin.) *gig.*; + eum ΘM *dem. e* (*Bentl.*) *cum gr. omn. exc.* D; *gr. enim* οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθ. *plur.*, οι μαθ. εκωλυον D.

31. **quidam**: aliqui *gig.* **autem**: uero *d. om.* **et** *d* (*non* D^{gr}). **de asiae** (asie RW, assiae D, asyae CO; asia SU) **principibus** (princibus O; > princ. asie *gig.*): principes asiae *e*; asiarcharum *d*; *gr.* τῶν Ἀσιαρχῶν. **qui erant amici** (amihi C) **eius** (*uoluit* eius amici *Bentl.*) = ὄντες (υπαρχοντεσ D) αὐτῷ φίλοι: *om.* **qui erant** R* (+ R^{2}); constituti eo amici *e.* misserunt D; cum misissent *d, et gr.* πέμψαντες. **rogantes** (reg. D*I*): rogabant *d et gr.* παρεκάλουν; *deinde* + eum *d* (*non* D^{gr}). **daret** (a *in ras.* S): darent I *d.* > dar. se (*Bentl.*) *d e* (seipsum) *cum gr.* **theatrum**: t *sec. in ras.* U; theaterum S*, teathrum D. > in theatrum daret *gig.*

32. **autem**: ergo *e gig.*; autem uero *d*; *gr.* μὲν οὖν. aliut CGOS; + quid *e* (*Bentl.*); *et* ἄλλο τι *gr. plur.* (*om.* τι D). erant I. **enim**: autem SU. aeclesia OU, aeccl. R, ecl. S, aeclessia D, ecclaesia I; conuentus CT. confussa D; confusus CT. **pl. nesc.** *partim in ras. scr.* U. **qua ex causa** (caussa D) = τίνος ἕνεκα: cuius rei causa *d*; quapropter *e.* **conuenissent** (-ssent *in ras.* F): conuenerint *d*; ueniissent D; *gr.* συνεληλύθεισαν.

33. **de turba autem** (autem *bis scr.* O; itaque *gig.*) = ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου: de ipsa turba *d.* distraxerunt *d*, destraxerunt *p*; produxerunt CT *Bentl.** (*sed secundis curis correxit*); *gr.* συνεβίβασαν ℵA BE *min.*, προεβίβ. D^{2}HLP *etc.*, κατεβιβ. D*; *deinde* + quendam D *cor. uat.** alaxandrum D. proponentibus *e.* **eum**: autem BS. iudeis DRW. alex^{ander} G, alaxander D. **ergo** *plur. cum gr.* ℵ*A k^{scr}: autem W *vg. c d e gig. et gr. plur.* **manu silentio** (-cio RS, solentio U) **postulato** (posto. S*): manu silentium (-tio*) postulans Θ; innuens manu *d*; mouit manum *gig.*; sedasset manum *e*^{2}; *gr.* κατασείσας τὴν χεῖρα (τῇ χειρί ℵ^{c}D *min.*); quoniam iudaeus est *e** (*lapsu*). uolens *gig.*; *om. e**. **rationem** (rac. RS) **reddere** (> redd.

Digitized by Google

uolebat rationem reddere
populo
34 quem ut cognouerunt
iudaeum esse
uox facta est una omnium
quasi per horas duas
clamantium
magna diana ephesiorum.
35 Et cum sedasset scriba
turbas dixit
uiri ephesii
quis enim est hominum
qui nesciat ephesiorum
ciuitatem cultricem esse
magnae dianae iouisque
prolis?
36 cum ergo his contradici
non possit
oportet uos sedatos esse
et nihil temere agere
37 adduxistis enim homines
istos
neque sacrilegos neque
blasphemantes deam
uestram
38 quod si demetrius et qui
cum eo sunt artifices habent
aduersus aliquem causam
conuentus forenses aguntur
et pro consulibus sunt
accusent inuicem
39 si quid autem alterius rei

---

rat. *vg.*) = ἀπολογεῖσθαι: satisfacere *e*; se excusare *gig.* ad populum *gig.*

34. **quem ut cognouerunt** (-berunt T; + eum V): ut cogn. autem *e et gr.* ἐπιγνόντες δέ; cognito autem eo *d*; qui cognito *gig.* **iudaeum** (-eum D ORW) **esse**: quia (quoniam *e*, quod *d*) iudaeus est (esset *d*) *d e gig.* = ὅτι Ἰουδ. ἐστιν; *deinde* + dimiserunt O. **una** + ex *e et gr.* + ἐκ (*exc.* D). > una est W *vg. dem.* **quasi**: fere *gig.* **per horas** (oras R*) **duas** (> ·II· horas D *cum gr. min. aliq.*): horis duabus *d gig.* *om.* **facta . . . duas** I. clamancium RS. magnae S; + est CT *d e.* dianae S; deana A*(*corr.* A')D. efesiorum GT, effes. S, effessorum D, ephesyorum C.

35. **et** (*in ras.* M) **cum** (quum Θ, qum T; + ad I) **sedasset** (-isset OS*, suadesset D^{mg}) = καταστείλας δέ *plur.*, *cf.* sedasset autem *e*: cum conpescuisset *d*; κατασείσας δέ DE *min.*, *forsan ex u.* 33. **scriba**: + ad OT, *et* > scriba dixit ad turbam *gig.* **turbas**: turbam CD *gig. Bentl.*, turba *d p**; *gr.* τὸν ὄχλον; *item* scripturas *lapsu* (*pro* **scriba turbas**) I. **dixit** = εφη E: ait *d et* φησίν *gr. rell.* **ephesii**: -ii *in ras.* U; efesii AG T; ephesi ΘIR *d*, eff. S, effessi D. **quis** *ex* quit V. *om.* enim DS *dem.* > est enim U *cor. uat.* **hominum** (omnium *p**) = ἀνθρώπων ℵABE *etc.*: homo *d gig. et* ἄνθρωπος DHLP *etc.* nessciat O; nesciebat V; ignorat *d.* **ephesiorum** (ef. T, eff. S, efess. D, ephesyorum C) = Ἐφεσίων *paene omn.*: uestram *d et* ημετεραν D. > ciuit. ephes. *e cum* E^{gr}. **cultricem** (*gr.* νεωκόρον): cultores *gig.*; aedituam *d.* magne RW. diane RW, deanae D. > diane magne *p.* **iouisque** (et iouis *e*, iouis quoque C, iobis *tantum* O) **prolis** (flis *lapsu* D; e prolis *e*) *forsan* = τοῦ διὸς παιδός? : et iouis *gig.*, et huius iouis *d*; et a ioue delapsi simulacri *Erasm.*, *et gr.* τοῦ διοπετοῦς (διοσπ. D 68).

36. **cum** (quum Θ) **ergo his** (hiis DW) **contradici non possit** (poss||it T, possint *p**) = ἀναντιρρήτων οὖν (*om.* E) ὄντων τούτων: contradictione itaque non capientibus his *d*; *om. e* (*non* E^{gr}) *spatio tamen relicto.* hoportet C: + et O* (*sed exp.*). **sedatos** (κατεσταλμένους): questos *d.* essae R. nichil BTW. **temere** (-rae C) = προπετές: propterque *e.* egere S*. > agere tem. D.

37. **homines istos** (τοὺς ἄνδρας τούτους): hom. hos *e*, uiros istos *d*; > istos hom. *gig.*; *deinde* + hoc *d et* + ενθαδε D *syr. harcl. mg. sah.* **sacrilegos**: gos *sup. lin.* O; ri *in ras.* U. blasfem. DT, plasphem. M. diam W. **uestram** = ὑμῶν E*HLP *etc.*: nostram *d e gig. Bentl. cum gr.* ℵABDE[2] *min.*

38. **quod si**: si quidem ergo *d*; *gr.* εἰ μὲν οὖν. **demetrius** + hic *d cum* D^{gr} *syr. pesh.* **aduersus** (-sum CFK^cORUW) **aliquem** (-quaem O) **causam** (caussam D) = πρός τινα λόγον *plur.*: cum aliquos quendam uerbum *d et* προσ αυτουσ τινα λογον D; aliquid inter se *gig.* **conuentus forenses** (fur. Θ*) = ἀγοραῖοι: aduentus forinsecus D*, conuentus forinses D^{mg}; conuentus *d*; forenses *e.* agantur I. **et** *sec.* + qui M^o. **pro consulibus** A*CFG*ΘI OSTU *p**: proconsules A^1BDG^cKMR(procun.*)V W *vg. Tisch. Bentl. c d dem. e gig.* p^2, *cf.* xiii. 8. 12. a[c]cusent U, accussent DS*; + se W *d cor. uat.** imbicem O.

39. **si quid autem** (εἰ δέ τι): sin *tantum p** *ut udtur* (*corr.* p^2); quod si aliquid *gig.* **alterius rei** (*in ras.* U) = περὶ ἑτέρων *plur.*: ulterius *d gig.* (*Bentl.*) *et* περαιτέρω B *min.* **quaeritis** (quer. CDFGIRSW, qer. U) = ζητεῖτε E (-ται) *min.*: requiritis *d gig.*, inquiritis *e et* ἐπιζητεῖτε *gr. plur.* **in legitima** (lig. D*) **ecclesia** (ecl. S, aecl. D*O, aeccl. R; ecclaesia M) = ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ, *cf.* in legitimo conuentu CT, in congregatione ut

Digitized by Google

quaeritis in legitima
ecclesia poterit absolui
40 nam et periclitamur argui
seditionis hodiernae
cum nullus obnoxius sit
de quo possimus reddere
rationem concursus istius
et cum haec dixisset
dimisit ecclesiam.
XX. 1 Postquam autem cessauit
tumultus
uocatis paulus discipulis
et exhortatus eos ualedixit
et profectus est ut iret
in macedoniam
2 cum autem perambulasset
partes illas
et exhortatus eos fuisset
multo sermone
uenit ad graeciam
3 ubi cum fuisset menses tres
factae sunt illi insidiae a iudaeis
nauigaturo in syriam
habuitque consilium

---

fit semper D^{mg}: in legem ecclesiae *d*, *et* *εν τω νομω εκκλησια* D^{gr*}. **poterit** (conpeterit O; *om.* *e*) **absolui** (-bi C; ab *sup. lin.* I): resoluetur *gig.*; discutietur *d*; *gr.* *ἐπιλυθήσεται.*

40. **et** *pr.*: etiam *d*; *om. gig.* **argui** (*ἐγκαλεῖσθαι*): accusari *d e gig.*; *om.* D. **seditionis** (saed. C, sedic. S, seditiones O, sediciones R p^*) **hodiernae** (-ne W) *codd. et vg.*; *gr.* *στάσεως περὶ τῆς σήμερον*, *cf.* seditionis hodierna (-ne*) die *e*: quasi seditiosi hodie *gig.*; hodie tamquam inquieti et tumultiossi (tim.*) D; > hodie accusari seditionis *d et* > *σημερον ενκαλεισθαι στασεωσ* D^{gr} (*om.* *περὶ τῆς*). **cum** (quum Θ) **nullus** (-ius B*) **obnoxius sit**: quum causa sit nulla CT, cum causa nulla sit *gig.*, cum nulla causa sit *e*, nullius causa esse *d*; *gr.* *μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος* (*οντοσ* D), *cf. Lc.* xxiii. 4, 14, 22. de qua CT *e*; cuius *d gig.*; *deinde* + non ΘIOS° p^*, *et* + *οὐ* ℵABHLP *al.* (*non autem* DE *al. mult.*); + nos CMT. possumus BIMR *d* p^* (*corr.* p^1), possemus S*. racionem RS. > rat. redd. possimus *gig.* **concursus** (conuersus p^*) **istius** = *τῆς συστροφῆς ταύτης* DHLP *etc.*: de hoc concursu *d gig.*, de congregationis istius *e*, *et* *περὶ τῆς σ. ταύ.* ℵABE *min.* *ad* **et cum haec** *inc. u.* 41 *Tisch. W. H.* **cum** (quum Θ) **haec** (hec W; > haec cum *e*) **dixisset**: his dictis *gig.* **dimisit** (dem. S*, dimissit D, diuisit I) = *ἀπέλυσεν*: dissoluit *d*, soluit *gig.* eclesiam S, aecl. DO, aeccl. MR, ecclaesiam I (ecccl. I*); conuentum CT.

XX. 1. *om. uersum p.* caessauit C; quieuit *gig.* **uocatis** (-tus R*; conuocatis IOW *e gig.*) **paulus** (*om.* O; populus D; > paulus conuocatis I *gig.*) **discipulis** (-los F*S*; + suis Θ) = *προσκαλεσάμενος ὁ Π. τοὺς μαθητάς* ADHLP *etc.*, *cf.* uocans p. discipulos (-los *in ras.*) U, conuocauit p. discipulos *d*: *gr.* ℵBE *min.* *μεταπεμψάμενος ὁ Π. τοὺς μαθ.* **et** (*in ras.* Θ) **exhortatus** (exor. CU*, exhortatos M) **eos** *codd. plur.* (*in ras. scr.* U) *et vg.*, exhortatusque eos *c*: et (+ multo *d*) exhortatus (*sine* eos) O *d* = *καὶ* (+ *πολλα* D) *παρακαλέσας* ℵABDE *min.*; et exhortatus est eos B; et exhortatus est *e*; exortatus (-tos I) eos DIR S^cT *dem.*; exhortatus est eos FKS* (exor.); exhortatus *Bentl.*; *om.* *παρακαλ.* HLP *etc.* **ualedixit** (ualde dixit *cor. uat.*) **et** *codd. et vg.*, ualefecit *gig.*: et ualedicens *e*, *et* *καὶ ἀσπασάμενος* ℵEHLP *etc.*; salutans *d*, *ἀσπασάμενος* AB(D*) *min.* **profectus** (ro *in ras.* M.) **est**: exiit *d e*; *gr.* *ἐξῆλθεν.* **ut iret** (irent W): *om. d gig. cum gr.* D *min.* *om.* **in** F. mached. BC^cF*IO, macid. D. > in mac. ut iret *e cum* E^{gr}.

2. quum Θ. *m.* **autem** *d* **peramb.** + omnes *d et* D^{gr}. > perambulassent (*sic*) autem *gig.* *om.* **et** I*T. exortatus CDRSU*, -tos I. eos fuesset G*; > fuisset eos *e*, > esset eos *gig.*; *om. d*; *gr.* D* *χρησαμενοσ ut udtur pro παρακαλέσας αὐτούς.* molto S*, multos I, multi *e*, multa p^*. sermones I. > serm. mul. *d e* (*Bentl.*) *cum ord. graeco.* inuenit p^*. **ad**: in *d gig.* greciam DIKORSU (c *in ras.*)VW, graet. M*, gret. M^1, grat. G*; ellada *d*.

3. **ubi cum fuisset menses tres** *codd. plur.*: ubi (hubi C; ibi D) cum (quum CΘ) fecisset menses tres (·III· D) CDΘMT *vg. Tisch. c dem.*; qui cum fec. ibi m. tres *p*, cum fec. autem m. tres *e*, *ποιήσας τε* (*δέ* D 27. 38) *μῆνας τρεῖς* *graeci*; fecit autem m. tr. *d*; ibique moratus est mensibus tribus *gig.* *Non sine dubitatione lectionem codicum plurimorum sequimur, eo ducti praecipue quod in nullo ueterum appareat uox* fuisset, *quam pro correctione Hieronymiana habemus.* *ποιεῖν χρόνον* *Latinis interdum, ut Ciceroni Senecae aliis, est* facere tempus *i. e. degere, uiuere etc., et sic a ueteribus in Nouo Test. legitur et manet etiam Act.* xv. 33, xviii. 23, *Ep. Iacob.* iv. 13. *Sed correxit Hieronymus hic ut uidetur et* 2 *Cor.* xi. 25 nocte et die in profundo maris fui = *νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα.* *Qui hic legunt* fecisset CDΘMT *plerumque ex Hispanica familia sunt, quacum Armachanus* (D) *hic ut saepe concordat*; *uide Epilogum nostrum* I. 718. **factae** (-te ORW) **sunt illi insidiae** (-die R^1W, -dee R*): et cum fierent ei insidiae *d* = *γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς*

Digitized by Google

ut reuerteretur per
macedoniam
4 comitatus est autem eum
sopater pyrri beroensis
thessalonicensium uero
aristarchus et secundus
et gaius derbeus et timotheus
asiani uero tychicus
et trophimus
5 hi cum praecessissent
sustinebant nos troade
6 nos uero nauigauimus post
dies azymorum a philippis
et uenimus ad eos troadem
in diebus quinque
ubi demorati sumus
diebus septem.
7 In una autem sabbati
cum conuenissemus ad frangendum
panem

DHLP *etc.*, > et cum insid. ei fierent *gig.*; > facta insidia illi *e et* γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ℵABE *min.*; *uoluit* fac. sunt ins. illi *Bentl.**, *deinde correxit ipse.* iudeis CDORW. **nauigaturo** (-ganti *p**; *deinde ras.* 3 *litt.*) **in** (*om.* O) **syriam** (sir. MSTW) = *μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν plur.*: incipiens nauigare in s. *e*, et nauigaturus esset in s. *gig.*, *et* μελλων αγεσθαι εισ την σ. E; uoluit in s. perduci *d et* ηθελησεν αναχθηναι εισ σ. D *cum syr. harcl. mg.* **habuitque consilium** *codd.* (*in ras. scr.* I) *et vg.* = ἐγένετο γνώμης (*uel* γνώμη), *cf.* fuit in cons. *e*: dixit illi spiritus *gig.*, dixitque spiritus ei *d et* ειπεν δε το πν. αυτω D *syr. harcl. mg.* **ut** (huti C) **reuerteretur** (-tetur D; rebertent *e**, reuerteret *e*^{2}, rediret *gig.*) = τοῦ ὑποστρέφειν: reuertere *d*, ὑποστρέφειν D 15. 18. **per**: in G^{c} Θ^{mg}. machedoniam BCFIO.

4. **comitatus** (+ que M) **est** (*om.* A*) **autem eum** (eo *p*^{2}; cum eo ACMR^{2} *Bed.*) = συνείπετο δὲ αὐτῷ, *cf.* comitabatur autem eo *e*: comitati sunt autem cum illo I, et comitati sunt cum illo *gig.*; uolente autem comitari eum *d et* μελλοντοσ ουν εξειεναι αυτου D, cum futurus esset autem exire com. sunt eum *syr. harcl. mg.*; *deinde* + usque in (ad *d Bed.*; *om. e*) asiam IMR^{2} *d e gig. Bed.* (*retr. ' in graeco'*) *Bentl. cum gr. paene omn. exc.* ℵB 13. **sopater** (Σώπατρος *plur.*) *cum* ABCFG* ΘIKOVℭ *cod. caraf. d e p** *Orig.* (*int.* iv. 686), sobapater T: sosipater DG^{c}MRSUWϛ𝔓𝔖 *c dem. gig. p*^{2} *Bed. et* Σωσίπατρος 4*. 25. 40 *etc.*; + per I^{c}. **pyrri** (Πύρρου *plur.*) *codd. plur.*, byrri U, pyrrhi Θ *vg.*, phyrri I^{c}: pyri AF *et* Πύρου 13 *al. pauc.*; pirri RTW, *c p gig.*, peri D, uirri *d.* **beroensis** *codd. plur. et* ϛ𝔓: berohensis CΘ, beronensis D, uer^{o}ensis I; beroeensis 𝔖ℭ, beryensis *d*; *gr. plur.* Βεροιαῖος *uel* Βηρ., *sed* βερυιαιοσ D. thesal. DT, tessal. BR(-cium R*)W, te^{h}sal. M; thesallonicenses I. **uero** *pr.*: autem *e gig.* **aristarchus** (Ἀρίσταρχος) *cum* DR *vg. d e p*^{2}, -cus MSUW *c p** *gig.*: aristharchus A, haristh. C, aresth. O; aristharcus BFGΘIKT, aritharcus V. *om.* et *pr.* D, *sec.* W. gayus C, gauis V, gauius D. **derbeus** (Δερβαῖος) *codd.* (de||rbeus F) *et vg.*, derbaeus C *e*, derbius D, derueus *p**: derberius I, doberius *gig.*, douerius *d*, *et* δουβεριοσ D^{gr}. tymotheus *gig.*, thim. CR. **asiani** (assi. D, asy. C) = Ἀσιανοί: asiae R^{c}; ephesii *d cum* D^{gr} *sah.*, *item* ex asia ephesii *syr. harcl. mg.* **uero** *sec.*: autem *d.* **tychicus** (Τυχικός), tichicus DMS^{c} U (chi *in ras.*), thycicus F, tycicus G*, thyti^{c}us B, thitticus Θ, thith. W, tith. S* *gig.*, tit. RT *c p*, tychichus I, thitychus C: eutychus *d cum* D^{gr}. trofimus ADFG(*om.* -us*)ΘRSU *p*, trofymus I, throphimus C, throthymus B.

5. hii CDΘ*IOSTW, hic FG *d*; + autem *e cum gr.* ℵABE *min.* quum Θ; *om. e.* precessissent BKS^{1}W, precessisent DS*; processissent IRT. **sustinebant** (ἔμενον *plur.*) *cum* ACDGΘMO (susten.) T *dem. p Bentl. cf.* expectabant *d e*: sustinuerunt BFI (u *sec. sup. lin.*) KRS(susten. S*) UVW *vg. c gig. cum gr.* εμεινον ℵ*, εμειναν *al. pauc.*; sustinere = μένειν, προσμένειν, ὑπομένειν *etc.*, *uide uol.* I. *p.* 770 *et Roensch ' It. u. Ug.' p.* 381. **nos**: eos *c*; + a *p*, + in *e.* **troade** *cum* G^{c}MR W *vg.*, throade O, troiade D: troadae ABFKST UV, throadae CΘ; troadem G*I.

6. **uero**: autem *e Iren.* (*p.* 201 *Mass.*). nauigabimus T; enauigauimus *d et gr.* ἐξεπλεύσαμεν. **dies** + autem O. azim. FΘIMORSTUVW, azem. D. **a**: ad I; *om.* Θ. filippis GST. *om.* **ad eos** *Iren.* throadem ΘO, troaden B, throadam C, troadam I*T *d*, troadae U; in troade *e.* **in** (imfra *e*) **diebus quinque** (·u· W): iter dierum qu. CT; quintani *d*; *om. Iren.*; *gr.* ἄχρι ἡμερῶν πέντε AB HLP *etc.*, ἀπὸ ἡμ. π. ℵE 13, πεμπταιοι D. **ubi** (hubi C) = ὅπου *uel* οὗ *plur.*: + et *Iren. et* οὗ καί 40. 137 *syr. harcl.*; in qua *d et* εν η και D^{gr}. commorati *Iren.*; morati T. **in dieb. q. u. dem.** *om.* S* (+ S^{2}). **diebus** *sec.*: dies T *d e.* septe C; ·uii· DW.

7. **in** *ad init.* (ἐν) ADGΘIMOR *uett. Aug.* (ii. 79), *quae praepositio fere semper in his locutionibus ab Hieronymo redditur*: *om.* BCFKSTUVW *vg. Sed* una sabbati = τῇ μιᾷ τῶν σαββ. *inuenitur in Euangeliis Mc.* xvi. 2, *Lc.* xxiv. 1, *Ioh.* xx. 1, 19, *quae scribis exemplo fieri poterant hoc loco*; *cf. etiam* hodierna die = ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ *uersu* 26 (*sed praem.* in *e Hieron.*). uno *gig.*; *om.* S^{c}. sabbathi ϛ𝔓; sabbatorum *e.* **cum** (quum Θ) **conuenissemus** (-isemus G*, -issimus S*) *codd.*

Digitized by Google

paulus disputabat eis profecturus in
crastinum
protraxitque sermonem
usque in mediam noctem
8 erant autem lampades
copiosae in cenaculo
ubi eramus congregati
9 sedens autem quidam
adulescens nomine eutychus super
fenestram
cum mergeretur somno
graui disputante diu paulo
eductus somno cecidit de
tertio cenaculo deorsum
et sublatus est mortuus
10 ad quem cum descendisset
paulus
incubuit super eum
et complexus dixit
nolite turbari anima enim
ipsius in eo est
11 ascendens autem frangensque
panem et gustans
satisque allocutus usque
ad lucem sic profectus est
12 adduxerunt autem puerum

plur. 𝔓𝔖ℭ : cum uenissemus OWϛ *gig.* *p** ; congregatis nobis *e* (-tio) *Aug.*, collectis nobis *d* ; *gr.* συνηγμένων ἡμῶν ℵABDE *etc.*, συνηγμ. τῶν μαθητῶν HLP *al. plur.* ad franguendum D ; frangere *d e gig. Aug.* **disputabat** (διελέγετο) : enarrabat *e* ; + cum ϛ𝔖ℭ *p.* **eis** : illis *gig. Aug.* ; *deinde* + et confirmabat (-mat IW) animas (-mos R^2 *gig.*) eorum (illorum *gig.*) IMR^2W *dem. gig. w tepl.* (und sterkt ir seln), *sine auct. graeca.* **profecturus** (-tus D) **in crastinum** *codd. et vg.* = μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον : incipiens proficisci in cras. *e*, inc. exire post alia die *d* ; exiturus alia die *Aug.*, > et alia die exiturus *gig.* **protraxitque** (protaxitque U) = παρέτεινέν τε *plur.*, *cf.* produxitque *Aug.*, extenditque *d* : protraxit uero *e et* παρ. δέ 15. 18 *al.* ; producebat *gig. et* παρετινε Dgr. **sermonem** : uerbum *gig.* husque C. **in** *tert.* : ad D *gig. Aug.* **mediam** (-um G* *ut udtur*) **noctem** : medium noctis *Aug.* ; media nocte *d.*

8. **erant autem** (ἦσαν δέ) : er. enim Θ ; *om.* autem D ; et erant *d.* **lampades** (-daes S, -dae A) = λαμπάδες : lanternae *e*, laterne *gig.* ; faculae *d*, υπολαμπαδεσ Dgr. **copiosae** : sae *in ras.* Θ, copiossae D, copiose IS^1(conpositae *ut udtur* S*) W, cupiose O ; multae CT (-te) *gig.* **cenaculo** AD(cenn.)F(-lu*)ORSTUW, caen. BCGΘKMV *Tisch.*, coen. *vg.*, caenaculum I : superioribus *d* ; *gr.* ὑπερῴῳ, *cf. ad* i. 13. hubi C ; in quo *gig.* erabamus O. **congregati** : collecti *d* ; *om. e cum* Egr.

9. **autem** : uero *Aug.* (ix. 399). hadulescens C, adolesc. G^cMRW *vg. Tisch.*, adulisc. S*, adolisc. BDV ; iubenis *d* ; *om. e cum* Egr. **eutychus** (Εὔτυχος) : eutycus FG, eutichus C, euticus UW *c*, euthicus BDΘIMR *gig. p*, euticius O*T, euthicius O^c, eticus S. **super** (ἐπί) ; supra *gig.* ; in *Aug.* faenestram C, finistram D ; fenestra F *Aug.* **cum** (quum Θ) **mergeretur** = καταφερόμενος : commergeretur G ; pressus *gig.*, demersus *d*, deductus *Aug.* ; κατεχομενοσ Dgr. sompno W. **disputante diu paulo** : *om.* diu W *Aug.* ; > disp. paulo diu G^cT (*Bentl.*), disp. pau. prolixius F *d gig.*, enarrante pau. diutius *e*, *et gr.* διαλεγομένου τοῦ Π. ἐπὶ πλεῖον ; disp. diu p. prolixius S^2. **eductus** (κατενεχθείς) ADGΘI(-tu)MOU* *correctio Hieron.*, *cf.* enauigauimus *u.* 13 : ductus BFKRSU^cVW *vg. Tisch. c dem.* ; deductus CT *e gig. Bentl.* ; depressus uel deuectus *Erasm.* ; praeceps datus est *d* ; *deinde* + prae CT (pre), + a D *d e gig.* **somno** (sompno W) : fenestra *gig.* *om.* **eductus somno** *p.* caecidit B. **tertio** (tercio RS) **cenaculo** (cenn. D, caen. BCGΘKMORV *Tisch.*, coen. *vg.*) : tertio tecto *e* ; tristego *d gig. cum gr.* τοῦ τριστέγου, *cf. Bed.* (*retr.*) *qui confert Gen.* vi. 16 *de Arca Noe* 'tristega facies in ea.' dehorsum C ; zosum *d.* *om.* et *e.* **sublatus est** (ἤρθη) : oblatus est R^2 *cor. uat. mg.* ; sublatus, oblatus est BKVW *cor. uat.** p^2.

10. **ad quem** (ad quaem O ; atque Θ) **cum** (quum Θ) **descendisset** (disc. BG*S*U*, descendissent F*) : descendens autem *e*, cum descendisset autem *d*, descendit autem *gig.* (*et* + et *post* **paulus**) *et gr.* καταβὰς δέ. > paulus cum discendisset D. **incubuit** (incupuit S*) = ἐπέπεσεν : cecidit *d*, *et* επεσεν Dgr. *om.* **super** *e.* **complexus** (conpl. BCGΘIMOSU) = συνπεριλαβών : circumplexit *d* ; *om. dem.** ; *deinde* + eum T *cum gr.* C *min.* ; + et *d cum* Dgr. **dixit** : ait *gig.* *om.* **enim** *gig.* **ipsius** : eius IM *d gig.* **in** : cum *dem.* **eo** : ipso IM *vg. d gig.* hest C.

11. **ascendens** (hasc. C) **autem** = ἀναβὰς δέ : accedens autem W ; cum ascendisset *d* ; et ascendens *gig.* ; *deinde* + paulus O. franguensque D ; et frangens *e* ; et fregisset *d*, cum fregisset *Aug.* (ii. 79) ; fregit *gig.* ; *gr.* καὶ κλάσας (*om.* καί B *sah.*). **et** : atque *Aug.* gustasset *d Aug.*, gustauit *gig.* **satisque** : **satis** *in ras. longa* R ; + esset *Aug.* **allocutus** ABKMRTVW *vg.*, adl. CDFGO, adloquutus ΘI : locutus SU (o *in ras.*), fabulatus *d*, adlatus *p** ; + est ΘVWϛ𝔖 *cor. uat.*, + esset *d.* husque C ; *om.* W. **ad** (ἄχρι) ADΘIMOSU *d gig. Aug.* : in (*cf. u.* 7) BCFGKRTVW *vg. Tisch. cor. uat. mg. c dem. e p.* **lucem** : diluculum *Aug.* **sic** : ita *e* ; *om. gig.* ; sicque SU, et sic VWϛ𝔖 *cor. uat.** **profectus est** (ἐξῆλθεν) : prosequutus est Θ ; exiit *e.*

12. **addux. autem** : salutantes aute os addux-

Digitized by Google

uiuentem
et consolati sunt non minime.
13 Nos autem ascendentes nauem
enauigauimus in asson
inde suscepturi paulum
sic enim disposuerat ipse
per terram iter facturus
14 cum autem conuenisset
nos in asson
adsumto eo uenimus
mytilenen
15 et inde nauigantes sequenti
die uenimus contra chium
et alia die adplicuimus samum
et sequenti die uenimus
miletum
16 proposuerat enim paulus
transnauigare ephesum
ne qua mora illi fieret in asia
festinabat enim si possibile
sibi esset
ut diem pentecosten faceret
hierosolymis.
17 A mileto autem mittens

---

erunt *d cum* D^{gr} *ασπαζομενων δε αυτων ηγαγεν.* **puerum** (*τὸν παῖδα*) : iubenem *d et τον νεανισκον* D. uiuum *e*. consulati D. minimae C, mine V*; minimes V^{c} ; mediocriter *d gig.*

13. **autem** : uero *d gig.* **ascendentes** (asen. T) *codd. et vg., cf. εμβαντες* 98^{mg}, *ελθοντες* c^{scr}, *item* ascendimus *d*, descendimus *gig. et κατελθοντεσ* D^{gr} *syr. pesh. ar^{e}.* : prouecti *e et προελθόντες* ℵB^{3}C L *etc.*; *προσελθόντες* AB*EHP *al.*; *deinde* + ad *gig.*, + in *d e et gr. ἐπί gr. plur., εἰς* D *al.* *om.* **nauem** D ; + et I *gig.* (*non d*). **enauigauimus** AG *Bentl.* : nauig. *codd. rell. vg. Tisch. uett.*; deuenimus *d*. *om.* in *d*. ason BU *dem. et ασον* 13. 96. 106 *etc.*; assoon *Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1398) ; assum I* (*ras. ante* a) *d*; uasson I^{1}, nasson D *cf. νασον* 15. 18. 36 ; assos *p**; *cf. ad* xxvii. 13. **inde . . . asson** (*u.* 14) *om.* R* (+R^{2}). **suscepturi** (*μέλλοντες ἀναλαμβάνειν*) : mox recepturi *d*; uolentes suscipere *e*. **sic enim** (*om.* enim M*) : nam ita *gig.* **disposuerat** : praeceperat *gig.* ; + incipiens *d*. **per** (*om. e*) **terram** (taerr. O ; + *ras.* 5 *litt.* R) : *om. d.* > iter per terram T. **facere** *d*; *gr. μέλλων* (*ωσ μελ.* D 36) *αὐτὸς πεζεύειν.*

14. quum Θ; ut *d gig.* **conuenisset nos** (*συνέβαλεν ἡμῖν* CDHL *etc., συνέβαλλεν ἡμ.* ℵAB EP) *cum* AFGIU^{1}ℭ *cod. caraf. e p*, cf.* conuenit nos *d gig.* : inuenisset nos BKS*V𝔓 *p^{2}*, praeuenisset nos CT (pre.) ; conuenissemus DΘOς𝔖 *c*, inuenissemus W, uenissemus *dem.*, praeuenissemus M, peruenissemus R^{2}; conuenissemus nos S^{2}U*. *om.* **in** S* (+ S^{2}). **ason** BS^{2}U *dem.*, assum *d*; *uide ad u.* 13. **adsumto** (*ita* AFOT : adsumpto CDGΘIMRS^{2}U* *Tisch.*, ass. BKS*U^{1}VW *vg.*) **eo** (*om.* S*) : adsumentes eum *e*; excepimus eum et *gig.* **uenimus** + in *e*. **mytilenen** *cum* ACΘIS^{1}, -lene F, -lenem KV *e*, myltilenen O^{ras}, multilenen O* : mitilenen MTU(til *in ras.*)W *c p^{2}*, mitilene S^{2}, mitelenen G, mitilenem B (*ras. ante* t) *gig.*, mitylenen *vg. d*; militenem R, militene *p**, militen D ; *graeci μιτυλήνην plur.*, *-λίνην* AE *al.* 2, *μυτυλινην* L. **mytil. . . . uenimus** (*u.* 15) *om.* S* (+ S^{1}).

15. **nauigantes** : cum enauigassemus *d*. **sequenti die** (diae I) *pr.* = *τῇ ἐπιούσῃ*; pridie *d*. peruenimus *d e*. chyum C ; chnidum S^{c}, *cf.* xxvii. 6 ; licium D. **contr. ch. et** *in ras.* Θ. **alia die** (diae CI) = *τῇ ἑτέρᾳ* : *om.* die G*𝔓ℭ ; altera die *e gig.* **adplicuimus** ACDGIMO *et* appl. BFKR TVW *vg. Tisch.* : adplicauimus Θ, applicauimus SU *d*; accessimus *e*; *gr. παρεβάλομεν.* psamum C, samon *e*, saminum D. **et** *tert.* : *om. e* ; + manentes in trogylio *d gig. cum gr.* DHLP *al. syr. pesh. et harcl. sah.* **sequenti die** *sec.* = *τῇ ἐχομένῃ* : *om.* die CDGΘIMOS^{c}T *d dem. Bentl.* **uenimus** *sec.* + in *d*. militum D *p**, mylethum C ; mileto *e*.

16. propossuerat D, praeposuerat O ; decreuerat *e*, iudicauerat *d*. **enim** : autem GW. **transnauigare** (*παραπλεῦσαι*) : praeternau. *d*; pertransire *gig.* ; + ad *cor. uat.** (*non mg.*). aephesum I, efesum GT, effesum S, effessum D ; *deinde* + et reuerebatur *gig.* **ne qua mora** (qua^{m}ora T, quam hora B, qua hora S *in ras. longa scr.*) **illi** (*uoluit* sibi *Bentl.* sed correxit*) **fieret** (fierit S* ; faceret *p* ut udtur*) = *ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι plur., cf.* ut ne fieret ei tempus detrahere *e* : ut non contingeret ei morandi quis *d et μηποτε γενηθη αυτω κατασχεσισ τισ* D^{gr}. asya C, assia D. **si possibile sibi esset** (fuisset G* *ut udtur*; fieret O) : si poss. esset ei *e cum ord. gr.*; si posset fieri *gig.* ; *om. d cum gr.* DH. **ut** *om. d e.* **diem pentecosten** (penti. D, penteconsten U, penthecosthen C) *codd. et* ς𝔓 : diem pentecostes 𝔖ℭ *gig.*, *cf. Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), *et gr. τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς* ; in die pentecostes *d et εισ την ημ. τησ π.* D^{gr}. **faceret** : fieri *e*; adesse *d*; + in D *d e*; *gr. γενέσθαι εἰς.* iherosolymis CT (-imis), iero. *vg.*, hieru. MO^{c} ; hierosolimis RU, hierusolimis DO*S, ierosolimis W.

17. milito DS* *e*, miletho C. cum misisset *d*; + in *d e*. ephisum S*, efesum R, effessum D ; epheso C, efeso T. **uocauit** (-bit T) = *μετεκαλέσατο*, *cf.* conuocauit *e gig.* : transmisit *d et μετεπεμψατο* D ; + omnes *gig.* **mai. natu** : presbyteros *d gig.*

Digitized by Google

ephesum
uocauit maiores natu
ecclesiae
18 qui cum uenissent ad eum
et simul essent dixit eis
Uos scitis a prima die qua
ingressus sum in asiam
qualiter uobiscum per omne tempus
fuerim
19 seruiens domino cum omni
humilitate et lacrimis
et temtationibus quae mihi
acciderunt ex insidiis
iudaeorum
20 quomodo nihil subtraxerim
utilium
quominus adnuntiarem
uobis et docerem uos
publice
et per domos
21 testificans
iudaeis atque gentilibus
in deum paenitentiam
et fidem in dominum nostrum iesum
christum.
22 Et nunc ecce alligatus ego spiritu
uado in hierusalem
quae in ea uentura sunt
mihi ignorans
23 nisi quod spiritus sanctus per omnes
ciuitates protestatur

---

aecclesiae R, aecl. CD, ecl. S, aegl. T, ecclesie W; de ecclesiam *d*.

18. **qui cum uenissent** (cum ueniissent D, quum uen. Θ, conuenissent S*, cum conuenissent *gig.*): ad ubi uenerunt *d*; *gr.* ὡς δὲ παρεγένοντο. *om.* **ad eum et s. essent** I (*cf.* S *infra*). **et simul essent** (hess. C, essaent O) *codd. et vg.*, *cf.* simulque essent *gig.*, simulque cum esset *d*, = ὁμοῦ ὄντων αὐτῶν A(D) 40^{mg}: unanimes (*om.* -es*) *e*, *et* ὁμοθυμαδόν E 73; *om.* S* (+ S^{2}) *cum gr.* ℵBCHLP *al. fere omn.* **dixit**: ait *d gig.* **eis**: illis *e gig.*; ad eos *d*. **scitis** + fratres *d cum* D^{gr}. diae C. **qua**: in qua *d*; ex quo *e*; quam D. **ingressus** (+ *ras. unius lit.* Θ; gressus D) **sum**: ingressum U; accessi *e*. *om.* in CK*(+ K^{1})T *d gig. Lucif.* (*p.* 271). asyam O, hasyam C, assiam D, asya *c*, asia *p**; + quasi triennium et amplius *d et* D^{gr}. **qualiter** (πῶς): quemadmodum *d gig. Lucif.*, ποταπωσ D*. **per omne** (-ni S*) **tempus** (*arcte in ras. scr.* B) **fuerim** (fui *e*) = τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην: > fui per omne tempus (tempore *d*) *d gig. Lucif.*, *et* ην παντοσ χρονου D*.

19. **domino**: deo DI. **cum**: in *gig. Lucif.* *om.* omni D. **humilitate**: + sensui *d*; + et mansuetudine *cor. uat.** (*sed corr.*). > in omni humil. domino *gig.* lacrymis 𝔖𝔈, lachrymis ϛ𝔓. **temtat.** AFOT, temtac. S: temptac. R, temptat. *codd. rell. Tisch.*, tentat. *vg.* que IR. michi BOW. accederunt D. > accid. mihi *e*, > euenerunt mihi *d*, *cum ordine gr.* **ex**: ab *gig. Lucif.*; in *e* (*Bentl.*). iudeorum DORW, iudaeıum M*; ad iudaeis *d*.

20. **quomodo**: quam *d*. nichil TW. **subtraxerim** (subtraherim S; subtraxerunt W *et* t *sec. in ras.*) *sine addit.* A^{c}CDFGΘSTVW𝔓𝔈 *d e* (subtraxi *cor.*) *gig. Hieron.* (vii. 542) *Lucif.*, *cum graeco*: + uobis A*BIKMORUϛ𝔖 *c dem. p.* **utilium** (hut. C, ut illum T) = τῶν συμφερόντων: quod profuit *e*; que utilia essent *d*; ab eis q. ut. essent *gig. Lucif.*; eorum quae uobis proderant *Hieron.*; *deinde* + ciborum D^{mg}. **quominus**: conminus T (*et* presens T^{mg}); quomodo Θ *Lucif.*; quod non *e*; quin *Hieron.*; ut *d*; *gr.* τοῦ μή, *sed om.* μή D. annunt. BKVϛ𝔓, annunc. RW𝔖𝔈, adnunc. S; renunt. *gig. Lucif.*; adnuntiare *e*. **uobis**: *om.* O *Hieron.*; + omne consilium dei p^{2}. docuerim Θ. **uos** *om. d Hieron. Lucif. et* D^{gr}. publicae CI, puplice D. per domus DV; domestice *Hieron.* > per domos et publice *d et* D^{gr}.

21. testificansns S*; testificando *d gig. Lucif.* iudeis DRW; iudaeos I*; + que *d*, + quoque *e*, *et gr.* Ἰουδαίοις τε. adque CIS; et *d gig. Lucif.* **gentilibus** (Ἕλλησιν): gentibus CDW; graecis *d gig. Lucif.*; + quae *d e*. deo *d*; dominum D. poen. DU *vg.*, pen. CIO, paenitenc. R, penitenc. S; + agent *d*. **fidem** + quem *e*, *et* πίστιν τὴν EHLP *etc.* domino A. **nostrum**: *om. dem. e et* E^{gr}; nostro A. hiesum *e*; ihu A. **christum**: *om. gig. Lucif. cum gr.* BHLP *etc.*; christo A.

22. *om.* **ecce** *p.* **alligatus ego** *cum* BCDFGΘK(alig.)MRUVW *vg. c dem. p*, *et* uinctus ego *e* = δεδεμένος ἐγώ ℵABCE *min.*: > ego allig. AIOS^{1}T, ego ligatus *d*, ego uinctus *gig.*, *cum gr.* DHLP; allig. (*om.* ego) S*, uinctus *Lucif.*; *deinde* + in *c*. **spiritu** + meo *p** (*ut uidetur*). uadam S. > uado spiritu D. **in** *pr. om.* S *Lucif.* iherus. CT, ierus. W *vg.*; hierosolyma *d et* D^{gr}; + et R^{2}. que I. *om.* **in ea** D *p.* euentura C(heu.)DFGΘM *gig. Lucif. Bentl.* **sunt** *plur.*: sint BCFGK^{1}V *vg. Tisch. dem.* > mihi euent. (uent. *d*) sunt *d gig. Lucif. non graec.* **ignorans** (μὴ εἰδώς): nesciens *d*, *et* μη γεινωσκων D^{gr}.

23. **nisi**: uerumtamen *e*; tamquam *d*. *om.* quod *d Lucif.* spiritum sanctum *d*. **per omnes ciuitates** (potestates *lapsu* *p**) = κατὰ πόλιν *plur.*: per omnem ciuitatem *gig. Lucif. et* κατα πασαν πολ. D,

Digitized by Google

mihi dicens
quoniam uincula et tribulationes me manent
24 sed nihil horum uereor
nec facio animam meam pretiosiorem quam me
dummodo consummem cursum meum
et ministerium quod accepi a domino iesu
testificari euangelium gratiae dei.

25 Et nunc ecce ego scio quia
amplius non uidebitis faciem meam
uos omnes per quos transiui praedicans regnum dei
26 quapropter contestor uos hodierna die
quia mundus sum a sanguine omnium
27 non enim subterfugi quominus adnuntiarem
omne consilium dei uobis

---

cf. per singulas ciuitates *d*; *om. e et* E^{gr}. **protestar** G*, protestur *e*; testatur O. michi B. > mihi prot. R* (*corr.* R^{1}) *vg.* **quoniam**: quia *d gig. Lucif.* **uincula**: a *in ras.* U; -lae F*ΘKS. *om.* et Θ. tribulac. RS; + in Θ^{c}. **me** (*με*) *cum* A^{c}C GΘIM^{c}O *vg. cor. uat. c d* (mi) *dem. e gig. Lucif.*: meae A*BDFKM*RSTUVW (mee) *p*. > manen mi (*sic*) *d*, *et* manent me *Orig.* (*int.* iv. 628), *cum* D^{gr}. **manent** *sine addit.* A^{1}BCDFIKMORSTUV *cor. uat. dem. e p et gr. paene omn.*: + in hierosolymis (hierusolymis G, ierosolimis W) A*GΘW *c d gig. Orig. Lucif.*, *et* D^{gr} *syr. harcl.* (*cum**), *item* > ierosolymis (*sine* in) me manent *vg.*

24. **sed** (set RW) **nihil** (nichil B) **horum** (illorum *dem.*) **uereor** *codd. et vg.*, *cf.* ἀλλ' οὐδενὸς (+ τούτων 81. 99. k^{scr}) λόγον ποιοῦμαι EHLP *etc.*, ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι τῶν δεινῶν *Ign.* (*interp. ep. Tars.*), ἀλλ' οὐδενὸς λόγον ἔχω ℵ^{c}AD* (+ μοι) 13. 40. 43. 68, sed nihil horum cura est mihi *d*, sed neminum rationem facio *e*; *de lectione* ℵ*BCD^{2} *uide infra.* **nec facio** (fatio G, fatiam D) = οὐδὲ ποιοῦμαι ℵ^{c}AD *etc.*: nec habeo *d e et* οὐδὲ ἔχω EHLP *etc.*; + ipsam *d*. **meam** *codd. plur. et vg.*: *om.* DFG*ΘSU* (*ut udtur*) *Tisch. de et gr.* ℵ^{c}A LP *min.* **pretiosiorem** (prec. GRSVW, precio^{si}orem M, praetiosiorem CF, pretiosioraem O) **quam** (quia D*, quia anima D^{mg}; *om. e*) **me** (*om.* O): caram mihi *d*, *et gr.* τιμίαν ἐμαυτῷ; + in ipso *e*. **sed nihil . . . quam me**: sed pro nichilo estimo animam meam esse caram (> ca. esse *Lucif.*) michi *gig. Lucif.*, sed ego non facio cariorem an. me. mihi *Orig.* (*int.* iv. 628), nec facio an. me. cariorem mihi *Ambr.* (*ep.* 63), non (+ enim iii. i. 516) facio an. me. pretiosam mihi *Aug.* iv. 268 *et* iii. i. 516 (*codd. plur.*; *sed* pretiosiorem mihi *cod. unus*, pretiosiorem quam me *edd.*) = ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ℵ*BCD^{2} *syr. pesh. al. Textus graecus corruptus uidetur ex glossa illata; fuit primo fortasse* οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχήν μου, *cui adscripta est glossa* τιμίαν ἐμαυτῷ ἔχω *quae uariis modis interposita lectionis uarietatem protulit; contra Blass* (*p.* 220) *iudicat longiorem lectionem ueram esse; 'optimorum librorum lectio pro male mutilata habenda est, cum praesertim de uitae ipsius discrimine in u.* 23 *nihildum dictum sit.'* **dummodo** (dum uero W; *om.* O) **consummem** (consumem RS), *cf.* εωσ τελειωσω ℵ^{c}; *gr. rell.* ὡς τελειώσω ℵ*B, ὡς τελειῶσαι A *etc.*, ut consummem *e*: quam consummare *d gig. Lucif.*, του τελειωσαι D. > meum cursum D; + cum gaudio *e et gr.* CEHLP *etc.* **ministerium** + uerbi ΘMϚ𝔖ℭ *cor. uat. mg. d dem. gig. Ambr. Lucif. cum gr.* D. **quod**: ubi *p*^{2}. accipi D. ihesu C, hiesu *e*; *om. gig. Lucif.*; + christo Θ (o *in ras.*). testificare O*R*S*; testari *gig. Lucif.*; testificans D; + iudaeis et graecis (crecis *d*) *d gig. Lucif. et gr.* D *sah.* euuang. I, aeuuang. R, aeu anguelium D. graciae S, gratie W; gratia *e p*.

25. *om.* **ecce** S* (+ S^{2}) *e gig. Lucif. cum gr.* E *min.* *om.* **ego** *ut udtur Iren.* (*Mass. p.* 201) *cum gr.* 180. **quia**: quod *gig. Lucif.*; quoniam *Iren.* **amplius**: iam *Iren.*; *om. d cum gr.* ℵ. > non amplius *e*. uidebis *d*. faciaem O; animam D. **per**: inter *d gig. Lucif.* **transiui** (-bi T) = διῆλθον: pertransiui *e*; perambulaui *d gig. Lucif.*; + omnes D. predicans BDKRSUW; praedicando *gig. Lucif.* illud regnum *d*. **dei** (τοῦ θεοῦ EHLP *etc.*): iesu *d cum* D^{gr}; domini iesu *gig. Lucif.*; *om. uoluit Bentl. cum gr.* ℵABC *min.* *om.* **uos . . . dei** *Iren.*

26. **quapropter**: propter quod *d gig. Lucif. Hieron.* (vii. 542). **contestor uos** (uobis *e gig. Lucif.*): *om.* G* (+ G^{1}) *d et* D^{gr}; + in *e Hieron.* **quapropter c. uos**: testificor igitur uobis *Iren.* odierna G^{1} (*om.* G*); hodierno *d e*; hac *Iren. Hieron.* (> die hac). diae CI; dierna *lapsu* O*. **quia**: quoniam *Iren.*; *om. d et* D^{gr}. **sum** + ego *Hieron.*, *cf.* καθαρὸς ἐγώ AHLP *etc.* **omnium** + uestrum U *e cum gr.* E *min.*

27. **non enim**: et non *gig. Lucif.* **subterfugi** (-gii CT) = ὑπεστειλάμην: subtraxi *d Iren.* (*bis*) *Hieron. cf. u.* 20; intermisi *gig.*, praetermisi *Lucif.* **quominus**: ut non *d e Iren.* (*bis*); *om. gig. Lucif.*

Digitized by Google

28 adtendite uobis et uniuerso
gregi in quo uos spiritus sanctus
posuit episcopos
regere ecclesiam dei quam
adquisiuit sanguine suo
29 ego scio quoniam intrabunt
post discessionem meam
lupi graues in uos
non parcentes gregi
30 et ex uobis ipsis exsurgent
uiri loquentes peruersa
ut abducant discipulos
post se.

31 Propter quod uigilate
memoria retinentes
quoniam per triennium
nocte et die non cessaui
cum lacrimis monens
unumquemque uestrum
32 et nunc commendo uos deo
et uerbo gratiae ipsius
qui potens est aedificare
et dare hereditatem
in sanctificatis omnibus
33 argentum aut aurum aut
uestem nullius concupiui

---

adnuntiarem (d *in ras.* U; annunt. BKVϚ𝔓, annunc. RSW𝔖𝔗): adnuntiem *d*; praedicando *gig. Lucif.* omnem C(hom.)IS*T *d gig. Iren. Lucif. Hieron.* (vii. 542). **consilium** (βουλήν): uoluntatem T *d gig. Lucif. Hieron.*; sententiam *Iren.* (*bis*). *om.* uobis *gig. Lucif.* > uobis omn. cons. (uolunt., sentent.) dei *e Iren.* (*semel*) *Hieron. Bentl. et gr.* ℵ°AEHLP *etc.*

28. attend. KRUVW *vg. Tisch.*; + ergo *e*, + igitur *m Iren. cum gr.* CEHLP *etc.*; *deinde* + et *Iren.* **uobis**: uos *d*; seipsis *e*, *et gr.* ἑαυτοῖς. huniuerso C; uniuersi *e*; omni *d gig. Iren. Ambr.* (*spir.* 2, *c.* 13) *Lucif. Hieron.* (vii. 695) *Auct. qu.* 97 (= *Aug.* iii. 2. 1073). **et uniuerso** *in ras.* I. greci F. **quo uos**: uobis *d*. **posuit**: preposuit *sang.* 133 (*uide ad* xi. 27) *Iren.*; conlocauit *m*; constituit *Uigil.* (*Uarim.*); > pos. uos sp. sanctus *Ambr.*; > sanctus sp. conlocauit uos esse *m*. aepiscopos CR. > episc. preposuit *sang.* 133. **regere** (ποιμαίνειν): + *ras.* 4 *litt.* S; pascere *Hieron.*, ad pascendam *m*. aeccl. R, aecl. CD, ecl. S, aegl. T, ecclaesiam I. **dei** *codd. et vg. et c dem. Ambr. Primas.* (*apoc.* 7) *cum gr.* ℵB *min. syr. harcl.*: domini *d e gig. p Iren. Lucif. Hieron.* (*Bentl.*) *cum gr.* AC*DE *min.*, domini iesu *Auct. qu.* 97, iesu christi *m*. adquisibit T (+ *ras. parua*), adquessiuit D, acquisiuit *vg.*; + sibi G *d cum gr.* D, *et* > sibi constituit *Iren.* in sanguine suo S; per sanguinem suum G *d e Iren. Hieron.*

29. **ego**: + igitur *p*; + enim *e sang.* 133 *cum gr.* ἐγὼ γάρ C²EHLP *etc.* **scio** + hoc *e cum gr. iisdem.* **quoniam**: quia *d e gig. sang.* 133 *Lucif.* **intrabunt** (εἰσελεύσονται): introibunt O *d*; inuenient *e*, aduenient *Iren.*, uenient *Hieron.* (vii. 737); *om. sang.* 133. **post** *partim in ras.* T. **discessionem** (-unem R*, dissessionem W) = ἄφιξιν: discessum *d gig. sang.* 133 *Iren. Lucif.*; abscessum *Hieron.* meum *d gig. sang.* 133 *Iren. Lucif. Hieron.* **graues** (βαρεῖς) ACDGΘ*IMOR S²(> gr. lupi)T *d dem. e gig. p arg. sang.* 133 *Iren. Lucif. Hieron. Bentl.*: rapaces BFΘ^mg KS*UVW *vg. c alb. forsan ex Mt.* vii. 15 (ἅρπαγες). **in**: ad *Iren.*; *om. dem.* uobis T. **non parcentes** (te *in ras.* S; arcentes D): inparcentes V; non pascentes R* *arg.* graegi F; + omnino *sang.* 133.

30. *om.* **et** Θ* *sang.* 133 *Lucif.* exurgent CIOR W *vg.*; resurgent D; consurgent *Hieron.* (vii. 737); *gr.* ἀναστήσονται. **uiri**: homines *gig. Lucif.* **loquentes** (λαλοῦντες): loqui I; et loquentur *Lucif.* > peruersa loq. *sang.* 133. **abducant** (ἀποσπᾶν *plur.*, αποστρεφειν D): adducant D *e Lucif.*, inducant *p**, abstrahant *d*, conuertant *Iren.* seipsos *d e*. **ut . . . post se**: ad detrahendos post se discipulos retrorsum *sang.* 133.

31. **pr. quod**: quapropter *Hieron.* (vii. 542). uigelate D; + in *dem.* **memoria** (-iam CDFST U *c p*) **retinentes** (reten. OS*) = μνημονεύοντες: memoriam tenentes *Lucif.*; recordantes *Hieron.*; memores estote *d*. **quoniam**: quia *d e Lucif. Hieron.* **per** (*om.* M*) **triennium** (tri||ennium G, trienium O): triennio *d Hieron.* **et**: ac *d e Lucif. Hieron.*; + in A*. diae CI; *deficit d* (*non* D^gr) *ad* xxi. 2. *om.* **uigilate . . . die** *gig.* caessaui C, cessabi T, quessaui D. *om.* **cum** W. lacry. 𝔖𝔗, lachry. Ϛ𝔓. monaens O, moues W; monendo *gig. Lucif.*, monere *Hieron.* hunumquemque C, unumquaemque O, unumquenque Ϛ. **uestrum** *omnes cum gr.* DE *al. syr. pesh. harcl. etc.*; *om. uoluit Bentl. cum gr. rell.*

32. **nunc** + quidem *gig.* comendo O. **uos** + fratres *e et gr.* CEHLP *al. pler.* **deo** (deum I): domino *gig. cum gr.* B 33. 68. graciae S, gratie W. **ipsius**: eius *e gig. Hieron.* (vii. 542). > ipsius gratiae *c*. **qui**: quia FS². **potens est**: potest G *e gig.* edificare SW; + uos *e gig. cum gr.* DE *min.* **dare** + uobis *Hieron. cum gr.* CHLP *al. pler.* haereditatem Ϛ𝔓. **sanctificatis** (tis *in ras.* S; sanctificiis *e*; sanctis M *gig.*) **omnibus** = τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν: sanctificationibus D* (*corr. mg.*) *Cod. Puteanus* (*Berger* '*Hist. de la Vg.*' *p.* 175).

33. **argentum** + autem CT, + enim D. **aut**

Digitized by Google

34 ipsi scitis
quoniam ad ea quae mihi opus
erant et his qui mecum sunt
ministrauerunt manus istae
35 omnia ostendi uobis
quoniam sic laborantes
oportet suscipere infirmos
ac meminisse uerbi domini iesu
quoniam ipse dixit
beatius est magis dare
quam accipere.
36 Et cum haec dixisset positis
genibus suis cum omnibus
illis orauit
37 magnus autem fletus factus est
omnium
et procumbentes super
collum pauli osculabantur eum
38 dolentes
maxime in uerbo quod
dixerat
quoniam amplius faciem
eius non essent uisuri
et deducebant eum ad nauem.
XXI. 1 Cum autem factum esset
ut nauigaremus abstracti ab eis

pr. (ἢ *plur.*) *cum* ADFG^*IO *cor. uat.* e gig. arg. Bentl.*: et (και D) BCG^cΘKMRSTUVW *vg. cor. uat. mg. c dem. m* (*bis*) *p Aug.* (vi. 485). > aur. aut arg. O. **aut** *sec.*: uel *Aug.*; et SU. uestimentum SU *e m* (*bis*). **nullius** + uestrum *e m* (*bis*) *cum gr.* DE. > nullius uestem O. concupibi T, concupui M. **concupiui**: 34 **ipsi scitis: quoniam** *etc.*, *diuisimus cum* A *al.*, *cf.* concupiui. sicut ipsi scitis quoniam ϛ: *contra* concupiui ipsi scitis · quoniam FRV, concupiui, sicut ipsi scitis: quoniam 𝔖ℭ *cor. uat. dem.* (*ut udtur*); **concupiui ipsi scitis** *in ras. scr.* C.

34. + sicut *ad init.* ϛ𝔖ℭ *cor. uat. dem.*(?), *uide supra.* **quoniam**: quia *e gig. m* (*bis*). **ad** (*om.* O) **ea quae** (que I) **mihi** (michi B) **opus** (apus G*, hopus C) **erant** (erunt G*) = ταῖς χρείαις μου: necessitatibus meis *e Aug.* (vi. 485), necessitatibus meis omnibus *gig. cum gr.* D*; ad ea q. mihi necessaria er. in omni usu meo *m* (*bis*). hiis W; eorum *m* (*bis*) *Aug.* mecum erant SU p^2, mec. fuerunt *Aug.*; > sunt mecum *e gig.* **et h. q. m. sunt** (erant p^2) *om.* p^* (+p^2). **ministrauerunt** (-berunt T) **manus istae** (-te BIORW) = ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται: > manus istae praesto fuerunt *m* (*bis*), > hae manus seruierint *Aug.*, > ministr. (mistr. S) man. ist. et his q. mec. erant SU.

35. istae omnia. 35 ostendi uobis *sic diuisum* BKR*VW *c.* **omnia** + haec G^c. hostendi CR. > omnibus uobis demonstraui *m* (*bis*) *et* πασι υπεδειξα υμειν D*. **quoniam** *pr.*: quia *e gig.* > laborantes sic O. oprtet M*, hoportet C. **suscipere** (ἀντιλαμβάνεσθαι): sustinere *gig.*, adsumere *e*, auxiliari *m* (*bis*), iuuare *Aug.* (vi. 485). infirmis *m* (*bis*). *uoluit* > inf. susc. *Bentl.* cum gr.* A, *sed postea correxit.* **ac** (hac CR, et *gig.*) **meminisse** = μνημονεύειν τε: et memores esse *m* (*bis*); meminisse quoque *e*; memores etiam (*om.* esse) *Aug.* **uerbi** = τὸν λόγον LP *al.*, τοῦ λόγου 38. 40. 57. 69 *etc.*: uerborum *e gig. m* (*bis*) *Aug. Bentl. cum gr. plur.* **domini** + nostri *m* (*semel*). ihesu C, hiesu *e.* **quoniam** *sec.*: quia *gig. m* (*bis*) *Aug.* beacius W; beatus DS* *gig.*, *et* μακαριοσ D*; beatum *e Bentl.*, μακάριον *gr. plur.* *om.* **est** W. > dare magis IM *Priscillianus* (*ed. Schepps p.* 49) *cum gr. min. pauc. et syr. pesh.*

36. **cum** (quum Θ) **haec** (hec SW; > hec cum *gig. p*) **dixisset** (dixerit D): haec dicens *e.* *om.* **suis** *gig. cum gr.* D*. om^{n}ibus O. *om.* **illis** W *et gr.* C* 36. **orauit** *arcte in ras. scr.* W; orabit T, horauit C. > orauit cum omn. illis *vg. contra graecum.*

37. **fletus** (κλαυθμός): luctus *e.* *om.* **factus** A. > et fletus mag. omn. factus est *gig.* procumbente W, procumbent eos I; recumbentes D, incumbentes *e gig.*, procidentes *Bentl.*; *gr.* ἐπιπεσόντες. **super** (cuper I*) = ἐπί: supra S^2U *dem.* hoscul. C, uscul. Θ*; consolabantur *gig.* *om.* **super . . . dolentes** (*u.* 38) S* (+S^2).

38. maximae CI. propter uerbum *gig.* quo *Bentl.* **dixerat**: + eis G^c, + illis R. **quoniam**: quia *gig.* hamplius C; *om.* I. **non**: + *ras.* 2 *litt.* S. > faciem eius amplius non MO *dem.*, > non amplius fac. eius *e*; *gr.* οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. **essent** (aessent R) **uisuri** (uiss. D): uidebunt *e.* > amplius non uidebitis faciem meam *gig.* **et deducebant** (deducetbant D*, -cebantur W; ducebant T): deducebant autem *e cum gr.* προέπεμπον δέ. **eum** + usque SU. nauim M^c.

XXI. 1. quum Θ *semper.* **cum autem** *in ras.* R. *inc.* cum autem ab illis discessissemus enauigantes protinus uenimus *etc. gig.*, *cf. syr. pesh.*; D* και επιβαντεσ ανηχθημεν· αποσπασθεντων δε ημων απ αυτων ευθυδρ. ηκομεν κ.τ.λ. essaet R. abstracte G*. ab ipsis *e.* **uenimus** + in *e.* cho AG^cI p^* (*uel* chos), echo O, choo D, coho Θ, chio CT, co *e Hieron. nom. hebr.* (iii. 100) *Bentl.*, coo G* *Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1399), *et* Κῶ ℵABCDE *etc.*: choum BFKMRSUVW *cor. uat. mg. c gig.* p^2, coum *vg. cor. uat.**, *et* Κῶν HLP *etc.* **et sequenti**: seq. autem *e cum gr.* diae B*C; *sequitur ras.* 6 *litt.* U. **rhodum** FGΘI*MO(-dun^o)S *vg. gig. p Hieron.*

Digitized by Google

recto cursu uenimus cho
et sequenti die rhodum
et inde patara
2 et cum inuenissemus nauem
transfretantem phoenicen
ascendentes nauigauimus
3 cum paruissemus autem
cypro
et relinquentes eam
ad sinistram nauigauimus
in syriam et uenimus tyrum
ibi enim nauis erat expositura onus
4 inuentis autem discipulis
mansimus ibi diebus septem
qui paulo dicebant per spiritum
ne ascenderet hierosolymam
5 et explicitis diebus profecti ibamus
deducentibus nos omnibus
cum uxoribus et filiis
usque foras ciuitatem
et positis genibus in litore
orauimus

(iii. 103), hrodum U: rodum ABCDI^{c}KRTVW *cor. uat. c e.* **inde** + in *e.* **patara** (Πάταρα) *cum* AI^{c}M* (*Bentl.*) *e Hieron.* (iii. 103), pathara I* (*ut udtur*): pataram BDFGΘKM^{c}RSTUV *vg. cor. uat. c gig. p*, patram O, phatharam W, phatarum C; + deinde myra Θ *Par. lat.* 11505* *cor. uat.** ('*grecus*'), + deinde myram *gig. Par. lat.* 7, + et inde mirram *Par. lat.* 202, *cum gr.* και μυρα D *sah.*; *correct. bibl. ap. Wetst.* '*quod quidam addunt* et deinde myram *graeci et antiqui non habent.*'

2. **cum inuenissemus**: inuenientes *e.* nauim M^{c}. **transfretantem** (-tes *p**) *sine addit.* ACDΘMOT *c gig. p*: + in BFGIKRSUVW *vg. Tisch. dem. e* (transfraetaret *sine* quae). **phoenicen** (Φοινίκην) *cum* D *vg.* (-cē ℌ) *et ita uoluit Bentl.*, *cf.* xi. 19, xv. 3, *item* phoenicem BΘ^{c}I^{c}KV *Tisch.*, phenicen *gig.*, phenicē S^{c} *c*, phenicem FΘ*I*MOW *e*^{2}, poenicem *e**, penicē S*: foenicen AG*, -chen C, -cem G^{c}, fenicem TU, fenicē *p*, fenicen̄ R. asenden||tes T; + nauem G^{c}; *hic incipit rursum d*; *def.* D^{gr} xxi. 2–10. nauigabimus T.

3. **cum paruissemus** (-issimus S, -isemus O) **autem** ACFGΘIMOST, *et* cum apparuissemus autem (*om.* autem D; > autem appar. *c*) BDKRVW *vg. c dem. e p*^{2} = *ut uidetur* ἀναφανέντες δέ AB^{2}CEHLP *etc.*; cum peruenissemus autem U *p** *syr. harcl. sah.*: uidentes autem *d*, ἀναφάναντες δέ ℵB* *min.* (*def.* D^{gr}), *cf.* cum apparuisset autem cyprus *gig. et* quum autem coepisset nobis apparere cyprus *Erasm.*; *bene conicit Erasm. interpretem uertisse* cum aperuissemus autem cyprum (*et sic ed. Iunta* 1534), *cf. Uerg. Aen.* iii. 275 '*et formidatus nautis* aperitur *Apollo,*' *sed sine auctoritate codicum non credimus in textum recipiendam hanc coniecturam.* **cypro** (cipro T *p**, cybro D) *et gr.* 34 τη κυπρω: cyprum BFKS^{1}UV *d e et gr. plur.* τὴν Κύπρον; cyprus *gig.*, *uide supra. om.* **et** *pr.* RTU^{c}W *vg. c dem. gig. et gr.* A 26. 31 k^{scr}. ad sinixtram CT; in sinistram *e*; a sinistro *d gig.* nauigabimus T; nauigabamus CDG*Θ *p Bentl. et gr.* ἐπλέομεν (επλευσαμεν E^{2}); collauimus *d*; + autem D. *om.* in O. siriam TUW *c p.* **et** *sec. om. d.* **uenimus** = κατήλθομεν ℵABE *min.*, inuenimus *gig.*: deposti sumus *e et* κατήχθημεν CHLP *etc.*; enauigauimus *d*; *deinde* + in *d e.* tirum T, thirum W *p*; tyro *d.* **nauis erat expositura** *codd. plur.* = τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον ℵABCE *min.*: > nauis expositura erat IM (exposita*)O* *vg. dem. p*; habebat nauis exponere *gig.*; > erat enim nauis expos. *d fere cum gr.* HLP *al. pler.* ἦν τὸ πλ. ἀποφορτ. honus CDIRT; pondos *e** (onus *e*^{2}).

4. **inuentis** (*ras. inter* n *et* u B) **autem** = ἀνευρόντες δέ ℵABC*E *etc.*: et inuentis *d gig. et* καὶ ἀνευρ. C^{2}HLP *al. plur.* **mansimus** *partim in ras.* RU. **ibi** = αὐτοῦ *plur.*: apud eos *d e et* αὐτοῖς AEL *min.* dies *d gig.* **septem**: ·UII· DOW. **qui** (οἵτινες): hique *gig.*; quidam autem R *d.* **ne ascenderet** (-rent W) = μὴ ἀναβαίνειν EHLP *etc.*: non ingredi *d et* μὴ ἐπιβαίνειν ℵABC *min.*; *deinde* + in DK* (*ut udtur*). **hierosolymam** BFGΘKV, -imam I^{1}MU *gig.*, hierusolimam DR, iherosolimam T *p*^{2}, ierosolimam W *c*, ierosolymam *vg.*: hierosolyma A *d e*, hierusolima S, iherosolyma C *p** (-ima); hierusolymis O; hierusalem I*; *graeci* Ἱεροσόλυμα ℵABCE *etc.*, Ἱερουσαλήμ HLP *al. plur.*

5. **et explicitis diebus** *cum* ACG*T *Bentl.*, *cf. u.* 7; *insolens enim uerbum* ἐξαρτίσαι *insolita locutione expressit Hieronymus*: et (*om.* DMR *gig.*) expletis diebus BDFG^{c}ΘIKMORSUVW *vg. Tisch. c dem. gig. p*; cum autem factum explere nos dies *e et gr.* ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι (*uel* ἐξαρτ. ἡμᾶς) τὰς ἡμέρας; sequenti autem die *d* (*def.* D^{gr}); *deinde* + septem SU *contra gr.* **profecti** (-pecti F*): exeuntes *d*; *om.* O *cum gr.* A 105. **ibamus** *partim in ras.* U; ambulauimus uiam nostram *d.* **nos**: nobis S. omnes I; omnium *e.* nos omn *in ras.* U. > omnibus nos *d.* huxoribus C. **et fil.**: filiisque *p.* **usque** (husque C; + ad D*T) **foras** (foris D^{mg} *e*) = ἕως ἔξω: foras extra *gig.*; foras *p**, extra *d*, *et* ἔξω ℵ 68. ciuitatis D*. poscitis T*. **in litore** (littore RW𝔖ℭ, litorae C, liture D): ad litus *gig.* **orauimus** (orab. IT, horau. C) *uide infra u.* 6.

Digitized by Google

6 et cum uale fecissemus
inuicem ascendimus
in nauem
illi autem redierunt in sua
7 nos uero nauigatione
explicita a tyro
descendimus ptolomaida
et salutatis fratribus
mansimus die una apud illos
8 alia autem die profecti
uenimus caesaream
et intrantes in domum
philippi euangelistae
qui erat de septem
mansimus apud eum
9 huic autem erant filiae
quattuor uirgines
prophetantes.
10 Et cum moraremur
per dies aliquot
superuenit quidam a iudaea
propheta nomine agabus
11 is cum uenisset ad nos
tulit zonam pauli

---

6. **orauimus: 6 et cum uale fecissemus** (fecissimus S, ficissimus O; fecimus W) **inuicem** *codd. et vg.* = προσηυξάμεθα. καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους HLP *etc., cf.* orau. et uale facientes alterutrum *gig.*, orau. et cum salutassemus inuicem *d*: orauimus uale facientes inuicem et *e, cf.* προσευξάμενοι ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ ℵABCE. ascendemus S. *om.* **in** *pr.* G° *vg. c dem.* nauim M. *om.* **asc. in nau.** *d.* illi autem reuersi sunt D *gig.*; reuersi uero quisque *d.* **in** (ad *d*) **sua** (cua I*): *om.* T. **illi autem . . . descendimus** (*u.* 7) *bis scr. p**.

7. **uero**: autem W *d e*; ergo *cor. uat.* **nauigatione** (-cione R) **explicita** (i *pr. in ras.* B) *cum* ABCDG*ΘI*KMRTVϛ𝔓 *cor. uat. c p Bentl., cf. u.* 5, *item* > explicito nauigio *gig.*, explecita nauigatione O* (*ut udtur*), nauigatione explicata FW *dem., gr.* τὸν πλοῦν διανύσαντες: nauigatione (-cione S) expleta G°I°SU𝔖𝔈 *cod. caraf.*, > expleta nauigatione O°; nauigatione expedita *d*; nauigatione praetendentes *e. om.* **a** *gig.* tiro W, thiro DT. **descendimus** (disc. DSU*) = κατέβημεν ℵ° AE 24. 38: asendimus T; deuenimus *gig.*, uenimus *d, et* κατηντήσαμεν ℵ*BCHLP *etc.*; *deinde* + et Θ; + in *e*; + in nauem *p.* **ptolomaida** BFKV *cor. uat.**, ptolem. *Bentl. Tisch. e*[2], pholom. W, tholom. S, ptolemaide *e**: ptolomaidam AU (pt *in ras.*) *cor. uat. mg.*, ptolemaidam *vg.*, ptholomaidam M*, tholomaidam *p*[2], tolom. *Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1399); ptolomaidem GΘIOT *c*, ptolemaidem *d*, ptholemaidem *gig.*, ptholomaidem M[1]R, ptholomaydem C, tholomaidem D; tholomaid *p**; *gr.* Πτολεμαΐδα, *et* ptolemais *Hieron. nom. hebr.* (iii. 103). **salutatis** (salutis S*) **fratribus** (-tri||bus M): salutantes fratres *e*; salutauimus fratres *d* (+ et *ut udtur*). diae C; diem (*d*) *e.* uno K *gig.*; unam *e*, unum *d.* aput GIORST(a *sup. lin.*)W. **illos**: eos IM *d e gig.* > aput eos die uno *gig.*

8. *De codice d in hoc uersu uide Scrivener p.* 446. + et *ad init.* D. alio G* (*ut udtur*); altera *gig.*; sequenti *d e sang.* 133 (*uide ad* xi. 27); *gr.* τῇ δὲ ἐπαύριον. *om.* autem *d.* diae CI; *om. d.* **profecti** (cum exissemus *d*) *sine addit. omnes cum gr.* ℵABCE *etc.*: + οἱ περὶ τὸν Παῦλον HLP *al. plur.* **uenimus** + in *e.* cesaream RSW, cessariam D; caesareae O. *om.* **uen. caes. et** *sang.* 133. cum introissemus *d*; intrauimus *gig.*; ingressi sumus *sang.* 133. **in** (εἰς) *cum* ACDGΘIMOT *d dem. e gig. p*: *om.* BFKRSUVW *vg. c sang.* 133. filippi GST, phylippi B, philyppi C. euangeliste W, aeuuangeliste R, aeuanguelistae D; adnunciatoris *sang.* 133, *cf. ad* xvii. 18 *ubi* adnunt. = καταγγελεύς. **erat** *sine add.* ACG*ΘIMOT *e gig. p* (*def. d*) *Bentl.* = *gr.* ὄντος ἐκ τῶν ἑπτά: + unus BDFG°K RSUVW *vg. c dem. sang.* 133. **de**: ex *sang.* 133. **septem**: ·UII· W; + leuitis *sang.* 133. masimus K. aput GORST; ad *d. om.* **mans. ap. eum** *sang.* 133 *gig.* (*sed uide u.* 9).

9. **huic autem**: cui *sang.* 133. **erant** + etiam *sang.* 133. **filiae** (-ie RW) **quattuor** (quatuor IOU; ·IIII· DW; tres *c*) **uirgines** *codd. et uett. plur. Bentl. cum gr.* ℵAB *min.*: > quattuor (quatuor ϛ𝔓; quinque *sang.*) fil. uirg. *vg. sang.* 133 *contra gr.*; > fil. uirg. quattuor *e cum gr.* EH LP *al. pler.* profetantes DT, propphet. S[2] (qua. uir. pro. *arctius in ras.*); + et mansimus aput eum *gig. Deficit d uerss.* 9, 10.

10. **et** (*om.* I) **cum moraremur** (ἐπιμενόντων δέ ABCH *min.*; + ἡμῶν ℵ°ELP *etc.*, + αυτων ℵ*): et commoraremur G (-mus*); et commorantibus nobis *gig.*; spectantibus (-tius*) autem nobis *e*; *deinde* + ibi DR *p*[2], + in cesarea *gig.*; *libere* cum autem plurimis diebus demoraremur caesarea *sang.* 133. *om.* **per** *e.* aliquo[t] S, aliquod CF*IORT; plurimos *e*; *gr.* πλείους; *deinde* + a O. **superuenit**: descendit *e sang.* 133 *et gr.* κατῆλθεν. **quidam** (-aem I*): + uir SU*ϛ𝔖. **a** (ἀπό): de SU; ex Θ; *om.* I*. iudea DI°ORW. > a iud. quidam *gig.* profeta DMS; *incipit rursum d.*

11. **is** (his CF*GRS*; *om. d*) **cum uenisset** (ueniisset D): et cum uenisset *e et gr.* καὶ ἐλθών (ανελθων δε D[gr]); et uenit *gig.*; qui ueniens *sang.* 133. **tulit**: et tulisset *d e*; et tollens *gig.*; sublata *sang.* 133; *gr.* καὶ ἄρας (*om.* καί e[sot] *arm.*). zona

Digitized by Google

et alligans sibi pedes et
manus dixit
haec dicit spiritus sanctus
uirum cuius est zona haec
sic alligabunt in hierusalem
iudaei et tradent in manus gentium
12 quod cum audissemus
rogabamus nos et qui loci
illius erant ne ascenderet hierosolymam
13 tunc respondit paulus
et dixit
quid facitis flentes
et affligentes cor meum?
ego enim non solum alligari
sed et mori in hierusalem
paratus sum propter
nomen domini iesu
14 et cum ei suadere non possemus quieuimus
dicentes domini uoluntas fiat.
15 Post dies autem istos
praeparati ascendebamus hierusalem
16 uenerunt autem et ex discipulis a
caesarea nobiscum
adducentes apud quem

---

p sang.* 133. **et alligans** (*καὶ δήσας Bas. eth.* 251, *δήσας τε* HLP *al. plur.*) : alligans *e p et δήσας* ℵA BCDE *etc.*; alligauit *gig. sang.* 133, ligauit *d.* **sibi** : suos *d.* **et** *sec. om. dem.* **manus** + et O *d gig. sang.* 133. **dixit** : ait *sang.* 133. hec *pr.* MS, *sec.* W. **dicit** : dixit *p.* **uirum** (*τὸν ἄνδρα*) : + hunc CT *Ambr.* (*ps.* 36) *Uigil.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 777), *et* > eum uirum *d.* **est zona** (zonam F*) **haec** (hec W) = *ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη* : > haec zona est *gig.*, > zo. est haec *m*, > est iste cingulus *Uigil.* alligabant U; ligabunt *d Uigil.*; + eum D *Ambr.* (*spir.* 2 *c.* 13). *om.* **in** *pr. d*; D^{gr} *min. εἰς* Ἰερουσ. *pro ἐν* Ἰερουσ. iherus. C, ierus. *vg.* iudei DORW; *om.* S* (+ S^1). > iud. in hier. Θ *dem. gig. Ambr.* (*ps.* 36). tradunt M*; + eum DR. gencium RS.

12. **quod** (qui S*, quid S^2; quae *uoluit Bentl.*) **cum audissemus** (audess. D; uidissemus *p*; + eum D) : his auditis *gig.*, cum autem audissemus (audissi *tantum e**) haec *e*, et uero audiuimus haec *d*; *gr. ὡς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα.* rogabimus T; depraecabamur *d*; *om.* G^o. **nos** + quoque *e cum gr. omn. exc.* D. **qui loci** (loq||| D) **illius erant** (*οἱ ἐντόπιοι*) : incolae loci illius *d gig.*; *deinde* + paulum *d gig. cum* D^{gr}. > nos et q. l. ill. er. rogabamus ΘIMR. **ne** : ut non *d.* **ascend.** + ipse Θ; + in̄ D *e p.* **hierosolymam** (*cf. u.* 4) BFGΘKU^c, -usolymam MV, -osolimam IRU*, -usolimam S, iherosolymam C, iherosolimam p^2, ierosolymam *vg.*, ierosolimam TW *c* : hierosolyma A *e*, -usolima O, iherosolima *p**; hierosolimis *gig.*; hierusalem D *d et gr. omn.* Ἰερουσαλήμ.

13. **tunc resp. paulus** *codd. et vg. cum gr.* ℵA BC*E *min.* : resp. autem ad nos paulus *d et ειπεν δε προσ ημασ ο π.* D; qui respondit *gig.*; *ἀπεκρίθη τε ὁ Π.* HLP *al.* *om.* **et** *pr.* IS* *d.* **dixit** : *om. d*; + nobis *gig.* facetis S. flaentes O; plorantes *d Hieron.* (i. 30); lacrimantes *Tert.* (*fug.* 6). **affligentes** (adfl. DGIS, adfligaentes O, afligentes R; *arctius in ras. scr.* U) = *συνθρύπτοντες plur.* : conturbantes *d gig. p Tert.* (*fug.*), *Hieron.* (i. 30. 204) *et θορυβουντεσ* D*; *liberius* quid fletis et contristatis *Tert.* (*scorp.* 15). **meum** *in ras.* T. > meum cor *d e.* ego autem ς, at ego *Tert.* (*scorp.*) = *εγω δε* E^{gr}. **solum** : modo *Tert.* (*bis*). ligari *d Hieron.* (*bis*) *Ambrst.* (164); uincula pati *Tert.* (*bis*); + nolo *d et* D^{gr}; + optauerim *Tert. bis* (> uinc. hierosolymis pati optau. uerum etiam mori *scorp.*). set R. **et** *tert.* : etiam ΘS*U *gig. Tert.* (*bis*) *Aug.* (iv. 268); *om.* D. **in** *om.* O* *p Tert.* (*bis*). iherus. C, ierus. *vg.*; hierosolima *gig.*; -ymis *Tert.* (*bis*). **in hierus.** *om.* I* *Aug. et gr. min.* 27. 29 *etc.* **paratus** (p *in ras.* A) **sum** : parate habeo *e et gr. ἑτοίμως ἔχω*; propositum habeo *d*; *om. Tert.* (*bis*). > par. sum sed et mori in (*sup. lin.*) hier. O. pro nomine *e gig. Tert.* (*bis*) *Hieron.* (*bis*) *Aug. Ambrst.* **domini** + mei *Tert.* (*bis*). ihesu C, hiesu *e*; + christi Θ *gig. Tert.* (*bis*) *Hieron.* (i. 30) *Aug. Ambrst.*, *cum gr.* CD *min.*, *et* > christi iesu *d.*

14. **et cum ei** (*in ras. longa scr.* B; *om.* I *gig.*) **suadere** (euadere I) **non possemus** (possimus Θ M* *p**, possumus F*IOS, potuissemus D) : non placante autem eo *e*, cum non suaderetur ei *d*, *et gr. μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ.* quiebimus T; quaessiuimus D; tacuimus *gig.* **dicentes** + ad inuicem *d cum* D^{gr}. **domini uoluntas** (-mtas CT, -mptas R) **fiat** (fiad T) *cum gr.* ℵABCE *min.* : > uol. dom. fiat *d gig. cum gr.* DHLP *al. plur.*; > fiat dom. uol. D; > fiat uol. dom. *Tert.* (*bis*).

15. **post dies autem istos** (illos R) = *μετὰ δὲ τὰς ἡμ. ταύτας* : > post autem d. istos *e*, > post hos autem dies *d gig.*, *sed μετα δε τινασ ημ.* D^{gr}. preparati BDKORSW; praeparantes I *e*; refecimus nos et *d*; *gr. plur. ἐπισκευασάμενοι, sed αποταξαμενοι* D. hascendebamus C, ascendamus F* (+ be *sup. lin. cor.*); ascendimus *d gig. et ἀναβαίνομεν* CDL* *etc.*, (*ἀνεβαίνομεν plur.*); *deinde* + in DΘT *vg.* (*non cod. caraf.*) *dem. e.* **hierusalem** (iherus. C, ierus. *vg.*) *cum gr.* HLP *al. pler.* : hierosolyma *d e* (*Bentl.*), -imam *gig. cum gr.* ℵABC(D)E *min.*

16. **uenerunt** (uenierunt D, conuenerunt *e*) **autem** = *συνῆλθον δέ* : et uenerunt *gig.* **et** : *om.*

Digitized by Google

hospitaremur
mnasonem quendam cyprium
antiquum discipulum
17 et cum uenissemus
hierosolymam
libenter exceperunt
nos fratres
18 sequenti autem die introibat paulus
nobiscum
ad iacobum
omnesque collecti sunt
seniores
19 quos cum salutasset
narrabat per singula quae
fecisset deus in gentibus
per ministerium ipsius
20 at illi cum audissent
magnificabant deum
dixeruntque ei
uides frater quot milia sunt
in iudaeis qui crediderunt
et omnes aemulatores

ΘT *p*; quidam DϚ𝔖 *gig.* **ex** (de *gig.*) **discipulis** (-olis S*): discipuli C. ha C. cesarea CORSU, cesaria W, cess. D. una nobiscum *e.* **adducentes**: + secum CMR^{2}T *vg.* (*non cod. caraf.*?) *c*; + nos *e cum gr.* E *sah. arm.* **apud** (aput GIORSTU*W) **quem** (quaem O) = παρ' ᾧ; *sensus est 'adducentes nos ad domum ubi hospitaremur, sc. Mnasonis,' cf. e.* ospitaremur RT; hospitaremus W. **mnasonem** A^{1}F^{c}G*ℭ *cod. caraf.*, mnasoni *e*, *gr. plur. enim* Μνάσωνι, *cf.* nasonem A*BCF*ΘKMS*T *c*, nassonem V: iasonem G^{c}IORS^{c}WϚ𝔓𝔖 *dem. gig. p*, iassonem D(hunc iass.)U, *et* ιασονι ℵ. > hunc iass. apud quem hosp. D. quaendam O; cuidam *e.* ciprium *c p*^{2}, ciprum W *p**; cyprio *e.* anticum GW, hanticum C; antiqui *e.* discipulo *e.* *Uersum sic habet d* de caesarea nobis cum simul quae adduxerunt nos apud quem ospitaremur et cum uenerunt in quendam ciuitatem fuimus ad nasonem quendam cyprium discipulum antiquum; *et ita* D^{gr} *ex lectt. Wetst. etc.* (*uide Scrivener p.* 446) *απο κεσαραιασ ουτοι δε ηγαγον ημασ προσ ουσ ξενισθωμεν και παραγενομενοι εισ τινα κωμην εγενομεθα παρα νασωνι κυπριω μαθητη αρχαιω fere cum syr. harcl. mg.*; *uide Blass ad loc.*

17. **et** (qui CT) **cum** (quum CΘ) **uenissemus** (-isemus O; + in *e*): cum uen. autem *e et* γενομένων δὲ ἡμῶν *gr. plur.*; et inde exeuntes uenimus *d cum* D^{gr} (*Wetst.*) *et syr. harcl. mg.*; + in *e.* **hierosolymam** *cum* BFΘIKV, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimam RU, hierusolimam DMS, iherosolimam T *p*, ierosolimam W *c*: hierosolyma AG *d e*, hierusolima O; hierosolimis *gig.*; *gr.* Ἱεροσόλυμα. **libenter** (ἀσμένως): benigne C (-nae) T; *om. d gig.* (*uide infra*). **exceperunt** (excip. DGS^1): susceperunt T *d e Hieron.* (i. 738); acceperunt W; exhibuerunt S* (*ut udtur*); + autem *d.* **nos** + cum laetitia *d et* D^{gr} (*Wetst.*). **fratres** + cum gaudio Θ *gig.*

18. **autem** *cum gr.* BCHLP *etc.*: quoque *gig. cum gr.* ℵAE^{gr} *min.*, *et* > et sequenti *Hieron.* (i. 738); *om. p.* diae CI. **introibat** (-bit G* *d*; -uit *Bed. expos. in textu*) **paulus** (-lum DI) **nobiscum**: introiuimus (-bimus T; intrauimus *gig.*) cum paulo CT *gig. contra graecum.* **omnesque** (et omnes T) **collecti** (*ita* G^c; G* *non liquet*) **sunt** (coll. sunt *bis scr.* K) **seniores** (saen. C) = πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρ., *cf.* et conuenerunt omnes presbyteri *gig.*: erant autem cum eo praesbyteri conuenti *d cum* D^{gr}.

19. **quos cum salutasset** = *ουσ ασπα[σα]μενοσ* D^{gr}: q. c. salutassemus *gig.*; et (*om. d*) c. salutasset eos *d e et gr. rell.* narrauit IT (-bit); exponebat *e*; + paulus *gig.* per singulos *e et* καθ' ἕνα ἕκαστον H* 36. 37. 100; *om. p.* que I. fecit *d e gig.* **deus** *arctius in ras.* U; dominus G^c. > deus fecisset *vg. contra gr.* **in** (*in ras.* U) **gentibus** (gaent. O): inter gentes *gig.* illius D; eius *d gig.*

20. **at** (ad CI; et *p*) **illi** (illic D): qui *gig.* **cum** (*om.* D) **audissent** (audiiss. D): audientes *e.* **magnificabant** *codd. et vg.* = ἐδόξαζον *plur.*, *cf.* gloriabant *e**, -ficabant *e*^{2}: magnificauerunt *gig.*, clarificauerunt *d*, *et* ἐδόξασαν ℵD. **deum** (θεὸν ℵABCEL *etc.*): dominum DΘ *d gig. et* κύριον DHP *al. plur.* dixeruntquae O; et dix. *gig.*; dixerunt *tantum* I; dicentes *d cum gr.* CD *al.* 35. *om.* **ei** *d cum* D^{gr}. frate||r Θ. **quot** (quod BCF*GIORSTV) **milia** (millia *vg.*) = πόσαι μυριάδες: quae mil. *p** (*ut udtur*), quanta mil. *d Hieron.* (iv. 162), tanta mil. *Hieron.* (v. 111). **sunt** *cum* ACDGΘOUVW *vg. cor. uat. mg. c e gig. p*: sint BFIKMRST *cor. uat.** *d dem. Hieron.* (iv. 162); *om. Hieron.* (v. 111); + hominum D *gig.* **in** (a D; *om.* G^{c}IO) **iudaeis** (-deis CDRW, hiudaeis *e*) **qui** (+ non O) **crediderunt** = ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκότων ABCE *al.* (*om.* ἐν τοῖς Ἰουδ. ℵ *min.*), *cf.* in iudaeis credentium *Ambrst.* 238: iudaeorum credentium *Hieron.* (iv. 162) *cum gr.* HLP *al. plur.*, > credentium iudaeorum *Hieron.* (v. 111) *et gr.* 68 *arm.*; in iudaea qui crediderunt *d gig. p Hieron.* (i. 738) *Aug.* (ii. 192) *cum gr.* D *syr. pesh.*; *deinde* + dominum D, + deo *cor. uat.**, + in christum *Hieron.* (i. 738) *Aug.* **et** *om. Hieron.* (iv. 162, v. 111). **omnes** + isti CT *c d gig. Ambrst.*, > hi omnes *Hieron.* (*ter*) *Aug.*, + οὗτοι D 38 *syr. pesh.* emulat. D*ORUW, aemolat. S*; selotes

Digitized by Google

sunt legis
21 audierunt autem de te quia
discessionem doceas a mose
eorum qui per gentes sunt
iudaeorum
dicens non debere eos
circumcidere filios suos
neque secundum consuetudinem ingredi
22 quid ergo est?
utique oportet conuenire
multitudinem
audient enim te superuenisse
23 hoc ergo fac quod tibi dicimus
sunt nobis uiri quattuor
uotum habentes super se
24 his adsumtis sanctifica
te cum illis
et inpende in illis ut radant capita
et scient omnes quia quae
de te audierunt falsa sunt
sed ambulas et ipse custodiens legem
25 de his autem qui crediderunt ex
gentibus

D^{mg}. **sunt** *sec.*: sint M*. > legis sunt (*cum graeco*) *d Hieron.* (iv. 162, v. 111) *et ita uoluit Bentl.*, > legis existent *e*.

21. **audierunt**: diffamauerunt *d gig.*; *gr.* *κατηχήθησαν plur.*, *κατηκησαν* D, *-χησαν* 25. 40. **autem**: enim D. **de**: qe *lapsu* R*. te + quod S*. **quia**: quod *Hieron.* (i. 738); quoniam *e*; tamquam *gig.* **discessionem** (desc. I, discesionem O, discissionem *Aug.* ii. 192; *partim in ras. scr.* S) = *ἀποστασίαν*: dissensionem BRT *c dem. cor. uat.** (discens.); abscensionem *d*; discidium *gig.*; discensiones *p.* doces *e Aug. Bentl.*; docens *d.* ha C; ad *e*; *om.* I. **mose** AFG*, mosen I: moyse *codd. plur. vg. Tisch. e*, moyise O, moise W, moisi D. *om.* **eorum** W *d gig.* in gentibus *d.* **iudaeorum** (iude. DORW; iudaeos *d gig.*) *codd. et vg. et uett. cum gr.* AD*E 13: + *πάντας ante* *Ἰουδαίους gr. rell.* dicentes A*I, dicente C; docens D; *om. d cum* D^{gr}. **non debere eos** (*om.* T) **circumcidere** (circunc. ϛ) *codd. plur. et vg.*, *et* > non deb. circumc. eos CGΘMOR *dem. p Aug. Bentl. cum gr.* E *μη οφιλειν περιτεμνιν αυτουσ*, ne debere *tantum e*: ne circumcidant *d gig. et gr. plur.* *μὴ περιτέμνειν αὐτούς.* *om.* **suos** O *d cum graeco.* > suos fil. *e.* **secundum**: *om. d.* consuitudinem D; consuetudines (*Bentl.*); gentes *d et* *εθνεσιν* D (*pro* *ἔθεσιν*); + eius *d cum* D^{gr} *syr. harcl. mg.* **ingredi** (*περιπατεῖν*): ambulare *e*; ambulant *d*, conueniant *gig.*; + debere *cor. uat.** (*non mg.*).

22. hutique hop. C. multitudine R. > mult. conuenire *d cum gr.* DHLP *al. pler.* audiant D; audierunt *Hieron.* (i. 738) *Aug.* (ii. 192); cognoscent *e.* *om.* **enim** ϛ *cum gr.* ℵ*C^2. **te superuenisse** (-iisse D): quia uenisti (+ huc *gig.*) *d e gig.*; *gr.* *ὅτι ἐλήλυθας.*

23. **hoc**: nunc *gig.* *om.* **tibi** BKSVW. nobiscum D *p*; + hic G^cT. quatuor Uϛℌ; ·IIII· DW. abentes R; *ras.* 3 *litt. inter* n *et* t M. **super** (*ἐφ' plur.*, *ἀφ'* ℵB): inter *p*; in *gig.* **se**: s *in ras.* Θ.

24. **his adsumtis** AF*T, his adsumptis CF^cGΘ IMOR *Tisch.*, his (hiis DW) assumptis (s *pr. in ras.* U) BDKUVW *vg.*, his asumptis S: hos adsume et *d* (*om.* et) *gig.* **sanctifica** (*ἁγνίσθητι*): purifica *d e gig.* **illis** *pr.*: ipsis *Hieron.* (i. 738) *Aug.* (ii. 192). **inpende** (imp. BKV *vg.*, inpaende O) = *δαπάνησον*: inpendite U*, inpende te U^c p^2; intende *p**; eroga *d.* **in** (cum c^2) **illis** (eis *gig.*) = *ἐπ' αὐτοῖς plur.*: in eos *d Hieron. Aug.*, *et* *εισ αυτουσ* D, *ἐπ' αὐτούς* A *min.*; *uoluit Bentl.* illis *uel* in illos. *om.* **inp. in illis** S. huti C. **capita** *codd. et vg. cum gr. min.* 27. 29. 66**. 69 *al.* 10 *fere syr. pesh. sah.*: caput *d cum gr. rell.*; *deinde* + sua DO *cor. uat.* *dem. gig.* p^2, *contra graecum.* **scient** (*γνώσονται* ℵABCDE *al.*): sciant D* (*corr.* D^1)KR *gig.*, cognoscant *d*, *et* *γνῶσι* HLP *al. pler.* > omnes sci. D. **quia**: quoniam *Bed.* (*expos.*, *in textu*). **quae** *sup. lin.* O; que IW. *om.* **de** M*. audierint *Bed.* > aud. de te *d e gig. cum graeco.* **falsa sunt** (falsunt T*) *codd. et vg.*: nihil est *d e et gr.* *οὐδέν ἐστιν.* set R. **ambulas** (*στοιχεῖς plur.*, *πορευου* D) *cum* AC(hamb.)F^cG^cΘRS*ℌ𝔖ℭ *cor. uat. mg. c dem. gig.* p^c, *cf.* sequeris *Aug.* (ii. 192), inmanebis *e*: ambulans *aperto errore* BDF* G*IKMOS^{2}TUVWϛ *cor. uat.** *d p** *Aug.* (*Spec. p.* 199 *Weihrich*). *om.* **et** *tert. d.* custodies F^c.

25. **de** (*om.* S*) **his** (hiis W; illis *d*) **autem** (uero *d*; *om.* W) **qui credid. ex** (*om. d*) **gentibus** *fere* = *περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν*, *cf.* de gentibus au. q. credid. *Aug.* (ii. 192), nam qui cred. de gentibus *gig.*: de his au. q. cred. homines (hominibus *Bed.*) *e Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *et* *περι δε των πεπ. ανθρωπων* E; *deinde* + nihil habent in te dicere (> quod dicere in te *d*) *d gig. cum* D^{gr} *sah.* **nos** (non Θ): + enim *d gig. cum* D^{gr} *sah.* **scripsimus** (scribs. FG): destinauimus *e*; mandauimus *Aug.* (ii. 192); *gr.* *ἐπεστείλαμεν plur.*, *ἀπεστ.* BD 40. **ut abstineant** (habs. C) **se** = *φυλάσσεσθαι αὐτούς* ℵAB 13. 81 *syr. pesh.*: nihil tale (eiusmodi *Aug.*) custodire (obseruare *d*, seruare *Aug.*) eos (illos *Aug.*) nisi ut (*om. d*) obseruent se (> se obs. *Aug.*; custodirent se *d*; deuitent *gig.*) *d e gig. Aug. Bed.* (*retr.* '*in graeco*') = *μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτοὺς εἰ μὴ φυλ. αὐτούς* CDEHLP *al. pler. syr. harcl. arm.* **ab idolis** (hid. R, yd. C, idulis D) **immolato**

Digitized by Google

nos scripsimus iudicantes
ut abstineant se ab idolis
immolato et sanguine
et suffocato et fornicatione.
26 Tunc paulus adsumtis uiris
postera die purificatus
cum illis intrauit in templum
adnuntians expletionem
dierum purificationis
donec offerretur pro uno
quoque eorum oblatio.
27 Dum autem septem dies
consummarentur
hi qui ab asia erant iudaei
cum uidissent eum in templo
concitauerunt omnem
populum
et iniecerunt ei manus
28 clamantes
uiri israhelitae adiuuate
hic est homo qui aduersus
populum et legem et locum
hunc omnes ubique docens
insuper et gentiles induxit
in templum
et uiolauit sanctum locum istum
29 uiderant enim trophimum
ephesium in ciuitate
cum ipso
quem aestimauerunt

(himm. R, immolauo D*; m *sec. in ras. longa* B; immolatione *Bed. retr. in textu*) = *απο ιδωλοθυτων* E, *το εδωλοθυτον* D, *τό τε εἰδωλόθυτον gr. plur.*, *cf.* immolatum ydolis *gig.*, ab idolothytis *e Bed.* (*'in graeco'*), a sacrificato *d*: *distinguit* ab idolis, immolato ℭ *ut fiant duo mandata*, *cf. tepl.* 'vor den apgotten und von den opphern.' **et sanguine**: et a sang. *Aug.* (ii. 192); et sanguinem *gig.*; in sanguinis *e* Bed.* **et** (*om.* BFS*U *p ut* xv. 29; + a G^{c}R) **suffocato** (sufo. O*, subfu. D, suffogato S): *om. d gig. Aug.* (ii. 192) *cum gr.* D. **fornicatione** (*sup. lin.* O; -cione RS): a fornic. *Aug.* (ii. 192); fornicationem *gig.*; *cf.* xv. 20. 29.

26. **adsumtis** *cum* F*T, adsumptis CDGΘIMO *Tisch.*, ass. BF^{c}KRSUVW *vg.*, assumptus *p**: sumtis A (*sic*); adsumens *e*; adsumpsit *d*. uiros *d e*. **postera** (postero *Hieron.* i. 739) **die** (diae CI) = *τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ*: ueniente die *e et τῇ ἐρχομένῃ ἡμ.* 21. 31. 41; sequenti die *d et τη επιουση ημ.* D. **purificatus** (*ἁγνισθείς*): + est *p**. ipsis *d*; eis W *e*. > cum ipsis (eis) purif. *d e* (*Bentl.*) *cum ord. graeco*. intrabit T; introibit *d*; *om. dem.* > intrauit cum illis *Hieron.* annuntians BKMUVϛ𝔓, annunc. RSW𝔖ℭ. **expletionem** (explec. S, expletione I, expletč̃em *lapsu* W) = *τὴν ἐκπλήρωσιν*: repletionem *e*, explicationem D* (finem D^{mg}), expeditionem *d*, consummationem *gig.* **dierum** + implete *gig.* purificacionis RS; + sue R^{2}. **donec**: quoadusque *gig.* **offerretur** *cum* AC(hoff.)$GΘ^{c}$K RTU^{1}(-ntur U*?)V *vg.*: offeretur BDFΘ*IMOS W; oblata esset (est *d*) *d gig.* hunoquoque C, unoquodque R. *om.* **eorum** *gig.* oblacio RS; + quam precipit moisses D.

27. **dum** (cum BV) **autem** (*partim eras.* M; enim A) **septem** (·UII· DO) **dies** (diaes C) **consummarentur** (consumarentur R) = *fere ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμ. συντελεῖσθαι*, *cf.* cum au. incipiebant (inciebant *e**) septem dies consummari *e Bed.* (*expos. 'in graeco'*): > cum repleretur (repletur *d*) autem (+ eis *d*) dies septimus (> sept. dies *d*) *d gig.*, *et συντελουμενησ δε τησ εβδομησ ημερασ* D^{gr}. hii CDIOSTU*W; *om. d gig.* **ab** (*ἀπό*) ADG°(ap G*)IMR *d gig. p*: de BCFΘKOS TUVW *vg. cor. uat. c dem. e.* asya C, assia D. aerunt G*; uenerant I° (*cf.* D^{gr}). iudei DORW; + uenerant *d*; *οι δε απο τησ ασιασ ἰουδ. εληλυθοτεσ* D^{gr}. **cum uidissent**: uidentes *d e gig.* concitaberunt T; confuderunt *d*; *gr. συνέχεον plur.*, *συνεκεινησαν* E, *συνέσχον* 20. 41. *om.* omnem *e et* E^{gr}. **populum** (*ὄχλον*): turbam *d gig.* iniece-ru^{n}t O; iecierunt D; miserunt *d*. **ei** (illi *gig.*, eis W, in eis I) **manus** (-num D*) = *ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας* ℵABCDE *etc.*, *cf.* in eum manus G^{c} *e Bentl.*, super eum manus *d*: > manus in eum S *cum gr.* HLP *al. plur.*

28. *Inc. uers.* **clamantes** *Stephanus* 1555 𝔓 *Tisch. T. G. ed.* 8, *W. H.*: *inc.* **uiri** ℭ. **clam.** + et dicentes *gig.* israhelite MR, israelite W, israelitae *vg.*, srahelitae C, hisrahelitae D, istrahelitae *d e*. adiubate O; + nos D. aduersum CO. **populum** (-lus I) = *τοῦ λαοῦ*: pleuem *e*. *om.* **pop. et** *gig.* > legem et populum D. *om.* **et leg. et locum** T. > hunc locum *p*. omnem F. hubique C. > ubique omnes *gig.* **docens**: docet D *c d dem. gig.*; *gr. ὁ . . . διδάσκων*. gaentiles O; grecos *d gig.* introduxit *d*, *uide u.* 29. **uiolauit** (la *sup. lin.* O) = *κεκοίνωκεν*: polluit CT, communicauit *d gig.*, conquinauit *e*. **sanctum locum istum** (hunc *d*) = *τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον*: > locum sanct. istum V, > locum hunc sanctum *gig.*

29. **uiderant** (*arctius in ras.* S, uiderunt DΘ *p*) **enim** (eum S) = *ἦσαν γὰρ ἑωρακότες* HLP *al.*: uid. enim ante CT, preuiderant enim *gig.*, erant enim prouidentes *d e*, *et ἦσαν γὰρ προεωρακότες* ℵABCDE *etc.* throphimum 𝔖, trofimum ACG, trofinum D, throfimum O; + et *d* (*non* D^{gr}).

Digitized by Google

quoniam in templum
introduxisset paulus
30 commotaque est ciuitas tota
et facta est concursio
populi
et adprehendentes paulum
trahebant eum extra
templum
et statim clausae sunt
ianuae.
31 Quaerentibus autem eum
occidere
nuntiatum est tribuno
cohortis quia tota confunditur hierusalem
32 qui statim adsumtis militibus
et centurionibus
decucurrit ad illos
qui cum uidissent tribunum
et milites
cessauerunt percutere
paulum
33 tunc accedens tribunus
adprehendit eum
et iussit alligari catenis
duabus
et interrogabat quis esset
et quid fecisset
34 alii autem aliud clamabant
in turba
et cum non posset certum
cognoscere prae tumultu
iussit duci eum in castra
35 et cum uenisset ad gradus
contigit ut portaretur
a militibus propter
uim populi
36 sequebatur enim multitudo

efesium T, efphes. O, ethes. B, effess. D, ephaesi^u^m I; ephesum *e*. ciuitatem F* *p*. cum eo *d e gig.* **aestimauerunt** (estimau. D°W, estimab. T, extimau. R, aextimau. C): existimauerunt G°; putauerunt *d gig.*; *gr.* ἐνόμιζον (ενομισαμεν D). **quoniam**: quia *d*. **templum** + eum R[2] *c*. **introduxisset** *cum* BFG°I(-sent*)KMRSUVW *vg.*, *cf. gig. infra*; induxisset ACDG*ΘOT *c dem. e p*, induxit *d*; *gr.* εἰσήγαγεν *ut u.* 28. **quoniam . . . paulus**: a paulo introductum in templum *gig.*

30. **commotaque** (comotaque O): et commota *d gig.* > uniuersa ciuitas *gig.* **concursio** (συνδρομή): concussio I. **adprehendentes** (adprae. CFΘI, apprae. U, appre. RW *vg. Tisch.*): cum adprehendissent *d*; comprehensum *gig.* palum M*; + et *p**. traebant T. **eum** *om.* FR *c d dem. gig. et gr.* D. **extra**: foris *e*. **statim**: confestim *gig.*; continuo *d*. clause O(u *sup. lin.*)RW. ianue OW.

31. **quaerentibus** (quer. CIRUW; querentes D *p*) **autem** (*om. p*) = ζητούντων δέ D[2]HLP *al. pler.*: et cum quererent *d gig.*, ζητούντων τε ℵABE, και ζητ. D*. hoccidere C. **nuntiatum** (nunc. RSW 𝔖ℭ, nuntiatiatum O) **est**: ascendit nuntius *e*; *gr.* ἀνέβη φάσις. **trib. cohortis** (quo. RT, choortis D) = τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης: tribuno legionis cohortis *e*. **confunditur** (-detur S* *et* tur *in ras.*) = συγχύννεται ℵ*AB*D 13, *cf.* confunderetur DO (fun *sup. lin.*): confusa est *d e gig. et* συγκέχυται ℵ°EHLP *al.*; *deinde* + in *d* (*non* D^gr^). iherus. CT, ierus. *vg.*; ciuitas *gig. contra gr.*

32. **adsumtis** AOT, -ptis CDFGΘIMR *Tisch.*, assumptis BKSU(asum. U*)VW *vg.* = παραλαβὼν *gr. plur.*: sumptis *d et* λαβων B. centhurionibus C, centhor. D; centurione *gig.* **decucurrit** (κατέδραμεν): decurrit DMS*𝔓𝔖ℭ *dem.*; cucurrit O; procucurrit *d*. ad eos *d e gig.* **qui** *sec.*: ad illi *d*; *gr.* οἱ δέ. uidisset IS*. caessauerunt C, cessab. T. **percutere** (pefc. I*): percutientes *d e gig.*; *gr.* τύπτοντες. palum M*.

33. **accedens** (ἐγγίσας): cum adpropinquasset *d*. **adprehendit** (adprae. CFΘIOU*, apprae. U[1], appre. KW *vg. Tisch.*): comprehendit *d e gig.* **iussit** + eum *vg.* (*non cod. caraf.*) *contra gr.* ligari T *d dem.*; alligare *e*. cathenis KW. **duabus**: ·II· D. interrogabit T. **quis** + bel *e*. essaet R; sit *d*. **et** *tert.*: aut CDG°T *c dem. contra graec.*; *om.* I. **quid**: quia G° (G* *non liquet*); qui I; + est quod *e*; *gr.* τί ἐστιν πεποιηκώς.

34. **autem** *om.* D. aliut OT, aliiut G; + quid *e* (*Bentl.*); *gr.* ἄλλο τι. acclamabant *gig.*; *gr.* ἐβόων HLP *al. plur.*, ἐπεφώνουν ℵABDE *etc.* **in turba** (-bam I): *om.* S; + alii uero aliud R[2] *c*. **et cum**: cum autem *e et gr.* possit SU *d*; possent IW, possint Θ; *om. e.* cognuscere S; agnoscere T; scire *gig.*, *et* > scire quod certum est *d*, cognoscere certius *e*, > cogn. certum *uoluit Bentl.*, *cum ord. graeco.* pre BIKRSUVW; per D; propter *d e gig.* tumultum *d e gig.*; turba O. adduci D *d gig.*; reduci *e*; > eum duci M *gig.* (addu.) *cum gr.* 31. 68. 99. castris *gig.*

35. **et** (qui *Bed. retr. in textu*) **cum uenisset** (-iisset D; + paulus I[1] *cor. uat.**): cum autem factus *e*, cum autem adhuc esset *d et* ὅτε δὲ ἐγένετο *gr.* **ad**: in D *d*. grados I. **contigit** (-egit D) **ut portaretur** (+ ipse *e*) = συνέβη βαστάζεσθαι αὐτόν: obtigit paulum baiulari *d et* συν. τον παυλον βασταζ. D^gr^.

36. seqebatur M*, sequibatur S*. **enim**: autem

populi clamans tolle eum
37 et cum coepisset induci
in castra paulus
dicit tribuno
si licet mihi loqui aliquid ad te?
qui dixit graece nosti?
38 nonne tu es aegyptius qui
ante hos dies tumultum
concitasti
et eduxisti in desertum
quattuor milia uirorum
sicariorum?
39 et dixit ad eum paulus
ego homo sum quidem
iudaeus
a tharso ciliciae non ignotae
ciuitatis municeps
rogo autem te permitte
mihi loqui ad populum
40 et cum ille permisisset
paulus stans in gradibus
annuit manu ad plebem
et magno silentio facto
allocutus est hebraea
lingua dicens
XXII. 1 Uiri fratres et patres
audite quam ad uos nunc
reddo rationem

CMSTU *contra graec.*; + eum D *cor. uat.* * *c.* **populi**: *om. d gig. et* D^{gr}; + et O. **clamans** (*κράζον* DHLP *al. plur.*): clamantes MR (*Bentl.*) *et κράζοντες* ℵABE *al.* tollite *d.* **eum**: inimicum nostrum *gig. cum sah., cf. ad* xxiv. 18.

37. **et cum** (*om.* S*) **coepisset** (cep. G*RSW, caep. DIM) **induci** (introduci Θ, *cf. u.* 28. 29): incipiensque ind. *e*; et cum iam induceretur *d gig.*; *gr. μέλλων τε εἰσάγεσθαι.* castris *d gig.* **paulus**: *om. d et* D^{gr}; *cum sequentibus coniungunt* BKOR U *p ed. Sacon* 1515. **dicit** (ait *gig.*; dixit ΘOR *c dem. cum gr. min.* 18. 31 *etc.*) **tribuno** = *λέγει τῷ χιλιάρχῳ*: > tribuno respondens dixit *d et τω χειλ. αποκρειθεισ ειπεν* D^{gr}. michi BW. > loqui mihi T. **aliquid** (-it GR^{2}) = *τι* ℵABE *al.*: *om.* R*T *d gig. cum gr.* DHLP *al. plur.* **aliquid . . . dixit** *in ras. scr.* Θ. **ad**: a O. **qui**: at his *p**, ad ille *d*; *gr. ὁ δέ.* **dixit** (*ἔφη*): dicit BU *gig.*, ait *d*; + ei G^{c}Ϛ𝔖 *cor. uat. mg. p.* **graece** BFGΘ *vg.*: grece AC(-cae)DIKM(-ci*)ORSTUVW.

38. **nonne**: non D. **es**: + ille *d*; + uir R^{2}. aegiptius DT, eg. W, aegipcius R, egipc. S, egyptius I. hante C. ʰos I; nos *e**. **tumultum concitasti** (suscit. D) *codd. et vg.*; tumultum *addidit Hieronymus cum ἀναστατώσας absolute acceperit, sed forsan minus recte, cf.* xvii. 6: perturbasti *gig.*, sollicitasti *d*, concitasti *e* (*omnes sine* tumultum); *εξαναστατωσασ* E. aeduxisti I, haed. C; ded. Θ; ind. U. disertum D; eremum *d*; deserto *gig.* quatuor IU WϚℌ; ·IIII· DO. millia *vg.* **uirorum**: hominum R; + et Θ. sycariorum IM, siccar. RUW, secar. DG*, sichar. C; siricariorum e^{2} *et σιρικαριων* E^{gr}.

39. **et dixit ad eum** *codd. et vg. contra gr.*: ait autem ad eum *gig.*; dixit autem *d e et gr. εἶπεν δέ.* **ego**: + enim *p*; + *ras. unius lit.* R. **sum quidem** (qui C): > quidem sum IM *d e gig. cum gr.* iudeus DRW, iudaeos S; + natus W. **a tharso** (*uide ad* ix. 11. 30, xi. 25) *codd. plur.* ℭ, *et* a tarso G^{o}(turso*)MO*STUϚℌ𝔖 *Tisch. e p*: *εν ταρσω* D^{gr}; tarsensis *d* (n *sup. lin.*) *et Ταρσεύς gr. plur.*; *deinde* + natus p^{2}; + *δε* D^{gr} *non autem d.* cilitiae U, cylichiae C, cilicie W; cilicio O; ex ciliciae *d*; *deinde* + *γεγεννημενοσ* D^{gr} (*non d*). **ciliciae** *cum praecedd. coniungunt* 𝔖ℭ, *cum sequentibus* Ϛℌ. **non ignotae** (-te MORW, ignouili *e*) **ciuitatis** (-ti I): *om.* D^{gr} *non d.* **municeps** (m *in ras.* S) = *πολίτης*: ciuis *d* (cuius *cod.*) *e* (ciues) *gig. et* '*quidam codd.*' *ap. Bed.* (*retr.*); *om.* D^{gr}. **rogo**: depraecor *e*; rogo obsegro *d.* **autem**: itaque *gig.*; *om. p cum gr.* L *min.* *om.* te R *d.* **permitte** (*ἐπίτρεψον plur.*, *συνχωρησαι* D): ut permittas *gig.*; *om. d.* michi B; me Θ*. **loqui**: *om.* C; + aliquid G^{o}. **permitte . . . populum** *in ras. scr.* p^{2}.

40. **et cum ille permisisset** (permisiset M*, permissiset D, permisset K): permisso autem eo *e et gr. plur. ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ*; et cum perm. ei tribunus *d gig.* (+ loqui) *et* D^{gr} *και επιτρ. δε του χιλιαρχου.* instans T. > stans paulus *d gig. et* D^{gr}. **annuit** (adn. CDFO; it *in ras.* U, *deinde ras.* 3 *litt.*) **manu**: adnuntiauit (al. annuit *mg.*) manu Θ; mouit (et mo. *d*) manum *d gig.*; *gr. plur. κατέσεισεν τῇ χειρί*; annuens manu S, *και σεισασ τη χειρει* D^{gr}. pleuem CO; populum *gig.*; eos *d cum gr.* D *syr. harcl.* **et magno** *codd. et vg.*, magnoque *d gig.* = *πολλησ τε* D *syr. harcl.*: magno autem *e et πολλῆς δέ gr. plur.* silencio RS. > facto sil. magno T*; *om.* **facto** T^{c}. adlocutus C DFGO, adloquutus ΘI, alloq. B. **est** + eos *gig.* **hebraea** BFΘ *vg.*, *et* hebrea AGIKMSUVW, ebrea R, *cf.* vi. 1: hebraica C(-ayca)T *c e gig.*, haebraica O, hebreica *d*, ebreica D. **lingua** + populum *c.* > lingua hebr. *vg. contra gr.* *om.* **dicens** *gig.*

XXII. 1. audⁱte M; + me *d e p cum graeco.* **quam ad uos nunc** (*om.* M, *cf. gig. infra*) **reddo** (redo T*) **rationem** (rac. RS): > q. nunc red. rat. ad uos Θ, > nunc quam red. rat. ad uos D; > nunc apud uos red. rat. (*om.* quam) *d*; uerba

Digitized by Google

[2] cum audissent autem
quia hebraea lingua
loquitur ad illos
magis praestiterunt silentium
[3] et dixit
ego sum uir iudaeus
natus tharso ciliciae
nutritus autem in ista
ciuitate secus pedes
gamalihel
eruditus iuxta ueritatem
paternae legis
aemulator legis sicut et uos
omnes estis hodie
[4] qui hanc uiam persecutus
sum usque ad mortem
alligans et tradens in custodias uiros
ac mulieres
[5] sicut princeps sacerdotum
testimonium mihi reddit
et omnes maiores natu
a quibus et epistulas accipiens ad
fratres damascum
pergebam ut adducerem
inde uinctos in hierusalem ut
punirentur.
[6] Factum est autem eunte
me et adpropinquante

---

mee excusationis *gig.*; *gr.* τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.

2. **cum** (quum Θ *et semper*) **audissent** (-iissent D; uidissent S) **autem** = ἀκούσαντες δέ, *cf.* audientes autem *e*: qui cum audissent *gig.*; *deinde* + quidam *cor. uat.** **quia**: quoniam *p*. **hebraea** BFΘIKV *vg. et* hebrea ABCGMRSTUW *c*, ebrea *p*: hebraica O (haeb.) *e gig.*, ebreica D, hebreica *d*. li^n^gua G; *om.* R. **loquitur** *cum* ACFGΘIMOSTU*ϛ *p**, adloquitur *d* = προσφωνεῖ DEH *al.*: loqueretur BK RU¹VW𝔓𝔖ℭ *c p*², loquebatur D *dem. et* προσεφώνει ℵABP *al. plur.*; adlocutus est *e et* προσεφώνησεν L *min.*; + non O^rec^. **quia . . . loq.**: eum hebr. lingua loqui *gig.* **ad illos** (*om.* T*; eos T^c^ *p*) *codd. et vg. et* eis *e*: *om. d* (*def. ad u.* 10) *gig. cum* D^gr^. **magis**: magnum *gig.* prestiterunt BCDM RSW. silencium RS. > sil. praestit. *gig.*

3. **dixit**: dicit ϛ𝔓ℭ *Tisch.*, ait *e gig.*, *et gr.* φησίν; + ad eos I. **ego**: *uoluit* + quidem *Bentl.** (*sed secundis curis correxit*) *cum gr.* HLP *al.* > homo sum *gig. cum gr.* ℵ. iudeus DIRW, iudaeos S. **natus**: *om.* M*V; + a DIV; + in 𝔖ℭ *dem. e* (*non cor. uat.*). **tharso** (*cf.* xxi. 39) *codd. plur.* ℭ *c gig. p*: tarso MSUϛ𝔓𝔖 *Tisch. e.* cilicie RW, cilitiae BKU, cyliciae D, -chiae C. > a tharso cyl. natus D *cum gr.* D. enutritus *e*. *om.* **autem** T *c cum gr.* 104 *al.* **ista** (i *sup. lin.* T) **ciuitate**: > ciu. ista *e* (*Bentl.*), > ciu. hac *gig.*; istam ciuitatem AI. **secus**: ante *e*. **gamalihel** (*cf.* v. 34) ABFΘIMORSUV *e*, -liel DGKWϛ𝔓ℭ *gig. et gr. plur.* Γαμαλιήλ: gamalihelis C, -lielis T𝔖 *cor. uat. mg. c p et* Γαμαλιήλου B 18. 36. 68; *cf.* israhel, -helis, -heli *ad Ioh.* i. 31. heruditus C. **iuxta ueritatem** (κατὰ ἀκρίβειαν): secundum diligentiam *gig.*; certissime *e*. paterne OR. **legis** *pr.*: + et *dem.* emulator RTU(*partim in ras.*)W, aemolator S; aemulor *e*; *om.* I; + autem U; + existens *e et Bed.* (*retr. et in textu, et* '*in graeco*'); *gr.* (*exc.* D) + ὑπάρχων. **legis** *sec. codd. plur. et vg. c dem. p contra gr.*, *cf.* traditionum paternarum mearum *syr. harcl.* (*cum**): *om.* CITW *cum gr.* 137; dei *e gig. Bed.* ('*in graeco*') *Bentl.* (+ existens) *et gr. fere omnes.* sicuti C; sic *gig.* *om.* et *sec. e cum gr.* > omnes uos *e Bentl. et gr.* (*exc.* D). hodiae C.

4. **qui**: quia in I. uium G*; *om. gig.* persequutus Θ. husque C. alligando *gig.* trahens D *c*, trahendo *gig.*; *gr. autem* παραδιδούς. **custodias** *codd. plur. et vg. et* φυλακάς *gr. plur.*: custodiam CT *gig. p*, -dia AO, *et* φυλακήν D *min.* **uiros**: + quoque *e et graeci.* **ac** (hac CT): et ADGW. > uir. ac mul. in cust. *gig.*

5. **sicut** + et *c e gig.* (*Bentl.*) *et gr.* **princeps sacerdotum** (ὁ ἀρχιερεύς) *codd. plur. et vg.*, pontifex *gig.*: principes sacerd. CG^c^Θ(-cepes)IRS*(*corr.* S¹) T *c dem. e*; *deinde* + et totum concilium *gig.* > mihi testim. BFKRSUVW *vg. c.* **reddit** (*in ras. scr.* K) *codd. plur. et vg.*, *et* reddunt G^c^Θ*R *c dem.*, perhibent *gig.* = μαρτυρεῖ *plur.*: reddidit DI *et* εμαρτυρει B; reddent CT, *et* μαρτυρησει D. **omnes** (*bis scr.* O*) **maiores natu** = πᾶν τὸ πρεσβυτέριον: omn. seniores *gig.*; totam seniorum *e*. **et** *sec.*: *om.* FΘ*M^c^RSU* *cum gr.* D²; etiam *gig.* **epistulas** *cum* ACFGV, aep. D: epistolas BΘKMOSTU *vg.*; epistolis *gig.* accepiens S, accepi I, accipi O; acceptis *gig.* **ad** (a S) **fratres**: *om.* I; + in *e*. damaschum C. **pergebam**: ibam *gig.*; *gr.* ἐπορευόμην. **ut adducerem** = ἄξων, *cf.* perducturus *gig.*: adducere *e et* αξαι E^gr^; *uoluit* + et *Bentl. cum graeco.* **inde uinctos** (uictos M*S*) = τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους, *melius forsan* eos qui ibi essent alligatos *gig.*: constitutis uinctos *e* (*linea ante* const. *relicta*). *om.* in *c** *gig.* iherusalem C, ierus. *vg.*, hierurusalem O. uti *sec.* DI, huti C. **punirentur**: i *in ras.* U; puner. DS; + si qui de hac uia essent *gig.*

6. **factum est**: contigit *gig.* **est au. e. me** *in ras. scr.* U. **autem** *om.* D. **eunte** (he. C, euntem S) **me**: michi eunti *gig.*; eunti *e*; *et gr.* μοι πορευομένῳ. approp. KW *vg. Tisch.*, adpropin-

Digitized by Google

damasco
media die subito de caelo
circumfulsit me lux
copiosa
7 et decidens in terram audiui uocem
dicentem mihi
saule saule quid me
persequeris?
8 ego autem respondi
quis es domine?
dixitque ad me
ego sum iesus nazarenus
quem tu persequeris
9 et qui mecum erant
lumen quidem uiderunt
uocem autem non audierunt
eius qui loquebatur mecum
10 et dixi quid faciam domine?
dominus autem dixit ad me
surgens uade damascum
et ibi tibi dicetur de omnibus
quae te oporteat facere
11 et cum non uiderem prae
claritate luminis illius
ad manum deductus a comitibus ueni
damascum
12 ananias autem quidam
uir secundum legem
testimonium habens
ab omnibus habitantibus
iudaeis
13 ueniens ad me
et adstans dixit mihi
saule frater respice

---

quantem S; adpropinquanti *gig.* damascho CRU (-chho U^{c}); damascum I. **media die** (diae CO) = *περὶ μεσημβρίαν, et* circa media diem *e*: ea die I; media autem nocte W; media die *cum praecedd. coniungit* F. **subito**: repente *e.* > subito med. die *gig.* celo MSW. circunfulsit Ϛ. *om.* **me** *sec. e* (*uide infra*). **lux**: lumen *gig.* copiossa D; magnum *gig.*; *gr.* ἱκανόν; + circum me *e et gr.* περιαστράψαι φῶς ἱκ. περὶ ἐμέ.

7. **et** (*om.* FS) **decidens** *codd. et vg.*, cadensque *e*: et cecidi *gig. et* ἔπεσά τε *gr.* (*et infra* + καί). **in**: supra *gig.* terra IRS; + et *gig.* audi U. **uocem** + de celo *cor. uat.** michi W; + lingua hebraica *gig.* **uoc. dic. mihi** *in ras. scr.* M. **persequeris** (*om.* e^{*}): + durum est (erit *dem.*; *om. e gig.*) tibi (*om. dem.*) contra (ad *gig.*) stimulum (-lam *e*) calcitrare D *cor. uat.* dem. e gig. et Bed.* (*retr.* '*in graeco*') *cum* E^{gr} *syr. harcl. mg.*; *cf. ad* ix. 5, *et* xxvi. 14.

8. **respondi** + tu *p.* **quis**: qui F. hiesus *e.* natzarenus D; nazoraeus *e et gr.* quaem O. **tu**: thu T. **quem . . . erant** (*u.* 9) *in ras. scr.* I.

9. **et qui mecum erant**: qui autem m. er. *e*, at hi qui m. er. *gig.*; *gr.* οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες. **quidem** + non *c.* **uiderunt**: + et timefacti sunt *gig.*, + et in timore facti sunt *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), + et intimorati facti sunt *e*, *cum gr.* DELP *al. pler. syr. harcl.* nocaem O. **autem** *om.* D. *om.* **non** *c.* > eius non audiebant O. loquebantur I. **mecum**: mihi *e.* > mecum loquebatur *p.*

10. **et dixi** (dx̄ = dixit? D): dixi autem *e et gr.* εἶπον δέ. > domine quid faciam O. **dominus**: deus D. **ad me**: mihi RT. **surgens uade** (ἀναστὰς πορεύου): surge uade OR *gig. p*; surge et uade I; *deinde* + in O *e.* **ibi**: illic *gig.* **tibi dicetur** (-itur A*S p^{*}; docetur D): > dicetur tibi RW *e cum* E^{gr}. **quae**: quid IMR. **te oporteat** (hop. C) *codd. plur. et vg., et* te oportet DT *d*: > oporteat te BFKVW *Bentl.*; oporteat (*om.* **te**) *e cum* E^{gr}; *gr.* τέτακταί σοι.

11. **et cum non uiderem** *codd. et vg.*, cum autem non uidebam *e* = ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον: cum (ut *d*) autem exsurrexissem (surrexit *d*) non uidebam *d gig. syr. harcl. mg.* (*def.* D^{gr}). pre BKRW; a *d.* claritatae O; claritatem F*I. lumen O; lucis *d.* > lum. illius clar. *gig.*; *deinde* + et *d gig.* **ad manum** (m *pr. in ras.* U): manu *e.* **deductus**: ductus G^{c}S*. **a**: ad I*. **comitibus**: eis (*om. d*) qui mecum erant *d e gig., et gr.* τῶν συνόντων μοι. **ueni** (ingressus sum *e*): + ad D; + in *d e.* damaschum C *c.*

12. annanias ABDFΘIM*OSU. **ananias . . . testi** *in ras. scr.* R. *om.* **autem** *d.* **uir** *sine addit. codd. plur. et vg. cum gr.* A: + timoratus CT *d*, + metuens *gig.* = εὐλαβής ℵBHLP; + pius *e et* εὐσεβής E *al. plu.* **secundum**: dum *in ras.* B; n *sup. lin.* O. **testimonium habens** (abens R*) = μαρτυρούμενος: bene audiens *gig.*; testimonio *d.* **habitantibus** (inhab. Θ, cohabitantibus Ϛ𝔖𝔈) *codd. plur. et vg. cum gr.* ℵABEP *etc.*: *om. d*; + damasco C(-cho)MRT p^{2} (in dam.), + damasci *c dem., et* + ἐν Δαμάσκῳ HL *al. syr. harcl.*; + ibi *gig.* iudeis RW; + *ras. unius lit.* M; *om.* D.

13. **ueniens**: cum uenisset *d*; uenit *gig.* **et adstans** (καὶ ἐπιστάς) *codd. plur.* (*in ras. scr.* Θ), et asstans U (as *in ras.*), et astans W𝔓𝔖𝔈: et stans BIMSϚ; *om. d.* **dixit** *om.* Θ* (+ *cor.*). michi BW. > michi dix. *gig.* **saule**: *bis scr. d*; surge *lapsu* T. **respice**: aspice *d gig.*; *gr.*

Digitized by Google

et ego eadem hora respexi
in eum
14 at ille dixit
deus patrum nostrorum
praeordinauit te ut cognosceres
uoluntatem eius
et uideres iustum
et audires uocem ex ore eius
15 quia eris testis illius ad omnes homines
eorum
quae uidisti et audisti
16 et nunc quid moraris?
exsurge baptizare et ablue
peccata tua
inuocato nomine ipsius
17 factum est autem reuertenti mihi in
hierusalem
et oranti in templo
fieri me in stupore mentis
18 et uidere illum dicentem
mihi
festina et exi uelociter
ex hierusalem
quoniam non recipient
testimonium tuum de me
19 et ego dixi
domine ipsi sciunt quia ego
eram
concludens in carcerem
et caedens per synagogas
eos qui credebant in te
20 et cum funderetur sanguis
stephani testis tui
ego adstabam et consentiebam
et custodiebam uestimenta interficientium illum

ἀνάβλεψον. **et** *sec. om. gig.* **eadem**: ipsa *d gig.* respecxi O; aspexi *d gig.*; *gr.* ἀνέβλεψα. *om.* **in eum** *d sah.*

14. **at** (ad CIS) **ille** (illum I; *in ras.* B) **dixit** (*in ras.* B) = ὁ δὲ εἶπεν, *cf.* ille autem dix. *e*: et dixit *d gig. syr. pesh.*; *deinde* + mihi G°SU* (*ut udtur*) *d 'quidam antiqui' ap. cor. uat., et cor. uat. mg., syr. pesh., cum gr.* 28 c^scr. preord. BDKRSW, praehord. C, praeordinabit T. *om.* **te** S. **ut cognosceres** (s *fin. in ras.* A; -ris DIOS *d*): cognoscere *e et gr.* γνῶναι. **uoluntatem** (-taem O; uolumpt. R) = θέλημα: salutem CT. uideris DOS; uidere *d e*. ¹ustum M. audieres U, audieris DS; audire *d e*. **ex**: de *gig.* hore C.

15. **quia**: qui DΘ*W *d*. heris C. testes B* (*corr.* B¹)IV. **illius** (eius *d*) = αὐτοῦ 3. 96 c^scr: ei *e*, illi *dem.* (*Bentl.*), *et* > illi test. *gig.* = αὐτῷ *gr. paene omn.* **ad**: aput *d*. **homines** *om.* M. **eorum**: horum *e*. que I. **et audisti** *om. gig. p*; > aud. et uid. *c dem.*

16. **moraris** (μέλλεις): expectas *d gig.* **exsurge** (exurge CGOT; surge *d gig.*) **baptizare** (babtiz. O, babtitz. D) *cum* ACDG*OT *d dem. gig., cf.* x. 13 *et Lc.* xvii. 19: exsurge (exurge IW *vg.*) et bapt. BFG°ΘIKRSUVW *vg. c p²*; exsurgens bapt. M *e p** (*Bentl.*); *gr.* ἀναστὰς βάπτισαι. **ablues** *p**; abluere BKSVW *Bentl.* **inuocato nomine** (e *sup. lin.* T) **ipsius** (illius D): inuocans nomen ipsius (eius *d gig.*) *d e gig.*

17. *om.* **autem** S* (+ S°). **reuertenti mihi** (m *in ras.* A; michi W): > mihi reuertenti *e* (*Bentl.*), > mihi reuerso *d cum ord. gr.* *om.* **in** *pr. d.* hirusalem G*, iherus. C, ierus. *vg.*; hirusolimam D. *om.* **et** *d Ambr.* (*in ps.* 118), *Chrys.* (ix. 401 *txt. non in comm.*) *cum gr.* 104. **oranti** (hor. C; cum orarem *Ambr.*) = προσευχομένῳ E *min.*: orante me *d et gr. plur.* προσευχομένου μου. **stupore mentis** (ἐκστάσει): stupore *e*; soporem *d*; *Bed.* (*retr.*) *notat 'pro* stupore mentis *quidam codices habent* mentis excessum, *alii* pauorem, alii alienationem' *cf.* ix. 10; *etiam Ambr. pro* fieri . . . mentis *habet tantum* pauorem habui.

18. **uidere** *codd. plur. et vg. cum gr.* ἰδεῖν AB EHLP *etc.*: uiderem IMR; uidi D *d Ambr.* (*in ps.* 118) *et* εἶδον ℵ (ιδον) *min.* ipsum *gig.*; eum *d e*. michi W. **et** *sec. om.* ΘSU *dem. p*. ex¹ T, exii O. **uelociter** (ἐν τάχει): quam uelocius *gig.*; cito *d*, citius *Ambr.* **ex**: de *d gig.* iherus. C, ierus. *vg.*; hierusolima D. **quoniam** (quia *d e gig.*) **non**: non enim *Ambr.* repient *lapsu* S; recipiunt F *e*; + *ras. parua* G. **test. tuum** (*om.* tuum S; > tuum test. *e*) **de** (a K) **me**: test. meum *d*.

19. *om.* **et** *ad init.* FG*OSU. *om.* **ego** *pr. d, sec.* W. **concludens in** (*om. e*) **carcerem** (-re Θ *gig.*) = φυλακίζων: > in carcere includens *d*. cedens DFIRSUW; puniens *gig.* **per synagogas** (sin. BCDSTUW, sinagoga R) = κατὰ τὰς συναγωγάς: per omnem synagogam *gig.* **eos**: eorum I.

20. **cum** (dum *gig.*) **funderetur** (fud. W; effund. *d e gig.*) **sanguis** (-guiis M, -guinis *e**, -guinem *e²*): confunderetur sanguis D; cum funderent sanguinem F. stefani DGIST; *uoluit om. Bentl.* cum gr.* A. 68 *sed secundis curis correxit.* **testis**: martyris *d*; *gr.* μάρτυρος. **tui**: *om. d cum gr.* 38; + et *e* (*Bentl.*) *cum graeco.* **adstabam** (asst. U¹, ast. W𝔓𝔖ℭ) = ἤμην ἐφεστὼς *plur., cf.* eram adstans *e*, er. adsistans *d*, er. assistens *gig.*: stabam FMR*S* T𝔖 *et* ἤμην ἑστὼς A. 37. et consenciebam RS°W; et consentiens *d* (*deinde deficit*) *e gig.*; *om.* G*I;

Digitized by Google

21 et dixit ad me
uade quoniam ego in nationes
longe mittam te.
22 Audiebant autem eum usque
ad hoc uerbum
et leuauerunt uocem suam
dicentes
tolle de terra eiusmodi
non enim fas est eum uiuere.
23 Uociferantibus autem eis
et proicientibus uestimenta sua
et puluerem iactantibus
in aerem
24 iussit tribunus induci eum
in castra et flagellis caedi
et torqueri eum
ut sciret propter quam
causam sic adclamarent ei
25 et cum adstrinxissent
eum loris
dixit adstanti sibi centurioni paulus
si hominem romanum
et indemnatum licet
uobis flagellare?
26 quo audito centurio
accessit ad tribunum
et nuntiauit dicens
quid acturus es?

---

omnes sine addit. = *gr.* ℵABE 40; + τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ *gr.* HLP *etc.* custodiens *e gig.*; *om.* et cons. et custod. S*. uestimentum V. interficiencium RS, -centium D; + me D* (*sed exp*). **illum**: eum *e gig.*

21. **ad me**: mihi Θ. **uade**: ito *Uigil.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 777). **quoniam**: quia *e gig. Uigil.*; *om. Ambrst.* (*c.* 140). **ego** *om.* O *dem. Uig.* **in** (εἰς) ACDGΘIMOTV *vg. c dem. e p*: ad BFKRSUW *gig. Uig. Ambrst.* naciones RS, nationibus IO: gentes *gig. Uig. Ambrst.* **longe** (μακράν): longinquas S*U*; + positas *Uig.* > longe ad gentes *gig. Ambrst.* **te**: + ut predicetur nomen meum ibi R². > mittam te longue D.

22. **audiebant** (di *sup. lin.* O) = ἤκουον: audierunt T *gig. et* ηκουσαν D *syr. utr.* **autem**: enim *p. om.* **eum** *pr.* BFKRVW *contra gr.*; eo *e.* husque C. **ad**: in *e.* huc S*. uerbo *e.* **leuauerunt** (lebab. T, eleuau. D *e*) **uocem suam** = ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν: exclamauerunt *gig.* **de** (ἀπό): a *gig. Ambr.* (*in ps.* 61). ter²a M; + hominem *p*². **eiusmodi** (eiuscemodi C* *ut udtur*) = τὸν τοιοῦτον: huiusmodi DMOW *vg. p*; talem *e gig. Ambr.* (talem hunc). **non**: nec *e.* *om.* **est** *e.* > est enim fas GMW *gig.* uiue (-ui *cor.*) · reuociferantibus *ita diuisum* V.

23. uociuerantibus T; uociferantium *e*; clamantibus *gig.* **eis**: *om. gig.*; eorum *e.* **proicientibus** (proiec. V, proilc. *vg. Tisch.*, prohic. C, proiecentibus D; proicientium *e*) = ῥιπτούντων: iactantibus *dem. gig.* *om.* **sua** *gig.* (*Bentl.*) *cum gr.* (*exc.* E). **iactantibus** (iect. D) = βαλλόντων: proicientibus *dem.*; mittentibus *gig.*, mittentium *e.* aherem C, aeram V, aere R *e*², aera *e**; caelum D *gig. et* ουρανον D^gr *syr. pesh. Cassiod.* (= *P. L.* LXX. *p.* 1400). > in caelum mittentibus *gig.*

24. **induci** (εἰσάγεσθαι ℵABCDE): duci I *et* ἄγεσθαι HLP *al. plur. Cassiod.* **eum** *pr.*: meum G* *ut udtur.* > eum induci *c.* **castra**: stra *in ras.* D; castris *gig.* **et** *pr. codd. et vg. contra graecum*: dicens *e gig. et gr.* εἴπας *uel* εἰπών. **flagellis** (-elles S*, -illis D) **caedi** (cedi DRW) **et torqueri** (-aeri B, turqueri D; torquere S) **eum**: fragellis torqueri eum *e*, flagellis eum interrogari *gig.*, *et gr.* μάστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν (> αὐτὸν ἐξετάζεσθαι 4, *et fere al.* 5). **propter**: ob *gig.* acclamarent RU¹W *vg.*, adclamassent F; exclamarent *e*; proclamarent *gig.*; clamauerunt D. **ei** (αὐτῷ): de eo *gig. et* περι αυτου D^gr.

25. **et cum**: cum autem *e et gr.* ὡς δέ. **adstrinxissent** (asstr. U¹, astr. 𝔓𝔖ℭ, adstrincx. I, adstrix. A*) = προέτειναν ℵBL *al.*, -νον AE *min.*, *cf.* extendissent *e*: astrinxisset WϚ *edd. antt. plur. et* προέτεινεν P 31 *al.*, προσετεινεν H. **eum**: *om.* Θ* (*ut udtur*); + de S*. locis W. dicit *vg. contra gr.* **adstanti** (ast. W *vg.*; adstantibus Θ* *ut udtur*) = πρὸς τὸν ἐφεστῶτα 27. 29. 69. 105 *etc.*: ad stantem *e et* πρὸς τὸν ἑστῶτα *plur.* *om.* **sibi** *e gig. Bentl. cum graeco.* centhurioni C, centor. D; centurionem *e.* *om.* **paulus** *gig. cum gr.* D *syr. harcl.* **si**: sic *p*, *cf. ad Ioh.* xxi. 22. indempnatum ΘRUW, indampnatum D, inde natum M*; incondemnatum *e*; *gr.* ἀκατάκριτον. fragell. *e*, flagill. D; flagellari B. *Libere citat Cassiod.* (= *P. L.* LXX. *p.* 1400) paulus centurioni dixit astanti: uidete si indemnatum uobis liceat flagellare romanum.

26. **quo audito**: haec audito *gig.*; audiens autem *e et gr.* ἀκούσας δέ *plur.*, τουτο ακουσασ D. centorio D, centurione *p**; *deinde* + quia (quod R) ciuem romanum se esse (essae R) dixit (dixeret R) R *Par. lat.* 93. 342. 343. 11932. 16262. *Uindob.* 1191, *Mediol.* E. 53 *inf.*, *Harl.* 4773, *tepl. gig. et gr.* D οτι ρωμαιον εαυτον λεγει. **accessit**: cum accessit *e.* ad tribunom B*; tribuno *e.* *om.* **et** O *e.* **nuntiauit** (nunc. RSW𝔖ℭ; adnunt. DO) = ἀπήγγειλεν: ait *gig.*; + ei SUϚ𝔖ℭ *dem.*

Digitized by Google

hic enim homo ciuis
romanus est
27 accedens autem tribunus
dixit illi
dic mihi tu romanus es?
at ille dixit etiam
28 et respondit tribunus
ego multa summa ciuitatem
hanc consecutus sum
et paulus ait
ego autem et natus sum
29 protinus ergo discesserunt
ab illo qui eum torturi
erant
tribunus quoque timuit
postquam resciuit quia
ciuis romanus esset
et quia alligasset eum.
30 Postera autem die uolens
scire diligentius qua ex
causa accusaretur a iudaeis
soluit eum
et iussit sacerdotes conuenire et omne
concilium
et producens paulum
statuit inter illos.
XXIII. 1 Intendens autem concilium
paulus ait uiri fratres

gig. (illi) *cum gr.* D 99 *syr. harcl.* (*cum**). **dicens**: *om. gig. cum gr.* D 99. 137 *syr. harcl.*; + uide Θ^mg *gig. p et gr.* DHLP *etc.* **quid**: qui *e.* hacturus CR, actus D; facturus *gig.* **es**: + facere *e.* **enim** *om.* DW *cum gr.* D*. *om.* **homo** *gig.* > homo enim hic (*Bentl.*). **ciuis** *codd. plur. et vg.* (cuius V, *cf.* xxi. 39 *d*): ciues ACDIMT: *om. e Bentl., et gr. tantum* Ῥωμαῖος. **est**: es I^c.

27. **accedens** ... **rom. es** *om.* I. **tribunus dixit illi** (ei *dem. e*): > ad eum tribunus ait *gig.* (*non gr.*). **dic mihi** (michi B): *om.* DS; + si BG(Θ *uide infra*)KRVW *vg. c dem.* p^2 *et gr.* LP *al. plur.* **tu**: *om.* O; + ciues CT; + si ciuis Θ; *et* > ciuis rom. es tu *gig.* **at** (ad CF*IO; et D) **ille**: *om.* SU. **dixit**: ait *e.* **etiam** (aet. R, het. C, ec. W) = *vaí plur.*: sum *gig.*, *et* ειμι D^gr.

28. **et respondit** (ἀπεκρίθη τε HP *al. plu.*): respondit autem *e et* ἀπεκρίθη δέ ℵBCE *min.*; et respondens O *et* και αποκριθεισ D^gr. **tribunus**: + quam facile (+ est D¹) te ciuem romanum dicis D *Par. lat.* 17250² *et uersio bohem. apud Tisch. T. G.* 8, *cf. Bed.* (*expos.*) '*alia editio manifestius quid dixerit insinuat* dixit tribunus tam facile dicis ciuem romanum esse? ego enim scio quanto pretio ciuilitatem istam possedi.' **ego** *pr.*: + οιδα ποσου κεφαλαιου κ.τ.λ. D^gr, *cf. Bed.* multam I; *om.* CD. **summa** (κεφαλαίου) *cum* BFGΘI (-mam)KMORS(sum. a)UVW *vg. dem.* p^2: pecunia ACT *c gig. Bed.* (*expos. et retr. in textu*); summa peccunia D, summa pecuniae *e*; *om.* p^*, *uide infra.* **ciuitatem** (-te M^cS p^*; ciuem *e*) **hanc** (*in ras. scr.* U; > hanc ciuit. DI) = τὴν πολιτείαν ταύτην: ciuilitatem hanc VWϚ𝔖𝔈 *cod. caraf. cor. uat.* p^2 *Bed. expos., et in textu et in* '*alia editione,*' *uide supra*; *item in retr. perperam dicit* '*pro* ciuitate *in graeco* πολιτείαν *habet, quod magis* ciuilitatem ... *significat.*' *Hoc sensu* ciuilitas *uix inuenitur, sed a Beda accepisse uidetur Alcuinus et in Uallicellanum intulisse.* consequutus Θ. **sum** *pr. om.* O*SU*(+ U¹). > multa sum ciuitate hac consecutus p^* (*ut udtur*). **et p. ait** *in ras. scr.* I. **et paulus**: paulus autem *e cum graeco.* ayt T. **autem**: uero *gig.* **et** *tert.*: *om.* O¹ *gig.*; + in ea R; + in O¹ (> in autem natus). **et paulus** ... **sum** *om.* O* (+ O¹). **sum** *sec. om.* T *gig.*

29. protenus BV; confestim *gig.* **ergo**: itaque *gig.*; autem R. > discess. ergo I. ipso *e*, eo *gig.*; *deficit etiam* D^gr. **qui eum** (*partim in ras.* A) **torturi erant** = οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν: q. eum tradiderunt *lapsu* D; q. incipiebant eum torquere *e*, q. interrogaturi erant eum *gig.* **tribunus quoque** (= καὶ ὁ χιλίαρχος ℵ* *min.*): et tr. autem *e et* καὶ ὁ χ. δέ *plur.*; tr. autem D, sed tribunus *gig.* **postquam resciuit** (rem sciuit I^ras; recessiuit W, recessciuit p^2, praesciuit D) = ἐπιγνούς: comperto *e*; cognouit enim *gig.* **ciuis** *in ras. scr.* U; ciues CDMORT. essaet R; erat O; est *e gig. et gr.* ἐστιν. **et**: *om.* D *e*; sed et *gig.* **quia** (*arctius in ras. scr.* U; quoniam *e*) **alligasset** (alegasset D; alligauit O): quia . lligasset S, quia ligasset BFKVW. > eum alligasset *e*, *et gr.* αὐτὸν ἦν δεδεκώς ℵABCE *min.* (ἦν αὐτὸν δεδ. HLP *etc.*).

30. **postera autem**: et postera *gig.* (*non gr.*). diae CI. diligencius RS; certius *e*; *om. gig.*; *gr.* τὸ ἀσφαλές. **qua ex causa** (-ssa D, *uide infra*; > ex qua causa *dem.*) = τὸ τί: quidnam *e*, quid *gig.*, *et* τι E. accussaretur S; accusa *sup. lin.* T. caussacausaretur *ita confusum* D. iudeis DORW. **soluit**: uocauit D. **eum** *in ras.* U. iusit O. **sacerdotes** (sacerdos R*): principes sacerdotum I (-tes*) *e gig.*; *gr.* τοὺς ἀρχιερεῖς. > conuenire prin. sacerd. *e cum ord. graeco.* consilium S; + eorum *gig. cum gr.* HLP *etc.* **statuit** + illum *cor. uat.** **illos**: eos IM *e gig.*

XXIII. 1. **intendens** (ἀτενίσας): adtendens *e*; intuens *Cassiod.* **autem** + in DM *vg. Lucif.*(*p.* 272), + ad *gig.* consilium S; concilio *e.* **ait**: dixit *e Lucif., et gr.* εἶπεν. **ego** + cum *p.* **omni** + *ras.* 3 *litt.* Θ. consciencia RSW. *om.* sum W. **ante**

Digitized by Google

ego omni conscientia bona
conuersatus sum ante deum
usque in hodiernum diem
2 princeps autem sacerdotum
ananias praecepit adstantibus sibi
percutere os eius
3 tunc paulus ad eum dixit
percutiet te deus paries
dealbate
et tu sedens iudicas me
secundum legem
et contra legem iubes me
percuti?
4 et qui adstabant dixerunt
summum sacerdotem dei
maledicis?
5 dixit autem paulus
nesciebam fratres quia
princeps est sacerdotum
scriptum est enim
principem populi tui
non maledices.
6 Sciens autem paulus
quia una pars esset sadducaeorum et
altera pharisaeorum
exclamauit in concilio
uiri fratres ego pharisaeus
sum filius pharisaeorum
de spe et resurrectione
mortuorum ego iudicor
7 et cum haec dixisset
facta est dissensio inter

---

deum: deo *e*; coram deo *gig. Lucif.* husque C. *om.* in *e*. **hodiernum**: hunc *gig. Lucif.*, hanc *e*.

2. **princeps** (-cips D, -cipes I) au. **sacerd.**: pontifex autem *e*. annanias ABDΘIM*OS. **praecepit** (pre. BKORSW, praecipit D; + ex S) **adstantibus** (n *sup. lin.* O; ast. W *vg.*; adstanti U*, asstanti U^{1}) **sibi** (ei *e*) = *ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ*: > circumstantibus sibi praecepit *gig. Lucif.* percuti *Lucif.* (*non graec.*). hos C; *om.* S*. **eius**: pauli CRT *gig. Lucif.* (*non graec.*). > eius os *e* (*Bentl.*) *et gr.* *αὐτοῦ τὸ στόμα*.

3. *om.* **ad eum** S. > dixit ad eum *vg. dem. cum gr.* C *syr. pesh.* **percutiet** (-ciet S) **te** *codd. plur. vg. uett. plur.*, *et* percutere te incipiet *e gig. Ambr.* (*pss.* 36. 61) *Lucif.*, = *τύπτειν σε μέλλει*: percuciat te R *c* (*sed Bed. expos.* 'percutiet te deus: *non dixit* percutiat'). **deus**: dominus Θ *Aug.* (vi. 436). dealbatae BCM; -ta S. *om.* **et tu** *Aug.* (ii. 415). **sedens** (ens *in ras.* U) **iudicas** *codd. plur.* (*et* A^{1}I^{1} *p*^{c}) *vg. uett. plur.*: sedes iudicas A*I* *e*; sedes iudicans *Aug.* (ii. 415) *Bentl. et gr.* *κάθῃ κρίνων*, *cf.* sedes iudicare *gig. Lucif. Aug.* (vi. 436); sedens iudicans *p**. de me *gig. Lucif.* **secundum**: et D. **et contra legem** = *και παρα τον νομον* E, *cf.* et extra legem *e Ambr.*: *om.* D; *gr. plur.* *καὶ παρανομῶν*. **iubes**: iudicas W. **percuti**: c *in ras.* R.

4. **et** (*om.* B) **qui adstabant** (asst. U^{1}, ast. W *vg.*; stabant F^{1}M*) *codd. et vg.*: at qui adst. (*Bentl.*) *et gr.* *οἱ δὲ παρεστῶτες*; et qui circumstabant *gig.*, qui autem circum *e*. **dixerunt**: *om.* D; + ei *gig.* **summum** (principem *e gig.*) **sacerdotem** (-tum *e gig.*) **dei** (*om. gig.*) **maledicis** (-ces S *p**, maladices D) = *τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς*, *cf.* principi sacerdotum maledicis *Aug.* (iii. 2. 191): > iniuriam facis principi sacerdotum *Aug.* (ii. 415); sic insilis in sacerdotem dei (*om. Ep.* 66 *codd. plur.*) maledicendo *Cypr. ter* (*Epp.* 3. 59. 66).

5. **dixit** (*ἔφη*): ait *e gig.* nescie D; nesciui *Aug.* (ii. 415, iii. 2. 191); + enim O. **princeps est** (esset BMR *c Bed. expos.*, *in textu*; + summus D) **sacerdotum** (*om. Aug.* ii. 415): > pr. sacerd. est (esset *p*^{2}, esse *p**) *gig. p*, pontifex est *Cypr.* (*ter*); > est pr. sacerdotum *e et gr.* *ἐστιν ἀρχιερεύς*. scribtum F*G. principes *c**; principi *p Cypr.* (*Ep.* 59) *Aug.* (ii. 415, iii. 2. 191). **populi**: plebis *Cypr.* (*ter*; > tuae ple. *Ep.* 59). **non maledices** (*οὐκ ἐρεῖς κακῶς*) *codd. plur.* (-cens I) *et vg.*: non maledicis ACG*OV; ne maledicas *p*; non dixeris male *e*.

6. **sciens autem**: et ut cognouit *gig.* *om.* **paulus** *gig. p.* **quia**: quod *gig.* essaet R; est *e*. sadducae. T, saducaee. S, saducae. U, saduce. DRW. > sad. esset *gig.* **altera**: alia *p*; + pars *e*. phariseorum *pr.* IORUW, pharaesae. S, farisae. GT, farisse. D. **exclamauit** (clamauit *e*) = *ἔκραξεν* AEHLP *etc.*: *ἔκραζεν* ℵBC 36 *non redditur.* **concilio** + dicens CT. phariseus IMORUW, farisae. GT, farisse. D, pharaeseos S. **sum** + et *p*. **pharisaeorum** *sec.* (pharise. IMRW, pharaese. S, farisae. GT, farisse. D) = *Φαρισαίων* ℵABC *min.*: farisaei *e et* *Φαρισαίου* EHLP *al. pler.*, *cf. Bed.* (*expos.*) 'pharisaeorum *siue iuxta graecum filium* pharisaei *se esse testatur*.' **spe** + nunc *Tert.* (*res.* 39). **et** *sec.* + de ACDMT *e Tert.* resurreccione RS. **-tione mortu** *in ras. scr.* Θ. **mortuorum**: *om. Tert.*; + a uobis *gig.* **ego** *sec. om. gig. Tert. cum gr.* B *sah. cop.* **iudicor**: + hodie *gig.*; + apud uos *Tert.*

7. **et cum** (quum Θ *et semper*) **haec** (hec SW) **dixisset** *codd. et vg.*, *et* *uoluit* et c. hoc dix. *Bentl.*, *cf.* *τοῦτο δὲ αὐτοῦ εἰπόντος* ℵ^{c}AE *al.*, hoc

Digitized by Google

pharisaeos et sadducaeos
et soluta est multitudo
8 sadducaei enim dicunt
non esse resurrectionem
neque angelum neque spiritum
pharisaei autem utraque
confitentur.
9 Factus est autem clamor
magnus
et surgentes quidam pharisaeorum
pugnabant dicentes
nihil mali inuenimus
in homine isto
quid si spiritus locutus est ei
aut angelus?
10 et cum magna dissensio
facta esset
timens tribunus ne discerperetur
paulus ab ipsis
iussit milites descendere
et rapere eum de medio eorum
ac deducere eum in castra
11 sequenti autem nocte
adsistens ei dominus ait
constans esto
sicut enim testificatus es

---

autem eo dicente *e*: haec eo loquente *gig.*, *et* τ. δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος CHLP *etc.* (λαλοῦντος B *min.*). **dissensio** (-tio DO, discensio G*) = *στάσις*: discessio G^{c}; seditio *e*. phariseos IRW, pharaesaeos S, farisaeos GT, farisseos D. saduceos DRW, saducaeos SU, sadcaeos O. > sadd. et far. *e cum gr.* ℵE *min.* saluta W*.

8. saducaei S^{1}(*om.* i S*)U, -cei DRW, sadducei M; sadducaeorum V* (*corr.* V^{1}). **enim** (γάρ B; *μὲν γάρ rell.*): autem ϛ *edd. antt. plur.* **-cunt non esse** *in ras. scr.* U. resurreccionem RS, -xionem O; + mortuorum ϛ *edd. antt. plur.* anguelum D. pharisei RUW, -aesaei S, farisaei AGT, farissei D. *om.* autem I. **utraque confitentur** *cum* AIKRVW *vg.*, *cf.* > confit. utraque *e gig. et gr.* *ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα*: utrumque confitentur BC(hutrumque)DFGΘMOSTU *c dem. p Bentl.*; > confit. esse resurrectionem et ang*elum neque* (*atque?*) spiritum *h*, *cf.* quod est resurrectio et angelus et spiritus *sah.*

9. **factus** (-tum F*M) **est** (*in ras.* U) **autem** (*in ras.* U) **clamor magnus** (*ex cor.* G) = *ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη*: et cum clamor ortus esset inter eos diui*si sunt h.* **surgentes** (*ἀναστάντες*) *cum* ACDGΘIMORTU^{c}𝔇𝔖𝔗 *dem. p*: exsurgentes BFKSU*V *gig.*, exurg. *c* ϛ; exurgens W; *om. h.* **quidam pharisaeorum** (-seorum ORU, pharaeisaeorum S, farisae. G, farisse. D; phariseus W*) = *τινὲς τῶν Φαρισαίων* AE 13. 25: quidam de scribis partis phariseorum *gig.*, q. de scri. et parte phar. *h*, = *τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρ.* ℵBC *min.* **pugnabant** (*διεμάχοντο*): litigabant CT *e*; co*ntradice*bant *h*; + inter se CT *c gig. et gr.* ℵ. **dicentes** + quia *gig.* **nihil** (nichil RTW): quid autem *h.* malum *e p.* **ni. mal. inu.** *in ras.* U. > isto homine *gig.* > in (*sup. lin. scr.*) hoc homine *inueni*mus *h.* **quid si** *codd. plur.* (*in ras.* U) *et vg.*: quod si SW *p** (*Bentl.*); si autem *e*; si *h*; *graeci* εἰ δέ. loquutus ΘMO. ad eum *h.* **aut** (uel *h*): + quid si *gig.* hang. C, angu. D. > aut ang. loc. est ei *c*; *additamentum* μὴ θεομαχῶμεν HLP *etc. non habetur apud Latinos.*

10. **et cum magna** (-ni R) **dissensio** (-tio DO, discessione G*; diuisio W; > diss. magna T) **facta esset** (essaet R, est D; + inter illos *gig.*) *codd. vg. c dem. gig. p* = *πολλῆς δὲ στάσεως γενομένης* AC, *cf.* magna autem facta seditione *e*, *et πολλῆς δὲ γεν. στάσεως* EHLP *al. plur.*: et cum magna dissensio esset inter illos *Lucif.* (*p.* 191), *ei cum* esset inter illos magna dissensio *h*, *πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως* ℵB. timent I. *om.* **tribunus** B. **discerperetur** (-petur Θ; diserperetur T) = *διασπασθῇ*: carperetur *h*, abriperetur *gig.*, raptus fuisset *Lucif.* eipsis W (e *expunct.*); illis *gig. Lucif.*; eis *h.* > ab ipsis (eis *h*) paulus *c h.* militibus *p*; exercitum *e gig. Lucif.*; numerum *h* (*deinde spatium*); *gr.* τὸ στράτευμα. **descendere** (disc. $DO^{1}SU^{*}$, discedere O*, descedere *p**; uenire *h*; *deinde* + milites O) **et** *codd. et vg.* = *καταβῆναι καί* HLP *etc.*: descendens *e*, *et καταβάν* ℵABCE *min.* *om.* **eum** *pr. gig.* *om.* **de med. . . . eum** *Lucif.* **medio**: manibus *gig.* ipsorum *h.* hac C; et T *e gig. h.* reducere *e gig.*; ad*ducere h.* **eum** *sec. om. e h Bentl. cum graeco.* castris *gig. Lucif.*

11. seque^{n}ti O. **adsistens** (ass. $KU^{1}W$ *vg.*, adsistiens G*; existens O) = *ἐπιστάς*: adstitit . . *et h.* ayt T. **constans esto** = *θάρσει*: bono animo esto *h*; confide *e*; noli timere *Orig.* (*int.* ii. 101) *Ambrst.* (39); *deinde* + paule CG^{c} *h p Orig. Ambrst. Cass.* (*uide infra*) *cum gr.* C^{2}HLP *min.* sicu^{t} G; quomodo *h.* **sicut enim**: quia sicut *Orig.* **testif. es** (s *in ras.* O; est I; *om.* R*W): testi*monium* perhibebas *h.* *om.* **de me** *h.* **hierusalem** (*sine* in) *cum* AFG*ΘIM *dem. gig. p*, *et* hierosolymis *h Orig. Ambrst.*, *uide* **romae** *infra*: in hierusalem BCDG^{c}KORSTUVW (iherus. CT) *vg.* (ierus.) *Tisch. c Lucif.*, *et* in hierosolyma *e*; *gr.* εἰς Ἰερουσαλήμ, *cf. ad* viii. 25, xiii. 13, xviii. 21, xx. 16. **sic**: ita *h Orig. Ambrst.* *om.* **te** *h.* hoportet C. > op. te O *Lucif.* **et** (*καί*) *cum* ADGIMRU^{1}

Digitized by Google

de me hierusalem
sic te oportet et romae
testificari.
12 Facta autem die collegerunt
se quidam ex iudaeis
et deuouerunt se dicentes
neque manducaturos
neque bibituros
donec occiderent paulum
13 erant autem plus quam
quadraginta qui hanc
coniurationem fecerant
14 qui accesserunt ad principes
sacerdotum et seniores
et dixerunt
deuotione deuouimus
nos nihil gustaturos
donec occidamus paulum
15 nunc ergo uos notum facite
tribuno cum concilio
ut producat illum ad uos
tamquam aliquid certius
cogniturí de eo
nos uero prius quam adpropiet parati
sumus interficere illum
16 quod cum audisset filius

---

vg. dem. h p Orig. Ambrst. Cass., etiam *gig. Lucif.*: *om.* BCFΘKOSTU*(-rtet et *arctius in ras. scr.*) VW *c.* **romae** (-me DRW; *in ras. scr.* F) = εἰς Ῥώμην: pro me *inepte* I. testificare IK*S; *testimonium dicere h*; test. dare *Orig.*; + de me Θ. **sic . . . testificari**: *libere* ita et romae *Ambrst.*; *cf. Cassiod.* (‘*Complexiones in Act. Ap.*’ = *Migne P. L.* LXX, *p.* 1401) constans esto paule quoniam sicut hic mihi testificatus es ita te oportet nomen meum et in romana urbe praedicare.

12. **facta autem die** (diae CI) = γενομένης δὲ ἡμέρας *gr. plur.*: et cum dies factus est *h*, *et* γεν. τε ἡμ. B c^sor *syr. utr.* **collegerunt** (collig. BGM*O) **se** (*om.* F): collegauerunt se D; congregauerunt se *h cf. ad* xix. 40; facta collectionem *e*; *gr.* ποιήσαντες συστροφήν. **quidam ex iudaeis** (-deis D^mg RW; illis D*) *codd. et vg. cum gr.* L 31. 99 *item* > ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδ. συστρ. HP *al. plur.*: iudaei *e et* οἱ Ἰουδαῖοι ℵABCE *min.* **et** *om. e.* deuoberunt T. **semetipsos** *e.* **neque** *pr.*: ne *e.* manducare *e gig. Lucif.*; edere *h.* b^ibituros M, bibet. S; bibere *e gig. h* (uiuere) *Lucif.* hocciderent C.

13. **erant . . . quam** *in ras.* Θ. **erant autem**: erantque *gig.* **plus quam**: *om.* **quam** O*(+O^1) T *gig. h*; fere *Lucif.* quadraginti R^1, quatraginta M*; ·XL· BDFS*UW; + uiri BKRVW *vg. c.* **qui hanc coniurationem** (coniuracionem R; iurationem I) **fecerant** (-rant *in ras.* U, fececerant K; fecissent *e*) = οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες HP *al. pler. cf.* qui se deuouerant *h*: qui hanc coniurationem (-cionem S) fecerunt DIS *gig.* = οἱ τ. τὴν συν. ποιησάμενοι ℵABCE *etc.*

14. **qui** (+et CT *gig. Lucif.*) **accesserunt**: qui cum access. *e*; access. itaque *h*; *gr.* οἵτινες προσελθόντες. *om.* **ad** A. **principes sacerdotum** (-tum *in ras.* U) *codd.* 𝔓𝔖𝔈, sacerdotes *h*: principem sacerd. ϛ *gig. p edd. antt.* **et** saeniores C; et maiores natu *h*; *om. Lucif.* **et** (*in ras. scr.* B) **dixerunt**: *in ras. scr.* U; *om.* **et** T *c e*; dicentes *gig.*; et indicauerunt dicentes *Lucif.*

deuocione RS, deuotionem *Lucif.*; deuotatione *c*; *om. h.* deuobimus OT; nouimus *Lucif.* nosmetipsos D; nos ipsos *e*; *om.* S. **nihil** (nichil W) **gustaturos**: nihil gustare (-ri *e*) *e gig. Lucif.*; ne quid gustemus *h*; *deinde* + in totum *gig. h Lucif.* **donec**: nisi *p.* hoccidamus C.

15. *Incipiunt fragmenta Bobiensia* (*s*). **ergo**: itaque *h*; + rogamus *uti* hoc *nobis* praestetis *h syr. harcl. mg. sah.* **uos** (*om. dem.*) **notum** (t *in ras.* K) **facite** (-tae I) **tribuno cum concilio** (-silio BDFGΘKOSUW) = ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλ. σὺν τῷ συνεδρίῳ: > colligite concilium et notum facite tribuno *gig. Lucif.*, congraegate concilium et petite a *tribuno h*, *fere cum sah.*; *item* ut quum congregaueritis consessum indicetis tribuno *syr. harcl. mg.* **ut . . . uos** *sup. lin. scr.* O. **producat** (uc *sup. lin.* T): adducat BKR^2SVW; deducat *e gig. Lucif.*; producant F; deducant *h*; *gr.* καταγάγῃ. **eum** *e gig. h Lucif.* **uos**: nos *s cum gr. min.* 2. 4. 46. 99 *al. et syr. harcl. mg. sah.* tanquam RWϛ𝔓; quasi *gig. Lucif.*; + aliquem W. **aliquid** *in ras.* O; aliquis I; *om. gig. Lucif.* cercius RSW; diligentius *gig. Lucif.* > certius *aliquid h.* **cogniturí** (-ros *gig.*): cognitum D; cognoscere S; *in*quisituri *h*; quaesituros *Lucif.*, > cognituros certius *e*, *et gr. plur.* ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον, *sed* > ἀκριβ. διαγ. C *min.* **de eo**: deo S; de illo R* (*ut uidetur*); ab eo Θ. > de eo cognituros (+nos) *gig.*, > de eo diligentius quaesituros *Lucif.* **uero**: autem *e h.* **prius**: ante SU. appropiet KU(*partim in ras.*)W *vg. Tisch.*, adpropriet FΘOR; propiat D; adpropinquet *gig.*; *deinde* + eum *e*; + ad nos SU *cum syr. pesh. et harcl.* (*cum**). *om.* **prius q. adpr.** *h.* **sumus**: erimus *h.* **interficere**: ad *interficiendum h.* **illum** *sec.*: eum *gig. h s Lucif.*, > illum interficere *dem.*; *deinde* + licet oporteat ad (et ?) nos mori *h cum gr.* 137 *syr. harcl. mg.*

16. **quod cum audisset** (-iisset D): haec cum aud. *gig.*, sed cum aud. *h*; audiens autem *e*; *gr.* ἀκούσας δέ; + iuuenis *h.* **insidias** (ἐνέδραν): con-

sororis pauli insidias
uenit et intrauit in castra
nuntiauitque paulo
17 uocans autem paulus ad se
unum ex centurionibus ait
adulescentem hunc perduc
ad tribunum
habet enim aliquid
indicare illi
18 et ille quidem adsumens eum
duxit ad tribunum et ait
uinctus paulus uocans rogauit me
hunc adulescentem
perducere ad te
habentem aliquid loqui tibi
19 adprehendens autem tribunus manum
illius
secessit cum eo seorsum
et interrogauit illum
quid est quod habes
indicare mihi?
20 ille autem dixit
iudaeis conuenit rogare te
ut crastina die paulum
producas in concilium
quasi aliquid certius
inquisituri sint de illo
21 tu uero ne credideris illis

---

uentionem *h*; de insidiis *e*; + eorum SU *gig. h p, non gr.* **uenit** (+ *extra h*) **et intrauit**: *om.* **et intr.** S; adueniens et ingressus *e*; *gr.* παραγενόμενος κ. εἰσελθών. **in** (*om.* O) **castra** (+ *ras.* 3 *litt.* B; castris *gig. s*): ad paulum *h*. **nuntiauitque** (nunc. RSUW𝔖𝔈; que *in ras.* K; nuntiabitque T) *codd. et vg.*, et nunciauit *gig.*, nuntiauit *e*: narrauitque A; et indicauit *h*; *gr.* ἀπήγγειλεν; + insidias D. **paulo** (*in ras.* K): ei *h*.

17. **uocans** (adu. *e*) **autem** (*om. p*): *et uocauit h.* *om.* **paulus** D. *om.* **ad se** *e h*. > ad se paulus G*SU *dem. gig. p s Bentl.* **ex**: de R *dem.* centorionibus D; tribunis O; + et *h*. ayt T; dixit ei *h*. **adulescentem** (adol. KMRW *vg. Tisch.*, adulisc. S, adolisc. BD, adoliscem V): iuuenem *h*; *gr.* τὸν νεανίαν. **hunc** (nunc *e*): istum *h*. **perduc** (perduci *e*) = ἄπαγε *uel* ἀπάγαγε: duc *h et ed. Iunta* 1534; abduc 𝔖 *et ed. Maresch.* 1531; adduc *edd. Hailbr.* 1476, *Kesler* 1487, *Paganini* 1497, adhuc *Wild* 1481, *Uiuian* 1534. abet C. *om.* **habet . . . tribunum** (*u.* 18) *c*. **aliquid indicare illi** (ei W) = τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ ℵCH LP *al.*: > indic. aliq. illi *e* (*Bentl.*) *et* ἀπαγγ. τι αὐτῷ ABE 13. 61; > ei al. indic. *gig.*; > quod illi in*dicet h.*

18. **et** (*om. e s*) **ille quidem** (-dam M*, -daem O; igitur *s*) **adsumens** (-maens O; ass. ABKRS UVW *vg.*) **eum** = ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτόν: ille uero assumpsit eum et *gig.*; qui confestim *h* adduxit *dem. h*; eduxit *e*; *gr.* ἤγαγεν; + iuuenem *h*. **et ait** (*sup. lin.* O; ayt T): dicens *h*. **dux. ad tr. et ait**: ait ad tribunum *gig.* **uocans** (προσκαλεσάμενος) CDFGΘIMORSTU *c dem. e* (aduo.) *p Bentl.*, *cf. h infra*: *om.* ABKVW *vg. Tisch. gig.* rogabit T. > me rog. *e* (*Bentl.*) *cum gr.* (*sed om.* με E). > uictus me paulus uocauit *me* (?) *rogans h*; *deinde* + uti *h*. **hunc**: istum *h*. adolesc. MRW *vg. Tisch.*, adolisc. BDKV, adulisc. S; *om. h*. perducerem *h*. > adducere hunc adolesc. *gig.* **ad** *sec.*: at O. **te** *partim in ras.* R. abentem C; habens F* (*expunxit cor.*); qui (quia *h*) habet *gig. h*. **aliquid** (hal. C; > aliq. hab. *s*) **loqui** (*om.* W) **tibi** (*in ras.* R): quod tibi indicet (ind. tibi *h*) *gig. h*.

19. **adpraehendens** CFΘO (-des*), appre. KU[1] W *vg. Tisch.*; adpraehensa *h*. > manum eius (illius *Bentl.*) trib. *e gig. s et ita uoluit Bentl. cum ord. graec.*; > manu*i* eius tribunus [ante homi]nes et *h*. **secessit**: et secedens *e*. **cum eo** (eoo I*; illo *dem.*): *om. e*. **seorsum** (sehorsum C): in parte *e*; *om. gig. h*. > seors. secessit *s*. *om.* et *e*. interrogabit T; -bat *e gig.*; inquirebat *h*. **illum**: *om.* O *e gig. cum gr.*; ab eo *h*. **quid**: quod *e*. **est**: esset *ut udtur h*; *om.* S[c]U. *om.* **quod** SU. abes R; haberet *h*. **ind. mihi**: illi dicere *h*.

20. **ille autem dixit**: et dix. *gig.*; dix. autem *e et gr.* εἶπεν δέ; qui ait *h*; *deinde* + quia *e*. **iudaeis** (-deis ORW) **conuenit**: iudei constituerunt D *e gig.*; *gr.* οἱ Ἰουδ. συνέθεντο. crastino *p*. diae CI. > cras. die ut *h*. **paulum** (-lo R *p**) **producas** (perd. D; ded. *e*; pro *sine* ducas W) = τὸν Π. καταγάγῃς ℵABE *min.*: > producas paulum *vg. c gig.*, > deducas paulum *h*, *cum gr.* L 137 c[scr], *et* > εἰς τὸ συνέδρ. καταγ. τὸν Π. HP *al. pler.* concilio V* (*corr.* V[1]) *p*. **quasi**: tamquam *gig. h*. **aliquid** (+ et A* *c non gr.*) **certius** (-cius RS; -ti W) **inquisituri** (inquess. D) **sint** (sunt Θ*) = μέλλοντές (μελλόντων ℵ[c] *min.*) τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι (ℵ) *min. plur. syr. utr.*, *cf.* > uolentes certius ab eo aliquid inquirere *illis h*: uolens certius inquirere *e et gr. plur.* μέλλων (*uel* μέλλοντα) τι ἀκριβ. πυνθ. **illo**: eo *e gig.* (*h*).

21. **tu** ergo *dem. gig. h* (> ergo tu), *et gr.* σὺ οὖν. **ne** (non *p*): + *ras. unius lit.* U. crederis S; suadaris *h*. **illis**: eis *s*; *om. gig. h*. ei (αὐτῶν) B(et)CFGΘIMRTVW *vg. c dem. e*

Digitized by Google

insidiantur enim ei ex eis uiri
amplius quadraginta
qui se deuouerunt non manducare
neque bibere donec
interficiant eum
et nunc parati sunt expectantes promissum tuum
22 tribunus igitur dimisit
adulescentem
praecipiens ne cui loqueretur
quoniam haec nota sibi fecisset.

23 Et uocatis duobus centurionibus dixit
illis
parate milites ducentos
ut eant usque caesaream
et equites septuaginta
et lancearios ducentos
a tertia hora noctis
24 et iumenta praeparate
ut inponentes paulum
saluum perducerent
ad felicem praesidem

(illum) *p s* (> ex eis ei) : *om.* ADKOSU *gig.* **eis**: his CT *p*, illis Θ *gig.* uiris *p*². > uiri ex illis Θ. **amplius** *sine addit.* AC(hampl.)FGΘIST *p** *Bentl.*, *et* plus *e h* (*uide infra*), plures *gig. s*: + quam BDKMO(-plius *sup. lin.*)RUVW *vg. c dem. p*². ·XL· DFOSW, XLta U. > sunt enim ex eis plus hom*inibus xl* parati qui eum interficiant *h*. qui + et *h*. deuoberunt T; uouerunt O. > deuou. se *gig. h*, > deuou. seipsos *e cum gr.* non (neque *gig.*) **manducare neque** (e *pr. sup. lin.* I) **bibere** (uiuere *e*): ne manducent aut bibant *s*; *null*am re*m* gustaturos *h*. **donec interficiant** (-cerent O, -cerunt D) **eum** (illum W): quoadusque hoc agant *h*. > sunt parati *e* (*Bentl.*) *cum gr.* ℵABE *min.* **expectantes** (exsp. BO) = προσδεχόμενοι: sperantes *h*. **promissum tuum**: pollicitationem tuam *h*; > tuam repromissionem *gig.*, quae a te repromissionem *e*; *gr.* τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν.

22. **tribunus igitur** (ygitur C) = ὁ μὲν οὖν χιλ.: > igitur trib. *e*, et tr. quidem *h*, tunc tr. *gig.* demisit S, dimissit D. adolesc. BKMRW *vg. Tisch.*, adolisc. DV, hadulesc. C, adulis|||c. S. > iuuenem illum dimisit *h*. precipiens BDIKR SW; + ei CST𝔊𝔖, + illi *gig.*, *et* + αὐτόν *gr.* 61 *syr. utr.* **ne cui loqueretur** (-quetur Θ*, -quitur *p**) *codd. et vg.*, *et* nemini loq. *e* = *gr.* μηδενὶ ἐκλαλῆσαι: ne quis sciret *gig. h.* **quoniam**: quia *e gig.*; quod *h*. hec S; hoc W; *om. h.* **nota sibi** (> sibi nota D) **fecisset** *codd. et vg.*, *et* sibi nuntiasset *h*: nota fecisti mihi (ad me *e*) *e gig. cum gr.* ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ.

23. **uocatis** (conu. BKUVW𝔐 *c gig.*) **duobus** (·II· D) **centurionibus** (centor. D, centhur. C): uocauit duos *ex cen*tur. et *h*; aduocans duo quosdam de centur. *e*; *gr.* προσκαλεσάμενος δύο τινάς (> τινας δ. ℵB; *om.* τινας 73 *syr. pesh.*) τῶν ἑκατονταρχῶν. **dixit**: ait *gig.*; dicens R* (*corr.* R¹). **illis** *codd. vg. cum syr. pesh. et harcl.* (*cum**): *om. e gig. h* (*Bentl.*) *et graec.* praeparate *h*; + mihi I. du°entos *pr.* I; *om. h.* **ut**: qui *h*. **eant**: uadant *gig.* husque C; + ad K *e*, + in CT *h*. cesaream RSW, cessariam D, caesarea *h p**. **et** *sec. om. h.* aequites FR. **septuaginta** (LXX DOSUW): centum *h cum gr.* 137 *syr. harcl. mg. sah. aeth. ro.*; XX *gig.* **lancearios** ABCDIMRTUVW *vg.*, lanciarios FGΘKOS: pedites *h*; *gr.* δεξιολάβους (-βολουσ A). ·CC· SUW; + et *h*. tercia RSW. > tert. noctis hora O; > hora noctis tertiam *h*; *deinde* + sint parati exire. et centurionibus precepit stare *c*, + imperat ut parati *essent ad* eundum et centurionibus praecepit *h*, *cf. syr. harcl. mg. qui pro* **parate** ... **iumenta praeparate** (24) *habet* parati estote exire. Et centuriones iussit ut etiam iumentum pararent.

24. **et** (*om.* F *e*) **iumenta** (-tum *p*²; + quoque *e*) **praeparate** (prep. BDKORSW; parate *uoluit Bentl.*): et iumentum preparare *c*, *gr.* κτήνη τε παραστῆσαι; et iumenta preparent T, et ium. parata sint *gig.*; uti iumenta *praeparar*ent *h*. **ut**: et S *h*. in ponentes I; imp. KTU¹ *vg.*; inpositum *c gig.*; inponerent *h*. **paulum**: + eum BFKRS (ut eum)W𝔐 *c*; + *ras. unius litt.* U; + et *h*. **saluum perducerent** (-ceret *p*, -cant T *dem.*) = διασώσωσι: sanum perducant *gig.*; *om.* **saluum** F *h* (deducerent); + per noctem *h*, *et* > per noctem perduc. *syr. harcl. mg.*; *deinde def. h ad* xxvi. 20. usque ad Θ*ᵘ. filicem OS. **praesidem** (si *sup. lin.* M; presidem BDRSW, prepresidem T): + timuit enim ne forte raperent eum iudaei (-dei DR) et occiderent et ipse (*om. p*) postea calumniam (calumpn. D) sustineret (haberet *gig. p*) tamquam (tanq. 𝔖𝔐; quasi *gig. p*) accepturus pecuniam (acc. esset pecuniam D; nummos accepisset *gig. p*; *om.* tamq. acc. pecuniam MR) DMR (*post* **perducerent** *additum* = *arm. usc.*) *vg. gig. p*, *et* + timuit enim ne forte rapientes eum iudei interficerent et ipse postmodum accusaretur quasi pecuniam accepisset *c*; *cf. Cassiod.* ('*Complexiones in Act. Apost.*' = *Migne P. L.* LXX. *p.* 1401) '*Tribunus autem uocatis duobus centurionibus praecepit ut* ... *ad Felicem iudicem Paulum Caesaream usque perducerent ne forsitan crederetur quod eum accepta pecunia a Iudaeis fecisset occidi*'; *gr.* 137 *syr. harcl.* (*cum**) + ἐφοβήθη γὰρ μήποτε ἁρπάσαντες αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνωσι καὶ αὐτὸς μεταξὺ ἔγκλησιν σχῇ ὡς ἀργύριον εἰληφώς, *item*

Digitized by Google

25 & 26 scribens epistulam
continentem haec
Claudius lysias optimo
praesidi felici salutem
27 uirum hunc conprehensum
a iudaeis
et incipientem interfici
ab eis
superueniens cum exercitu eripui
cognito quia romanus est
28 uolensque scire causam
quam obiciebant illi
deduxi eum in concilium eorum
29 quem inueni accusari de quaestionibus
legis ipsorum
nihil uero dignum morte
aut uinculis habentem
crimen
30 et cum mihi perlatum esset
de insidiis quas parauerunt ei misi
ad te
denuntians et accusatoribus
ut dicant apud te.
31 Milites ergo secundum

'greci, antiqui' ap. cor. uat. sed om. mg., et notat cod. caraf. 'haec uerba in nullis m. s. cod. grae. nec latinis leguntur.'*

25 & 26. *Uersus* (timuit enim) *signatur* 25 & 26 *in Stephano* 1555 *et nihil ponitur ad* **claudius**; *in* 𝔓𝔆 *inc. u.* 25 timuit enim *supra et u.* 26 **scribens**; *in Tisch. et eiusdem T. G.* 8 *et W. H. inc. u.* 25 **scribens** *et* 26 **claudius.** *om.* **scribens . . . haec** S* (+S²). **scribens**: scripsitque *c*, scripsit ergo *p*, scripsit autem *gig.*; + ei BFKS² UVϛ𝔖 *p cor. uat.* (*sed notat 'grecus non habet* ei'); + felici R; + in W. epistolam BΘKMOSU¹V *vg.*, aepistolam C, aepistulam D. **continentem haec** (hec S²), *cf.* in quae haec *syr.*: continentem uerba hec W, continentem hunc mundum D; *gr.* περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦτον AHLP *al. pler.*; habentem formam hanc *e gig. et* ἔχουσαν τὸν τ. τοῦτον ℵBE *min.* *om.* **claudius** T. lisias GRS TUW, liss. D. obtimo M*STU*, hobt. C. presidi BDKRW, preside OS. filici O, -ce S. > fel. opt. prae. *gig.* salutam W.

27. **hunc**: istum *e*. comprehensum K *vg. Tisch.*, conprae. CFΘ, comprae. U* (cōprae. U^c), conpreensum T; apprehensum *gig.* iudeis DRW. **et incipientem** (imc. U*; incipientes *e**, -te *e*^c) **interfici** (occidi *e*) **ab** (hab C) **eis** = καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν: periclitantem ab eis occidi *gig.*; incipientibus interficere eum O. **eripui** + et FS^cU. **cognito** (+eo D) **quia** (+ciuis R, +ciues C) **romanus est** (esset CT) = μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν: clamantem et dicentem se esse ciuem romanum *gig.*

28. **uolensque** (s *sup. lin.* U; *om.* que O) = βουλόμενός τε ℵABE *min.*: uolens (uolentes *e*) autem *e gig.*, βουλ. δέ HLP *etc.* scrire R* (*ut udtur*; *corr.* R¹); cognoscere *gig.* caussam D, causa I. **quam obiciebant** (obiic. *vg. Tisch.*, hobic. C, obiec. V, obiecebant D) **illi**: de qua obic. ei *e*, *et gr.* δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ; de qua illum accusabant *gig.* dedixi U¹; deduxit I. eum (illum D): *om.* R* (+R²) *cum gr.* ℵA *min.* concilio S* (*corr.* S¹) *gig.* **eorum**: e *in ras.* Θ; *om. gig.*

29. quaem O. **inueni** + nichil amplius *gig.* acusari U (i *in ras.*); accusare S*, -ssare D* (uel i D^mg); + quam *gig.* **quaestionibus** (quest. CDIMRUVW, quesc. S, quess. O) **legis ipsorum** = ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν: lege moysi et de iesu quodam *gig. fere cum syr. harcl. mg.*, *cf.* τ. νομου μωυσεωσ και ιησου τινοσ 137 (*ex* xxv. 19). **nihil** (nichil W) **uero** (nihil *pro aduerbio cf. Roby* § 1049): nihilum ero G; nullum uero D𝔖 *Bentl.*; nichil tamen *gig.* mortae G, morti Θ, mortis *gig.* *om.* **aut uinculis** *gig.* **hab. crimen** (cre. D; criminis 𝔆 *cod. caraf. dem.*) = ἔχοντα ἔγκλημα: > crimen hab. *e*; facientem (*sine* **crimen**) *gig.*; + quem uix eripui de ui *gig. cum gr.* 137 *et syr. harcl.* (*cum**) εξηγαγον αυτον μολισ τη βια.

30. **et cum mihi perlatum esset** (+et Θ) **de insidiis** (-dias S; + iudaeorum *w*) **quas parauerunt** (*ita* ADFO *p*; -uerant *plur. et vg.*; -berant T; praeparauerunt *dem.*) **ei** (illi *vg.*, *non cod. caraf.*) *codd. et vg.*, *fere* = μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν (εξ αυτησ B) ℵABE *min. cf.* indicatis autem mihi de insidiis in uirum esse ex ipsis *e*: et cum mi. perl. esset de insidia quam parauerunt ei iudei *gig. fere* = μηνυθ. δέ μοι ἐπιβ. εἰς τ. ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων HLP *al. pler.*; *deinde* + confestim *w cum gr.* HLP ἐξαυτῆς, *cf. gr.* B *supra.* missi D; + eum CMR STUW *vg. cor. uat.* dem. gig. non graec.* **ad**: at O. **denuntians** (-cians RSW𝔖𝔆) = παραγγείλας: demandans *e*. accussatoribus DS; accusator ibi *gig.*; + eius *e et* E^gr. **ut** (+ et SU*) **dicant** (-cat *p**) **apud te** (aput te CGM*ORST; aperte D) = λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ ℵA 13. 40: dicare ad eum apud te *e et* λεγ. προσ αυτον επι σου B *syr. pesh. arm.*; λέγ. τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ EHL(αυτουσ)P *etc.*; uenire ad tuam cognitionem *gig.*; *deinde* + uale CDG^cΘ*T *vg. dem. e*, + ualde I; *et* + ἔρρωσο ℵEL *etc.*, + ἔρρωσθε HP *al.*

31. **ergo**: uero ϛ𝔓 (*non autem cod. caraf.*) *cor. uat. mg. edd. antl. plur.* preceptum BDKMRSW. **sibi**: illis *e*; *om. gig.*; + datum *c*; *gr.* τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς. **adsumentes** (ass. BKSUVW *vg.*): susceptum *e gig.*, *sed gr.* ἀναλαβόντες.

Digitized by Google

praeceptum sibi
adsumentes paulum duxerunt per
noctem in antipatridem
32 et postera die dimissis equitibus ut
irent cum eo
reuersi sunt ad castra
33 qui cum uenissent caesaream
et tradidissent epistulam
praesidi
statuerunt ante illum
et paulum
34 cum legisset autem et interrogasset
de qua prouincia esset
et cognoscens quia de cilicia
35 audiam te inquit cum et accusatores
tui uenerint
iussitque in praetorio
herodis custodiri eum.

XXIV. 1 Post quinque autem dies
descendit princeps sacerdotum
ananias
cum senioribus quibusdam
et tertullo quodam
oratore
qui adierunt praesidem
aduersus paulum
2 et citato paulo coepit accusare ter-
tullus dicens
cum in multa pace agamus
per te
et multa corrigantur per
tuam prouidentiam
3 semper et ubique suscipimus
optime felix cum omni

---

deduxerunt *gig.* *om.* in *gig.* hantipatridem T, anthipatridem Θ, athip. T. > antip. per noctem *gig.*

32. **et postera die** (diae C; *om.* R): postera autem d. *gig.*, *et gr.* τῇ δὲ ἐπαύριον. missis S* (*corr.* S²); relictis *e gig.* **equitibus** (heq. C, aeq. IR): militibus *gig.*; *deinde pro* **ut irent . . . tradid.** (33) *habet* ad castra (*lapsu om.* ut irent *uel tale quid, ut conicit Blass*) cum solis equitibus uenerunt in caesaream et cum tradid. *gig.* **ut irent**: ire *e*. **eo**: + et S; + reliqui T. > cum eo irent *vg.* **ad**: in OW *e*. chastra C.

33. *gig. uide supra* 32. ueniissent D; + **in** *e*. cesaream RSW, -rea O, cessariam D. tradedissent S, tradissent O; reddentes *e*; *gr.* ἀναδόντες. epistolam BΘKMORSUV *vg.*, aep. C, aepistulam D. **praesidi** (pres. BDKORSW) = τῷ ἡγεμόνι: legato *gig.* **statuerunt** (-issent W) **ante** (*om. e*) **illum** (ei *e*): assignauerunt *gig.*; *gr.* παρέστησαν. **et paulum** *om. e cum* E^gr. *uoluit* > et paulum ante illum *Bentl. cum graeco.*

34. **cum legisset** (-sent *e*) **autem et interrogasset** (in *sup. lin.* G; -gauit O *e*) = ἀναγνοὺς δὲ (+ ὁ ἡγεμών HLP *al. plur.*) κ. ἐπερωτήσας *gr. fere omn.*: et cum leg. epistolam interrogauit *gig. cum syr. harcl. mg.*, *cf.* αναγν. δε τ. επιστολην επηρωτησε 137. profincia C. essaet R. *om.* **et** *sec.* C *c*. **cognoscens** (e *sup. lin.* T) = πυθόμενος: cum audisset *gig.* **quia** (quoniam *e*) **de** (ex *e*) **cilicia** (cel. S, cilichia C, cilia M*T*): + esset SU *cor. uat.* cum gr.* ℵ*A 68 ἐστίν; *om. gig.*; *cf. gr.* 137 *syr. harcl. mg. qui habent* εκ ποιασ επαρχιασ ει; εφη· κιλιξ. και πυθομενοσ εφη κ.τ.λ.

35. **inquit** (-t *in ras.* U; inquid CF*IORST): ait *e*; dixit *gig.* (> dix. aud. te). *om.* **cum** S. **et** AGΘIMOS² *cod. caraf. dem. e*: *om.* BCDFKR S*TUVW *vg. c gig. p*, *et gr.* 37. 101. 137. *syr. utr.* accusatoris O; accus|cussatoris S. *om.* **tui** F. **uenerint** (uenirint S, uenerant V*): aduenerint *e gig.*; *gr.* παραγένωνται. > uen. accusatores tui D. **iussitque** (et iussit *gig.*) = ἐκέλευσέ τε HLP *al. pler.*: iubens *e*, *et* κελεύσας (ℵ)ABE *min.* pretorio BDKRW, preturio S, praetorium I. erodis T; herodes ΘV*. custodire IOS*W *gig.*, *sed gr.* φυλάσσεσθαι. **eum**: e *in ras.* U.

XXIV. 1. **quinque** (·u· DOW) **autem** (+ quinque R*) **dies**: > autem qu. dies *e cum ord. graeco*; > dies au. u *gig.* discendit DS; descendens O. **post . . . descendit** *in ras. scr.* R. annanias B¹DFΘIOSU. saenioribus C. > quibusdam sen. *gig.* **tertullo** (tertullio O*c**, certullio W, tertolo D) **quodam** (quondam T, quidam Θ) **oratore** (horat. C) *codd. et vg.*: > orat. tertyllo quodam *e cum ordine gr.*; > orat. quod. tert. *gig.* **qui**: et *gig.* **adierunt** (ad ierunt I, audierunt CT *p**): insinuauerunt *e*; *gr.* ἐνεφάνισαν, *cf.* ἐμφανίσατε xxiii. 15 *ubi redditur* notum facite; *deinde* + ad D. presidem BDKORSW.

2. **et citato** (et accito R *c*; tacito D): uocato autem *e gig.*, *et gr.* κληθέντος δέ. **paulo**: eo *e gig. cum gr. omn.* αὐτοῦ. caepit DR, cepit I^cMSW. accussare DS; + paulo G. tertullius W, tertyllus *e*, tercullus *p*²; tertulus D *cum gr.* H *min.* quum CΘ (*et semper*). *om.* **in** W *e*. **agamus**: habitantes *e*; *gr.* πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες. *om.* **per te** *gig.* **multa corrigantur**: correctionum fientium *e ut reddat* διορθωμάτων γινομένων (*at* πολλῶν *non est in graeco*); *deinde* + genti huic *e* (*Bentl.*), + in hac gente *gig. et* + τῷ ἔθνει τούτῳ *gr. omn.* tua O. prouidenciam RSW (-deciam *sic*); prudentiam CFM*T.

3. **semper** (saemper O) = πάντῃ H 93: sem-

Digitized by Google

gratiarum actione
4 ne diutius autem te protraham
oro breuiter audias nos
pro tua clementia
5 inuenimus hunc hominem
pestiferum
et concitantem seditiones
omnibus iudaeis
in uniuerso orbe
et auctorem seditionis
sectae nazarenorum
6 qui etiam templum uiolare
conatus est
quem et adprehendimus
8 a quo poteris ipse iudicans
de omnibus istis cognoscere

---

perque *e et* πάντῃ τε *gr. rell.* *om.* et *gig.* hubique C; utique BK. **suscipimus** (ἀποδεχόμεθα) ADF G^{c}M *vg. dem.*, -iamus T, excipimus *e*: suscepimus BCG*ΘIKORSUVW *c gig. p*; + te *dem.* obtime BC(hob.)MSTU*. filex S. *om.* omni T. graciarum S. hactione CR, accionem S.

4. **ne diutius** (diucius RW, deuc. S) **autem**: ut aut. ne diut. *e et* ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖον *gr.*; et ne diut. *gig.* *om.* **te** FM*O. **protraham** (-traam CT) *codd. et vg.*: pertraham M* *ut udtur*, traham *gig.*, protrahamus GR*; *gr.* ἐνκόπτω *plur.*, ἐκκ. L *min.*, κόπτω A* (*ut udtur*) 13. 19. 31. **oro** (horo C) = παρακαλῶ: rogo *e*; + te S^{o} (*ut udtur*) *e et* E^{gr} *min. uide infra*; *deinde* + ut FUϛ𝔓𝔖 (*non cod. caraf.*). **breuiter** (breb. CO) **audias nos** = συντόμως ἀκοῦσαι ἡμῶν 15. 18. 180: > breuiter nos audiat *gig.*; > te audire nos brebiter *e* = σε ακουσαι ημων συντομωσ E, *et* ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως *gr. rell. plur.*, *et uoluit* audias nos breuiter *Bentl.* **pro**: propter *p*; *om. e gig.* **tua** (tuam *p*^{2}) **clementia** (-cia RSW, -ciam *p*^{2}): tuae clementiae *e*; > clementia tua *gig.* (*casu nominatiuo, uide supra*).

5. inuenientes *e*, *et gr.* εὑρόντες; + enim *e gig.* *cum graeco.* **hominem**: uirum *e* (> uir. hunc) *gig.* **pestiferum**: pestem *e gig.*; *gr.* λοιμόν. citantem *p**. **seditiones** (saedit. C, sedic. R, seditionis V, sedicionis S*, -nibus S^{1}) = στάσεις ℵABE *min.*: seditionem F*ϛ *cor. uat. et* στάσιν HLP *al. pler.* **omnibus iudaeis** (-deis DORW) **in** (*om.* R; et S) **uniuerso** (hun. C) **orbe** (horbe C) *codd. et vg. cum gr.*, *cf.* omn. iud. qui per orbem sunt *e*: non tantum generi nostro sed fere uniuerso orbe terrarum et omnibus iudeis *gig.* **et** (*om.* I) **auctorem** (auth. ϛ𝔓, auctore S) **seditionis** (saedit. C, sedic. RS, sedionis O) **sectae** (-te ORW) **nazarenorum** (norum *sup. lin.* O, nazorenorum I, nazareorum W) *codd. et vg.* = πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως, *ubi dubitandum est utrum* πρωτοστάτης *perperam* auctor seditionis *reddatur an sit conflatio duarum lectionum* seditionis *et* sectae = αἱρέσεως: et auctorem sectae nazareorum *gig.*; auctorem autem nazorenorum sectae *e et* πρωτ. δε τησ των ναζ. αιρεσεωσ E 13.

6. **etiam**: et W *e s.* **uiolare conatus** (quonatus C, cumatus D) **est** (*om.* W): *uoluit* > con. est uiolare *Bentl.* *et* > conatus est inquinare *e*, > temptauit contaminare *gig. s* (*ut udtur*), *et gr.* ἐπείρασεν βεβηλῶσαι. **et**: *om.* FIRSW *c gig. p contra gr.*; cum D. **adprehendimus** (adpraeh. CFΘI, adprech. D, appreh. U *Tisch. cod. caraf.*, adprehem V*) *codd. plur. et* A* = ἐκρατήσαμεν, *cf.* conpraehendimus *e*: adprehensum A^{1}BRV^{c}, apprehensum KW *vg.*, *et ita gig. p*^{2}, *uide infra u.* 7. **quem et adpreh.** *bis scr.* O.

7. *Uersum omisimus cum* A*CFGΘOSTU *p** *s cod. caraf.* (‘*haec uerba nec in grae. uat. nec in gothi. latino cod. leguntur*’) *codd. apud Bed.* (*uide infra*), *Bentl. et gr.* ℵABHLP *al. plus* 40, *sah. boh.*: *habent autem* A^{1}BDIKMRVW *vg. c dem. e gig. p*^{2}, *cf. Bed.* (*expos.* ‘*in hoc loco quidam nostri codices aliquot uersus habent qui in graeco ita leguntur* quem et apprehendimus et secundum’ *etc.*), *cum gr.* E *al. sat mult. syr. pesh. et harcl.*; *legunt uero sic* **et uoluimus secundum legem nostram iudicare superueniens autem lysias tribunus cum ui magna eripuit eum de manibus nostris iubens accusatores eius ad te uenire**, *sed uariant inter se*: *om.* **et** A^{1}BD KRVW *vg. gig. p*^{2} (*post* adprehensum *etc.*). **uoluimus** A^{1}DKRW *vg. dem. e gig. p*^{2}, uolumus BV: uolebamus IM *c.* **nostram**: uestram V*. > secundum leg. nos. uol. *dem.*, > sec. nostram leg. uol. *e Bed.*, *et gr.* κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν; > uol. eum iudic. sec. leg. nostram D(indic. eum)I *fere cum gr.* 46. 66*. **superueniens** (*inc. u.* 7 *Steph.* 1555 𝔓ℭ): intercedens DM *gig.*; transiens *dem. e Bed.*; *gr.* παρελθών (ἐλθών 46. 66*). **lysias** (lis. D) **tribunus** A^{1}DI (*uide infra*)M *dem. e gig. Bed. et gr. plur.*: > trib. lys. (lis. RW) BKRVW *vg. c p*^{2} *cum gr.* 46. 66*. > cum multa ui *dem. e Bed.* (multis) *cum gr. plur.* > cum uim magna lys. trib. I. > de (e *Bed.*) man. nostris eduxit (*sine* eum) *dem. e Bed. et gr. plur.* ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε. *inc. u.* 8. **iubens** *Steph.* 1555 𝔓ℭ. accussatores D. *om.* **eius** D. **ad**: ante *dem. e Bed.* > uenire ad (*uel* ante) te W *e Bed.* *om.* **iubens . . . uenire** M *gig.*

8. **a quo** (παρ' οὗ): quo *e Bed.*, παρ' ᾧ E 36. **poteris**: possis *e Bed.*, *gr.* δυνήσῃ *plur.*, δυνήσει E 13; potes *gig. et* δύνασαι 73 *Chrys.*; *deinde* + et CT *cum gr.* 25. 66*. *om.* **ipse** *gig. cum gr.* A*. **iudicans . . . cognoscere**: > diligentius inquirere de omnibus his *gig.* **iudicans** (ἀνακρίνας):

Digitized by Google

de quibus nos accusamus eum
9 adiecerunt autem et iudaei
dicentes haec ita se habere
10 respondit autem paulus
annuente sibi praeside
dicere
Ex multis annis esse te iudicem genti
huic sciens
bono animo pro me satis
faciam
11 potes enim cognoscere
quia non plus sunt dies mihi
quam duodecim ex quo
ascendi adorare in hierusalem
12 et neque in templo inuenerunt me cum
aliquo
disputantem
aut concursum facientem
turbae
neque in synagogis neque
in ciuitate
13 neque probare possunt tibi
de quibus nunc accusant me
14 confiteor autem hoc tibi
quod secundum sectam
quam dicunt heresim
sic deseruio patrio deo meo
credens omnibus quae in

indicans B. **istis**: *om.* G; his I (> his omn.). cognuscere S. > cogn. de omn. G. **de** *sec. om. e gig. om.* nos T *gig.* accussamus D. eo *e.* > eum accusamus *gig.*

9. adiecierunt D; adierunt B(ierunt *in ras.*)S. **autem**: eum S. iudei DORW. diccentes O*. hec S. **ita**: ista F. *om.* **se** *e.* abere CR*.

10. respondens FO. **autem** (δέ HLP *etc.*): *om.* D* *c cor. uat.*; τε ℵABE *min.* > paulus autem *p**. **annuente** *cum* BCDΘKMRTUVW *vg.*, adn. AFGOS *Tisch.*, *cf.* xii. 17, xxi. 40, *et Lc.* v. 7: innuente I; + autem V* (*sed exp.*). **sibi**: tibi T; *om.* W. preside BDORSV^{c}W, presidi KV*, praesidi *e*; + *ras.* 2 *aut* 3 *litt.* U. **dicere** (λέγειν): ut (hut C) diceret CT; dicens D *gig. Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1401). **ex**: et A. **annis**: temporibus *gig.* essae R; *om. gig. om.* **te** F. > te esse *vg. contra gr.* **iudicem** + iustum *e cum gr.* E *min.* > iudicem te *gig.* **huic**: huius O. > huic genti *gig.* > genti huic esse te iudicem D. huic · sciens bono animo *ita diuisum* F. **sciens** (ἐπιστάμενος): compertus *gig.* **bono animo** (εὐθύμως ℵABE *min.*; -μότερον HLP *etc.*): constanter *gig.*; longanimiter *e.* **pro me** (+ ipso *e*): de me *gig.*; *gr.* τὰ περὶ ἐμαυτοῦ. **satis faciam**: rationem reddo *gig.*; *gr.* ἀπολογοῦμαι.

11. **potes enim**: cum possis *gig.*; potente te *e et gr.* δυναμένου σου. **cognoscere**: uerum scire *gig.* **plus** (amplius W) **sunt** (sint C) **dies** (*om.* R*) **mihi** (michi B; mei W) *codd. plur.*: > plus sunt mihi dies M *vg. Tisch. e cum gr.* πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι; > sunt mihi dies plus D, > sunt michi amplius (dies) *gig.*; > sunt plus dies mihi F *dem. p. om.* **quam** *e gig. cum gr.* (*exc. minusc. mult.*). duode en M^o; ·XII· DOSU W. hascendi C. ad orare I, adhorare C. *om.* **in** C *gig.* iherus. C, ierus. *vg.* > in hierus. adorare R. > hierosolimis adorare *gig.*; προσκυνήσων (-νησαι 137) ἐν Ἰερουσαλήμ LP *al. plur.*; *rell.* προσκυνήσων (-νησαι E) εἰς Ἰερουσ.

12. **in templo** *bis scr.* R*. inuenierunt D. **cum aliquo** (-quot R): ad aliquem *e*; *gr.* πρός τινα (τινασ E). dispotante T (dispo *in ras.*). **aut** (ad *e*): neque *gig.* **concursum**: consensum D* (*corr. mg.*); concursus *p*, dissensiones *gig.*; *gr.* ἐπίστασιν ℵABE *min.*, ἐπισύστασιν HLP *etc.*; *uide* 2 *Cor.* xi. 28 *ubi redditur* instantia, concursus, incursus. faciente *p*; mouentem *gig.* turbe MORW. sinagogis RSTU(sinaog.*)W. in citate B* (*corr.* B^2); circa ciuitatem *e*, *gr.* κατὰ τὴν πόλιν.

13. **neque**: nec U, ne S. **possunt** + quicquam D *gig. om.* **tibi** *gig. cum gr.* HLP *al. plur.* accussant D. > me ac usant *vg. contra gr.*

14. confeteor D. *om.* **hoc** W *dem. om.* **tibi** B* (+ B^2) *dem.* > tibi autem hoc M. *om.* **quod** Θ* (+ *mg.*) *gig. om.* **secundum** W. **sectam** *codd. vg. c dem. p*: uiam *e* (*Bentl.*) *Bed.* (*expos.* '*in graeco*') *et* ὁδόν *gr.*; *uide infra.* **dicunt** + isti *gig.* **heresim** *codd. et vg.* (haer. B* *vg. Tisch.*, heresem M, heressim D; heresis *e*): *om. gig. Alibi in hoc libro* ὁδός *semper est* uia *et* αἵρεσις heresis *uel* secta, *et in hoc cap. u.* 5 *legimus cum codd. omn.* sectae. *Si ergo Hieronymus habuisset in codice quem corrigebat* secundum uiam quam dicunt heresim (*ut in e fere est*) *et uoluisset* heresim *in* sectam *corrigere, scripsisset utique* sectam *in margine. Hanc uocem facile poterat librarius ubi non debebat in textum inferre, praesertim si lectionem quae in codd. mixtis c dem. p seruatur in animo habuisset. Quae falsa lectio forsan ipsa ex breuiori forma* secundum sectam quam dicunt isti (*ut in gig. est*) *orta fuit.* **sic**: ita *s*; sicut *gig.* diseruio D; seruio F *s.* **patrio deo meo** (τῷ πατρῴῳ θεῷ *gr. et uerss.*) *cum* GΘO *cod. caraf.*, *edd. Maresch.* 1531, *Uiuian et Iunta* 1534, *et* patrio deo *e Bentl.*: patri deo meo *codd. plur.* 𝔓 *c dem. p s*, patri et deo meo ς𝔖ℭ *edd. Hailbr.* 1476, *Wild* 1481, *Kesler* 1487, *Paganini* 1497, *Froben* 1502, *Sacon* 1515 *et* 1519; > patri meo

Digitized by Google

lege et prophetis
scripta sunt
15 spem habens in deum quam
et hi ipsi expectant
resurrectionem futuram
iustorum et iniquorum
16 in hoc et ipse studeo
sine offendiculo
conscientiam habere ad deum
et ad homines semper
17 post annos autem plures
elemosynas facturus
in gentem meam ueni
et oblationes et uota
18 in quibus inuenerunt me
purificatum in templo
non cum turba neque cum
tumultu
20 (19) quidam autem ex asia iudaei
quos oportebat apud te
praesto esse
et accusare si quid haberent
aduersum me
21 (20) aut hi ipsi dicant si quid inuenerunt
in me iniquitatis
cum stem in concilio
22 (21) nisi de una hac solummodo
uoce qua clamaui inter

deo R, > deo patri meo TW *cor. uat.**, > deo patri *cor. uat. mg.*, > patri deo *Bed.* (*expos. 'in graeco'*). *Lectio* patri *forsan originem habuit littera* o *abscissa in margine codicis archetypi, cf. u.* 23 de ui *pro* de uia; *forsan etiam* meo *quod deest in graeco et in uett. e gig. et cor. uat. mg. et in* R *uario loco ponitur etiam a nobis cum Bentleio omitti debebat; sed* τῷ πατρῴῳ *non incommode redditur per pronomen possessiuum.* omnia *forsan p**. que IR. *om.* in C. **et**: aut S; + in *e*. profetis DT. scribta FG.

15. **in**: ad *gig. s*; *gr.* πρός ℵC *min.*, εἰς ABEHL *etc.* hii COSU*W; isti *s*; *om.* DI; > ipsi hi *e*, *gr.* αὐτοὶ οὗτοι *plur.*, *sed om.* οὗτοι ℵ. exspectant BOUV; sperant *s*. > expectant et ipsi D. resurreccionem RS. futurum D; + esse mortuorum *e*, *et* + νεκρῶν EHLP *etc.* **iustorum**: mortuorum D*; iustorumque *e et gr.* δικαίων τε.

16. studio D; studiam *p**. **sine offendiculo** (-cula K, -culum I) **conscientiam** (-ciam RS) = ἀπρόσκοπον συνείδησιν (*cf.* cum *cum abl. pro adiectiuo, Stud. Bibl.* iv, *p.* 245 *n.*): inoffensam conscientiam *gig.* **habere** (ἔχειν ℵABCE *etc.*): habens *gig. et* ἔχων HLP *al. plur.* **ad** *pr.* (an R*) = πρός: in M, apud *e*. **ad** *sec.*: apud *e*; *om. gig. p s cum graeco.* > semper ad (apud *e*) deum et (+ apud *e*) homines *e gig. cum gr.* E c^{scr}.

17. **plures** (πλειόνων) *cf.* ii. 40, xxv. 14 *etc.*: multos *gig. s* (*ut udtur*); plurimos *Bed.* (*retr.*); + uelut *p**. > multos autem annos *gig.* **elemosynas** *cum* AFGΘKMV (eles.*), helem. I, eleem. *vg. e*, aelem. C: elemosinas OW, helemosinas RT, elimosinas S, elymosinas BU^1, helymosinas U*, aelimoysinas D. **facturus** (*cf.* x. 2): facturos O. **gentem** (*partim in ras.* S) **meam**: gente mea *e*; gentes meas W *cor. uat. mg.* ueneram *s*; adueni *e*. > ueni in meam gentem elemosinas facturus *gig. fere cum gr.* HLP *al. pler.* oblaciones S, hoblationes C, olationes R*. > et oblat. adueni *e cum gr.* ℵ^{c}E 137 c^{scr}. **et uota** (uotum D): *om. e gig. s* (*Bentl.*), *Bed.* (*retr. 'in graeco'*) *cum gr. omn.*; *deinde* + facturus *s* (*ut udtur*) *Bed.*

18. inuenierunt D. taemplo O. **non**: neque R. **tumultu**: + et apprehenderunt (adpraeh. Θ, adprech. D) me clamantes et (*bis scr. c*) dicentes tolle inimicum (amicum D*) nostrum (uirum *dem.*) DΘϛ𝔖 *cor. uat.** (*'quidam antiqui'*) *c dem.* p^2 (*non graeci*) *cf.* xxi. 36 *gig.*; *item Stephanus* 1555, *qui numerat uers.* 19 & 20 Et apprehenderunt me *etc.*; *uoluit igitur ut uidetur inc. u.* 19 Et apprehenderunt, *u.* 20 quidam autem.

20. *Inc. u.* 19 quidam 𝔎ℭ *Tisch.* **quidam autem**: *om.* **autem** C *dem. cum gr.* HLP *etc.*; et quidam *gig.*; + uenierunt D. **ex**: ab *gig.* assia B* D, hasya C. iudei DORW. *Inc. u.* 19 **quos oportebat** *Tisch. T. G.* 8. hoportebat T; oportuerat *gig. s*; + modo CT *cor. uat.** **apud** (aput CGIORST) **te**: aperte D; + modo *c*. **praesto** (presto BCDIRTUW, prestos S) **esse** (essae R) = παρεῖναι: adesse *e gig.* **accusare** (κατηγορεῖν) *cum* ACD (accuss.) ΘIMORU^c (acusare) W *vg. c dem. e gig. p s*: accusarent BFGKSTU*(acus.)V. **si** *bis scr.* S; *om. uoluit Bentl. cum gr.* 104. aberent R* (*corr.* R^1); habuissent *s*; habebant *p*. a^{d}uersum M; aduersus D *gig.*; ad *e*.

21. hii DOSTU*W; *om.* CR. *om.* **si** *e p cum gr.* (*exc. minusc. mult.*). **quid**: quam *gig.* (*uide infra*). inuenierunt D. **in me** (*bis scr.* Θ*, *pr. exp.*): *om. gr.* ℵAB *min.* **in me iniquit.** *arctius in ras. scr.* K. iniquitatem *gig.* (> in me iniq. inuenerunt); iniquum *e*; *gr.* ἀδίκημα. **cum stem** (sint S*; stetissem *c*; istem T*; starem *dem.*, *et ita uoluit Bentl.*): stantem me *e*, stante me *gig.*; *gr.* στάντος μου. concilium V*; + eorum *gig.*

22. **de una** (*in ras. scr.* Θ) **hac** (ac F; hoc *p**) **solummodo** (solomodo S, solumodo R) **uoce**: *om.* **solummodo** *e s* (*ut udtur*) *et ita uoluit Bentl.*, *gr. enim plur.* περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς; > de una

Digitized by Google

eos stans
quoniam de resurrectione
mortuorum ego iudicor
hodie a uobis.
23 (22) Distulit autem illos felix
certissime sciens de uia dicens
cum tribunus lysias
descenderit audiam uos
24 (23) iussitque centurioni custodiri eum
et habere requiem
nec quemquam prohibere
de suis ministrare ei
25 (24) post aliquot autem dies
ueniens felix cum drusilla uxore
sua quae erat
iudaea
uocauit paulum et audiuit ab eo fidem
quae est
in iesum christum
26 (25) disputante autem illo
de iustitia et castitate
et de iudicio futuro
timefactus felix respondit
quod nunc attinet uade

---

hac uoce solummodo D, > de una uoce hac *e s*, *et* *περὶ μιᾶς φων. ταύτ.* E 80. 137. **qua** *ex* quia T; quam *e*. clama^{ui} O, clamabi T; clamauit I. **inter** (ad T) **eos stans** = *ἐν αὐτοῖς ἑστώς* ℵABCE *min.*: > stans inter illos *s cum gr.* HLP *al. pler.*; *om. gig.* **quoniam**: quia *e gig.* resurreccione RS. hodiae C, hodi I. > hodie iudicor *gig. cum gr.* 69. 99. 137 *al.* **a** (*om.* I) **uobis** = *ὑφ' ὑμῶν* ℵEHLP *etc.*: aput uos *s et ἐφ' ὑμῶν* ABC *min.* > a uobis hodie *c*.

23. **illos**: eos *c*. filex S, felex D. *om.* **de** A* (+ A^{1}). **uia** A^{1}(*om.* A*)BDF^{pod}Θ^{c}I(uiam) KMRVW *vg. uett. plur.*: ui CF*GΘ*OS^{c}(uim*)TU *p** ? (iudica *pro* uia dicens); *item* + hac Θ^{c}M *vg. c dem.*, *et* > hac uia *gig. s*; + domini *p*^{2}; + hac ueritatis D (> hac uer. uia). **dicens**: e *in ras. scr.* A; + quia *e*. **cum**: eum D. **tribunus lysias** (lis. GRSUW) **descenderit** (-rit *in ras.* B, -ret M; discenderit S; uenerit *p*) BCFGΘIKMR SUVW *vg. cor. uat.* (‘*grecus, antiqui*; *non* deuenit’) *c p cum gr.* 31 c^{scr}: > tribunus descenderit (-rit *sup. lin.* O; discenderit D) lysias (lis. DT) ADOT *dem.*; > lys. tribunus descend. *e cum gr. plur.*; > descend. lys. trib. *gig. s* (*ut udtur*); + a iudaea S* (-am) U; + rursum *gig.* *Cum nomen* lysias *tribus locis appareat et in uers. syr. pesh. desit suspicamur illud et a latinis olim abfuisse et postea a librariis restitutum.* **audiam uos** (aud. quae ad uos *e*; *gr. διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς*): uos (audiam uos S^{c}; a indaeam S*) uenite et dicite si quid habetis (+ aliquid S) aduersus (-sum S) hominem istum SU.

24. **iussitque**: et praecepit *gig. s*; *gr. διαταξάμενος* (+ *τε* H *al. pler.*). centorioni D, chentur. G; + diligenter *gig.* **custodiri** (*τηρεῖσθαι*) *cum* G*Θ*I *Bentl.*: custodire (cost. S) *codd. plur. vg. et uett.* *Legimus* **custodiri** *non solum quia cum graeco concordet sed cum sensui necessarium uideatur; iussit enim Felix Paulum* custodiri et habere requiem nec *centurionem* quemquam prohibere *etc.*, *ubi* et *et* nec *differentiam subiectorum ostendunt.* **eum**: illum *s*. **et habere** (*ἔχειν τε*): habere tamen *e* (*ἔχειν δέ* 31). **nec** (ne S *ut supra u.* 13) **quemquam** (quenq. 5ℜ, quaemq. O; quendam D): et neminem *e*; *gr. καὶ μηδένα.* proibere RT, perhibere B. > de suis prohibere *vg.* **ministrari** *e*. eis I; illi *e gig. s*.

25. aliquod CF*IOT. > autem aliquod *e*; *gr. μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς* ℵBCHLP *al. plur.* (> *τινὰς ἡμέρας* AE 137 c^{scr}). **dies**: s *in ras.* U. > dies autem *s*. **ueniens** (aduenİens *e*): cum adesset *s*, cum esset *gig.*; *gr. παραγενόμενος.* filix S*, felex D. drucilla D, druxilla K, drusylla *p**. **uxore** (hux. C) **sua** (ssua W) = *τῇ γυναικὶ αὐτοῦ* ℵ*E *al.*: *om. αὐτοῦ* C*HLP *al.*; *τῇ ἰδίᾳ γυν.* BC^{2} *min.* que *pr.* IR, qua W. iudea DORW. **uocauit** (-bit T): accersiit *gig. s*; *gr. μετεπέμψατο.* audibit T. **ab eo fidem**: ab eo de fide *s*; eum de fide *gig.*; *e et gr. uide infra.* que *sec.* I. **iesum** (*arctius scr.* R) **christum** *codd. plur.* (*in ras. scr.* U), iesu christo FSW: > christum iesum DO *vg. Tisch. dem. e*, christo iesu *gig. s*, *et χρ. ἰησ.* ℵ*BEL 61 (*om. ἰησ.* ℵ^{c}CHP *al.*); > audiuit eum quaest in christum hiesum fides *e et gr. ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χρ. ἰησ. πίστεως.*

26. **illo**: eo D. **de** *pr.*: die O. iusticia RSW. **et castitate** (ca *eras.* B) *codd. plur. vg.*, et continentia *s*: et de castitate AIMS *gig.* **de iudicio** *codd. longe plur. vg. uett. plur.*: *om.* **de** TU^{c} *e s Bentl.*; *περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος recte redditur cum codd. plurimis* **de iustitia et castitate et de iudicio futuro**, *non* et de castitate, *cum duo potius quam tria argumenta Felici proposuerit Paulus, quod in graeco ostenditur per τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος. Celerum ἐγκράτεια est potius* continentia *ut Gal.* v. 23, *uel* abstinentia *ut* 2 *Pet.* i. 6, *et sic fere* 1 *Cor.* vii. 9 (cont.), ix. 25 (abst.), *et Tit.* i. 8 (cont.). **iudicio** (ic *in ras.* U, iuditio W) **futuro**: > futuro iudicio M. **timefactus** (*ἔμφοβος γενόμενος*) ABC FGO^{mg}KSUV*W *p** *Bentl.*, temefactus V^{rec} *p*^{2}: tremefactus DΘ*IMORT *vg. c dem.*; exterritus factus *e*; conterritus *gig. s*. filix S, felex D. **quod** (quo *p*^{2}, quid D) **nunc** (*om. p**) **attinet** (att. *in*

tempore autem oportuno
accersiam te
27 (26) simul et sperans quia pecunia daretur
a paulo
propter quod et frequenter accersiens eum
loquebatur cum eo
28 (27) biennio autem expleto
accepit successorem
felix porcium festum.
Uolens autem gratiam
praestare iudaeis felix
reliquit paulum uinctum
XXV. 1 festus ergo cum uenisset
in prouinciam
post triduum ascendit
hierosolymam a caesarea
2 adieruntque eum principes sacerdotum
et primi iudaeorum
aduersus paulum
et rogabant eum 3 postulantes
gratiam aduersus eum
ut iuberet perduci eum
hierusalem
insidias tendentes ut eum
interficerent in uia
4 festus autem respondit
seruari paulum in caesarea
se autem maturius profecturum
5 qui ergo in uobis ait potentes

---

ras. U; adtinet CGΘOST, adtenet D) = *τὸ νῦν ἔχον*: nunc *gig. s Cassiod.* (= *Migne P. L.* LXX, *p.* 1402). **tempore autem** (*om.* autem O; et tempore p^*) **oportuno** (hop. C, opp. *vg.*) = *καιρω δε επιτηδιω* E *arm.*, > et oportuno tempore *Cassiod.*: *gr. rell. καιρὸν δὲ μεταλαβών.* **accersiam** (*cf.* vii. 14) BFGIKMOUVWϚ𝕾 *c dem. e* (accersiautem* *pro* accersiam te) *gig. p s*, accersam ℌℭ: arcessiam ACDΘRST; *gr. μετακαλέσομαι.* accersiam te simul. et sperans *ita distinctum* V *p.* *pro* **accers. te** *habet* faciam te esse praesentem *Cassiod.*

27. *om.* **et** *pr.* D. spirans S*; adsperans D. **quia**: quod I; que D. paecunia C, pecc. DMR. **daretur** *sine add.* BGΘIKOSVW *cor. uat. mg. c aem.* p^* *Bentl. cum gr.* B: + ei (*δοθ. αὐτῷ plur.*) ADTU *Tisch. e* (detur) p^2, *et* > ei daretur CFMR *vg. cor. uat.** *cum gr.* c^{scr}. **quia pec. dar.**: se pecuniam accepturum *gig. s*, *cf. Tert. infra.* *om.* **propter** p^*. *om.* **quod** W. *om.* **et** *sec.* D. *om.* **propter . . . cum eo** G. **accersiens eum** BFIK MOSUVWϚ𝕾 *c dem. e* (> eum accers.) *p*, accersens eum ℌℭ, *cf.* > illum accersiebat et *s*, eum accersiebat secrete et *gig.*: arcessiens eum ACDΘ RT; *gr. αὐτὸν μεταπεμπόμενος*; *deinde* + et S. conloquebatur *s.* illo *c.* *libere Tert.* (*fug.* 12) **paulus . . . cum felix praeses pecuniam accepturum se pro eo a discipulis sperasset de quo et ipse in secreto tractauit cum eo** *etc.*

28. **accepit** (hacc. C, accipit D): accersiuit O. portium B^1ΘMUW (-ūm) *vg.*, porticum B*, ponticum p^2; + nomine T. **autem** *sec.* (*δέ* ℵ^c *min.*, *τε rell.*): itaque *gig.* graciam S. prestare BCDIM ORSW. iudeis DOR. felex D. reliquid CF*O RST. uictum S.

XXV. 1. **festus** + *ras. unius lit.* M. **ergo** (*οὖν*): autem *gig. s Lucif.* (*p.* 192). quum Θ. ueniisset D. prouintiam BK; -cia *e*; + praeses *Lucif.* **post** (*in ras. scr.* U) **triduum** (tridum O) = *μετὰ τρεῖς ἡμέρας*, *cf.* postriduum Θ *e*: p. triennium p^* (*ut udtur*); post biduum *gig.*, post duos dies *s*; *om. Lucif.* hascendit C; + in D *e.* **hierosolymam** *codd. plur.*, hieru. K, ihero. CT, iero. *vg.*, hierosolimam RU, hierusolimam DOMS, ierosolimam W: hierosolyma *e et gr. ἱεροσόλυμα*; hierosolymis V^c (*ut udtur*) *gig.* cesarea RW, chesarea C, cessaria D; caesaream I, cesaream S.

2. **adieruntque** (= *ἐνεφάνισάν τε* ℵALC *min.*) *codd.* (adierunt *sine* que W, audieruntque *lapsu* CFG*T p^*) *et vg.*, *cf.* et adierunt *gig. s*: manifestauerant autem *e et ἐνεφάν. δέ* EHLP *al. plur.* **eum** *pr.*: ei *e*; illum *s*; *om.* S. principem I. **primi**: priores *e.* iudeorum DORW. **et rogabant**: rogabantque *gig.*

3. postolantes ISV. graciam S. > gra. postul. *gig.* **aduersus** (-sum A *Tisch.*) **eum** (paulum *gig.*) = *κατ' αὐτοῦ gr. plur.*: ab eo (*id est Festo*) CT *cum gr.* C *min.* **ut iuberet perduci eum**: ut eum deduceret *gig.*, ut accerseret eum *e*; *gr. ὅπως μεταπέμψηται αὐτόν*; *deinde* + in CDFΘM RT *vg.* (*non cod. caraf. neque Bentl.*) *c e.* **hierusalem** (iherus. CT, ierus. W *vg.*): hierusolimam O, hierosolimis *gig.*, *et ἱεροσόλυμα* E 32. 96 k^{scr}. **tendentes**: tenentes T; facientes *e*; *gr. ποιοῦντες.* interficerint S, -ficerunt D, -ficient W*. > interf. eum *vg. Tisch. e*, *et gr. ἀνελεῖν αὐτόν.*

4. **autem**: ergo *gig. Lucif.*, igitur *e*; *gr. μὲν οὖν.* seruare SW p^*; + quidem CMTϚ𝕾 *c*, *et* > paulum quidem seruari *gig. Lucif.* **in caesarea** (ces. OR, cessaria D) *codd. plur.* (*in ras. scr.* U) *et vg.* = *ἐν Καισαρείᾳ* HLP *al. pler.*: in (*om.* S) caesaream (ces. SW) ISW *et εἰς Καισαρείαν* ℵABCE *min.* **profecturum** (*μέλλειν . . ἐκπορεύεσθαι*): proficisci *gig. Lucif. et om. μέλλειν* E^{gr}.

5. **qui ergo**: itaque qui *gig. Lucif.* **in uobis**: inter uos *gig. Lucif.* **ait** (ayt T): *om. dem. gig.*

Digitized by Google

sunt descendentes simul
si quod est in uiro crimen
accusent eum
6 demoratus autem inter eos
dies non amplius quam
octo aut decem
descendit caesaream
et altera die sedit pro tribunali
et iussit paulum adduci
7 qui cum perductus esset
circumsteterunt eum
qui ab hierosolyma
descenderant iudaei
multas et graues causas
obicientes quas non poterant probare
8 paulo autem rationem
reddente
quoniam neque in legem
iudaeorum neque in templum neque
in caesarem
quicquam peccaui
9 festus autem uolens iudaeis
gratiam praestare
respondens paulo dixit
uis hierosolymam ascendere
et ibi de his iudicari apud me?
10 dixit autem paulus
ad tribunal caesaris sto
ubi me oportet iudicari
iudaeis non nocui

Lucif. cum gr. min. 99. > ait in uobis p^* *cum gr.* k^{scr}. **potentes** (-tis S*; potens F* *sed corr.* F^1) **sunt**: possunt *gig. recte*; *om.* **potentes** *Lucif.* **descendentes** (disc. DS) **simul** *codd. plur. et vg.* = *συνκαταβάντες*, descendant simul T: descendentes *e*, descendant et *gig. Lucif.*, *et καταβαντεσ* ℵ; *deinde* + caesaream (ces. T) CT *non gr.* **quod** (*in ras. scr.* U): quid IS* (*corr.* S^2) *p.* *om.* in *sec.* W. **uiro**: uirum CT; + hoc SU *et gr.* 31 *al. plur.* **crimen** (cremen D): inlicitum *e*; *gr. ἄτοπον.* accusen^t O, acusent M^c, accussent D, accent T* (+ us *cor.*).

6. demoratur S; demorabatur M^e (*in ras. scr.*). **autem**: ergo *gig. Lucif.*; + est R. hamplius C; plures *gig.*, plus *Lucif.* *om.* **quam** F *e gig.* hocto C; ·UIII· DW. decim S; ·X· DW; + et MT. > non ampl. (plus *Lucif.*) quam oc. aut de. dies O *p Lucif.* discendit DS*; descendens *e*; + in *e*. cesaream SW, cessariam D. **et** *pr. om. e*; *gr. plur. καταβάς . . τῇ ἐπαύριον, sed κατεβη . . κοι τη επ.* 180 *ut uid.* altero die *Lucif.*; in crastinum *e*. sedens *e* (*et om.* **et** *sec.*). **paulum adduci** (*et* G^c) = *τὸν Π. ἀχθῆναι plur.*: > adducere paulum *gig.*; > citari paulum G* *Lucif. et ἀχθῆναι τὸν Π. gr.* L *cop. arm.*

7. **qui cum** (quum Θ) **perductus** (prod. U, add. *gig. Lucif.*) **esset** (essaet R; est T): adueniente autem eo *e*, *et gr. παραγενομένου δὲ αὐτοῦ.* circunsteterunt ϛ𝕭, circumsteteterunt R. **hierosolyma** *codd. plur.*, hieru. O, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolima U, hierusolima DMS, iherosolima T, ierosolima W: hierosolymam I, hierosolimam R; hierosolimis *c gig.*, *et gr. ἀπὸ Ἱεροσολύμων.* discenderant DS; descenderunt IO. iudei DR. > iud. q. ab hier. desc. *gig. Lucif.* multa *gig. Lucif.* grauas S; grauia *gig. Lucif.* **causas** (ca^{u}sas T, caussas D): crimina *gig. Lucif.*; *gr. αἰτιώματα.* hobicientes C, obiec. D^1V, obiic. *vg. Tisch.*, oicientes O, obiecentes D*; + ei ISU *p cum gr.* L *min.*; + paulo *e cum gr.* EHP *al. pler.* **quas**: que *gig. p Lucif.* **poterant** (*ἴσχυον*): uincebant *e*; + pro *ut uidtur* I* (*sed erasum*). **probare** *in ras. scr.* U: adprobare O; *om.* D* (+ *mg.*). > probare non pot. *gig. Lucif.*

8. paulus *p.* **autem** (*δε gr.* E): *om.* DW *vg. cor. uat. mg. cum gr. plur.*; + omnibus *cor. uat.** racionem S; ratione BF*I *e*, racione R *p.* redente S. > reddente rationem D. **paulo . . . reddente**: paulus autem rationem redditurus dixit O. **quoniam**: quod *gig. Lucif.* lege FRSW *p Lucif.* iudeorum DRW. **neque in le. iud.** *bis scr.* R*. templo F *p Lucif.* **neque in templum** *sup. lin. scr.* I. **in** *tert. sup. lin.* O. cesarem RS, cess. D; caesare F *Lucif.*; caesaream B*(*corr.* B^1)IW(ces.). **quidquam** CO𝕮; aliquid *gig. Lucif.* peccabi T; peccauit *p*; deliquerit *gig. Lucif.*; *sed gr. ἥμαρτον.*

9. *om.* **autem** D *dem. p.* **uolens iudaeis** (-deis DOR) **gratiam** (-ciam S) **praestare** (prest. CDIM RSW) *θέλων τοῖς Ἰουδ. χάριν καταθέσθαι* ℵA(*χάριτα*) BCE *min.*: > uolens gratiam praestare (patrare *gig.*) iudaeis *vg. gig.*; > *τοῖς Ιουδ. θέλων χά. καταθ.* HLP *etc. apud Latinos non redditur.* respondit A; *om. gig.*; + autem T. **paulo**: + *ras. unius lit.* F; paulus I; + et A. > dixit paulo *gig.* **uis** + in *e*. **hierosolymam** *codd. plur.* (e *sup. lin.* G), ieros. *vg.*, hierosolimam MU* (hiero‖s.) *gig.*, hierusolimam DRS, iherosolimam T *p*, ierosolimam W *c*, *cf. u.* 1: hierosolyma A *e*, hierusolyma O, iherosolyma C, hierosolima I. **ascendere**: discendere D; ascendens *e* (*et om.* **et**). > ascend. hieros. *gig.* hiis DW. indicare OV*; *gig. uide infra.* > indicari de his TW (hiis) *p.* aput GIM*ORS. > apud me iudicio contendere *gig.*

10. **dixit** (*εἶπεν*): ait *gig.* *om.* **ad** S* (+ S^2) tribunali S. cesaris RSW, cess. D. **sto**: asto *p*; stans sum *e*; *gr. ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσ. ἑστώς εἰμι*

Digitized by Google

sicut tu melius nosti
11 si enim nocui aut dignum
morte aliquid feci
non recuso mori
si uero nihil est eorum
quae hi accusant me
nemo potest me illis donare
caesarem appello
12 tunc festus cum consilio
locutus respondit
caesarem appellasti
ad caesarem ibis.
13 Et cum dies aliquot transacti
essent
agrippa rex et bernice
descenderunt caesaream
ad salutandum festum
14 et cum dies plures ibi
demorarentur
festus regi indicauit
de paulo dicens
uir quidam est derelictus
a felice uinctus
15 de quo cum essem hierosolymis
adierunt me principes
sacerdotum et seniores
iudaeorum
postulantes aduersus illum

---

plur., > ἑστὼς ἐπὶ τ. β. K. (+ εστωσ B) εἰμι ℵ*B 31. **ubi** (οὗ) *cum* ABC(hubi)DΘIKRSVW𝔇 *c e p Bentl.*: ibi FGMOTUϚ𝔖ℭ *dem. gig.* paulus ad tribunal caesaris · sto ibi *etc.*, *ita distinctum* F; *cf.* > paulus ad tribunal cesaris. Ubi asto *p.* *om.* **me** S. **iudicari**: iudicium experiri *gig.* > iudic. oportet R. **iudaeis** *codd. plur.* (-deis DRTW) *et vg.*: iudaeos A *Tisch. e gig. et sic nos cum accus. Mc.* xvi. 18, *Lc.* iv. 35, *Act.* vii. 26, xviii. 10 *etc.*, *cf. Roensch* '*It. u. Ug.*' *p.* 441. noui B* (+ c B²). **sicut** + et T *e p* (*Bentl.*) *cf. gig.*; *gr.* ὡς καί. **tu**: + ipse O; + quoque *gig.* **nosti**: cognoscis *e.* > nosti melius D. **sicut . . nosti** *in ras.* G. **sicut . . . enim** (11) *om.* S* (+ *mg.*). iudicari (iudaeis non nocui) sicut tu melius nosti *ita distinctum* Ϛ.

11. **enim** (μὲν γάρ HLP *al. pler.*): quidem *e* (μεν 40); *gr. rell.* μὲν οὖν. **nocui**: noceo *gig.*, *et gr.* ἀδικῶ. **aut** *omnes cum gr.* E 29 *syr. pesh.*: *sed* καί *gr. rell.* indignum F* (*sed corr.*). morti Θ¹; mortis SU *p**. > morte dignum *gig.* aliquit W. **feci** (πέπραχα): admisi *gig. p.* > feci aliquid *e* (*Bentl.*) *cum gr.* **recuso** (-sso D) = παραιτοῦμαι: excuso *gig.*; accuso *p**. **mori** (-ri *in ras.* U) = τὸ (τοῦ H *min.*) ἀποθανεῖν: mea morte *p**; me morte dignum *gig.* **uero**: autem *gig. p.* nichil B. > horum est W. **quae** (que IMRS^c^W, qui S*): de quibus *p*²; *gr.* ὧν. **hi** (hii DF*OS* T) = οὗτοι: isti A *Tisch. e gig.*, *cf.* iudaeos *u.* 10; *om.* CW *cum gr.* 16. 23. 37. 100. accussant D; + in CDΘ^c^T *c*; + aut dicunt de *gig. p**. **me** *sec. sup. lin.* G. > me potest V *e gig. p Bentl. cum gr.* *om.* **illis** W. **donare** *in ras.* U; dare S. > donare illis *gig. p.* cesarem MRSW, cess. D. **appello** (apello BRT): inuoco *e*; *gr.* ἐπικαλοῦμαι.

12. *om.* **cum** F. **consilio** (= συμβουλίου *plur.*, συνεδριου C) *cum* ABCDFGΘIKMOSTUVϚ *c e gig.*: concilio (*de orthographia cf. Forcell. s. u.* consilium) RW𝔇𝔖ℭ *p.* loquutus Θ; > conlocutus cum cons. *e cum ord. gr.* **respondit**: ait *gig.* cesarem *bis* RW, *pr.* S; cessarem *bis* D, *sec.* S. apellasti R; innocasti *e.* **ad** *bis scr.* U.

13. **et** (*om.* O) **cum** (quum Θ) **dies aliquot** (-quod CF*ORST; multi *gig.*) **transacti** (tran^s^hacti R) **essent**: diebus autem transactis aliquod *e*, *et gr.* ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν. agripa D. bernicae BDF*I; beronice G^c^T *dem. gig.*, bernoice Θ, beronichae C, ueronice *e*; beronices *Cassiod.* (*Complex. in Act.* = *Migne P. L.* LXX. 1402). discenderunt DS*; demorati sunt *e*, *gr.* κατήντησαν; *deinde* + in *e.* cesaream S, cessariam D; *om.* W. *om.* **ad** *e.* > festum salutandum *gig.* **salutandum** = ἀσπασόμενοι 61 *al. plur.*: *sed gr. plur.* ἀσπασάμενοι.

14. **et cum** (quum Θ) **dies** (*in ras.* G) **plures** (aliquot A): > et cum plures dies *p*, > cum autem pl. dies *e*, *et gr.* ὡς δὲ πλείους ἡμέρας. **ibi demorarentur** (*sed* > διέτριβον ἐκεῖ *gr.*) *codd. plur.* (-retur DG*) 𝔇ℭ: ibidem morarentur BCΘ IKRTVW *c*, ibidem demorarentur O; ibi morarentur Ϛ𝔖 *dem. p*; > demor. ibi *e Bentl. et gr.* > demor. ibi dies plures *gig.* **et cum . . . festus** *om.* S* (+ *mg.*). *om.* **regi** D. **indicauit** (ind. S*, indicabit T) = ἀνέθετο. > indic. regi *gig.* > de paulo indic. D*. > est uir quidam *gig.* **derelictus** (diril. D) = καταλελειμμένος: relictus CT *gig. Ambr.* (*in ps.* 36). filice DS*, fellice G*. **uinctus** (uictus S*) = δέσμιος: in custodia *Ambr.*

15. **cum** (quum Θ) **essem** (essaem O): cum fuissem *e*, cum affuissem *gig.*; *gr.* γενομένου μου. **hierosolymis** *codd. plur.*, hieru. O, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimis MU, hierusolimis DRS, iherosolimis T, ierosolimis W: in hierosolyma *e et* εἰς ἱεροσόλυμα *gr.* **adierunt** (aud. A*IT, *corr.* A¹) = ἐνεφάνισαν, *cf. u.* 2: adieruntque B. **me** (μοι E^gr^): *om. e cum gr. rell.*; + iudei D. principem I. **sacerdotum**: iudeorum W. saeniores C.

damnationem
16 ad quos respondi
quia non est consuetudo
romanis donare aliquem
hominem
prius quam is qui accusatur
praesentes habeat
accusatores
locumque defendendi accipiat
ad abluenda crimina
17 cum ergo huc conuenissent
sine ulla dilatione
sequenti die sedens pro tribunali iussi
adduci uirum
18 de quo cum stetissent
accusatores nullam causam
deferebant de quibus ego
suspicabar malam
19 quaestiones uero quasdam
de sua superstitione
habebant aduersus eum
et de quodam iesu defuncto
quem adfirmabat paulus
uiuere
20 haesitans autem ego
de huiusmodi quaestione
dicebam si uellet ire hierosolymam et
ibi iudicari de istis
21 paulo autem appellante
ut seruaretur ad augusti

---

iudaeorum: iudeorum DRW. postolantes ISV. aduersum G*ΘSW. eum *e gig.* **damnationem** (dampnat. DΘW, dampnac. R, damnac. S) = *καταδίκην* ℵABC *min.*, *cf.* ut dampnaretur *gig.*: iudicium *e et δίκην* EHLP *etc.*

16. **quos**: quod F. consuitudo D. > romanis consuetudo *vg.* (*non gr.*). **donare** (donari *p*) = *χαρίζεσθαι*: damnare IR^{1}𝔖𝔈 *c dem.*, dampnare D *gig.* *om.* **aliquem** *gig.* **hominem** (*om.* S*): + in perditionem *gig. et* + *εἰς ἀπώλειαν gr.* HLP *al. pler.*; *cor. uat.* 'dampnare (donare *mg.*) aliquem hominem *grecus*; donare aliq. hom. in perdicionem (*om. mg.*) *antiqui sic habent.*' **is** (his CF*GIRS TW): *om. e.* qui *sup. lin.* G. accusaretur D (accuss.)O. presentes BCDKMRUW. abeat R*; habet *gig.* acusatores U, accuss. D. > hab. accus. praesentes *gig.* **locumque**: et locum T *e gig.* **defendendi** (deff. R, diff. D, deuendendi C) = *ἀπολογίας*: excusationis *e.* **ad** (*in ras.* U) **abluenda** (abolenda *c*) **crimina** (cremina D) *codd. et vg.*: de crimine *e*, criminis *gig.* (> cri. accipiat) *et gr. περὶ τοῦ ἐγκλήματος*; *deinde post* **crimina** + quae ei obiciuntur (obiec. D, obiic. 𝔊𝔖) D𝔊𝔖 *cor. uat.**, *non autem gr.*

17. **cum** (quum CΘ) **ergo** (itaque *gig.*) **huc** (hunc BDG°) **conuenissent** (uenissem *gig.*): > cum ergo conu. huc *Bentl. cum gr.*; conuenientium enim eorum in praesente *e*; *gr. συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε.* dilacione RS; dubitacione *p*; + faciens *e.* **sine ulla dil.** *in ras.* G. seque^{n}ti G; in sequenti 𝔊. diae C. sedi *gig.* **tribunali** + et *gig.* iussit FIR°. abduci D.

18. **cum** (quum Θ) **stetissent** (adstit. DΘU*?, asstit. U^{1} *gig.*): stantes *e*; *gr. σταθέντες.* accussatores D. caussam D𝔊𝔖; culpam *e*; + mortis S (*deinde* + inu; *expunxit cor.*). defferebant D, defendebant C; afferebant *dem. gig.*; ferrebant *cor. uat. mg.* > affer. causam *gig.* **de quibus**: sicut *gig.* (*uide infra*). **ego**: *om. gig.*; ipse *cor. uat.** ('*antiqui*'); ego ipse *cor. uat.* ('*grecus, antiqui*'; *sed om.* ipse *mg.*). suspicarer CT. > suspicabar ego *e cum gr.* EHLP *al. pler.* **malam** (= *πονηράν* AC* *min. syr. pesh. et harcl.*) *cum* AVW *c gig. p' Bentl. sensus enim est* nullam malam accusationem deferebant de quibus ego suspicabar, *cf.* malam scientiam *cor. uat.*: malum BCDF G*(?)ΘIMORSTU *vg. dem. p**; malis *e et πονηρῶν* ℵ°BE 61. 100 *etc.*; mala K *cor. uat.* ('*antiqui, grecus*') *et πονηρά* ℵ*C^{2}; mali G°; *om. gr.* HLP *al. longe plur. non autem codd. latt.* > malam sicut suspicabar *gig.*

19. quest. CDIMRUW, quesc. S, quess. O. **quasdam**: as *in ras.* U; quosdam M°. **superstitione** (-sticione S, -stiticione R, -stione KV*, *sed corr.* V^{1}, supraestitio^{ne} G°) = *δεισιδαιμονίας*: religione *gig.* **habebant** (*εἶχον*): deferebant *gig.* (> def. de sua relig.). *om.* **aduersus eum** *gig.* *om.* et T *dem.* ihesu C, hiesu *e.* > iesu quodam *gig.* **adfirmabat** (aff. BKU°W *vg. Tisch.*, adfirmat T) = *ἔφασκεν*: dicebat *gig. et ἔλεγεν* 137 c^{cor}.

20. **haesitans** BFGΘIKMOU *vg.*, *cf.* x. 17, xi. 12: hes. ACRSTVW, hess. D. **-ns autem ego** *arctius in ras.* U. **quaestione** (ques. CDIMRU W; quaestionem K *p**): quesciones S; quaesionibus O, questionibus *gig.* **dicebam** (*ἔλεγον*): interrogaui *gig.* uellit S, uelit U. **ire** + in D. **hierosolymam** BFGΘIK, hieru. V, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimam MRU *c gig.*, hierusolimam DOS, iherosolimam T *p*^{2}, ierosolimam W: hierosolyma A *e* (*Bentl.*); iherosolime *p**; *gr. εἰς Ἱεροσόλυμα.* **iudicari** (-re O) = *κρίνεσθαι*: diiudicari Θ; iudicio contendere *gig.* **de istis** (his D): *om. gig.* **iudicare . . . autem** (21) *in ras. scr.* B.

21. appellantem F*, apellante OR; + cesarem R. **ut** (huti C) **seruaretur**; seruari eum *e et gr. τηρηθῆναι αὐτόν.* **ad** (in *e*) **augusti** (sebasti *e*;

Digitized by Google

cognitionem
iussi seruari eum donec
mittam eum ad caesarem
22 agrippa autem ad festum
uolebam et ipse hominem
audire
cras inquit audies eum.
23 Altera autem die cum uenisset
agrippa et bernice
cum multa ambitione
et introissent in auditorium
cum tribunis et uiris
principalibus ciuitatis
et iubente festo adducto
est paulus
24 et dixit festus
agrippa rex et omnes qui simul
adestis nobiscum uiri
uidetis hunc de quo omnis
multitudo iudaeorum

> agusti ad D) **cognitionem** (-ne I, cognotionem *e**, cognionem O) *cum* ACDGΘIMOTU^{1}𝔓𝔖ℭ *c dem. gig. e p* = εἰς τὴν τοῦ Σεβ. διάγνωσιν: augusti (agusti S*) cognitioni (-cioni S) BFKSVW(-nis)ς, aug. cognitione R^c, aug. cognitionem R*U*. iussit B* (*ut udtur*) I. serui S* (+ ar *cor., deinde erasit*); seruam D. **mittam** = πέμψω HLP *al. plur.*: remittam *e et* ἀναπέμψω ℵABCE *min.* cesarem RS W, cess. D; *Uersum ita habet gig.* tunc paulus appellauit cesarem et petiit ut reseruaretur ad augusti cognitionem. cumque eum non possem (*sic codex*) indicare iussi eum reseruari ut remittam eum cesari.

22. **agrippa autem ad festum** *sine addit.* AF G*IOSU *gig. et gr.* ℵAB 13: agr. au. dixit (> dix. au. *p**) ad fes. BKRVW *vg. c p*; > agr. au. ad fes. dixit G^{c}ΘM *dem. e*, agr. au. ad fes. ait CDT (agit) *gig.*, *et* + ἔφη *post* Φῆστον CEHLP *al. pler.* uoleuam O, uolebat F*; uellem *gig.* **audire** (*in ras. scr.* U; uidere S; > aud. hominem T) *sine add. codd. plur. cum gr.* ℵAB *cop.*: + ad ille *e cum gr. rell.*; + et festus *dem.*; + et festus ait Θ *cum syr. pesh.*; + ait ei festus SU. inquid CF*I ORST. audias M *p**; uidebis S. illum T.

23. **altera autem** (ergo *uoluit Bentl. cum gr.* οὖν) **die**: crastina uero *e*. **cum uenisset** (ueniisset D) = ἐλθόντος, *cf.* ueniente *e*: cum uenissent *gig.* agryppa C, agripa O. **bernice** (-cae BF*, baernicae I) = Βερνίκης *plur.*: beronice ΘT *dem. gig. Cassiod.* (= *Migne P. L.* LXX. 1402), beronicae C, ueronice *e*, bironice D *et* Βερονίκης *gr.* C; *deinde* + *ras. parua* G. **multa**: magna *gig.* **ambitione** (ambic. RS, hambit. C) *codd. et edd.* = φαντασίας, *cf. Nep. in Dione c.* 2 '*magna cum* ambitione *Syracusas perduxit*' *etc.*: multo apparatu *Erasm. sed sine causa.* introiissent D; intrassent *gig.* **auditorium** (audi‖torium B, auditurium S, adiutorium O*) = ἀκροατήριον: atrium D* (*corr. mg.*). *om.* **uiris** S. **principalibus** (τοῖς κατ' ἐξοχήν): principibus G *s Bentl.*; + constitutis *e et* + οὖσι EHLP *al. pler.* ciuita^{tis} O. **et iubente** (iuuente O) *cum* ADG*ΘO *e Bentl.*, *et gr. paene omn.* καὶ κελεύσαντος: iubente (*sine* et) BCFG^{c}IKMRSTU VW *vg. c dem. p cum gr.* 61; iussit *gig. s* (*deinde pergunt* festus adduci paulum).

24. **dixit**: dicit I *vg. Tisch.*, ait *e gig. s* (?), *et gr.* φησίν. *om.* **festus** *gig.* agryppa C, agripa O. *om.* **simul** *gig. s.* ad‖estis U; conuenistis *gig.*; *gr.* συνπαρόντες. nouiscum O. **uiri** + iudei D. **hunc**: + hominem ς𝔖, + uirum *gig.*; *non gr.* **omnis** (omnes S): uniuersa *gig. s.* iudeorum DO RW. **interpellauit** *codd. et vg.*, adiit *gig. s* = *gr.* ἐνέτυχεν BH 25. 40 105 *syr. pesh. et harcl.*: interpellauerunt *e et* ἐνέτυχον ℵACELP *etc.*; *uoluit* interpellarunt *Bentl.**, *deinde correxit ipse.* mihi *e.* **hierosolymis** *codd. plur.*, hieru. V, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimis RU, hierusolimis DOS, iherosolimis T, ierosolimis W: hierosolimam M. **petens** ABFG*ΘI(potens)KOSU*VW *reddentes ut credimus* ἐνέτυχεν *per* **interpellauit me petens**: petentes (*ut cum* clamantes *concordet*) CG^{c}MRTU^1 *vg. c dem. p*; *om.* (*nam* ζητῶν *uel* ζητοῦντες *non est in gr.*) *e gig. s Bentl.* *om.* et *tert. e.* **hic** (hi *gig.*): *om.* CG^{c}MRT *vg. c dem. e p non gr.* *Duram Hieronymi interpretationem mutare non ausi sumus, quae duplici uitio laborat, primo quod* multitudo *cum* petens *et* clamantes *iungatur, altero quod loca disiungat* (Hierosolymis et hic Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε) *quae arcte in graeco coniunguntur. Melius Erasmus* interpellauit me et Hierosolymis et hic, acclamantes *etc.* **clamantes** (βοῶντες ℵAB 61) ABFG*ΘIKOS(clementis*)TUVW *p*^{c} *s Bentl.*: acclamantes (ἐπιβοῶντες CEHLP *al. plur.*) C(adcl.) G^{c}MR *vg. dem.*; inclamantes *c gig. p**, exclamantes *e.* hoportere C; oportet *s.* illum *s.* uidere F*. hamplius C; *om. gig.* > amplius uiuere *c.* **petens . . . uiuere amplius**: ut traderem eum morti inaccussabilem non potui tradere eum propter mandata que habemus cessaris si quis autem accussat eum sequatur cessaream ubi custoditur qui cum conuenissent clamauerunt tollite eum de uita non oportet uiuere eum amplius D, *cf.* et hic ut traderem eum iis ad tormentum sine defensione. non potui autem tradere eum propter mandata quae habemus ab augusto. si autem quis eum accusaturus esset dicebam ut sequeretur me in caesaream ubi custodiebatur. qui cum uenissent clamauerunt ut tolleretur e uita *syr. harcl. mg.*; *item* petentes ut eum in mortem traderem. sed in accusatione non potui eum tradere propter prae-

Digitized by Google

interpellauit me hierosolymis petens
et hic clamantes non oportere eum
uiuere amplius
25 ego uero comperi nihil dignum
eum morte admisisse
ipso autem hoc appellante
ad augustum iudicaui mittere
26 de quo quid certum scribam
domino non habeo
propter quod produxi
eum ad uos
et maxime ad te rex agrippa
ut interrogatione facta
habeam quid scribam
27 sine ratione enim mihi uidetur mittere
uinctum
et causas eius non significare.
XXVI. 1 Agrippa uero ad paulum ait
permittitur tibi loqui
pro temet ipso
tunc paulus extenta manu
coepit rationem reddere
2 de omnibus quibus accusor
a iudaeis rex agrippa
aestimo me beatum apud te
cum sim defensurus me hodie

---

ceptum quod habemus a caesare. si quis autem uelit cum eo iudicio contendere [sequatur eum] caesaream. et acclamarunt non oportere ⌈eum uiuere amplius⌉ *uersio bohem. apud Tisch. Pergit syr. harcl. mg.* quum autem hanc et alteram partem audiuissem comperi quod in nullo reus esset mortis. quum autem dicerem uis iudicari cum iis hierosolymae? caesarem appellauit. de quo nihil certum scribere domino meo habeo.

25. **ego uero comperi** (conp. BCF*RS; > comperi uero O) = *ἐγὼ δὲ κατελαβόμην* ℵ^c ABCE *min.*: ego autem compertus *e*, ego uero cum eum deprehendissem *gig.*, ego uero cum depraehendissem illum et *s*, *et ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος* ℵ*HLP *al. pler.* nichil BW. *om.* **eum** *hic gig. s* (*uide supra*). > eum dignum O *p cum gr.* 68 g^{scr}. morti Θ[1]. > morte eum *vg. Bentl.* (*secundis curis*) *cum gr.* ℵHLP *al. pler.* > morte dignum *gig s.* admissise D, ammisisse U; gessisse *gig. s*, egisse *e.* ipse DM; ideo W. **autem**: uero M. **hoc** *omnes* = *τοῦτο ut udtur*: *sed gr. τούτου plur.*, *του παυλου* B*. > hoc ipso autem *s*; > hoc ipso etiam *gig.*: *καὶ αὐτοῦ δέ* HLP *al. pler.* (*αὐτοῦ δέ* ℵABCE *min.*). apellante R; inuocante *e*; + eum *p.* *om.* **ad** CDG*IMT *e gig. s.* agustum DS*U. iudicabi T; + eum T. dimittere I; transmitti *gig.*; mittendum *s*; + eum *e cum gr.* EHLP *al. pler.* (*cf.* T *p supra*). augustum, Iudicaui mittere *ita distinctum* C𝔖𝔓ℭ.

26. **quid certum**: *om. e** (*non* E^{gr}); quid *tantum e*°; quod certum *uoluit Bentl.* scribo U* (*corr.* U[1]). **domino**: de eo T (*ut udtur*) *p**; + meo *c cum gr. min. satis mul.*; + quid *e*². non abeo CR* (*corr.* R[1]); non habeam D* (uel o *cor.*); non inuenio *gig.*; *om.* T. **propter quod** (*in ras.* U): propter ea S; ideoque *gig. s.* perduxi 𝔖; duxi D; *gr. προήγαγον* ℵBCHLP *etc.*, *προσήγ.* E *min.*, *ἐπήγ.* A. illum *s.* > eum produxi T. **ad** *pr.*: coram *e.* maxima G. **ad** *sec.*: ante *e.* *om.* te S* (+ S²). agryppa C; *om. gig.* *om.* ut *p**. interrogacione RS; -tionem I. *om.* **facta** D. abeam .C. quit R[1]; quis R*; quod T *gig. s Bentl.*

27. **sine ratione** (rac. RS) = *ἄλογον*: iniustum *gig. s* (*ut udtur*). *om.* **enim** *p**. michi BW uide||tur U. mitere D. **causas eius** (*τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας*) *cum* ACFGΘMU(*in ras. scr.*)V *vg. c dem. p s* (> eius causas), *cf.* eas quae aduersus eum sunt culpas *e*: causam eius BD(caussam)IKO (*om.* eius)RSTW *gig.* signare D.

XXVI. 1. agryppa C, agripa M. **uero**: autem D *e gig.* ayt T. permittetur DFG*; + enim *gig.* *om.* tibi *e.* **loqui pro temet** (temed C) **ipso** (ipsum I) *codd. et vg.*: > de te ipso loqui *e et περὶ σεαυτοῦ λέγειν* ℵACE *min.*, *ὑπὲρ σ. λέγειν* BLP *al. pler.*; rationem reddere de te *gig. et λέγειν περὶ σ.* H *min.*; *λέγειν ὑπὲρ σεαυτοῦ in graeco non inuenitur.* **extenta** (-sa D *e gig.*) **manu**: extendens manum T. **coepit** (cae. MR, ce. SW) **rationem** (rac. RS) **reddere** = *ἀπελογεῖτο*: rationem reddebat *e*; + dicens *gig. s.*

2. **omnibus** + de *e.* **quibus** *om.* G*(> quibus omnibus G°)S* (reddere de omnibus. accusor *etc.*, *ita distinctum*). accusator W*; accussaretur D. iudeis DORW; + o *Hieron.* (i. 305). > rex agr. a iudaeis (*et* + de his) *Ambr.* (*ps.* 118). estimo DRTW, extimo C; existimo *Hieron.* **me** *pr. in ras. longa scr.* B; + ipsum *e Bed.* (*expos.* '*alia translatio*'). **beatum**: felicem *Ambr.*; + essae R. > beatum me M. **apud** (aput CGIMORST W; a F*) **te** (*om.* I*, + I[1]): aperte D. > aput te beatum C. **cum** (quum Θ) **sim defensurus** (diff. D) **me hodie** (hodiae C) = *fere μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον* EHLP *al.* 40, *cf.* incipiens rationem reddere hodie *e gig.* (*s*) *Ambr.* (*om.* hodie) *Bed.* ('*alia transl.*'); cum sis defensurus me hodie ORT *Bed.* (*in lemmate expositionis teste Sabatier, non Giles*) *errore aperto*; > quum apud te sim hodie defendendus *Hieron.*, *cf. μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι* ℵABC *min.*

Digitized by Google

3 maxime te sciente omnia
quae apud iudaeos sunt
consuetudines et quaestiones
propter quod obsecro
patienter me audias
4 et quidem uitam meam
a iuuentute quae ab initio
fuit in gente mea in hierosolymis
nouerunt omnes iudaei
5 praescientes me ab initio
si uelint testimonium
perhibere
quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis uixi pharisaeus
6 et nunc in spe quae ad patres
nostros repromissionis
facta est a deo
sto iudicio subiectus
7 in qua duodecim tribus nostrae
nocte ac die deseruientes
sperant deuenire
de qua spe accusor a iudaeis rex
8 quid incredibile iudicatur
apud uos si deus mortuos
suscitat?
9 Et ego quidem existimaueram
me aduersus nomen iesu
nazareni debere multa
contraria agere

---

3. **maxime** (-ma G; + et FU[1]) **te** (tunc W) **sciente** = *μάλιστα γνώστην σε ὄντα* (*uel ὄντα σε*): > max. sciente te C, > sciente te max. *dem.*; maxime scientiam habenti *e*; cum maxime cognitos has (= habeas?) *gig.*; qui praecipue nosti *Hieron.* **omnia** (*πάντων*) *codd. et vg. non satis recte*: omnes M[c] *ed. Iunta* 1534, cunctas *Hieron.*; omnium *e*; *deinde* + et 𝔖ℭ. que IW. aput CGIOS; in *Hieron.* iudeos DORW; iudaeis *Hieron.* **sunt**: super W. consuetudinis D(consui.)R*T; consuetudinesque *e et gr. ἐθῶν τε.* questiones CIMR[1]S(quesc.)UW; questionis D (quaest.)R*T. **omnia . . . quaestiones**: mores et sectam et questiones legis que apud iudeos sunt *gig.* *om.* quod S. **obsecro** (hobs. C) = *δέομαι*: deprecor *gig.*; + te M *dem. cum gr.* CHLP *etc.*; + ut D. pacienter RSW. > audias me *gig.*; audire me *e*.

4. *om.* et *gig.* **quidem** (dem *semi erasum* S): quidam V*W. > uitam quidem *gig.*; *sed gr. τὴν μὲν οὖν βίωσιν.* **meam** + et SU* (*ut uidetur*). **a iuuentute quae** (que IMW) **ab initio** (-cio RSW) **fuit** = *ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην* BC*H *min.* (*τὴν ἐκ νεότ. τὴν κ.τ.λ.* ℵAC[2]LP *etc.*): ex iuuentute que fuit *gig.*; > ab initio iuuentutis factum *e et την απ αρχησ την εκ νεοτ. γεν.* E[gr]. *om.* **in gente mea** S. *om.* **in** *sec.* FU *gig. cor. uat. mg.*; *uoluit* inque *Bentl.*, *cum gr. ἔν τε.* hierusolymis O, ihero. CT, iero. *vg.*, hierosolimis MRU, hierusolimis DS (-solisolimis *laxe in ras.*), ierosolimis W. **nouerunt**: sciunt *gig.*; uenierunt *lapsu* D. *om.* **omnes** M*. iudei DMORW.

5. iudei prescientes me. Ab initio *sic diuisum p**. **praescientes** (pre. BDIMRSW) **me** (*om.* CΘ*I *cum gr.* 137 c[scr] *arm.*) **ab** (hab C) **initio** (-cio RS) = *προγινώσκοντές με ἄνωθεν*: *rectius reddunt* qui ab initio me nouerunt *gig.*, qui prius nouerant me ab initio *Erasm. Turic.*, qui antea nouerint me iam inde a maioribus *Beza.* uellint A*DSV; uellent G[c]R *dem. gig.*; uel in O. peribere CRT. **quoniam**: quia *e gig.* secundam S. **sectam**: certam I. nostre OSW. relegionis S, religionil R* *lapsu*; + semper *gig.* **uixi** + semper R. phariseus IMRUW, phareseus S, farisaeus GT, farisseus D.

6. spes I. **quae** (que IRW) **ad patres** (patre I[c]) **nostros repromissionis** (-ssio O *e*) **facta est a deo** (ad eo W) = *τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ*: > repromissionis q. ad p. nostros f. est a deo D; > quae ad p. n. facta est repromissio a deo *gig.*; q. ad p. n. repromissionis a deo facta est *dem.* **sto** (*ἕστηκα*): asto *c p*, isto D, iusto C; *deinde* + in *cor. uat.**, + ante tribunal *p*[2], + et iudicor pro quam D (*cf. gig.*). **iudicio** (-tio W, iudio D) **subiectus**: et iudicor *gig.*; iudicandus (*om.* dus*) *e*.

7. **in qua** *contra gr.* (*εἰς ἥν*) *codd. paene omn.* ϛℌ, *cf. Roensch 'It. u. Ug.' p.* 406: in quam G𝔖ℭ *Tisch. cod. caraf. e gig.* XII ADS*UW. **nostrae** (-tre W) *sine addit. codd. et vg. et aeth. contra graecum*: + instanter *gig.*, + ex tenecitate *e et gr.* + *ἐν ἐκτενείᾳ.* **nocte ac** (hac C; et ϛℌ) **die** (diae C; te S*): *om.* B. **ac die de-** *arctius in ras. scr.* U. **deseruientes** *cum* ACDGΘIMORU *vg. c dem. e* (-uiens) *p*, *et* deseruiunt *gig.*, *cf.* vii. 7: seruientes BFKSTVW; *gr. λατρεῦον.* sperat *e* (*gr. enim τὸ δωδεκάφυλον . . . λατρεῦον ἐλπίζει*); in spe *gig.* peruenire CT *gig.*; inueniri D* (uel uini D[c]). **de** *in ras. scr.* A. **spe** + nunc *gig.* accussor D. iudeis DORW; + o CG[c]RTV[rec] *c dem.* *om.* **rex** *gig. cum gr.* A 18. 36 *cat.*, *et ita uoluit Bentl.**, *sed correxit ipse.* a iudaeis. Rex quid *etc. ita diuisum* U.

8. aput GIORSTW. **deus**: dominus *gig.* mortuus B*G*. suscetat S.

9. **et ego quidem** (-dam M*) = *ἐγὼ μὲν οὖν*: *om.* **et** *e gig.*; et ego sic W; *om. μέν* B. exhistemaueram S, estimaueram W *c*, extim. T (-beram)

Digitized by Google

10 quod et feci hierosolymis
et multos sanctorum ego
in carceribus inclusi
a principibus sacerdotum
potestate accepta
et cum occiderentur detuli
sententiam
11 et per omnes synagogas
frequenter puniens eos
conpellebam blasphemare
et amplius insaniens in eos
persequebar usque in exteras ciuitates
12 in quibus dum irem damascum
cum potestate et permissu
principum sacerdotum
13 die media in uia uidi rex de
caelo supra splendorem
solis circumfulsisse me lumen
et eos qui mecum simul erant
14 omnesque nos cum decidissemus in
terram
audiui uocem loquentem
mihi hebraica lingua
saule saule quid me persequeris?
durum est tibi contra
stimulum calcitrare
15 ego autem dixi quis es domine?

---

cor. uat. mg.; existimaui *e*, putani *gig.* **me**: *om.* S* (+S^2); meipsum *e*; *gr.* ἔδοξα ἐμαυτῷ. aduersum CΘ. nomine S. ihesu C, hiesu *e*; +christi domini D. **nazareni** BFG^cΘIKMORSUVW *vg. c gig.* p^2, *cf.* xxii. 8, xxiv. 5: nazarei ACT *p**, natzarei D, nazorei G*, nazoraei *e*, = *gr.* Ναζωραίου (Ναζορ. ℵ). **contraria** (ἐναντία): contra A; aduersa *gig.*

10. **feci**: egi *gig.*; + in D *e cum gr.* **hierosolymis** C, iero. *vg.*, hierosolimis MU, hierusolimis DO(-somis)RS, iherosolimis T, ierosolimis W. sanctos *gig.* *om.* ego *gig.* **inclusi** (^{in}clussi D) = κατέκλεισα: conclusi U *e*; reclusi *gig.* **a princ. sac. potestate** (potesta S*) **accepta** (suscepta D) = τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών: > pot. acc. a princ. sacerd. *gig.* **-te accepta . . . quibus** (12) *arctius in ras. scr.* B. **et cum** (quum Θ) **occiderentur** (hocc. C) = ἀναιρουμένων τε αὐτῶν: cum occiderent autem *e*, *cf.* ἀναιρ. δὲ αὐτῶν H *min.*; occidendique eis *Bed.* (*expos.* '*alia editio*'); *deinde* + ego Θ. sentenciam RS. > sententiam tuli *gig.*

11. *om.* et *ad init.* S. **per**: super S *e*. sinagogas RTU. punirens I; permeniens T. **compellebam** FΘI(compe *in ras.*)K(+*ras.* 2 *litt.*)MO TV *vg. Tisch.*; cogebam *gig.* blasphema^{re} G, blasfemare DT, plasphemare MU*; +nomen eius M *dem.* **et amplius** (περισσῶς τε) *codd. plur. et vg.*, *cf.* amplius etiam *e*, et habundanter *gig.*: περισσωσ δε E *cop. aeth. pp.* **insaniens** (insiniens I, infamens D): inseuiens *gig.* **in** *pr. om.* D* *e*. **eos** *sec.*: eis *gig.* husque C; + et *e* (*Bentl.*) *cum gr.* **in** *sec.*: ad D; inter *e*. **exteras**: extremas D; *om.* I. ciuites O*. > ciuitates que foris sunt *gig.*; *sed gr.* τὰς ἔξω πόλεις.

12. **in quibus dum** (quibusdam G*I) **irem**: *om.* dum irem T* (+T^1); in quibus cum irem *gig.*; in quibus introiens *e* (*deinde* + in). damaschum C. *om.* cum G* *p** (+G^1 p^2). *om.* et *gig.* **permissu** (-sum ΘI, -so SU *c*) = ἐπιτροπῆς: permissione D *e*; procuratione *gig.*

13. diae C. medio *dem.* **in uia** (per uiam *e*) **uidi** (in uia. uidi rex *ita distinctum* V) = κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον: > uidi in uia A. celo OSW. > uidi rex de celo in uia W. super IW *e* *p**; *om.* *gig.* circunfulsisse Ϛ, circumfulsise S^c; circumfulsit D. **lumen**: luce *gig.* **qui mecum simul erant** *codd. plur. et vg.*, *gr.* τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους: > qui simul mecum erant FIUW *p* *Bentl.* (*uoluit autem* ierant); > q. mecum erant simul DM; qui mecum erant *dem.*, qui mecum ibant *gig.*, qui mecum ambulabant *e*, qui mecum faciebant iter *Erasm. Turic.*, qui mecum iter fac. *Beza.*

14. **omnesque** (*om.* que *p*; + simul D*) **nos cum** (quum Θ) **decidissemus** (-dissimus S, -dessemus W) = πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν: et cum omnes procidissemus *gig.*; omnibusque procidentibus nobis *e*. **in terram** (terra F*): + pre timore *gig.*, *et* δια τον φοβον εγω μονοσ 137; > prae timore in terram ego tantum *syr. harcl. mg.* audibi T. **loquentem** (= λέγουσαν ℵABCI *min.*, λεγουσῃσ E): dicentem D *Bentl.** (*deinde correxit*) *et* λαλοῦσαν H *min.*; loquentem ac dicentem *gig.*, *et* > λαλοῦσαν πρός με καὶ λέγουσαν LP *al. plur.*, *sed cor. uat.* 'loquentem *non* dicentem.' michi B; mecum D (*bis scr.*); ad me *e*. **hebraica** *codd. plur.* (*et* U^1) *et vg.*, hebrayca C, ebrayca T: hebraeica AOU*; ebreica D; ebraicha *p*; haebraeca S. saul saule G*, saul saul G^c *Bentl. cum gr.* (*exc.* E l^{cor}). **durum . . . persequeris** (15) *om.* S* (+S^2). du^{ru}m T. **est**: *om.* T; + enim C. > tibi est R *e*. **calcitrare**: calcem mittere *gig.*, *et cf. Lucif. ad* ix. 5.

15. **ego . . . dixit** *om. gig.* **dixi**: dixit S. dixit + ad me *e cum gr.* E *syr. pesh.* **ego** *sec.* + enim *gig.* *om.* sum A *c contra gr.* ihesus C, hiesus *e*; + nazarenus ΘM (natz.*) *c dem. gig.* (nazareus) p^2 (*non autem cor. uat.*); *et* + Ναζω-

Digitized by Google

dominus autem dixit ego sum
iesus
quem tu persequeris
16 sed exsurge et sta super
pedes tuos
ad hoc enim apparui tibi
ut constituam te ministrum
et testem eorum quae
uidisti
et eorum quibus apparebo tibi
17 eripiens te de populo
et gentibus
in quas nunc ego mitto te
18 aperire oculos eorum
ut conuertantur a tenebris
ad lucem
et de potestate satanae ad deum
ut accipiant remissionem
peccatorum
et sortem inter sanctos per
fidem quae est in me.
19 Unde rex agrippa non fui
incredulus caelestis uisionis
20 sed his qui sunt damasci primum et
hierosolymis
et in omnem regionem iudaeae
et gentibus
adnuntiabam ut paenitentiam agerent
et conuerterentur ad deum
digna paenitentiae opera

---

paîos 25. 31. 32. 40. 137. *syr. pesh. et harcl.* (*cum**). *om.* quem tu persequeris *gig.*

16. set GR. exsurge (ἀνάστηθι) *codd. plur. et vg.* (exurge CIOT *vg.*): et surge A; surge MW *gig.* *om.* et *pr. gig.* super pe. tuos *in ras. scr.* U. ad (*in ras. scr.* S): in *gig.* hoc: hec W. adparui C, aparui I; > tibi apparui *Aug.* (viii. 940), > tibi uisus sum *Ambr.* (*spir.* 3, *c.* 22). ut constituerem *gig. Ambr.*; constituere *e* (*gr.* προχειρίσασθαι). mini^{s}trum G. que I; quam W. uidisti (εἶδες): + me *Ambr.* (testem quibus uidisti me et in quibus uisurus es) *cum gr.* BC^{*uid} 105. 137. 12^{loct} *syr. pesh. et harcl.*, *cf.* eorum quae a me uides quibus etiam praeeo tibi *Aug.* *om.* quae uid. et eorum *p.* eorum quibus: quorum *gig.* tibi *sec. om. dem.* > tibi apparebo *gig.*

17. + et *ad init. gig.* eripiens (aer. C) = ἐξαιρούμενος: liberans *Aug.* (viii. 940). populo (*sc.* Iudaeorum *ut recte adimplent codd. aliquot gr. minusc., graecus enim* τοῦ λαοῦ) *cum* DFGΘIOS Uℭ *cod. caraf. dem. e p* Aug.*, *et* plebe *gig.*, *cf. u.* 23: populis (*ut cum* gentibus *concordet*) ABCKMR TVWϚ𝔓𝔖 *c* p^{2}. et + de *rectius* FS^{2}U *gig. Aug. et gr.* ℵABE *min.* gentilibus CD. in: ad *e* p^{2}. quas: quos D *e.* nunc ego *codd. plur. et vg.*, *et* νῦν ἐγώ *Thphyl*^{b}: > ego nunc F *c*; *om.* nunc G *e gig. Aug. Bentl. et gr. plur.* mittam MV* (*corr.* V^{1}) *dem. cum gr.* HIP* *al.* > te ego mitto *gig.*

18. apperire S. occulos R. eorum (αὐτῶν *plur.*): caecorum CT (cec.) *e Aug.* (viii. 941) *cum gr.* EI. ut conuertantur (-tatur I) = ἐπιστρέψαι ℵBCEIL *etc.*: ut auertantur *gig. Aug.*, *et* ἀποστρέψαι AH *min.* a (ἀπό): de M *e.* ad lucem: in luce *e*; *om. gig. Aug.*; *deinde om.* et *gig.* de (ἀπό CEL *min.*): a *Aug.*; *om.* W *et gr. plur.* satanae: anae *in ras.* U; satane OS, sathane RW, sathanae I. deum: dominum D *gig.*; + uiuum SU. ut *sec.* (hut C, uti ABKT): et *e* (*non* E^{gr}). accip. + eis *e.* peccatorum + suorum A. inter sanctos (ἐν τοῖς ἡγιασμένοις): inter *partim in ras.* B; quae in sanctis *Aug.*; + omnes *e et* E^{gr}. per fidem (πίστει): fide *e*; et fidem *Aug.* que IOW. > in me est D *gig. Aug.*

19. hunde C; uerum tamen D; *om. gig.* agryppa C. fui: fuit IVW. incredulus (ἀπειθής): incredibilis *gig.*, *cf. ad* xiv. 2, *et Lc.* i. 17, *Ioh.* iii. 36. caelestis (cel. OST) uisionis *cum* ACFGΘIOSTU: caelesti (cel. W) uisioni R*W *vg. c dem. gig. p*, > uissioni caelesti D; caelesti uisione BKR^{1}V *e*; caelesti uisionis M.

20. set R. his (hiis W^{1}, hii W*; eis *e*; hos p^{2}, *deinde correctum*) qui sunt: *om. gig.* damaschi CR, damasco *gig.*, in damasco *e*; *deinde* + et D* (*et* πρῶτόν τε ℵAB 25. 61). et *pr.*: + in F *gig. cum gr.* AE *min.*; + his qui in *e cum gr.* 137. 12^{lect} c^{ser}. hierusolymis O, ihero. C, iero. *vg.*; hierosolimis U, hierusolimis DRS, ierosolimis W. et in omnem (homnem C) regionem *codd. plur. et vg.*, *cf.* in omnem quidem regionem *e*, = εἰς πᾶσάν τε (*om.* L) τὴν χώραν EHLP *al. longe plur.*: et in omni regione AF; et omnem regionem BKS TV *et* πᾶσάν τε τὴν χ. ℵAB. iudaeae (iudeae ACFIKMRTV, iude. ae U, iudee W, iudae D; iudaea *e*) = τῆς Ἰουδαίας: iudeis *c* p^{2}. gentibus: gentilibus CDΘ*IT; ciuitatibus *h.* annuntiabam KVϚ𝔓, annunc. RSW𝔖ℭ; annunciaui *gig.*; praedicaui *h.* ut paenitentiam (poen. DU *vg.*, pen. CIM, penitenciam RS) agerent (agerint S) = μετανοεῖν: paenitentiam agere *e*; peniteri *h.* conuertantur DO; conuertentur *gig.*; reuerti *e h*; *gr.* ἐπιστρέφειν. deum: dominum T *p*; + uiuum R *cum gr. min.* 15. 18. 31. 36 *etc.* digne D p^{2}; + quoque *e cum* E^{gr}. paenitentiae (poen. DU *vg.*, pen. CIM, penitenciae R, -cie W): penitencia S p^{2}. hopera C. > opera penit. *h.* facientes: agentes *h.*

Digitized by Google

facientes.
21 Hac ex causa me iudaei
cum essem in templo
comprehensum temtabant
interficere
22 auxilio autem adiutus dei
usque in hodiernum diem
sto testificans minori
atque maiori
nihil extra dicens quam ea
quae prophetae sunt locuti futura
esse et moses
23 si passibilis christus
si primus ex resurrectione
mortuorum lumen
adnuntiaturus est populo
et gentibus.
24 Haec loquente eo et rationem
reddente
festus magna uoce dixit
insanis paule
multae te litterae ad insaniam
conuertunt
25 at paulus
non insanio inquit optime feste
sed ueritatis et sobrietatis

---

21. **hac** (hanc O, hec S *p**) **ex causa** (-ssa D): horum *causa h*; propter haec *e*; *gr.* ἕνεκα τούτων. **me** (m *sup. lin.* T) **iudaei** (-dei DORW) = *gr.* ℵBHP *etc.*: > iud. me *e cum gr.* EL *min.*; *gig. uide infra*; *om.* D *cum gr.* 180. quum Θ. templum T. > cum essem in templo iudei *gig.* **comprehensum** (conpre. BDGMRSTV, conprae. CFΘIO, cō|||prae. U): comprehendentes (*e*) *gig.* (+ me *cum gr.* A *min.*); conpraehenderu*nt et h.* > conprehendentes cum essem in templo *e cum graeco* συλλαβόμενοι ὄντα ἐν τῷ ἱερῷ (*om.* ὄντα ABHLP *al. plur.*). **temtabant** *cum* AFT: tempt. *codd. rell. et Tisch.*, tent. *vg.*; + uolentes me (*sine auct. graeca*) BKRSUVWς𝔓 (*non cod. caraf.*). **interficere** (διαχειρίσασθαι): occidere *gig.*; + me D. > *ne*gare conati sunt *h.*

22. **autem**: quoque *e.* **adiutus**: adiubatus T; usus *gig.*; nanctus *e*; *gr.* ἐπικουρίας οὖν τυχών. **dei**: quae a (*om.* a*) deo *e et gr.* τῆς ἀπὸ (παρά HLP *etc.*) τοῦ θεοῦ. > dei usus *gig.*; > dei adiutus sum O; *cf.* cum ergo auxilium dei si*t mecum h.* *om.* in U. odiernum T; hunc *e gig. Ambr.* (*de off.* 2. *c.* 10); *gr.* ἄχρι τῆς ἡμ. ταύτης. *om.* **usque in h. diem** *h.* **sto** (ἕστηκα): adsto *p*, esto *h.* > sto usque in hunc diem *gig.* **testificans** (μαρτυρόμενος): protestans *Ambr.*; indicans *h.* **minori** (pusillo *gig.*) **atque** (adque CIOS, et *gig.*, ac *e Ambr.*) **maiori** (magno *gig.*) = μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ: > maiori atque (ac *h*, et *s*) minori W *h s.* nichil W. **extra**: amplius *h.* d'cens M. **quam ea**: qua mea D; *om.* quam *e*; *om.* ea *gig.* (*h*?; *conicit Berger* dicens eis quae). que IW. prophete MW, prophaetae Θ, profetae DGST. **sunt locuti** (loquti R, loquuti Θ): > locuti (loquuti T) sunt CT *vg. e s*; dixerunt *gig h.* futuram S; factura D. **et moses** (moyses BCΘKMORST UVW *vg. Tisch.*, moisses D): scriptum est enim in moyse *gig. h*; + dixit D (esse. Et moisses dixit *ita diuisum*).

23. **si** (εἰ): an *Erasm. Turic.*, nempe (christum fuisse passurum) *Beza.* **passibilis** *partim in ras. scr.* M. **si primus ex resurrectione** (re *sup. lin.* G; resurrexione O, resurreccione RS) **mortuorum**: *om.* si primus *h*; primus ex resurrectio- *in ras. scr.* Θ; si prior surgens ex mortuis *Ambrst.* (*col.* 162). **lumen** (sumus *lapsu* W): lux *h.* **adnuntiaturus** (adn *in ras. scr.* U; annunt. BKVς𝔓, annunc. RSW𝔖ℭ) **est** (esset *p*): annuntiabit *h*; > erit annunciaturus *gig.*, incipiet adnuntiari *e*, *et gr.* μέλλει καταγγέλλειν. **populo**: plebi *gig. h.*

24. **haec** (hec SW) **loquente eo** (*om. gig.*; > eo loq. TU *c Bentl.*) **et rationem** (racionem R, racione S, ratione I) **reddente** (reddentem F *p**; + paulo *gig.*) *codd. et vg.* = *fere* ταυτα δε λαλουντοσ αυτου και απολογουμενου E *aeth. pp.*, *cf.* haec autem loquente eo et respondente *e*: et cum haec *loqueretur h*; ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου *gr. plur.* **festus magna uoce dixit** = ὁ Φ. μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη HLP *al. pler.*: festus m. u. ait *e gig.* (*Bentl.* dicit) *et* ὁ Φ. μεγ. τῇ φωνῇ φησίν ℵABE *min.*; orauit et clamauit f. et dixit *h*; festus ait *Ambrst.* (*col.* 199). **insanis**: insanis*ti h.* **paule** (*bis scr. Ambrst.*): + insanisti *h.* **multae** (-te MRW) **te** (*om.* B*DIV *p*) **litterae** (littere BIOR, literae ς𝔓, litere W) **ad** (in D *h p*) **insaniam** (-nia I*W, ⁱnsaniam O, insaniem K; + te I° *p*) **conuertunt** (-tant G*, -terunt D *h*; + te D) = τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει: multae litterae te faciunt excordem (*edd. uett.* extorrem) *Ambrst.*; mentemque tuam lectio multa confundit *Cassiod.* (*complexiones in Act.* = *P. L.* LXX. *p.* 1403).

25. **at** (ad CI) **paulus** (ὁ δὲ Παῦλος ℵABE *min.*) *cum* CFGΘIOT *Bentl.*, paulus autem *e*: et paulus BDKMRSUV *vg. c dem. p*; ait paulus A; at ille *gig.*, qui *h*, *et* ὁ δέ *tantum* HLP *al. pler.*; *om.* W. inquid CF*IM'ORST; *om.* A. > respondit ei non insanio *h.* optimae I, obtime MT, hobtime C; + preses R². **feste** (festae I): legate *gig. h.* set R. **ueritatis**: ueri K. **sobrietatis** (subr. S) = σωφροσύνης: sapientiae *h.* > sobr. et uer. W.

Digitized by Google

uerba eloquor
26 scit enim de his rex
ad quem et constanter
loquor
latere enim eum nihil horum
arbitror
neque enim in angulo quicquam
horum gestum est
27 credis rex agrippa prophetis?
scio quia credis
28 agrippa autem ad paulum
in modico suades me christianum
fieri 29 et paulus
opto apud deum et in modico
et in magno
non tantum te sed et omnes
hos qui audiunt hodie fieri
tales qualis et ego sum
exceptis uinculis his.
30 Et exsurrexit rex et praeses
et bernice et qui adsidebant eis
31 et cum secessissent loquebantur ad
inuicem dicentes
quia nihil morte aut uinculis dignum
quid
fecit homo iste

---

eloquor (ἀποφθέγγομαι) *cum* BC(hel.)FGKOSUW *p Bentl.*, *cf.* emitto *gig. h*: loquor ADΘIMRTV *vg. Tisch. c dem.*; mitto *e*.

26. **enim** *pr.*: autem *h*. **de his** (hiis W; istis *e h*): *om.* O. > rex de his Θ. **ad**: apud *e gig. h*. **et**: etiam *e*; *om.* DR*(+R^1)S^cϛ *h p cum* B 25 *cop. arm.*; *deinde* + hec *p*. **constanter** (παρρησιαζόμενος): fiducialiter *e*; *om. h*. > loq. constanter D. **latere enim eum** (cum I; *om.* W; > eum enim D) **nihil** (nichil B) **horum** (h *sup. lin.* BV) **arbitror** (abitror I*V*) = *fere* λανθάνειν γάρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι ℵ^{c}AE *min.* (+ οὐδέν ℵ*BHLP *min.*), *cf.* later enim eum aliquid orum non conicior *e*: > nichil enim ex his latere eum credo *gig.*; > nihil enim hor*um eum* latet *h*. **neque enim in angulo** (hang. C, aung. D; angelo O) **quicquam** (quidquam C𝔖𝔈, quitquam W; nihil O) **horum** (*om.* D) **gestum est** (*om. p**): > non enim est in angulo aliquid horum gestum *gig.*; nihil enim in angulo horum gestum est M; > nihil enim est in angulo gestum hoc *e*, *et gr.* οὐ (ουδεν E*; ουδε E^2 *min.*) γάρ ἐστιν (*om.* HLP *al.*) ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο; *om. h*.

27. agryppa C. profetis DGST. **quia**: qua G; *om. gig. Libere* scio rex agr. credis proph., scio quia credis *Ambrst.* (*col.* 227).

28. **autem**: *om. h*; + dixit D. **paulum**: eum *h*; *om.* O; + ait CT *e h*, + dixit *gig.* (*s*); + ἔφη EHLP *al. pler.* **in** (*om. h*) **modico** (ἐν ὀλίγῳ): in breui D* (*corr. mg.*). **suades** (suadis Θ*IT^1, uadis T*, suadens S) **me** (mihi *c h*; + paule *h*) *codd. et vg.*: > me suades (-dis *e*) *e gig. s*, > me persuadis O, *et gr.* με πείθεις. **fieri** *codd.* (> fieri christianum W) *vg. et uett. plur. cum gr.* EHLP *etc.* γενέσθαι: facere *h* (*ut conicit Berger*) *cum gr.* ποιῆσαι ℵAB *min.*, *syr. harcl. mg. cop. aeth. pp.*, *cf. Cassiod.* (= *P. L.* LXX. 1403) respondit quod eum cum celeritate uellet facere christianum. *Pro* πείθεις *Blass legit* πείθῃ *cum gr.* A; *cf. Field ad loc. An fuit* credis *in codice aliquo latino*?

29. **et paulus** (*bis scr.* I): paulus autem *e* (*deinde def. ad* xxviii. 26) = *gr.* ὁ δὲ Παῦλος; at ille *gig.*; + dicit D, *cf.* ad quem sic ait (*om.* **paulus**) *h*, *et* + εἶπεν HLP *al. pler.* obto T, hobto C; orarem *h*; *gr.* εὐξάμην *uel* εὐξαίμην. **apud** (aput GIOR) **deum** (*sup. lin.* V): *om.* M*S; *om.* apud *h*. **et** *sec.*: ut Θ. **in** *sec. om.* O. **tantum**: solum *gig. h*. set GR. **et** *quart.*: etiam *vg.*; *om.* DF *p*. **hos**: eos F^1; *om.* W *vg. gig.* (*non autem cor. uat.*); *gr.* πάντας τ. ἀκούοντας. **qui**: quia SU*; + me *gig.* audierunt D *s*; + me CT *c s cum graeco* μου, *cf.* > istos qui me audiunt omnes *h*. hodiae C; *om. h p*. talis OS. > tales fieri T. quales D*U* (*ut uidetur*) V*. **et** *quint. om.* OST *c* gig. h*, *non autem gr.* aexceptis C. hiis W; istis *c h*. > his uinculis *s*.

30. **et** *ad init.*: tunc *s*; + cum *haec dixisset h cum gr.* HLP *al. pler.* **exsurrexit** (exur. CW *vg.*): surrexit FO *gig.* p^2 *s*; + surrex R* (*sed erasum*). **rex** + agripa O. **praeses** (preses KOR SW, presses D) = ἡγεμών: legatus *gig. h s*. **et bernice** (-cae BF*M^c, -ces I) = ἥ τε Βερνίκη: et berenicae M*, et beronice C(-cae)DΘT *dem. gig.*; *om. h*. **et** *quart.* + omnes *h*. **qui adsidebant** (adsed. CIMT, assid. U^1W *vg.*) **eis** = οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς: qui adsistebant eis Θ (ist *in ras.*) R p^2; q. adsedebant cum eis DOU* (adsid.); q. sedebant cum eis (illis *s*) S *gig. s*; *assedentes eis h* (*ut conicit Berger*).

31. **et** (καί) ACDGΘMOT *vg. uett.*: qui BFIK RSUV; *om.* W (*spatio tamen relicto*). **cum** (quum Θ) **secessissent** (-isent S*, sequessisent D, secessent R* *sed corr.*) = ἀναχωρήσαντες: cum recessissent CT; fecissent W (*sine* cum); secesserunt *h*; secedentes *gig.*; sedentes *s*. **loquebantur**: praefantes *h*. **ad inuicem** (πρὸς ἀλλήλους): inter se *gig. h*; *deinde* + de eo *h*. *om.* quia *h cum gr.* 31. 38. **nihil** *in ras. scr.* U; nichil TW. **morte** (-ti $Θ^c$) **aut uinculis** (-lorum ACDΘ*IO *p*) **dignum** = θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον ℵB *min.*: > morte (-tem *h*) dignum aut (uel *h*) uinculorum CT *h cum gr.* HLP *al. pler.*; > dignum morte aut

Digitized by Google

32 agrippa autem festo dixit
dimitti poterat homo hic
si non appellasset caesarem.
XXVII. 1 Ut autem iudicatum est eum
nauigare in italiam
et tradi paulum cum reliquis custodiis
centurioni
nomine iulio
cohortis augustae
2 ascendentes autem nauem
hadrumetinam
incipientem nauigare circa
asiae loca sustulimus
perseuerante nobiscum
aristarcho macedone
thessalonicense
3 sequenti autem die deuenimus sidonem
humane autem tractans
iulius paulum
permisit ad amicos ire

---

uinculorum (-lis *gig.*) M *gig. cum gr.* A c^{ser} *cat. cop.* **quid** (i *in ras.* M; quod Θ; aliquid CT) = τι ℵA *min.*: *om.* O *dem. gig. h s cum gr.* BHLP *al. pler.* > dignum quid morte aut uinculis *c* (*cf.* M *gig. supra*). facit GΘ *et gr. omn.* πράσσει; gessit *s.* istae I; hic *dem.* > homo iste *fecit h*; > homines isti faciunt *gig.*

32. grippa T. *om.* **festo** *h.* > respondit autem rex agrippa *h.* demittere S. potuerat O; potuit *gig. s.* **homo** (ho R*W) **hic**: homo iste A(*sic*) CT (*h?*); > hic homo D *gig.*, > iste homo (*s*); + ex uinculis *s* (*ut uidetur*). apellasset RT; appellauit *h.* cesarem CRSW, cessarem D.

XXVII. 1. + *ad init.* sic itaque preses mittere eum cesari iudicauit *p*², + et ita legatus mitti eum *caesaream h*, *cf.* καὶ οὕτως ἔκρινεν αὐτὸν (*om.* 64) ὁ ἡγεμὼν ἀναπέμπεσθαι (ἀνάπεμψαι 64) καίσαρι 64. 97 *et fere syr. pesh. harcl. mg. ar*ᵉ. **ut** (et *s*) **autem** (cum *s*; + *ras. unius lit.* R) **iudicatum** (c *in ras.* R) **est** (*om.* W; esset *s*) = ὡς δὲ ἐκρίθη: dicreuit autem D; *deinde* + sequenti die iussit R² *cf. syr. harcl. mg. infra.* **eum nauigare** *codd. paene omn.*, *et* > nauig. eum *vg. dem.*: nauigare nos *Bed.* (*retr.* '*in graeco*'), mitti nos *gig.*, ut nauigaremus *s*, *et* ἀποπλεῖν ἡμᾶς *gr.* (ἀπ. τοὺς περὶ τὸν Π. P 6. 31. 33). hitaliam C, italia O. **et tradi** *codd. et vg. contra gr.*: tradiderunt *Bed. Bentl. et* παρεδίδουν *gr. plur.*; tradidit *dem. s et* παρεδίδου A *min. syr. pesh. ar*ᵉ.; *gig. uide infra.* **cum reliquis custodiis** (-dis S, -dibus G; uinctis custodibus D; centhurioniis *lapsu* C): et quosdam (*om. s*) alios uinctos *s Bed.*, *et gr.* καί τινας ἑτέρους δεσμώτας. centorioni D. > iulio nomine I. coortis DT. auguste RVW, -teae M, -ta O, -ti S°, agusti DS*. **et tradi . . . augustae**: uocauit centurionem cohortis italice nomine iulium et assignauit ei paulum cum reliquis custodiis *gig.*; *et in* crastinum uocauit centurionem quendam *nomine* iulium et tradidit ei paulum cum ceteris cus*todiis h* (*om.* ut autem . . . italiam); *cf. syr. harcl. mg.* quum die postero uocasset centurionem quendam cuius nomen iulianus ex cohorte augusta tradidit ei paulum cum et caeteris uinctis.

2. + et *ad init. p*². **ascendentes autem**: *om.* autem *vg. c p*²; iste intrauit in *s.* nauim DM. **hadrumetinam** *cum* AF*KV*W, adru. BF°GM (a *in ras.*)RU° *vg. Tisch. c p*, adro. ΘT: adrumetineam U* (*ut uidetur*), adrumetanam O, adromitinam D, adrumitenam *dem.*; hadrumentinam IV°, adrumentinam C *Bentl.*; adrumetinea S; adrymetinam *s*; *gr.* ἀδραμυττηνῷ *uel* -ττινῷ *plur.*, ἀδραμυντηνῷ AB* 16, -ντινῷ 13. 68; *deinde* + et W. **incipientem** (= μέλλοντι ℵAB *min. syr. pesh. et harcl.*) *cum* ABCDGΘKORUϚ *cor. uat.* *cod. caraf. p*: incipientes (μέλλοντες HLP *al. plur.*) FIMSTVW𝔅𝔖𝔈 *cor. uat. mg. c dem.* (*gig. h s uide infra*). nauigari S*. **incip. nauig. circa**: quae nauigatura erat in *s.* asie ORW, asyae C, assiae D; *uoluit* asiam *Bentl.* > loca assiae D. **sustulimus** (ἀνήχθημεν) *cum* BCFGΘ*IKORST UVW *vg. c dem. p*, *et sic infra u.* 4 cum sustulissemus = ἀναχθέντες, *u.* 21 tollere = ἀνάγεσθαι, *cf. Lc.* viii. 22 sustulerunt *a* = ἀνήχθησαν; *alibi* ἀνάγεσθαι *est* nauigare *Act.* xiii. 13, xvi. 11, xx. 3, 18, xxi. 1, 2, xxviii. 10, 11 (*cf. s infra et h uers.* 4): egressi sumus ADΘ^{mg}(*om.* sumus)M; nauigauimus *s* (*sed cf. u.* 12); soluimus *Erasm. Turic.*, prouecti sumus *Beza.* **nobiscum** (nou. O*): nobis R* (*corr.* R²). **aristarcho** AGOR *vg. c p*, *et* -arco BDF°STU: aristharcho CI, aristharco F*ΘKMVW. machedone F*IMR, -nae C, macedonie W. thessalonicense R¹SU, thesol. D, thesall. I, thessall. F, tessal. O, thesalonicence R*, thessalonicensae BV, thessalonicensi *vg.* **perseu. . . . thessal.**: erat autem nobiscum aristarchus macedo tessalonicenses *s. Uersum ita habent gig. h*; incipientes autem nauigare in italiam intrauimus nauem adrummitinam quae in locis asiae nauigatura erat. nauigabat autem nobiscum aristarchus macedo thessalonicensis *gig.*, cum coepissemus nauigare ascendimus in nauem *adru*metinam ascendit autem nouiscum et aristar*chus ma*cedo *h.*

3. **sequenti** (sequaenti O, equenti T) **autem die** (*in ras.* B; diae C) = τῇ δὲ ἑτέρᾳ ℵ°L *min.*: et altera die *gig.*, *et* τῇ τε ἑτέρᾳ ℵ*ABHP *etc.*; *om. h.* **deuenimus** (κατήχθημεν): uenimus DMϚ *dem.*; + autem *h.* sydonem DΘIO, psy. C; sidone *p**, sidonae *h.* **humane** (e *in ras.* U, -nae BCF*) **autem**: et humane *gig. h s cum gr.* φιλανθρώπως τε. **tractans**: agens *gig. s.* **iulius** + centurio

et curam sui agere
4 et inde cum sustulissemus
subnauigauimus cypro
propterea quod essent
uenti contrarii
5 et pelagus ciliciae et pamphiliae nauigantes
uenimus lystram quae est
lyciae
6 et ibi inueniens centurio
nauem alexandrinam
nauigantem in italiam
transposuit nos in eam
7 et cum multis diebus
tarde nauigaremus
et uix deuenissemus
contra cnidum prohibente nos uento
adnauigauimus cretae

---

gig., *cf.* > paulum ille centurio *h* (*om.* **iulius**). cum paulo *gig. s*; + et T. permissit D; + ei CT *gig.* p^2 *s.* > permisit paulum O. **-cos ire** *usque ad* **contrarii** (*u.* 4) *in ras. scr.* Θ. **ire** *sup. lin.* G. > ire ad amicos *gig.* *om.* et DIO. **agere**: habere *gig. s.* **ad amicos . . . agere**: amicis qui ueniebant *ad eum* uti curam eius agerent *h*.

4. **et inde**: inde autem *h*. **cum** (quum Θ) **sustulissemus** (sustulless. D, sustulisemus S; + nos G^c; + nauim D^{mg}) = ἀναχθέντες: profecti *gig. s* (*ut udtur*); nauigantes *h*. **subnauigauimus** (ὑπεπλεύσαμεν): subnauigamus O; nauigauimus I *s*, *cf.* xxi. 3; pernauigauimus *gig.*; *legimus h* (*ita conicit Berger ex spatio*). **cypro** *cum* ACD(cybro) GΘIKMORT *cor. uat.* c* p^2: cyprum BFSUVW (ciprum) *vg. Tisch. cor. uat. mg. dem. gig. h* p^* *s.* **propterea** (p *pr. in ras.* M; *et* propter ea MR) **quod**: propter quod *c*; eo quod *h s*; propterea eo quod D; quia *gig.* essaent R, esset I; erant *gig. h.* > uenti contrarii erant *gig.*; > contr. erant uenti *h*; > uenti essent contr. (aduersi *s*) *s* (*Bentl.*).

5. **et** *ad init.*: + *progressi* in *s*, + cum pernauigassemus *gig.*; + post *haec h.* pilagus D; pelagum B(prlagum)F*S; mare *gig. s.* **ciliciae** (cilicie W, cyliciae D, cylichiae C, ciliae O*) **et pamphiliae** (pamphilie W, phamphiliae U, pamfilie T, pamphyliae AGOϚ𝔓𝔖 *Tisch.*, pampyliae D; pamfiliam p^*): quod secundum ciliciam est et pamphiliam (pampyliam *s*) *gig. s et gr.* τὸ κατὰ τὴν Κ. καὶ Π.; > nauigantes sinum (= secundum ?) cilium et pamphilium pelagum *h.* **nauigantes** (διαπλεύσαντες): enauigantes T (*Bentl.*), et nauigantes C, enauigassemus *s*; *om. gig.*; + XU diebus D *h*, *et* + δι ημερων δεκαπεντε 137 c^{ser} *syr. harcl.* (*cum**). **uenimus** = ηλθομεν 25: deuenimus *gig. h s et* κατήλθαμεν *uel* -ομεν *plur.*; + in D. **lystram** *codd. longe plur.* (listram DMRTW; lystrae F) *et vg.* '*latini*' *ap. cod. caraf.*, *cum gr.* ℵA *cop. arm. mg. Cassiod.* ('*Complexiones in Act.*' = *P. L.* LXX, *p.* 1403) *Bed.* (*retr.*), *codd. ap. ps. Hieron.* (*uide infra*): myrram I *et* μυρραν *syr. harcl. mg. gr.*, μύραν 61 *Euthal.* 427, μοιραν H, mira *h* (*cf.* R^2 *infra*), *et* μυρρα B, μύρα LP *al. pler.*, *cf. cod. caraf.* 'myra *legunt omnes codd. grae.*', *et Hieron. de nom. hebr.* (iii. 102) 'myrra, *amara*' *item* '*nom. hebr. interpr.*' *ap. Tisch.* (*anecd. sacr. et prof. p.* 126) μυρά *redditur* πικρότης; σμυρναν *gr.* 31, *cf. Bed.* (*retr.*) '*pro* lystra *in graeco* smyrna *positum est, pro quo Hieronymus in libro hebraeorum nominum* myrram *ponit*; *quod idcirco reor in quibusdam codicibus ita reperiri, quia* μύρρα *graece* smyrna *appellatur. Denique in psalmo ubi canimus* myrrha et gutta et casia *in graeco ita scriptum est* smyrna et stacte et casia'; *etiam ps. Hieron.* (iii. 765 *ed. Uall.*) 'Smyrna, *ciuitas Lyciae prouinciae in Asia cuius Lucas ita meminit* et pelagus cil. et pamph. nauigantes uenimus in smyrnam (*cod.* smiram) lyciae. *Pro quo aliqui codices habent* uenimus in lystram quae est in cilicia.' **quae** (que W) **est**: *om. h.* **lyciae** (liciae IMSTUV, licie RW, litie *c*) = τῆς Λυκίας: ciliciae AO *p*, cyliciae D; pars ciliciae *dem.*; in cilicia *ps. Hieron.*, *et ita cop.*; *deinde* + mirorum R^2.

6. inuenientes V. > inuenit ibi *gig. s*; inuenit (*om.* ibi) *h.* centorio D. nauim D. alexandri‖nam G, alaxandrinam D. > nauem *alexandrinam* centurio ille *h.* hitaliam C; + et *gig. s.* inposuit *gig. h* (?) *s.* in eum G* (*corr.* G^1); in ea *s*; *om. h.*

7. **et** *ad init. om.* D. quum Θ. **tarde**: tare O*. nauigamus G^c; nauigassemus *p.* *inc.* pluribus antem diebus tarde nauigantes uix *etc. gig.* > tarde nauig. per aliquod *dies h* (*et om.* et uix). deuenimus *gig.*; uenissemus CT; uenimus *h.* **contra** *bis scr.* O (*sec. improbata*); *om. h s.* **cnidum** (Κνίδον) *cum* $CGKU^1V$ *gig.* (contrac nidum *ita diuisum*) *cf. Hieron. de nom. hebr.* (iii. 100) 'cnidos, *mentis excessus*' (*non commemorat* chium *uel* gnidum), *et* chnidum M, chinidum D, chinydum Θ, cindum W, chindum R, chidum T: gnidum BFIS(gnitum S*)U* *vg. Tisch. cor. uat. mg. c h cf. Bed.* (*expos.* '*melius legitur* contra gnidum'; *forsan erat* chium *in lemmate*, *cf. Tisch. T. G.* 8, *sed uide* xx. 15); nidum *dem.*; cenididum O; cium A *p* (chium p^2); *om. s ut udtur.* **prohibente** (proib. T) **nos uento**: et non admittente n. u. *gig.*; cum uenti essent contrarii *s.* **adnauigauimus** (atn. D) *codd. vg. et uett. sed gr. est* ὑπεπλεύσαμεν: nauigauimus B^cFS *dem.*; pernauigauimus *gig.* *Scribi debebat* subnauigauimus *ut uersu* 4, *et sic forsan uoluit Hieron. sed ueterem lectionem incorrectam*

Digitized by Google

secundum salmonem
8 et uix iuxta nauigantes
uenimus in locum quendam
qui uocatur boni portus
cui iuxta erat ciuitas
thalassa
9 multo autem tempore
peracto
et cum iam non esset tuta
nauigatio
eo quod et ieiunium iam
praeterisset
consolabatur paulus
10 dicens eis
uiri uideo quoniam cum
iniuria et multo damno
non solum oneris et nauis
sed etiam animarum
nostrarum incipit esse
nauigatio
11 centurio autem gubernatori
et nauclerio magis credebat
quam his quae a paulo dicebantur
12 et cum aptus portus non
esset ad hiemandum
plurimi statuerunt consilium
nauigare inde
si quo modo possent deuenientes phoe-

ex incuria reliquit. crete RTUW, craete O; cretam *gig.* **secundum** (*κατά*) *cum* ABCD*GΘI MOTW *vg. p** : iuxta D^{mg}FKRSUV *Tisch. c dem. p*^{2}; per *gig.* adna. cre. iuxta *in ras. scr.* U. salmonam G, psalmonem C, samonem *c. pro* **prohibente . . . thalassa** (*u.* 8) *habet h* et inde cum tulissemus lege*bamus u*nde uenimus in portum bonum ubi anchis (= *ἐγγύς uel ἄγχι ?*) ci*uitas er*at.

8. **et uix** (*erasum* U) **iuxta** (iu *in ras.* U; iusta R) **nauigantes** (ui *in ras.* U, ui *sup. lin.* G) = *μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτήν* : et cum uix colligeremus eam *gig.* in : ad D*. **quendam** (quaedam O) : *om. gig. Bentl.** (*sed corr. ipse*) *cum gr.* A 133 *syr. pesh.* > quendam locum D. **uocatur** : dicitur *gig.* **boni** (*ex* bni A) : bonus *gig.* **cui iuxta** (iusta R^{1}) : iuxta quos *gig. s* (*ut udtur*). > erat iuxta D. *om.* **ciuitas** W. **thalassa** *codd. plur.* (ssa *in ras.* U, t *sup. lin.* G) *et vg.*, thalasa DKSV *cor. uat.*, talassa *c gig. s*, talasa R *p**, talassia T, *cf. ps. Hieron.* (iii. 762) '*quidam corrupte* thalassa *legunt*' : thassala B, thessala W, tessala *p*^{2}; alassa C *cum gr.* A 40. 96 'Αλάσσα *et* alasa *syr. harcl. mg.*; lasaea (Λασαία *plur.*) *tantum ps. Hieron.* ('lasaea, *ciuitas littoraria cretae insulae iuxta locum qui uocatur* boni portus *ut ipse lucas exponit*'); laissa *Hieron. de nom. hebr.* (iii. 102) = Λαΐσσα ℵ^{c}, *cf. ad* xviii. 24; anchis *h* (*ut udtur*; *uide ad u.* 7).

9. perhacto CR. *inc.* et cum paucos dies illic fecissemus *h.* **et** (*om. c dem.*) **cum** (quum Θ; *om. h*) **iam** : cum etiam D. **non esset** (essaet R) **tuta** (tota S) : incerta esset *gig.*; es*set peri*culosa *h.* nauigacio RS. **eo** : et G; propter *gig.* **et** *sec.* AF^{c}GΘMOVW𝔈 *cod. caraf. gig. h p et gr. plur.* : *om.* BCDF*IKRSTUϛ𝔐𝔖 *c dem. et gr.* 1. 95* *al.* 5. **ieiunium** : autumnum CT. **iam** *sec. om. gig. h p.* preterisset BIKORSW, praeteriisset ϛ𝔈, preteriisset D; transisset *gig. h*; *deinde* + et I *c cor. uat.**, + iuxta erat ciuitas et R^{2}. **consolabatur** (consul. D) = *παρῄνει* : hortabatur *gig.*; *accessit h*; + eos DΘTϛ𝔖𝔈 *c dem. gig. p*^{1} *non gr.*

10. *om.* **eis** *gig. h.* uidio S*. **quoniam** : quia *s*, quod *gig. p*^{2}; nos *h.* iniuriam IS; iurio *lapsu* O; + magna *h* (*ut udtur ex spatio*). *om.* multo *h.* **damno** (dampno DΘ^{c}RW) = *ζημίας* : detrimento *gig. s*; iactu*ra h.* **solum** : tantum *gig. h.* honeris CDIRU*W. *om.* **oneris et** *h.* set R. **etiam** (aetiam CR) : in W; et *h.* **nostrarum** : uestrarum W *cum* ℵ^{c}L^{2} 12^{lect} *cop.* **incipit** (pit *in ras.* M; -piet DΘ) **esse** (*om. cor. uat. mg.*) = *μέλλειν ἔσεσθαι* : erit futurum *gig.*; incipere *h*; *deinde* + nostra *s.* nauigacio R; amissio *lapsu* S*; *om. gig.*; nauigare *h* (*et* > nauigare incipere).

11. centur^{i}o B, -torio D, -thurio C. *om.* **et** O. **nauclerio** *cum* ABCFGΘKO(inauclerio)S*V : nauclero IM (ro *in ras.*)RS^{c}TU(c *in ras.*)W *vg. Tisch. c p*; nauiculario D* *cf. Bed.* (*expos.* 'naucleros *graece*, *latine* nauicularius *dicitur*'); nauiclero D^{mg}; magistro nauis *gig. s*; *cf. h infra. om.* **magis** *s.* > credebat magis CT *cum gr.* HLP *al. pler.* hiis DW. que IW. **dicebantur** *bis scr.* R (*sec. improbatum*); dicebant O.

12. quum Θ; quia *gig. s.* habtus CT. non *sup. lin.* D. essaet R. > non erat aptus portus *gig. s.* ^{h}iemandum G, hyemandum Cϛ, yemandum T, hemandum D. **plurimi** (-mis Θ, pluri S*) : plures *gig. s*; *gr. οἱ πλείονες.* **statuerunt** (*ἔθεντο*) : abuerunt *s*; fecerunt *gig.* plur. **stat.** *bis scr.* R (*sec. improbatum*). concilium I. > consilium fecerunt *gig.* **nauigare** (*ras.* 2 *litt. inter* a *et* r M) = *ἀναχθῆναι* : ut leuarent *gig.*, ut eleuarent *s. om.* **inde** O. possint D, possit T. **deuenientes** (*καταντήσαντες*) : deportati in *s*, *cf. gig. infra.* **phoenicen** (*Φοίνικα*) *cum* 𝔖𝔈, phenicen *gig.*, fenicen T, foenichen C, phaenicaen G^{c}, phenicē MW *c p*, fenicē *s*, *et* phoenicem AΘϛ𝔐 *Tisch.*, pheni^{c}em O, penicem D : phoenice FKS^{2}V, phenice R, phenicae I, phoenicae BU, phaenicae G*, phonice S*; *cf.* xi. 19, xv. 3, xxi. 2. > phenicen deportari *gig.* hyemare ϛ, yemare CT; + in CT *gig. s*; + apud *p*^{2}. portu CG*T *p**; littore *gig. s.* crete BDRW; craete O. ad

Digitized by Google

nicen hiemare portum cretae re-
spicientem ad africum
et ad chorum
13 adspirante autem austro
aestimantes propositum
se tenere
cum sustulissent de asson
legebant cretam
14 non post multum autem
misit se contra ipsam
uentus typhonicus
qui uocatur euroaquilo
15 cumque arrepta esset nauis
et non posset conari in uentum
data naue flatibus ferebamur
16 insulam autem quandam
decurrentes quae uocatur cauda
potuimus uix obtinere
scapham
17 qua sublata adiutoriis utebantur ac-
cingentes nauem
timentes ne in syrtim

(*κατά*): contra *bis s*, *semel gig.* (*om. sec.*). **africum** OW. corum T *vg.*; choum W.

11–13. *ita habet h*; gubernator autem *et magis*ter *nauis* cogitabant nauigare si forte possent *uenire phoenice*m in portum qui est cretae conse*ntiebat illis* magis centurio quam paulis uerbis et *cum flaret* auster tulimus celerius et sublegebamus (*deinde deficit*).

13. **aspirante** BDFΘKMRSU(assp.)W *vg.*; flante *gig. s.* **austro** (haustro C): euro *gig.* **aestimanti**mantes *lapsu* O, estimantes I^{c}MRTW, extimantes C; existimantes *s*; putantes *gig.* **propositum se tenere** = *τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι*: + consilium CT *dem.* *p*^{2}, *et* > prop. cons. se tenere *gig. s* (tenuisse). **cum** (quum Θ; *om. p**) **sustulissent** (sustil. M*; sustulisse I) = *ἄραντες*: leuantes *gig.*, eleuantes *s.* **de asson** *codd. plur.* (ason BU *c*, asso AΘI *p** *s*, assole D*) *et vg.* = *Ἄσσον Stephanus* 1550, *Elzeu.* 1633 (*uidetur Hieron.* '*de nom. hebr.*' iii. 98 *hoc loco* ascalon *legisse*) *sed locus huius nominis longe abest*: iuxta *gig. et ἆσσον Tisch. T. G.* 8, *W. H. cum gr.* 61 *et aliis mul.*; celerius *h* (*uide supra*) = *forsan θᾶσσον ut conicit Blass*; *in* xx. 13 *θᾶσσον* (*θᾶσον*) *habent graeci* LP *min. non pauc.*, *et* 14 P *al. mult.* **legebant** (legabant ΘO, segebant R*) = *παρελέγοντο*: subleuabant CT (-babant); nauigabant D (*et syr. harcl.*; nauigabamus *syr. pesh.*); sublegebant *s*, colligebant *gig.* **cretam** FΘMO; creten *gig.*; *om.* S* (+S^{2}).

14. **non post multum** (multos T): *om. s.* **misit** (missit D) **se**: *in ras. scr. c*; *om.* F; descendit *s* (> desc. autem). **contra ipsam** (-um R*; ipsa I): contrarius *p*; super eam *gig.*; *om. s.* **uentus** + uehemens T *s cum gr.* 13. **typhonicus** (h *sup. lin. et* y *in ras.* U) = *τυφωνικός*: typhonichus C, thyponicus S, typonicus GΘI, tiphonicus RTW, tifphonicus D; phenicus O; tempestiuus *Bed.* (*expos.* '*alia translatio*'). **euroaquilo** *codd. plur.* (*duobus uerbis* ΘKRVW *p*^{2}) *et vg.*, euroaquilo S^{c} (-lae S*), heuroaquilo U* (*ut udtur*), he aquilo *p** (*ut udtur*) = *εὐρακύλων* ℵAB*: *εὐροκλύδων* HLP *al. pler. non redditur apud Latinos.*

15. **cumque** (quumque Θ; et cum *s*; cum S*) **arrepta** (adr. ST, abr. F *s*, ar. W, er. D; rupta R^{2}) **esset nauis** = *συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου*: et arrepta naui *gig. Bed.* (*expos.* '*alia translatio*'). **et non**: cum non *gig. Bed.*; nec *s* (*ut udtur*). possit A*GΘST; potuit *s*; possent *gig. Bed.* **conari** (quonari C) **in** (*bis scr.* R; ad DΘ) **uentum** (*in ras. scr.* M) = *ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ*: resistere uento *s*, contra resistere uento *gig.*; occurrere uento *Bed.*, obniti uento *Erasm.*, *Beza.* **data naue** (naui CG^{c}RT; nauis O) **flatibus** (fluctibus D *Par. lat.* 11505): commodata n. flat. *Bed.*; laxantes *s*; *om. gig. gr. ἐπιδόντες.* **ferebamur** = *ἐφερόμεθα*: ferebant G* *ut udtur* (*corr.* G^{1}); se tradiderunt *gig.* (*i. e.* contra resistere, uento se tradiderunt, *uide supra*); colligere uela coeperunt *Bed.*, *et libere Cassiod.* (*Migne P. L.* LXX, *p.* 1403) tum collectis uelis nauis per undas coepit efferri.

16. **insulam** (l *sup. lin.* G, insolam D; in insulam R^{2}T *vg. c dem. s*) **autem** (*om.* CT; *et* T *distinguit* ferebamur in insulam *etc.*) **quandam decurrentes** *codd. et vg.* = *νησίον δέ τι ὑποδραμόντες*: > percurrentes autem insulam *gig.*, *cf.* tunc transcurrimus insulam *Bed.* (*expos.*). que IW; qui R. uocabatur R; apellatur *gig.*; dicitur *Bed.* **cauda** *codd. longe plur. et vg. p*^{c}, caudae T *gig.*, caude R *c*, caudam F*IS, caudiam G *cum gr.* ℵ^{c}B *Καῦδα*, *item* cauden *Hieron.* '*de nom. hebr.*' (iii. 100), gaudem *Cassiod.* (*Migne P. L.* LXX, *p.* 1403), *syr. pesh.* kura: clauda D^{mg}, claudia *p**, cladia D*, claudam CΘ; *Κλαῦδα* ℵ*(A) *min.*, *Κλαύδην* HLP *al. pler.*, claude *Bed.*; *uide et Tisch. T. G.* 8 *in loc.* **potuimus uix** *codd. plur. et vg. cum gr.* ℵAB *min.*: > uix potuimus ΘT *c dem.*, > uix ualuimus *gig. s cum gr.* HLP *al. pler.* optinere AIKMORTW, hobtinere C, obtenere V. scafam FGΘIM (a *sec. in ras.*), scaffam O; scapha W. *post* claude *pergit Bed.* (*apud Sabatier*; *omittit Giles*) quam occupare non potuerunt.

17. **qua** (quam B) **sublata**: quam auferentes *gig.*; sed scaphae missae *Bed.* (*ap. Sabat.*). **adiutoriis** (adiutorio D* *gig.*, *et βοηθιαν* ℵ*) **utebantur** (hut. C, utebatur S*; utebamur D *gig. p s contra graecum*) = *βοηθείαις ἐχρῶντο*: adiuuare coeperunt nauem *Bed.* (*ap. Sabat.*). acingentes T, acinguentes D; succingentes *gig. s*; praecingentes

incidere nt
summisso uase sic ferebantur
18 ualide autem nobis tempestate iactatis
sequenti die iactum fecerunt
19 et tertia die suis manibus
armamenta nauis proiecerunt
20 neque sole autem neque
sideribus apparentibus
per plures dies
et tempestate non exigua
inminente
iam ablata erat spes omnis
salutis nostrae
21 et cum multa ieiunatio
fuisset
tunc stans paulus in medio
eorum dixit
Oportebat quidem o uiri
audito me non tollere
a creta
lucrique facere iniuriam
hanc et iacturam
22 et nunc suadeo uobis
bono animo esse
amissio enim nullius animae
erit ex uobis praeter-
quam nauis
23 adstitit enim mihi hac nocte

Bed. (*ap. Sabat.*). nauim D; eam *Bed.* (*ap. Sabat.*) *et* + trahebant autem et anchoras. **timentes** (*et Bed. ap. Sabat.*): + autem *gig. cor. uat.*, *et* et timentes *s*, timentesque *Bed.* (*expos. ed. Giles*, '*alia transl.*'), *gr.* *φοβούμενοί τε*. **syrtim** *cum* BFKSUV *vg. Hieron.* '*de nom. hebr.*' (iii. 104), *Bed.* (*ed. Giles*), sirtim DG^c T *c* '*gr., antiqui*' *ap. cor. uat.*, syrcim *cor. uat.**, sertim W, *gr.* *Σύρτιν* ℵABC *min.*: syrtem ACIM(y *in ras.*)O *dem. gig. p*, sirtem G*Θ, *et* *Σύρτην* HLP *al. plur.*; syrtis *s*, sirtis R, syrtes *Bed.* (*ap. Sabat.*). incederent DRV, incaederet Θ; exciderent *Bed.* (*ed. Giles*); incideremus *gig.*, *contra graec.*; > occurrerent in syrtes *Bed.* (*ap. Sabat.*). **summisso** (subm. BDG KORSU*VW; + que *p*²) **uase** (uasse D, base F) = *χαλάσαντες τὸ σκεῦος*: summisso uelo I; depositis uelis *s*; laxantes antennas *Bed.* (*ed. Giles*); *χαλ. τὰ ἱστία* 32^mg. 37. 56. 66^mg, *χαλ. τὸ ἱστίον* 98^mg *syr. pesh. ar*^e.; *gig. uide infra.* **sic**: ita *Bed.* (*ed. Giles*); *om. s.* uerebantur R*. **summisso . . ferebantur**: uas quoddam dimiserunt quod traheret *gig.*

18. + *ad init.* permanente autem D. **ualide** (-dae CF*I, ualde D*, ualida ϛ𝔈 *dem. p*¹) **autem nobis tempestate iactatis** (iect. D) = *σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν*: et cum uehementem faceremus tempestatem *s*, *et* *σφοδρῶς τε χ. ἡμῶν* A 25 *syr. pesh.*; uento autem ualido instante et tempestate *gig.* subsequenti *gig.* *et* + autem *gig.* diae C. iactam O* (*corr. m. rec.*), iectum D. fecerant G* (*corr.* G¹); faciebant *s*.

19. tercia RSW, tertio G. diae CI. **suis**: *forsan* propriis *p**. > manibus suis *s*. **armamenta**: armaturam *s*; *gr.* *τὴν σκευήν*. > armam. nauis suis man. D. proiecierunt D; + in mare CMT *c dem. gig. s*, *et syr. harcl.* (*cum**).

20. + *ad init.* perseuerante autem tempestate et *gig.* solem S. *om.* **autem** DGR* *gig. s*; + neque luna D. > autem sole *vg.*, *et* *μήτε δὲ ἡλίου* *gr.* syderibus IUϛ; stellis *gig. s.* aparentibus C. **plures** (*πλείονας uel πλείους*): plurimos *gig.*; multos D *s*. **et** + hieme ac *s*. **non exigua**: nimia *s*. imminente BKORU (m *pr. in ras.*) *vg. Tisch.*, in mittente C; perseuerante *s*; *gr.* *ἐπικειμένου*. *om.* **et temp. n. ex. inm.** *gig.* (*uide ad init. uersus*). *om.* **iam** *gig. cum gr.* B. **ablata erat** (erant I) **spes omnis** (omni R; omnibus G) **salutis nostrae** (-tre IOW) = *περιῃρεῖτο ἐλπὶς πᾶσα τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς* AB *min.*; *cf.* amputabatur spes omnis liberandi nos *s*: > omnis spes nobis auferebatur uitae *gig.*, *et* *περιῃρ. πᾶσα ἐλπὶς τοῦ σ. ἡμ.* ℵCHP *al. pler.*

21. **et cum** (quum Θ) **multa** (a *in ras.* A) **ieiunatio** (-cio RS, iaeiunatio C; + facta Θ) **fuisset** = *πολλῆς τε* (*δέ* HLP *al. pler.*) *ἀσιτίας ὑπαρχούσης*: et cum iam diu sine cibo essent *s*; et cum multis diebus iam ieiunassent *gig.*; *deinde* + et Θ. *om.* **tunc** *gig. cum gr.* A 21 *Bentl.** (*sed corr. ipse*). **eorum**: ipsorum *s*; fratrum I. **dixit** (*εἶπεν*): ait *s*. oportuerat CMT *gig. s*; + uos D. qu¹dem G; enim Θ; + uos *gig. s*. **o** (*om. p**) **uiri**: oboediri *s*. **audito** (+ te *c*) **me**: credentes mihi *gig. s*, *et gr.* *πειθαρχήσαντές μοι*. **tollere** (*ἀνάγεσθαι plur.*, *ἀναγάγ.* 137) *cum* BCFGΘ^mg KOSTUVW *vg. c p*: egredi ADΘ*MR *dem. Bentl.** (*sed corr. ipse*); egredi tollere I; nauigare *gig. s*, *cf. u.* 2. **a**: de I. creata F*. **lucr. . . . iacturam**: et lucrari hanc iniuriam et (ac *gig.*) detrimentum *gig. s*.

22. **nunc** + quidem *gig. s*. suadet D. **uos** *ut udtur gig.* bon S* (+ o S²). essae R. **amissio** (*ἀποβολή*): iactum *gig.* **enim**: autem K. **nullius animae** (-me RW) = *ψυχῆς οὐδεμιᾶς* 7. 11. 15. 18 *etc.*: *gr. plur.* *ψυχῆς οὐδεμία* (> *οὐδ. ψυ.* ℵ 80). **uobis** (*ὑμῶν*): nobis *gig.* (*ut udtur*) ϛ. preterquam BDIMORS; nisi tantum *gig. s*. naues S*.

23. adstetit BDKOSV*, asstitit U (s *pr. in ras.*), astitit W *vg.* **enim**: autem K; *om.* MO* (+ O¹) *gig.* michi B; *om.* FW. **hac**: ac MRU*V. **dei** *in ras. scr.* M; domini T. > anguelus dei

Digitized by Google

angelus dei cuius sum ego
et cui deseruio
24 dicens
ne timeas paule
caesari te oportet adsistere
et ecce donauit tibi deus omnes
qui nauigant tecum
25 propter quod bono animo
estote uiri
credo enim deo quia sic erit
quemadmodum dictum
est mihi
26 in insulam autem quandam
oportet nos deuenire.
27 Sed postea quam quarta decima
nox superuenit nauigantibus nobis
in hadria
circa mediam noctem
suspicabantur nautae
apparere sibi aliquam
regionem
28 qui summittentes inuenerunt passus
uiginti
et pusillum inde separati
inuenerunt passus quindecim.
29 Timentes autem ne in aspera
loca incideremus
de puppi mittentes anchoras quattuor
optabant
diem fieri
30 nautis uero quaerentibus
fugere de naui
cum misissent scapham

hac nocte D. cuius (*in ras. scr.* U; *def.* M *ad u.* 39) sum ego (> ego sum D) = οὗ εἰμὶ ἐγώ ℵAC[2] *min.*: *om.* ego *s cum gr.* BC*HLP 31. 61 *etc.* *om.* cuius sum ego et *gig.* diseruio D. > dei cuius s. e. et cui des. angelus *Bentl. cum gr.* ℵA (BC) *min.* (*codd. nostri* = *gr.* HLP *etc.*).

24. ne timeamus I* (*corr.* I[1]); noli timere *gig. s.* paulae I. caesari (caess. B*, cess. D, ces. STW; caesarem C; + enim CT) te oportet (hoportet C; > opor. te D *cum gr.* 13) adsistere (ass. BF[c]KU[1]VW *vg.*) = Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι: ante caesarem te oportet stare *s*, oportet te ante cesarem stare *gig.*; caesari te op. sisti *Erasm. Turic. Beza.* et ecce: ecce enim *Auct. de prom.* (iii. 14. *col.* 176). donabit IT. *om.* deus *gig.* > tecum nauigant *gig. s Auct. de prom.*

25. propter quod: *om.* quod S* (+ S[2]); propterea *gig.* hestote C; stote S. deo *sine addit.* ACDGΘIOT *vg. gig. p et graec.*: + meo BFKR SUVW *c dem.* quia sic: quod ita D. quemadmo S* (+ dum *cor.*); quaemadmodum O. dictum est (ctum est *in ras.* S) = λελάληται: locutus est *gig.* michi B.

26. insolam D. autem: enim *s.* *om.* autem quandam T. hoportet C. > nos oportet D *cum gr.* B. deuenire (ni *sup. lin.* G) *incautius pro* ἐκπεσεῖν *quod uerbum u.* 17 *et* 29 incidere *redditur, et* 32 excidere: *melius* eiici *Erasm. Turic.*, excidere *Beza.*

27. sed (set R) postea quam (*om.* I): et cum *gig.* decima (ci *in ras. longa* B): + die VW *cor. uat.** (*non mg.*). nox: nos *lapsu* A. superuenit (-isset CT) = ἐπεγένετο A 61. 68: facta esset *gig. et gr. rell.* ἐγένετο. nauigantibus nobis (διαφερομένων ἡμῶν): et iactaremur *gig.* (*s*?) *Beza.* hadria ABCF*GKOSTV *c s*: adria DF[c]ΘIRUW *vg. Tisch. c gig. p.* noctis *s.* suspicapatur S* (-bantur S[c]). naute F*ORSW. apparere (apar. OW) sibi aliquam regionem *codd. et vg., cf. ad* xxi. 3: resonare (= προσηχεῖν? *cf. gr.* B* *infra*) sibi aliquam (quandam *s*) regionem *gig. s*; *gr. plur.* προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν (*sed* προαγαγειν ℵ*, προσαχειν B*, προσανεχειν B[2], προσεγγιζειν 137 c[scr]).

28. qui (= οιτινεσ ℵ*) *cum* ACDFGΘOT *cor. uat. c dem. p*: et I *gig. et gr. rell.* καί; qui et BK RSUVW *vg.* summittentes (*cf.* 17) *cum* AGIU[1] *vg., et* submittentes BCD(submitentes)FΘKO(t *pr. sup. lin.*)RSTU*VW (*duobus uerbis*): miserunt *gig.*; *deinde* + bolidem CDΘTV[rec] *vg. c dem. gig.* (+ et) *p*[2] *et cor. uat.*, + pulidem KR *p** (‘*quidam antiqui*’ *ap. cor. uat.*); *gr.* βολίσαντες. inuenierunt *bis* D. passos *pr.* ΘIOST; passum *p**. uiginti (-tim CT): ·xx· DOSUW; triginta *dem.*; + altitudinem CT *s*, + altitudinis *gig.* et pusillum (puss. S, pusilum O) inde separati (pa *sup. lin.* I, separrari W; > separati inde D) = βραχὺ δὲ διαστήσαντες: et post pusillum *gig. s*; *deinde* + iterum iactauerunt bolidem et *gig. s fere cum graeco* καὶ πάλιν βολίσαντες; *om. codd. nostri et vg. cum gr.* 24. 67 *al.* 2[scr]. passos *sec.* CΘIST; passum *p**. quindecim: ·xv· ADSW.

29. ne: necubi C(nechubi)T *s*; *gr.* μήπου ℵBC *min.*, μήπω A, μήπως HLP *al. pler.* in: *om.* D; + uia Θ. [as]pera G. inciderimus BI, incederemus D. puppe O *s*, pupi DR. mittentes: proiecerunt *gig.* ancoras GT𝔊. quatuor ς𝔊, quadtuor C; ·IIII· DSUW; + et *gig. s.* > anchoras quattuor mittentes O. optabant (obt. BDT, hobt. C, optinebant I): optant W (*deinde usque ad* tunc *u.* 32, *in ras. scr.*); *deprecaban*tur *s* (?). diem (diaem I*) fieri: ut dies fieret *gig.*; *deinde* + ut (hut C) sciremus an (han C) salui esse possemus (-imus *gig.*) CW *gig.*

Digitized by Google

in mare sub obtentu quasi
a prora inciperent anchoras ex-
tendere
31 dixit paulus centurioni
et militibus
nisi hi in naui manserint
uos salui fieri non potestis
32 tunc absciderunt milites
funes scaphae
et passi sunt eam excidere.
33 Et cum lux inciperet fieri
rogabat paulus omnes
sumere cibum dicens
quarta decima hodie die
expectantes ieiuni permanetis nihil
accipientes
34 propter quod rogo uos
accipere cibum pro salute uestra
quia nullius uestrum
capillus de capite peribit
35 et cum haec dixisset
sumens panem gratias egit
deo in conspectu omnium
et cum fregisset coepit
manducare
36 animaequiores autem

---

30. **uero**: autem *gig. s.* querentibus CDIRSW. fugire CISU*. **cum** (quum Θ) **misissent** (missisent D): et laxantibus *gig. s, et gr.* καὶ χαλασάντων. scafam FGΘIT, scaffam O. mari CΘT *dem.* **sub obtentu** (op. ARSU) **quasi** = προφάσει ὡς: occasionem quaerentes tamquam *s* (*ut udtur*); occasionem (hoçc. C) querentes sub obtentu (hob. C, op. TW) quasi (tamquam *gig.*) CRTW *gig. Par. lat.* 11505. **a prora** (prura D, proro W) **inciperent** (-pere CT) **anchoras** (ancoras CGT) **extendere** (extender O) *cum* ACDGΘOTW *dem. p Bentl. cf.* ἐκ πρῴρης μελλόντων ἀγκύρας ἐκτείνειν ℵHLP *al. pler.*: > inciperent (in inciperint S) a prora anch. (anc. 𝔇) exten. BFIKRSUV *vg. c contra gr.*; > a prora anchoras essent missuri *gig.* (*s*) *cum gr.* ἐκ πρ. ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν ABC *min.*; *deinde* + ut tutius (tocius W) nauis staret W *gig. Par. lat.* 11505.

31. centhurioni C, centor. D. > centurione (*sic*) paulus O. hii DOTW; isti *s*; *om.* CI*V. **in naui** (naue CSU) **manserint** (manss. O, remanserint D *p*; manseritis V^{rec}) *omnes* = ἐν τῷ πλοίῳ μείνωσιν ℵ* *min.*: > mans. in naui *Bentl.*, *et* μείν. ἐν τῷ πλ. *gr. plur.* **uos**: nos *gig.* **fieri**: esse *gig. s.* p°testis G; possumus *gig.*

32. **tunc** + protinus *gig. s.* **absciderunt** (habsc. C; sciderunt W) **milites** = ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται ℵABC *min.*: > milites praeciderunt *gig. s et* οἱ στρ. ἀπέκ. HLP *al. pler.* **scaphae** (scaphe KRW, schaphae S, scapae D, scaffe O, scafae GΘIT) **et**: > et scapham *gig.* **passi sunt**: *om.* **sunt** W; dimiserunt *gig. s.* **eam**: illam *s*; *om. gig.* **sunt eam** *om.* U* (+ U¹). **excidere** (ἐκπεσεῖν): abscidere D *c*, abscedere U.

33. **et cum** (quum Θ; *uoluit* dum *Bentl.*) **lux** (*om.* W) **inciperet** (coepisset *dem.*) **fieri** (> fieri inciperet O): et cum dies fieret *gig.*; *gr.* ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἔμελλεν (> ἔμ. ἡμέρα HLP *etc.*) γίνεσθαι. **rogabat** (+ fieri D* *sed exp.*) = παρεκάλει: hortabatur *gig.* **sumere** (summere R) **cibum** (cybum U, ciuum C) = μεταλαβεῖν τροφῆς: ut perciperent escas *gig.*; *deinde* + postea D* (*sed exp.*). **quarta decima hodie** (ho *arcte in ras.* A; hodiae C) **die** (diae CI) **expectantes** (exsp. BV; spectantes T) *cum* ABCFGΘIKRTVW *Bentl.* = τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες: > qu. dec. die (e *in ras.* U) hodie expec. U *vg. c dem.* p^2, *et* qu. dec. dies hodie expec. S; qu. dec. hodie est expec. O, qu. dec. hodie expec. *p**; qu. dec. hodie dies (*sine* expec.) D, *cf.* qu. dec. dies est hodie a qua (*sine* expec.) *gig.* iaeiuni C, ieiunii DTV; sine cibo *gig.*, *et gr.* ἄσιτοι. permaneatis U*, permanentes Θ; manetis *gig.* **nihil** (nichil TW) **accipientes**: *om. gig.*

34. **propter quod rogo**: ideoque hortor *gig.* **cibum** (bum *in ras.* S, cybum RU* *ut udtur*): escam *gig.* **pro** (*in ras. scr.* S) **salute uestra** *codd. plur. et vg.*: hoc enim pro salute uestra (> uestra sal. *gig.*) est I *gig.* (*Bentl.*) *cum gr.* τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει (*sed* ἡμετέρας ALP *min.*); *deinde* + spero enim in deo meo *gig. ex u.* 25. **quia**: quoniam D. capillis B*. **capite** + uestro non *p**. **peribit** (perhibit D, peripit S) = ἀπολεῖται ℵABC *min.*: cadet *gig. et* πεσεῖται HLP *al. plur.*

35. **et** (ec I*) **cum** (quum Θ) **haec** (hec SW) **dixisset**: et his dictis *gig.*; *gr.* εἴπας (-πων HLP *etc.*) δὲ ταῦτα. **sumens**: accepit *gig. et* ελαβεν 40; *gr. rell.* καὶ λαβών. **panem** + et D *gig.* gracias S. **egit** *partim in ras.* Θ; hegit C; agit S. **sum. pan. gr. egit**: fregit panem egit (agens p^2) *p.* **in conspectu omnium** (hominum *p**): coram omnibus *gig.* **cum** (quum Θ; *om.* T) **fregisset** = κλάσας: fregit et *gig.* caepit D^cOR, cepit KSW; caepisset D*.

36. **animaequiores** (animeq. DVW) **autem** (*om. p*) **facti** (+ sunt D; > facti autem F) = εὔθυμοι δὲ γενόμενοι: tunc bono animo facti *gig.* *om.* **et ipsi** *gig.* > et ipsi facti; omnes *etc. c.* **adsumserunt** (προσελάβοντο *plur.*) AF, assums. V *dem. p, et* adsumps. DGΘIOS^c *Tisch.*, assumps. BKR*UW, asumps. S*: sumpserunt CR^c *vg. c*,

Digitized by Google

facti omnes
et ipsi adsumserunt cibum
37 eramus uero uniuersae
animae in naui ducentae
septuaginta sex
38 et satiati cibo adleuiabant
nauem
iactantes triticum in mare.
39 Cum autem dies factus esset
terram non agnoscebant
sinum uero quendam
considerabant habentem litus
in quem cogitabant si possent eicere
nauem
40 et cum anchoras abstulissent committebant
se mari simul
laxantes iuncturas
gubernaculorum
et leuato artemone secundum flatum
aurae tendebant ad litus
41 et cum incidissemus in locum
bithalassum inpegerunt
nauem
et prora quidem fixa
manebat inmobilis
puppis uero soluebatur
a ui maris
42 militum autem consilium
fuit ut custodias occiderent
ne quis cum enatasset
effugeret

---

sumserunt T; percipiebant *gig.*, *μετέλαβον* 68 *Theophyl*^{b}, *μεταλαβαν* ℵ, *μετελαμβανον* 137. cybum B*.

37. **uero**: autem R *dem. gig.*; enim *c.* huniuersae C, uniuerse O*RW; uniuersi S; omnes *gig.*; + *ras. 2 litt.* O. anime OW. **in** (*om. p**) **naui** (naue S): *om. gig. contra gr.* **ducentae** (ducente GIRW): ducenti D; CC FOSTU*, CC^{tae} U^c. **septuaginta** (-te V; + et C) **sex**: LXXVI DFOSU*, LXXVI^{ta} U^c, septuaginta VI W, LXX et VI T.

38. saciati RSW. **cibo** + et D. **adleuiabant** (*ἐκούφιζον*) *cum* ACG^{1}KRS(-bantur)U*, *et* alleuiabant BΘTU^{1}VW *vg. Tisch.*: adleuabant DFG*O (adleb.); adleuiauit I; releuabant *gig.* nauim D. iectantes D; proicientes *gig.* tritticum CFΘ; tricum V* (+ ti *cor. rec.*).

39. **cum** (quum Θ) **autem dies** (diaes C) **factus** (facta D) **esset** (essaet R) = *ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο*: et cum dies illuxisset *gig.*; *deinde* + nautae CT *dem. gig.* hagnoscebant C; cognoscebant U *gig.*, *et* > non cognoscebat terram D. **sinum**: signum S*T. **uero**: autem *gig.* **considerabant** (r *in ras.* U; consyd. 𝔖) = *κατενόουν*: prouidebant *gig.*; animaduertunt *Erasm.*, -tebant *Turic.*, -terunt *Beza.* habente S; habitantem D. lytus B; littus 𝔖ℭ. **quem**: quod *dem.*; quo *gig.* possint D, possunt *dem.* **eicere** (iecere D, eiecere SV*, eiicere *vg. Tisch.*) = *ἐξῶσαι*: expellere *gig.* nauim D.

40. **et** *ad init. om. p**. **cum** (quum Θ) **anchoras** (ancoras GT, hancoras C) **abstulissent** *cum* ACD(obtul. *mg.*)FGΘIMOTW *c dem. p* Bentl.*: cum anchoras (anchora S, ancoras 𝔓) sustulissent BKRSUV *vg. p*^{2}; anchoras colligentes *gig.*; *gr. τὰς ἀγκύρας περιελόντες.* **committebant** (cumm. S, com. R, commitebant D) **se** (+ in W) **mari** (mare R*) *codd. plur. et vg. et uers. Angl.* 1611 'they committed *themselves* unto the sea': *melius* committebant **eas** (*i. e. anchoras*) in mare C, *graeci enim εἴων εἰς τὴν θάλασσαν cf.* proiciebant in mare *gig.*, *et uers. Angl.* 1881 'they left them in the sea.' **simul** (*ἅμα*): et *gig.* **laxantes**: remittentes *gig.* **iuncturas** (*ζευκτηρίας*): iacturas Θ*(*corr. mg.*)T; stricturas F; coniunctiones *gig.* **leuato** (-to *in ras.* U, -tae I): eleuato MT. artemonae I, arthemone F*, artimone DΘ. **flatum aurae** (aure W) *cum* ACDGΘIMOTW *c dem. gig. p Bentl.*: > aurae (aure BF*R, auroae S*) flatum BFKRSUV *vg.* **tendebant**: ten *super ras. scr.* G. littus 𝔖ℭ.

41. **et cum** (quum Θ) **incidissemus** (-imus OS*, incedissemus V) *fere = περιπεσόντες δέ*: cum incidissent autem *gig.* (*ut cum ἐπέκειλαν concordet*). **in** (ad I) **locum**: *om.* S* (+ S^2); + uado sub I, *cf.* T *infra.* **bithalassum** (byth. U, bit. *p*^{2} *in ras.*, bithalasmum S, bithalassam O) *nouo uerbo* (*cf.* biprora, bisyllabus) *codd. plur. et Bentl.*: dithalassum *vg. et gr. διθάλασσον*; uadosum T; bimarem *Erasm. Turic. Beza*; *deinde* + ubi (hubi C) duo maria conueniebant CTW *Par. lat.* 93. 309. 11505; + ta bapsū alibi in locum *p**. inpigerunt DGΘMOST; impegerunt KU (e *pr. in ras.*) *vg.* nauim D; *om.* S*. prura D. **fixa** (fixsa O) = *ἐρείσασα*: infixa T; *om. gig.* immobilis BFΘKORU^1 *vg. Tisch.* puppi^s B, pupis DR. soluatur D; + *ras. unius lit.* S. **ui**: uim O*. **maris** *om. uoluit Bentl. cum gr.* ℵ*AB; *sed gr. rell. habent τῶν κυμάτων.*

42. **militum** (multum D) **autem consilium fuit** = *τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο*: tunc cogitauerunt milites *gig.* **ut** + omnes *gig.* **custodias** (*τοὺς δεσμώτας*): custodes M (*cf. cor. uat. mg.* '*non dicitur* custodes'); uinculatos *p*; eos quos custodiebant D^{mg}. hocciderent C; + paulum S*. quis + *ras. unius lit. c.* **cum** (com S*; quum Θ) **enatasset** (aen. CG*, enn. R; enatassent O; ena-

Digitized by Google

43 centurio autem uolens
seruare paulum
prohibuit fieri
iussitque eos qui possent
natare mittere se
primos et euadere
et ad terram exire
44 et ceteros alios in tabulis
ferebant
quosdam super ea quae
de naui essent
et sic factum est ut omnes animae
euaderent ad terram

XXVIII. 1 et cum euasissemus tunc
cognouimus quia militene
insula uocatur
2 barbari uero praestabant
non modicam humanitatem nobis.
Accensa enim pyra reficiebant nos
omnes
propter imbrem qui inminebat et
frigus
3 cum congregasset autem
paulus sarmentorum aliquantam
multitudinem et inposuisset super
ignem

---

taret *p*; natasset D; enatus esset S*; *deinde* + et S): enatans *gig.*; *gr.* *ἐκκολυμβήσας.* effugirent S*; -erent S°.

43. centhurio C, centorio D. **uolens seruare paulum prohibuit** (proibuit R) **fieri** *codd. et vg., sed gr. βουλόμενος διασῶσαι τὸν Π. ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος*: > prohibuit hoc fieri praecipue propter paulum ut saluum illum faceret *gig.* iusitque V; et iussit *gig.* illos *gig.* possint SU; potuissent I; possit *p**. **natare** (re *in ras.* M): enatare *gig.*; natari S°; nauigare S* (*ut udtur*). **mittere** (mitere D, mitterent I; emittere *vg.*) **se** = *ἀπορίψαντας*; *gig. uide infra.* **primos** *sine addit.* CDFGΘIM(primo)OTWϛℌℭ *p** (*gig. uide infra*) *et graec.*: + in mare SU *p*², *et* > in mare primos ABKRV𝔖 *c dem.* **et** (*om. p**) **euadere** (aeuaderent I): ut euaderent SU* (ut euadere U°); *om. gig.* (*Bentl.*) *cum graeco.* ad terras C; a terra S. exirent IS. > exire ad terram D *cf. gig. qui pro* **mittere . . . exire** *habet tantum* primos exire ad terram; *gr. est ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι* (*sed desunt* DE).

44. *om.* **et** *ad init.* S. **ceteros** (caet. DGIϛℌ): reliquos *gig.* **alios** (*om.* S°) **in** (*om.* S) **tabulis** (-olis S) **ferebant** (+ et D* *sed exp.*): quosdam in tabulis saluos fieri *gig.*; *gr. οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν* (*ellipsin uerbi uarie suppleuerunt latini*); **ferebant** *om. uoluit Bentl.* **quosdam** (s *in ras.* I): + uero T *c*, + autem W *p*²; *et gr. οὓς δέ.* aea M*. que IW. essaent R; erant CMTW *vg. c.* *om.* **quosdam . . . essent** *gig.* *om.* **factum est ut** *gig.* **animae** (anime CRW) *codd. paene omn. et vg.*: *om.* A* (+ A¹) *Tisch. Bentl., et gr. tantum πάντας.* euaderet I; accederent D* (*corr. mg.*). **et sic . . . eua-** *in ras. scr.* R. > et sic omnes animae saluae ad terram uenerunt *gig.*; *gr. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.*

XXVIII. 1. **cum** (quum Θ) **euasissemus** (aeuas. I, heuas. C, euass. B*, euassisemus D): *om. gig.* **militene** (-nae BCKMV *gig.*, -nes *p** *ut udtur*, -na S) *codd. longe plur. et cor. uat.* ('*grecus, antiqui*'), *cf. et* militine *Hieron. de nom. hebr.* (iii. 102), militinae D, melitene *cod. caraf.*, *fere cum gr. μελιτήνη* B* 12^lect, *syr. harcl. mg. graece, arm.*: mitilene *c p*², mitilenae T, mitylene ϛℌ, *et codd. ap. Erasm.* metylene, *notatque Luc. Brug.* '*non scribas* mitylene *quadrisyllabum pro trisyllabo* melita' (*haec ap. Tisch. T. G.* 8); melita 𝔖ℭ, melite *Bentl.*, meletae I, milite W *et μελίτη gr. plur.* insola D. **uocatur** *codd. plur.* (uocitatur *gig.*) = *καλεῖται*: uocabatur DΘ°IKM RTV *vg. c dem. p.*

2. *inc. u.* 2 **barbari** Stephanus 1555, *uerss. Anglic.* 1611 *et* 1881, *Tisch. T. G.* 8, *W. H.*: *inc.* **accensa** ℌℭ. **barbari**: bar *in ras.* Θ. **uero**: autem *gig.* prestabant BCDIMORSW; praestabat G*. > nobis non modicam (a *in ras.* U) human. SU *gig.*, *non graec.* **accensa** (c *pr. in ras.* U; ascensa S) **enim** (autem RSU) **pyra** (y *in ras.* U; phyra I, pira DRTW; pruna A, *forsan ex Ioh.* xxi. 9): accendentes enim ignem *gig.*; *gr. ἅψαντες* (*uel ἀνάψ.*) *γὰρ πυράν.* **reficiebant** *codd. paene omn. et vg., et* refecerunt *gig.* = *προσανελάμβανον* ℵ* 137 c^scr *quod recte redditur* 'refreshed' *cf. Polyb.* ix. 8, 7, xxii. 22 (25), 6, *Diod.* xvii. 16: recipiebant D *cf. Bed.* (*retr.*) '*in graeco scriptum est* recipiebant nos omnes *quod et nos arbitramur primo sic interpretatum esse in latinum, sed librariorum negligentia mutatum*'; *gr. plur. προσελάβοντο.* **omnes** (s *in ras.* U): *om. gig. Bentl. cum graeco* A *et cop.* **imbrem** (him. R, ym. CIUW) **qui inminebat** (imm. CFΘIRU¹V *vg. Tisch.*; imnebat K): pluuiam imminentem *gig.*; *gr. τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα.* **et** + propter (*Bentl.*) *cum gr.* (*exc.* ℵ* *min.*).

3. **cum** (quum Θ) **congregasset autem** = *συστρέψαντος δέ*: et cum collegisset *gig.* **aliquantam** (-tum *p** *ut udtur*) *codd. paene omn. et vg.* = *τι* ℵABC *min.*, *cf.* aliquam W: *om.* A *gig. cum gr.* HLP *al. pler.* **et** *in ras.* U. inpossu. D, imposu. BFKU (im *in ras.*) *vg.*; posuisset O, *cf.*

Digitized by Google

uipera a calore cum processisset inuasit
manum eius
4 ut uero uiderunt barbari
pendentem bestiam
de manu eius
ad inuicem dicebant
utique homicida est homo hic
qui cum euaserit de mari
ultio eum non sinit
uiuere
5 et ille quidem excutiens
bestiam in ignem
nihil mali passus est
6 at illi existimabant eum
in tumorem conuertendum
et subito casurum et mori
diu autem illis sperantibus
et uidentibus nihil mali
in eo fieri
conuertentes se dicebant
eum esse deum.
7 In locis autem illis erant
praedia principis insulae

I *ad u.* 8. **super** (ἐπί): in *dem.* **calore** + ignis SU. **cum** (quum Θ) **processisset** (ssisset *in ras.* U; precessiset D; cessisset S) = ἐξελθοῦσα (διεξελθοῦσα HLP *etc.*): exiens *gig.* **inuasit** (-ssit D) = καθῆψεν: momordit *gig.*

4. **ut uero** (*om.* R*; + R[1]) **uiderunt barbari** = ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι: > ut uid. uero bar. T^mg, > ut uero bar. uid. *c*; ut uid. autem *s* (*forsan om.* barbari); quo uiso barbari *gig.* **pendentem bestiam** (uiperam T): quod penderet bestia *gig.* **de** ACDGΘIMOTW *vg. c dem. gig. p s* = ἐκ: in BFKRSUV. **ut uero . . . eius** *om.* T* (+ T[1] *in mg.*). **ad inuicem**: inter se *gig.* hutique C; *om. gig.* **homicida est homo hic** (iste A *Tisch.*) = φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρ. οὗτος: > is homo homic. debet esse *gig.*, hic homo homic. esse oportet *s* (*ut udtur*), hic homo debet homic. esse *Sulp. Seu. ep.* I. 355. **qui** (quia R; quem D) **cum** (quum Θ) **euaserit** (heuas. C, euass. DS; aeuaderet I, euasit ϛ): quem liberatum *gig. s*, quem saluum factum *Sulp. Seu.*; *gr.* ὃν διασωθέντα. *om.* **de mari** S* (+S[2]). **ultio** (ulcio RS): equitas C (heq.) T *gig.* (*s*); fata *Sulp. Seu.*; *gr.* ἡ δίκη; + diuina *cor. uat.** (*non mg.*). **eum non sinit** (sinet Θ[1], siuit U) **uiuere** *cum* CΘIKU (*in ras. scr.*) V *dem.* (> eum ultio n. s. u.), *et* eum non siniuit (sipiuit R*) uiu. R, eum non dimisit uiu. A *Tisch.*, *item* non sinit uiuere (*sine* eum) BDFG: > non sinit eum (+ in terra W) uiuere OS (sinet) W *vg. c p*, non siuit eum uiuere M; > eum uiuere non permisit T; uiuere non siuit *uoluit Bentl.* (*sine* eum), *cf.* uiuere non sinunt *Sulp. Seu.*, uiuere non permisit *s*; > uiuere equitas non permisit *gig.*; *gr.* ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν *non uariat.*

5. **et ille quidem** (ὁ μὲν οὖν): paulus uero *gig.* (*s*). **excutiens** (e *in ras.* U; excuciens SW) **bestiam**: excussa bestia *gig. s.* > in ignem bestiam *c.* nichil W. **est** + ab ea S. > nihil patiebatur mali *gig. s*; > ἔπαθεν οὐδὲν κακόν *gr.*

6. **at** (ad CIO; et *p*) **illi**: illi autem *s.* **existimabant**: extimabant F, estimabant *c p*, aestimabant D; *gr.* προσεδόκων. illum *s* (?). **in tumorem** (tumore IOS; timorem D) **conuertendum** (-tandum D): intumescere *s*; succendi *gig.*; *gr.* πιμπρᾶσθαι (ἐμπιμπ. ℵ *min.*). **et subito casurum** (cassurum BD, causarum I) **et mori** (moriturum CT): aut subito cadere mortuum *s* (*ut udtur*), > aut cadere subito mortuum *gig.*, *et gr.* ἢ (*nulli* καὶ) καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. **diu** (*in ras.* U; dum S) **autem illis sperantibus** (p *sup. lin.* M, spirantibus S) *codd. paene omn. et cor. uat.**, *cf. e f ad Luc.* iii. 15: diu aut. illis expectantibus (προσδοκώντων, *et cf. supra* existimabant) *vg. dem. Luc. Brug.* (*ap. Tisch.*) '*non mutes* expectantibus *in* sperantibus,' *cor. uat. mg.* (*sed ipse cor. uat.* notat* 'sperantibus *antiqui, id est* existimantibus; *alii* expectantibus; *sed grecus equiuocum mihi uidetur significare etiam* sperantibus *et* expectantibus'); cumque diu expectarent *gig.* (*s*). uiderent *gig. s.* nichil W. **in eo fieri** *codd. plur.* (> fieri in eo SU) *et vg.*, *cf.* ei contingere *gig.* (mali contingere *s*; *perierunt reliqua*): in eum fieri ACG° *Tisch.* (*Bentl.*), in illum fieri *p*; *gr.* εἰς αὐτὸν γινόμενον. **conuertentes se** (conuertantes se D; conuertentes *tantum p*) = μεταβαλλόμενοι ℵHL *etc.*: conuersi *gig.*, *et* μεταβαλόμενοι ABP *min.* **eum** *forsan om. s* (dicebant esse deum; *perierunt reliqua*). **eum esse** (essae R) **deum** *codd. longe plur. et vg. cum gr.* ℵB *min.*: > eum deum esse SU (*sed in ras. scr.*) *cum gr.* 13. 31. 38 *etc. syr. pesh. et harcl.*; > esse eum deum *uoluit Bentl. cum gr.* A; eum deum (*sine* esse) *gig.*

7. **in locis autem illis**: inter eos autem qui in illo loco morabantur *gig. et forsan s* (autem qui in loco morarentur *ut udtur*) = *gr.* ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον. predia BDKRW. principes S; principi *gig.* (*Bentl.*) *et gr.* τῷ πρώτῳ. insule RW, insolae D. **publii** *codd. plur.* (publius Θ* *ut udtur*) *et vg.*: puplii AT *Tisch.*, pupli ci D; puplio *gig.*, publio (*Bentl.*), *et gr.* Ποπλίῳ (Πουπ. 5. 7. 25. 61). *om.* qui D (*sed* pupli ci *pro* puplii qui ?). **nos suscipiens** (> suscipiens nos *s*) **triduo benigne** (-na Θ, -nus R) **exhibuit** (exib. OR;

Digitized by Google

nomine publii
qui nos suscipiens triduo
benigne exhibuit
8 contigit autem patrem
publii febribus et dysenteria uexatum iacere
ad quem paulus intrauit
et cum orasset et inposuisset ei manus
saluauit eum
9 quo facto et omnes qui in
insula habebant
infirmitates accedebant
et curabantur
10 qui etiam multis honoribus
nos honorauerunt
et nauigantibus inposuerunt quae necessaria erant.
11 Post menses autem tres
nauigauimus in naui
alexandrina
quae in insula hiemauerat
cui erat insigne castorum
12 et cum uenissemus syracusas
mansimus ibi triduo
13 inde circumlegentes
deuenimus regium
et post unum diem
flante austro secunda
die uenimus puteolos
14 ubi inuentis fratribus

---

tractauit C; hospitio recepit *s ut uidetur*) = *fere* ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν *cf. Roensch It. u. Vg. p.* 364: > nos hospicio humane recepit per triduum *gig.*

8. con^{ti}git S. p^atrem G. puplii A (p *sec. in ras.*) DT *Tisch. gig.*; + maximis *uel tale quid s* (*ut uidetur ex spatio*). **dysenteria** AG(-iam*)M^c *vg.* p^2 *s cor. uat. 'grecus, antiqui,'* disentiria D, dissenteria W *c, cf.* δυσεντερίᾳ 61 *al. pler.*, -ίῳ ℵABHLP *etc.*: dysinteria FIK(y *et* i *pr. in ras.*) M*V, disinteria CΘRS^cT *p**, dissinteria B, desinteria S*, desynteria OU, disintheria *gig.* **at** V. **intrauit**: r *in ras.* G. **et** *sec.*: ut S. qumm Θ; *om.* T. horasset C; *def.* M *ad u.* 23. **et inposuisset** (imp. K *vg.*, inposuiset T*, inpossuisset D; posuisset I) **ei manus** (manum *c*): imposuit ei manum et *gig.*; *gr.* εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς (καὶ ἐπιθεὶς 69 a *et* k^{scr}; ἐπιθείς τε 15. 31. 99. 105) τὰς χ. αὐτῷ. **saluauit** (ἰάσατο) *cf. uol.* i. *p.* 767: *uoluit* sanauit *Bentl. et ita 'grecus' apud cor. uat.* **eum** + dominus SU.

9. **quo facto**: hoc facto *gig.*, *et* τούτου δὲ (οὖν HLP *al. plur.*) γενομένου *gr.* *om.* **et** *pr.* IϚ𝔖𝔈 *c gig. cum graeco* B. **qui in** *in ras. scr.* U. *om.* **in** S. **insula** (-lam G*; insola D) *codd. plur. et vg.* = τῇ νήσῳ: ipsa insula A *et* > insula illa *gig.* **habebant** (-bat S, abebant C) **infirmitates** (-tem G) *cf. gr.* οἱ . . . ἔχοντες ἀσθενείας: commorabantur infirmantes *gig.* accidebant DS.

10. hetiam C, aetiam R. honeribus D (> nos honer.); horibus *lapsu* B. **nos**: eum *p**. honoraberunt T. *uoluit* > honorau. nos *Bentl. cum graeco.* **nauigantibus** (= ἀναγομένοις *uide ad* xxvii. 2; *et sic u.* 11): + nobis *gig.*, + nos S. **inposuerunt** (imp. K *vg.*): + nobis SU. **quae** (que IO^cW) **necessaria** (necesaria K, nececsaria R*) **erant** (*om.* O) = τὰ πρὸς τὰς χρείας ℵABI *min.*: *gr. rell.* τὰ πρ. τὴν χρείαν.

11. **menses**: dies *p** (*corr.* p^2). > autem menses ·III· D, > tres autem menses (*Bentl.*); *gr.* μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας. **in naui** (ἐν πλοίῳ) AG^cKR TUVW *vg. c gig.*, *et* in naue CDG*ΘIO *dem.* *p**: in nauem BFS p^2. alaxandrina D, alexandrino O, alexandria W; alexandrinam BFS. que GIOW. **in** *sec.*: *om.* IS; + ea *gig.* insola D; insulam BST* (*ut uidetur*). **hiemauerat**: t *in ras.* B; uera *in ras.* G; hiemaberat T, hyemauerat CϚ; cemauerat D. erant V. **insigne** (-nae I): parasemum *gig.* (+ et), *cf.* CD *infra et Iren.* (*Mass. p.* 201) parasema nauium; *gr.* παρασήμῳ. **castorum** *legimus cum* A^cG^cS^cT^cU^cV𝔓𝔖𝔈 *cor. uat. Bentl., et* casthorum C: castrorum *errore plano* A*BDF G*ΘIKORS*T*U*WϚ *c p*; dioscore *gig.*; *item* + alibi parasimus dioschori C^{mg}, + parasse modios ·XX· chorus D (chororum *mg.*); *gr.* Διοσκούροις; *cf. Bed.* (*expos.*) '*credo primitus* insigne castorum *esse positum sed uitio librariorum literam adiectam . . . in alia translatione pro* παρασήμῳ Διοσκούροις *scriptum uidimus* cui erat signum iouis filiis.'

12. quum Θ. uenissimus S. **syracusas** (Συρακούσας) *cum* ACT (sir.) *gig. Bentl. cf. Hieron. de nom. hebr.* (iii. 104): syracusam FΘIKORSVW *vg. dem.* p^1 (-cuse *p** *ut uidetur*), siracusam BGU *c*, siricussam D. *om.* **ibi** *uoluit Bentl. cum graeco*; *sed habent syr. pesh. et harcl.* (*cum**).

13. **inde** (unde *uoluit Bentl.*; et inde O) **circumlegentes** (circunl. Ϛ, circumdegentes CT; circumnauigantes D): et inde tulimus et *gig.*; *gr.* ὅθεν περιελθόντες (περιελόντες ℵ*B). rhegium *vg.*; regei *p**. **unum** *in ras. scr.* B. **secunda die** (diae C) *codd. plur. et vg. c dem.*, *uide ad* vii. 8: secundo die ADGW *gig. p.* **puteolos** (puth. D; puteolus W) *codd. plur. vg. et uett.*: puteolis AG^cΘR.

14. **ubi** (hubi C) = οὗ: ibi OT *cor. uat.**; et *gig.* **fratribus**: flatibus I. **rogati sumus**:

Digitized by Google

rogati sumus manere
apud eos dies septem
et sic uenimus romam
15 et inde cum audissent
fratres occurrerunt
nobis usque ad appii forum
et tribus tabernis
quos cum uidisset paulus
gratias agens deo accepit
fiduciam
16 cum uenissemus autem
romam
permissum est paulo
manere sibimet cum custodiente se
milite.
17 Post tertium autem diem
conuocauit primos
iudaeorum
cumque conuenissent
dicebat eis
ego uiri fratres nihil aduersus plebem
faciens aut
morem paternum
uinctus ab hierosolymis
traditus sum in manus
romanorum

rogauimus B; consolati sumus *gig.*; *gr.* παρεκλήθημεν. **manere apud** (aput CGIORSW) **eos**: > apud eos manere *Bentl. cum graeco*; et mansimus apud eos *gig.* diebus BDΘ. **septem**: ·uii· DSW; IIII^or *gig.* > uii dies *c.* **uenimus romam** *codd. paene omn.* (rome *p**) *et vg. cum gr.* AI 13. 38 *etc.*: > romam uenimus *gig. cum gr.* ℵBHLP *al. pler.*

15. *om.* **inde** *gig.* quum Θ. audiissent D. **fratres** *sine addit. codd. omn. vg. uett. et syr. pesh. etc.*: + τὰ περὶ ἡμῶν *gr. omn.* **occurrerunt** (hocc. C) **nobis**: concurrerunt nobis D; *gr.* ἦλθον (ἐξῆλθον HLP *etc.*) εἰς ἀπάντησιν (ὑπάν. ℵ* 40) ἡμῖν (ἡμῶν I *min.*). husque C. **ad** *om.* CT (? *uide infra*). **appii** *cum* A¹CFGIOVWϚ𝔖𝔈 *gig.*, *et* appi ΘK: apii A*U𝔓 *c p*² (*et* + *in mg.* appii forum. una pars); api D; epi BS, pi *p**; ad pa T; *om.* R *et Par. lat.* 104. 11505*. 11533*. 17250*. > fratres appii, occurrerunt nobis usque ad forum V *Par. lat.* 2. 4*. **et** *sec.*: ac *vg.* **tribus tabernis** (tau. I) *codd. longe plur.*, *forsan* = 'at the Three Taverns' *cf.* Stamboul *etc.*, *uel forsan ut ostenderet interpres Appii forum longius ab urbe distare quam tr. tab.*, *ideoque* usque ad *cum illo nomine tantum* coniunxit: tres tabernas D *vg. c dem.*; + *in mg.* tribus tabernis. una pars *p*². **quos**: quas *dem.* quum Θ. uidis^s et V. **gratias** (grac. S) **agens deo accepit** (accipit D) **fiduciam**: > sumpsit audaciam et laudem dedit deo *gig. et tepl.* (er enphieng den trost er macht gnad got).

16. **cum** (quum Θ) **uenissemus autem**: > cum autem uen. I *vg.* (*non Bentl.*), > quum autem peruenissemus T, *et gr.* ὅτε δὲ ἤλθομεν LP *al. pler.*; cum introissemus autem C *et* ὅτε δὲ εἰσήλθομεν ℵABI *min.*; *Bentl. uoluit* uenissemus autem *deinde addidit* introissemus. **romam** *sine addit. codd. nostri omn. vg. c dem. cum gr.* ℵABI *min. syr. pesh. et harcl. txt.*: + centurio tradidit uinctos prefecto *p* (*et* rome *p** *pro* romam) *Par. lat.* 342*. 343. 11932 *tepl.* (der centurio antwert di gefangen dem richter), + centurio tradidit custodias principi peregrinorum *gig.* (*cf. Harnack-Mommsen 'Ber. d. Berl. Akad.'* 1895, *p.* 491 *ut monet Blass*), *et* + ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκε τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῳ (*quidam* -χῃ) HLP *al. pler.*, *syr. harcl.* (*cum**). **est**: *om. gig.*; + autem *gig. p et gr.* HLP *etc.* paulum I. **manere** *in ras. longa scr.* U; maneret A*(*ut udtur*)I; permanere Ϛ. **sibimet** (καθ' ἑαυτόν): *om. gig.*; sibi A; apud (aput C) semed ipsum CT *et* > ap. sem. ips. manere CT, *cf.* > sibimet manere *c*; *deinde* + foras (foris W *p*) extra castra Θ*(*sed exp.*)W *cor. uat. mg. dem. gig.* (> for. manere) *p et Par. lat.* 4¹. 93. 309. 315. 11505. 17250¹ *et gr.* 137 + ἔξω τῆς παρεμβολῆς, *item* > extra castra seorsum *syr. harcl.* (*cum**). **cum custodiente** (-ti I) **se** (*om.* B) **milite**: cum custode sibi milite *p*; custodiente se (eo *s*) milite CT *s* (*ut udtur*); custodientibus eum militibus *gig.*

17. **post tertium** (tercium RSW; ·III· D) **autem diem** (diae I): factum est autem post triduum (diem tercium *gig.*, dies tres *s*) *gig. p s cum gr.* ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς. conuocabit T; ut conuocaret *p.* **primos iudaeorum** (iude. DRW): > iudaeorum priores *s*; eos qui erant primi iudeorum *p*, *et gr.* τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδ. πρώτους. **cumque** (quumque Θ) **conuenissent** (con *in ras.* B; conuenisset O; uenissent CϚ): qui cum conuenissent (conuenerunt *s*; uenissent *p**) *gig. p s*; *gr.* συνελθόντων δὲ αὐτῶν. **dicebat** (t *in ras.* R; dixit *c**) **eis** (ad eos *p*) = ἔλεγεν (ειπεν 61) πρὸς αὐτούς: conferebat cum eis dicens *gig. s.* **ego** *om. uoluit Bentl.** *sed corr. ipse.* **nihil** (nichil BW) **aduersus plebem** (legem WϚ *p non graec.*) **faciens** (*om.* S*): cum contra plebem nichil fecissem *gig.*, cum nihil contra pl. fec. *s.* **aut morem paternum** (*laxe in ras. scr.* S): aut more paterno C; aut moribus paternis *p** (*corr. p*?); neque contra mores patrios *s*, neque contra mores patrum *gig.*; *gr.* ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρῴοις. uinc^tus S. hierusolymis O, ihero. C, iero. *vg.*, hierosolimis RU, hierusolimis DS, iheroso-

Digitized by Google

18 qui cum interrogationem
de me habuissent
uoluerunt me dimittere
eo quod nulla causa esset
mortis in me
19 contradicentibus autem
iudaeis coactus sum
appellare caesarem
non quasi gentem meam
habens aliquid accusare
20 propter hanc igitur causam
rogaui uos uidere et alloqui
propter spem enim israhel
catena hac circumdatus sum
21 at illi dixerunt ad eum
nos neque litteras accepimus de te a
iudaea
neque adueniens aliquis
fratrum nuntiauit
aut locutus est quid
de te malum
22 rogamus autem a te audire
quae sentis
nam de secta hac notum est
nobis quia ubique ei
contradicitur.
23 Cum constituissent autem
illi diem

limis T, ierosolimis W; hierosolima *gig.* manibus T.

18. **cum** (quum Θ) **interrogationem** (-cionem RS) **de me habuissent** = *ἀνακρίναντές με*: postquam me interrogauerunt *gig. s.* uolebant *gig. s.* **me** *sec. codd. et vg. cum gr.* ℵ* 177: *om. gig. s cum gr. rell.* demittere OS. nullam *s.* **causa**: au *in ras.* Θ; caussa D; causam *s.* > esset causa W *vg.* > mortis esset (essaet R) DOR* (*corr.* R[1]) *gig. p s Bentl.*; *gr. διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί.*

19. *om.* **autem** S. iudeis DGORW. quohactus CR; conpulsus *s.* cesarem SW, cessarem D. > caes. appell. O. **quasi**: tamquam *gig. s*; + in D. haberem K; habeam *gig.* **accusare** (acc *in ras.* U, accussare D): + sed ut liberarem animam meam de morte (> an. me. de mor. liberarem *p*, > an. me. a mor. liberarem *gig.*) *c gig. p Par. lat.* 341. 342. 343 *tepl.* (den das ich mein sel der los von dem tod) *cum gr.* 137 c[sor] *syr. harcl.* (*cum**).

20. ygitur C; ergo *gig.* (> cau. ergo) *s.* causa I; caussam D. rogoui S*. uideri O. **alloqui** *codd. plur. et vg. et p*[2] (*cf.* xx. 11, xxi. 40), adl. ACFGΘI: adloquere *p**; *deinde* + uos *p.* **enim**: autem *p.* israel *vg.*, srahel C, hisrl D, ihl G; isrli *p**. **catena** (-nam IO *Bentl.*) **hac** (hanc O *Bentl.*) **circumdatus** (circund. Ϛℌ) **sum** *codd. et vg. et p*[2]: hanc catenam (> cath. hanc *s*) circumfero (porto *s*; + hic *gig.*) *gig. p s*; *gr. τὴν ἅλυσιν ταύτην περίκειμαι.*

21. **at** (ad CIO) **illi**: qui *p.* *om.* **ad eum** *gig.* > ad eum dixerunt *s* (*Bentl.*) *cum gr.* literas U WϚℌ, litteras D. accipimus B*DG*. **de** (*περί plur.*) *pr.*: aduersum CT *p s et κατα* ℵ. iudea DOR; iudaeis C, iudeis TW *gig. non graec.* **accep. de te a iud.** *hoc ordine codd. et vg. cum gr.* AP[uid] 13. 103. 105: > adu. te acc. a iud. *p s cum* ℵBHL 31. 61 *al. pler.*, > de te a iudeis acc. *gig.* ueniens *s.* **aliquis**: quisquam *gig. s*; + ab hierosolimis *gig.* **nuntiauit** *codd. plur.* (nont. G*, nunc. RW𝔖ℭ) *et vg.*: adnuntiauit A *p Tisch.*; *om.* S; *gr. ἀπήγγειλεν.* loquutus Θ. *om.* **est** D. **quid** (*τι*) ABCFGIKRTVW *vg. c dem.*: aliquid DΘSU *s*; *om.* O *gig. p.* mali *c*; male *gig. s.* *Ita citat uersum Hieron.* (vii. 737) nos enim nec literas a te accepimus de iudaea nec ueniens quis de fratribus annuntiauit nobis aut loquutus est aliquis de te in malum.

22. **rogamus** (*ἀξιοῦμεν*): postulamus *gig. s*; petimus *p Hieron.* (vii. 737). **a** (*παρά*): *om.* O; de *gig. p et περί* H. **audire** *om.* D. > audire a te I *cum gr.* ℵL *min.*, *cf.* ut audiamus a te *Hieron.* **quae** (ae *in ras.* Θ, que IW): quid D *Hieron.* saentis O; sentias *Hieron.* **nam de secta** (*ras. unius lit.* A) **hac**: > de hac enim secta *p*, de hac enim heresi *gig.*, de haerese nam hac *s*, de heresi enim ista *Hieron.*; *gr. περὶ μὲν γὰρ τῆς αἱρέσεως ταύτης.* **notum est nobis** *omnes cum gr.* HLP *al. pler.*: > *γν. ἡμῖν ἐστίν* ℵAB *min.* **quia**: quoniam *s.* hubique C. *om.* **ei** K *p* s Bentl. cum graeco.* **contradicitur** (tra *sup. lin.* G): contradicetur D; contradicere S; > contrad. ei *gig.*; *deinde* + in toto orbe *gig. p.*

23. **cum** (quum Θ) **constituissent** (statuissent D) **autem** (*om.* G*S*) = *ταξάμενοι δέ*: et cum (quum CT) const. CT *gig.*, et cum statuissent *s*; constituentes autem *p.* **illi**: ei *gig.* uenierunt D; + ergo iudaei *Hieron.* (vii. 385). **ad eum** (illum *c*): *om. p Hieron.* **in** (ad I) **hospitium** (-cium KMS, -tio O, ospitium T, ospicium R) **plures** (plurimi MWϚℭ; multi *Hieron.*) = *εἰς τὴν ξενίαν πλείονες*: > plurimi ad eum in hospicio *gig.*, > plurimi ad hos pauli *p** (*corr.* pl. ad hospicium plures *p*[2], *deinde erasit* plures); + ut *p* sed expunct.* **testificans**: obtestans *p*, contestans *Hieron.*; + eis *Hieron.* (eos *codd. duo*) *cum gr.* L 18. de regno *Hieron.* (*codd. duo*). suadebatque CT *gig. s*, et suadebat *p.* **eos** AD GΘIO *gig. p Bentl.*, illos *s*, *cf. Roensch* 'It.

Digitized by Google

uenerunt ad eum in hospitium plures
quibus exponebat testificans regnum
dei
suadensque eos de iesu
ex lege mosi et prophetis
a mane usque ad uesperam
24 et quidam credebant
his quae dicebantur
quidam uero non credebant
25 cumque inuicem non essent
consentientes discedebant
dicente paulo unum
uerbum
quia bene spiritus sanctus locutus
est per esaiam prophetam
ad patres nostros 26 dicens
Uade ad populum istum
et dic
aure audietis et non intellegetis
et uidentes uidebitis et non
perspicietis
27 incrassatum est enim cor
populi huius
et auribus grauiter audierunt
et oculos suos conpresserunt
ne forte uideant oculis
et auribus audiant
et corde intellegant

---

u. Ug.? *p.* 441: eis BCFKMRSTUVW *vg. Tisch. Hieron. c*; *om. dem.* **ex** (ἀπό) *codd. plur. et vg.*, a *p*: et AGIKO. **mosi** *cum* AFG *s*: moysi *rell.* (moisi W, moyse S) *et vg.* **prophetis** (phetis *in ras.* Θ, profetis DS): + et W* (*corr* W¹). *om.* **a mane** *Hieron.* husque C. uesperum OS *p Hieron.* **a mane u. ad uesp.** *in ras. scr.* U.

24. *om.* **et** *s.* **quidam** + ex eis *s.* hiis W. que IW. **dicebantur** *tantum* ABCDFKRTV *vg. s et gr.* τοῖς λεγομένοις: diceb. (dicib. M*) a paulo ΘMOSU *c dem. cor. uat.** (*non mg.*), *et* > a paulo diceb. I *gig. p*, > ab eo diceb. GW. **uero**: autem D* (*corr. mg.*); *om. p.* **uero non cred-** *in ras. scr.* U.

25. **cumque** (quumque Θ) **inuicem non essent consentientes** (consenc. RSW) = ἀσύμφωνοί τε ὄντες πρὸς ἀλλήλους: et dissonantes ad inuicem *gig. s*; et cum essent inconuenientes *p*; conuenientes autem ad alterutrum iudaei *Uigil.* (*trin. l.* 12 = *Ath. lat.* i. 780). **discedebant** (*in ras. scr.* U): disceptabant D; dimittebantur *gig. p s Uig.*; *gr.* ἀπελύοντο. **dicente paulo** (εἰπόντος τοῦ Π.): > paulo dicente *p*; a paulo dicente *gig.* > uerbum unum *gig. s* (*Bentl.*) *cum gr. om.* **quia** *p* s.* **bene**: bonus W. *om.* **sanctus** KW *p** (+ *p*²). loquutus ΘM. > locutus est sp. sa. *gig. p Ambr.* (*spir.* iii. *c.* 21), > prophetauit sp. sa. *lib. de sp. sa. apud Ambr.* (*ed.* 1751, *tom.* iv. 768). isaiam BGᶜΘKRSV𝔍𝔖𝔗, ys. W, ess. D, esahyam C, esiam M. profetam DS; *om. p Ambr.* (*spir.* iii. *c.* 21) *et lib. de sp. sa. apud Ambr.*; + et D. *om.* **per es. proph.** *Uigil.* (*Uarim.*) *et ita uoluit Bentl.** *sed secundis curis correxit.* **nostros** *codd. et vg. cum gr.* HLP *al. plur.*: uestros W (*Bentl.*) *p s Uigil.* (*Uarim.*) *Auct. quaest.* 2930, *et gr.* ℵAB *min. om.* **ad patr. nostr.** *lib. de sp. sa. apud Ambr.*

26. *Incipiunt rursum e et* Eᵍʳ. plebem istam *Ambr.* (*spir.* iii. *c.* 21), plebem hanc *gig.*, > hanc plebem *p.* **et** *pr. om.* S. **dic** *sine add.* ACDGΘ IMOTWꝰ *e gig. p s et graec.*: + ad eos BFKRSU V𝔍𝔖𝔗 *c dem.* **ad pop. ist. et dic**: > dic populo huic *lib. de sp. sa. apud Ambr.* **et** *sec. om. s.* **intellegetis** *cum* ACDFORTU¹V *e s*, *et* intelligetis ΘW *vg. c dem. p*²: intellegitis BIMS (-tes)U*, intelligitis GK; *gr.* οὐ μὴ συνῆτε (συνειτε L 61, συνιετε 13); audietis *gig. p*. om.* **et** *tert.* A *Tisch.* **uidebitis** (-uitis C) = βλέψετε (-ητε ℵᶜAEH *min.*): uidetis A*(*corr.* A¹)I. **perspicietis** (ἴδητε) *codd. plur.* (presp. M*, praesp. G, prosp. D, sperp. F) *et vg.*: perspicitis I; aspicietis B *gig. Uigil.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 780) *Ambr.* (*spir.* iii. 21) *et lib. de sp. sa. apud Ambr.*; respicietis *e*; uidebitis A *p s Uigil.* (*Uarim.*); cognoscetis *syr. harcl. et* ειδητε E.

27. *Uersus* 25–27 *saepius citat Hieron., e. g.* i. 48, iv. 90, 96 *ubi fere cum Uulgata congruit*; *et* v. 541 *ubi non multum differt*; *cf. Mt.* xiii. 14. **incrassatum** (incrasatum D, in crastinum W) **est** = ἐπαχύνθη: induratum est *e* (*sed* > enim est), impinguatum est *Hieron.* (v. 541). *om.* **enim** I. **incr. est enim**: ingrassa autem *p**; graua autem *gig.*, *cf.* εβαρυνθη γαρ ℵ*. **cor**: aures *ut udtur p** (*corr. p*²). **populi**: plebis *gig. p.* **auribus** (= *gr.* BEHLP *al. pler.*): + suis CT *Hieron.* (i. 48, v. 541) *Uigil.* (*trin.* 12 = *Ath. lat.* i. 780) *Bentl.** (*deinde corr.*) *et gr.* ℵA *min.*; aures eorum *Ambr.* (*incarn. c.* 3). **et aur. grau. aud.**: *om. gig. p**; > et clauserunt *aures suas s* (*ut udtur*). occulos R, hoculos C. **suos**: eorum *gig. p** (*ut udtur*). **conpresserunt** (p *sup. lin.* D, compr. KT *vg. Tisch.*, cō||pr. U, conpraess. G, compraess. F, conpraeess. C) = ἐκάμμυσαν: concluderunt *e*, clauserunt *Hieron.* (i. 48) *Uigil.* (*trin.*); degrauauerunt *s*, obturauerunt *p*²; obtura *p**, obscura *gig.* **forte**: quando *e s Hieron.* (i. 48). **uideant**: an *in ras.* Θ; n *sup. lin.* D. occulis R, hoculis C. audribus A* (*ut udtur*;

Digitized by Google

et conuertantur et sanem illos
28 notum ergo sit uobis
quoniam gentibus missum
est hoc salutare dei
ipsi et audient.
30 Mansit autem biennio toto
in suo conducto
et suscipiebat omnes qui
ingrediebantur ad eum
31 praedicans regnum dei
et docens quae sunt de domino
iesu christo cum omni
fiducia sine prohibitione amen.

EXPLICIT ACTUS APOSTOLORUM

---

sed corr.); aure S. **intelligant** GΘKW *vg.* **conuertantur** (tur *sup. lin.* O): conuertentur S; conuertant se G(-tent)IMRTW *e Hieron.* (i. 48 *codd. aliq.*, iv. 90, 96); + ad me *Hieron.* (i. 48 *codd. aliq.*). *om.* **et conuertantur** *p**. **sanem** (sanen G*): sanabo *p**; *gr.* *ἰάσομαι* ℵABHLP *etc.*, *ἰάσωμαι* E 61 *al. mult.* **illos**: eos *vg. dem. gig. p Hieron.* (iv. 90).

28. **ergo**: igitur *p*, itaque *gig.*, autem *dem.*; *om.* O. **est** *erasum* O. **hoc**: ħ (= autem) O; *om.* T *cum gr.* ℵ^{c}E(*non e*)HLP *al. pler.* **ipsi**: hii *p*. **et**: etiam *p*; *om. gig.* > et ipsi *vg. c contra gr.* audiant M. dei ipsi, et audient *ita diuisum* F.

29. *Uersum omisimus cum codd.* ABFGIKOR SUV *cod. caraf. dem. e s* (*ut udtur ex spatio*) *et gr.* ℵABE 13. 40. 61. 68 1^{lect} *et Bentl.*: *habent* CDΘMTW *vg. c gig. p al. pauc. sed uariant inter se*; + **et cum** (quum Θ) **haec** (hec W; hoc M *c*) **dixisset exierunt** (egressi sunt W; + ab eo *vg.*) **iudaei** (-dei DMW) **multam** (multo *p**, multas *p*^{2}; magnam *gig.*) **habentes inter se** (> inter se hab. D *gig.*) **quaestionem** (quest. DMW; questiones *p*^{2}) DΘMW *vg. c gig. p*; + **et quum non essent intellegentes egressi** (aegr. C) **sunt iudaei** (-dei T) **multa secum conquirentes** CT *Bern.* A. 9, *Par. lat.* 93; + **hec autem eo loquente ibant iudei multas inter se habentes questiones** (hab. questiones uel inquisicionem 202; hab. uel inquisiciones questionis 342*; > questiones hab. uel inquisitiones 16262) *Par. lat.* 202. 342*. 343. 16262; *et* + *καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν* HLP *al. pler. syr. harcl.* (*cum**); *cf. Cassiod.* (*P. L.* LXX. *p.* 1405) factum est ut inter se iudaei haberent non minimam quaestionem.

30. **autem**: + ibi ΘI; + paulus CT *gig.* (*cf. p s infra*) *et gr.* HLP *al. pler.* **biennio toto**: per biennium totum *gig. p** *s.* **conducto** *codd. plur.* 𝔓𝔖𝔆 *uett.*: conductu ADMUW𝔖. > cond. suo CT *gig.*; + disputans CTW. > paulus autem per biennium totum (bienni toto *p*^{2}) in conducto suo manens (*deinde om.* et) *p s.* **suscipiebat** (*ἀπεδέχετο*): recipiebat CT *gig. s*, excipiebat *p*. **omnes** *in ras.* S; homnes C. **qui ingrediebantur** (*τοὺς εἰσπορευομένους*): qui introibant M *e*, qui introiebant D, qui ueniebant *p*; introeuntes *gig. s.* **eum**: ū *in ras.* K; se *gig. s*; *deinde* + iudaeos (-deos RTW) atque (adque C, et R) graecos (gre. RTW) CRTW *cum gr.* 137 c^{scr} *et syr. harcl.* (*cum**); + et disputabat cum iudeis et grecis *gig. p* (*et* + predicans regnum dei *p*^{2} *ante* et disp.) *Par. lat.* 202. 343 *et tepl.*

31. + et *ad init.* K. predicans BDKMORST W; adnuncians *p s.* **et docens**: adfirmans et dicens *p*. **quae** (que IW) **sunt**: *om. gig. s.* *om.* **domino** M* *s.* hiesu *e.* *om.* **omni** D *cum gr.* 4 c^{scr} *syr. pesh.* **quae sunt . . . omni** *in ras. scr.* Θ. **fiducia**: confedentia *s* (*ut udtur*). **sine prohibitione** (-cione S; *om.* I^{c}) = *ἀκωλύτως*: sine intermissione *e*; nemine prohibente F (neminem prohibentem F*) *gig. s Sangall.* 63. **quae sunt . . . prohibitione**: quoniam hic est christus (*om. Par. lat.* 341) filius dei per quem omnis (homnis C) mundus iudicabitur cum omni (homni C) fiducia sine prohibitione CT *Par. lat.* 10. 11. 93. 305. 309. 341, *Bern.* A. 9, *Mediol. Ambr.* E. 53 *inf.*, *Legion.* 6; > sine ulla proibicione quia hic est iesus filius dei per quem incipiet totus mundus iudicari *p*; *ambas lectiones coniungunt* quae sunt de domino iesu christo cum omni fiducia sine prohibitione (-cione R^{1}, proibicione R*; + amen Θ^{1}) quia hic est (+ dominus *dem.*) iesus (*om.* Θ^{1} *Par. lat.* 93) christus filius dei per quem incipiet totus mundus iudicari Θ^{1}R *dem. Par. lat*, 4^{1}. 7. 202 (*om.* quia). 315. 342. 343. 11533. 11932. 16262 *tepl. fere cum syr. harcl.* **amen** *legimus cum* AFΘR *p*^{2} *cor. uat.** *et gr. min.* 15. 18 *etc.*: *om.* BCDGIKMOSTUVW *vg. Tisch. c gig. p** *et gr. longe plur.*

Titulus **explicit** (expl̄i) **actus apostolorum** FGΘI *p*: explicit liber (*om.* C) actuum (hactuum CR; actus MV) apostolorum ABCKMRSUV *dem. gig.*; explicit liber O; explicit *c*; *nihil habent* D^{c} (*erat subscriptio satis longa, circa sex uel octo lin., sed erasa est*) TW *vg. Tisch. e* (*est graeca subscr.* *πραξεισ των αγιων αποστολων*); *deinde* + V̄. ĪIIĪ. DC. V, + habet uersus ĪIĪ. DC. KR *cf. Thomasium* I. 364 (*e codd. Uat.* 4221, *S. Paul. Orat.* B. 7, *Palat.* 44, *et Reginae Suetiae*) *qui notat* uērs. ĪIĪ. DCC, *al.* habet ĪIĪ. DC; *etiam Canonem Mommsenianum* actus apl̄orum ūer ĪIĪ DC; + deo gratias amen A; + uictor famulus xp̄i et eius gratia episc̄ capuae legi VI non. mai. d. ind. nona quinq. p̄c basilii ūc cs (= A.D. 541) F.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

FEB 14 1961

NOV 14 ~~'58~~

~~APR 30 1982~~ FEB 16 1994

~~JUN 3 0 1982~~

Digitized by Google

Digitized by Google